

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej

PRZEWODNIK PO ZAWODACH

WYDANIE II

TOM II

WARSZAWA 2003

SPIS TREŚCI TOMU II

	Indeks tomu II	7
Rozdział.IV.	Rozrywka, rekreacja, turystyka	II-1
IV.A.	Radio, telewizja, film	II-1
90.	Redaktor programowy	II-1
91.	Kierownik produkcji filmowej i telewizyjnej	II-7
92.	Montażysta (obrazu i dźwięku) telewizyjno-filmowy	II-13
93.	Operator kamery	II-19
94.	Operator obrazu	II-23
95.	Warunki społeczne	II-24
96.	Realizator dźwięku	II-29
97.	Realizator programów telewizyjnych	II-35
98.	Realizator światła	II-41
99.	Operator dźwięku	II-45
100.	Asystent operatora obrazu	II-49
101.	Prezenter telewizyjny	II-55
102.	Spiker radiowy	II-59
103.	Kaskader	II-63
104.	Charakteryzator	II-69
IV.B.	Sport	II-77
105.	Sportowiec zawodowy	II-77
106.	Trener sportowy	II-83
107.	Instruktor dyscypliny sportu	II-89
108.	Sędzia sportowy	II-95
109.	Organizator imprez sportowych	II-99
110.	Dżokej	II-103
IV.C.	Turystyka	II-107
111.	Organizator obsługi turystycznej	II-107
112.	Pilot wycieczek	II-111
113.	Przewodnik turystyczny	II-115
114.	Pracownik informacji turystycznej	II-123
IV.D.	Estrada i dziedziny pokrewne	II-129
115.	Agent usług artystycznych	II-129
116.	Konferansjer	II-135
117.	Piosenkarz	II-139
118.	Tancerz	II-145
119.	Aktor cyrkowy	II-151
120.	Sufler	II-157
121.	Krupier	II-163
122.	Organizator widowni	II-169
Rozdział.V	Gastronomia, hotelarstwo i usługi domowe	II-173
V.a.	Hotele i gastronomia	II-173
123.	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	II-173
124.	Kucharz	II-179
125.	Barman (bufetowy)	II-185
126.	Kelner	II-191
127.	Hostessa	II-197
128.	Pomoc kuchenna	II-203
129.	Portier	II-209
130.	Szatniarz	II-215
131.	Recepcjonista	II-221

V.b.	Usługi domowe	II-227
132.	OPIEKUNKA dziecięca	II-227
133.	Pomoc domowa	II-233
V.c.	Utrzymanie i administrowanie budynkami	II-237
134.	Kominiarz	II-237
135.	Gospodarz domu	II-243
136.	Dozorca	II-249
137.	Zarządca nieruchomości	II-255
138.	Konserwator budynków	II-261
139.	Robotnik gospodarczy	II-267
V.d.	Pracownicy utrzymania czystości	II-271
140.	Sprzątaczką	II-271
141.	Szaleciarz	II-275
142.	Ładowacz nieczystości.	II-281
143.	Zamiatacz	II-287
144.	Pracownik deratyzacji, dezynfekcji i dezynsekcji	II-293
V.e.	Prasowanie, magiel	II-299
145.	Maglarz	II-299
146.	Prasowaczka	II-305
V.f.	Fryzjerstwo i inne usługi osobiste	II-311
147.	Fryzjer	II-311
148.	Kosmetyczka	II-317
149.	Manikiurzystka pedikiurzystka	II-323
150.	Wizażystka	II-329
Rozdział.VI.	Ochrona zdrowia.	II-335
Vi.a.	Lekarze i farmaceuci	II-335
151.	Lekarz	II-335
152.	Lekarz stomatolog	II-343
153.	Farmaceuta	II-349
Vi.b.	Pomocniczy personel medyczny	II-355
154.	Pielęgniarka	II-355
155.	Położna	II-361
156.	Sanitariusz	II-367
157.	Technik dentystyczny	II-373
158.	Technik farmaceutyczny	II-377
159.	Pomoc dentystyczna	II-383
Vi.c.	Rehabilitacja ruchowa i odnowa biologiczna	II-387
160.	Fizjoterapeuta	II-387
161.	Instruktor odnowy biologicznej	II-393
162.	Instruktor REKREACJI RUCHOWEJ	II-399
163.	Dietetyk	II-405
164.	Technik fizjoterapii	II-411
165.	Masażysta	II-417
166.	Zabiegowy balneologiczny	II-423
167.	Bioenergoterapeuta	II-429
168.	Biomasażysta	II-435
Vi.d.	Analityka medyczna	II-441
169.	Technik analityki medycznej	II-441
170.	Diagnosta laboratoryjny	II-447
171.	Epidemiolog	II-453
172.	Technik elektroradiolog	II-457
Vi.e.	Inni pracownicy ochrony zdrowia	II-463
173.	Logopeda	II-463

174.	Technik OPTYK	II-469
175.	Technik ortopeda	II-475
176.	Ortopeda mechanik	II-481
177.	Preparator medyczny	II-487
Rozdział.VII.	Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia.	II-491
Vii.a.	Służby socjalne i społeczne	II-491
178.	SPECJALISTA PRACY SOCJALNEJ	II-491
179.	PRACOWNIK SOCJALNY	II-497
180.	OPIEKUNKA W domu pomocy SPOŁECZNEJ	II-503
181.	URZĘDNIK DO SPRAW PRYZNAWANIA ZASIŁKÓW	II-509
182.	Duchowny chrześcijański	II-515
Vii.b.	Służby zatrudnienia	II-521
183.	ANALITYK PRACY	II-521
184.	DORADCA ZAWODOWY	II-527
185.	POŚREDNIK PRACY	II-533
Rozdział.VIII.	Prawo i dziedziny pokrewne	II-539
186.	SYNDYK	II-539
187.	RZECZNIK PATENTOWY	II-545
188.	ADWOKAT	II-551
189.	NOTARIUSZ	II-557
190.	PROKURATOR	II-563
191.	Radca Prawny	II-569
192.	SĘDZIA	II-575
193.	KURATOR ZAWODOWY	II-582
194.	KOMORNIK SĄDOWY	II-588
195.	ASYSTENT PRAWNY	II-594

INDEKS ZAWODÓW I GRUP TOMU II

NAZWA ZAWODU LUB GRUPY	NUMER STRONY
ADWOKAT	II-551
AGENT USŁUG ARTYSTYCZNYCH	II-129
AKTOR CYRKOWY	II-151
ANALITYK PRACY	II-521
ANALITYKA MEDYCZNA	II-441
ASYSTENT OPERATORA OBRAZU	II-49
ASYSTENT PRAWNY	II-594
BARMAN (BUFETOWY)	II-185
BIOENERGOTERAPEUTA	II-429
BIOMASAŻYSTA	II-435
CHARAKTERYZATOR	II-69
DIAGNOSTA LABORATORYJNY	II-447
DIETETYK	II-405
DORADCA ZAWODOWY	II-527
DOZORCA	II-249
DUCHOWNY CHRZEŚCIJAŃSKI	II-515
DŹOKEJ	II-103
EPIDEMIOLOG	II-453
ESTRADA I DZIEDZINY POKREWNE	II-129
FARMACEUTA	II-349
FIZJOTERAPEUTA	II-387
FRYZJER	II-311
FRYZJERSTWO I INNE USŁUGI OSOBISTE	II-311

NAZWA ZAWODU LUB GRUPY	NUMER STRONY
GASTRONOMIA, HOTELARSTWO I USŁUGI DOMOWE	II-173
GOSPODARZ DOMU	II-243
HOSTESSA	II-197
HOTELE I GASTRONOMIA	II-173
INNI PRACOWNICY OCHRONY ZDROWIA	II-463
INSTRUKTOR DYSCYPLINY SPORTU	II-89
INSTRUKTOR ODNOWY BIOLOGICZNEJ	II-393
INSTRUKTOR REKREACJI RUCHOWEJ	II-399
KASKADER	II-63
KELNER	II-191
KIEROWNIK PRODUKCJI FILMOWEJ I TELEWIZYJNEJ	II-7
KOMINIARZ	II-237
KOMORNIK SĄDOWY	II-588
KONFERANSJER	II-135
KONSERWATOR BUDYNKÓW	II-261
KOSMETYCZKA	II-317
KRUPIER	II-163
KUCCHARZ	II-179
KURATOR ZAWODOWY	II-582
LEKARZ	II-335
LEKARZ STOMATOLOG	II-343
LEKARZE I FARMACEUCI	II-335
LOGOPEDA	II-463
ŁADOWACZ NIECZYSTOŚCI.	II-281

NAZWA ZAWODU LUB GRUPY	NUMER STRONY
MAGLARZ	II-299
MANIKIURZYSTKA PEDIKIURZYSTKA	II-323
MASAŻYSTA	II-417
MONTAŻYSTA (OBRAZU I DŹWIĘKU) TELEWIZYJNO-FILMOWY	II-13
NOTARIUSZ	II-557
OCHRONA ZDROWIA.	II-335
OPERATOR DŹWIĘKU	II-45
OPERATOR KAMERY	II-19
OPERATOR OBRAZU	II-23
OPIEKUNKA DZIECIĘCA	II-227
OPIEKUNKA W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ	II-503
ORGANIZATOR IMPREZ SPORTOWYCH	II-99
ORGANIZATOR OBSŁUGI TURYSTYCZNEJ	II-107
ORGANIZATOR WIDOWNI	II-169
ORTOPEDA MECHANIK	II-481
PIELĘGNIARKA	II-355
PILOT WYCIECZEK	II-111
PIOSENKARZ	II-139
POŁOŻNA	II-361
POMOC DENTYSTYCZNA	II-383
POMOC DOMOWA	II-233
POMOC KUCHENNA	II-203
POMOCNICZY PERSONEL MEDYCZNY	II-355
PORTIER	II-209

NAZWA ZAWODU LUB GRUPY	NUMER STRONY
POŚREDNIK PRACY	II-533
PRACOWNICY UTRZYMANIA CZYSTOŚCI	II-271
PRACOWNIK DERATYZACJI, DEZYNFEKCJI I DEZYNSEKCJI	II-293
PRACOWNIK INFORMACJI TURYSTYCZNEJ	II-123
PRACOWNIK SOCJALNY	II-497
PRASOWACZKA	II-305
PRASOWANIE, MAGIEL	II-299
PRAWO I DZIEDZINY POKREWNE	II-539
PREPARATOR MEDYCZNY	II-487
PREZENTER TELEWIZYJNY	II-55
PROKURATOR	II-563
PRZEWODNIK TURYSTYCZNY	II-115
RADCA PRAWNY	II-569
RADIO, TELEWIZJA, FILM	II-1
REALIZATOR DŹWIĘKU	II-29
REALIZATOR PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH	II-35
REALIZATOR ŚWIATŁA	II-41
RECEPCJONISTA	II-221
REDAKTOR PROGRAMOWY	II-1
REHABILITACJA RUCHOWA I ODNOWA BIOLOGICZNA	II-387
ROBOTNIK GOSPODARCZY	II-267
ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA	II-1
RZECZNIK PATENTOWY	II-545
SANITARIUSZ	II-367

NAZWA ZAWODU LUB GRUPY	NUMER STRONY
SĘDZIA	II-575
SĘDZIA SPORTOWY	II-95
SŁUŻBY SOCJALNE I SPOŁECZNE	II-491
SŁUŻBY SOCJALNE, SPOŁECZNE I ZATRUDNIENIA.	II-491
SŁUŻBY ZATRUDNIENIA	II-521
SPECJALISTA PRACY SOCJALNEJ	II-491
SPIKER RADIOWY	II-59
SPORT	II-77
SPORTOWIEC ZAWODOWY	II-77
SPRZĄTACZKA	II-271
SUFLER	II-157
SYNDYK	II-539
SZALECIARZ	II-275
SZATNIARZ	II-215
TANCERZ	II-145
TECHNIK ANALITYKI MEDYCZNEJ	II-441
TECHNIK DENTYSTYCZNY	II-373
TECHNIK ELEKTORADIOLOG	II-457
TECHNIK FARMACEUTYCZNY	II-377
TECHNIK FIZJOTERAPII	II-411
TECHNIK OPTYK	II-469
TECHNIK ORTOPEDA	II-475
TECHNIK ŻYWIENIA I GOSPODARSTWA DOMOWEGO	II-173
TRENER SPORTOWY	II-83

NAZWA ZAWODU LUB GRUPY	NUMER STRONY
TURYSTYKA	II-107
URZĘDNIK DO SPRAW PRYZYNAWANIA ZASIŁKÓW	II-509
USŁUGI DOMOWE	II-227
UTRZYMANIE I ADMINISTROWANIE BUDYNKAMI	II-237
WIZAŻYSTKA	II-329
ZABIEGOWY BALNEOLOGICZNY	II-423
ZAMIATACZ	II-287
ZARZĄDCA NIERUCHOMOŚCI	II-255

TOM II.

Rozdział.IV. ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

IV.A. RADIO, TELEWIZJA, FILM

REDAKTOR PROGRAMOWY

kod: 245106

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Redaktor programowy opracowuje koncepcję programów (wybór tematów, formy, autorzy) i odpowiada za jej realizację w określonym czasie emisyjnym w telewizji i radio lub na stronach czy kolumnach w gazetach i czasopismach.

Redaktora programowego można krótko scharakteryzować jako „administratora” czasu programowego w telewizji i radiu lub powierzchni w gazetach i czasopismach. Podstawowym jego zadaniem jest określenie tematów (obszaru zainteresowań), którymi wypełni redagowany przez siebie „czas” na antenie lub „przestrzeń” w mediach. Musi wybrać problemy i formy ekspresji odpowiednio do kręgu odbiorców, których uwagę mają przyciągnąć redagowane przez niego media. Coraz częściej (zwłaszcza w stacjach telewizyjnych i radiowych) dyrektor programowy wybiera tematy i formy, korzystając z badań opinii publicznej. Na ich podstawie układa też tzw. ramówkę, czyli określa charakter i godziny emisji różnych programów, tak żeby trafić z nimi do jak najszerszej publiczności. Podobnie jest w prasie. Redaktor programowy decyduje o usytuowaniu materiałów na stronach lub kolumnach i według jego wskazówek redaktor techniczny sporządza tzw. makietę (czyli wygląd stron gazety po rozmieszczeniu tekstów i zdjęć). Redaktor programowy sam wyszukuje tematy, tworzy koncepcje różnych programów i zleca ich realizację. Musi też oceniać składane mu propozycje. Na tym stanowisku niezwykle istotna jest umiejętność inspirowania innych i duża otwartość na pojawiające się pomysły. Redaktor programowy, zamawiając program czy artykuł musi znaleźć wspólny język z autorem, starać się wyczuwać i rozumieć jego intencje. Dobre porozumienie z autorem pozwala przy ocenie gotowego już dzieła sugerować różne zmiany i poprawki. Redaktor programowy bierze bowiem merytoryczną odpowiedzialność za dzieło, gdy ostatecznie zostaje ono zakwalifikowane do emisji lub druku. Głównym kryterium oceny jest przede wszystkim dostosowanie tematu i formy do linii programowej stacji lub gazety.

W tym zawodzie niezbędna jest rzetelna wiedza warsztatowa, wyrobiony zmysł krytyczny, znakomita intuicja i wielka wyobraźnia. Redaktor programowy powinien mieć również własne, dobrze oceniane, dokonania twórcze. W zawodzie tym trzeba bowiem cieszyć się znacznym autorytetem.

Funkcja redaktora programowego różni się zależnie od szerebła w hierarchii organizacyjnej i rodzaju medium. Największe kompetencje ma dyrektor programowy, który odpowiada w telewizji i radio za politykę programową całej stacji lub kanału, natomiast w prasie funkcję dyrektora programowego pełni redaktor naczelny. Dyrektor programowy wyznacza zasadnicze linie zainteresowań stacji (kanału) i ostatecznie akceptuje projekty. To dyrektor programowy stacji radiowej lub kanału telewizyjnego wyznacza np. udział w programie filmów dokumentalnych, określa preferowane tematy oraz budżety. Redaktorzy programowi na niższych szczeblach zarządzania (w telewizji tzw. redaktorzy programujący) według tych wytycznych inspirują własny zespół i autorów zewnętrznych do składania poszukiwanych projektów programów. Najistotniejszą rolą redaktorów programowych jest umiejętne dbanie o rozwój projektu w różnych fazach jego realizacji. Redaktor programowy ma być twórczym partnerem autora, najpierw w procesie krystalizowania się koncepcji, a potem w kolejnych fazach jej urzeczywistniania.

Praca dyrektora i redaktora programowego składa się właściwie z dwu elementów - czytania (bądź oglądania, słuchania) propozycji lub gotowych realizacji programów czy tekstów i rozmów z autorami, współpracownikami, konsultantami i recenzentami. Wiele decyzji programowych zapada

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

dopiero po szerokich konsultacjach. Trzeci element ich pracy, czyli tworzenie wizji programowej danego medium i wymyślanie konkretnych propozycji, wymyka się prostemu opisowi. Tu rolę odgrywa orientacja w pulsie współczesnego życia, wiedza, wyobraźnia i intuicja.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Redaktor programowy pracuje zwykle w odrębnym pomieszczeniu w redakcji, w którym może swobodnie spotykać się z autorami. W stacjach telewizyjnych i radiowych często dokonuje przeglądu nagranych materiałów w montażowniach.

warunki społeczne

W zawodzie tym kontakty z innymi ludźmi są nader intensywne i zajmują wiele czasu. Redaktor programowy codziennie spotyka się z wieloma autorami z kręgu redakcji i spoza niej. Wymiana poglądów, cierpliwe wyjaśnianie różnych wątpliwości, wreszcie rozstrzygające ustalenia i negocjacje warunków finansowych to najbardziej czasochłonne zajęcia redaktora programowego.

warunki organizacyjne

Redaktor programowy ma zwykle dość znaczną swobodę w pracy, indywidualnie odpowiada za powierzony mu wycinek czasu antenowego lub kolumny gazety. Czasem istotniejsze decyzje programowe, np. dotyczące drogiego w produkcji lub kontrowersyjnego programu są konsultowane w szerszym gronie i ostateczna decyzja zapada dopiero na wyższych szczeblach zarządzania. Redaktor programowy musi utrzymywać rozbudowane stosunki zawodowe, bywać na różnych imprezach (jak np. festiwale filmowe czy targi muzyczne), wciąż poznawać nowych ludzi, którzy mogą zainteresować jego stację lub gazetę.

Wymagania psychologiczne

Redaktor programowy przede wszystkim musi mieć znakomitą intuicję i wyobraźnię. Najważniejszym jego zadaniem jest wycucie zainteresowań odbiorców i przełożenie ich na konkretne pomysły programów telewizyjnych, audycji radiowych czy tekstów. Ta niezbędna w tym zawodzie intuicja i wyobraźnia wywodzi się z wielu źródeł. Konieczna jest rozległa wiedza, inwencja twórcza, wrażliwość artystyczna, ciekawość otaczającego świata, wycucie pulsu zmian i dociekliwa refleksja nad współczesną świadomością. Redaktor programowy musi kojarzyć znajomość stylów współczesnego życia i fascynacji różnych kręgów społeczeństwa z własnym, dobrze wykształconym poczuciem formy (filmowej czy publicystycznej, itp.). Rozległa wiedza, zwłaszcza w dziedzinach, na których koncentrują się redagowane przez niego pasma emisyjne czy kolumny gazet, jest następnym warunkiem sukcesu w tym zawodzie.

Redaktor programowy ma gwarantować rzetelność dokonywanych wyborów i ocen. W zawodzie tym trzeba wyrobić w sobie otwartość na rozmaite pomysły, wyrazisty i wynikający z czytelnych kryteriów zmysł krytyczny. Najistotniejszym zagrożeniem jest nietrafne rozpoznanie zainteresowań odbiorców stacji czy gazety lub błędna ocena różnych zgłaszanych pomysłów.

Redaktor programowy utrzymuje rozległe kontakty z wieloma ludźmi. Powinien wyrobić w sobie umiejętność uważnego słuchania i czytania różnych propozycji. Wymaga się też od niego dużej komunikatywności. Swoje koncepcje, sugestie, uwagi ma formułować w sposób precyzyjny. Cenną cechą jest zdolność inspirowania innych ludzi.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

W tym zawodzie nie są stawiane jakieś szczególne wymagania dotyczące stanu zdrowia.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Redaktor programowy musi być człowiekiem o doskonałym wykształceniu. Najlepszą drogą do tego zawodu są wyższe studia dziennikarskie lub filmowe bądź rozmaite kierunki studiów humanistycznych. Podstawą ubiegania się o pracę w tym zawodzie są własne dokonania twórcze.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Przed redaktorem programowym stoją otworem właściwe nieograniczone możliwości rozwoju kariery - aż do najwyższych stanowisk zarządzających w mediach.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZE DOROSŁYCH

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Do zawodu tego rekrutowani są doświadczeni fachowcy, legitymujący się konkretnym dorobkiem twórczym. To raczej młodzi ludzie, tuż po studiach, mogą mieć kłopoty ze znalezieniem pracy na stanowiskach redaktorów programowych.

ZAWODY POKREWNE

dziennikarz

publicysta

kierownik literacki w teatrze lub wytwórni filmowej

producent programów telewizyjnych i filmów

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Redaktor programowy** - (2450106), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 60 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	6
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	5
Mazowieckie	27
Opolskie	3
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	8
Śląskie	6
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Redaktor programowy** wynosiła 16. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	10
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Literaci, dziennikarze i pokrewni wynosiło 4344,41. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	3136,26
Kujawsko-pomorskie	3650,83
Lubelskie	2290,22
Lubuskie	0
Łódzkie	1101,65
Małopolskie	2419,91
Mazowieckie	5385,63
Opolskie	4092,35
Podkarpackie	2788,7

Podlaskie	3702,6
Pomorskie	2594,82
Śląskie	3475,92
Świętokrzyskie	2420
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1802,56
Zachodniopomorskie	3502,84

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Literaci, dziennikarze i pokrewni, wynosiła 10540. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	590
Kujawsko-pomorskie	671
Lubelskie	241
Lubuskie	0
Łódzkie	141
Małopolskie	56
Mazowieckie	5780
Opolskie	369
Podkarpackie	286

Podlaskie	3702,6
Pomorskie	498
Śląskie	784
Świętokrzyskie	55
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	448
Zachodniopomorskie	234

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

KIEROWNIK PRODUKCJI FILMOWEJ I TELEWIZYJNEJ

kod: 245503

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Kierownik produkcji jest osobą niezbędną podczas tworzenia dzieła filmowego bądź programu telewizyjnego. Pełni kluczową funkcję w ekipie filmowej. Wraz z reżyserem i operatorem należy do tak zwanej „trójki realizatorskiej”. Organizuje porządek pracy na planie i jest odpowiedzialny za stronę finansową przedsięwzięcia filmowego lub telewizyjnego. Ma także pośredni wpływ na jego walory artystyczne. Organizuje pracę ekipy filmowej oraz bierze udział we wszystkich fazach produkcji filmu czy programu telewizyjnego od momentu skierowania danego projektu do realizacji, aż do jego ostatecznego ukończenia. Na podstawie dokumentacji i scenopisu sporządza szczegółowy kosztorys wydatków i dokładny plan roboczy prac nad filmem.

Kierownik produkcji ustala kolejne etapy realizacji, terminy, liczbę dni zdjęciowych i miejsca zdjęć plenerowych oraz atelierowych, sporządza listy potrzebnych realizatorów, opracowuje plan zatrudnienia aktorów, charakteryzatorów, statystów oraz plan prac nad montażem i udźwiękowieniem dzieła, a także ustala wiele innych danych niezbędnych w toku realizacji filmu i programu telewizyjnego. Uzyskuje niezbędne zezwolenia na zdjęcia od właściwych urzędów, instytucji, przedsiębiorstw lub osób prywatnych. Organizuje i nadzoruje wszystkie prace przygotowawcze, w tym: próbne zdjęcia aktorskie, wykonanie projektów dekoracji, kostiumów, rekwizytów, przygotowanie środków technicznych, przeprowadzenie prób technicznych, a także zakwaterowanie i wyżywienie grupy zdjęciowej w czasie zdjęć wyjazdowych itp. Zawiera sukcesywnie wszystkie niezbędne umowy z osobami fizycznymi i prawnymi na dostawy, roboty i usługi dla grupy zdjęciowej oraz nadzoruje ich przebieg.

W okresie zdjęciowym zapewnia sprawny i nieprzerwany przebieg zdjęć oraz możliwie najlepsze wykorzystanie dnia zdjęciowego. Ustala godziny rozpoczęcia i zakończenia pracy. Zakres odpowiedzialności kierownika produkcji jest znaczny, to w dużej mierze od niego zależy sprawna realizacja filmu czy programu telewizyjnego. Kierownik produkcji współpracuje z reżyserem i ma obowiązek respektować jego twórcze zamysły w ramach środków finansowych ujętych w szczegółowym planie realizacji filmu lub programu telewizyjnego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca kierownika produkcji odbywa się w różnych miejscach, w zależności od fazy pracy nad dziełem filmowym lub telewizyjnym. W okresie zdjęciowym przebywa tam, gdzie cała ekipa realizatorska, czyli na planie zdjęciowym (studio telewizyjne, plener, hala zdjęciowa - w miejscu, gdzie aktualnie rejestrowany jest materiał filmowy). Kierownik produkcji załatwia szereg spraw związanych z produkcją dzieła: zgody na wykonanie zdjęć, zgromadzenie rekwizytów i zaangażowanie aktorów. Wymaga to od niego przebywania w różnych miejscach, gdzie musi załatwić te sprawy. W związku z tym często podróżuje, aczkolwiek zwykle są to podróże niezbyt dalekie.

Praca kierownika produkcji wymaga dużo ruchu i energii. Nie stwarza większego zagrożenia dla zdrowia, niemniej jednak nie powinny jej wykonywać osoby bardzo nerwowe (cierpiące na przykład na chorobę wrzodową), ponieważ szybkie tempo pracy wywołuje duży stres.

warunki społeczne

Praca kierownika produkcji ma charakter zdecydowanie zespołowy. Wymaga bardzo częstych kontaktów z ludźmi (reżyserem, operatorem, dziennikarzem, aktorami, ekipą techniczną, itp.). Kierownik produkcji musi respektować zamysły reżysera, a częstokroć także sugerować rozwiązania pożądane z ekonomicznego czy organizacyjnego punktu widzenia. Stałymi elementami w pracy kierownika produkcji są negocjacje, przekonywanie innych, organizowanie sprawnej pracy całej ekipy, łagodzenie konfliktów. Wymaga to umiejętności współpracy z ludźmi. Jego kontakty z innymi są zatem niezbędne i bardzo intensywne.

warunki organizacyjne

Godziny pracy kierownika produkcji nie są stałe. Zależą od tego w jakim terminie, w jakich warunkach i w jakim miejscu ma zostać zrealizowany film lub program telewizyjny. Kierownik

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

produkcji ma przygotować i nadzorować produkcję. Jego praca zależy więc od aktualnych potrzeb. Praca może odbywać się w dzień i w nocy, a także w dni ustawowo wolne od pracy (wszystko zależy od tego, kiedy można wykorzystać halę zdjęciową, potrzebny sprzęt, bądź potrzebnych ludzi). Zdjęcia do filmu lub programu mogą odbywać się w różnych miejscach, czasem odległych od siebie. Wtedy niezbędne są wyjazdy, zarówno na etapie przygotowawczym, jak i podczas zdjęć. Praca kierownika produkcji jest daleka od rutyny. Jego zadaniem jest stworzenie warunków do powstania dzieła filmowego lub telewizyjnego. Zwierzchnik (reżyser, dziennikarz) dyktuje tylko główne cele, zadania i terminy, reszta - w tym również organizacja własnej pracy - należy do samego kierownika produkcji.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Głównym celem pracy kierownika produkcji jest sprawne organizowanie pracy innych ludzi na planie filmowym i podczas realizacji programu telewizyjnego. Toteż chyba najważniejszą cechą psychologiczną osoby pracującej w tym zawodzie jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi, którzy tworzą dzieła filmowe lub telewizyjne oraz umiejętność kierowania pracą zespołów (komunikatywność). W pracy zespołowej bardzo ważne jest zapobieganie konfliktom. Ze względu na tempo pracy (wykonywanie wielu rozmów telefonicznych, spotkania z różnymi ludźmi, załatwianie wielu spraw równocześnie) od kierownika produkcji jest wymagana z jednej strony zdolność koncentracji, a z drugiej podzielność uwagi. Przydatna jest także zdolność przekonywania (szczególnie, gdy jakaś instytucja lub osoba prywatna nie chce udzielić zgody na zrealizowanie zdjęć w miejscu pożądanym dla potrzeb filmu lub programu telewizyjnego).

Ponieważ kierownik produkcji to nie tylko wykonawca zamysłów reżysera, ale także jego doradca i „prawa ręka”, winny go cechować także inicjatywa, oryginalność, dar przewidywania oraz przede wszystkim łatwość podejmowania decyzji. Często na przeszkodzie w pracy kierownika produkcji staje biurokracja czy nieprzychylność ze strony osób trzecich, stąd bardzo przydatna jest wytrwałość. Kierownik produkcji zawiera umowy z osobami fizycznymi i prawnymi, sporządza kosztorysy, załatwia wiele spraw biurowych, a zatem powinien interesować się ekonomią, prawem, administracją. Powinien także mieć łatwość wypowiadania się na piśmie oraz dobrze znać terminologię urzędową. Dobrze jest, gdy zna języki obce i nie ma problemów z matematyką. Ważne w tym zawodzie jest także wyczucie drugiego człowieka, toteż przydatna jest znajomość podstaw psychologii i socjologii.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę kierownika produkcji zalicza się do prac lekkich pod względem obciążenia fizycznego. Nie mniej, istotne znaczenie ma w tym zawodzie dobra ogólna sprawność fizyczna. Nie stawia się żadnych konkretnych wymagań zdrowotnych, ważne jest jednak, aby kandydat na kierownika produkcji był odporny na stres, ponieważ zawód ten wymaga szybkiego tempa pracy. Przy przyjmowaniu do pracy, oprócz podstawowych badań lekarskich, nie są konieczne dodatkowe orzeczenia o stanie zdrowia.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie kierownika produkcji niezbędne jest wyższe wykształcenie w zakresie organizacji produkcji filmowo-telewizyjnej, które można uzyskać np. na Wydziale Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego, ewentualnie w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi. Przydatne są umiejętności obsługi komputera i urządzeń biurowych (np.: faxu, maszyny do pisania), a także prawo jazdy.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W tym zawodzie nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągania coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej. Za awans można uznać zdobycie marki dobrego kierownika produkcji.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie kierownika produkcji mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem, że mają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, są dyspozycyjne i nie ma w ich wypadku przeciwwskazań zdrowotnych.

ZAWODY POKREWNE

specjalista ds. organizacji i rozwoju produkcji i usług

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

specjalista ds. finansów
scenograf
menedżer
reżyser filmowy i telewizyjny
technik planowania i organizacji produkcji

LITERATURA

Hendrykowski M., *Słownik terminów filmowych*, Wydawnictwo ARS NOVA, Poznań 1994.

Doroba R., *Blżej filmu*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1980.

Praca zbiorowa pod redakcją Bolesława W. Lewickiego, *Kino i Telewizja*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1977.

Klasyfikacja Zawodów i Specjalności (Tom V, Zeszyt II, Część II, strony: 562 - 563)

Wydawnictwo Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1995.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kierownik produkcji filmowej i telewizyjnej** - (2450506), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 16 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	2
Mazowieckie	5
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	2
Śląskie	5
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kierownik produkcji filmowej i telewizyjnej** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Aktorzy i reżyserzy filmu, sceny i pokrewni wynosiło 3025,53. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2126,81
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	2218,46
Łódzkie	0
Małopolskie	2243,13
Mazowieckie	4264,04
Opolskie	2352,57
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	2205,09
Świętokrzyskie	2655,19
Warmińsko-mazurskie	2995,4
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Aktorzy i reżyserzy filmu, sceny i pokrewni, wynosiła 2003. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	240
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	90
Łódzkie	0
Małopolskie	260
Mazowieckie	765
Opolskie	110
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	428
Świętokrzyskie	80
Warmińsko-mazurskie	30
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MONTAŻYSTA (OBRAZU I DŹWIĘKU) TELEWIZYJNO-FILMOWY

kod: 3131(09-10)

inne nazwy zawodu: montażysta filmowy

ZADANIA I CZYNNOSCI ZAWODOWE

Zawód montażysty telewizyjnego ma charakter twórczo-realizacyjny i polega na tworzeniu przekazu audiowizualnego (filmu lub programu telewizyjnego) poprzez zestawianie odpowiednich ujęć obrazowych i dźwiękowych, ułożenie ich w kolejności wynikającej z zasad narracji lub poprawnej prezentacji, nadaniu odpowiedniego tempa i rytmu opowiadania.

Dla montażysty telewizyjnego tworzywem jest materiał programowy zarejestrowany na nośniku magnetycznym, w postaci liniowej na taśmie magnetycznej lub nieliniowej w pamięci komputera. W przypadku realizacji dzieła na nośniku światłoczułym (taśmie filmowej) materiał jest zarejestrowany liniowo i wymaga mechanicznego cięcia i łączenia, za pomocą odpowiednich sklejarek. Montażysta telewizyjny dokonuje przeglądu materiału roboczego zarejestrowanego w studio lub w warunkach naturalnych, selekcionując nieprzydatne ze względów programowych lub technicznych fragmenty. Wybiera ujęcia obrazowe i dźwiękowe, funkcjonalne dla wyrażenia treści zawartych w projekcie przygotowanym przez autora programu (dziennikarza, scenarzysty lub reżysera). W przypadku realizacji filmu lub widowiska fabularnego (np. teatru TV) zestawia w kolejności dramaturgicznej poszczególne ujęcia zgodnie z zasadami tworzenia struktur audiowizualnych. W gatunkowo innych realizacjach, zestawia ujęcia zgodnie z zasadami poprawnej prezentacji przebiegu rzeczywistego wydarzenia dziejącego się w studio telewizyjnym lub w rzeczywistości poza studyjnej. Montażysta telewizyjny realizuje równoległe zadania artystyczno-estetyczne i techniczno-technologiczne, za pomocą technicznych urządzeń montażowych : zespołów magnetowidów połączonych z mikserami wizyjnymi, fonicznymi, edytorami tekstów i generatorów efektów specjalnych lub komputerów oraz współpracujących z monitorami wizyjnymi i fonicznymi. W przypadku realizacji na taśmie filmowej prace montażowe wykonywane są na stole montażowym, pozwalającym na projekcję obrazu i dźwięku ze zmienną prędkością i możliwością synchronizacji taśmy obrazowej i magnetycznej taśmy z zapisem dźwięku. Obsługa tych urządzeń jest skomplikowana, wymaga wiedzy, sprawności manualnej, precyzji działania oraz należytej dbałości o sprzęt. W rozwiniętych technologiach, montażysta opracowuje równoległe obraz i dźwięk podstawowy, w postaci dialogów lub efektów naturalnych. Może także wykonać zadania montażysty dźwięku montując niesynchroniczne tła dźwiękowe czy ilustrację muzyczną. W technologiach elektronicznych może także wykonać pracę realizatora efektów specjalnych (tzw. tricków), uatrakcyjniając program pod względem formalnym i artystycznym. Czas nagrany w studio, w plenerze lub we wnętrzach naturalnych materiału jest wielokrotnie dłuższy od projektowanego czasu emisyjnego, więc montażysta dokonuje syntezy czasu rzeczywistego, tworząc umowny czas ekranowy. Montaż jako działanie kreatywne, pozwala na przekazanie widzowi syntezy informacji o przestrzeni, w jakiej rozgrywa się akcja przekazu audiowizualnego. Widz, na podstawie widocznych w kadrze wycinków opisywanej przestrzeni jest w stanie wyobrazić sobie jak wygląda cała przestrzeń w jakiej ma miejsce fikcyjne lub rzeczywiste wydarzenie. Również jeśli chodzi o przekazanie widzowi informacji o ruchu w kadrze, w trakcie trwania ujęcia czy sekwencji, montaż stwarza możliwość prezentacji działań fizycznych, postaci czy obiektów, w sposób syntetyczny i zarazem wiarygodny.

Ponieważ przy nadmiarze dobrego materiału roboczego, zrealizowanego dla potrzeb programu czy filmu, trzeba zdecydować się na konkretne ujęcia, bardzo często mówi się, że montaż jest sztuką wyborów i rezygnacji. Ważną cechą montażysty jest umiejętność dobrego porozumienia się z autorem programu- reżyserem, celem precyzyjnego uzgodnienia wspólnej dla wszystkich uczestników procesu twórczego wizji filmu, programu czy widowiska. W pracy montażysty dominują czynności intelektualne inspirowane bodźcami wzrokowymi i słuchowymi. Nieustanne podejmowanie decyzji montażowych, polegających na dokonywaniu selekcji , wyborze i zestawianiu, wymaga od montażysty umiejętności pamięciowego opanowania dużych zbiorów informacji obrazowych i dźwiękowych ich analizy i równoczesnej syntezy. Sprawność manualna jest niezbędna do obsługi skomplikowanych urządzeń. Praca ta może być nużąca dla osób nadpobudliwych, wymaga cierpliwości i wytrzymywania w pozycji siedzącej wiele godzin. Może to być szczególnie uciążliwe dla osób z wadami kręgosłupa.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca montażysty wykonywana jest wyłącznie w odpowiednio wyposażonych pomieszczeniach zwanych montażowniami. Zdarza się, choć niezbyt często, że w studiach telewizyjnych w czasie rejestracji lub realizacji na żywo, wykonuje się proste montaż. Również w czasie transmisji można wykonać montaż bowiem w nowoczesnych wozach transmisyjnych istnieją możliwości technologiczne dla takich działań. Montażysta pracuje przy ograniczonym oświetleniu roboczym, wpatrując się w jaskrawe ekrany monitorów. Czynnikiem niekorzystnym jest narażenie na bardzo silne pole elektromagnetyczne emitowane przez sprzęt elektroniczny, promieniowanie podczerwone i nadfioletowe. W wyniku długotrwałego wpatrywania się w migające obrazy mogą wystąpić choroby oczu i wywołane działaniem intensywnych dźwięków również choroby słuchu. Mogą wystąpić zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa spowodowane długotrwałym siedzeniem przy pulpitych mikserskich. Na zagrożenie narażony jest także centralny układ nerwowy, bowiem praca wykonywana jest z dużym natężeniem uwagi w silnym polu magnetycznym.

Z punktu widzenia wydatku energetycznego jest to praca średnio ciężka.

warunki społeczne

W relacjach z ludźmi dominuje zasada współpracy, konsultacji i porozumienia. Montażysta wykonuje polecenia reżysera i autora programu, proponując w oparciu o własną. Montaż jest istotną częścią procesu tworzenia przekazu audiowizualnego, przez duży zespół wysokiej klasy specjalistów. Jest to w istocie praca zespołowa, chociaż montażysta często sam dokonuje wstępnej obróbki materiału zgodnie z projektem i dyspozycjami reżysera.

W tej pracy dominuje ustny sposób komunikowania oraz zwerbalizowany zapis projektu w postaci scenariusza, scenopisu, konspektu programu lub planu montażowego.

warunki organizacyjne

Podczas wykonywania montażu dominują czynności nie zrutynizowane. Każdy montaż ma inny charakter bo każdy program jest niepowtarzalnym prototypem, jednostkowym dziełem. Nawet jeśli powtarza istniejące już schematy kompozycyjne to operuje nowymi materiałami zdjęciowymi i tworzy nowe konteksty znaczeniowe. Chociaż z pozoru praca ta składa się z powtarzalnych czynności operowania kilkudziesięcioma guzikami to za każdym razem inny jest cel operacji i inny jej skutek. Ten sam montażysta może montować programy informacyjne, publicystyczne, artystyczne, reportaże i filmy dokumentalne, czy programy oparte na literaturze. Każda „sklejka” jest inna, każde ujęcie ma swój niepowtarzalny charakter, a montażysta jest rzeczywistym współwykonawcą powstającego dzieła filmowego czy telewizyjnego, które nigdy nie będzie takie same. Ten sam materiał, zmontowany przez innego montażystę o innej wrażliwości i temperamencie, objawi inne cechy charakterystyczne.

Montażysta w swojej pracy odpowiedzialny jest również za jakość techniczną powstającego programu czy filmu, a więc również odpowiada za jakość pracy skomplikowanych urządzeń elektronicznych, którymi posługuje się przy pracy. Spoczywa na nim także współodpowiedzialność za efekt programowy wykonanej pracy a więc jej poziom artystyczny, etyczny i warsztatowy. W powtarzalnej produkcji potokowej (typowe programy telewizyjne) montażysta pracuje około 12 godzin w systemie zmianowym (sesje montażowe) zarówno w dzień jak i w nocy. Sprawny i twórczy montaż kreatywny może być realizowany przez 6-8 godzin. Montażysta wykonując dzieło, pracuje bez normy godzinowej. Na rutynowy montaż, o niewielkim poziomie kreacji artystycznej, wymagający tylko sprawności warsztatowej, można przeznaczyć więcej godzin. Jednak po 6-8 godzinach następuje zmęczenie wzroku i słuchu oraz obniżenie ogólnej sprawności psycho-fizycznej.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Montażysta winien posiadać dobry wzrok i słuch, w tym również muzyczny. Mieć podzielną uwagę i dobrą koordynację psychomotoryczną i sprawność manualną. Być spostrzegawczym: rozróżniać barwy, kształty i faktury. Mieć dobrą pamięć wzrokową i słuchową. Zdolność koncentracji i umiejętność myślenia analitycznego, przy równoczesnym uruchamianiu wyobraźni. Cechy osobowościowe ważne w tej pracy to: łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą, umiejętność podejmowania decyzji, odporność na stres i zmęczenie.

Montażysta powinien mieć osobowość otwartą na innych ludzi, umieć nawiązać z nimi kontakt i współdziałanie, nie rezygnując z możliwości wyrażania własnych opinii. Winien być również dokładny, wytrwały i cierpliwy. Wykonując techniczną obróbkę materiału jest narażony na

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

pracę monotonną i wymagającą skupienia. W zawodzie tym przydatne są pozazawodowe zainteresowania techniczne jak również ogólno-humanistyczne zainteresowania filmem, telewizją, teatrem, muzyką, plastyką i fotografią. Trzeba umieć obsługiwać komputer i mieć przynajmniej podstawową wiedzę z zakresu psychologii percepcji zjawisk wizualnych i dźwiękowych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

W zawodzie tym trzeba mieć dobry wzrok i słuch oraz dobra ogólną wydolność fizyczną. Trzeba umieć przystosować organizm do pracy w różnych porach dnia i nocy.

W szczególnych przypadkach zawód ten mogą wykonywać osoby z dysfunkcją kończyn dolnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy montażysty jest wykształcenie:

1. wyższe artystyczne filmowo-telewizyjne w zakresie realizacji lub montażu,
2. wyższe techniczne z zakresu elektroniki lub informatyki oraz odpowiednie przeszkolenie artystyczno-estetyczne,
3. pomaturalne lub średnie zawodowe wraz z przeszkoleniem artystyczno-estetycznym oraz odpowiednio długą praktykę, potwierdzoną dorobkiem twórczym,

Dodatkowe umiejętności to sprawna obsługa komputera oraz nowoczesnych urządzeń wizyjnych i fonicznych. Pracę tę mogą wykonywać zarówno kobiety jak i mężczyźni. Preferencje do rozpoczynania pracy w tym zawodzie mają osoby pomiędzy 25 a 40 rokiem życia, o odpowiednim wykształceniu, cechach osobowych i dorobku twórczym.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Jest to zawód stabilny pod warunkiem stałego doskonalenia warsztatowego, którego wymogi określają coraz nowocześniejsze urządzenia montażowe. Zrobienie kariery w twórczości filmowej lub telewizyjnej przez montażystę polega tym, że jest się cenionym zawodowo, poszukiwanym i dobrze wynagradzanym specjalistą. W ustabilizowanych systemach producenckich montażysta po spełnieniu wielu wymogów, zdobyciu wiedzy i doświadczenia, może zostać reżyserem.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w zawodzie można podjąć w przedziale wiekowym od 25 - 40 roku życia. Ważne jest tu wykształcenie, doświadczenie, twórcza osobowość i bieżąca znajomość obsługi nowoczesnych urządzeń do montażu.

ZAWODY POKREWNE

realizator obrazu filmowo-telewizyjnego
realizator dźwięku
asystent reżysera filmowego
asystent reżysera telewizyjnego
operator kamery

LITERATURA

May R., *Język filmu*. (skrypt) PWSF w Łodzi 1956 i Wydawnictwa PRiTV 1970

Reisz K., *Technika montażu filmowego.*, WAiF 1967

Pieniak S., *Podstawy decyzji montażowych*. (skrypt) Wydział Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego; Katowice 1980

Studia z teorii przekazu dźwięku. Praca zbiorowa pracowników katedry Reżyserii i Akustyki Muzycznej; Wydziału Reżyserii Dźwięku Akademii Muzycznej w Warszawie dla TVP S.A.

Borys-Damięcka B., *Zasady realizacji audycji telewizyjnej* (skrypt dla dziennikarzy telewizyjnych). Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A.; Warszawa 1996.

Realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego (skrypty) Zeszyty 1 - 28. PWSFTViT w Łodzi i Wydawnictwa Radia i Telewizji; Warszawa 1972-85.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Montażysta** - (2450601), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 50 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	3
Łódzkie	5
Małopolskie	4
Mazowieckie	14
Opolskie	1
Podkarpackie	1

Podlaskie	2
Pomorskie	2
Śląskie	11
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	4

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Montażysta** wynosiła 2. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni wynosiło 4197,94. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2783,7
Kujawsko-pomorskie	2076
Lubelskie	1437,6
Lubuskie	1058
Łódzkie	0
Małopolskie	1300,9
Mazowieckie	5225,69
Opolskie	2554,91
Podkarpackie	3210,56

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	2454,28
Świętokrzyskie	1756,65
Warmińsko-mazurskie	2291,58
Wielkopolskie	2304,8
Zachodniopomorskie	2105,56

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni, wynosiła 1433. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	5
Lubuskie	10
Łódzkie	0
Małopolskie	20
Mazowieckie	894
Opolskie	50
Podkarpackie	30

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	279
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	21

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

OPERATOR KAMERY

kod: 313112

inne nazwy zawodu: kamerzysta, szwenkier

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Operator kamery wykonuje zdjęcia flimowe/telewizyjne według instrukcji reżysera, operatora obrazu lub realizatora TV. Odpowiada przede wszystkim za ruchy kamery w przestrzeni oraz kompozycję kadrów.

Kamerzyści pracujący w studiu telewizyjnym lub podczas transmisji telewizyjnych, jak np. zawody sportowe czy koncerty, mają często dużą samodzielność. Przed nagraniem ustalają z reżyserem lub realizatorem TV. ogólną zasadę tworzenia ujęć, niektóre proponowane ujęcia sprawdzają w czasie tzw. próby kamerowej. Podczas nagrania czy transmisji realizator może na bieżąco dawać im krótkie wskazówki.

Najistotniejszym zadaniem kamerzysty jest zachowanie płynności narracji obrazowej, np. w przejściu od ujęcia ogólnego (panoramy) do zbliżeń. Każda zmiana ruchu kamery i wybór nowego kadru musi logicznie wynikać z poprzedniego ujęcia. Kamerzysta musi wciąż dbać o tzw. bezpieczeństwo montażowe - zachowanie ciągłości obrazów, która umożliwi potem montaż. Niekiedy zasady montażu są określone już przed nagraniem. Trzeba wtedy starać się o jak najtrafniejsze dostosowanie swoich ujęć do tych zasad.

Większość programów telewizyjnych rejestrowana jest przez kilka kamer. Operatorzy muszą więc dobrze orientować się w zadaniach kolegów i mieć świadomości komplementarności swojej roli wobec zespołu.

Programy emitowane „na żywo” wymagają znakomitego refleksu i błyskawicznego reagowania na wszelkie nieprzewidziane sytuacje. Trzeba wtedy umiejętnie podporządkować wszelkim dyspozycjom realizatora.

Operatorzy są zobowiązani do sprawdzenia stanu technicznego kamer przed nagraniem lub emisją.

W produkcji filmów i form pokrewnych kamerzysta jest członkiem ekipy operatorskiej wykonującej zdjęcia według koncepcji operatora obrazu, w żargonie zawodowym zwany jest wtedy szwenkierem (szwenk - szybka zmiana kierunku kamery, z niem. schwenken - zmieniać kierunek). Wskazówki operatora obrazu mogą być bardzo drobiazgowo i ich trafne wypełnienie wymaga dużych umiejętności fachowych i talentu artystycznego. Ale często szwenkier proponuje też własną koncepcję kompozycji obrazów. Zatrudnienie przy realizacji filmów, zwłaszcza fabularnych, świadczy o najwyższych kwalifikacjach zawodowych kamerzysty.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Kamerzysta pracuje w studiu telewizyjnym oraz na planach zdjęciowych programów TV, które mogą być zlokalizowane w najróżniejszych miejscach, np. w sali koncertowej czy na stadionie sportowym.

W studiu telewizyjnym pewne zagrożenie stwarzają przemieszczające się urządzenia (np. wysięgniki z mikrofonami) i spadające przedmioty (np. lampy studyjne). Podczas rejestrowania programów w otwartej przestrzeni, np. podczas zawodów sportowych, narażony jest na zmienne warunki atmosferyczne.

warunki społeczne

Istotną cechą tego zawodu jest stała współpraca z realizatorem obrazu oraz innymi członkami zespołu realizującego program telewizyjny - zwłaszcza innymi kamerzystami, operatorem dźwięku i mikrofoniarzami, realizatorem światła i jego pomocnikami.

W czasie nagrania ekipa realizatorska często porozumiewa się umownymi gestami rąk.

warunki organizacyjne

Pora i godziny pracy są zmienne - wynikają z organizacji pracy nad przygotowaniem filmu lub programu TV. Czasem można pracować przez wiele dni po kilkanaście godzin, również w nocy. Wyjazdy w teren na zdjęcia do programów mogą zajmować nawet kilka dni. W wypadku szwenkiera praca przy realizacji filmu fabularnego wymaga często wyjazdów na plan zdjęciowy w najróżniejsze miejsca, które razem mogą zająć kilka miesięcy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Kamerzysta w stacjach telewizyjnych jest pracownikiem etatowym, natomiast szwenkier może angażować się do pracy przy produkcji filmu na zasadzie umowy-zlecenia.

Kamerzysta jest podporządkowany reżyserowi, realizatorowi obrazu lub realizatorowi telewizyjnemu, których dyrektywy musi ściśle wypełniać.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Wykonywanie tego zawodu wymaga dużej wrażliwości plastycznej, przede wszystkim dobrego wyczucia reguł kompozycji (harmonii, rytmu itp.), zmienności form. Cenny jest także pewien zmysł dramaturgiczny.

Niezbędnymi cechami są duża spostrzegawczość i podzielność uwagi oraz wyobraźnia przestrzenna (kamerzysta musi błyskawicznie wybrać kadr i następnie płynnie go „prowadzić”). W zawodzie tym trzeba opanować szczególną umiejętność kojarzenia ze sobą obrazów. Istotna jest duża wrażliwość na szczegóły. Oko kamery widzi precyzyjniej od ludzkiego i każda niedokładność w kadrowaniu może okazać się rażąca.

Kamerzysta telewizyjny zwykle nie ma możliwości poprawienia efektów swojej pracy - program jest emitowany „na żywo”, podczas nagrań tylko czasami powtarza się ujęcia. W tym zawodzie trzeba więc cechować się dużą odpowiedzialnością i odpornością na stres.

Konieczna jest również łatwość przechodzenia od dużej samodzielności w pracy do podporządkowania się dyspozycjom reżysera lub realizatora obrazu.

Praca przy realizacji programów telewizyjnych i filmów ma charakter zespołowy. Cenione są zatem koleżeństwo, komunikatywność i łatwość we współpracy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Niezbędny do wykonywania tej pracy jest dobry wzrok (choć można nosić okulary). Przydaje się dobra kondycja fizyczna. Osoby niepełnosprawne nie są zatrudniane.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Pracę kamerzysty w stacji telewizyjnej można podjąć po ukończeniu kursu operatora kamery (warunkiem przyjęcia na kurs jest średnie wykształcenie). Od szwenkiera wymagane jest wyższe wykształcenie operatorskie (które można uzyskać w wyższych szkołach filmowych i telewizyjnych - w Łodzi i Krakowie.)

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Najchętniej zatrudniani są ludzie młodzi, ale szansę znalezienia pracy mają również osoby starsze, które powracają po pewnym czasie do zawodu - wtedy liczą się ich kwalifikacje i uprzednie doświadczenie zawodowe.

ZAWODY POKREWNE

asystent operatora obrazu
operator obrazu
realizator obrazu
montażysta

LITERATURA

Wohl S., *Zawody filmowe i telewizyjne*, Wydawnictwo Radia i Telewizji 1976.

Borys-Damięcka B., *Zasady realizacji audycji telewizyjnych*, Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A., Warszawa 1996.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Operator kamery** - (2450604), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 54 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	9
Lubuskie	1
Łódzkie	9
Małopolskie	3
Mazowieckie	12
Opolskie	2
Podkarpackie	2

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	4

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Operator kamery** wynosiła 20. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	4
Śląskie	2
Świętokrzyskie	4
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni wynosiło 4197,94. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2783,7
Kujawsko-pomorskie	2076
Lubelskie	1437,6
Lubuskie	1058
Łódzkie	0
Małopolskie	1300,9
Mazowieckie	5225,69
Opolskie	2554,91
Podkarpackie	3210,56

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	2454,28
Świętokrzyskie	1756,65
Warmińsko-mazurskie	2291,58
Wielkopolskie	2304,8
Zachodniopomorskie	2105,56

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyj pokrewni, wynosiła 1433. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	5
Lubuskie	10
Łódzkie	0
Małopolskie	20
Mazowieckie	894
Opolskie	50
Podkarpackie	30

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	279
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	21

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

OPERATOR OBRAZU

kod: 245504

inne nazwy zawodu: realizator obrazu

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Podstawowym zadaniem operatora obrazu jest autorstwo warstwy obrazowej scenariusza - zamysłu autora, reżysera, realizatora lub dziennikarza telewizyjnego - zgodnie z zasadami języka filmowego. Operator obrazu jest głównym współautorem filmu fabularnego, dokumentalnego lub programu telewizyjnego. Współpracuje z reżyserem przy tworzeniu scenopisu, stanowiącego zwerbalizowany projekt, opisujący treści zawarte w scenariuszu oraz sposoby ich artykulacji. Bierze znaczący udział w tworzeniu planu generalnego i szczegółowego, kalendarzowego harmonogramu realizacji. Ustala szczegółowe zadania dla członków ekipy zajmujących się zagadnieniami oświetlenia, techniki zdjęciowej, zapisu obrazu na nośnikach światłoczułych lub magnetycznych. Określa ilość i rodzaj, niezbędnego do zrealizowania dzieła, sprzętu i materiałów. Jest najbliższym współpracownikiem autora przekazu audiowizualnego, jakby jego „okiem”, artystą realizującym uzgodnioną z pozostałymi twórczymi członkami ekipy, koncepcją wizualizacji. Przeprowadza aktorskie zdjęcia próbne i testy technologiczne możliwości kreacji obrazowych. Na planie filmowym ściśle współpracuje ze scenografem i operatorem dźwięku zaś na planie telewizyjnym także z realizatorem światła. Współpraca z kierownikiem produkcji ma na celu dokonanie ustaleń gwarantujących racjonalność i efektywność zorganizowania planu zdjęciowego, z punktu widzenia przebiegu procesu twórczego. Praca operatora obrazu ma charakter artystyczny a równocześnie warsztatowo-technologiczny. Dla dobrego wykonywania tego zawodu konieczna jest wrażliwość plastyczna, dobry wzrok, spostrzegawczość, zdolność analizy zjawisk ruchu. Umiejętność patrzenia na rzeczywistość, w tym studyjną, z perspektywy poszczególnych kadrów, ujęć, scen i sekwencji. Operator obrazu, na planie filmowym lub telewizyjnym, współpracuje z wieloma osobami, wypełniającymi różne często niezwykle odpowiedzialne zadania twórcze, techniczne czy organizacyjne. Od jego umiejętności organizacyjnych skutecznego porozumiewania się z ludźmi, refleksu, szybkości działania, zależy efekt końcowy - atrakcyjnie zrealizowany film lub program telewizyjny. On określa punkty widzenia (miejsce ustawienia kamer), kąty widzenia (wartość ogniskowej obiektywu) i sposób realizacji poszczególnych ujęć i sekwencji, jako twórcze przetworzenie reżyserskiej inscenizacji albo wiarygodne przedstawienie dokumentalnej rzeczywistości. Po każdym dniu zdjęć lub nagrań, wspólnie z reżyserem, realizatorem lub redaktorem i innymi uczestnikami procesu produkcji, dokonuje przeglądu materiałów programowych. Analizuje je pod kątem jakości artystycznej i technicznej. Współpracuje z laboratorium w określaniu kryteriów obróbki materiałów światłoczułych. Określa kryteria przygotowania materiału do fazy montażu i udźwiękowania. Wspólnie z reżyserem określa konieczność powtórzenia zdjęć o niedostatecznej ekspresji artystycznej lub jakości technologicznej. Uczestniczy w przeglądach montażowych materiału i przedstawia swoje sugestie w tym zakresie. Nadzoruje przygotowanie kopii wzorcowej lub emisyjnej. W zawodzie tym dominują czynności o charakterze twórczym, intelektualnym oraz działania fizyczne, polegające przemieszczaniu się w obrębie planu zdjęciowego. Praca operatora obrazu przy realizacjach fabularnych lub studyjnych jest mniej uciążliwa, odbywa się głównie w pozycji siedzącej choć czasami wymaga stania czy chodzenia. Pod względem obciążenia fizycznego jest to praca lekka. Realizacja materiałów dokumentalnych jest fizycznie zdecydowanie uciążliwa. Wiele miejsc zdjęciowych, ograniczenia czasowe, konieczność pracy z racjonalnie ograniczoną ilościowo ekipą, samodzielne najczęściej prowadzenie kamery - tworzą warunki diametralnie trudniejsze niż przy filmach lub programach inscenizowanych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Operator obrazu pracuje koncepcyjnie w dowolnym miejscu i nieokreślonych warunkach i w każdym czasie sprzyjającym indywidualnym procesom twórczym. Materializowanie pomysłów realizowane jest głównie na planie filmowym, w studiu telewizyjnym i na planie bezpośrednich transmisji. Niekorzystnymi elementami tej pracy są: zmienne i krańcowo różne warunki klimatyczne i pogodowe,

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

praca w różnych warunkach temperaturowych, na mrozie i w upały, realizacja w górach i na morzu, itp. W studiu uciążliwością jest intensywne oświetlenie oraz duża ilość emiterów promieniowania.

warunki społeczne

Kontakty z wieloma ludźmi są w tej pracy intensywne i konieczne. Otwarta osobowość, umiejętność nawiązywania kontaktu, jasnego formułowania i komunikowania poglądów, opinii i decyzji, to cechy niezbędne. Forma tych kontaktów to współdziałanie, powiązanie splotem zależności przy zachowaniu autonomii twórczej i zhierarchizowanej struktury decyzyjnej. Operator obrazu wydaje polecenia bezpośrednio operatorom kamer, asystentom, technikom oświetlenia. W pozostałych przypadkach, dyspozycje operatora mają charakter postulatyczny i mogą być poddane twórczej weryfikacji lub wiążącemu arbitrażowi reżysera, autora programu, producenta. Kontaktowanie się ma charakter werbalny, bezpośredni, chociaż czasami porozumiewa się za pośrednictwem urządzeń komunikacyjnych (interkomy, tuby głosowe, radiotelefony). Realizacja to twórczość zespołowa, a wykonywanie jej niesie ze sobą możliwość różnych konfliktów, których nie sposób uniknąć w dużym zespole, przy silnie stresującym charakterze i warunkach pracy. Dla dobra tworzonego wspólnie dzieła, unikanie lub rozwiązywanie konfliktów jest działaniem niezwykle pożytecznym, zaś autorytet osobisty i twórczy oraz miejsce w hierarchii, daje operatorowi szansę na odegranie pozytywnej roli.

warunki organizacyjne

Praca operatora obrazu, w zależności od otrzymanego zlecenia, może być wykonywana w każdym czasie, w różnych porach dnia i nocy, w różnych warunkach pogodowych i klimatycznych. Trwa od kilku do kilkunastu godzin. Nadzoruje ją reżyser lub autor programu czy filmu, lecz nadzór ten ma charakter bardziej inspiracji i pomocy niż egzekucji uprawnień wynikających z nadrzędności w hierarchii. Operator pracuje na planie zdjęciowym, w studiu telewizyjnym, hali zdjęciowej, lub w wozie transmisyjnym. Zewnętrzne warunki pracy mają charakter zmienny. Zależą od wymogów scenariusza i możliwości produkcyjnych. Operator obrazu realizuje swoje zadania w wysokich lub niskich temperaturach, na pustyni i za kołem podbiegunowym, w słabym lub intensywnym oświetleniu, w studyjnej ciszy lub hałasie fabrycznym. W reżyserce telewizyjnej, choć najczęściej jest klimatyzacja, to różne maszyny i urządzenia emitują niekorzystne dla zdrowia promieniowanie. Dużą ilością monitorów obrazu i zmienne natężenie oświetlenia stanowią zagrożenie dla oczu operatora.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Oprócz wymienionych poprzednio cech osobowości, warunkiem niezbędnym w podjęciu tej pracy jest spostrzegawczość, dobry wzrok i słuch, wrażliwość plastyczna (na barwy, formy i faktury), podzielność uwagi oraz dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa. Trzeba umieć pracować bardzo szybko, często przerzucając się z jednej czynności na drugą. Zdolności kierowania pracą innych muszą współgrać z potrzebą kompromisu, porozumienia, uznania innych racji. Jak każde działanie w dużym zespole, praca ta powoduje określone napięcia psychiczne, stesy, konflikty. Trzeba wówczas wykazać odporność psychiczną, spokój, postawę asertywną, umiejętność przekonywania do własnych pomysłów lub uznania racji innych. Dla dobrego wykonywania tego zawodu ważny jest talent, zdolności artystyczne, szczególnie wrażliwość a także niezwykle szeroki zakres wiedzy ogólnej i specjalistycznej, przede wszystkim w zakresie filmu, teatru i telewizji.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Osoba pracująca w tym zawodzie powinna posiadać ogólny dobry stan zdrowia, przy szczególnych wymaganiach w stosunku do wzroku, słuchu i kondycji fizycznej. Wykluczone jest zatrudnienie osoby niepełnosprawnej.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do zdobycia zawodu operatora obrazu konieczne jest wyższe artystyczne wykształcenie z zakresu realizacji obrazu filmowego i telewizyjnego. Mogą go wykonywać także kobiety choć zdecydowaną większość stanowią mężczyźni. Kobiety podejmują mniej uciążliwe specjalizacje. Zawód ten można uprawiać od uzyskania kwalifikacji do zachowania sprawności intelektualnej i fizycznej. Jednak za względu na jej uciążliwość, można przejść na emeryturę po ukończeniu 55 lat. Jest to zawód rzadki, panuje więc względna równowaga pomiędzy poszukującymi i miejscami pracy. Łatwiej jest otrzymać

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

zlecenie na realizację dzieła niż stałe zatrudnienie etatowe. Rozwój rynku audiowizualnego, nowe stacje i kanały telewizji, także kablowej, to potencjalne miejsca pracy. Operator obrazu to zawód trudny do zdobycia, ale wykonywany rzetelnie pozwala osiągnąć zarobki wyższe niż średnia krajowa. Osoby szczególnie utalentowane, o międzynarodowym statusie, osiągają dochody w formie honorariów relatywnie wysokie i bardzo wysokie.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Awans operatora może polegać na osiągnięciu wysokiej rangi twórczej, a co za tym idzie otrzymywać więcej zleceń na coraz wyżej honorowane dzieła. To bardzo prestiżowy zawód w którym talent, znajomość rzemiosła, doświadczenie, operatywność owocują wieloma realizacjami, a co za tym idzie prestiżem środowiskowym i popularnością u widzów, owocnym udziałem w festiwalach i konkursach, krajowych i zagranicznych. W zawodzie tym, jak w każdym zawodzie twórczym nie można awansować w potocznym znaczeniu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W tym zawodzie mogą pracować osoby młode po studiach oraz osoby mające powyżej 50. Liczą się sprawność zawodowa, zdolności, umiejętności oraz doświadczenie. Ważny jest także udokumentowany dorobek twórczy.

ZAWODY POKREWNE

reżyser filmowy
reżyser telewizyjny
realizator światła
realizator wizji
montażysta telewizyjny
mikser wizji

LITERATURA

Arnheim R., Sztuka i percepcja wzrokowa, WAiF, 1997
May R., Język filmu. (skrypt) PWSF w Łodzi 1956 i Wydawnictwa PRiTV 1970
Reisz K., Technika montażu filmowego., WAiF 1967
Studia z teorii przekazu dźwięku. Praca zbiorowa pracowników katedry Reżyserii i Akustyki Muzycznej; Wydziału Reżyserii Dźwięku Akademii Muzycznej w Warszawie dla TVP S.A.
Borys-Damięcka B., Zasady realizacji audycji telewizyjnej (skrypt dla dziennikarzy telewizyjnych). Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A.; Warszawa 1996.
Realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego (skrypty) Zeszyty 1 - 28. PWSFTViT w Łodzi i Wydawnictwa Radia i Telewizji; Warszawa 1972-85.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Operator obrazu** - (2450605), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 7 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Operator obrazu** wynosiła 6. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	2
Pomorskie	0
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni wynosiło 4197,94. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2783,7
Kujawsko-pomorskie	2076
Lubelskie	1437,6
Lubuskie	1058
Łódzkie	0
Małopolskie	1300,9
Mazowieckie	5225,69
Opolskie	2554,91
Podkarpackie	3210,56

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	2454,28
Świętokrzyskie	1756,65
Warmińsko-mazurskie	2291,58
Wielkopolskie	2304,8
Zachodniopomorskie	2105,56

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni, wynosiła 1433. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	5
Lubuskie	10
Łódzkie	0
Małopolskie	20
Mazowieckie	894
Opolskie	50
Podkarpackie	30

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	279
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	21

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

REALIZATOR DŹWIĘKU

kod: 313113

inne nazwy zawodu: dźwiękowiec, inżynier dźwięku

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Realizator dźwięku jest osobą odpowiedzialną za techniczną i artystyczną stronę realizacji dźwięku w procesie powstawania dzieła filmowego, programu telewizyjnego i radiowego.

W początkowej fazie pracy zobowiązany jest zaznajomić się ze scenariuszem lub konspektem przydzielonego do realizacji programu. Potem przy współpracy reżysera i realizatora programu przygotowuje tzw. dźwiękopis dzieła filmowego lub telewizyjnego (w radiu nie używa się określenia „dźwiękopis”- uwagi na temat elementów dźwiękowych umieszcza się w scenariuszu). Następnie składa zamówienia na niezbędny sprzęt i środki potrzebne do realizacji. Po zakończeniu etapu wstępnego, przystępuje do nagrań słownych i muzycznych. Rejestruje także naturalne efekty dźwiękowe. Przygotowuje, montując lub dobierając w taśmotece (magazynie, w którym zgromadzone są taśmy), wszelkiego rodzaju specjalne efekty dźwiękowe. Podczas trwania prób kamerowych, mikrofonowych, emisji lub rejestracji widowiska, realizator dźwięku obsługuje stół mikserski - podstawowe narzędzie jego pracy. Kieruje także pracą techników, odpowiedzialnych za właściwe ustawienie mikrofonów i działanie magnetofonów. Po zakończeniu etapu rejestracji przystępuje do tzw. zgrania materiału dźwiękowego.

Realizator odpowiada za jakość techniczną i artystyczną elementów dźwiękowych w filmie czy programie telewizyjnym (radiowym) oraz za pracę podległych sobie osób. Do obróbki dźwięku służy mu cały arsenał potrzebnych urządzeń: konsola dźwiękowa, magnetofony i odtwarzacze kompaktowe, urządzenia pogłosowe i inne. Obecnie większość studiów dźwiękowych (radiowych, telewizyjnych i filmowych) opiera się, w sensie technologicznym, na systemach komputerowych.

Realizator dźwięku może pracować na trzech różnych stanowiskach:

realizator nagrań: zajmuje się realizacją radiowych i telewizyjnych nagrań utworów muzycznych wykonywanych przez zespoły i solistów,

operator dźwięku: celem jego pracy jest realizacja i obróbka dźwiękowa materiału filmowego, telewizyjnego i radiowego w studiu,

realizator dźwięku: jest osobą odpowiedzialną za techniczną stronę realizacji dźwięku w procesie powstawania dzieła filmowego, telewizyjnego czy radiowego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca realizatora dźwięku odbywa się w różnych miejscach: w ośrodku telewizyjnym, radiowym lub wytwórni filmowej. Najczęściej przebywa on w studiu nagrań, pokoju reżyserskim lub w taśmotece. Praca wymaga także wielu wyjazdów w celu rejestracji różnych materiałów dźwiękowych potrzebnych do programu (filmu). Realizator dźwięku pracuje również w teatrach, operach i filharmoniach. Często dokonuje nagrań na wolnym powietrzu, a także we wnętrzu wozu transmisyjnego. W związku z tym, iż realizator dźwięku często pracuje samodzielnie (nie zawsze pomagają mu technicy) sam musi instalować mikrofony, rozwijać i związać kable, ustawiać ciężkie statywy, prznosić ważące wiele kilogramów urządzenia. To zwiększone obciążenie fizyczne, połączone z chaotycznym trybem pracy, nieregularnym jedzeniem oraz ze stresem, sprzyja pojawieniu się chorób i dolegliwości, np.: upośledzenie słuchu, schorzenia układu trawiennego spowodowane stresem i nieregularnym jedzeniem, schorzenia układu oddechowego w wyniku częstej pracy w zamkniętych pomieszczeniach bez okien i niejednokrotnie bez klimatyzacji.

warunki społeczne

Praca realizatora dźwięku ma z jednej strony charakter zespołowy, z drugiej strony jednak - indywidualny i samodzielny. Zależy to od etapu realizacji widowiska filmowego, czy telewizyjnego (radiowy realizator dźwięku pracuje bardzo często samodzielnie). W stadium przygotowawczym realizator dźwięku omawia dźwiękopis dzieła wspólnie z reżyserem, realizatorem programu, technikami, kierownikami produkcji, aktorami itp. Rejestruje głosy aktorów, rozmowy, efekty naturalne stosując się do wskazówek reżysera. Jego praca jest ściśle związana z czynnościami zawodowymi realizatora wizji. Sama realizacja i obróbka dźwiękowa materiału to już zakres pracy należący wyłącznie do

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

realizatora dźwięku. Obsługuje stół mikserski, ustawia poziomy nagrań, włącza po kolei potrzebne mu urządzenia i maszyny. Nawet jednak wtedy nie może obejść się bez pomocy techników - często bowiem już w trakcie emisji, realizacji czy rejestracji widowiska trzeba coś poprawić, przestawić czy podłączyć. Dlatego bardzo przydatna jest w zawodzie realizatora dźwięku umiejętność współpracy z ludźmi.

warunki organizacyjne

Godziny pracy realizatora dźwięku nie są stałe. Zależą od tego, w jakim terminie ma zostać zrealizowane dzieło, które współtworzy. Czasami (przykładowo przy rutynowej ramówce programowej w telewizji) czynności zawodowe realizatora dźwięku zależą od harmonogramu pracy ustalonego ogólnie lub między pozostałymi współpracownikami. Stąd pracuje zarówno w dzień jak i w nocy, oraz w dni ustawowo wolne od pracy. Ponieważ zlecenia na usługi realizatora dźwięku obejmują różne miejsca, musi często wyjeżdżać. Czynności realizatora dźwięku są nadzorowane w różnym stopniu. Czasami reżyser dokładnie określa czego oczekuje od realizatora dźwięku. Innym razem daje mu tzw. „wolną rękę” zdając się na jego doświadczenie i wiedzę. Jest to zależne od wzajemnego zaufania, a także od charakteru realizowanego widowiska. Realizator dźwięku jest jednak zawsze odpowiedzialny za techniczną stronę realizacji dźwięku w dziele filmowym (telewizyjnym, radiowym) oraz za sprzęt, na którym pracuje i za pracę innych podległych mu osób.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na cel pracy realizatora dźwięku (realizacja i obróbka dźwiękowa materiału filmowego i telewizyjnego) najważniejszymi cechami w tym zawodzie są zdolność koncentracji uwagi, a także dokładność i skrupulatność. Realizator dźwięku musi umieć wychwycić najdrobniejsze efekty dźwiękowe na planie zdjęciowym (w studiu radiowym), odpowiednio nagłośnić te, które są w danej chwili pożądane. Często służy radą reżyserowi programu, stąd też dobrze kiedy potrafi myśleć twórczo, ma dużą wyobraźnię i umie wyjść z inicjatywą.

Jego praca wymaga częstych kontaktów z ludźmi, toteż umiejętność współpracy z innymi jest w niej niezbędna. Przydają się zdolność przekonywania i umiejętności kierownicze. Realizator dźwięku kieruje podlegającymi mu technikami, sam natomiast jest zależny od reżysera, stąd potrzebna mu jest umiejętność podporządkowania się.

Czasem jednak (np. w radiu) realizator dźwięku pracuje samodzielnie, istotne są wtedy zdolności twórcze.

Często musi pracować w szybkim tempie (np. przy realizacji widowiska „na żywo”, kiedy mnóstwo rzeczy dzieje się naraz). Wtedy przydają się podzielność uwagi, odporność emocjonalna, a także łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą. Niekiedy jego praca może mieć charakter bardzo monotony (np. stanowisko operatora dźwięku) i musi dostosować się do takich warunków pracy.

Realizatora dźwięku powinna charakteryzować odpowiedzialność za efekt jego pracy.

Niezbędne w tym zawodzie są uzdolnienia techniczne, muzyczne oraz umiejętność obsługi komputera.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę realizatora dźwięku zalicza się do prac lekkich pod względem obciążenia fizycznego. Nie mniej znaczenie w tym zawodzie ma ogólna, dobra sprawność fizyczna. Niezbędny jest dobry słuch i wzrok (praca z dźwiękiem, obserwacje planu zdjęciowego), zręczność rąk, a w szczególności palców (obsługa stołu mikserskiego, obfitującego w niewielkie przyciski i pokręta). Co do wymagań zdrowotnych, to oprócz podstawowych badań lekarskich przy przyjmowaniu do pracy, dodatkowe orzeczenia o stanie zdrowia nie są konieczne.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w tym zawodzie niezbędne jest ukończenie wyższych studiów specjalistycznych (Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna w Warszawie, ul. Okólnik 2, tel. 27-72-41 - kierunek „reżyseria dźwięku”), ewentualnie wyższe wykształcenie techniczne (zdobyte na innych uczelniach) oraz czteroletnie doświadczenie w pracy na stanowisku asystenta realizatora dźwięku lub na stanowiskach związanych z realizacją dźwięku. Niezbędna jest wiedza z zakresu akustyki i znajomości urządzeń elektroakustycznych oraz obsługi komputera.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W tym zawodzie nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej. Awans może oznaczać uzyskanie opinii i dobrego realizatora dźwięku.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie realizatora dźwięku mogą podjąć pracę osoby starsze pod warunkiem, że mają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, są dyspozycyjne i nie ma w ich wypadku żadnych przeciwwskazań zdrowotnych.

ZAWODY POKREWNE

realizator programu telewizyjnego
realizator światła
artysta muzyk
operator obrazu
reżyser dźwięku
asystent operatora dźwięku
inżynier dźwięku

LITERATURA

Hendrykowski M., *Słownik terminów filmowych*, Wydawnictwo ARS NOVA, Poznań 1994.
Kurek T., *Realizacja programów telewizyjnych*, Wydawnictwo Radia i Telewizji, Warszawa 1980.
Jackiewicz A., *Fenomenologia kina - narodziny dzieła filmowego*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1981.
Klasyfikacja Zawodów i Specjalności, tom V, zeszyt II, część II, Wydawnictwo: Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1995 (577).

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Realizator dźwięku** - (2450606), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 71 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	7
Lubuskie	1
Łódzkie	10
Małopolskie	9
Mazowieckie	10
Opolskie	0
Podkarpackie	3

Podlaskie	2
Pomorskie	1
Śląskie	8
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	4
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	5

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Realizator dźwięku** wynosiła 14. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	4
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	2

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni wynosiło 4197,94. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2783,7
Kujawsko-pomorskie	2076
Lubelskie	1437,6
Lubuskie	1058
Łódzkie	0
Małopolskie	1300,9
Mazowieckie	5225,69
Opolskie	2554,91
Podkarpackie	3210,56

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	2454,28
Świętokrzyskie	1756,65
Warmińsko-mazurskie	2291,58
Wielkopolskie	2304,8
Zachodniopomorskie	2105,56

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni, wynosiła 1433. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	5
Lubuskie	10
Łódzkie	0
Małopolskie	20
Mazowieckie	894
Opolskie	50
Podkarpackie	30

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	279
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	21

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

REALIZATOR PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH

kod: 245505

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Głównym celem pracy realizatora programów telewizyjnych jest, zgodnie z koncepcją autorów programu, przeprowadzenie działań twórczych, realizacyjnych i techniczno-organizacyjnych, w celu wytworzenia atrakcyjnego przekazu audiowizualnego. Realizator uczestniczy w pracach redakcyjnych zmierzających do dokładnego określenia treści programu, w niezbędnym uzasadnionym zakresie.

Uczestniczy również w wyborze czasu i miejsca realizacji oraz nadzoruje przygotowanie wszystkich elementów, niezbędnych do zmaterializowania, w formie wizualnej i dźwiękowej przygotowywanego programu. Konsultuje projekty i wykonanie scenografii (w tym ubiorów, rekwizytów, charakterystyki). Nadzoruje również prace ekipy technicznej, zajmującej się doбором sprzętu i jego instalacją w studio lub na planie transmisji. Kieruje przebiegiem prób tekstowych, sytuacyjnych i kamerowych w realizacjach prezentujących studyjną lub poza studyjną rzeczywistość. Przygotowując w którym nie występuje reżyser programu pełni funkcję reżyserską w niezbędnym zakresie. Na realizatorze spoczywa całkowita odpowiedzialność za sposoby przekazania treści, użyte środki wyrazowe w sferze obrazu i jakość pracy współpracujących z nim pozostałych realizatorów programu. Odpowiada więc za kształt programowo-artystyczny i w pewnym zakresie za jakość techniczną przekazu. Jego praca ma zarówno charakter twórczo-koncepcyjny poprzez konieczność definiowania zamysłu artystycznego, jak i instrumentalny, warsztatowo-realizacyjny. To właśnie od jego wrażliwości, spostrzegawczości, refleksu, sprawności manualnej zależy wizualny kształt programu, a od jakości koordynacji współdziałania w sferze dźwięku, również artystyczna forma całej realizacji.

Praca ta ma charakter zarówno koncepcyjny jak i organizacyjny równocześnie. Siedząc w reżyserce przy mikserze wizyjnym, realizator wydaje dyspozycje bezpośrednio lub przez interkom wszystkim uczestnikom programu, innym realizatorom, specjalistom technicznym, obsłudze planu. Szczególne znaczenie ma jakość komunikowania się z ekipą w czasie emitowania programu na żywo. Po reżyserce jest osobą najważniejszą na planie.

W zawodzie dominują tym czynności o charakterze intelektualnym, werbalnym i motorycznym. Czynności motoryczne (ruchowe) dominujące przy pracy realizatora to poruszanie się po studio lub planie zdjęciowym, siedzenie w reżyserce przy pulpitych mikserkich i operacja przyciskami, suwakami, dźwigniami . Podczas pracy realizator korzysta ze skomplikowanych i bardzo drogich urządzeń, co raz to nowszych generacji takich jak n: wielokanałowy mikser wizyjny, mikser efektów specjalnych, syntetyzer tekstów, monitory, komputery graficzne itp.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Realizator programów telewizyjnych pracuje najpierw w studiu w intensywnym oświetleniu reflektorów studyjnych, często przy niedostatecznej klimatyzacji w temperaturach wyższych od pokojowych. Zdarzają się często realizacje transmisji plenerowych w niekorzystnych warunkach atmosferycznych. Trzeba pracować wówczas przez wiele godzin, niezależnie od panujących warunków pogodowych.

Pracujący w tym zawodzie narażeni są na choroby wzroku, słuchu oraz na schorzenia wywołane silnym promieniowaniem wysokich i niskich częstotliwości.

warunki społeczne

W pracy tej kontakty z ludźmi są niezbędne i intensywne. To właśnie umiejętność porozumienia się realizatora z dużymi zespołami współpracowników i podwładnych warunkuje możliwość wykonania zadania i kształt merytoryczny programu.

Jeżeli chodzi o zakres kontaktu, jest to współpraca dla zorganizowania stanowisk pracy poszczególnych członków ekipy. Realizator wspólnie z poszczególnymi członkami ekipy ustala miejsca rozstawienia reflektorów, kamer, mikrofonów, okablowania planu itd. Z redaktorami,

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

prezenterami i uczestnikami programu ustala charakter wypowiedzi, zakres i sposób działania, możliwe i pożądane zachowania.

W trakcie pracy z ludźmi realizator komunikuje się werbalnie, dominuje więc bezpośrednie porozumiewanie słowne. Równoległe występuje również komunikacja pośrednia gdy realizator wydaje z reżyserki polecenia operatorom kamer i uczestnikom programu, za pośrednictwem interkomu lub innych systemów łączności.

warunki organizacyjne

Praca realizatora wykonywana jest według harmonogramu sporządzanego na podstawie otrzymanych zleceń produkcyjnych, gwarantujących rezerwację środków technicznych i produkcyjnych. Nie oznacza to jednak w stałego miejsca, stałych godzinach, w normowanym co do ilości czasie pracy. Realizator pracuje w oparciu o umowę o dzieło, więc też rozliczany jest z wykonania dzieła, a nie pracy przez określoną ilość godzin.

Realizator programów telewizyjnych pracuje w dzień i w nocy, w zależności od terminów rejestracji programu, bądź godziny emisji. Przeciętnie intensywna praca w studio trwa od 6 do 12 godzin dziennie. Respektowana jest zasada odpowiednio długich przerw po zakończeniu pracy w późnych godzinach nocnych, bądź po realizacji transmisji z planu odległego od siedziby stacji, co wynika z odpowiednich regulacji kodeksu pracy. Respektowanie prawa do wolnego dnia wynika z podporządkowania przepisom i racjonalnej potrzeby utrzymania odpowiedniej kondycji psychofizycznej realizatora. Działania realizatora konsultowane są i nadzorowane przez reżysera lub redaktora programu, działających w zakresie swoich kompetencji w imieniu producenta, dyrekcji anteny, zleceniodawcy itp. W zależności od sytuacji, realizator pełni rolę kierownika dla podległej ekipy i podwładnego dla zleceniodawcy.

Jest to praca silnie stresująca, uciążliwa psychicznie i fizycznie, bardzo odpowiedzialna. Odpowiedzialność ta ma podwójny charakter: za ludzi, ich pracę i bezpieczne jej wykonanie oraz za stan materialny powierzonego sprzętu.

W telewizji publicznej ważnym również aspektem działania jest odpowiedzialność etyczna za pokazywanie obrazu zgodnego z rzeczywistością, unikanie manipulacji.

Praca ta wymaga, w przypadkach koniecznych, przemieszczania się poza siedzibę stacji lub studia TV, jak również wyjazdów służbowych poza granice kraju, w miejsca nowe, nieznanne, interesujące poznawczo, co niewątpliwie stanowi o jej atrakcyjności.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Realizator programów telewizyjnych jest jedyną osobą kierującą techniczno-warsztatowymi działaniami całej ekipy. W sytuacjach gdy pracuje nad programem przygotowywanym przez reżysera, wspólnie z nim lub redaktorem, ponosi odpowiedzialność za jakość działań artystycznych, organizacyjnych i technologicznych na planie i co najważniejsze ich ekranowy wyraz.

Oczywiste więc, że w tej pracy niezwykle ważna i ceniona jest umiejętność jasnego, prostego i precyzyjnego komunikowania się z ludźmi i nimi kierowanie. Realizator musi wspierać psychicznie i pomagać w wykonaniu zadań oraz motywować tak, aby każdy biorący udział w realizacji wykonywał swoją pracę zgodnie z najlepszą wolą, wiedzą i umiejętnościami. Awaria sprzętu, brak komunikacji, zakłócenia zewnętrzne nie mogą prowadzić do paraliżu decyzyjnego i właśnie realizator winien w każdej sytuacji zachować zimną krew, robić wszystko co możliwe, by program powstał w terminie i zgodnie z projektem. Musi być bardzo opanowany, stanowczy i jednocześnie bardzo szybko podejmować racjonalne decyzje.

Studyjne programy na żywo lub transmisje, szczególnie te o dużym znaczeniu politycznym czy społecznym, (np. debaty polityczne, imprezy sportowe rangi międzynarodowej), wymagają szczególnej staranności. Czasem jeden błąd, złe przyciśnięcie jednego guzika w mikserze, może spowodować bardzo poważne konsekwencje polityczne, finansowe czy kadrowe.

Jest to praca dla ludzi wykształconych, odpowiedzialnych, wrażliwych, odpornych psychicznie, asertywnych i bardzo sprawnych psycho-motorycznie.

Realizator powinien być człowiekiem mającym silną i skryzalizowaną osobowość, inteligentnym, potrafiącym sprawnie wykorzystywać swoją wiedzę i umiejętności, mieć jasną koncepcję tego co robi. Używać władzy z umiarem i kulturą, w sposób stanowczy i celowy pamiętając, że kieruje zespołem twórców.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Jeżeli chodzi o właściwości sensomotoryczne przydatne w tym zawodzie, to jest to niewątpliwie dobry wzrok i słuch, umiejętność rozróżniania barw, dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa, zręczność manualna i spostrzegawczość. Wymagane są również zdolność koncentracji, podzielności uwagi, wyobraźnia przestrzenna, dobrej pamięci wzrokowa i słuchowa a także umiejętności twórczego myślenia i działania. Dobre wykonywanie zawodu realizatora wymaga by cechy osobowe i sprawność wynikająca z doświadczenia, były wspomagane rozległą wiedzą z wielu dyscyplin sztuki, humanistyki i co w telewizji oczywiste, techniki.

Realizatora programów telewizyjnych można porównać do muzyka grającego na wielu instrumentach, który koncertuje wraz z zespołem, równocześnie dyrygując nim w taki sposób, aby efektem wspólnej pracy był atrakcyjnie zrealizowany program. Tak można opisać działania najlepszych, wirtuozów telewizyjnej konsolyty.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

W zawodzie tym dominują mężczyźni, choć z dużym powodzeniem wykonują go także kobiety. Realizator musi charakteryzować się dużą wydolnością fizyczną i nieskazitelną sprawnością wzroku i słuchu. Dobrze jeżeli jest to osoba zdrowa, odporna na stresy i zmęczenie. Musi umieć przystosować swój organizm do pracy w różnych porach dnia i nocy.

W zawodzie tym nie istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy w zawodzie jest wyższe wykształcenie artystyczne, najlepiej jeżeli przyszły realizator ukończy wydział reżyserii lub realizacji filmowo-telewizyjnej, a oprócz tego odbędzie szkolenia w zakresie obsługi specjalistycznego sprzętu. Realizatorem telewizyjnym może być kobieta, choć większość stanowią mężczyźni.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W tym zawodzie można zrobić karierę, jeśli perfekcyjnie opanuje się teorię i praktykę realizacji telewizyjnej, ma doświadczenie i talent. Znamionami kariery są wysokie wynagrodzenia i liczne propozycje pracy przy prestiżowych realizacjach, a także nagrody na krajowych i międzynarodowych festiwalach twórczości telewizyjnej.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Jest to zawód dla ludzi pomiędzy 25 a 50 rokiem życia. Raczej nie rozpoczyna się jej w zaawansowanym wieku, chyba, że jest to podjęcie nowej specjalizacji przez osobę wykonującą inny zawód twórczy lub pomocniczo-twórczy w produkcji filmowej czy telewizyjnej. Ludzie starsi nie wytrzymują tak wielkiej kumulacji napięć i stresów.

ZAWODY POKREWNE

reżyser filmowy
reżyser telewizyjny
realizator światła
realizator wizji
montażysta telewizyjny

LITERATURA

May R., *Język filmu*. (skrypt) PWSF w Łodzi 1956 i Wydawnictwa PRiTV 1970

Reisz K., *Technika montażu filmowego*., W AiF 1967

Pieniak S., *Podstawy decyzji montażowych*. (skrypt) Wydział Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego; Katowice 1980

Studia z teorii przekazu dźwięku. Praca zbiorowa pracowników katedry Reżyserii i Akustyki Muzycznej; Wydziału Reżyserii Dźwięku Akademii Muzycznej w Warszawie dla TVP S.A.

Borys-Damięcka B., *Zasady realizacji audycji telewizyjnej* (skrypt dla dziennikarzy telewizyjnych). Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A.; Warszawa 1996.

Realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego (skrypty) Zeszyty 1 - 28. PWSFTViT w Łodzi i Wydawnictwa Radia i Telewizji; Warszawa 1972-85.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Realizator programów telewizyjnych** - (2450607), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 16 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	2
Łódzkie	4
Małopolskie	1
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	1
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Realizator programów telewizyjnych** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni wynosiło 4197,94. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2783,7
Kujawsko-pomorskie	2076
Lubelskie	1437,6
Lubuskie	1058
Łódzkie	0
Małopolskie	1300,9
Mazowieckie	5225,69
Opolskie	2554,91
Podkarpackie	3210,56

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	2454,28
Świętokrzyskie	1756,65
Warmińsko-mazurskie	2291,58
Wielkopolskie	2304,8
Zachodniopomorskie	2105,56

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni, wynosiła 1433. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	5
Lubuskie	10
Łódzkie	0
Małopolskie	20
Mazowieckie	894
Opolskie	50
Podkarpackie	30

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	279
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	21

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

REALIZATOR ŚWIATŁA

kod: 313116

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Realizator światła opracowuje koncepcję oświetlenia w programie telewizyjnym lub widowisku estradowym na podstawie scenariusza i pomysłów reżysera lub autora programu (dziennikarza - realizatora TV).

Najistotniejszym jego zadaniem jest strukturalne rozwiązanie problemów związanych z oświetleniem programu czy widowiska. Określa ilość źródeł światła, ich kierunek (na czym lub na kim się koncentrują), jakość (miękkie, twarde, kontrowe) w kolejnych sekwencjach programu czy epizodach widowiska. Projektuje sposób uzyskania różnych efektów świetlnych (zachodzące słońce, błyskawica itp.). W języku fachowych powiada się, że rolą realizatora jest zagripowanie (od ang. grip - uchwycić, wywierać wrażenie na publiczności) za pomocą światła programu lub widowiska, czyli jego uplastycznienie i uchwycenie niepowtarzalnego klimatu. Następnie ustala wszelkie szczegóły techniczne: wybiera rodzaj lamp (np. wyładowcze, żarowe), filtry barwne, określa rozmieszczenie źródeł oświetlenia i ich ruch w studio lub na scenie. Ta szczegółową instrukcją oświetlenia kolejnych ujęć czy epizodów napisana przez realizatora nazywana jest często „partyturą oświetlenia”, które to określenie najlepiej oddaje twórczy charakter tej pracy.

Realizator światła pracujący przy niektórych widowiskach, jak np. występy gwiazd pop muzyki, ma często za zadanie stworzenie efektów świetlnych w gigantycznej skali, bardzo różnorodnych i skomplikowanych, zmiennych w czasie. Przełożenie koncepcji oświetlenia na „partyturę” wymaga wtedy użycia specjalnych programów komputerowych, które zarządzają pracą tysięcy rozmaitych źródeł światła.

Realizator kieruje ekipą techniczną, która według jego instrukcji rozmieszcza i montuje źródła światła, a następnie je obsługuje.

Przed nagraniem programu telewizyjnego lub występami estradowymi odbywa się tzw. próba techniczna, w czasie której m.in. sprawdza się wszelkie szczegóły planu oświetlenia kolejnych ujęć/epizodów. Wówczas ostatecznie efekty pracy realizatora światła ocenia reżyser oraz inni twórcy programu (scenograf, autor). Często ujawniają się różne błędy, rodzą nowe pomysły. Realizator musi wtedy wprowadzić różne korektury do swojej „partyтуры”.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Realizator światła pracuje w studiu telewizyjnym i w różnych miejscach, gdzie organizowane są występy (sale widowiskowe, amfiteatry, estrady plenerowe itp.).

Praca w studiu lub na scenie, w intensywnym sztucznym oświetleniu, może powodować różne schorzenia wzroku. Innym zagrożeniem są przemieszczające się urządzenia (np. wysięgniki z mikrofonami) i spadające przedmioty (np. lampy studyjne).

warunki społeczne

Istotną cechą tego zawodu jest stała współpraca z innymi członkami zespołu twórczego przygotowującego program TV czy widowisko - przede wszystkim z reżyserem, operatorem, scenografem, realizatorem TV, autorami widowiska czy programu. Realizator światła kieruje również pracą pomocników - w wypadku większych przedsięwzięć filmowych czy estradowych jest to nawet kilkudziesięcioosobowy zespół.

warunki organizacyjne

Pora i godziny pracy są zmienne - wynikają z organizacji pracy nad przygotowaniem filmu, programu czy widowiska. Czasem można pracować przez wiele dni po kilkanaście godzin, również w nocy.

Realizator światła jest najczęściej etatowym pracownikiem telewizji, ale może też angażować się do pracy przy przygotowaniu widowisk na zasadzie umowy o dzieło.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Zawód ten ma charakter koncepcyjny, a często także wymaga dużych talentów artystycznych. Wszelkie błędy w regułach sztuki oświetlania są natychmiast zauważane przez reżysera czy realizatora TV. W wypadku programów TV realizowanych „na żywo” błędy te są nie do poprawienia i odpowiada za nie wyłącznie realizator. Odpowiedzialność polega przede wszystkim na podważeniu jego reputacji zawodowej.

Realizator światła jest podporządkowany reżyserowi lub realizatorowi TV, którzy nadzorują efekty jego pracy. Natomiast on sam kieruje często specjalistycznym zespołem elektryków (w którym znajdują się także inżynierowie światła) i pracowników pomocniczych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Istotą tego zawodu, podobnie jak zawodu operatora filmowego, jest kształtowanie światłem obrazu, który widzimy na ekranie czy na scenie. Realizator światłem wydobywa lub ukrywa różne szczegóły, wybiera rodzaj ekspresji (np. czy będzie to ujęcie formy raczej płaskie - konturowe, czy o głębi perspektywy - malarskie), kolorystykę (np. zimną czy ciepłą). To jest szczególny rodzaj twórczości spokrewniony z malarstwem i rzeźbą. Wykonywanie tego zawodu wymaga przede wszystkim dużej wrażliwości plastycznej, wycucia form i barw, a także ich zmienności w ruchu. Konieczna jest znakomita wyobraźnia przestrzenna i kolorystyczna.

Realizator ściśle współpracuje z autorami programu lub widowiska, zwłaszcza z reżyserem. Zadaniem jego jest przełożenie ich pomysłów na język sztuki światła. Musi zatem charakteryzować się zdolnością dobrego rozumienia innych ludzi. Sam również ma być człowiekiem komunikatywnym, umiejącym trafnie przedstawić swoje pomysły. Kieruje on zespołem pomocników, często wieloosobowym, a zatem zdecydowanie, zdolność podejmowania szybkich decyzji (zwłaszcza w wypadku programów emitowanych „na żywo”) i pracy w szybkim tempie, to także cenne cechy w tym zawodzie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

W tym zawodzie przede wszystkim jest niezbędny dobry wzrok. Trzeba również dobrze rozróżniać barwy - daltonizm wyklucza możliwość pracy. Przydatna jest ogólnie dobra kondycja fizyczna. Nie zatrudnia się osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Najchętniej zatrudniani są dobrze wykształceni fachowcy, którzy ukończyli studia w zakresie reżyserii światła w wyższych szkołach filmowych i telewizyjnych (w Łodzi lub Katowicach). Realizatorem światła może również zostać operator obrazu, absolwent szkoły filmowej lub telewizyjnej. Niektórzy realizatorzy w telewizji wywodzą się z doświadczonych wieloletnich pracowników technicznych, długo terminujących pod okiem znakomitych twórców.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Awans wyraża się przede wszystkim w uzyskaniu znakomitej opinii o umiejętnościach zawodowych i w prestiżowych propozycjach - np. oświetlenia wielkich widowisk muzycznych. Uznany fachowiec otrzymuje wiele interesujących zleceń i może żądać wysokich honorariów.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Do wykonywania tego zawodu można również powrócić po wielu latach przerwy, liczą się przede wszystkim kompetencje i ciekawe pomysły. Zawód ten mogą również w każdej chwili zacząć wykonywać operatorzy filmowi.

ZAWODY POKREWNE

operator, realizator wizji, scenograf, reżyser, realizator dźwięku

LITERATURA

Wohl S., *Zawody filmowe i telewizyjne*, Wydawnictwo Radia i Telewizji 1976.

Borys-Damięcka B., *Zasady realizacji audycji telewizyjnych*, Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A., Warszawa 1996.

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Realizator światła** - (2450609), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 14 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	1
Mazowieckie	2
Opolskie	1
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Realizator światła** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyjnej pokrewni wynosiło 4197,94. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2783,7
Kujawsko-pomorskie	2076
Lubelskie	1437,6
Lubuskie	1058
Łódzkie	0
Małopolskie	1300,9
Mazowieckie	5225,69
Opolskie	2554,91
Podkarpackie	3210,56

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	2454,28
Świętokrzyskie	1756,65
Warmińsko-mazurskie	2291,58
Wielkopolskie	2304,8
Zachodniopomorskie	2105,56

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy i realizatorzy prod. radiowej, filmowej, telewizyj pokrewni, wynosiła 1433. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	25
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	5
Lubuskie	10
Łódzkie	0
Małopolskie	20
Mazowieckie	894
Opolskie	50
Podkarpackie	30

Podlaskie	-
Pomorskie	0
Śląskie	279
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	21

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

OPERATORA DŹWIĘKU

kod: 313111

inne nazwy zawodu: dźwiękowiec, mikrofoniarz

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Operator pomaga realizatorowi dźwięku w nagraniu i opracowaniu warstwy dźwiękowej filmów lub programów telewizyjnych.

Na podstawie koncepcji nagrania dźwięku, ustalonej wspólnie przez reżysera, operatora obrazu i operatora dźwięku, kompletuje niezbędny sprzęt i sprawdza jego sprawność techniczną. Opiekuje się sprzętem na planie zdjęciowym, odpowiada również za jego właściwe zapakowanie do transportu i przechowywanie w terenie.

W studio lub na planie filmowym rozmieszcza zgodnie z instrukcją operatora dźwięku mikrofony, podłącza je i sprawdza ich gotowość do pracy (np. czy nie występuje sprzęgnięcie dźwięku). Przypina mikrofony osobom występującym w programie czy filmie.

W czasie rejestrowania ujęć filmu lub programu telewizyjnego obsługuje mikrofony kierunkowe (osadzone na tyczkach, wysięgnikach), które przybliża do występującej osoby lub innego źródła dźwięku.

Istotnym zadaniem asystenta jest czuwanie nad materiałem nagraniowym - opisywanie nagranych taśm, a wypadku nagrań do filmu na nośniku światłoczułym przekazanie ich do obróbki (ścieżkę dźwiękową trzeba dopiero zgrać z obrazem).

Operator dźwięku może również powierzyć swemu asystentowi samodzielne opracowanie koncepcji nagrania - rozmieszczenie mikrofonów i obsługę aparatury nagrywającej.

Rolę asystenta można krótko scharakteryzować jako terminatora, który pomagając mistrzowi poznaje tajniki zawodu. Asystent ma również możliwość przedstawiania własnych pomysłów i twórczego udziału w realizacji filmu czy programu telewizyjnego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Asystent operatora dźwięku (operator dźwięku) pracuje w studiu filmowym lub telewizyjnym oraz na planach zdjęciowych filmów i programów TV, które mogą być zlokalizowane w najróżniejszych miejscach, zarówno w niewielkim pokoju, jak na stadionie sportowym, na miejskiej ulicy czy nadmorskiej plaży.

W studiu telewizyjnym i na planie filmowym pewne zagrożenie stwarzają przemieszczające się urządzenia (np. wysięgniki z mikrofonami) i spadające przedmioty (np. lampy studyjne).

Zainstalowanie mikrofonów na planie zdjęciowym w żądanym miejscu łączy się czasem z ryzykiem wypadku - zdjęcia mogą być kręcone w najróżniejszych niebezpiecznych warunkach, np. z dachu jadącego pociągu czy w pobliżu dzikich zwierząt.

warunki społeczne

Istotną cechą tego zawodu jest stała współpraca z operatorem dźwięku oraz innymi członkami zespołu twórczego przygotowującego film lub program telewizyjny.

warunki organizacyjne

Pora i godziny pracy są zmienne - wynikają z organizacji pracy nad przygotowaniem filmu lub programu TV. Czasem można pracować przez wiele dni po kilkanaście godzin, również w nocy. Wyjazdy w teren na zdjęcia do programów mogą zajmować nawet kilka dni. W wypadku pracy przy realizacji filmu fabularnego wyjazdów na plan zdjęciowy, w najróżniejsze miejsca, może być nawet kilkadziesiąt i razem mogą zająć kilka miesięcy.

Asystent operatora w stacjach telewizyjnych jest pracownikiem etatowym, natomiast przy produkcji filmów zwykle jest angażowany na zasadzie umowy-zlecenia.

Asystent jest podporządkowany operatorowi dźwięku, który ocenia efekty jego pracy. Wykonywanie tej pracy łączy się z odpowiedzialnością za sprzęt nagraniowy dużej wartości.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Wykonywanie tego zawodu wymaga przede wszystkim dobrego słuchu i wrażliwości estetycznej na świat dźwięków.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Niezbędnymi cechami są dobry refleks i umiejętność skupienia uwagi (trzeba natychmiast wychwytywać wszelkie zniekształcenia, zakłócenia, różnice poziomów dźwięku itp.) oraz wyobraźnia akustyczna.

Konieczna jest łatwość podporządkowania się dyspozycjom szefów - operatora dźwięku, operatora obrazu lub reżysera. Trzeba również wykazywać się umiejętnością samodzielnej pracy.

Istotne w tym zawodzie są zdolności techniczne.

Asystenta musi charakteryzować dużą cierpliwość i sumienność - do wykonania nagrania jednego ujęcia często musi wielokrotnie zmieniać ustawienie mikrofonów.

W związku z różnymi powierzonymi mu zadaniami niezbędna jest łatwość przechodzenia od jednej czynności do drugiej, a także pracy w dużym tempie (czas realizacji filmów czy programów TV jest zwykle ograniczony).

Praca w stacji telewizyjnej lub przy produkcji filmów wymaga dużej odporności na zmęczenie fizyczne i przeciążenie psychiczne (krótkie terminy, odpowiedzialność za efekty kosztownego przedsięwzięcia, które wymaga współpracy wielu ludzi). Zespołowy charakter pracy ekipy realizującej film lub program telewizyjny sprawia, że wysoko cenionymi cechami są koleżeństwo, komunikatywność i łatwość we współpracy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca w tym zawodzie wymaga przede wszystkim dobrego słuchu. Istotna jest też znaczna sprawność fizyczna (często trzeba dotrzeć z mikrofonem w niebezpieczne miejsca). Osoby niepełnosprawne nie są zatrudniane.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy jest ukończenie szkolenia w zakresie metod nagrywania dźwięku (np. w ośrodku szkolenia kadr telewizji publicznej). Asystentem może też zostać absolwent wyższych studiów realizacji dźwięku, który dopiero terminuje w zawodzie - jest to jednak sytuacja nader rzadka, gdyż to stanowisko pracy nie wymaga tak dużych kwalifikacji.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Można podjąć pracę w zawodzie również pod dłuższej przerwie - istotne są przede wszystkim umiejętności i doświadczenie. Trzeba jednak znać zasady obsługi najnowocześniejszego sprzętu.

ZAWODY POKREWNE

operator dźwięku
montażysta dźwięku
asystent realizatora światła
asystent realizatora obrazu

LITERATURA

Wohl S., *Zawody filmowe i telewizyjne*, Wydawnictwo Radia i Telewizji 1976.

Borys-Damięcka B., *Zasady realizacji audycji telewizyjnych*, Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A., Warszawa 1996.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA I PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Asystent operatora dźwięku** - (3130103), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 6 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Asystent operatora dźwięku** wynosiła 2. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fotografowie, operatorzy obrazu, dźwięku i pokrewni wynosiło 2364,75. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1564,64
Kujawsko-pomorskie	1484,74
Lubelskie	1983,02
Lubuskie	1680,57
Łódzkie	1593,82
Małopolskie	2147,36
Mazowieckie	3499,79
Opolskie	0
Podkarpackie	1117,87

Podlaskie	0
Pomorskie	1753,65
Śląskie	3141,32
Świętokrzyskie	1997,39
Warmińsko-mazurskie	1485,64
Wielkopolskie	1621,12
Zachodniopomorskie	1899,17

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fotografowie, operatorzy obrazu, dźwięku i pokrewni, wynosiła 815. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	103
Kujawsko-pomorskie	44
Lubelskie	27
Lubuskie	11
Łódzkie	76
Małopolskie	35
Mazowieckie	270
Opolskie	0
Podkarpackie	75

Podlaskie	0
Pomorskie	6
Śląskie	79
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	43
Wielkopolskie	26
Zachodniopomorskie	10

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ASYSTENT OPERATORA OBRAZU

kod: 313101

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Asystent pomaga operatorowi kamery w technicznym przygotowaniu planu filmowego do zdjęć, pomaga w czasie filmowania (np. prowadzi ostrość), zajmuje się różnymi czynnościami organizacyjnymi, czasami zastępuje także operatora.

W fazie prac koncepcyjnych asystent często dokumentuje wytypowane miejsca kręcenia zdjęć (sprawdza warunki oświetlenia, różne możliwości ustawienia kamery itp.) oraz bierze udział w pisaniu scenopisu (którego głównymi autorami są reżyser i operator oraz realizator TV). Na podstawie scenopisu i wskazówek operatora sporządza wykaz niezbędnego sprzętu i następnie dba o jego skompletowanie.

Asystent odpowiada za przygotowanie planu zdjęciowego według życzeń operatora - np. nadzoruje ułożenie szyn, po których przesuwany jest wózek z kamerą czy ustawienie podnośnika kamery do zdjęć z wysokości (tzw. kranu). Przed każdym ujęciem ustawia w przewidzianym miejscu i wypoziomowuje statyw, montuje kamerę, zmienia obiektywy, zakłada filtry, osłony, siatki itp. Dbą również o stan techniczny sprzętu, np. odkurza akcesoria optyczne. Asystent ustawia ostrość kamery i potem w trakcie kręcenia zdjęć przez operatora lub członka ekipy operatorskiej (operatora kamery, tzw. szwenkiera) stoi obok kamery i czuwa nad ostrością - odpowiednio reguluje obiektyw. To zadanie charakterystyczne jest przede wszystkim wtedy, gdy używana jest kamera filmowa (rejestrująca zdjęcia na materiale światłoczułym). Istotnym jego zadaniem jest opieka nad materiałem filmowym, przygotowuje niezbędną w dniu zdjęciowym ilość taśmy, zmienia (taśma magnetyczna) lub przeładowuje (taśma światłoczuła) kasety, opisuje nakręcony materiał. Odpowiada za utrwalenie informacji koniecznych do właściwej obróbki taśmy - po założeniu nowej kasety do kamery wykonuje ujęcie techniczne, umożliwiające potem standaryzację nakręconego materiału.

Asystent prowadzi i podtrzymuje kręcącego zdjęcia „z ręki” szwenkiera lub operatora obrazu, czuwa nad jazdą wózka z kręcącym operatorem, doświetla ujęcia lampami ręcznymi.

Operator może również powierzyć mu samodzielne ustawienie oświetlenia, ruchu kamery i wykonania zdjęć niektórych ujęć.

Rolę asystenta operatora można krótko scharakteryzować jako terminatora, który pomagając mistrzowi poznaje tajniki zawodu. Asystent uczestniczy we wszystkich fazach pracy operatora, od scenopisu po ocenę materiałów odebranych z laboratorium i współpracę przy montażu. Ma możliwość przedstawiania własnych pomysłów i twórczego udziału w realizacji filmu czy programu telewizyjnego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Asystent operatora obrazu pracuje w studiu filmowym lub telewizyjnym oraz na planach zdjęciowych filmów i programów TV, które mogą być zlokalizowane w najróżniejszych miejscach, zarówno w niewielkim pokoju, jak na stadionie sportowym, na miejskiej ulicy czy nadmorskiej plaży.

W studiu telewizyjnym i na planie filmowym pewne zagrożenie stwarzają przemieszczające się urządzenia (np. wysięgniki z mikrofonami) i spadające przedmioty (np. lampy studyjne).

Ustawienie kamery na planie w żądanym miejscu i potem pomaganie operatorowi w wykonaniu zdjęć łączy się czasem z ryzykiem wypadku - zdjęcia mogą być kręcone w najróżniejszych niebezpiecznych warunkach, np. z dachu jadącego pociągu czy w pobliżu dzikich zwierząt.

warunki społeczne

Istotną cechą tego zawodu jest stała współpraca z operatorem obrazu oraz innymi członkami zespołu twórczego przygotowującego film lub program telewizyjny. Asystent operatora kieruje również pracą niektórych pracowników pomocniczych (np. wózkarzy).

warunki organizacyjne

Pora i godziny pracy są zmienne - wynikają z organizacji pracy nad przygotowaniem filmu lub programu tv. Czasem można pracować przez wiele dni po kilkanaście godzin, również w nocy. Wyjazdy w teren na zdjęcia do programów telewizyjnych mogą zajmować nawet kilka dni.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W wypadku pracy przy realizacji filmu fabularnego wyjazdów na plan zdjęciowy, w najróżniejsze miejsca, może być nawet kilkadziesiąt i razem mogą zająć kilka miesięcy.

Asystent operatora w stacjach telewizyjnych jest pracownikiem etatowym, natomiast przy produkcji filmów zwykle jest angażowany na zasadzie umowy - zlecenia.

Asystent jest podporządkowany operatorowi obrazu, który ocenia efekty jego pracy. Wykonywanie tej pracy łączy się z odpowiedzialnością za sprzęt filmowy dużej wartości.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najistotniejsze w tym zawodzie są zdolności plastyczne, wycucie formy i barwy, kompozycji. W sztuce operatorskiej podstawową materią tworzenia obrazu, który rejestruje oko kamery, jest światło. Wymaga to szczególnego rodzaju wrażliwości i wyobraźni.

Duże znaczenie mają spostrzegawczość i dobra pamięć wzrokowa, wyobraźnia przestrzenna i zmysł kolorystyczny. Trzeba też być człowiekiem bardzo uważnym. Oko kamery widzi precyzyjniej od ludzkiego i każda niedokładność w opracowaniu obrazu może okazać się rażąca.

Asystenta operatora musi charakteryzować dużą cierpliwość i sumienność - np. do wykonania jednego ujęcia często musi wielokrotnie zmieniać ustawienie kamery, wymieniać obiektywy, filtry itp.

W związku z różnymi powierzonymi mu zadaniami niezbędna jest łatwość przechodzenia od jednej czynności do drugiej, a także pracy w dużym tempie (czas realizacji filmów czy programów TV jest zwykle ograniczony).

Asystent kieruje również niektórymi pracownikami na planie, ważnymi cechami są więc zdecydowanie i komunikatywność.

Praca przy realizacji filmów lub programów telewizyjnych wymaga dużej odporności na zmęczenie i przeciążenie psychiczne (krótkie terminy, odpowiedzialność za efekty kosztownego przedsięwzięcia, które wymaga współpracy wielu ludzi).

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Niezbędny do wykonywania tej pracy jest dobry wzrok (choć można nosić okulary). Wyklucza możliwość pracy daltonizm. Przydaje się dobra kondycja fizyczna. Osoby niepełnosprawne nie są zatrudniane na tym stanowisku.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy jest ukończenie wyższych studiów operatorskich. Studiować można w dwu uczelniach:

Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna Łódź, ul. Targowa 61/63, Uniwersytet Śląski, Wydział Radia i Telewizji Katowice,

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Asystent operatora obrazu terminuje przy doświadczonym fachowcu, by następnie podjąć pracę samodzielnego operatora.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie tym można podjąć pracę również po pewnej przerwie, liczą się tylko umiejętności fachowe.

ZAWODY POKREWNE

operator obrazu
asystent realizatora światła
asystent reżysera
realizator TV
realizator obrazu
operator kamery

LITERATURA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Wohl S., *Zawody filmowe i telewizyjne*, Wydawnictwo Radia i Telewizji 1976.

Borys-Damięcka B., *Zasady realizacji audycji telewizyjnych*, Ośrodek Szkolenia i Analiz Programowych TVP S.A., Warszawa 1996.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Asystent operatora obrazu** - (3130105), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 4 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Asystent operatora obrazu** wynosiła 1. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fotografowie, operatorzy obrazu, dźwięku i pokrewni wynosiło 2364,75. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1564,64
Kujawsko-pomorskie	1484,74
Lubelskie	1983,02
Lubuskie	1680,57
Łódzkie	1593,82
Małopolskie	2147,36
Mazowieckie	3499,79
Opolskie	0
Podkarpackie	1117,87

Podlaskie	0
Pomorskie	1753,65
Śląskie	3141,32
Świętokrzyskie	1997,39
Warmińsko-mazurskie	1485,64
Wielkopolskie	1621,12
Zachodniopomorskie	1899,17

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fotografowie, operatorzy obrazu, dźwięku i pokrewni, wynosiła 815. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	103
Kujawsko-pomorskie	44
Lubelskie	27
Lubuskie	11
Łódzkie	76
Małopolskie	35
Mazowieckie	270
Opolskie	0
Podkarpackie	75

Podlaskie	0
Pomorskie	6
Śląskie	79
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	43
Wielkopolskie	26
Zachodniopomorskie	10

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

PREZENTER TELEWIZYJNY

kod: 347205

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Prezenter telewizyjny zapowiada kolejne punkty programu i uprawia małe formy publicystyki. Często wchodzi w rolę dziennikarza i prowadzi rozmowy w studio na temat propozycji programowych lub aktualnych wydarzeń kulturalnych czy społecznych. Jego domeną są też krótkie formy telewizyjne, takie jak np. konkursy.

Prezentera telewizyjnego można określić jako „gospodarza” dnia lub wybranego czasu emisyjnego - jego rolą jest zająć uwagę widzów pomiędzy audycjami i być ich przewodnikiem po programie telewizyjnym.

Zadania prezentera telewizyjnego są więc dość różnorodne. Raz może występować tylko w roli spikera telewizyjnego, odczytującego lub wygłaszającego zapowiedzi programowe i komunikaty, innym razem (w innym wejściu) może też grać rolę dziennikarza prowadzącego w studio rozmowy z gośćmi lub komentatora zjawisk pokazywanych w programie telewizyjnym. Powierza się mu również prowadzenie różnych form pokrewnych inscenizacjom estradowym, jak np. krótkie teleturnieje, itp.

Prezenter telewizyjny przedstawia przed kamerą teksty napisane dla niego przez autorów (np. redaktora programowego) i realizuje gotowe scenariusze (np. rozmowy czy konkursu). Często sam bywa autorem pomysłu tych krótkich form telewizyjnych, w których występuje. Ostateczne sprecyzowanie pomysłu wymaga od niego prac dokumentacyjnych - a więc działań właściwych dla warsztatu dziennikarskiego, potem naszkicowania scenariusza i dokładnego przygotowania formy wizualnej. Prezenter współpracuje wtedy z redaktorem programowym i realizatorem obrazu (którym jest często reżyser).

Zawód ten łączy w sobie zadania typowe dla spikera, konferansjera, aktora i dziennikarza.

Prezenter telewizyjny najczęściej występuje w tzw. bezpośrednich wejściach ekranowych lub innych formach programowych emitowanych na żywo. Wykonywanie tej profesji wymaga zatem znacznych umiejętności improwizacji. Nawet najbardziej drobiazgowo wcześniejsze ustalenia (scenopis) nie mogą przewidzieć wszelkich wydarzeń na planie. Charakterystycznym przykładem jest np. rozmowa z gościem w studio. Choć uprzednio prezenter umawia się z gościem co do zakresu poruszanych problemów i często nawet ustala kolejne pytania, to przecież w czasie rozmowy różne wypowiedzi wydłużają się lub skracają, a ich treść podlega rozmaitym nieprzewidzianym zmianom. Prezenter musi natychmiast umiejętnie reagować na owe odstępstwa od założeń, ale nie powinien zaskakiwać gościa tematami wcześniej nie ustalonymi. Rozmowa na żywo z gościem w studio jest bardzo trudnym zadaniem. Prezenter musi być dobrze przygotowany do jej przeprowadzenia - orientować się ogólnie w problematyce i precyzyjnie wyznaczyć cel rozmowy. Istotnym zadaniem prezentera jest również wytworzenie w studiu przyjaznej atmosfery, która nie stresuje rozmówcy. Można powiedzieć, że prezenter swoim zachowaniem w pewnym sensie inscenizuje również zachowanie swojego rozmówcy.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

W zawodzie tym występują różne miejsca pracy: pokoje redakcyjne, studio telewizyjne. Pracuje się także tam, gdzie rejestrowane są nagrania telewizyjne, a więc w teatrach, filharmonii, w plenerach miejskich, itp.

warunki społeczne

Wykonywanie zawodu prezentera telewizyjnego wymaga codziennej współpracy i dobrego porozumienia z całym zespołem realizującym jego „wejścia” na wizję. Prezenter telewizyjny musi również łatwo nawiązywać kontakty z ludźmi zapraszonymi do udziału w programach telewizyjnych.

warunki organizacyjne

Zanim prezenter telewizyjny pokaże się na wizji, wszelkie szczegóły jego wystąpienia ustalane są z redaktorem programowym i reżyserem. Jego praca jest dokładnie kontrolowana i oceniana.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Osoba wykonująca zawód prezentera telewizyjnego powinna kojarzyć ze sobą uzdolnienia aktorskie i dziennikarskie. Elementarnymi warunkami podjęcia pracy są bezbłędna dykcja, przyjemna barwa głosu (fonogeniczność), umiejętne panowanie nad ekspresją ciała i gestów oraz dobra pamięć. Istotna jest znajomość obcych języków. Prezenter telewizyjny musi również mieć dar słowa, budować zwięzłe i ciekawe wypowiedzi, formułować trafne pytania. Do wykonywania tego zawodu niezbędna jest więc wszechstronna wiedza i ciekawość różnych sfer cywilizacji. Ciekawość i wycucie pulsu współczesnego świata, łatwość wnikania w różnorodne problemy i ich syntetycznego ujmowania to właśnie najcenniejsze cechy w tej profesji. Prezentera musi również charakteryzować wycucie tempa i zmienności zdarzeń właściwe dla specyficznego medium jakim jest telewizja.

Prezenter telewizyjny musi znakomicie kontrolować swoje emocje, być wolnym od tremy, błyskawicznie reagować na różnorodne sytuacje - np. błyskawicznie znaleźć brakujące słowo w rozmowie. Praca na planie telewizyjnym wymaga dużej koncentracji i podzielności uwagi, np. trzeba natychmiast reagować na różnorodne wskazówki realizatorów, dotyczące np. formy ruchu czy wypowiedzi. Doskonały refleks i samodyscyplina są więc w tym zawodzie niezbędne. Prezenter telewizyjny powinien również mieć dużą łatwość nawiązywania kontaktu z innymi ludźmi - powinien umieć wytworzyć przyjazną atmosferę, która pomaga innym ludziom występować przed kamerą.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Prezenter telewizyjny powinien być człowiekiem dość sprawnym fizycznie. Niezbędny jest sprawny układ oddechowy (głos), dobry słuch i niezły wzrok. Koniecznym warunkiem jest dobra prezencja.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Zawód prezentera wymaga dość dużych kwalifikacji i warunkiem kandydowania do tego zawodu są studia wyższe. Dobrym wstępnym przygotowaniem są studia aktorskie lub dziennikarskie. Ale szansę znalezienia pracy mają wszyscy ludzie dobrze wykształceni, o rozległych zainteresowaniach i wykazujący konieczne zdolności.

Drogą do zawodu są organizowane co pewien czas przez stacje telewizyjne konkursy na prezenterów. Po pozytywnym werdykcie komisji konkursowej kandydat poddawany jest szkoleniu (w telewizji publicznej istnieje specjalny ośrodek szkolenia kadr), następnie po korzystnej ocenie jego przygotowania zawodowego jest angażowany do pracy.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Najlepsi prezenterzy, ujawniający swój talent kreatywny - np. jako autorzy pomysłów małych form telewizyjnych, błyskotliwi komentatorzy lub rozmówcy, mają przed sobą szansę właściwie nieograniczonego awansu w hierarchii telewizyjnej - aż do funkcji dyrektora programu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Zawód ten można zacząć wykonywać również w późniejszym wieku - nie tylko zaraz po studiach.

ZAWODY POKREWNE

spiker radiowy
konferansjer
redaktor telewizyjny

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Prezenter telewizyjny** - (3470204), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 5 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Prezenter telewizyjny** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prezenterzy radiowi, telewizyjni i inni wynosiło 1473,04. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2162,15
Kujawsko-pomorskie	1950
Lubelskie	0
Lubuskie	1541,67
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1107,15
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	760
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1127,5
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prezenterzy radiowi, telewizyjni i inni, wynosiła 375. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	35
Kujawsko-pomorskie	34
Lubelskie	0
Lubuskie	204
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	17
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	51
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	34
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

SPIKER RADIOWY

kod: 347207

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Spiker radiowy zapowiada kolejne punkty programu oraz czyta na antenie powierzone mu teksty (np. wiadomości).

W pracy spikera najistotniejszym zadaniem jest komunikatywne, dobrze słyszalne i bezbłędne przeczytanie wszelkich powierzonych mu tekstów. Spiker powinien odczytywać teksty w sposób wyrazisty i zarazem neutralny. Słuchacz nie może wyczuć w jego głosie żadnego tonu osobistego. Spiker sam nie pisze tekstów i raczej nie wnosi do nich żadnych poprawek. Przed odczytaniem tekstu sprawdza jego konstrukcję gramatyczną i stylistyczną oraz wyjaśnia z autorem lub redaktorem programowym wszelkie wątpliwości. Obowiązkiem spikera jest również bezbłędne odczytanie wszelkich słów w innych językach i terminów specjalistycznych. Spiker powinien starać się poprawnie wypowiadać słowa - zwłaszcza nazwiska, nazwy geograficzne, pojęcia kulturowe (tytuły dzieł literackich), itp. - również w językach odległych od naszej indoeuropejskiej rodziny językowej. Powinien zatem znać aktualne systemy transkrypcji i wokalizacji nazw w rozmaitych większych językach świata. Wszelkie niejasności musi wyjaśniać ze specjalistami (językoznawcami).

Wykonywanie tego zawodu wymaga interesowania się historią cywilizacji i wydarzeniami we współczesnym świecie. Rozległa wiedza i orientacja w aktualnych wydarzeniach chroni spikera przed popełnianiem rażących błędów. Ponieważ spiker musi czasem czytać teksty w obcych językach, jest to zawód dla ludzi o dużych zdolnościach językowych. Zdarzają się sytuacje, w których spiker musi improwizować swoje wypowiedzi - np. w przypadku niespodziewanych trudności technicznych. Spiker musi mieć znakomite wyczucie czasu - tak zaplanować swoje wystąpienie (tempo czytania tekstu), by zajęło dokładnie wyznaczony czas. Zdarza się niekiedy, że już w trakcie odczytywania tekstu na antenie spiker dostaje sygnał aby skrócić lub wydłużyć czas swojego wystąpienia. Doświadczony spiker potrafi w chwili otrzymania tekstu wyliczyć, co do sekund różne czasy (tempa) jego odczytywania.

Rola spikera w radiu powoli ulega ograniczeniu i zawód ten ewoluje w kierunku zawodu prezentera radiowego. Coraz częściej zapowiadanie audycji radiowych łączy się z ich prowadzeniem - włączaniem własnych autorskich komentarzy, rozmów z gośćmi w studiu, rozmów telefonicznych ze słuchaczami, itp. Prezenter radiowy jest to dziennikarz, który opanował umiejętności spikera. Spiker - prezenter radiowy najczęściej występuje w audycjach informacyjnych i muzycznych. Charakterystycznym przykładem są codzienne radiowe bloki informacyjne: spiker - prezenter najpierw odczytuje serwis wiadomości, a potem prowadzi na żywo rozmowy z gośćmi w studio. Przed dobrym spikerem radiowym rysują się duże możliwości znalezienia dodatkowego zatrudnienia w charakterze lektora list dialogowych filmów, czy też lektora różnych programów telewizyjnych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejszem pracy spikera jest studio radiowe. Nowoczesne studia radiowe są dość komfortowymi pomieszczeniami, klimatyzowanymi, często także z dostępem dziennego światła.

warunki społeczne

Praca spikera ma charakter zdecydowanie samodzielny. Po otrzymaniu tekstu może wyjaśniać różne jego szczegóły z redaktorem programowym czy autorami. W czasie emisji lub nagrania spiker musi reagować na różne uwagi reżysera lub realizatorów dźwięku.

warunki organizacyjne

Spiker osobiście odpowiada za efekt swojej pracy, która jednak jest uważnie kontrolowana przez redaktorów programowych i realizatorów dźwięku. W zawodzie tym powszechnie występuje praca w systemie zmianowym, w różnych porach dnia i nocy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Elementarnym warunkiem podjęcia pracy spikera radiowego jest bezbłędna dykcja i przyjemna barwa głosu (fonogeniczny głos). Kandydat do zawodu musi najpierw doskonale wyszkolić swój głos,

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

opanować modulację w różnych skalach, płynność i rytm mowy, wyćwiczyć perfekcyjną dykcję. Spiker ma odczytywać teksty w sposób bezosobowy. W zawodzie tym trzeba wyrobić w sobie wybitną zdolność kontrolowania własnych emocji. Naturalnie spiker musi być wolny od lęku publicznych wystąpień (tremy - wł. tremare „drzeć, bać się”). Wykonywanie zawodu spikera wymaga umiejętności skupiania uwagi i dokładności. Spiker, zanim jeszcze odczyta tekst powinien wychwycić wszelkie błędy. Istotne są więc zdolności językowe, doskonała znajomość własnego języka i dobre wycucie form literackich. Konieczna jest również znajomość obcych języków i łatwość opanowywania bezbłędnej wymowy słów w różnych językach. Wreszcie spikera powinien charakteryzować dobry refleks, np. gdy niespodziewanie ma odczytać tekst wcześniej mu nieznany, w którym natrafia na błędy. Uprawianie tego zawodu znacznie ułatwia rozległa wiedza z różnych dziedzin, która przede wszystkim strzeże przed rozmaitymi błędami w nazwach, skojarzeniach, itp. To zawód dla ludzi dobrze wykształconych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Wykonywanie tego zawodu wymaga dużej sprawności organów głosu i słuchu, a także dość dobrego wzroku. Poza tym nie są stawiane inne warunki zdrowotne.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Spiker radiowy, jak już sygnalizowaliśmy, powinien być człowiekiem dobrze wykształconym i znającym języki obce. Do zawodu tego rekrutowane są przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem.

Droga wejścia do zawodu polega zwykle na zgłoszeniu się do konkursu na spikerów organizowanego co pewien czas przez różne stacje radiowe. Po zakwalifikowaniu przez komisję konkursową, kandydat do zawodu szkolony jest przez rozgłośnię. Dopiero pozytywna ocena po takim szkoleniu otwiera przed nim możliwość zatrudnienia.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie tym właściwe nie istnieją możliwości formalnego awansu. Dobry spiker radiowy wyrabia sobie z czasem nazwisko w świecie zawodowym i jest osobą znaną publicznie. Wraz z umacnianiem się pozycji zawodowej dostaje wiele różnych propozycji pracy, również na zewnątrz stacji - na przykład, czytanie list dialogowych filmów. Awans w tym zawodzie polega więc przede wszystkim na renomie nazwiska i większych możliwościach zarobkowania.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Zawód ten można zacząć wykonywać również w wieku dojrzałym, nie tylko zaraz po studiach.

ZAWODY POKREWNE

lektor filmowy
prezenter telewizyjny
konferansjer

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Spiker radiowy** - (3470205), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 11 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	4
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Spiker radiowy** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prezenterzy radiowi, telewizyjni i inni wynosiło 1473,04. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2162,15
Kujawsko-pomorskie	1950
Lubelskie	0
Lubuskie	1541,67
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1107,15
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	760
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1127,5
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prezenterzy radiowi, telewizyjni i inni, wynosiła 375. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	35
Kujawsko-pomorskie	34
Lubelskie	0
Lubuskie	204
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	17
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	51
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	34
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

KASKADER

kod: 3474(02-03)

inne nazwy zawodu: dubler, stuntman

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Kaskader jest pewnego rodzaju aktorem filmowym, który zastępuje w trudniejszych, bardziej niebezpiecznych ujęciach aktorów odtwarzających role pierwszo-, drugo- i trzecioplanowe, albo występuje w roli sprawcy lub ofiary wydarzeń gwałtownych, niebezpiecznych, katastrof, bójek, upadków, pościgów samochodowych, lotniczych, akcji pod wodą i na jej powierzchni itd.

W Polsce obecnie kaskaderzy pracują przede wszystkim w filmie kinowym, telewizyjnym lub reklamowym, rzadziej w widowiskach scenicznych i teatralnych. Do niedawna chętnie byli zatrudniani w rewiach typu auto-rodeo, obecnie ze względów finansowych tego typu spektakle się nie odbywają.

Do zadań kaskadera należy zastępowanie aktora w sytuacjach, w których nie poradzi on sobie z powodu mniejszej sprawności fizycznej lub ze względu na niebezpieczeństwo utraty zdrowia. W wielu scenach, np. batalistycznych, zbiorowych bójkach, pościgach itd., kaskaderzy grają na "własny rachunek" nikogo nie dublując, a jedynie odtwarzają różne postacie według wskazówek reżysera.

Kaskaderzy-stażyci wykonują jedynie prostsze, mniej niebezpieczne ewolucje, pod okiem bardziej doświadczonych kolegów, kaskaderów mających pełne uprawnienia zawodowe. Od niedawna istnieje nowy zawód - **kaskadera-koordynatora**, który stanowi najwyższy szczebel wtajemniczenia w tym zawodzie. Jest to ktoś w rodzaju reżysera, trenera czy choreografa sytuacji kaskaderskich, aranżujący je pod kątem efektu scenicznego czy ekranowego i zarazem dbający o zapewnienie maksimum bezpieczeństwa osobom występującym w tych scenach. Odpowiada on za grupę dublerów wykonujących jakieś zadanie na planie.

Najistotniejszym zadaniem w tym zawodzie jest zapewnienie bezpiecznych warunków jego wykonywania. Kaskader musi dbać nie tylko o własne zdrowie i życie, ale także o bezpieczeństwo innych osób występujących w filmowanych scenach.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Kaskader wykonuje swój zawód w różnych miejscach. Rzadko kaskaderzy biorą udział w scenach nakręcanych wewnątrz hal zdjęciowych, najczęściej pracują poza nimi. Mogą to być wszelkiego rodzaju pomieszczenia użytkowe (magazyny, hale fabryczne, pałace, zamki, mieszkania, sklepy, garaże itd.) bądź zaadaptowane czy wręcz wzniesione specjalnie do wykorzystania w filmie, a zatem - prowizoryczne i nietrwałe. Kaskader występuje często w warunkach gorszych, mniej korzystnych niż osoba, w rolę której się wciela. Ofiara autentycznego wypadku jest możliwie jak najszybciej dostarczana do szpitala, dubler odtwarzający rolę ofiary wypadku musi być przygotowany do tzw. dubla, czyli ponownego przeżywania katastrofy czy wypadku.

Kaskader jest narażony na wszelkie możliwe niedogodności, stąd liczba grożących mu chorób i urazów jest nieporównanie wyższa niż w innych zawodach.

warunki społeczne

Kaskaderzy pracują w specyficznym środowisku filmowym - to świat ludzi tworzących fikcję w warunkach rzeczywistych. Kaskaderzy w scenach filmowych zabijają się na niby, ale wielokrotnie rzeczywiście ocierają się o śmierć. Kaskader w pracuje samodzielnie albo w małej grupie koleżeńskiej. Wzajemne zaufanie ma w tym zawodzie elementarne znaczenie, podobnie jak w zawodach ratownika górskiego, strażaka czy policjanta. Szczególna rola przypada starszym kaskaderom i koordynatorom - można ich rolę porównać do funkcji oficera prowadzącego akcję.

W czasie pracy kaskader ma poczucie wyizolowania - wymaga się od niego tego, czemu inni nie są w stanie sprostać. Kaskaderzy mają skłonność do oddzielania się od otoczenia i zamykania we własnym gronie.

Zdjęcia filmowe kręci się w różnych miejscach, także za granicą, czasem w skrajnie trudnych warunkach klimatycznych, geograficznych itp. Kaskaderzy muszą być gotowi do częstych wyjazdów

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

i długiego przebywania poza miejscem zamieszkania. W środowisku filmowym łatwo powstają sytuacje konfliktowe - trzeba umieć się w nich znaleźć.

warunki organizacyjne

Czas pracy kaskadera jest nie unormowany - zależy od kontraktu na występy w filmie czy widowiskach. Może on pracować w różnych porach dnia i nocy, tylko kilka lub kilkanaście godzin, również w dni wolne. Pomiędzy jednym a drugim kontraktem kaskader może wiele dni czy tygodni nie wykonywać swojej pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Kaskaderzy w trakcie corocznych obowiązkowych (po 45 roku życia półrocznych) badań lekarskich w Centralnym Ośrodku Medycyny Sportu przechodzą równolegle badania psychologiczne, właśnie ze względu na stresy, które przeżywają w pracy i ciążącą na nich odpowiedzialność.

Najistotniejszymi cechami kaskadera są odwaga, odporność emocjonalna, wyobraźnia przestrzenna, a także rozwaga i ostrożność.

Obok tych cech psychologicznych w polskich warunkach kaskaderzy muszą mieć trochę talentów menadżera czy businessmena.. Praca w tym zawodzie to prowadzenie małego, jednoosobowego przedsiębiorstwa, z koniecznością pertraktacji, kalkulowaniem zysku, zawieraniem ubezpieczeń itp.

W tym zawodzie należy charakteryzować się uporem, wiarą w siebie, optymizmem ("mnie nic nie może się stać").

Ze względu na pracę w małych zazwyczaj grupach potrzeba mieć umiejętność współpracy i poczucie odpowiedzialności za innych.

Przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu są skłonność do brawury i przerost ambicji.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Stan zdrowia kaskaderów jest badany obowiązkowo co roku i co pół roku po przekroczeniu 45 roku życia. Ponadto po każdym wypadku trzeba przejść badania (bardzo skrupulatne) przed komisją lekarską. Sprawność fizyczna kaskaderów musi być bardzo wysoka, a jednocześnie muszą oni charakteryzować się wszechstronnością, jakiej nie zawsze wymaga sport wyczynowy. Tak więc sam fakt uprawianie jakiegoś sportu nie czyni automatycznie kaskadera, potrzebny jest odrębny, zindywidualizowany trening o charakterze ciągłym. Już sama możliwość przejścia na emeryturę w wieku 45 lat (po co najmniej 15 latach w zawodzie kaskadera) świadczy, że jest to profesja wymagająca najwyższych wyobraźalnych warunków fizycznych i zdrowotnych.

Praca ta nie jest polecana kobietom i niemożliwa do wykonywania przez osoby niepełnosprawne.

Kaskaderzy sami raczej wykluczają możliwość rozpoczęcia nauki w zawodzie po 30 roku życia.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Kaskader powinien legitymować się wykształceniem średnim, aczkolwiek wielu kaskaderów to absolwenci AWF. Nie istnieją szkoły, ani nawet kursy, przygotowujące do zawodu. W przygotowanym przez Komitet Kinematografii projekcie przepisów, przewiduje się pewną hierarchie w tej profesji. Najpierw należy zdać komisyjny egzamin na kaskadera stażystę; po 5 latach na kaskadera; po 15 latach (ewentualnie) na koordynatora układów kaskaderskich. Obecnie (jest to prawo zwyczajowe, a nie oficjalna regulacja) koordynatorem można zostać mniej więcej po 10 latach pracy i po wzięciu udziału w około 80 filmach. Prace nad opracowaniem przepisów dotyczących zawodu kaskadera trwają nadal i zmierzają do ich ujednoczenia z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Kaskader powinien mieć prawo jazdy (im wyższej kategorii, tym lepiej). Pożądane jest również ukończenie kursów nurkowania, jazdy konnej, spadochronowych, strzeleckich, w specjalnościach cyrkowych itp.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej są niewielkie - kaskader może zostać tylko koordynatorem.

Jest to zawód elitarny, pracuje w nim niewiele osób.

Obecnie istnieją niewielkie możliwości pracy za granicą.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Po 30 roku życia rozpoczęcie nauki zawodu jest niemożliwe. Jest to fach, który ma wiele cech dawnego rzemiosła: istnieją mistrzowie, czeladnicy i uczniowie. Wiedza mistrza ma charakter wiedzy tajemnej, stopniowo udostępnianej młodszemu adeptowi.

ZAWODY POKREWNE

sportowiec zawodowy
dżokej
trener
aktor

LITERATURA

Czasopisma:
Film,
Cinema
Kino

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kaskader** - (3470406), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 3 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kaskader** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu wynosiło 1816,7. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1871,51
Kujawsko-pomorskie	1814,04
Lubelskie	1736,61
Lubuskie	1516,82
Łódzkie	1747,96
Małopolskie	1313,47
Mazowieckie	2614,56
Opolskie	1435,63
Podkarpackie	1727,62

Podlaskie	-
Pomorskie	1839,41
Śląskie	1912,21
Świętokrzyskie	1825,3
Warmińsko-mazurskie	1698,38
Wielkopolskie	1747,16
Zachodniopomorskie	1955,77

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu, wynosiła 4844. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	456
Kujawsko-pomorskie	167
Lubelskie	154
Lubuskie	224
Łódzkie	400
Małopolskie	789
Mazowieckie	665
Opolskie	63
Podkarpackie	292

Podlaskie	-
Pomorskie	45
Śląskie	645
Świętokrzyskie	135
Warmińsko-mazurskie	258
Wielkopolskie	403
Zachodniopomorskie	40

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

CHARAKTERYZATOR

kod: 514101

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Charakteryzator dostosowuje wygląd aktora do wymogów granej przez niego postaci oraz warunków, w których będzie występował (teatr, film, telewizja, wnętrze budynku, otwarta przestrzeń itp.). Efekt osiąga zmieniając aktorowi rysy twarzy, wygląd (postarza, odmładza itp.), kolor skóry, zarost (fryzurę brodę, wąsy), tworzy efekty specjalne (szramy, oparzenia, narośle). Wykonuje także makijaż podkreślający i wydobywający walory i maskujący defekty fizyczne aktora. Sam przygotowuje albo przystosowuje do potrzeb sztuki teatralnej czy inscenizacji filmowej peruki i zarosty (tresy, warkocze, bokobrody, wąsy, brody, brwi, rzęsy).

Praca charakteryzatora jest zarazem techniczna i twórcza, wymaga też dużych zdolności manualnych. W spektaklach opartych na charakteryzacji (w których występują postacie historyczne lub charakterystyczne) jest ważnym współtwórcą sukcesu wykonawców i reżysera, gdyż pomaga aktorowi wykreować graną przez niego postać, wydobyć jedne a osłabić inne jej cechy (zbudować koncepcję roli).

Do zadań charakteryzatora należy:

zapoznanie się z koncepcją postaci na podstawie dokumentacji scenograficznej, scenopisu oraz ustnych informacji uzyskanych od reżysera,

omówienie ze scenografem, reżyserem i wykonawcą roli poprawek oraz zmian koncepcji charakteryzacji, szczegółowe rozrysowanie i dokumentacja projektu, dostosowanie go do warunków konkretnego aktora (np. oddzielnie dla odtwórcy roli i jego dublera),

przygotowanie peruk i zarostów (rozrysowanie projektu, sporządzenie kosztorysu materiałowego, zdjęcie miary z głowy aktora i przeniesienie jej na drewniany manekin, przygotowanie włosów tzn. wyczesywanie, ich gotowanie i farbowanie, ręczne „szycie” peruki na tiulowym spodzie, czesanie i ozdabianie gotowego wyrobu),

wykonanie charakteryzacji do prób z kamerą, udział w próbnym zdjęciach, dokonanie niezbędnych korekt, dobór kosmetyków (według faktury, kolorystyki) do rodzaju taśmy filmowej, przygotowanie notatek i szkiców umożliwiających powtórzenie najlepszej wersji charakteryzacji; w teatrze udział w próbach kostiumowych i dokonywanie na bieżąco zmian (estetycznych i technicznych),

charakteryzowanie aktorów i statystów przed zdjęciami „na ostro” lub wyjściem na scenę (zmiana wyglądu fizycznego poprzez nakładanie podkładu, różu, pudrów, modelowanie oczu i ust, bandażowanie włosów pod perukę, przypinanie jej i czesanie, przyklejanie wąsów, brody, rzęs, brwi, formowanie blizn, narośli), zmiana lub „podtrzymywanie” charakteryzacji w czasie trwania zdjęć (spektaklu),

rozcharakteryzowanie aktorów po zakończeniu dnia zdjęciowego (przedstawienia), czyszczenie i konserwacja (zmywanie kleju, potu, dezynfekowanie) i czesanie peruk,

organizowanie stanowiska pracy (przygotowanie kosztorysu i wykazu lub udział w zakupie potrzebnych kosmetyków i materiałów, rozmieszczenie niezbędnych przyborów w pokoju charakteryzatorskim tak, by zapewnić sobie łatwy dostęp do nich, odnawianie zawartości kasety charakteryzatorskiej, utrzymywanie czystości i porządku w miejscu pracy).

Charakteryzacja filmowa ze względu na specyfikę pracy kamery i dużą ilość bliskich ujęć jest subtelniejsza i trudniejsza od teatralnej lub telewizyjnej, wymaga szczególnej staranności, precyzji wykonania, umiejętności doboru tonacji makijażu do rodzaju filmu i oświetlenia, dostosowanie projektu do możliwości fizycznych konkretnego aktora obsadzonego w danej roli, a także naszkicowania własnych propozycji.

W swojej pracy charakteryzator używa kosmetyków, przyborów do makijażu (gąbki, pędzle), przyborów fryzjerskich, zarostów, specyfików do uzyskiwania efektów specjalnych (mastyks, plastelina, parafina). Do wyrobu peruk używa włosów naturalnych i sztucznych, palników i naczyń do ich gotowania i farbowania, tiulu, tasiemek, manekinów głowy i brody, szydełek, czesadeł.

ŚRODOWISKO PRACY

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

materialne środowisko pracy

Miejscem pracy charakteryzatora jest tzw. charakteryzatornia, pomieszczenie w studio filmowym, telewizyjnym lub w teatrze służące do przygotowywania peruk i zabiegów zmieniających wygląd aktora. Wyposażona jest w trójskrzydłowe, dobrze oświetlone lustro (pozwalające kontrolować efekty pracy w różnych ujęciach), z ustawionym przed nim siedziskiem i konsolą na kosmetyki do malowania oraz szafy i pojemniki do przechowywania niezbędnych przyborów i akcesoriów. Jest tu też umywalka i prysznic (do zmywania charakteryzacji z całego ciała). W pomieszczeniu tym, często pozbawionym okien, charakteryzator ma do czynienia z intensywnym, sztucznym oświetleniem i lekko podwyższoną temperaturą. Swoją pracę wykonuje w białym, ochronnym fartuchu, myjąc ręce przed i po każdej charakteryzacji. W pracowni perukarskiej występuje duża ilość materiałów łatwopalnych (włosy, benzyna i denaturat do czyszczenia zarostów), ostre, nieprzyjemne zapachy (farby, perhydrol, płyn do trwałości), kurz i pył powstający przy wyczesywaniu tworzywa na peruki, para wodna i otwarty ogień (gotowanie włosów). Warunki pracy w teatrze, bywają bardzo trudne. Na zapleczu sceny panuje tłok, brakuje samodzielnych pracowni (lub są bardzo małe, ciasne i nie spełniają warunków bhp), charakteryzatorzy wędrują ze swoimi przyborami z garderoby do garderoby, materiały na peruki przygotowują często w domu.

Charakteryzacja jest wykonywana w pozycji stojącej, lekko pochylonej, wymuszonej. Perukarz przygotowuje surowce stojąc lub chodząc, ale najwięcej czasu spędza w pozycji siedzącej, ręcznie przygotowując zarosty. Zgodnie z przepisami bhp czynność tę może wykonywać nie dłużej niż 6 godzin w ciągu dnia pracy.

Inaczej wygląda praca na planie filmowym, gdzie bieżące zmiany i poprawki często trzeba robić w warunkach pełnej improwizacji, w przypadkowych pomieszczeniach (autobusie, barze, hotelu itp.). Charakteryzator używa wówczas przenośnej kasety zawierającej niezbędne kosmetyki, którą ma zawsze przy sobie.

W plenerze ma do czynienia ze zmiennymi, często trudnymi (mróz, upał, deszcz) warunkami atmosferycznymi, gwałtownymi zmianami temperatury, ruchem pojazdów, kamer, śliskimi, niestabilnymi powierzchniami. Największe zagrożenia dla zdrowia spowodowane warunkami pracy to choroby kręgosłupa, płaskostopie, żylaki i obrzęki nóg (pozycja stojąca), zwyrodnienia stawów łokciowych i pogorszenie wzroku (przy wykonywaniu peruk), uczulenia na środki czyszczące, włosy, kosmetyki (egzemy, zapalenie spojówek), nerwice i wrzody żołądka spowodowane stresem i tempem pracy, przeziębienia, reumatyzm (związane z pracą w plenerze), urazy spowodowane wypadkami na planie.

warunki społeczne

Niektóre czynności (przygotowanie rysunków, peruk) charakteryzator wykonuje indywidualnie, nawet w całkowitym odosobnieniu. Jednak praca nad filmem lub spektaklem teatralnym ma charakter przede wszystkim zespołowy. Charakteryzator pozostaje w stałym kontakcie ze scenografem, reżyserem, operatorem, aktorami, statystami, innymi charakteryzatorami. Dzieli z nimi obowiązki, naradza się, konsultuje poprawki i zmiany, wypróbować nowe rozwiązania, wykonuje polecenia i sam je wydaje. Może również szkolić asystentów i koordynować czynności podległych mu pracowników.

warunki organizacyjne

Dzień pracy charakteryzatora trwa zwykle 8 godzin. W teatrze może dysponować czasem dosyć swobodnie, podporządkowując się tylko porze rozpoczęcia przedstawienia. Jedni charakteryzatorzy wykonują niezbędne prace przygotowawcze przed południem (do 8⁰⁰ do 12⁰⁰), następnie mają przerwę, a do teatru wracają bezpośrednio przed spektaklem. Inni wolą pracować tylko po południu i wieczorem (od 12⁰⁰ do 20⁰⁰). W filmie i telewizji czas pracy jest nienormowany. Charakteryzator może wykonywać swoje obowiązki o każdej porze doby, także w święta i dni wolne od pracy, jeśli wymaga tego charakter zdjęć lub pora emisji programu na żywo. Niezależnie od rodzaju zatrudnienia, zawód ten wymaga dużej dyspozycyjności, ponieważ czas pracy zawsze może zostać wydłużony (np. podczas przygotowywania premiery teatralnej nawet do 16-18 godzin) lub zmieniony (gdy trzeba niespodziewanie zastąpić na dyżurze kogoś, kto zachorował). Do specyfiki zawodu charakteryzatora teatralnego należy obowiązek pracy wieczorami, w niedziele i duże święta (Boże Narodzenie, Wielkanoc, Sylwester). Bierze on także udział w tournée i gościnnych występach zespołu (krajowych i zagranicznych). Wyjazdy takie zdarzają się ze względu na sytuację finansową teatrów coraz rzadziej, nie częściej niż kilka razy do roku. Znacznie większej mobilności wymaga praca w filmie, gdyż

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

harmonogram zdjęć może przewidywać wiele dłuższych lub krótszych wyjazdów, następujących czasami jeden po drugim.

Podobnie jak cały zespół, charakteryzatory teatralni biorą długi, dwumiesięczny urlop w przerwie letniej (lipiec, sierpień), gdy teatry zawieszają swoją działalność.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca charakteryzatora wymaga uzdolnień artystycznych, technicznych i manualnych. Polega ona na udziale w opracowaniu koncepcji plastycznej (wygląd postaci), uwzględniającej kanony urody epoki (współczesne lub historyczne), znalezieniu sposobów jej realizacji i samodzielnym wykonaniu. Charakteryzator jest partnerem innych realizatorów spektaklu (scenografa, reżysera, operatora, aktora). Powinien umieć odważnie podejmować decyzje i przekonywać ich do swoich pomysłów. Jak w każdej pracy twórczej tak i tutaj potrzebny jest talent, wyobraźnia, samodzielność, ciekawość, aktywność, chęć eksperymentowania, poszukiwania nowych rozwiązań, umiejętność znalezienia do spółki z innymi wyrazu dla rozmaitych idei i nastrojów zawartych w sztuce czy filmie. Bliski kontakt z aktorami w trudnym momencie poprzedzającym rozpoczęcie przedstawienia lub w trakcie zdjęć, wymaga empatii, umiejętności nawiązywania kontaktu, rozładowywania napięć, unikania konfliktów, taktu, dyskrecji, opanowania. Wykonywanie zabiegów kosmetycznych, zobowiązuje do dbania o higienę osobistą oraz utrzymywania w czystości przyborów i kosmetyków (możliwość infekcji, przenoszenia chorób skórnych). Przygotowanie charakteryzacji na dobrym poziomie technicznym jest możliwe dzięki cechom, takim jak bardzo duża sprawność rąk i palców, dokładność, staranność, perfekcja. Potrzebna jest także cierpliwość i odporność na monotonię pracy przy ręcznym wykonywaniu peruk (trwającym czasem wiele dni) oraz na planie filmowym, gdzie to samo ujęcie może być powtarzane wielokrotnie, a oczekiwanie na moment, gdy trzeba będzie zająć się aktorem trwa bardzo długo. Duże wzajemne zaufanie osób pracujących nad spektaklem ma wpływ na jakość wspólnego przedsięwzięcia. Zaufanie to opiera się na takich cechach jak kompetencja, odpowiedzialność, solidność oraz bardzo duża punktualność i umiejętność doskonałej organizacji pracy (szczególnie przy występach na żywo).

Charakteryzator powinien ciągle doskonalić swój warsztat, poznawać nowe technologie i śledzić osiągnięcia artystyczne w swoim zawodzie.

W pracy jest mu potrzebna, chociaż w niejednakowym zakresie, wiedza z przedmiotów, takich jak historia sztuki i rzemiosł artystycznych, historia filmu i teatru, plastyka, materiałoznawstwo, podstawy anatomii, rysunek techniczny. Osoby, które chcą założyć własną firmę muszą mieć dużo energii, siłę przebicia (konieczność wejścia w trudne, zamknięte środowisko zawodowe), zdolności menedżerskie, rachunkowe, znać postawy księgowości i prawa podatkowego.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Niedogodności związane z pracą w tym zawodzie są niewielkie, a część z nich można łatwo usunąć dzięki dobrej organizacji i przestrzeganiu zasad bhp.

Charakteryzator powinien być jednak w pełni sprawny fizycznie i ruchowo, a ze względu na możliwość pracy bardzo intensywnej, w przedłużonym czasie, w nocy oraz konfliktów z ludźmi także odporny psychicznie. W jego środowisku pracy może być przydatna większa niż przeciętna sprawność układu kostno-stawowego i krążenia (wiele czynności wykonuje stojąc, w pozycji pochylonej, wymuszonej).

Przeciwwskazania do pracy w tym zawodzie to: otwarta gruźlica, daltonizm, zły wzrok, ograniczona sprawność rąk, choroby kręgosłupa i układu krążenia, płaskostopie, uczulenia na substancje występujące w miejscu pracy, zaburzenia równowagi i świadomości, zaawansowana nerwica.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Po rozwiązaniu w 1969 roku Liceum Techniki Teatralnej, które kształciło m.in. charakteryzatorów, zawodu tego można było się nauczyć tylko przez nabycie praktyki. Najlepszymi kandydatami do pracy są kosmetyczki i fryzjerzy, których umiejętności pokrywają się do pewnego stopnia z warsztatem charakteryzatora i są dobrym punktem wyjścia do zdobywania dalszych kwalifikacji. Teatry, film i telewizja zatrudniają też często jako asystentów w pracowniach charakteryzatorskich osoby, które są wprowadzane w tajniki zawodu od podstaw, przez doświadczonych profesjonalistów (mistrzów w zawodzie).

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Od kilku lat charakteryzacji można się także nauczyć w dwuletnich szkołach policealnych (dostępnych także dla osób bez matury).

Absolwenci najlepszych z nich mają największe szanse znalezienia pracy, ponieważ otrzymują pełne i wszechstronne przygotowanie zawodowe.

Uczą się przedmiotów teoretycznych ogólnych (historia sztuki i rzemiosł artystycznych, historia filmu, teatru, tv) i zawodowych (technologia-materialoznawstwo), uczestniczą w zajęciach praktycznych (rysunek i malarstwo, rysunek techniczny, perukarstwo i makijaż). Z warunkami pracy i wymaganiami pracodawców zapoznają się w czasie praktyk w teatrze, filmie, telewizji (w Polsce lub zagranicą). W programie szkoły znajdują się także zajęcia z języka obcego oraz podstawowy kurs na temat prowadzenia małej, prywatnej firmy. Warunkiem otrzymania dyplomu jest samodzielne wykonanie peruki i zaprojektowanej przez siebie charakteryzacji oraz pozytywny wynik egzaminu z przedmiotów teoretycznych (informacje na podstawie programu Studium Techniki Inscenizacyjnej Teatru Filmu i Telewizji przy ZDZ). Nauka charakteryzacji jest odpłatna, a wysokość czesnego bardzo różna (w wymienionych szkołach najniższe wynosi 200 a najwyższe 380 zł miesięcznie). Zajęcia prowadzone są w małych grupach (3 do 6 osób). W niektórych szkołach uczniowie dodatkowo kupują materiały niezbędne do zajęć praktycznych.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwości formalnego awansu mają osoby zatrudnione na stałe w teatrze, filmie lub telewizji. Decyzją przełożonych asystent charakteryzatora może zostać samodzielnym charakteryzatorem, a następnie kierownikiem pracowni. Odpowiada wówczas za ostateczny efekt pracy podległego mu zespołu pracowników, wyposażenie pracowni i jej funkcjonowanie. W teatrze może także zostać kierownikiem technicznym, odpowiedzialnym za pracę całego personelu technicznego (krawców, garderobianych, rekwizytorów itp.)

Jednak najważniejszą miarą osiągnięć zawodowych charakteryzatora są wykonane przez niego prace, udział w realizacji spektakli teatralnych, programów telewizyjnych i filmów o wysokich walorach artystycznych, dających szansę wykazania się profesjonalizmem najwyższej próby. Tu możliwości rozwoju i zdobywania coraz wyższych kwalifikacji są prawie nieograniczone. O perspektywach zawodowych charakteryzatora decyduje także miejsce pracy - im lepszy teatr czy studio filmowe tym większe stwarza perspektywy rozwoju artystycznego. Inną miarą klasy i umiejętności w tym zawodzie jest ilość i rodzaj zamówień na konkretne realizacje. Największym osiągnięciem zawodowym charakteryzatora filmowego jest zdobycie przyznawanego w tej specjalności od 1981r przez amerykańską Akademię Filmową nagrody Oscara.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Wiek nie ma wpływu na szanse znalezienia pracy. Decydują o tym kwalifikacje zawodowe, sprawność fizyczna i walory osobiste. W wypadku osób, które miały przerwę w pracy bardzo duże znaczenie ma wcześniejszy jej przebieg (udział w realizacji konkretnych filmów i spektakli, doświadczenie) oraz rodzaj kwalifikacji (np. umiejętność wykonywania peruk). Reżyserzy często wolą zaprosić do współpracy osoby sprawdzone, znane im z wcześniejszych wspólnych dokonań, (nawet jeżeli są już na emeryturze), niż zaczynać współpracę z kimś nowym. Także płeć nie ogranicza dostępu do nauki i pracy, chociaż tradycyjnie pracują w nim przede wszystkim kobiety i nadal prawie wyłącznie one wybierają tę specjalność w szkołach. Warto więc zwrócić uwagę, że mężczyźni, jako bardziej dyspozycyjni niż ich koleżanki, są bardzo poszukiwani przez pracodawców (tym bardziej, że poprzednie pokolenie charakteryzatorów właśnie odchodzi na emeryturę).

ZAWODY POKREWNE

fryzjer, kosmetyczka, wizażystka, scenograf,

LITERATURA

Plaźewski J., *Język filmu*, WAiF, Warszawa 1982 (rozdz. XXXIV „Charakteryzacja”).

Małkowski W., *Zasady charakteryzacji teatralnej*, PZWS, Warszawa 1946.

Cieślak F., Lewandowska P., Przyjemska H., *Charakteryzacja i perukarstwo*, Wydawnictwo Przemysłu Lekkiego i Spożywczego, Warszawa 1967.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Informator Studium Techniki Inscenizacji Teatru, Filmu i TV, Zakład Doskonalenia Zawodowego, Warszawa 1996.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Charakteryzator** - (5140101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 33 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1
Lubuskie	1
Łódzkie	4
Małopolskie	1
Mazowieckie	14
Opolskie	3
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	3
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Charakteryzator** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni wynosiło 1199,42. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1003,73
Kujawsko-pomorskie	922,77
Lubelskie	0
Lubuskie	1020
Łódzkie	2210
Małopolskie	855,56
Mazowieckie	1996,31
Opolskie	1529,95
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1430,48
Śląskie	1074,85
Świętokrzyskie	1683,5
Warmińsko-mazurskie	1929,72
Wielkopolskie	2338,84
Zachodniopomorskie	868,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni, wynosiła 1594. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	392
Kujawsko-pomorskie	248
Lubelskie	0
Lubuskie	10
Łódzkie	11
Małopolskie	358
Mazowieckie	274
Opolskie	10
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	181
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	32
Wielkopolskie	35
Zachodniopomorskie	28

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

IV.B. SPORT

SPORTOWIEC ZAWODOWY

kod: 347509

inne nazwy zawodu: sportowiec profesjonalny, zawodnik

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Celem pracy w profesjonalnym sporcie jest osiągnięcie wyniku, który umożliwi kontynuację treningów i dalszych startów w danej dyscyplinie.

Do głównych zadań sportowca zaliczamy przygotowanie pod względem fizycznym i psychicznym oraz uczestnictwo w zawodach.

Wszystkie dyscypliny sportowe możemy podzielić na dwie grupy. Są to: indywidualne i zespołowe. Inny ważny podział obejmuje dyscypliny, w których zawodnicy ćwiczą swoje ciało (np. gimnastyka, piłka nożna) oraz dyscypliny, gdzie decydujące znaczenie ma sprawność umysłu (np. brydż, szachy).

Do codziennych czynności zawodnika należy odbycie treningu. W tym czasie pogłębia on swoje podstawowe sprawności (fizyczne, psychiczne, techniczne i taktyczne).

Najważniejszą część treningu każdego sportowca polega na ćwiczeniu podstawowych elementów danej dyscypliny. Ich sprawne wykonanie podczas zawodów składa się na dobry występ. W przypadku szachisty będzie to np. analiza debiutów, a dla tenisisty ćwiczenie serwisu. Kolejnymi ważnymi elementami są przygotowanie kondycyjne, siłowe i ogólna sprawność. Nawet najlepsze umiejętności techniczne ich nie zastąpią. W większości dyscyplin wypracowanie tych elementów wiąże się z ciężką i monotonną pracą. Trening ten zazwyczaj polega na przebiegnięciu od kilku do kilkunastu kilometrów dziennie, "przerzuceniu" kilkunastu ton w określonym czasie, czy wykonaniu innych bardzo wyczerpujących ćwiczeń.

Dla sprawdzenia swojej aktualnej formy sportowcy biorą udział w różnych zawodach kontrolnych i meczach towarzyskich. Jest to czas, gdy można się przyjąć popełnianym błędom, wyeliminować niewielkie braki, czy ustalić ostateczny skład drużyny.

Najważniejszym momentem w pracy sportowca są zawody. To właśnie na podstawie kalendarza imprez jest opracowywany plan przygotowań i odpoczynku. Są zawody różnej rangi, i na te główne np. mistrzostwa świata, sportowcy szykują najwyższą formę. Od sukcesów odniesionych na zawodach zależą dalsze losy; czy zawodnik zostanie dostrzeżony przez trenera kadry narodowej, czy może zainteresuje się nim menedżer. Ponadto podczas występów sportowcy uzyskują doświadczenie, uczą się taktyki, zgrania i ćwiczą odporność psychiczną.

Do innych obowiązków sportowca należy przestrzeganie zasad rywalizacji oraz regulaminów sportowych i poddawanie się okresowym badaniom lekarskim.

Podczas pracy sportowcy mogą korzystać ze zwykłych i prostych przyrządów (np. matyce gimnastyczne, drabinki, piłki sportowe itp.), a także wszelkiego rodzaju trenerów (np. urządzenia do ćwiczeń siłowych typu "Atlas", ergometru, stepperów itp.).

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

W zależności od rodzaju dyscypliny, sportowcy mogą pracować w budynkach typu hale sportowe, baseny lub na wolnym powietrzu. W tym ostatnim przypadku zawodnicy muszą się liczyć z pracą w trudnych warunkach atmosferycznych. Zdarza się, że treningi lub zawody odbywają się w deszczu lub upale.

Sportowcy narażeni są na doznania różnego rodzaju kontuzji (np. otarcia, zwichnięcia itp.).

Zawodnikom przysługuje prawo do ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków wynikłych na skutek uprawiania sportu (obowiązek ten spoczywa na klubie lub związku sportowym, którego zawodnik jest członkiem lub reprezentantem).

warunki społeczne

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Podczas treningów i na zawodach sportowiec realizuje plan trenera, dlatego nawet w dyscyplinach indywidualnych praca ta ma charakter zespołowy. Jego sukces jest również sukcesem trenera. Popularni sportowcy są osobami publicznymi i często prowadzą ożywione kontakty z kibicami np. przez fan kluby.

warunki organizacyjne

Przeciętnie praca zawodnika trwa od 6 do 9 godzin dziennie. Treningi odbywają się o stałej porze, jednak uczestnictwo w zawodach (w sezonie) wymaga ciągłych wyjazdów i pracy w niedziele.

Podczas występów sportowiec nosi strój klubowy lub reprezentacyjny.

Za niewłaściwą postawę może odpowiadać finansowo lub nawet być zdyskwalifikowanym.

Szczególne prawa i obowiązki zawodników profesjonalnych określają właściwe dla danej dyscypliny polskie związki sportowe.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca w tym zawodzie wymaga wytrwałości i cierpliwości. Na jeden duży sukces (np. mistrzostwo świata) pracuje się przeciętnie kilka lat.

Występy na zawodach wiążą się z dużym stresem. Niezbędna jest więc zdolność koncentracji uwagi i odporność emocjonalna.

Codzienna praca z trenerem wymaga umiejętności współdziałania i podporządkowania się.

Bardzo ważne są spostrzegawczość i szybki refleks, nawet u szachisty. Odpowiedni moment na decydujący atak, czy dostrzeżenie w porę niewłaściwego ustawienia przeciwnika, może zawążyć na wyniku spotkania.

Ponadto sportowiec powinien być odważny i dążyć do zwycięstwa nawet w trudnych sytuacjach.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę sportowca najczęściej zalicza się do prac ciężkich i bardzo ciężkich. Wymagana jest wtedy wysoka ogólna sprawność fizyczna. Od niej przede wszystkim zależy dobry wynik. Poszczególne cechy, takie jak np. silna budowa ciała, czy duża sprawność narządu wzroku, zależą od uprawianej dyscypliny.

Istnieje sport osób niepełnosprawnych, zarówno niesłyszących (granica do 55 decybeli utraty słuchu na lepsze ucho) jak i innych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Nie ma wymagań dotyczących poziomu wykształcenia. Warunkiem uprawiania sportu wyczynowego jest posiadanie licencji zezwalającej na uprawianie określonej dyscypliny (wyd. przez właściwy polski związek sportowy) oraz aktualnych badań lekarskich (wyd. przez przychodnię specjalistyczne dla sportowców).

W wielu dyscyplinach potrzebne jest do udziału w zawodach posiadanie dodatkowych uprawnień (np. patent motorowodny, czy prawo jazdy).

W wielu przypadkach uczestnictwo w zawodach najwyższej rangi lub znaczących światowych turniejach uzależnione jest od zakwalifikowania się w startach eliminacyjnych lub uzyskanie określonego minimum kwalifikacyjnego.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W większości dyscyplin sportowych możliwości awansu są ograniczone. Wiąże się to z określoną wydolnością organizmu ludzkiego i wiekiem. Zazwyczaj sportowcy wyczynowi kończą karierę ok. 30-35 roku życia. Wyjątkiem są sporty typu brydż czy szachy, gdzie wiek i możliwości fizyczne nie stanowią przeszkody do udziału w zawodach.

Awans w sporcie profesjonalnym polega na podjęciu pracy w klubie krajowym lub zagranicznym o wyższej renomie i wyższym szczeblu rozgrywek. Awansem jest również wysoka pozycja sportowca na wszelkiego rodzaju rankingach krajowych i zagranicznych oraz listach transferowych zawodników.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Zawód sportowca wyczynowego jest praktycznie niedostępny dla osób starszych. Powrót do zawodu po przerwie jest możliwy, ale wymaga często dużego wysiłku związanego z powrotem do wysokiej formy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ZAWODY POKREWNE

sędzia sportowy, instruktor sportu, dżokej, masażysta, trener,

LITERATURA

“Ustawa o kulturze fizycznej” z dnia 18.01.1996. (Dz.U.Nr 25)

Przepisy i regulaminy polskich związków sportowych dotyczące sportowców profesjonalnych

"Sport wyczynowy" - miesięcznik

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Sportowiec zawodowy** - (3470506), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 69 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	7
Kujawsko-pomorskie	5
Lubelskie	10
Lubuskie	5
Łódzkie	9
Małopolskie	9
Mazowieckie	5
Opolskie	1
Podkarpackie	3

Podlaskie	1
Pomorskie	5
Śląskie	4
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Sportowiec zawodowy** wynosiła 46. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	2
Mazowieckie	21
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	11
Zachodniopomorskie	4

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni wynosiło 1887,61. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1547,07
Kujawsko-pomorskie	1053,54
Lubelskie	1288,98
Lubuskie	1802,38
Łódzkie	1875,41
Małopolskie	1464,55
Mazowieckie	2246,94
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	1437
Śląskie	2839,17
Świętokrzyskie	2011,89
Warmińsko-mazurskie	1605,05
Wielkopolskie	1328,47
Zachodniopomorskie	2321,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni, wynosiła 645. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	40
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	11
Lubuskie	5
Łódzkie	43
Małopolskie	92
Mazowieckie	69
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	11
Śląskie	120
Świętokrzyskie	33
Warmińsko-mazurskie	50
Wielkopolskie	110
Zachodniopomorskie	20

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

TRENER SPORTOWY

kod: 347510

inne nazwy zawodu: trener sportowy

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Są dwa zasadnicze cele pracy trenera sportowego. Pierwszy z nich to takie wyszkolenie zawodnika, by mógł osiągnąć wynik sportowy, adekwatny do jego możliwości psychofizycznych. Drugim celem jest dbałość o wychowanie podopiecznych.

W zawodzie trenera istnieją ściśle specjalizacje i jest ich tyle, ile dyscyplin w sporcie. Mamy więc trenerów piłki nożnej, pływania, boks, lekkiej atletyki, czy karate, zmiana specjalizacji jest w praktyce niemożliwa. Drugim ważnym wyznacznikiem specjalizacji trenera jest cel uprawiania sportu przez jego wychowanków; czy jest to sport wyczynowy, czy sport uprawiany rekreacyjnie. Trzecim takim wyznacznikiem jest wiek podopiecznych. Na ogół trenerzy specjalizują się w pracy z poszczególnymi grupami wiekowymi: dziećmi, młodzieżą lub sportowcami dorosłymi.

Pomimo tych podziałów istnieją jednak pewne podstawowe zadania dotyczące pracy wszystkich trenerów. Pierwsze z nich to zaplanowanie i zorganizowanie cyklu treningów dla podopiecznych. W wypadku sportowców wyczynowych będzie on zależny od kalendarza zawodów. Doświadczony trener na ogół przygotowuje plan wieloletni, przewidujący np. przygotowanie drużyny do występu na Igrzyskach Olimpijskich, które odbywają się co cztery lata. Istotą takiego planu jest, aby w momencie zawodów sportowcy prezentowali najwyższą formę i osiągnęli zamierzony wynik.

Kolejnym zadaniem jest przygotowanie, zorganizowanie i prowadzenie treningów. Ich jakość ma dla zawodnika decydujące znaczenie, dlatego trener powinien tak dobierać ćwiczenia, czas ich trwania, intensywność, aby jego wychowanek odnosił jak największe korzyści. W czasie treningu kształtuje cztery ważne grupy sprawności zawodnika: fizyczne, psychiczne, techniczne i taktyczne.

Podczas treningu trener może korzystać ze zwykłych i prostych przyrządów (np. stoper, taśma miernicza, materace gimnastyczne, drabinki, piłki sportowe itp.), a także skomplikowanych przyrządów, urządzeń i aparatury kontrolno-pomiarowej w postaci: sport-testerów współpracujących z komputerem, w celu rejestracji i kontroli obciążeń treningowych, fotokomórki, stanowisk do pomiaru siły, jak również wszelkiego rodzaju trenażerów (np. cykloergometry, steppery i wiele innych symulatorów z elektroniczną aparaturą kontrolną i pomiarową dającą możliwość zaprogramowania objętości i intensywności wysiłku w czasie ćwiczeń).

Do obowiązków trenera należy również przygotowanie zawodników pod względem psychicznym i taktycznym do zawodów, udział w zawodach, jak też analiza i ocena tych zawodów. Rezultaty osiągnięte przez podopiecznych są pewnym wykładnikiem możliwości samego trenera. Należy jednak pamiętać, że nie tylko one decydują o jakości jego pracy. Wielu zawodników odchodzi od sportu nie osiągnąwszy znaczących wyników, a mimo to do końca życia czują się wychowankami swojego trenera.

Ważnym zadaniem jest planowanie i kontrolowanie przebiegu odpoczynku sportowca. Po trudach przygotowań i uczestnictwa w zawodach, organizm i psychika muszą się zregenerować, aby można było rozpocząć pracę w następnym sezonie (m.in. odnowa biologiczna, leczenie kontuzji, badania lekarskie itp.).

Inne, nie tak podstawowe, choć równie istotne zadania trenerskie, to wzbogacanie swojej wiedzy i umiejętności (np. czytanie literatury fachowej, udział w sympozjach itp.), szkolenie młodej kadry instruktorskiej, współpraca z lekarzem, masażystą, psychologiem, wyjazdy na zgrupowania i prowadzenie dokumentacji szkoleniowej.

Ponieważ wymagania dzisiejszego sportu wyczynowego są coraz większe, tworzą się coraz dokładniejsze specjalizacje. Dobrym przykładem jest piłka nożna, gdzie kilku trenerów zajmuje się jedną drużyną. Jeden z nich prowadzi zawodników z pola gry, inny trenuje bramkarzy, a kolejny zajmuje się treningiem wytrzymałościowym.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Trener, w zależności od specjalizacji, pracuje w różnych miejscach. Są to wszelkie obiekty sportowe: boiska, hale, baseny, sale gimnastyczne, siłownie itp. W wypadku prawie wszystkich dyscyplin trening – w większym bądź mniejszym stopniu – odbywa się na wolnym powietrzu. Może to być dla niektórych uciążliwe, szczególnie w razie złych warunków atmosferycznych (np. deszcz i zimno, czy upał).

WARUNKI SPOŁECZNE

Praca trenera ma w zasadzie charakter indywidualny, chociaż w związku z zawężaniem się specjalizacji szkoleniowych często się zdarza, że grupa trenerów wspólnie opracowuje i prowadzi szkolenie (dotyczy to sportu wyczynowego na wysokim poziomie).

Praca trenera w swej istocie jest praca z ludźmi (uczy, pokazuje, odpowiada na pytania, udziela rad i wywiadów), dlatego kontakty z nimi są w niej szczególnie ważne. Ponieważ spoczywa na nim bezpośrednia odpowiedzialność za wynik sportowy, praca jego niesie ze sobą ryzyko konfliktów. Trener może narazić się na nieprzyjemności tak ze strony pracodawcy, jak i publiczności. Może się to wiązać nawet z utratą posady.

warunki organizacyjne

W zależności od rodzaju umowy, praca trenera trwa od około 3 godzin dwa lub trzy razy w tygodniu, do 3., 6., a nawet 9. godzin dziennie (podczas wyjazdów stała konieczność opieki nad zawodnikami). W tygodniu godziny treningów są najczęściej stałe, ale zawody z reguły odbywają się w soboty i niedziele. Bardzo często rozgrywane są w innym mieście lub kraju. Ponadto trener co najmniej raz w roku (częściej dwa) wyjeżdża z zawodnikami na zgrupowania szkoleniowe.

Trener jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo i zdrowie swoich podopiecznych, dlatego powinien posiadać stosowną wiedzę i wyobraźnię, by przez przetrenowanie, albo polecenie wykonania zbyt trudnych ćwiczeń, nie zrobić krzywdy swojemu zawodnikowi.

Praca trenera jest oceniana i kontrolowana przez jego pracodawcę, czyli kierownika klubu, menedżera, czy zarząd. Jednocześnie trener jest zwierzchnikiem dla swoich podopiecznych.

W czasie pracy trener przebiera się w strój sportowy, gdyż często sam bierze udział w ćwiczeniach. W niektórych klubach, szczególnie prywatnych, trener ma obowiązek noszenia w czasie zawodów ubrania reprezentacyjnego (np. garnitur, odpowiedniego dresu)

wymagania psychologiczne

Umiejętność komunikowania się z innymi ludźmi, to jedna z ważniejszych cech, którą powinien posiadać trener. Jego praca wymaga ciągłych kontaktów z wieloma osobami, począwszy od zawodnika, jego rodziców, kierownika klubu, sponsorów, sędziów, a na organizatorach i dziennikarzach skończywszy. Jakość tych kontaktów ma wpływ na sukces trenera i jego podopiecznych.

Kolejną ważną cechą trenera jest psychologiczna intuicja, pozwalająca mu ocenić charakter każdego zawodnika, a co za tym idzie umiejętność motywować go do wykonywania ciężkich i mało atrakcyjnych ćwiczeń oraz do pokonywania słabości.

Takie predyspozycje i umiejętności intelektualne, jak dobra pamięć, dar obserwacji, umiejętność analizy i wyciągania wniosków, dają gwarancje ciągłego rozwoju i unikania wcześniej popełnionych błędów. Spostrzegawczy i energiczny trener szybko dotrze do przyczyn porażki w pierwszej części meczu i zmieni taktykę gry w następnej. Jednocześnie rozwiąże zaistniałe konflikty i ponownie zjednoczy zawodników do walki o zwycięstwo.

Trener powinien być wytrwały i cierpliwy, odporny na stres, który jest stale obecny w jego pracy. Powinien chcieć się uczyć i ciągle podnosić swoje kwalifikacje zawodowe. Przydatne są też talenty organizatorskie.

wymagania fizyczne i zdrowotne

W zależności od posiadanej specjalizacji pracę trenera zalicza się do prac lekkich, a jeżeli razem z zawodnikami uczestniczy w niektórych ćwiczeniach, np. w bieganiu, jest to praca średniociężka.

Największe znaczenie w tym zawodzie ma ogólna dobra sprawność fizyczna, wysoka wydolność, sprawność układów: krążenia, oddechowego, kostno-stawowego i mięśniowego. Kandydaci na studia trenerskie muszą pozytywnie przejść szczegółowe badania lekarskie i zaliczyć testy sprawnościowe

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

(obejmują one cztery dyscypliny: lekkoatletykę, pływanie, gry zespołowe i gimnastykę). Istotne znaczenie odgrywają zmysły wzroku (ciągła obserwacja podopiecznych) i dotyku (np. w szkoleniu zawodników w dyscyplinach kontaktowych i sportach walki ważne jest wycucie przeciwnika, maty itp.).

Ponieważ dynamicznie rozwija się sport osób niepełnosprawnych, istnieje duża możliwość ich zatrudnienia (np. byłych zawodników) na stanowiskach trenerów. W AWF w Katowicach utworzono specjalną grupę osób niepełnosprawnych.

warunki podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie trenera wymagane jest wykształcenie co najmniej średnie i posiadanie określonej specjalizacji. Istnieje kilka możliwości zdobycia uprawnień trenerskich. Pierwsza z nich to 5-letnie stacjonarne studia magisterskie o specjalności trenerskiej.

Druga możliwość to 3-letnie zawodowe studia trenerskie, odbywające się w trybie zaocznym. Kandydaci na te studia są kierowani przez związki sportowe (są to studia dla osób związanych ze sportem).

Trzecia droga jest szansą dla absolwentów uczelni wyższych, zarówno o profilu sportowym (bez specjalności trenerskiej), jak i innych. Są to podyplomowe studia trenerskie trwające jeden rok.

możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Istnieją dwie klasy trenerskie - I i mistrzowska. Praktyczne możliwości awansu są bardzo duże: trener-koordynator w sekcji, klubie lub okręgowym związku sportowym, kierownik wyszkolenia sportowego, trener-metodyk w zespole metodyczno-szkoleniowym szczebla wojewódzkiego lub centralnego, kierownik lub szef szkolenia w polskim związku sportowym, trener kadry narodowej, trener główny przygotowawczy olimpijskich i inne.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych dla osób starszych chcących podjąć pracę w tym zawodzie. Warunkiem jest jednak posiadanie uprawnień trenerskich, a często konkretnych osiągnięć w danej dyscyplinie sportowej.

zawody pokrewne

instruktor sportu

specjalista odnowy biologicznej

specjalista rekreacji ruchowej

specjalista rehabilitacji ruchowej

literatura

Kozański Z., *Trener – teczka informacji o zawodzie*, PPHU „Demon” 1996.

Czajkowski Z., *Poradnik trenera – rozważania o sporcie, osobowości, umiejętnościach, i pracy zawodowej trenera*.

Żukowski R., *Zawód i praca trenera*, AWF, Warszawa 1989.

miesięcznik *Sport wyczynowy*

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Trener** - (2460103), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 114 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	17
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	8
Lubuskie	1
Łódzkie	6
Małopolskie	5
Mazowieckie	21
Opolskie	6
Podkarpackie	4

Podlaskie	1
Pomorskie	5
Śląskie	13
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	6
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	8

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Trener** wynosiła 40. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	3
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	4
Małopolskie	2
Mazowieckie	12
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	2
Śląskie	3
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	5
Zachodniopomorskie	4

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści kultury fizycznej wynosiło 2494,16. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2100,3
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	1502,14
Łódzkie	2162,43
Małopolskie	0
Mazowieckie	2998,39
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1816,09
Śląskie	2633,49
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	3989,92
Zachodniopomorskie	2134,42

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści kultury fizycznej, wynosiła 326. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	31
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	61
Łódzkie	10
Małopolskie	0
Mazowieckie	77
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	29
Śląskie	28
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	46
Zachodniopomorskie	44

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

INSTRUKTOR DYSCYPLINY SPORTU

kod: 347502

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Celem pracy instruktora sportu jest podniesienie ogólnej sprawności podopiecznych lub ich specjalistycznego przygotowania do uprawiania określonej dyscypliny sportu.

Instruktor sportu podejmuje zwykle pracę w klubie sportowym bądź w szkole. Instruktor zatrudniony w szkole przygotowuje i prowadzi zajęcia sportowe w ramach programu nauczania szkoły oraz zajęcia pozalekcyjne (popularne SKS-y) dla uczniów zainteresowanych określonymi dyscyplinami sportu. Podczas lekcji wf-u instruktor uczy i pokazuje różne ćwiczenia fizyczne, objaśnia zasady gier zespołowych i czuwa nad bezpieczeństwem swoich podopiecznych. W trakcie zajęć korzysta on ze sprzętu sportowego (piłki, bramki, siatki, kosze) i dba o to, aby te przyrządy pomagały i uprzyjemniały lekcje, ale nie stanowiły zagrożenia dla uczniów. Często instruktor cieszy się dużym zaufaniem wychowanków; uczniowie przychodzą do niego ze swoimi kłopotami. W takich sytuacjach instruktor rozmawia zarówno z nimi, jak i z ich wychowawcą i rodzicami, starając się pomóc w rozwiązaniu ich problemów.

Poza normalnymi lekcjami instruktor prowadzi treningi dla uczniów szczególnie zainteresowanych sportem. W wielu szkołach instruktor opiekuje się szkolną drużyną sportową. Organizuje treningi, wyjeżdża na zawody i uczestniczy w sukcesach i porażkach swojej drużyny. W dużym stopniu od jego pomysłowości, wiedzy i zaangażowania zależy, czy zdoła „zarazić” uczniów zamiłowaniem do sportu. Nieco inne zadania ma instruktor sportu w klubie sportowym. Istnieje tu specjalizacja, bowiem charakter pracy związany jest z konkretnymi dyscyplinami sportowymi. W treningach uczestniczy zarówno młodzież jak i dorośli. Instruktor prowadzi te treningi samodzielnie lub pod okiem trenera, często współpracuje z lekarzem sportowym dla zapewnienia opieki medycznej podopiecznym. Jako opiekun zawodników wyjeżdża z nimi na zawody sportowe i obozy szkoleniowe. Do jego zadań należy również wyszukiwanie młodych i zdolnych zawodników oraz przygotowywanie ich do uprawiania danej dyscypliny sportu. W pracy instruktora w klubie bardzo istotne jest dbanie o uczciwe zasady rywalizacji sportowej, np. walka z niedozwolonym dopingiem.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca instruktora sportu odbywa się w różnych miejscach: budynkach (w salach gimnastycznych, siłowniach, na pływalniach, lodowiskach oraz innych pomieszczeniach sportowych); na obiektach sportowych na wolnym powietrzu (stadiony sportowe, boiska, korty tenisowe, tory kolarskie, baseny); w otwartych przestrzeniach (szosy i drogi - kolarstwo, trasy zjazdowe i biegowe - narciarstwo, tereny leśne - biegi na orientację) oraz na wodzie (żeglarstwo, windsurfing). Tak więc instruktor sportu musi być przygotowany na pracę w zmiennych warunkach pogodowych (wysoka lub niska temperatura powietrza, deszcz, wiatr).

W związku ze swoją pracą, instruktor sportu narażony jest na różne kontuzje (zwichnięcia, złamania, urazy kręgosłupa, itp.). Gdy pracuje w szkole istnieje ryzyko zachorowań na choroby narządu głosu (związane jest to z koniecznością głośnego mówienia) i uszkodzenia słuchu, wywołane hałasem. Nie są to jednak częste wypadki.

warunki społeczne

Praca instruktora wiąże się z koniecznością intensywnych kontaktów z ludźmi: dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Kontakty te polegają głównie na nauczaniu. Instruktor dostosowuje sposoby i metody prowadzenia zajęć sportowych do wieku i możliwości swoich podopiecznych oraz rodzaju dyscypliny sportowej jaką się zajmuje. Bardzo często opiekuje się i zajmuje dziećmi i młodzieżą, udziela rad, odpowiada na pytania, wyjaśnia wątpliwości.

Instruktor kontaktuje się z osobami prywatnymi i instytucjami w związku z organizacją zajęć, zawodów sportowych i wyjazdów.

Z zawodem instruktora związana jest rywalizacja sportowa, która może prowadzić do powstawania konfliktów z ludźmi. Zwykle jego praca ma charakter indywidualny i samodzielny, choć zdarza się, że pracuje on pod kierunkiem trenera korzystając z jego wiedzy, uwag i doświadczenia.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

warunki organizacyjne

Instruktor sportu pracuje przeciętnie 36 godzin tygodniowo, w tym 24 godziny to zajęcia praktyczne, czyli treningi oraz 12 godzin zajęć organizacyjno-metodycznych (przygotowanie treningu, zebrania szkoleniowe, narady, konsultacje, badania lekarskie i wydolnościowe). Praca w klubie sportowym trwa zwykle dłużej niż w szkole, ponieważ oprócz treningu instruktor zajmuje się kontaktami z różnymi instytucjami (federacje sportowe, przychodnie medycyny sportowej, kluby sportowe, itp.). Godziny pracy nie są stałe i zależą od rozkładu zajęć w szkole lub klubie. Praktyka pokazuje, że instruktor często pracuje w dni wolne od pracy. Związane jest to z prowadzeniem zajęć dodatkowych, wyjazdami na zawody sportowe lub uczestnictwem w imprezach masowych, organizowanych w naszym kraju (np. Dni Sportu).

Praca w zawodzie instruktora nie jest ściśle nadzorowana. Kontroli podlegają tylko główne cele i wyniki pracy. Samodzielność pracy instruktora sportu wynika z charakteru tej profesji i mają na nią wpływ takie okoliczności jak: prowadzenie zajęć w terenie, na wodzie, w wodzie (np. instruktor pływania), w powietrzu (np. szybownictwo, spadochroniarstwo), a także częste wyjazdy, co praktycznie uniemożliwia codzienny nadzór. Jednak trudno powiedzieć, czy jest to praca zrutynizowana, czy też nie. Z jednej strony istnieje duża dowolność co do wyboru metod i sposobu pracy, z drugiej zaś zajęcia sportowe wymagają powtarzania pewnych ćwiczeń i stosowania określonych reguł (np. rozgrzewka).

Jeśli chodzi o miejsce w hierarchii organizacyjnej, instruktor pełni rolę podwładnego. Jego zwierzchnikiem może być trener, szef wyszkolenia sportowego (w klubie) lub dyrektor (w szkole).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca instruktora sportu wymaga ciągłych kontaktów z ludźmi, dlatego też konieczna jest w tym zawodzie umiejętność ich nawiązywania. Poza tym ważną umiejętnością jest motywowanie podopiecznych do pracy, do mozolnych i żmudnych treningów, do wysiłku i osiągania coraz lepszych wyników.

Niezbędną cechą instruktora jest wytrwałość i cierpliwość - nie zawsze sukcesy sportowe przychodzą z dnia na dzień. Postawa instruktora jest często wzorem do naśladowania dla zawodników, a trening to przede wszystkim praca, praca i jeszcze raz praca.

Rywalizacja sportowa wiąże się z dużą presją i stresami. Dlatego instruktor powinien odznaczać się odpornością emocjonalną i samokontrolą, aby jego zdenerwowanie nie udzielało się zawodnikom. Pewna doza determinacji w dążeniu do osiągania coraz lepszych wyników jest również niezbędna w jego pracy. Nic przecież tak nie satysfakcjonuje w sporcie, jak zwycięstwa i medale zdobywane na kolejnych zawodach.

Ważnymi cechami instruktora jest zarówno zdolność koncentracji (gdy prowadzi on trening indywidualny), jak też podzielność uwagi (gdy ma do czynienia z większą grupą ćwiczących).

Bardzo przydatna jest w tym zawodzie spostrzegawczość, dzięki której instruktor wychwytuje i koryguje błędy popełniane przez zawodników podczas treningu.

Od wymienionych umiejętności i osobistych cech instruktora zależą m.in. wyniki uzyskiwane przez jego podopiecznych, dla których powinien być on autorytetem.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę instruktora sportu zalicza się w zasadzie do prac średniociężkich, choć w dużym stopniu zależy to od indywidualnych metod pracy. Niektóre dyscypliny sportu wymagają bardziej aktywnego uczestnictwa w treningu zawodników, np. judo, karate. Instruktor musi odznaczać się wysoką ogólną sprawnością fizyczną, sprawnością układu kostno-stawowego i układu mięśniowego.

Zawód ten związany jest z dużą aktywnością fizyczną, pracą w ciągłym ruchu, koniecznością demonstrowania ćwiczeń. Przydatną cechą jest więc silna budowa ciała, szczególnie w prowadzeniu treningów w niektórych dyscyplinach sportu, np. podnoszenie ciężarów, boks, rzut kulą. W innych dyscyplinach, takich jak np. gimnastyka artystyczna, akrobatyka sportowa, cecha ta nie jest istotna.

W pracy instruktora dużą rolę odgrywa refleks i koordynacja wzrokowo-ruchowa, np. w grach zespołowych, gdzie konieczne jest jednoczesne obserwowanie przeciwnika, pola gry i opanowania piłki.

Kolejną cechą fizyczną, jaką powinien posiadać instruktor sportu jest umiejętność utrzymania równowagi (szczególnie ważne dla instruktorów gimnastyki sportowej).

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Istotna jest również sprawność narządu wzroku, słuchu i mowy, aby uważnie obserwować ćwiczących i sprawnie komunikować się z nimi.

Bezwzględny przeciwwskazaniem dla kandydatów do wykonywania zawodu instruktora sportu są ułomności fizyczne, zaburzenia psychiczne oraz wady komunikowania się. W zawodzie tym nie ma praktycznie możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem tak specyficznej pracy jaką jest instruktaż sportowy osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Zatrudnienie w charakterze instruktora sportu można otrzymać zarówno w klubie sportowym (z wykształceniem średnim, po ukończeniu kursu szkolenia instruktorów sportu), jak i w szkole podstawowej lub średniej (tylko z wykształceniem wyższym).

Jeśli chodzi o kursy szkoleniowe instruktorów sportu, to mogą je podjąć osoby ze średnim lub czasem nawet zasadniczym wykształceniem (np. byli zawodnicy, którzy skończyli swoją karierę sportową i otrzymali zgodę Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki). Na kurs kandydaci kierowani są przez związki sportowe lub kluby sportowe. Przede wszystkim jednak chętni podejmują takie szkolenia z własnej inicjatywy i na własny koszt. Podstawowe wymagania to odpowiednia znajomość danej dyscypliny sportu tj. jej czynne uprawianie w przeszłości lub aktualnie, posiadanie stopni wtajemniczenia w wypadku wschodnich sportów walki, określone uprawnienia (np. w żeglarskim). Ponadto kandydat musi mieć zaświadczenie od lekarza sportowego o dobrym stanie zdrowia i braku przeciwwskazań do wykonywania zawodu instruktora.

Kursy szkoleniowe instruktorów sportu prowadzą związki sportowe oraz Resortowe Centrum Metodyczno-Szkoleniowe Kultury Fizycznej i Sportu w Warszawie.

Wykształcenie wyższe można zdobyć w akademiach wychowania fizycznego (lub ich filiach), które mieszczą się w Warszawie, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Gorzowie Wlkp., Białej Podlaskiej. Oprócz tych uczelni wykształcenie wyższe o profilu wychowania fizycznego można uzyskać na Uniwersytecie Szczecińskim, w Wyższych Szkołach Pedagogicznych w Rzeszowie i Bydgoszczy oraz w Wyższych Szkołach Inżynierskich w Opolu i Radomiu.

Instruktorzy często łączą pracę w szkole z pracą w klubie sportowym. Nie jest to możliwe w wypadku instruktorów ze średnim wykształceniem. Do pracy w szkole przyjmowani są tylko absolwenci wyższych uczelni.

W zasadzie nie istnieją szczególne różnice „osobowe” przy zatrudnianiu w tym zawodzie. Równie często przyjmowane są do pracy kobiety, co mężczyźni. Wiek nie gra także większej roli, liczą się umiejętności. Jednak widoczny jest trend do zatrudniania młodych osób, zwłaszcza w szkołach.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie instruktora sportu nie ma zbyt dużych możliwości awansu w hierarchii zawodowej. Praktycznie może on pełnić rolę tylko podwładnego. Jeżeli w klubie lub sekcji sportowej zatrudnionych jest kilku instruktorów, to jeden z nich może być awansowany na stanowisko kierownika wyszkolenia sportowego lub instruktora-koordynatora. Zdarzają się jednak często wypadki założenia własnej firmy (świadczącej usługi w dziedzinie uprawiania jakiejś dyscypliny sportu), gabinetu odnowy biologicznej, studia aerobiku, gimnastyki, itp. W sytuacji prowadzenia działalności na własną rękę, instruktor może sam zostać szefem i zatrudniać innych pracowników.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Teoretycznie nie istnieje sztywno określona górna granica wieku dla osób pragnących wykonywać zawód instruktora sportu. Decydującą rolę odgrywa wysoka sprawność fizyczna, wiedza i doświadczenie. Praktyka wykazuje jednak, że największe szanse na zatrudnienie mają osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia. Zwłaszcza w szkole, przy pracy z młodzieżą, preferowani są ludzie młodzi, którzy łatwiej nawiązują kontakt z uczniami.

Często zdarza się, że kursy szkolenia podejmują osoby starsze, które zakończyły własną karierę zawodnika sportowego. Nie ma ograniczeń wiekowych przy przyjmowaniu na szkolenie, jedyne warunki to odpowiednia znajomość danej dyscypliny sportu, wysoka sprawność fizyczna oraz dobry stan zdrowia.

ZAWODY POKREWNE

nauczyciel wychowania fizycznego

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

trener sportowy
instruktor rekreacji ruchowej

LITERATURA

- Czabański B., *Wybrane zagadnienia uczenia się i nauczania techniki sportowej*, Wydawnictwo AWF, Wrocław 1991
- Grabowski H., *Proces i efekty kształcenia kadr kultury fizycznej.*, AWF, Katowice 1981
- Grabowski H., W sprawie kształcenia kadr dla kultury fizycznej, *Życie Szkoły Wyższej* 1982, nr 7-8
- Jonkisz J., Pedagogiczne aspekty wychowania fizycznego i sportu szkolnego, *Kultura Fizyczna*, 1986, nr 5-6
- Jonkisz J. (red.), *Przygotowanie do zawodu i pozycja społeczna absolwentów uczelni wychowania fizycznego*, Wydawnictwo AWF, Wrocław 1990
- Krawczyk Z., Kształtowanie się zawodu wychowawcy fizycznego, *Wychowanie Fizyczne i Sport*, 1974, nr 4
- Ulatowski T., Kilka uwag o modelu trenera i systemie kształcenia kadr trenerskich i instruktorskich, *Sport Wyczynowy*, 1986, nr 3-4
- Żukowski R., *Zawód i praca trenera*, (w:) *Z warsztatów badawczych*
Wydawnictwo AWF, Warszawa 1989

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Instruktor sportu** - (3470504), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 151 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	14
Kujawsko-pomorskie	5
Lubelskie	11
Lubuskie	8
Łódzkie	12
Małopolskie	14
Mazowieckie	22
Opolskie	3
Podkarpackie	12

Podlaskie	2
Pomorskie	10
Śląskie	20
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	5
Wielkopolskie	4
Zachodniopomorskie	7

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Instruktor sportu** wynosiła 53. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	7
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	2
Lubuskie	3
Łódzkie	5
Małopolskie	1
Mazowieckie	4
Opolskie	1
Podkarpackie	4

Podlaskie	7
Pomorskie	4
Śląskie	2
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	8
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni wynosiło 1887,61. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1547,07
Kujawsko-pomorskie	1053,54
Lubelskie	1288,98
Lubuskie	1802,38
Łódzkie	1875,41
Małopolskie	1464,55
Mazowieckie	2246,94
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	1437
Śląskie	2839,17
Świętokrzyskie	2011,89
Warmińsko-mazurskie	1605,05
Wielkopolskie	1328,47
Zachodniopomorskie	2321,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni, wynosiła 645. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	40
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	11
Lubuskie	5
Łódzkie	43
Małopolskie	92
Mazowieckie	69
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	11
Śląskie	120
Świętokrzyskie	33
Warmińsko-mazurskie	50
Wielkopolskie	110
Zachodniopomorskie	20

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

SĘDZIA SPORTOWY

kod: 347508

inne nazwy zawodu:arbitr sportowy

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Sędzia sportowy pilnuje, aby spotkanie rywali odbyło się zgodnie z ustalonymi przepisami. Sędzia także orzeka o wyniku tego spotkania.

Do jego podstawowych zadań należy kontrola wszystkich spraw, które mogą mieć wpływ na wynik pojedynku (uprawnienia i badania lekarskie zawodników, stan techniczny obiektu, bezpieczeństwo i opieka medyczna zawodów). Następnie sędzia obserwuje walkę i w razie potrzeby ją przerywa, upominając lub nawet eliminując z pola gry zawodników, którzy łamią przepisy. Sędzia mierzy czas, rozpoczyna i kończy spotkanie; sporządza stosowny protokół.

W pracy sędziów istnieje specjalizacja i jest ona związana z konkretną dyscypliną sportu, dlatego do zadań sędziów w zespołowych grach sportowych, gdzie wymagane jest szybkie poruszanie się po boisku (np. piłka nożna, czy koszykówka), należy zaliczyć odpowiednie przygotowanie kondycyjne.

W większości dyscyplin sędziowie pracują w tzw. zespole sędziowskim. Np. w piłce nożnej zespół ten składa się z sędziego głównego i liniowego oraz obserwatora. Sędzia główny m.in. karze zawodników za ich przewinienia, orzeka o czasie gry (rozpoczyna i kończy spotkanie) oraz sporządza odpowiedni protokół po meczu. Sędziowie liniowi m.in. sygnalizują wyjście piłki poza boisko i tzw. „spalone”. Sędziowie obserwatorzy oceniają pracę arbitra głównego i liniowych. W wioślarstwie zespół sędziowski jest większy i w jego skład wchodzi : sędzia główny, odpowiedzialny za wszystkie decyzje, sędziowie sprawdzający stan techniczny łodzi i uprawnienia zawodników, sędzia starter, sędziowie pływający za osadami i czuwający nad prawidłowym przebiegiem rywalizacji, sędziowie mierzący tzw. międzyczasy i czas na mecie oraz ustalający kolejność przyplnięcia osad i inni (w zależności od rangi regat). W boksie jest m.in.sędzia główny, który pracuje na ringu (przerywa w razie potrzeby walkę, kończy pojedynek przed czasem itp.) oraz kilku sędziów oceniających (o zwycięstwie decyduje łączna liczba punktów).

W pracy sędziowie mogą korzystać z różnego rodzaju przyrządów kontrolno-pomiarowych (np. stoper, fotokomórka), pojazdów i łodzi służących do przemieszczania się na większe odległości oraz urządzeń komunikacyjnych (telefony, krótkofalówki itp.).

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca sędziego sportowego przebiega w tych miejscach, gdzie odbywają się zawody danej dyscypliny. W przypadku np. sędziego wioślarstwa będzie to tor regatowy, a sędziego koszykówki hala sportowa. W zawodzie tym istnieje możliwość kontuzji i urazów wynikających z agresji zawodników i kibiców (szczególnie w grach zespołowych), a także z przyczyn obiektywnych (np. przypadkowe uderzenie sędziego przez zawodnika w sportach walki lub przez sprzęt-krażek hokejowy, piłka, dysk, oszczep itp.)

warunki społeczne

Najczęściej sędzia sygnalizuje swoje decyzje przy pomocy gwizdka, chorągiewki, pistoletu startowego, czy odpowiedniego gestu. Może też dawać sygnał głosem (np. boks).

Praca sędziego niesie ze sobą duże ryzyko konfliktów z ludźmi - trenerami, publicznością. Zdarzają się sytuacje pobicia, straszenia, czy próby przekupstwa.

warunki organizacyjne

Zasadnicza część pracy sędziego (nie dotyczy kursów doszkalających, przygotowania zdrowotnego itp.) jest pracą sezonową. Odbywa się w czasie trwania ligi, w sezonie startów danej dyscypliny, i zajmuje wtedy do 6 godzin dziennie. Nie są to godziny stałe i zależą od czasu zawodów. Konieczne są częste wyjazdy, również w soboty i niedziele.

Nadzór pracy można określić jako ścisły. Najczęściej spotkanie oglądają doświadczeni sędziowie obserwatorzy, których opinia decyduje o pozycji w rankingu sędziowskim i może nawet wpłynąć na zawieszenie w czynnościach zawodowych.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Dobry sędzia sportowy jest człowiekiem uczciwym. Inną cechą niezbędną jaką powinien posiadać jest obiektywizm. Sędzia podejmując decyzję stoi po środku rywali, którzy walczą o zwycięstwo. Jego słowo, czy gest powinny odzwierciedlać zaistniałą sytuację. Pomogą mu w tym: spostrzegawczość i szybki refleks, podzielność uwagi (obserwacja całego pola gry) i dobra pamięć (dokładna znajomość przepisów).

Zdarza się, że zawodnicy w ferworze walki tracą panowanie nad sobą. Sędzia w sposób kulturalny i zdecydowany powinien zareagować by zażegnać konflikt. Błędna, spóźniona, czy nerwowa reakcja mogłaby podsycać agresywne emocje zawodników lub kibiców.

Oprócz wysokich kwalifikacji, chęci stałego pogłębiania znajomości zasad dyscypliny, sędzia powinien być odważny. Może się zdarzyć, że presja trenera, czy publiczności na zmianę decyzji będzie duża.

Przydatne w tym zawodzie są: łatwość w nawiązywaniu kontaktów i umiejętność zachowania się w towarzystwie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę sędziego sportowego zalicza się do prac lekkich. Na niektórych stanowiskach (np. sędzia główny w piłce nożnej) jest to praca średnio ciężka.

Do najważniejszych wymagań należy zaliczyć dużą sprawność narządu wzroku. Sędziowie biegający muszą też posiadać wysoką ogólną sprawność fizyczną.

Istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zarówno w sporcie powszechnym (niektóre dyscypliny) jak i sporcie niepełnosprawnych (szczególnie byli zawodnicy). Informacje na ten temat można uzyskać w Polskim Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” (02-032 Warszawa, ul. Filtrowa 75, tel. 659. 30.11.).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

W większości dyscyplin wymaga się od kandydatów posiadania co najmniej średniego wykształcenia.. Aby zostać sędzią sportowym trzeba ukończyć kurs sędziowski. W zależności od specjalizacji wymaga się zaliczenia testów wydolnościowo - sprawnościowych.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie sędziego sportowego istnieją duże możliwości rozwoju kariery zawodowej. Są one zróżnicowane w zależności od specyfiki danej dyscypliny sportowej. Wszystkie wiążą się z koniecznością ukończenia określonych kursów, a także w niektórych dyscyplinach posiadania odpowiedniego stopnia wtajemniczenia (np. w judo- 1 kyu), co wiąże się z wcześniejszą karierą zawodniczą. Sędziowie międzynarodowi muszą znać języki obce i odbyć kursy międzynarodowe (unifikacyjne lub klasyfikacyjne).

Posiadanie odpowiedniej klasy lub uprawnień sędziego sportowego jest związane z możliwością sędziowania zawodów określonego szczebla i rangi (np. zawody klubowe, lokalne okręgowe, szczebla wojewódzkiego, ogólnokrajowe, międzynarodowe, kontynentalne, międzykontynentalne lub światowe jak: Puchar Świata, Mistrzostwa Świata, Igrzyska Olimpijskie i inne).

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie sędziego sportowego mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem, że ich stan zdrowia jest dobry. Muszą wtedy ukończyć odpowiedni kurs (w dyscyplinie, którą są zainteresowani). Pełna aktywność zawodowa sędziego sportowego jest limitowana wiekiem 55-60 lat.

ZAWODY POKREWNE

sportowiec zawodowy
instruktor sportu
trener

LITERATURA

Przepisy w danej dyscyplinie sportowej

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Sędzia sportowy** - (3470505), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 3 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Sędzia sportowy** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni wynosiło 1887,61. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1547,07
Kujawsko-pomorskie	1053,54
Lubelskie	1288,98
Lubuskie	1802,38
Łódzkie	1875,41
Małopolskie	1464,55
Mazowieckie	2246,94
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	1437
Śląskie	2839,17
Świętokrzyskie	2011,89
Warmińsko-mazurskie	1605,05
Wielkopolskie	1328,47
Zachodniopomorskie	2321,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni, wynosiła 645. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	40
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	11
Lubuskie	5
Łódzkie	43
Małopolskie	92
Mazowieckie	69
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	11
Śląskie	120
Świętokrzyskie	33
Warmińsko-mazurskie	50
Wielkopolskie	110
Zachodniopomorskie	20

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ORGANIZATOR IMPREZ SPORTOWYCH

kod: 342903

inne nazwy zawodu: menedżer sportowy

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Organizator imprez sportowych (Agent sportowy) działa w imieniu klubu, związku sportowego lub zawodnika. Zajmuje się wszelkimi kontaktami (m.in. z instytucjami sportowymi, trenerami, prawnikami itp.) oraz pośredniczy w zawieraniu umów (dot. Organizacji imprez sportowych, sponsorowania, reklamy itd.). Ponadto realizuje transfery zawodników na terenie kraju i za granicą.

Agent sportowy odpowiada za kondycję finansową firmy lub swojego zawodnika - pozyskuje sponsorów, dba o właściwą reklamę, przedstawia propozycje wydatków radzie nadzorczej. Zabiega o odpowiednie warunki treningowe dla zawodników i ustala ich pensje.

Innym obszarem działalności agenta jest pozyskiwanie informacji. Powinien być doskonale zorientowany w swojej dyscyplinie, znać wartość zawodników i ich aspiracje sportowe i życiowe.

Kolejnym zadaniem agenta jest opracowywanie propozycji rozgrywek pomiędzy klubami sportowymi lub zawodnikami. Organizuje spotkania i negocjuje warunki tych rozgrywek, kierując się zarówno względem finansowym jak i sportowym.

Agent przygotowuje projekty umów. Może wtedy korzystać z pomocy prawnika, choć pożądane jest, aby posiadał odpowiednie kwalifikacje do ich sporządzania. Następnie czuwa, czy są one właściwie realizowane.

Do innych zadań agenta może należeć m.in. leprze zaopatrzenie klubu w sprzęt, udostępnianie obiektów klubowych, czy podejmowanie ekonomicznie uzasadnionych kontaktów pozasportowych.

W pracy agenta sportowego wyróżniamy dwie specjalności: agent indywidualny i drużynowy. Agent indywidualny reprezentuje jednego lub kilku sportowców indywidualnych (np. tenisistów). Agent drużynowy opiekuje się zespołem (np. piłkarzami) i jest najczęściej zatrudniany w klubie sportowym

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca agenta nie jest typową pracą biurową, wymaga częstych wyjazdów w teren i obecności na imprezach sportowych.

warunki społeczne

W pracy agenta kontakty z ludźmi są bardzo intensywne i niezbędne. Jego codzienne obowiązki to np. rozmowa z zawodnikami podczas treningu, negocjowanie warunków umowy w biurze i w międzyczasie przeprowadzenie rozmów telefonicznych na różne tematy.

Praca ta niesie ze sobą ryzyko konfliktów. Najczęściej dysponuje on pieniędzmi udziałowców, którzy zdają się na jego kwalifikacje. Jeżeli okażą się one niewystarczające lub zabraknie szczęścia, agent może nawet stracić pracę. Zazwyczaj też na niego skierowana jest krytyka za słabe wyniki podopiecznych.

warunki organizacyjne

Praca agenta trwa przeciętnie od 6 do 9 godzin dziennie. Godziny te są zależne od: czasu treningu podopiecznych, godzin pracy instytucji oraz od terminów rozgrywek. Najczęściej więc praca ta zajmuje 7 dni w tygodniu i wymaga ciągłych wyjazdów (również zagranicznych).

Agent drużynowy pełni rolę kierownika i rozlicza się z pracy przed radą nadzorczą. Jeżeli opiekuje się jednym zawodnikiem jest w zasadzie bez zależności organizacyjnych (odpowiada przed sponsorami za realizację umowy, np. o reklamę).

Agent sportowy może działać samodzielnie (w przypadku zarejestrowania działalności gospodarczej) lub być pracownikiem klubu lub związku sportowego.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Agent sportowy powinien być skutecznym w działaniu fachowcem, znakomitym organizatorem, posiadającym niekwestionowany autorytet w zespole, motywującym i integrującym swoich podopiecznych do osiągnięcia sukcesu, odpowiedzialny. Cechy przywódcze i umiejętność współpracy z ludźmi są bardzo przydatne, aby ten zawód wykonywać. Od nich zależy kondycja finansowa klubu a więc i jego poziom sportowy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Od umiejętności przekonywania sponsorów zależy, czy zdolny zawodnik będzie mógł odbywać właściwy trening.

Mimo wielu różnorodnych kontaktów i zależności powinien posiadać swoją wizję kariery podopiecznych, dlatego istotne jest posiadanie cechy samodzielności.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę agenta zalicza się do prac średnio ciężkich.

Ponieważ duże znaczenie w tym zawodzie ma obserwacja (np. zawodników podczas meczu), przydatny jest sprawny narząd wzroku.

W związku z dużym postępem w technice (telefony komórkowe, komputery przenośne, specjalnie dostosowane samochody) istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych ruchowo.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Nie ma formalnych wymogów dotyczących wykształcenia, choć ukończenie studiów wyższych wydaje się być bardzo przydatne (kier. ekonomia, prawo, zarządzanie itp.). Często takie właśnie są preferencje pracodawców. Wiąże się to z koniecznością posiadania wysokich kwalifikacji (sporządzanie umów, rozmowy na wysokim szczeblu). Niezbędna jest doskonała znajomość przepisów danego związku.

Centralny Ośrodek Sportu organizuje specjalistyczne kursy, po których ukończeniu otrzymuje się dyplom z tytułem zawodowym „agent sportowy”.

Do przeprowadzania transferów międzynarodowych wymagane jest posiadanie licencji międzynarodowej. Aby ją zdobyć należy wpłacić kaucję w wysokości 200.000 franków szwajcarskich i zdać egzamin (przepisy międzynarodowe i krajowe, język obcy).

Potrzebna jest umiejętność korzystania z komputera i innych urządzeń biurowych oraz kierowania samochodem.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Awans w tym zawodzie polega na pracy z wysokiej klasy zawodnikiem lub drużyną (np. kadra narodowa).

Pomadto agent może być zatrudniony jako asystent menedżera sportowego, menedżer klubu sportowego lub dyrektor klubu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Istnieje możliwość zatrudnienia osób starszych, pod warunkiem, że posiadają odpowiednie kwalifikacje i rozeznanie w dyscyplinie, którą są zainteresowani.

ZAWODY POKREWNE

sportowiec zawodowy
instruktor sportu
sędzia sportowy
agent reklamy
trener

LITERATURA

„Poradnik Menedżera sportowego” (zb. zeszytów) wyd. Resortowe Centrum Metodyczno-Szkoleniowe KFiS, Warszawa 1995-96, praca zbiorowa

Bogusław Ryba, „Organizacja i zarządzanie sportem polskim” wyd. RCMSKFiS, Warszawa 1995,

J. Klisiński, „Marketing w sporcie” wyd. RCMSKFiS, Warszawa 1995,

Ryba B. (red), „Organizacja imprez sportowych” wyd. Polska Korporacja Menedżerów Sportu, Warszawa 1996,

Al Ries, Jack Trout, „22 niezmiennie prawa marketingu”, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 1996

Zbigniew Nęcki, „Negocjacje w biznesie”, Wyd. Profesjonalnej Szkoły Biznesu 1996

„Manager”- pismo szefów i kadry zarządzającej

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Agent sportowy** - (3429002), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 7 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Agent sportowy** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Agencji biur pomagających w prowadzeniu działalności gospodarczej i pośrednicy handlowi niesklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 2563,98. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	2000
Lubuskie	1900
Łódzkie	3721,28
Małopolskie	0
Mazowieckie	4016,33
Opolskie	1500
Podkarpackie	1468,07

Podlaskie	0
Pomorskie	4252,7
Śląskie	2868,64
Świętokrzyskie	2288,12
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1293,65
Zachodniopomorskie	900

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Agencji biur pomagających w prowadzeniu działalności gospodarczej i pośrednicy handlowi nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 820. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	6
Lubuskie	76
Łódzkie	200
Małopolskie	0
Mazowieckie	126
Opolskie	10
Podkarpackie	67

Podlaskie	0
Pomorskie	10
Śląskie	76
Świętokrzyskie	12
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	206
Zachodniopomorskie	31

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

DŻOKEJ

kod: 347501

inne nazwy zawodu: uczeń dżokejski, praktykant dżokejski, kandydat dżokejski, jeździec sportowy, chłopiec stajenny, koniuszy, praktykant trenerski,

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Celem pracy dżokeja są jak najlepsze starty w gonitwach płaskich i w gonitwach z przeszkodami. Dżokej bierze udział w codziennych treningach, na których zajmuje się przygotowaniem koni do jazdy galopem lub do skoków przez przeszkody. Podczas treningu wykonuje wskazania trenera, zmierzające do doprowadzenia konia do jak najlepszej formy. Realizując te wskazania dżokej musi znać predyspozycje konia. Istotne jest także wytworzenie pewnej więzi między koniem a dżokejem.

Regulamin startów w zawodach wymaga posiadania odpowiedniej wagi ciała, dlatego dżokej stale ją kontroluje i dba o jej utrzymanie. Jest też odpowiedzialny za powierzony sprzęt i wyposażenie.

Praca ujeżdźacza - jest to stanowisko pokrewne do stanowiska dżokeja - jest związana z opieką nad końmi. Zatrudniani są w tej profesji młodzi ludzie, którzy w przyszłości pragną zostać dżokejami oraz zawodnicy, którzy nie mogą dalej brać udział w gonitwach, chociażby ze względu na kontuzje lub nadwagę.

Ujeżdźacz zajmuje się karmieniem i pielęgnacją koni; powinien posiadać pewną wiedzę na temat kontuzji u zwierząt i orientować się w organizacji pracy w stajniach. Dodatkowo ujeżdźacz pomaga dżokejom w codziennej pracy na treningach z końmi.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Dżokej pracuje na torze treningowym, torze głównym i w stajni. Sporadycznie także w terenie: las, pole, plaża. Zdarzają się wyjazdy zagraniczne z końmi na gonitwy międzynarodowe. Dżokej musi być przygotowany do pracy w ciągu całego roku. Znosić upały, mrozy, opady deszczu i śniegu, pracować na suchej, ale też mokrej, śliskiej nawierzchni. Pociąga to za sobą ryzyko ulegnięcia wypadkom i kontuzji.

warunki społeczne

Dżokej w swojej pracy wykonuje polecenia trenera, lekarza, właściciela konia lub kierownika stadniny. Jest on odpowiedzialny za zdrowie konia. Jeżeli nie będzie o nie dbał, może stracić pracę. Brak dobrych wyników i osiągnięć może być przyczyną konfliktów z trenerem lub właścicielem konia.

Gra hazardowa - obstawianie wyników gonitw - związana jest z obrotem dużymi sumami pieniędzy. Cenieni są zatem dżokeje uczciwi. Istnieje bowiem niebezpieczeństwo przekupienia dżokeja przez graczy.

warunki organizacyjne

Dżokeje pracują przez 12 miesięcy. Zwykle 2 razy dziennie (od 5 do 12 i od 17 do 18). Wymagane jest więc prowadzenie regularnego trybu życia. Gonitwy odbywają się zwykle w środy, soboty i niedziele.

Praca jest ściśle nadzorowana, w hierarchii organizacyjnej dżokej pełni rolę podwładnego.

Oceny pracy dżokej na wyścigach dokonuje wybierana na określony czas Komisja Techniczna. W zależności od stopnia przewinienia, przekroczenia obowiązujących prawideł wyścigowych, Komisja może ukarać nieuczciwego dżokeja. Najczęściej robi to za niedołożenie starań do zajęcia lepszego miejsca, za nietrzymanie się linii prostej tzw. zajechanie, za nadmierne używanie bata itp. Kara może mieć formę finansową, ale możliwa jest także dyskwalifikacja na określoną ilość dni wyścigowych (tzw. śpieszenie) lub pozbawienie licencji.

Na zawodach dżokej ubiera się w strój reprezentacyjny. Dodatkowo wkłada specjalistyczne ubranie ochronne (wysokie buty, kask itp.).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najważniejsza w tym zawodzie jest miłość do koni (ogólnie zwierząt), zafascynowanie zawodem. W przeciwnym wypadku nie należy podejmować tej pracy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Jazda na koniu z prędkością ok.60 km/h wymaga odwagi i zdecydowania. Ponadto, aby móc w pełni uczestniczyć w walce, niezbędne jest posiadanie takich cech jak szybki refleks i spostrzegawczość.

Dżokej powinien charakteryzować się zręcznością oraz siłą nóg i rąk. Jest to niezbędne do kontrolowanego prowadzenia konia i kierowania nim poprzez wodze.

Udany start w gonitwie zależy również od umiejętności skoncentrowania się odporności emocjonalnej. Codzienny trening polega zazwyczaj na jeździe galopem po torze kilkoma końmi. Wymaga to wytrzymałości na długotrwały wysiłek i chęci pracy w warunkach monottonnych.

Inne cechy, jakimi powinien charakteryzować się dżokej to cierpliwość, ambicja i chęć zdobywania coraz to lepszych wyników.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Bardzo ważną sprawą dla dżokeja jest waga jego ciała. Jeździec startujący w gonitwach nie może ważyć powyżej 55 kg, a trenujący konie nie powinien przekroczyć wagi 70 kg. Wskazany jest niski wzrost.

Pracę dżokeja zalicza się do prac ciężkich. Duże znaczenie w tym zawodzie ma ogólna wysoka sprawność fizyczna, sprawność układu mięśniowego i kostno stawowego. Istotna jest także sprawność w zakresie narządów wzroku, słuchu oraz narządów równowagi.

Do przeciwwskazań zdrowotnych należy zaliczyć choroby przemiany materii - te które mogą doprowadzić do nadwagi.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

W zawodzie dżokeja nie ma wymagań dotyczących poziomu wykształcenia. Najważniejsze jest doświadczenie i zamiłowanie do pracy z końmi. Dżokej jest obowiązany posiadać licencję. Wydawana jest ona na jeden sezon przez Prezesa Torów Wyścigów Konnych.

Najczęściej pracę tą podejmują mężczyźni, choć istnieje możliwość zatrudniania kobiet.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Dżokej ma duże możliwości rozwoju kariery zawodowej. Zdarza, że zostaje dostrzeżony przez właściciela konia z innego kraju. Po podpisaniu kontraktu bierze udział w międzynarodowych gonitwach.

Aby zostać dżokejem trzeba przejść kolejne stopnie kariery: uczeń jeździecki, starszy uczeń, praktykant dżokejski, kandydat dżokejski, dżokej. Awans na kolejne szczeble zależy od liczby wygranych gonitw, np. dżokejem zostaje się po 100 wygranych gonitwach.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie dżokeja mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem, że posiadają dobry stan zdrowia. Muszą też spełniać wymagania dotyczące wagi ciała. Aby być facowcem w dziedzinie wyścigów konnych trzeba jednak wcześniej zacząć pracę wtym zawodzie. Trudno jest nauczyć się profesjonalnie jeździć konno w starszym wieku. Górna granica wieku nie powinna przekraczać zatem 30 roku życia.

ZAWODY POKREWNE

instruktor sportu
sędzia sportowy
trener
hodowca zwierząt

LITERATURA

Czasopisma: „Koń Polski”, „Konie i rumaki”.
Programy wyścigów konnych

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Dżokej** - (3470501), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 11 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	4
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Dżokej** wynosiła 4. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni wynosiło 1887,61. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1547,07
Kujawsko-pomorskie	1053,54
Lubelskie	1288,98
Lubuskie	1802,38
Łódzkie	1875,41
Małopolskie	1464,55
Mazowieckie	2246,94
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	1437
Śląskie	2839,17
Świętokrzyskie	2011,89
Warmińsko-mazurskie	1605,05
Wielkopolskie	1328,47
Zachodniopomorskie	2321,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Sportowcy zawodowi, instruktorzy sportu i pokrewni, wynosiła 645. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	40
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	11
Lubuskie	5
Łódzkie	43
Małopolskie	92
Mazowieckie	69
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	-
Pomorskie	11
Śląskie	120
Świętokrzyskie	33
Warmińsko-mazurskie	50
Wielkopolskie	110
Zachodniopomorskie	20

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

IV.C. TURYSTYKA

ORGANIZATOR OBSŁUGI TURYSTYCZNEJ

kod: 341401

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE.

Głównym celem pracy organizatora obsługi turystycznej jest przygotowanie pełnej oferty turystycznej lub pojedynczych usług dla klienta indywidualnego lub grupy turystów, z informacją o programie i cenie wycieczki bądź wczasów. Oferta turystyczna może obejmować organizowanie imprez turystycznych dla turystów zagranicznych przybywających do Polski, jak również dla turystów polskich wyjeżdżających za granicę.

Do obowiązków organizatora obsługi turystycznej należy informowanie zainteresowanych osób o usługach świadczonych przez biuro podróży. Przedstawia on także dokładną ofertę klientowi, wyjaśnia wszelkie niejasności, informuje o wadach i zaletach danej propozycji i doradza jak w najlepszy sposób można ją wykorzystać. Jeżeli klient zdecyduje się na skorzystanie z usług biura, wówczas organizator ustala treść zamówienia, czyli program wycieczki oraz jej cenę, a następnie zawiera umowę z klientem. Organizator sprawdza, czy miejsca, które znalazły się w programie wycieczki będą dostępne w dogodnym terminie. W wypadku zawarcia umowy z klientem organizator obsługi turystycznej dokonuje rezerwacji - pisemnego zamówienia miejsc w hotelach, posiłków w restauracjach, umawia pilotów wycieczek i przewodników. Klientowi przesyła pisemne potwierdzenie zamówienia i przygotowuje dla niego odpowiednie dokumenty, m.in. bilety, polisy ubezpieczeniowe, vouchery. W wypadku zerwania umowy przez klienta zadaniem organizatora obsługi turystycznej jest zawiadomienie kontrahentów (restauratorów, hotelarzy, pilotów wycieczek, przewodników) o anulowaniu wycieczki i odwołanie rezerwacji.

Jednym z podstawowych w tym zawodzie jest organizowanie imprez turystycznych. Wiąże się z tym konieczność nawiązywania kontaktów i współpracy z zagranicznymi i polskimi biurami podróży. Organizator konstruuje całościową ofertę, czyli oblicza całkowity koszt imprezy. Współpracuje z kontrahentami krajowymi, do których należą różnego rodzaju "placówki turystyczne", takie jak restauracje i hotele, oraz osobami zajmującymi się grupami turystycznymi, czyli pilotami wycieczek, przewodnikami. Impreza turystyczna przygotowywana jest na specjalne zamówienie, potwierdzone obustronnie przez klienta i biuro podróży. Posiada ona swoją odrębną dokumentację w biurze podróży.

Organizator obsługi turystycznej zajmuje się również przygotowaniem ofert w postaci broszur, katalogów, reklam prasowych i tych, które możemy oglądać w witrynach biur podróży.

Jest to praca głównie siedząca, w której organizator posługuje się telefonem, komputerem, faksem, kopiarką.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca organizatora obsługi turystycznej jest pracą biurową. Elementem uciążliwym bywa hałas związany z obecnością w biurze wielu klientów.

warunki społeczne

Praca w tym zawodzie w zasadzie ma charakter indywidualny, ale nie zawsze. Czasem przy organizowaniu imprez turystycznych może pracować cały zespół, składający się z przedstawicieli kilku biur podróży.

Kontakty z innymi ludźmi są niezbędne i intensywne, co często stwarza ryzyko powstawania konfliktów. Przykładem bezpośrednich kontaktów jest odpowiadanie na pytania klienta, konsultowanie z nim szczegółów wycieczki, negocjowanie warunków umowy, doradzanie w wyborze oferty.

Osoba wykonująca ten zawód prowadzi też bogatą korespondencję.

warunki organizacyjne

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Organizator obsługi turystycznej pracuje od 6. do 9. godzin dziennie, zazwyczaj w stałych godzinach. Praca może trwać dłużej w wypadku otrzymania dodatkowego zlecenia lub w sezonie, kiedy nadmiar zleceń stwarza konieczność pracy w dodatkowym czasie. Pracuje się tylko w ciągu dnia.

W tym zawodzie praca ma charakter ściśle zrutynizowany, tzn. wykonywane czynności się powtarzają..

Organizator ponosi odpowiedzialność finansową, ponieważ przyjmuje wpłaty od klientów. Odpowiada także za sprzęt, którym się posługuje oraz za sprawne funkcjonowanie biura podróży.

Ponieważ spotyka się często z klientami, obowiązuje go noszenie reprezentacyjnego ubrania. Jego praca jest związana z jednym miejscem, ale czasem może się zdarzyć wyjazd do innego miasta w kraju lub zagranicę.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE.

Ze względu na to, że praca w tym zawodzie wiąże się z bezpośrednimi kontaktami z wieloma ludźmi, trzeba umieć łatwo nawiązywać z nimi kontakty. Charakter pracy wymaga dużej odporności emocjonalnej i umiejętności harmonijnego współdziałania z innymi, ale jednocześnie dużej samodzielności, umiejętności zaplanowania i zorganizowania sobie własnej pracy. Do dobrego przedstawiania ofert turystycznych i skutecznego pozyskiwania klientów niezbędna jest dobra pamięć, logiczne rozumowanie i zdolność przekonywania. Ważna jest również zdolność koncentracji uwagi i zarazem jej podzielność. W ciekawszym przygotowaniu katalogów i broszur reklamowych bardzo pomaga wyobraźnia i myślenie twórcze.

Praca organizatora wiąże się z dużą odpowiedzialnością, dlatego musi być wykonywana bardzo dokładnie. Większą satysfakcję z tej pracy odczuwa osoba, którą charakteryzują zainteresowania urzędnicze, geograficzne, historyczne, które może znakomicie wykorzystywać w tym zawodzie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE.

Pracę organizatora obsługi turystycznej zalicza się do prac bardzo lekkich.

Największe znaczenie w tym zawodzie ma duża sprawność wzroku i słuchu.

Istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych z dysfunkcją kończyn dolnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE.

Do podjęcia pracy niezbędne jest wykształcenie średnie (matura). Najchętniej zatrudnienie są osoby o specjalizacji: obsługa ruchu turystycznego. Kwalifikacje można też zdobyć na kursach, np. pilota wycieczek zagranicznych, przewodnickich. Niezbędna w tej pracy jest znajomość języków obcych (angielskiego, niemieckiego, włoskiego, francuskiego, rosyjskiego). Dobrze widziane jest posiadanie prawa jazdy.

Przy zatrudnianiu pracodawcy biorą pod uwagę prezencję oraz wiek kandydata, który nie może przekraczać 40. lat.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ.

W zawodzie tym istnieją duże możliwości rozwoju kariery zawodowej, szczególnie dla osób operatywnych, które po zdobyciu doświadczenia w pracy mogą otworzyć własne biuro podróży.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH.

Pracę można podjąć maksymalnie do 40., potem zazwyczaj okazuje się ona zbyt trudna, by się jej dobrze nauczyć.

ZAWODY POKREWNE.

pilot wycieczek
przewodnik turystyczny

LITERATURA.

Woroszyńska J., *Geografia turystyczna*.

Koźmiński W., *Teoria zarządzania*, PWN, Warszawa 1996.

Czasopismo: *Poznaj świat*

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Organizator obsługi turystycznej** - (3410402), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1480 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	158
Kujawsko-pomorskie	50
Lubelskie	53
Lubuskie	26
Łódzkie	27
Małopolskie	267
Mazowieckie	99
Opolskie	16
Podkarpackie	145

Podlaskie	21
Pomorskie	58
Śląskie	256
Świętokrzyskie	44
Warmińsko-mazurskie	108
Wielkopolskie	46
Zachodniopomorskie	106

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Organizator obsługi turystycznej** wynosiła 35. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	5
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	18
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	2

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Organizatorzy turystyki i pokrewni wynosiło 2197,77. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1763,86
Kujawsko-pomorskie	2813
Lubelskie	2179,24
Lubuskie	1641
Łódzkie	3441,82
Małopolskie	1836,84
Mazowieckie	2702,93
Opolskie	4955
Podkarpackie	991,65

Podlaskie	-
Pomorskie	2755,39
Śląskie	2019,2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1863,09
Wielkopolskie	1760
Zachodniopomorskie	2285,25

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Organizatorzy turystyki i pokrewni, wynosiła 1440. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	123
Kujawsko-pomorskie	24
Lubelskie	72
Lubuskie	12
Łódzkie	21
Małopolskie	359
Mazowieckie	356
Opolskie	11
Podkarpackie	27

Podlaskie	-
Pomorskie	40
Śląskie	103
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	76
Wielkopolskie	36
Zachodniopomorskie	146

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

PILOT WYCIECZEK

kod: 511301

inne nazwy zawodu: kierownik wycieczki.

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE.

Pilot wycieczek ma za zadanie dopilnować pełnej realizacji programu wycieczki, przygotowanego przez biuro podróży i zaakceptowanego przez jej uczestników.

Pilot wycieczek może zajmować się turystami polskimi, którzy wyjeżdżają na wycieczki po kraju i za granicę, jak również turystami z zagranicy, którzy przyjeżdżają do Polski, aby poznać nasz kraj.

Zadaniem pilota wycieczki jest nie tylko zagwarantowanie klientom miłego i ciekawego spędzenia czasu, ale zobowiązany jest on także do stałej opieki nad grupą i ciągłego informowania uczestników o wszystkich szczegółach wycieczki.

Pilot wycieczki reprezentuje również grupę w miejscach jej pobytu, np. w hotelach, restauracjach, galeriach, muzeach. Pilot jest tzw. "administratorem" wycieczki. To on sprawuje pieczę nad wszystkimi dokumentami wyjazdowymi, takimi jak bilety czy vouchery.

W czasie podróży opowiada o położeniu geograficznym danego miejsca, historii, obyczajach, kulturze krajów i regionów, w których odbywa się wycieczka. Dlatego musi on bardzo dobrze orientować się w wielu dziedzinach. Są to między innymi: historia, geografia, kultura i sztuka, polityka oraz różnego rodzaju ciekawostki.

Niezbędna do wykonywania zawodu jest znajomość języków obcych. Do najbardziej potrzebnych należą: angielski, niemiecki, francuski, rosyjski, włoski i hiszpański.

ŚRODOWISKO PRACY.

materialne środowisko pracy

Pilot pracuje w różnych miejscach: na wolnym powietrzu podczas zwiedzania, w autokarach w czasie podróży, także w hotelach, restauracjach, muzeach..

Przy wykonywaniu tego zawodu uciążliwością może być zmienna temperatura powietrza, ponieważ grupa turystyczna zmienia często miejsca pobytu: bywa w budynkach oraz na wolnym powietrzu.

Praca ta związana jest z dużym obciążeniem głosu.

warunki społeczne

Praca pilota wycieczek ma charakter całkowicie samodzielny, gdyż podczas wycieczki sam organizuje sobie pracę i nie współpracuje zawodowo z innymi osobami. Kontakty z innymi ludźmi są bardzo intensywne i niezbędne. Cechą pracy związanej z ludźmi jest ryzyko powstawania sytuacji konfliktowych. Pilot wycieczek powinien odznaczać się niezwykłą cierpliwością - musi wciąż odpowiadać na wiele pytań uczestników wycieczki i często występować w roli ich doradcy. Pilot opiekuje się grupą i ją reprezentuje. Osoba pracująca w tym zawodzie konsultuje też niektóre propozycje z turystami i negocjuje np. z hotelarzami, którzy nie dotrzymali warunków umowy i nie zarezerwowali odpowiedniej liczby miejsc w hotelu

warunki organizacyjne

Pilot wycieczek pracuje powyżej 12 godzin na dobę, zazwyczaj ok. 15 do 16 godzin. Godziny te nie są stałe i zależą od programu grupy turystycznej. Praca może odbywać się w dzień i w nocy, np. wtedy, gdy atrakcje turystyczne jakiegoś miejsca można obejrzeć w całej okazałości tylko w godzinach nocnych (pilot musi być cały czas z grupą i pełnić swoje obowiązki). Pracuje często również w dni wolne od pracy i święta.

Praca jego ma charakter nieprzewidywalny, gdyż na wycieczce mogą się pojawić sytuacje nieprzewidywalne.

Pilot ponosi odpowiedzialność finansową, gdyż dysponuje funduszem na realizację wycieczki, odpowiada też za bezpieczeństwo i zdrowie uczestników.

Charakter pracy wymaga od niego ciągłego przemieszczania się na dużych odległościach na terenie kraju i poza jego granicami.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE.

Ze względu na to, że podstawowym zadaniem pilota jest sprawne i atrakcyjne zorganizowanie czasu uczestnikom wycieczek turystycznych, niezbędna w tym zawodzie jest umiejętność łatwego

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

wchodzenia we wszelkie relacje społeczne, nawiązywania kontaktu z ludźmi i umiejętność wczuwania się w problemy innych. Pilot wycieczek jest bowiem nie tylko organizatorem ale również opiekunem, często grupy starszych osób, które bywają zmęczone zwiedzaniem i podróżą.

Uczestnicy wycieczek zgłaszają także do pilota wycieczki swoje indywidualne życzenia, prośby, niejednokrotnie sprzeczne ze sobą - pilot powinien zatem wykazywać takt, wyrozumiałość, cierpliwość i umiejętność łagodzenia sytuacji konfliktowych.

Ze względu na dużą odpowiedzialność, jaką ponosi w pracy, niezbędna jest spostrzegawczość, szybki refleks, zdolność koncentracji uwagi i jednocześnie jej podzielność. Od pilota wymaga się też wyobraźni, inicjatywności, nowych, ciekawych pomysłów - to on ma zadbać, by uczestnicy wycieczki byli w pełni zadowoleni.

Wielogodzinna praca może być wyczerpując - zwłaszcza, że często odbywa się w szybkim tempie i wymaga przeczucania się z jednej czynności na drugą. Zaradzić temu może wytrzymałość pilota na długotrwały wysiłek.

Turyści oczekują od pilota i od wyjazdu z wycieczką dobrej zabawy. Często pilot może im uatrakcyjnić wycieczkę swoimi talentami, takimi jak umiejętność gry na instrumencie, taniec czy zdolności aktorskie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE.

Pracę pilota wycieczek zalicza się do prac lekkich.

W tej pracy wymagana jest wysoka ogólna sprawność fizyczna, ale szczególnie ważna jest dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa, niezbędny jest dobry wzrok, słuch i głos (pilot wciąż analizuje program i dokumenty wycieczki oraz rozmawia z ludźmi).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE.

Do podjęcia pracy niezbędne jest średnie wykształcenie. Wymagane jest też ukończenie specjalistycznego kursu dla pilotów wycieczek. Konieczna jest znajomość języków obcych (angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego, włoskiego lub innych)

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ.

W tym zawodzie są ograniczone możliwości rozwoju kariery zawodowej. Pilot nie może otworzyć samodzielnej firmy, bo jego praca odbywa się w terenie. Może on tylko pracować na zlecenie w biurach podróży. Im lepszą wyrobi sobie markę, tym lepsze będzie otrzymywał oferty pracy.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH.

Nie ma ograniczeń wiekowych przy podejmowaniu pracy w tym zawodzie. Zatrudniane są osoby w wieku od 18 do 60 lat. Warunkiem jest tylko dobra sprawność fizyczna i duża energia.

ZAWODY POKREWNE.

organizator obsługi turystycznej
przewodnik turystyczny

LITERATURA.

Woroszyńska J., *Geografia turystyczna*.

Czasopisma:

Poznaj świat

National Geographic

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pilot wycieczek** - (5110301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 172 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	13
Kujawsko-pomorskie	13
Lubelskie	14
Lubuskie	5
Łódzkie	3
Małopolskie	24
Mazowieckie	20
Opolskie	5
Podkarpackie	2

Podlaskie	3
Pomorskie	4
Śląskie	33
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	12
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	12

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pilot wycieczek** wynosiła 5. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	2

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Przewodnicy turystyczni wynosiło 1756,05. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1335
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1458,8
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	2237,59
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2207,61
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Przewodnicy turystyczni, wynosiła 77. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	14
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	31
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	22
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	10
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

kod: 5113(02-04)

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE.

Przewodnik jest osobą zaznajamiającą uczestników imprezy turystycznej z krajem, regionem, miastem lub obiektem, które chcą poznać. W zależności od charakteru i miejsca tej imprezy, zadania przewodnika mogą się znacznie różnić. Na przykład na wycieczce tatrzańskie podstawowym zadaniem przewodnika będzie nie tylko poprowadzenie turystów wyznaczonym szlakiem do celu wyprawy, ale i zapewnienie im bezpieczeństwa. Na takiej wyprawie górskiej przewodnik musi wykazać się odpowiednim przygotowaniem fizycznym, czyli mówiąc ogólnie -zdrowiem. Przewodnik muzealny natomiast nie musi być przykładem tężyzny fizycznej, gdyż jego rolą jest przedstawienie ekspozycji muzealnej; przedstawienie w sposób przystępny dla słuchaczy, którymi mogą być zarówno dzieci, jak i ludzie z wyższym wykształceniem. Przewodnik do każdej z tych grup musi dobrać odpowiedni klucz słowny. Oznacza to, że grupie wykształconej będzie musiał przedstawić nie tylko sam eksponat, ale omówić także całość zjawisk i kierunków myślenia, scharakteryzować epokę, często ze szczegółami. Wobec grupy dzieci wiele szczegółów zostanie pominiętych, przewodnik zaś będzie musiał posługiwać się językiem zrozumiałym dla nich, a więc prostym, bez słownictwa naukowego. Przy porównaniu powyższych dwóch rodzajów przewodnictwa zauważymy wiele dalszych różnic: na przykład zadaniem przewodnika górskiego będzie pokazanie piękna natury, do przewodnika muzealnego najczęściej będzie należało przedstawienie dzieł człowieka, wytworów jego myśli, wyobraźni i rąk. Trzeba też wziąć pod uwagę, że ostatnimi czasy nierzadko będą to jednocześnie i dzieła sztuki, i techniki. Zauważmy też, że przewodnik muzealny posługuje się w swojej pracy niemal wyłącznie słowem, przewodnik górski ma zaś w tej mierze o wiele szersze możliwości. Inne miejsca pracy, inne warunki, a więc i inne oddziaływanie na turystów.

Najobszerniejsze zadania postawione są przed przewodnikiem miejskim. Jego praca to forma kilkugodzinnego wykładu, do którego wygłoszenia musi być dobrze przygotowany. Musi doskonale znać historię swojego kraju i historię powszechną (konieczne przy oprowadzaniu turystów zagranicznych), bo na jej tle będzie przedstawiał przybyszom miasto i poszczególne jego obiekty. Musi więc znać nie tylko jego historię wraz z kulturą i tradycjami, ale również historię poszczególnych obiektów. Te poszczególne obiekty to domy, pomniki, place, pałace, kościoły itd. Przewodnik musi znać dokładnie historię tych obiektów wraz z ich wnętrzami, setkami i tysiącami obrazów, rzeźb, detali architektonicznych, symboliki. Musi pamiętać ich kolejnych właścicieli i artystów, którzy tworzyli wszystkie te dzieła. Żadne pytanie zwiedzających nie może pozostać bez odpowiedzi, a ponadto przewodnik powinien wskazywać na różnice i podobieństwa wobec miejsc, z których pochodzą turyści. W ten sposób najskuteczniej trafia się do ich pamięci, najłatwiej znajduje zrozumienie. Ale znaczy to również, że przewodnik musi znać nie tylko swoje miasto.

Przewodnik terenowy w pewnym stopniu łączy funkcje przewodnika miejskiego, górskiego i muzealnego. W jakim stopniu te funkcje pokrywają się - zależy od trasy imprezy. Jeżeli założymy, że trasa wycieczki prowadzi z Warszawy do Krakowa przez Góry Świętokrzyskie i Kielce, to w Górach Świętokrzyskich przewodnik wchodzi w rolę przewodnika górskiego, a zwiedzając liczne na trasie zabytkowe kościoły, pałace i muzea, zmienia się w przewodnika muzealnego.

Innym nieco rodzajem jest przewodnictwo zakładowe, które polega głównie na zwiedzaniu fabryk; w tym wypadku przewodnik prezentuje i objaśnia przede wszystkim myśl techniczną, a także proces produkcyjny.

Dla pełniejszego wykazania różnic między poszczególnymi rodzajami przewodnictwa przydatne będzie przedstawienie podstawowych zadań każdego z nich.

Przewodnik górski:

- przekazywanie informacji o trasie i okolicy;
- zapoznanie z walorami regionu i ciekawszymi okazami przyrody na trasie;
- troska o bezpieczeństwo oprowadzanych turystów;
- dostosowanie trasy wyprawy do możliwości i ekwipunku turystów;
- instruowanie turystów o sposobach posługiwania się sprzętem i zachowania się w; górach;
- zapewnienie turystom pomocy w razie potrzeby;

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

- przekonywanie uczestników wyprawy do ochrony przyrody.

Przewodnik miejski:

- dostosowanie programu zwiedzania miasta do całości programu imprezy;
- przedstawienie miasta i poszczególnych jego obiektów w sposób, który umożliwi turystom zachowanie w pamięci nie tylko jego obrazu, ale i w miarę pełnej choć skondensowanej wiedzy;
- powiązanie informacji o mieście z historią, kulturą i geografiami całego kraju, a także miejsca miasta w życiu społecznym i gospodarczym państwa;
- ukazanie powiązań historycznych, kulturalnych i innych z historią i kulturą Europy;
- pokazanie miasta z uwzględnieniem różnic i analogii w stosunku do miasta lub kraju, z którego pochodzą turyści;
- opanowanie umiejętności łatwego nawiązywania kontaktów z ludźmi;
- zachowanie w każdej sytuacji opanowania i grzeczności.

Przewodnik terenowy:

- poprowadzenie (piesze, autokarowe lub inne) uczestników imprezy określoną w programie trasą;
- przekazywanie informacji o geografii, historii, gospodarce, kulturze itp. danego regionu;
- dbanie o bezpieczeństwo turystów na trasie imprezy i udzielanie im pomocy w razie potrzeby;
- dopilnowanie realizacji pełnego programu imprezy;
- kontrola jakości świadczeń i ich zgodności z zamówieniem;
- rozbudzanie wśród uczestników imprezy, zwłaszcza młodych, chęci do uprawiania turystyki i krajoznawstwa;
- dbanie o dobre imię organizatora imprezy i nienarażanie go na straty.

Przewodnik zakładowy:

- całościowe przedstawienie zakładu;
- charakterystyka produkcji zakładu;
- wskazanie miejsca zakładu w gospodarce rejonu, kraju itp.;
- zapoznanie gości z poziomem techniki i technologii produkcji;
- promocja zakładu i jego produktów.

Do zadań, a tym samym obowiązków przewodnika należy grzeczność i opanowanie. Musi on spokojnie przyjmować różne zachowania (co nie znaczy, że pozostawiać je bez reakcji, zwłaszcza gdy wymaga tego bezpieczeństwo grupy), odpowiadać na zaskakujące pytania, łagodzić konflikty w grupie. Takiej postawy turyści oczekują od niego, nawet podświadomie.

ŚRODOWISKO PRACY.

materialne środowisko pracy

Każdy z przewodników działa w innym środowisku pracy, jeżeli mamy na myśli środowisko materialne. Przewodnik górski pracuje niemal wyłącznie w środowisku przyrodniczym. Środowisko przewodnika miejskiego to ulice miast, autokar, wnętrza pałaców, kościołów itp. Przewodnik terenowy pracuje w takim samym środowisku jak miejski, poszerzonym jednak o środowisko naturalne (parki krajobrazowe, kompleksy leśne, nizinne trasy turystyczne). Przewodnik muzealny i zakładowy ograniczają się do wnętrza tych obiektów, które demonstrują gościom, a więc muzea o różnym charakterze w pierwszym wypadku, i zakłady produkcyjne w drugim.

Środowisko pracy wpływa w decydujący sposób na warunki pracy, a tym samym stwarza zagrożenie chorobami typowymi dla zawodu. We wszystkich rodzajach przewodnictwa za chorobę zawodową uznać można choroby organów mowy, a szczególnie strun głosowych. Najbardziej narażeni na tę dolegliwość są przewodnicy miejscy i terenowi, bez przerwy operujący głosem, i to najczęściej w otwartej przestrzeni, na mrozie, wietrze i w hałasie ruchu ulicznego. Kolejnymi zagrożeniami dla przewodników górskich, miejskich i terenowych są przeziębienia, jako że pracują oni na wolnym powietrzu, narażeni na wszelkie zmiany pogody, bez względu na porę roku. Inne choroby typowe dla tego zawodu to dolegliwości kończyn dolnych i kręgosłupa. Wynikają one głównie z charakteru pracy, wymagającej stania lub chodzenia przez wiele godzin dziennie.

warunki społeczne

Można powiedzieć, że przewodnik pracuje zawsze indywidualnie, prowadzi grupę sam. Można też jednocześnie powiedzieć, że zawsze pracuje on z ludźmi, bo na tym polega jego funkcja. Ma to dobre i

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

złe strony. Pracując sam, tzn. bez innych przewodników, nie przeżywa on stresów powodowanych wrażeniem, że jest „podsluchiwany”, nie musi się więc pilnować. Ale jednocześnie jest pozostawiony samemu sobie i w każdej sytuacji musi liczyć wyłącznie na siebie - ze świadomością, że na niego liczy również grupa jego turystów. Sytuacja taka dotyczy zwłaszcza przewodników górskich i w nieco mniejszym stopniu terenowych.

Pracując z ludźmi (turystami) powoduje, że przewodnik musi spokojnie przyjmować różne zachowania, odpowiadać na zaskakujące pytania, łagodzić konflikty w grupie. Wszyscy mogą być zdenerwowani jakąś nieprzewidzianą sytuacją, ale przewodnik musi zachować spokój i grzeczność. To samoograniczenie w reakcjach nie pozostaje bez wpływu na stan zdrowia przewodnika. Praca z wciąż zmieniającymi się słuchaczami ma też dobre strony. Ciągłe poznanie się nowych ludzi (twarze „nie opatrzą się”), nawiązuje się wciąż nowe kontakty z osobami interesującymi i sympatycznymi. Przewodnik dowiaduje się wciąż czegoś nowego od ludzi przybyłych z różnych stron kraju i świata, poznaje ich sposób oceny wydarzeń i zjawisk. Te liczne i zmienne kontakty rozwijają przewodnika.

warunki organizacyjne

Ma swoje zalety i wady także system (czas) pracy przewodnika. Nie jest on pracownikiem etatowym z ustabilizowanym rytmem pracy. Jest angażowany tylko wówczas, gdy jest dla niego zajęcie, a może to być parę godzin lub parę dni, w zależności od rodzaju przewodnictwa. Przewodnik muzealny i zakładowy pracuje z grupą od 1 do 2 godzin, przewodnik górski jeden dzień, przewodnik miejski i terenowy od paru godzin do paru dni. Są to różne godziny rozpoczynania i kończenia pracy, w wypadku przewodnika terenowego wyjeżdżającego z grupą na parę dni, dzień pracy trwa nierzadko 18-20 godzin.

W pracy przewodnika nie ma dni roboczych i świąt, wszystkie są takie same, a za pracę w dni powszechnie uznawane za wolne nie przysługuje dodatkowe wynagrodzenie.

Nie ma też stałego miejsca pracy (poza przewodnikami muzealnymi i zakładowymi); na przykład miejscem pracy przewodnika terenowego jest cały kraj (czasem kraje). Nie ma dodatkowego wynagrodzenia za rozłąkę z rodziną, za zwiększone koszty utrzymania na wyjazdach.

Przewodnik, zwłaszcza terenowy, wyjeżdżając z grupą turystów reprezentuje biuro, które zawarło z nim umowę. Musi więc dbać o interesy tego biura, a jednocześnie przyjmować wszelkie pretensje, często z przyczyn zupełnie przez niego nie zawinionych. Przewodnik jest na miejscu i on wszystkiego wysłuchuje. Sytuacja taka jest zawsze stresująca, ale wchodzi w ryzyko zawodowe. Ważne jest również to, że przewodnik będąc z grupą ponosi za nią odpowiedzialność bardzo szeroko pojętą, łącznie z odpowiedzialnością karną. Odpowiedzialność ta dotyczy zwłaszcza przewodnika górskiego, w mniejszym stopniu terenowego, i oparta jest na obowiązku zapewnienia turystom bezpieczeństwa.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Od przewodnika wymaga się przede wszystkim opanowania, albowiem w tego rodzaju pracy bardzo często zdarzają się sytuacje nieprzewidziane, czasem bardzo kłopotliwe, a czasem wręcz niebezpieczne dla turystów. Zachowanie spokoju, niepoddawanie się napięciu nerwowemu, jest często warunkiem pomyślnego zakończenia incydentu, wyjścia „bez strat”. Wszystkie te sytuacje zdarzają się w obecności turystów i nieumiejętność opanowania się przez przewodnika może mieć nieobliczalne konsekwencje i dla niego, i dla osób będących pod jego opieką.

Wymóg zachowania spokoju konieczny jest także w normalnym działaniu. Wcale nierzadko wśród turystów długo ze sobą przebywających powstają spory i nieporozumienia, które z reguły pośrednio lub bezpośrednio obejmują przewodnika. Na niego zaś nałożony został obowiązek bycia grzecznym i uprzejmym w każdej sytuacji. Powinien on ponadto mieć umiejętność wygaszania sporów powstających w grupie. Trzeba zatem mieć odpowiednie nastawienie psychiczne oraz wiedzę z zakresu psychologii.

Spokój i takt mają szczególne znaczenie w przypadku turystów zagranicznych, wobec których przewodnik reprezentuje nie siebie i nawet nie biuro turystyczne, ale kraj.

Kłopotliwe sytuacje w grupie, które przewodnik musi rozwiązać, bywają typowe dla niektórych nacji. Przybysze z krajów południowych, pełni temperamentu, są zazwyczaj indywidualistami. Utrzymanie ich w grupie nastręcza wiele trudności, a ponadto każdy z nich ma inne życzenia dotyczące programu zwiedzania i domaga się od przewodnika ich realizacji. Umiejętność pogodzenia tych często przeciwstawnych życzeń wymaga dużej dozy dyplomacji od przewodnika, który urzeczywistniając

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

swój program tak to musi robić, aby goście mieli odczucie, że ich życzenia zostały uwzględnione. To też wchodzi w zakres niezbędnych umiejętności przewodnika.

Od przewodnika wymaga się pełnej samodzielności. Przewodnik musi umieć poradzić sobie sam w różnych sytuacjach i z różnymi grupami: raz trzeba opanować rozkrzyczaną grupę dzieci, innym razem trzeba będzie umieć poradzić sobie z grupą dorosłych, ale zmęczonych długą podróżą i przez to rozdrażnionych.

Do cech pożądanых należy także wytrzymałość fizyczna i psychiczną; podczas wielodniowych podróży turyści po zakwaterowaniu się w hotelu mają szansę odpoczynku. Szans takich nie ma przewodnik. On cały czas musi być do dyspozycji turystów w różnych sprawach, a następnego dnia być „na nogach” znacznie wcześniej niż jego turyści, choćby dla sprawdzenia zgodności świadczeń z zamówieniem (np. przygotowanie posiłku śniadaniowego) lub gotowości autokaru do drogi autokaru. Odporność na zmęczenie jest więc konieczna, albowiem zmęczony (a więc i zdenerwowany) może być tylko turysta, przewodnik - nie!

Aby przewodnik właściwie spełnił swoje obowiązki informacyjne, niezbędna jest łatwość wypowiedzi i przede wszystkim dykcja. Ponieważ przewodnik sprawując swoją funkcję posługuje się słowem, sprawność organów głosowych i wyeliminowanie wszelkich wad wymowy są absolutnie konieczne, podobnie jak u spikera, choć nie w takim stopniu. Czystość wymowy musi być wsparta silnym głosem, aby być słyszany przez grupę kilkudziesięciu osób w nie sprzyjających warunkach, np. na ruchliwej ulicy. Dla początkującego przewodnika największym wrogiem jest trema; widok kilkudziesięciu par oczu może go tak sparaliżować, że nie będzie w stanie wydobyć z pamięci choćby najprostszyc informacji z bogatego zasobu wiedzy, jaką zdobył w procesie szkolenia. Dlatego też pracy przewodnika powinny podejmować się osoby nie mające tego typu zahamowań.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca przewodnika wymaga doskonałego stanu zdrowia. Fakt, że przewodnik wykonuje znaczną część swej pracy na powietrzu (pomijając przewodników zakładowych i muzealnych), przesądza o konieczności dobrego zdrowia, bo w innym przypadku warunki pracy dość szybko wyeliminują osobę o słabszej strukturze fizycznej, najczęściej ze szkodą dla tej osoby.

Dodatkowym obciążeniem jest nienormowany czas pracy i o różnych porach dnia. Jeżeli przewodnik pracuje przez kilka dni po kilkanaście (powyżej 15) godzin na dobę, to jest to dodatkowy element osłabiający naturalną odporność organizmu i prowadzący albo do rozstroju fizycznego, albo psychicznego. W przewodnictwie górskim ten wymóg idealnego stanu zdrowia staje się oczywisty. Dochodzi do tego pełna sprawność głosu, dobra kondycja i dobra prezencja, która coraz częściej jest wymieniana przez klientów jako warunek zaangażowania przewodnika.

Dolegliwościami, które w praktyce eliminują z pracy w przewodnictwie, są klaustrofobia (patologiczny strach przed zamkniętymi pomieszczeniami), lęk wysokości lub przestrzeni, daltonizm (nierozpoznawanie kolorów, zwłaszcza czerwonego i zielonego). Ta ostatnia wada jest bardzo istotna, bo przewodnik, choć sam nie prowadzi autokaru, pilotuje jednak kierowcę i niezajomość przepisów ruchu lub niemożność reagowania na kolory świateł i znaków drogowych może doprowadzić do tragedii.

Do dobrego zdrowia i silnego głosu jako warunków koniecznych dodać należy jeszcze kilka innych, a są to: dobra orientacja w terenie (należy przez to rozumieć zarówno umiejętność „nie gubienia się” w obszarach górskich, leśnych i innych, ale także niebłądzenie w sieci ulic dużych miast podczas pilotowania kierowcy autobusu będącego bardzo często po raz pierwszy w danym mieście i zdającego się wyłącznie na przewodnika, a odnosi się to szczególnie do kierowców autokarów zagranicznych), podzielność uwagi (przewodnik w autokarze musi przekazywać przez mikrofon informacje, a jednocześnie prowadzić kierowcę w nie znanym mu mieście, tzn. nie tylko mówić, gdzie ma skręcić, ale odpowiednio wcześniej kazać mu wjechać na odpowiedni pas ruchu i cały czas obserwować zmieniające się znaki drogowe).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba spełniająca wymogi zdrowotne i chcąca uzyskać uprawnienia przewodnickie może zostać zakwalifikowana na kurs, gdy ma co najmniej średnie wykształcenie. Wymóg średniego wykształcenia nie jest jednak w pełni wystarczający w odniesieniu do przewodnictwa miejskiego i terenowego. Tu pożądanе jest wykształcenie wyższe, choć oczywiście osoby z wykształceniem średnim nie są

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

odrzucające, zwłaszcza gdy mają inne zalety przydatne w pracy przewodnickiej, jak choćby umiejętność ładnego wypowiedzenia się, czego dyplom uczelni nie gwarantuje. Pożądane kierunki studiów to oczywiście turystyka, ale także historia sztuki, geografia.

Niezależnie od poziomu wykształcenia kandydat powinien wykazać się znajomością historii i zagadnień ogólnospołecznych oraz gospodarczych, niezbędną w przewodnictwie miejskim i terenowym.

Kurs przewodnicki ma słuchaczom dać dodatkową wiedzę, związaną z rodzajem przewodnictwa. Na takim kursie nie ma już jednak czasu na powtarzanie tego, co powinno być wyniesione ze szkoły średniej. Bardzo obfity materiał wykładany na kursach przewodników miejskich i terenowych (ok. 180 godzin zajęć), uzupełniony literaturą fachową, jest sprawdzany na egzaminach po zakończeniu kursu. Dopiero zdanie tych egzaminów uprawnia do otrzymania legitymacji przewodnika turystycznego odpowiedniej specjalności.

Zasób wiedzy wyniesionej z kursu traktowany jest jako minimum, przewodnik obowiązany jest doksztalać się w ramach wewnętrznych szkoleń, prowadzonych w kołach przewodnickich.

Przedstawiony wyżej w dużym uproszczeniu system organizacji i szkolenia przewodników dotyczy PTTK jako stowarzyszenia dominującego na rynku turystycznym w zakresie przewodnictwa.

Kandydaci na kursy przewodnickie przechodzą rozmowę wstępną, mającą na celu zorientowanie się kwalifikatorów w predyspozycjach osób chętnych do zawodu przewodnika, sprawdzenia ich przydatności do tej pracy, w tym odpowiednich zainteresowań, a co za tym idzie - wiedzy. Pożądane w tym zawodzie jest wcześniejsze doświadczenie turystyczne, a także zainteresowania historyczne bardzo szeroko rozumiane, zwłaszcza w przypadku przewodnika miejskiego i terenowego. Rozmowa wstępna ma także na celu sprawdzenie, czy kandydat (ka) umie poprawnie mówić po polsku, czy sposób wyrażania się jest klarowny i bez częstego podpierania się zbędnymi słowami, jak np. „prawda”, „więc”, „jakby” itp. Dodać należy, że kandydat na kurs przewodnicki ma znacznie większe szanse zakwalifikowania się, jeżeli posługuje się biegle co najmniej jednym językiem obcym. Żadna szkoła policealna i wyższa nie kształci przewodników, zajmuje się tym niemal wyłącznie PTTK. Osoba zainteresowana tym zawodem powinna więc zgłosić się albo do miejscowego oddziału PTTK, albo bezpośrednio do koła przewodników.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W ramach PTTK od ponad 100 lat istnieje w przewodnictwie (obecnie już nie wszędzie) podział na trzy klasy, a kryterium tego podziału stanowią kwalifikacje. Przewodnik po skończonym kursie uzyskuje uprawnienia klasy III, a później, po zdobyciu pewnej praktyki, może przystępować do egzaminów na klasę II, a następnie I. Innego awansu zawodowego w pionie nie ma w przewodnictwie. Istnieją natomiast możliwości awansu poziomego, polegającego na tym, że przewodnik może zdobywać dalsze uprawnienia (wyłącznie w drodze egzaminów), np. przewodnik miejski nabywa uprawnienia przewodnika muzealnego (w każdym muzeum osobno) lub terenowego (na określonej trasie). Za awans poziomy można też uznać zdobywanie uprawnień do oprowadzania z objaśnianiem w językach obcych, zawsze poprzez egzamin. Awans pionowy nie wiąże się obecnie z wyższym wynagrodzeniem, jest to raczej sprawa ambicji i głodu wiedzy. Awans poziomy może przynieść wyższe wynagrodzenie tylko w wypadku opanowania języków obcych, co wpływa na zwiększenie stawki za oprowadzanie.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Podobnie jak w wielu innych zawodach na polskim rynku pracy, możliwości zatrudnienia osób starszych są znacznie mniejsze niż młodszych, zwłaszcza że w przewodnictwie występuje wyłącznie zatrudnienie doraźne, a tym samym zleceniodawca nie jest w tym zakresie niczym ograniczony w wyborze. Nie znaczy to jednak, że w szczytce sezonu starsi przewodnicy nie mają szans na znalezienie pracy, zwłaszcza gdy znają języki obce.

Gorzej przedstawia się sytuacja podczas przyjmowania na kursy przewodnickie, gdyż pod naciskiem rynku (klienta) domagającego się młodych ludzi, czasem stosuje się górną granicę wieku, np. 45 lat. Jest to pewna prawidłowość w sytuacji bezrobocia, także bowiem w turystyce przedsiębiorca woli angażować ludzi młodych, dających większą gwarancję sprawności i dyspozycyjności. Musimy też pamiętać, że skoro w przewodnictwie tak duże znaczenie ma zdrowie, to i wiek musi być brany pod uwagę.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Przedstawiona wyżej sytuacja, niekorzystna dla ludzi starszych, nie rozkłada się równomiernie na wszystkie rodzaje przewodnictwa. Nieco lepiej to wygląda w przewodnictwie muzealnym, ale i tam dyrekcje poszczególnych placówek coraz częściej dążą do odmłodzenia kadry, co ma zapewnić większą sprawność i szybsze reagowanie w różnych sytuacjach.

Kryterium wieku zatem jest obecnie nie mniej istotne w zatrudnianiu przewodników jak kryterium zdrowia. Nawet poziom wiedzy, bez wątpienia wysoki u doświadczonych przewodników, schodzi w opinii klienta na dalszy plan.

ZAWODY POKREWNE

pilot turystyczny

organizator obsługi turystycznej

pracownik informacji turystycznej

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Przewodnik turystyczny** - (5110302), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 95 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	7
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	4
Lubuskie	2
Łódzkie	4
Małopolskie	15
Mazowieckie	16
Opolskie	3
Podkarpackie	6

Podlaskie	1
Pomorskie	6
Śląskie	5
Świętokrzyskie	4
Warmińsko-mazurskie	4
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	8

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Przewodnik turystyczny** wynosiła 17. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	2
Świętokrzyskie	5
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Przewodnicy turystycznej wynosiło 1756,05. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1335
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1458,8
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	2237,59
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2207,61
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Przewodnicy turystycznej, wynosiła 77. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	14
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	31
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	22
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	10
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

PRACOWNIK INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

kod: 422104

inne nazwy zawodu :

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Pracownik informacji turystycznej informuje klientów o usługach turystycznych i warunkach ich świadczenia oraz o walorach turystycznych miejscowości, do których wyjeżdżają, i to jest jego główne zadanie. W praktyce zajmuje się również pozyskiwaniem nowych klientów oraz prezentacją i sprzedażą usług turystycznych.

Aby dobrze wywiązywać się ze swych zadań, musi gromadzić informacje o bazie turystycznej danego regionu (czy regionów), a więc przede wszystkim o miejscach noclegowych i możliwościach żywienia, a także atrakcjach turystycznych (walorach klimatycznych, krajobrazowych, architektonicznych i innych). Informacje te uzyskuje nawiązując kontakty z właścicielami hoteli, pensjonatów, domów wczasowych, z przewodnikami turystycznymi, a także z innymi ośrodkami informacji turystycznej. Kiedy usystematyzuje zgromadzone informacje, stanowią one jego własny pakiet informacyjny. Zwykle są to komputerowe bazy danych; dlatego komputer jest podstawowym narzędziem pracy.

Dysponując stosowną wiedzą pracownik informacji turystycznej przygotowany jest do podstawowej czynności, tzn. udzielania informacji turystom w bezpośrednich rozmowach w biurze podróży, a także przez telefon czy faxem. Udostępnia klientom materiały informacyjne w postaci katalogów, rozkłady jazdy, przewodniki, mapy itp., jak również doradza w wyborze usługi turystycznej.

Ważne jest więc dobre poznanie potrzeb klientów, ich zainteresowań, dogodnych terminów wyjazdów, oczekiwanego standardu imprezy itp.

Pracownik informacji turystycznej zajmuje się zazwyczaj także sprzedażą usług turystycznych, co wiąże się z koniecznością wystawiania odpowiednich dokumentów oraz egzekwowaniem należności od klientów. Ponadto współpracuje ze stałymi kontrahentami, rozlicza wykorzystane świadczeń i sprzedane miejsca i jest zobowiązany do terminowego sporządzania dokumentów finansowo-księgowych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Pracownik informacji turystycznej wykonuje swoje czynności zawodowe w pomieszczeniach biurowych, niekiedy hałaśliwych, kiedy jest dużo klientów. Konieczność odbywania licznych rozmów może stanowić pewne zagrożenie chorobami strun głosowych.

warunki społeczne

Praca ma charakter indywidualny - każdy pracownik świadczy swe usługi bezpośrednio na rzecz klienta i niezależnie od innych pracowników biura.

Podstawowe w tej pracy są kontakty z ludźmi, i to bardzo intensywne, głównie polegające na odpowiadaniu na pytania i doradzaniu. Przy takiej intensywności kontaktów istnieje pewne ryzyko konfliktów z klientami, zwłaszcza na tle negatywnej oceny przez nich poziomu obsługi.

warunki organizacyjne

Praca trwa 8 godzin dziennie i zasadniczo nie odbywa się w systemie zmianowym, natomiast może być przedłużona, w szczególności w okresie spiętrzenia wyjazdów turystycznych (okres wakacyjny).

Charakter pracy jest zrutyinizowany: czynności wykonywane są według ustalonych procedur. Nadzór sprawowany jest okresowo, jednak w pewnym zakresie pracownik ma prawo wyboru metod i rozkładu czasowego wykonywanych zadań. Dotyczy to na przykład sposobu pozyskiwania informacji turystycznych, ich gromadzenia i przekazywania.

Ponieważ pracownik informacji turystycznej także sprzedaje usługi, ponosi odpowiedzialność finansową. Ponadto odpowiada za dobre imię firmy, ponieważ klient na podstawie kontaktu z nim kształtuje swoją opinię o funkcjonowaniu biura podróży. Z tego powodu wymagana jest odpowiednia prezencja, co m.in. sprowadza się do noszenia reprezentacyjnego ubrania. Wymóg ten dotyczy w szczególności firm o ustalonej renomie i dłuższej tradycji na rynku.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W zawodzie tym duże znaczenie ma dobra pamięć, która ułatwia pracę. Ważna jest też łatwość wypowiedzenia się - usprawnia to komunikowanie się z klientem. Istotna jest również podzielność uwagi: udzielając informacji, pracownik często jednocześnie zajmuje się sprzedażą usług turystycznych. Niemniej ważna jest też dokładność w pracy rzetelność w informowaniu.

Jak każdy, kto zajmuje się sprzedażą, pracownik informacji turystycznej powinien być spostrzegawczy i mieć dobry wzrok (by np. móc odróżnić fałszywe pieniądze od prawdziwych).

Ważną cechą jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi i zdolność przekonywania, zwłaszcza wówczas, gdy klienci zwracają się z prośbą o radę lub nie są pewni swojego wyboru. W przypadku konfliktu z klientem przydatna jest odporność emocjonalna i zdolność do samokontroli.

Pracownik informacji turystycznej powinien być ciekawy świata i stale poszerzać swoją wiedzę z zakresu historii, geografii, etnografii zarówno Polski, jak i innych krajów i kontynentów.

Przydatne są również umiejętności urzędnicze, polegające na czynnościach biurowych, takich jak prowadzenie korespondencji, rejestracja dokumentów czy wypełnianie różnych formularzy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Jest to praca lekka pod względem fizycznym, głównie siedząca.

Bardzo ważna jest sprawność wzroku w związku z korzystaniem w pracy z komputera, a także słuchu - ze względu na dużą liczbę kontaktów telefonicznych.

Teoretycznie istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych - z dysfunkcją kończyn dolnych lub poruszających się na wózkach inwalidzkich. Jednak praktycznie większość stanowisk pracy nie jest obecnie dostatecznie przystosowana dla takich osób.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Podstawowym warunkiem zatrudnienia w charakterze pracownika informacji turystycznej jest ukończenie przez kandydata szkoły średniej, a pożądana jest szkoła pomaturalna. Choć na ogół pracodawcy nie wyrażają szczególnego zapotrzebowania na określone specjalizacje, to jednak coraz częściej poszukiwane są osoby wyszkolone w obsłudze ruchu turystycznego.

W największych firmach turystycznych - przed podjęciem pracy na stanowisku referenta turystycznego - konieczne jest jeszcze ukończenie wewnątrzzakładowego kursu. Wymogi kwalifikacyjne wobec pracowników informacji turystycznej obejmują również ukończenie kursu informatorów turystycznych, znajomość języków obcych, a zwłaszcza języka angielskiego i niemieckiego, oraz umiejętność posługiwania się komputerem.

Kursy przygotowujące do wykonywania zawodu pracownika informacji turystycznej są organizowane tylko przez większe firmy turystyczne, a w szczególności przez Polskie Biuro Podróży „Orbis” Spółka z o.o. W firmie tej organizacją kursów zajmuje się:

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie pracownika informacji turystycznej istnieją pewne możliwości awansu tzw. pionowego, w hierarchii organizacyjnej przedsiębiorstwa. Dotyczy to głównie pracowników dużych firm turystycznych. W dużej firmie np. referent turystyczny może awansować na starszego referenta i dalej w hierarchii do stanowiska specjalisty ds. turystyki. Natomiast w firmach prywatnych, które zazwyczaj są małymi przedsiębiorstwami, nie spotyka się rozbudowanej struktury organizacyjnej, nie ma zatem możliwości awansu pionowego.

Awans może również oznaczać założenie własnej firmy turystycznej, co zresztą jest dość często spotykane.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w zawodzie mogą podjąć osoby starsze, nie bezpośrednio po szkole, ale muszą one spełniać powyżej opisane wymagania fizyczno-zdrowotne i kwalifikacyjne. Firmy chętniej zatrudniają jednak osoby młode (czynnik prezencji).

ZAWODY POKREWNE

informator ruchu pasażerskiego

informator handlowy

akwizytor

organizator obsługi turystycznej

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

przewodnik turystyczny
organizator konferencji (kongresów)
specjalista ds. organizacji i rozwoju produkcji i usług
sprzedawca w handlu detalicznym

LITERATURA

Pużański Z., *Obsługa ruchu turystycznego*, WSiP, 1987.
Altkorn J., *Marketing w turystyce*, PWN, 1994.
Medlik S., *Leksykon podróży, turystyki, hotelarstwa*, PWN, 1995.
Rynek Turystyczny - miesięcznik.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pracownik informacji turystycznej** - (4220104), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 392 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	27
Kujawsko-pomorskie	20
Lubelskie	23
Lubuskie	19
Łódzkie	46
Małopolskie	14
Mazowieckie	33
Opolskie	3
Podkarpackie	12

Podlaskie	18
Pomorskie	33
Śląskie	46
Świętokrzyskie	9
Warmińsko-mazurskie	25
Wielkopolskie	29
Zachodniopomorskie	35

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pracownik informacji turystycznej** wynosiła 119. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	6
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	1
Lubuskie	3
Łódzkie	1
Małopolskie	9
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	7

Podlaskie	5
Pomorskie	3
Śląskie	30
Świętokrzyskie	8
Warmińsko-mazurskie	28
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	13

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni wynosiło 2256,79. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1390,7
Kujawsko-pomorskie	1493,02
Lubelskie	1793,92
Lubuskie	2930,29
Łódzkie	1859,56
Małopolskie	1433,28
Mazowieckie	2842,91
Opolskie	1741,51
Podkarpackie	1445,57

Podlaskie	0
Pomorskie	1736,97
Śląskie	1600,2
Świętokrzyskie	1081,1
Warmińsko-mazurskie	1663,6
Wielkopolskie	1274,1
Zachodniopomorskie	2275,99

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni, wynosiła 5419. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	238
Kujawsko-pomorskie	125
Lubelskie	70
Lubuskie	412
Łódzkie	112
Małopolskie	157
Mazowieckie	2521
Opolskie	168
Podkarpackie	55

Podlaskie	0
Pomorskie	194
Śląskie	495
Świętokrzyskie	101
Warmińsko-mazurskie	218
Wielkopolskie	452
Zachodniopomorskie	101

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

IV.D. ESTRADA I DZIEDZINY POKREWNE

AGENT USŁUG ARTYSTYCZNYCH

kod: 342902

inne nazwy zawodu: menedżer, impresario

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Zadania agenta usług artystycznych obejmują szereg czynności związanych z gromadzeniem informacji o wartościach zespołu lub indywidualnego artysty, informacji związanych z repertuarem, zakresem działalności i orientacją estetyczną wykonawcy, oprawą muzyczną i sposobem wykonywania utworów.

Podczas promocji i sprzedaży danej formy sztuki, jest ona traktowana podobnie jak każdy inny produkt i w podobny do niego sposób prowadzone być musi poznanie rynku potencjalnych odbiorców. Agent usług artystycznych musi się tu wykazać wyczuciem różnych gustów i zapatrywać słuchaczy i widzów.

Agent usług artystycznych to także inicjator i organizator spotkań z realizatorem imprez. Przekazuje on propozycje udziału zespołu lub indywidualnego artysty w koncercie, wystawie, przeglądzie itp.

Często opisywana osoba, prócz typowych zadań związanych z promocją jest także bliskim doradcą wykonawców mających wpływ na ich repertuar i program występu.

Agent usług artystycznych przygotowuje umowy i kontrakty zatwierdzone przez wykonawców, negocjuje ich warunki i wprowadzanie w życie.

Czasami zajmuje się również przygotowywaniem plakatów, folderów, programów imprez, nagrywa kasety wideo, płyty z repertuarem, single reklamowe rozsyłane do rozgłośni radiowych itd.

Zajmując się organizacją koncertów i imprez wyszukuje sponsorów wspomagających materialnie zaplecze tych przedsięwzięć, czasami udaje się mu pozyskać hojnego mecenasa zespołu obiecując mu późniejszy udział ze sprzedaży płyt i kaset.

Ponad to oferuje klientom zbiorowym i indywidualnym bilety na widowiska i imprezy artystyczne i rozrywkowe, rozprowadzając je za pośrednictwem sklepów muzycznych, kas sal koncertowych itp.

Po zakończonych widowiskach rozlicza koszty finansowe występu - wynajmu sal, honorariów itp., prowadzi rozliczenia finansowe z ZAIKS-em (Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych) z upoważnienia zespołu lub artysty.

Osoba opisywana może być również organizatorem okolicznościowych imprez i widowisk dla różnych środowisk np. rocznic kombatanckich.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca agenta usług artystycznych przebiega w biurach, ośrodkach kulturalnych, wewnątrz sal koncertowych lub wystawowych. Do czynników charakteryzujących to środowisko pracy należy hałas, Agent specjalizujący się w organizacji imprez muzycznych, często uczestniczący w próbach zespołów, przesłuchujący nagrania, współpracujący w komponowaniu, ustawianiu dźwięku, towarzyszący grupom muzycznym w koncertach jest narażony na mogące wyniknąć kłopoty ze słuchem - jego osłabienie.

warunki społeczne

Praca agenta usług artystycznych jest nacechowana kontaktami z ludźmi, zarówno z artystami jak i ich odbiorcami.

Poza konsultacjami, poradami i organizowaniem opisywana osoba musi być w stanie odpowiedzieć na pytania dotyczące jakości, akustyki i oświetlenia sal.

Praca na opisywanym stanowisku to praca w zespole. Podczas kontaktów z muzykami, plastykami, innymi agentami i krytykami opisywana osoba uczy się także od nich nowych form działania, efektywniejszych sposobów organizacji różnych imprez, zdobywa wciąż to nową wiedzę o muzyce, sztukach pięknych itd.

W pracy swej agent usług artystycznych korzysta z typowo biurowych narzędzi pracy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W kontaktach ze swymi klientami posługuje się prócz typowych urządzeń telekomunikacyjnych jak telefony, faksy, telefaksy, także najnowocześniejszych zdobyczy techniki - chodzi tu głównie o komputerową sieć internetu pozwalająca na śledzenie światowych trendów muzycznych, mód plastycznych itp.

W swej pracy zmuszony jest on także do przeglądu prasy specjalistycznej o tematyce muzycznej i plastycznej pozwalającego na kontrolę zapatrywań krytyków dotyczących jakości artystycznej grup muzycznych, grafików, malarzy, co może być później przydatne w organizowaniu imprez z ich udziałem.

warunki organizacyjne

Przeciętnie praca charakteryzowanej osoby trwa około 8 godzin dziennie, jednak jej czas może ulec zmianie w wyniku nieprzewidzianych problemów organizacyjnych, doglądania prac przygotowawczych do koncertu lub wystawy, reprezentowaniu klienta podczas okolicznościowych spotkań i przyjęć.

W przypadku samo zatrudnienia to znaczy na przykład podczas prowadzenia własnej firmy możliwe jest także samodzielne ustalanie czasu pracy.

W tym przypadku nadzór jego pracy jest symboliczny i polega na doglądaniu i kontroli przez klienta wykonania jego zaleceń i wywiązywania się ze zobowiązań co do wynajmu sali, sprzedaży biletów, rozesłania zaproszeń itp.

Agent usług artystycznych z racji charakteru swej pracy zmuszony jest do częstych wyjazdów, często nawet do uczestniczenia w trasach koncertowych i wystawowych reprezentowanych przez siebie artystów.

W pracy codziennej nie ma wymagań dotyczących ubioru, jednak podczas okolicznościowych przyjęć i spotkań wymagane jest ubranie reprezentacyjne.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Aby zostać agentem usług artystycznych należy poza odpowiednim przygotowaniem do zawodu, charakteryzować się pewnymi cechami.

Należy do nich między innymi zdolność koncentracji uwagi pozwalająca na skupienie się nad danym problemem, pozwalające na wnikliwe jego przemyślenie i podjęcie trafnych decyzji.

Nie mniej ważna jest umiejętność postępowania z ludźmi niezwykle ważna w codziennej pracy oraz umiejętność podejmowania szybkich i trafnych decyzji, szczególnie w przypadku nagle wynikłych zmian w planach imprezy lub koncertu. Umiejętność pokierowania zespołem ludzi w sytuacjach, gdy sponsor lub właściciel wynajmowanej sali nie wywiązuje się z umowy a dana impreza musi się odbyć, to cecha niezbędna.

Mimo pracy w zespole, bardzo ważną umiejętnością jest zdolność samodzielnego działania. Podczas negocjacji z partnerem to właśnie ona, połączona z wcześniej wspomnianą umiejętnością podejmowania szybkich decyzji często decyduje o sukcesie rozmów i wynikającym z nich zaistnieniu na rynku danego artysty.

Z innych cech potrzebnych w pracy agenta usług artystycznych wymienić na pewno należy inicjatywność oraz wytrwałość i cierpliwość, pozwalająca konsekwentnie dążyć do osiągnięcia celu.

W tym zawodzie często po pierwszych niepowodzeniach i braku zainteresowania kreowanym artystą przychodzi moda na wykonywany przez niego rodzaj sztuki, pozwalający go wylansować.

Do wykonywania opisywanego zawodu predystynują kandydata również pewne rodzaje zainteresowań. Branża muzyczna lub plastyczna to dziedziny sztuki, których tajniki poznaje się przez lata, śledząc kariery różnych wykonawców, ich wzloty i upadki. Pozwala to w późniejszej pracy zawodowej trafić w gusta odbiorców reprezentując daną grupę artystyczną. Zainteresowania wcześniejsze procentują później również w postaci konkretnej wiedzy wykorzystywanej podczas rozmów z wykonawcami, krytykami i innymi specjalistami danej branży.

Należy jednak pamiętać, iż opisywana osoba to przede wszystkim menedżer i to właśnie zdolności menedżerskie są podstawą przydatności do wykonywania zawodu. Przejawiają się one w poszerzaniu swojej wiedzy w zakresie ekonomii, handlu i biznesu. Towarzyszy im wcześniej wspomniana umiejętność radzenia sobie z innym ludźmi i wpływanie na zdanie i opinie innych, przy równoczesnej niezależności opinii własnych. Umiejętności menedżerskie idą również w parze z energią działania, pewnością siebie i optymizmem.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W pracy agenta usług artystycznych przydatne jest zainteresowanie takimi przedmiotami szkolnymi jak historia, geografia, plastyka i wychowanie muzyczne.

Są one często wykorzystywane w obmyśleniu idei reklamowej np. zespołu muzycznego, która odnosić się ma, do kontynuacji przez grupę tradycji swych poprzedników, ich muzyka ma czerpać wzorce z melodii danego regionu itp.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Jeżeli chodzi o warunki fizyczne wymagane w zawodzie, to konkretne przeciwwskazania nie istnieją. Naturalnie opisywany zawód należy do grupy tych, które wymagają od wykonującej go osoby aktywności ruchowej, częstych wyjazdów w teren, osobistego doglądania organizowanych imprez. Agent usług artystycznych musi więc, poza odpornością emocjonalną, być w stanie podjąć fizycznie wspomnianym zadaniom.

Praca jego zaliczana jest do lekkich, lecz wynika to z badań prowadzonych na typowym stanowisku pracy - w biurze, za biurkiem. Osoba która chce dalsze swe losy związać z tym zawodem musi być jednak świadoma tego, że im więcej imprez i kampanii artystycznych jest organizowanych, tym więcej należy poświęcić sił na doprowadzenie ich do końca.

Agent specjalizujący się w organizacji imprez muzycznych, często uczestniczący w próbach zespołów, przesłuchujący nagrania, współpracujący w komponowaniu, ustawianiu dźwięku, towarzyszący grupom muzycznym w koncertach jest także narażony na mogące wynikać kłopoty ze słuchem - jego osłabienie.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Aby zdobyć zawód agenta usług artystycznych należy ukończyć szkołę dającą przekrojowe wykształcenie pozwalające na orientowanie się w wymienionych dziedzinach, po czym przez bezpośredni kontakt ze środowiskiem artystycznym powoli starać się czynić pierwsze kroki w zawodzie, angażując się w organizację imprez, pomoc w rozwoju danego gatunku sztuki, zbieranie informacji o zespołach lub twórcach indywidualnych itp. Często opisywanymi agentami zostają absolwenci szkół artystycznych. Czasami nie mogąc pozyskać odbiorców swej sztuki, lub nie mając warunków do jej tworzenia pomagają przez działalność menedżerską innym wykonawcom, których twórczość pozwala zarobić jednym jak i drugim.

Nie istnieją szkoły, których ukończenie wystarczy do zdobycia zawodu agenta usług artystycznych. Wynika to między innymi z potrzeby posiadania bardzo szerokiego zakresu wiedzy w zawodzie. Wiedza ta obejmuje zarówno znajomość przedmiotów humanistycznych: filozofia, socjologia i języki obce oraz ekonomii i elementów matematyki. Opisywana osoba musi łączyć humanistyczne podejście do sztuki ze ścisłą kalkulacją ponoszonych kosztów i oczekiwanych zysków związanych z organizacją imprez kulturalnych: pokazów, koncertów, wystaw; kampanii promocyjnych itp.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Zawód agenta usług artystycznych daje także duże możliwości awansu,

Objawia się on zdobywaniem coraz to większego prestiżu w branży artystycznej i menedżerskiej, pozyskiwaniu artystów znanych, dających pewność sukcesu związanych z nimi przedsięwzięć, możliwość kreowania rynku artystycznego, wpływania na gusty odbiorców itd.

W przypadku prowadzenia własnej firmy możliwe jest zatrudnianie nowych pracowników, jej rozwój, a co za tym idzie awans w hierarchii organizacyjnej, możliwość większego wyboru zakresu swych obowiązków.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie agenta usług artystycznych możliwe jest podjęcie pracy w późniejszym wieku. Ścisłe ograniczenie wiekowe nie istnieje. Teoretycznie opisywanymi usługami zajmować mogą się nawet osoby w podeszłym wieku, jednak praca ta generalnie przeznaczona jest dla ludzi młodych. Pracodawcy chętniej zatrudniają ludzi do 40 roku życia nie kładąc nacisku na płeć kandydata. Pamiętać jednak należy, że wykonywanie tego zawodu uzależnione jest przede wszystkim od stopnia profesjonalizmu i znajomości rynku artystycznego przez pracownika, tak więc osoby starsze posiadające kontakty ze światem sztuki i potrafiące je wykorzystać także mogą starać się zaistnieć jako agenci usług artystycznych.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Zawód ten mają możliwość wykonywać również osoby niepełnosprawne. Chodzi tu o osoby z dysfunkcją kończyn dolnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich.

ZAWODY POKREWNE

organizator konferencji
organizator widowni

LITERATURA

Jean Withers, Carol Vipperman „Na czym polega i jak robić Marketing Usług”
Wydawnictwo M&A Communications Polska 1994

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Agent usług artystycznych** - (3429003), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 47 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	2
Małopolskie	2
Mazowieckie	9
Opolskie	1
Podkarpackie	6

Podlaskie	2
Pomorskie	2
Śląskie	2
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	4
Wielkopolskie	4
Zachodniopomorskie	7

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Agent usług artystycznych** wynosiła 1. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Agencji biur pomagających w prowadzeniu działalności gospodarczej i pośrednicy handlowi niesklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 2563,98. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	2000
Lubuskie	1900
Łódzkie	3721,28
Małopolskie	0
Mazowieckie	4016,33
Opolskie	1500
Podkarpackie	1468,07

Podlaskie	0
Pomorskie	4252,7
Śląskie	2868,64
Świętokrzyskie	2288,12
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1293,65
Zachodniopomorskie	900

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Agencji biur pomagających w prowadzeniu działalności gospodarczej i pośrednicy handlowi nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 820. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	6
Lubuskie	76
Łódzkie	200
Małopolskie	0
Mazowieckie	126
Opolskie	10
Podkarpackie	67

Podlaskie	0
Pomorskie	10
Śląskie	76
Świętokrzyskie	12
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	206
Zachodniopomorskie	31

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

KONFERANSJER

kod: 347202

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Konferansjerowi powierza się prowadzenie różnego rodzaju występów estradowych (koncertów, spektakli kabaretowych, widowisk rewiowych, itp.). Konferansjer zapowiada kolejne punkty programu i zajmuje uwagę publiczności krótkimi formami aktorskimi (jak opowiedziana anegdota), które podnoszą atrakcyjność występów.

Elementarnym zadaniem konferansjera jest podanie publiczności wszelkich niezbędnych informacji o charakterze (tytuł, forma) kolejnych występów i osobach wykonawców oraz autorów. Kolejne pojawienia się konferansjera na scenie mają ułatwić publiczności odbiór koncertu czy widowiska. Czasem, jak np. w wypadku koncertów muzyki klasycznej lub jazzowej, rolą konferansjera jest nie tylko przekazanie publiczności rzetelnych informacji, ale również opatrzenie występów komentarzem. Konferansjer musi być zatem człowiekiem kompetentnym w danej dziedzinie twórczości i umieć zbudować ciekawą i niebanalną wypowiedź. Na koncertach konferansjerami są często dziennikarze oraz krytycy muzyczni.

W innych znów sytuacjach konferansjer występuje w roli showmana, który bawi publiczność różnymi miniscenkami aktorskimi i podsyca jej zainteresowanie widowiskiem. Konferansjer pojawia się często w imprezach estradowych, które złożone są z luźno ze sobą skojarzonych epizodów (np. występy kabaretowe połączone z występami piosenkarzy). Pojawiający się na scenie konferansjer nadaje wtedy imprezie bardziej spójny charakter.

Konferansjer zwykle sam obmyśla i inscenizuje swoje wejścia na scenę. W zawodzie tym trzeba więc mieć pewne umiejętności literackie i zarazem aktorskie. Konferansjer musi umieć ułożyć sobie na nowo znaną nawet anegdotę i wyreżyserować sposób, w jaki ją przedstawi. W tym zawodzie pracuje się całkowicie samodzielnie. Konferansjer zatem sam kreuje swój wizerunek estradowy - wybiera formy i kolory ubrania, fryzurę, itd.

W roli konferansjera występują chętnie aktorzy, autorzy tekstów kabaretowych, prezenterzy telewizyjni i radiowi oraz dziennikarze muzyczni. Częściej bowiem organizowane są imprezy o bardziej jednorodnej formie, jak np. koncert jazzowy, czy widowisko kabaretowe. Natomiast duże widowiska rewiowe lub występy typu warieté, czyli „składanki” różnorodnych form estradowych - z nich właśnie wywodzi się rola konferansjera jako postaci łączącej ze sobą rozmaite punkty programu - są dzisiaj dość rzadkie. Z zawodem konferansjera spokrewniony jest natomiast nowy zawód: prezentera muzycznego w dyskotecce.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejscem pracy konferansjera są sceny estradowe - zarówno duże sale widowiska, jak skromne sceny w kawiarniach. Czasem konferansjer występuje w programach nagrywanych w studio telewizyjnym.

warunki społeczne

Konferansjer jest w swojej pracy samodzielny - zwykle sam przygotowuje tekst, obmyśla i inscenizuje swoje pojawienia się na scenie. Jego występy są jednak tylko „częścią na tle całości” widowiska. Musi więc nawiązać dobre porozumienie z całym zespołem i respektować życzenia reżysera widowiska.

warunki organizacyjne

Konferansjer wykonuje swój zawód w salach widowiskowych w różnych miejscowościach. Dla tego zawodu charakterystyczna jest konieczność częstych bliższych i dalszych podróży. Konferansjer pracuje w rytmie nieciągłym - czasem kilka dni pod rząd, a kiedy indziej raz w tygodniu.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Wykonywanie zawodu konferansjera wymaga wyraźnych uzdolnień aktorskich. Konferansjer przede wszystkim musi mieć znakomicie opanowaną dykcję i modulację głosu, a także znać techniki aktorskiej ekspresji ruchu i gestu, inaczej bowiem trzeba wyrażać grę ciała w dużych i małych salach. Niezbędny w tym zawodzie jest dar słowa - umiejętność zwięzłego i ciekawego budowania zdań,

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

także pewien talent narracyjny, wreszcie wrażliwość na emocjonalną barwę słowa. Istotnym zadaniem konferansjera jest np. wyrażenie w kilkudzaniowej wypowiedzi wyraźnego klimatu - humorystycznego czy lirycznego. To połączenie umiejętności aktorskich i literackich jest najcenniejszą cechą w tym zawodzie. Trudno wyobrazić sobie w tym zawodzie człowieka, która nie potrafi łatwo nawiązać kontaktu z innymi ludźmi.

Konferansjer, występując w roli osoby prowadzącej spektakl estradowy i narzucającej mu pewna spoistość i rytm, czasem staje wobec konieczności nagłego wyjścia na scenę i wypełnienia niespodziewanej przerwy technicznej. Talent do improwizacji to również istotna cecha w tym zawodzie. Konferansjer - tak jak aktor czy prezenter telewizyjny - musi doskonale panować nad swoimi emocjami, być wolny od tremy i zdyscyplinowany. Konferansjer musi być również człowiekiem dbającym o swój wygląd, potrafiącym samemu wymyślić swój wizerunek sceniczny (np. skomponować ubranie).

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Wykonywanie zawodu konferansjera wymaga niezłej sprawności fizycznej - podobnie jak w zawodzie aktora. Istotna jest również dobra prezencja.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Nie ma ściśle sprecyzowanych warunków podjęcia pracy w tym zawodzie. Na pewno niezbędne umiejętności najłatwiej rozwinąć w trakcie wyższych studiów, zwłaszcza aktorskich. Konferansjerzy specjalizujący się tylko w pewnego typu imprezach, jak koncerty muzyki klasycznej lub jazzowej, powinni być kompetentni w tych dziedzinach - wtedy dobrym przygotowaniem są studia muzykologiczne.

Do zawodu tego trafiają ludzie, którzy potrafią wykazać się odpowiednim talentem i umiejętnościami.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHI ZAWODOWEJ

W zawodzie tym wyznacznikiem awansu jest znane w świecie estradowym nazwisko i ciekawe propozycje występów.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych co do chwili podjęcia pracy w tym zawodzie. Najłatwiej wejść na rynek estradowy osobom o wykształceniu aktorskim.

ZAWODY POKREWNE

spiker radiowy
prezenter telewizyjny
aktor
satyryk

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Konferansjer** - (3470201), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 10 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	3
Małopolskie	1
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Konferansjer** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prezenterzy radiowi, telewizyjni i inni wynosiło 1473,04. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2162,15
Kujawsko-pomorskie	1950
Lubelskie	0
Lubuskie	1541,67
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1107,15
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	760
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1127,5
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prezenterzy radiowi, telewizyjni i inni, wynosiła 375. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	35
Kujawsko-pomorskie	34
Lubelskie	0
Lubuskie	204
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	17
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	51
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	34
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

PIOSENKARZ

kod: 347304

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy piosenkarza jest wykonywanie (śpiewanie) piosenek i utworów muzycznych jako solista, piosenkarz estradowy lub wykonawca w zespole muzycznym. Przed piosenkarzem stoi niezwykle ważne zadanie - niezbędny warunek powodzenia w zawodzie - wyrobienie sobie sympatii i przychylności zarówno wśród przedstawicieli branży muzycznej jak i wśród publiczności. To sympatia i popularność u publiczności decyduje w największej mierze o utrzymywaniu się piosenkarza na wolnym rynku "showbusinessu".

Podstawowym zadaniem jest dla każdego piosenkarza znalezienie odpowiednich autorów muzyki i tekstów piosenek, ale także stylistów, projektantów swoich strojów i kostiumów estradowych. Charakter i umiejętności tych współpracowników wpływa bezpośrednio na wartość i ocenę pracy piosenkarza. Odpowiedni dobór współpracowników wpływa na przebieg jego pracy, a nawet jego powodzenie. Konkurencja nowych, wchodzących na rynek muzyczny piosenkarzy zmusza bowiem do ciągłego dbania o własny image artystyczny.

Istotnym elementem pracy piosenkarza jest stałe doskonalenie warsztatu artystycznego - próby. Musi on nieustająco dbać o jakość techniczną i artystyczną prezentowaną podczas śpiewania. Często piosenkarze zatrudniają dodatkowo akompaniatorów.

Orientacja w nowych trendach, zjawiskach i nazwiskach w szeroko rozumianej muzyce rozrywkowej jest kolejnym, niezbędnym wymaganiem tego zawodu. Tradycyjnie piosenkarz - lub zespół - przypisywani są do jednego gatunku muzyki: na przykład rockowej lub popularnej. Nie wszyscy korzystają z usług zawodowych kompozytorów i autorów tekstów - szczególnie w zespołach rockowych bardzo często wykonywane są kompozycje własne.

Poza właściwym procesem śpiewania piosenkarz (jeśli nie zatrudnił managera) zmuszony jest zabezpieczać sobie występy i nagrania będące źródłem jego zarobkowania oraz dbać o promocję swoich utworów.

Piosenkarz wykorzystuje w swojej pracy rozmaite instrumenty muzyczne (pianino, gitary, perkusja i instrumenty perkusyjne, syntezatory, drewniane i blaszane instrumenty dęte itp.), używa sprzętu nagłaśniającego (mikrofony, głośniki itp.) a także różnego typu magnetofony.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca piosenkarza wykonywana jest w różnych miejscach: w budynkach (studia nagraniowe, kluby, sale koncertowe itp.) oraz na wolnym powietrzu (festiwale, koncerty itd.). Charakterystyczną właściwością dla materialnego środowiska pracy piosenkarza w dużym stopniu jest hałas. Dodatkowo - praca w otoczeniu sprzętów elektrycznych, a więc ewentualność zagrożenia porażeniem.

Choroby zawodowe zagrażające piosenkarzom to przede wszystkim choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym (jak guzki śpiewacze, niedowład strun głosowych, zmiany przerostowe).

warunki społeczne

Praca piosenkarza ma charakter zarówno indywidualny jak i grupowy jednocześnie. Polega na niezbędnych i bardzo intensywnych kontaktach z ludźmi (współpracownikami stałymi i dorywczymi). Dominują tu, w dużym stopniu, współpraca i zarazem rywalizacja. Konkurencja jest bardzo ważnym czynnikiem rozwoju artystycznego piosenkarza. Piosenkarza oceniają krytycy, właściciele firm fonograficznych - ale przede wszystkim publiczność przychodząc na koncerty i kupując płyty.

Porozumiewanie w pracy ma głównie charakter bezpośredni (spotkania, rozmowy, telefony), czasami mogą występować konflikty i spięcia.

warunki organizacyjne

Piosenkarz ma zazwyczaj ruchome godziny pracy w zależności od otrzymanych zleceń. Dlatego bywa, że pracuje zarówno w dzień jak i w nocy, także podczas dni powszechnie wolnych od pracy.

W pracy piosenkarza mamy do czynienia z nierutynizowanym charakterem pracy i często zmieniającymi się, nieprzewidywalnymi warunkami tej pracy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W poszczególnych przedsięwzięciach musi często podporządkowywać się charakterowi występu) organizatorom, reżyserom i innym osobom, z którymi pracuje.

Piosenkarz ponosi odpowiedzialność artystyczną za wykonywanie swojej pracy. Jedyną sankcją i zarazem karą za nieodpowiednie wykonanie pracy może być niezatrudnienie piosenkarza przy następnych imprezach artystycznych.

Praca ta w dużym stopniu wiąże się z licznymi podróżami: dojazdy na nagrania, próby, koncerty ale często także wyjazdami poza granice kraju (np. na festiwal).

Wykonywanie tej profesji wymaga posiadania ubioru reprezentacyjnego - estradowego, najczęściej w wielu wersjach i wariantach. Jest to bardzo ważny element wizerunku estradowego, określający często na pierwszy rzut oka, jaki gatunek muzyki piosenkarz wykonuje (np. piosenkarz w stylu country nieodłącznie kojarzy się z kowbojskim kapeluszem).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy piosenkarza - stworzenie takiego wrażenia artystycznego (dzięki śpiewowi) by zapewnić widzom i słuchaczom odpowiednią rozrywkę w tym zawodzie niezbędne wydają się wszelkie cechy i talenty związane z muzyką (głos, poczucie rytmu, muzykalność, elementy aktorstwa, plastyka ruchu, estetyka, umiejętność odczytywania potrzeb widzów itp). Wymagania stawiane w tym zawodzie dotyczą także ostrości słuchu, podzielności uwagi, dobrej pamięci (trzeba znać śpiewane teksty) wyobraźni i kreatywności.

Dopiero te cechy poparte przydatną odpornością emocjonalną, umiejętnością współpracy w grupie dają szansę powodzenia w zawodzie.

Kluczowymi cechami niezbędnymi w tym zawodzie są także ciekawość twórcza i zdolność do uzewnętrzniania własnych uczuć i stanów emocjonalnych czyli ekspresja twórcza. Ta ostatnia cecha wydaje się warunkiem sine qua non wykonywania opisywanego zawodu. Dodatkowo, jak w innych zawodach artystycznych, cenne mogą okazać się inne zainteresowania artystyczne poszerzające warsztat piosenkarza a są nimi: gra na instrumentach muzycznych, komponowanie, recytacje, aktorstwo.

W pewnym stopniu mogą być także przydatne umiejętności związane z wychowaniem muzycznym jak sztuka operowania dźwiękiem, muzykologia.

Nie należy też zapominać o zawsze przydatnej umiejętności wyrażania się w języku polskim i znajomości obcych, które mogą ułatwić występy za granicą.

Niezwykle ważnym wymaganiami jakie stawia zawód piosenkarza jest posiadanie wyjątkowych, wyróżniających cech osobowościowych i technicznych (charakter głosu) które tworzą tzw. osobowość sceniczną.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Mimo, że praca piosenkarza zaliczana bywa do lekkich stawia twarde wymagania. Niezbędna jest duża sprawność narządów słuchu i mowy, bezbłędnie funkcjonujący układ oddechowy i umiejętność pracy w hałasie.

Wyróżnić można względne przeciwwskazania do uprawiania tego zawodu. Są nimi: choroby układu oddechowego, astma itp, zaś bezwzględne przeciwwskazania stanowią jękanie się i problemy z emisją dźwięków.

W zawodzie tym pracują niepełnosprawni i to z pewnymi sukcesami. Są to niewidomi (Ray Charles, Stevie Wonder), niedowidzący, osoby z dysfunkcją kończyn górnych lub dolnych a także poruszające się na wózkach inwalidzkich.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Chociaż w tym zawodzie nie jest wymagane żadne minimalne wykształcenie to wydaje się, że osoby nie posiadające chociaż matury nie będą miały szans na wykonywanie zawodu piosenkarza. Zdarzają się oczywiście odstępstwa, ale na ogół wymagana jest określona specjalizacja: wykształcenie muzyczne, najlepiej II stopnia oraz dodatkowe kwalifikacje: minimum znajomość języka angielskiego.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Każdy zainteresowany może podnosić kwalifikacje zawodowe w szkołach muzycznych, na warsztatach i kursach. Można też po zdaniu egzaminów otrzymać poświadczenie umiejętności zezwalające na wykonywanie zawodu. Nie jest to jednak niezbędne.

Istnieją jednak preferencje osobowe przy zatrudnianiu. Są to wiek, najlepiej w przedziale 20 -35 lat i prezencja.

Możliwości rozwoju kariery zawodowej są całkowicie uzależnione od sukcesu na rynku muzycznym.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie piosenkarza nie istnieje możliwość zrobienia kariery w sensie awansu w hierarchii zawodowej. Jednak najlepsi wykonawcy mają praktycznie nieograniczone możliwości zostania gwiazdami.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Istnienie możliwość podejmowania pracy przez osoby starsze, na ogół jednak w zawodzie startują ludzie młodzi lub bardzo młodzi - większość znanych zespołów muzycznych to koledzy ze szkoły lub podwórka, interesujący się piosenką od najmłodszych lat.

ZAWODY POKREWNE

tancerz

muzyk

tancerz - estradowy

aktor

kompozytor

sufler

LITERATURA

Encyklopedia Muzyki

PWN Warszawa 1995 (wznowienie)

czasopisma muzyczne

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Piosenkarz** - (3470302), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 24 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	1
Lubuskie	1
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	5
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Piosenkarz** wynosiła 1. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Muzycy, piosenkarze i tancerze wynosiło 1340,06. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1510,5
Kujawsko-pomorskie	1586,34
Lubelskie	3031,7
Lubuskie	0
Łódzkie	2950,23
Małopolskie	1119,77
Mazowieckie	3757,5
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1651,63
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Muzycy, piosenkarze i tancerze, wynosiła 571. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	11
Kujawsko-pomorskie	11
Lubelskie	11
Lubuskie	0
Łódzkie	22
Małopolskie	460
Mazowieckie	12
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	44
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

TANCERZ

kod: 347305

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zawód tancerza estradowego (zwanego niegdyś rewiowym) pojawił się w XIX wieku, kiedy to powstawały liczne teatry rewiowe i kabarety, w których występom komików i śpiewaków towarzyszyły piękne tancerki. Obecnie zawód ten wygląda nieco inaczej - mniej jest klubów i lokali organizujących programy rewiowe, nieliczne są też teatry muzyczne. Nie kręci się już też tylu filmów muzycznych, w których popis tancerzy były nieodłączną atrakcją przyciągającą widzów.

Zadaniem tancerza estradowego jest dostarczenie widzom przyjemnych przeżyć i doznań estetycznych dzięki wykonaniu przez niego tańca lub innych układów choreograficznych. Praca tancerza, polega na pokazie rozmaitych technik tanecznych, których podstawowymi elementami jest chodzenie, elementy gimnastyczne, podskoki i obroty. Występom tancerza estradowego (jego układom choreograficznym) zazwyczaj towarzyszy muzyka. Jej rodzaj i rytm określa rozmaite gatunki tańca wyznaczające style i konwencje pracy tancerza. Wybór określonego gatunku tańca narzuca charakter imprezy, w której tancerz uczestniczy. Częstokroć specjalizuje się on w jednym gatunku tańca, będącym dla niego najwłaściwszym sposobem wyrażenia siebie oraz porozumienia z widzem.

Tancerz estradowy może występować na festiwalach, festynach, a także w lokalach, rewiach a także filmach muzycznych.

Niezależnie od tego czy praca dotyczy występów na dużych estradach czy w lokalach związana jest w znacznym stopniu ze współpracą z innymi: partnerami, zespołem, choreografem. Tancerz podporządkowuje się wówczas koncepcji reżysera, choreografa i innych osób odpowiedzialnych za całość imprezy.

Często wykorzystywane są w tym zawodzie proste rekwizyty takie jak laski, piłki itp. Wizerunek estradowy kreowany jest także poprzez strój - czyli kostium, współgrający z charakterem układu i całego spektaklu (światło, scenografia itp.).

Sam występ jest tylko ukoronowaniem pracy tancerza. Poza estradą jego praca koncentruje się na codziennych, żmudnych próbach i ćwiczeniach, także ogólnorozwojowych (np. siłownie, fitness-cluby).

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca tancerza estradowego wykonywana jest na estradach (scenach) pomieszczeń zamkniętych: sal koncertowych, lokali rozrywkowych i gastronomicznych oraz studiów telewizyjnych, a także na wolnym powietrzu (festiwale, święta okolicznościowe, parady itp.).

Często towarzyszy im hałas (dźwięki muzyki, gwar publiczności). Kolejną charakterystyczną właściwością dla tej profesji jest zbyt słabe lub zbyt intensywne oświetlenie estrady lub sceny.

Innymi uciążliwymi czynnikami występującymi w opisywanym zawodzie może być położenie stanowiska pracy - estrady na poziomie różnym (wyższym) od powierzchni otoczenia. Może to grozić upadkiem. Właśnie z zabezpieczeniem położenia estrady związane są choroby zawodowe typowe dla zawodu tancerza. Są to głównie przewlekłe choroby narządów ruchu wywołane zbyt intensywnym sposobem wykonywania pracy, nadmiernym obciążeniem nóg i kręgosłupa. Czasami występuje także uszkodzenie słuchu wywołane działaniem hałasu, ale nie są to przypadki częste.

warunki społeczne

Kontakty z ludźmi w zawodzie tancerza estradowego są niezbędne i bardzo intensywne. Dominują wśród nich w istotnym stopniu współpraca i rywalizacja. O randze i pozycji zawodowej tancerza decyduje zestawienie jego umiejętności z innymi, często kolegami z jednego zespołu lub grupy. W pracy tej przeważa bezpośredni sposób porozumiewania się (przygotowania i próby) oraz gestykulacja

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

(występy - praca właściwa). Nawet jeżeli tancerz występuje w zespole dominuje tu indywidualna forma pracy - każdy tancerz samodzielnie wykonuje wyznaczone elementy choreograficzne.

warunki organizacyjne

Pracę tancerza estradowego zalicza się do grupy zawodów tzw. wolnych. Ze względu na dosyć rzadkie występy trudno tu nawet określić przeciętny codzienny czas pracy w tym zawodzie. Formalnie, gdyż nie są to stałe i regularne godziny pracy, możemy je określić jako najniższą grupę czasową pomiędzy kilkoma minutami a paroma godzinami. Należy pamiętać, że najczęściej jest to praca w zależności od otrzymanego zlecenia (chyba że tancerz jest stałym pracownikiem np. teatru rewiowego) i może być wykonywana zarówno w dzień jak i w nocy.

Praca nie jest w zasadzie nadzorowana, jednak na podstawie umowy zadania artystyczne tancerza są wyznaczone a przyjęty występ choreograficzny choć niezrutynizowany powinien być i bywa precyzyjnie określony (kroki, układy itp.).

Tancerz estradowy - to zawód bez zależności organizacyjnych. Co najwyżej podlega zaleceniom i wskazówkom choreografa podczas przygotowań poszczególnych numerów estradowych. Później dostosowuje się do uzgodnionych punktów zlecenia (udział w próbach). Poza odpowiedzialnością artystyczną praca tancerza nie wiąże się bezpośrednio z żadnymi innymi rodzajami odpowiedzialności. Można to wytłumaczyć w ten sposób, że tancerz dobry, umiejący zastosować się do wskazówek, a jednocześnie wykazujący się pewną indywidualnością łatwiej znajdzie ciekawe zlecenia niż osoba nie wykazująca zainteresowania np. udziałem w próbach.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na specyfikę zawodu tancerza estradowego wymagane są w tej pracy takie sprawności sensomotoryczne jak: ostrość słuchu - istotne jest tu rozróżnianie wysokości i natężenia dźwięków towarzyszącej muzyki, na niej oparty jest układ choreograficzny - istota pracy tancerza. Niezbędnym wydaje się możliwie najbardziej rozwinięty zmysł równowagi - odczuwanie pozycji i ruchu ciała, oraz doskonała koordynacja wzrokowo-ruchowa pozwalająca na jednoczesne posługiwanie się narządami wzroku i ruchu. W mniejszym stopniu dotyczy to spostrzegawczości tancerza.

Ważne w tym zawodzie są jeszcze takie zdolności jak: dobra pamięć - należy znać klejność elementów w układzie choreograficznym, a przede wszystkim sam taniec i aktorstwo jako elementy podstawowe i sprawiające wrażenie na odbiorcach pracy tancerza.

Ponadto dodatkowymi, przydatnymi sprawnościami w tym zawodzie jest wycucie muzyczne i rytmiczne będące pochodnymi gry na instrumentach muzycznych - wyobraźni niezbędnej przy kompozycji struktur muzycznych. Ich przełożenie na ruchy tancerza służy podniesieniu jakości pracy w opisywanym zawodzie.

Inne ważne i przydatne w wykonywaniu tej pracy cechy jak: umiejętność współdziałania w zespole a zarazem zachowanie niezależności własnych opinii oraz empatia i samodzielność z drugiej strony wydają się cechami sprzecznymi ale paradoksalnie to właśnie one decydują o sile i wartości wykonywanej pracy artystycznej. Są motorem rozwoju nowych form - ważnych dla zawodu tancerza jako artysty. Byłyby jednak niczym szczególnym gdyby nie dokładność wykonywania założonej pracy tancerza według wcześniej ustalonej choreografii. I na koniec cecha bodajże najważniejsza dla jakości odbioru pracy tak tancerza jak i każdego artysty - ekspresyjność tzn. umiejętność i zdolność uzewnętrzniania odczuć i uczuć wyrażonych dla zawiązania wyobraźnią odbiorców. Cechy i zainteresowania przydatne w pracy tancerza mogą być również ważne nie tylko dla zawodów związanych z tańcem ale też śpiewem, grą na instrumentach muzycznych, kompozycją, w filmie i teatrze.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracy tancerza estradowego nie można zaliczyć do prac lekkich. Wymaga ona dużej sprawności układu mięśniowego i kostno-stawowego. Niezbędna jest tu także duża sprawność układu oddechowego i krążeniowego a także ogólna wysoka wydolność fizyczna i silna budowa ciała. Wszystkie wymienione cechy łączą dużą sprawność narządów równowagi. I chociaż nie istnieją

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

zdrowotne przeciwwskazania do pracy w zawodzie tancerza estradowego nie istnieje żadna możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych w tym zawodzie. Co więcej, nawet każda chwilowa niedyspozycja uniemożliwia wykonywanie - choćby czasowe - tego specyficznego zawodu.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie tancerza estradowego niezbędne jest posiadanie minimum średniego wykształcenia ogólnego. Przede wszystkim wymagane jest posiadanie określonej specjalizacji: ukończenia szkoły baletowej lub muzyczne. Żadne inne dodatkowe kwalifikacje nie są wymagane. Przy zatrudnianiu w tym zawodzie istnieją pewne preferencje. Największe szanse mają kobiety w wieku 20-25 lat o dobrej prezencji. Nie oznacza to jednak, że mężczyźni są tych szans pozbawieni - większość zespołów estradowych jest koedukacyjna.

MOŻLIWOŚCI AWANSU

W zawodzie tancerza estradowego nie istnieją możliwości rozwoju kariery zawodowej rozumiane jako pokonywanie szczebli w hierarchii. Możliwa jest jednak zmiana miejsca pracy a przez to nieznaczne polepszenie wynagrodzenia np. występy w znanych klubach za granicą. Każdy, kto pragnie zrobić karierę w tym zawodzie powinien pamiętać o wymienionych na wstępie osobach, które dzięki talentowi stały się gwiazdami światowego formatu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Osoby po ukończeniu 30 roku życia praktycznie nie mają większych szans na podjęcie pracy w zawodzie. Także większość praktycznie działających w zawodzie tancerzy na ogół rezygnuje z występów po osiągnięciu pewnego wieku. Pozostają jednak w branży jako nauczyciele zawodu, lub stają się cenionymi specjalistami jako choreografowie.

ZAWODY POKREWNE

piosenkarz estradowy
tancerz baletowy
muzyk-instrumentalista
aktor
choreograf
Aktor cyrkowy

LITERATURA

czasopisma muzyczne

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Tancerz estradowy** - (3470303), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 19 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	0
Lubuskie	1
Łódzkie	2
Małopolskie	0
Mazowieckie	4
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	4
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Tancerz estradowy** wynosiła 5. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	4
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Muzycy, piosenkarze i tancerze wynosiło 1340,06. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1510,5
Kujawsko-pomorskie	1586,34
Lubelskie	3031,7
Lubuskie	0
Łódzkie	2950,23
Małopolskie	1119,77
Mazowieckie	3757,5
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1651,63
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Muzycy, piosenkarze i tancerze, wynosiła 571. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	11
Kujawsko-pomorskie	11
Lubelskie	11
Lubuskie	0
Łódzkie	22
Małopolskie	460
Mazowieckie	12
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	44
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

AKTOR CYRKOWY

kod: 347401

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Aktor cyrkowy - Aktor cyrkowy - od greckiego słowa „akrobates” - jest artystą sztuki cyrkowej demonstrującym publiczności trudne ćwiczenia gimnastyczne, wymagające dużej zręczności i sprawności fizycznej. Głównym zadaniem akrobaty jest twórcza realizacja koncepcji artystycznych reżysera, scenografa i choreografa w ramach prezentowanej przez siebie specjalności.

Aktor cyrkowy powinien opanować do perfekcji ćwiczenia gimnastyczne, wchodzące w skład wybranej przez siebie formy występu artystycznego (tzw. numeru). Wiąże się to z wielokrotnym powtarzaniem ćwiczeń podczas zajęć treningowych.

W zawodzie akrobaty istnieją specjalizacje. Każdy Aktor cyrkowy lub grupa akrobatyczna zajmuje się wybranym rodzajem ćwiczeń. Może to być akrobatyka, gimnastyka, żonglerka czy ekwilibrystyka.

Miejszem pracy akrobaty jest cyrk. Aktor cyrkowy występować może bez przyrządów, na przyrządach oraz z przyrządami i przyborami. Te przyrządy i przybory nazywamy rekwizytami. Do najbardziej znanych rekwizytów zaliczamy: trapez, liny pionowe, poziome, ukośne i luźne, trampolinę, czyli batut, ścieżkę sprężystą do skoków akrobatycznych oraz wałki, drabiny, monocykle, persze, kółka i maczugi.

Do ćwiczeń indywidualnych wykonywanych przez akrobatę należą: salta, przewroty, przerzuty, stania na rękach, mostki, elementy gibkościowe itp. Elementy te mogą być wykonywane zespołowo i wtedy mówimy o grupie akrobatycznej. Grupy akrobatyczne wykonują swój repertuar w parterze (skoki akrobatyczne, piramidy, żonglerka piłeczkami i maczugami, skoki z deski akrobatycznej lub ekwilibrystyka na kuli czy drabinie) lub w powietrzu na znacznej wysokości (przeskoki z jednego przyrządu na drugi, chodzenie po linie, ewolucje na trapezie itp.).

Praca wykonywana przez akrobatę może mieć charakter statyczny - i wtedy występują takie ćwiczenia jak piramidy, stania na rękach, balans perszem - lub dynamiczny, jak skoki na trampolinie, jazda na motocyklu z różnymi ewolucjami czy ćwiczenia na ruchomym trapezie. O podjęciu pracy w zawodzie akrobaty decydują umiejętności i sprawność fizyczna.

Aktor cyrkowy - Iluzjonista to człowiek otoczony nimbem tajemniczości. Wypowiadając jedno magiczne słowo, potrafi wyczarować z laski kwiaty, pusty kielich napelnić winem lub wyjąć królika z cylindra. Wszystko po to, by zapewnić widzom rozrywkę.

Współczesnych przedstawicieli sztuki magicznej dzielimy zasadniczo na dwie grupy: tych, którzy wykonują manipulacje i tych, którzy tworzą iluzję.

Słowo manipulacja pochodzi od łacińskiego słowa *manus* – ręka. Elementy pokazu oparte są na wspaniałej technice palców, prawidłowej koordynacji rąk oraz szybkości i precyzji wykonywanych czynności. Podstawowe rekwizyty to karty, piłeczki, monety, zapalniczki, chustki itp. Przedmioty te pojawiają się nagle przed oczami zdumionych widzów, po czym równie tajemniczo znikają. Papieros rzucony wielokrotnie na podłogę pojawia się natychmiast za uchem artysty, w jego kieszeni lub też spływa wprost z powietrza. Manipulator często dokonuje sprytnego manewru, który odwraca uwagę widza. Wiadomo, że publiczność bacznie śledzi ręce artysty, aby rozszyfrować pokazywany numer, a każdy dodatkowy ruch jest szczególnie obserwowany. Manipulatorzy potrafią to sprytnie wykorzystać, by zwrócić zaniepokojenie widowni w kierunku, który jest z góry zaplanowany i potrzebny dla prawidłowego przebiegu pokazu.

Iluzja natomiast jest to pokaz różnych sztuczek, opartych z reguły na specjalnie przygotowanej do tego celu aparaturze. Rekwizyty są specjalnie skonstruowane – mają podwójne dna, podwójne przegrody, odpowiednio wmontowane i ustawione lustra. Wszystko to umożliwia iluzjonistę i jego asystentom wprowadzanie publiczności w świat tajemniczości, absurdu i magii. Ważną rolę w takich numerach odgrywają asystenci, którzy mogą w odpowiednim momencie odizolować iluzjonistę od ciekawych oczu widza, podać lub zabrać odpowiedni przedmiot. Od nich też w dużym stopniu zależy powodzenie wykonywanych trików. Oto kilka przykładowych trików związanych z iluzją.

Na oczach publiczności do klatki zostaje wprowadzona piękna dziewczyna. Następnie klatka zostaje nakryta dużą chustą i wyciągnięta wysoko pod kopułę cyrku. A po zerwaniu chusty w klatce zostaje ... lew! Widzowie, każdy na swój sposób, próbują rozwiązać zagadkę. Wariantów jest wiele, tylko,

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

niestety, żaden z nich nie odpowiada prawdzie. Iluzjonista bowiem zazdrośnie strzeże swego pomysłu. Trudno – tajemnica zawodowa.

Inny trik ma przede wszystkim na celu rozbawienie publiczności. Na dużą patelnię wlewa się trochę denaturatu, następnie podpala i zakrywa pokrywką. Po chwili, po zdjęciu pokrywki, z patelni wyskakuje np. żywa gęś i zaczyna biegać po scenie. Asystenci próbują ją złapać. Scenka ta zawsze wywołuje gromki śmiech i duże brawa.

Do tradycyjnych numerów iluzji należy przecinanie piłą osoby, która znajduje się w dużej skrzyni, lub też połykanie przez artystę długiego sztyletu. Oczywiście nikomu nie dzieje się żadna krzywda. A jak to się robi, pozostaje tajemnicą.

Dziś stale szuka się nowych rozwiązań w dziedzinie iluzji. Współpracuje się z inżynierami, którzy służą wiedzą i współczesną techniką. Robi się ciekawą oprawę scenograficzną, współpracuje z choreografem i reżyserem. Ciągłe obmyśla się nowe, coraz ciekawsze rozwiązania, aby zadziwić widza, co w dzisiejszych czasach nie jest najłatwiejsze.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Aktor cyrkowy wykonuje swą pracę podczas spektaklu cyrkowego. Jednakże ze względu na stale rosnące zapotrzebowanie na różnorodne formy działalności kulturalno-rozrywkowej o zróżnicowanych treściach akrobaci demonstrują swe umiejętności także podczas imprez estradowych, spektaklach artystycznych typu variétés (oraz na okolicznościowych imprezach i pokazach na wolnym powietrzu).

W zawodzie aktora cyrkowego istnieje znaczne ryzyko wypadków. Wiele ćwiczeń gimnastycznych wykonywanych jest na różnych wysokościach, na śliskich i niestabilnych powierzchniach. Stwarza to niebezpieczeństwo upadków prowadzących do stłuczeń, skręceń czy złamań, a w konsekwencji do przewlekłych chorób układu kostno-stawowego i mięśniowego.

warunki społeczne

Aktor cyrkowy prezentuje swoje umiejętności w formie opracowanego, skomponowanego w całość programu, wykonywanego indywidualnie lub w ramach zespołu artystycznego. Repertuar indywidualny nazywany jest potocznie „solówką”. Aktor cyrkowy ustawia każdy „numer” pod względem trudności i kolejności wykonywanych elementów. Następnie wspólnie z reżyserem i choreografem nadają układowi kompozycję, uwzględniając wymogi widowiskowości. Praca zespołowa wymaga współpracy wszystkich członków grupy akrobatycznej w zakresie repertuaru, sposobu i metod wykonania. W grupie akrobatycznej jedna osoba jest kierownikiem (menedżerem) i zajmuje się sprawami finansowymi, kontraktami czy kształtem artystycznym programu.

warunki organizacyjne

Czas pracy akrobaty jest uzależniony od poziomu prezentowanego widowiska oraz od zapotrzebowania społecznego.

Praca może odbywać się w dzień i w nocy, a jej natężenie przypada szczególnie na dni wolne od pracy.

Praca akrobaty ma charakter zrutynizowany, bez zależności organizacyjnych, a nadzór nad nią jest symboliczny.

Jako praca sezonowa, zależna jest ona od zleceń i odbywa się w różnych miejscach. Wiąże się to koniecznością częstego przemieszczania się na znacznych odległościach na terenie kraju i poza jego granicami.

Aktor cyrkowy musi dostosować swój ubiór do aktualnie prezentowanego repertuaru.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główne zadanie akrobaty, jakim jest prezentowanie trudnych i niebezpiecznych ćwiczeń gimnastycznych, cechami niezbędnymi w tym zawodzie są: odwaga, szybkość i celowa reakcja na oczekiwane sytuacje oraz poczucie odpowiedzialności za zdrowie i życie współwiczających. Cechy te zaobserwować można na przykład podczas przeskoków saltami z jednego trapezu na drugi, na którym znajduje się partner łapiący skaczącego. Aktor cyrkowy skaczący musi wykazywać się odwagą i szybkim refleksem, natomiast partner chwytający musi wykazać się szybkim refleksem i poczuciem odpowiedzialności za konsekwencje. Wiele ćwiczeń wykonywanych jest bez zabezpieczenia, co podnosi ich wartość, bo dostarcza widzowi sporej dawki emocji.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Na wyżej wymienionym przykładzie widać również, jak ważną rolę odgrywa umiejętność oceny odległości, czyli widzenie stereoskopowe w momencie przeskoku z przyrządu na przyrząd.

Niemalą rolę odgrywa koordynacja przed wykonaniem trudnych elementów. Bardzo ważną sprawnością sensomotoryczną jest zmysł równowagi. Wszystkie bowiem ćwiczenia ekwilibrystyczne opierają się na utrzymywaniu równowagi. Są to ćwiczenia na przykład na linii poziomej, ukośnej czy luźnej, na której Aktor cyrkowy musi utrzymać się przez określony czas, wykonując jednocześnie inne ćwiczenia, jak na przykład żonglowanie piłeczkami czy kółkami.

Wiele ćwiczeń wymaga kojarzenia określonych form ruchu z ustalonymi sygnałami i znakami.

Artysta sztuki cyrkowej powinien mieć również uzdolnienia aktorskie i taneczne. Wszystkie bowiem ćwiczenia wykonywane są przy muzyce w odpowiednim rytmie.

Aktor cyrkowy działając w zespole musi mieć umiejętności współdziałania z partnerem oraz podporządkowania się określonym regułom zachowania. Samokontrola, karność i świadoma dyscyplina, wtedy gdy wymaga tego zachowanie odpowiednich zasad postępowania, również nie powinny być mu obce.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę akrobaty zalicza się do prac bardzo ciężkich. Morfologiczną bazę podstawy działalności akrobaty stanowi układ ruchu kostno-stawowo-wiązadłowy i układ mięśniowy.

Układ kostny musi być odporny na obciążenia, takie jak: naciskanie, rozciąganie i zginanie. Naciskanie występuje na przykład w momencie utrzymania piramidy wieloosobowej przez akrobatę trzymającego, rozciąganie przy wszystkich elementach wykonywanych dynamicznie (stawy pracują przy zginaniu i prostowaniu). Podczas tych ćwiczeń bardzo aktywnie pracuje cały układ mięśniowy, od którego w dużym stopniu zależy perfekcyjne wykonanie elementów akrobatycznych i gimnastycznych.

Akrobatę oprócz sprawności układu kostno-stawowo-wiązadłowego i mięśniowego powinna cechować również duża sprawność narządu równowagi oraz wysoka wydolność fizyczna.

Dobrze rozwinięty narząd równowagi pozwala na doskonałe wykonanie numeru stójkarskiego (w staniu na rękach) czy innych numerów ekwilibrystycznych. Wysoka wydolność fizyczna pozwala wykonać program artystyczny w równym tempie i z dużą swobodą, wpływając na estetykę wykonywanych ćwiczeń. Duże wymagania stawiane są również narządom wzroku, słuchu, oddychania i układowi krążenia.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Wymaganym wykształceniem w zawodzie akrobaty jest ukończenie jedyne w Polsce Państwowego Studium Cyrkowego w Julinku, którego pełna nazwa brzmi:

Państwowe Studium Cyrkowe, Szkoła Artystyczna II stopnia w Julinku
05-084 Leszko k/Błonia,

Jest to szkoła pomaturalna, kształcąca ludzi nie mających wcześniej nic wspólnego z cyrkiem, a mających chęć zdobycia zawodu artysty cyrkowego. Nauka trwa 5 semestrów, po jej ukończeniu otrzymuje się dyplom artysty cyrkowego.

Istnieje również możliwość uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu artysty cyrkowego po zdaniu egzaminu przed Państwową Komisją Egzaminacyjną Ministerstwa Kultury i Sztuki (Zarządzenie nr 25 z dnia 21.06.1978 r. oraz Zarządzenia nr 23 z dnia 4.05.1984 r. Ministra Kultury i Sztuki w sprawie powołania państwowych komisji egzaminacyjnych w dziedzinie teatru, muzyki i estrady). O możliwość zdawania tego egzaminu mogą ubiegać się byli sportowcy (akrobaci, gimnastycy), którzy aktualnie są członkami grupy akrobatycznej i prezentują wysoki poziom artystyczny. W tym wypadku nie jest wymagane żadne wykształcenie.

Ze względu na częste przemieszczanie się z miejsca na miejsce pożądane jest posiadanie prawa jazdy.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

W zawodzie akrobaty istnieje ograniczona możliwość rozwoju kariery zawodowej. Jedyną możliwością jest zdobycie medalu na festiwalach sztuki cyrkowej, co wiąże się z możliwością podjęcia pracy w najlepszych cyrkach świata.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie akrobaty mogą podjąć pracę ludzie starsi pod warunkiem, że byli Aktor cyrkowymi i mają duże doświadczenie zawodowe oraz dobry stan zdrowia. Mogą otrzymać rolę drugoplanową lub mogą zostać kierownikiem grupy akrobatycznej przygotowując numer do występów i zajmując się sprawami organizacyjnymi grupy. Dla akrobaty granica wieku jest płynna, ale nie powinna przekraczać 40 roku życia. Granica ta jest uzależniona od sprawności układu kostno-stawowo-więzadłowego i układu mięśniowego.

ZAWODY POKREWNE

kaskader
sportowiec zawodowy
instruktor sportu
konferansjer
aktor

LITERATURA

Wadimow A., *Sztuki magiczne*. Warszawa, Wydawnictwo CRZZ 1970.
Wadimow A., *Sztuki magiczne na scenie amatorskiej*. Warszawa, Wydawnictwo CRZZ 1961.
Wadimow A., *Wesoła magia*. Warszawa, Wydawnictwo CRZZ 1966.
Kieres W., *Magiczny stolik*. Warszawa 1963.
Zieliński Z. (red.), *Akrobatyka sportowa. Dwójki kobiet*, Biblioteka Trenera. Resortowe Centrum Metodyczno - Szkoleniowe Kultury Fizycznej i Sportu, Warszawa, 1994.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Akrobata** - (3470401), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 9 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	1
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Akrobata** wynosiła 43. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	43
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu wynosiło 1816,7. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1871,51
Kujawsko-pomorskie	1814,04
Lubelskie	1736,61
Lubuskie	1516,82
Łódzkie	1747,96
Małopolskie	1313,47
Mazowieckie	2614,56
Opolskie	1435,63
Podkarpackie	1727,62

Podlaskie	-
Pomorskie	1839,41
Śląskie	1912,21
Świętokrzyskie	1825,3
Warmińsko-mazurskie	1698,38
Wielkopolskie	1747,16
Zachodniopomorskie	1955,77

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu, wynosiła 4844. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	456
Kujawsko-pomorskie	167
Lubelskie	154
Lubuskie	224
Łódzkie	400
Małopolskie	789
Mazowieckie	665
Opolskie	63
Podkarpackie	292
Podlaskie	-
Pomorskie	45

Śląskie	645
Świętokrzyskie	135
Warmińsko-mazurskie	258
Wielkopolskie	403
Zachodniopomorskie	40

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Iluzjonista** - (3470405), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 0 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Iluzjonista** wynosiła 4. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu wynosiło 1816,7. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1871,51
Kujawsko-pomorskie	1814,04
Lubelskie	1736,61
Lubuskie	1516,82
Łódzkie	1747,96
Małopolskie	1313,47
Mazowieckie	2614,56
Opolskie	1435,63
Podkarpackie	1727,62

Podlaskie	-
Pomorskie	1839,41
Śląskie	1912,21
Świętokrzyskie	1825,3
Warmińsko-mazurskie	1698,38
Wielkopolskie	1747,16
Zachodniopomorskie	1955,77

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu, wynosiła 4844. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	456
Kujawsko-pomorskie	167
Lubelskie	154
Lubuskie	224
Łódzkie	400
Małopolskie	789
Mazowieckie	665
Opolskie	63
Podkarpackie	292

Podlaskie	-
Pomorskie	45
Śląskie	645
Świętokrzyskie	135
Warmińsko-mazurskie	258
Wielkopolskie	403
Zachodniopomorskie	40

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

SUFLER

kod: 347208

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Praca suflera polega na umiejętnym sufłowaniu, czyli podpowiadaniu tekstu aktorowi, który zapomniał swojej kwestii podczas przedstawienia teatralnego bądź nagrania telewizyjnego. By osiągnąć cel, sufler musi posiadać umiejętność tzw. szeptania scenicznego (szeptania słyszalnego nawet z większych odległości), a w przypadku pracy w telewizji - bezgłośniego podpowiadania jedynie ruchem ust. Jest to zawód służebny wobec innych - zawodu aktora, reżysera. Obecność suflera w trakcie przedstawienia ma dać aktorom poczucie bezpieczeństwa i pewności, iż zawsze jest ktoś zdolny do podpowiedzenia zapomnianego tekstu.

Sufler teatralny, począwszy od pierwszej próby czytanej, na której reżyser ostatecznie ustala obsadę, przez próby sytuacyjne, aż po generalną, obserwuje pracę zespołu i w niej uczestniczy. Poznaje on w ten sposób styl pracy poszczególnych aktorów. Znajomość sposobów ich pracy pozwala mu potem podczas przedstawień podpowiadać w odpowiednich momentach (potrafi rozpoznać, kiedy aktor robi pauzę, kiedy zaś zapomniał tekstu). Głównym zadaniem suflera obserwującego próby jest tworzenie tzw. egzemplarza suflerskiego, czyli zapisywanie w scenopisie wszelkich zmian, skreśleń, przedstawionych scen oraz pauz robionych przez aktorów (zdarza się tworzenie specjalnego systemu znaków przez suflerów jednego teatru). Egzemplarz taki jest aktualnym wzorcem, bazą tekstową dla wszystkich innych egzemplarzy, m.in. reżyserskiego, nim też posługuje się sufler w sufłowaniu podczas spektakli.

Do obowiązków suflera należy dopilnowanie, by aktorzy wypowiadali tekst zgodnie z egzemplarzem. Metoda pracy w tym przypadku zależy od przyzwyczajień aktora. Część z nich lepiej zapamiętuje kwestie ucząc się ich w domu i w tym wypadku sufler ma za zadanie korygować podczas prób ewentualne błędy, część zaś uczy się bezpośrednio podczas prób sytuacyjnych - wtedy sufler musi współpracować z aktorem, "podrzucić" mu tekst na bieżąco.

W trakcie spektaklu sufler siedząc na widowni (w przypadku małych scen bez zaplecza) lub w kulisie (z boku sceny) musi równocześnie obserwować akcję sceniczną i kontrolować zgodność wypowiadanego tekstu z zapisem egzemplarza suflerskiego.

Suflera telewizyjnego w scenach statycznych coraz częściej zastępuje tzw. teleprompter, czyli urządzenie elektroniczne wyświetlające tekst, umieszczone przy kamerze.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Sufler może pracować nie tylko w teatrze, ale i w telewizji. Jednak głównym miejscem jego pracy pozostaje teatr. Podczas prób obserwuje scenę z widowni. W trakcie przedstawienia zależnie od warunków inscenizacyjnych siedzi czasem w niewygodnej pozycji w kulisie (niewidoczny z boku sceny, ukryty za dekoracją) lub w pierwszym rzędzie na widowni.

W zawodzie suflera częste są schorzenia strun głosowych, występujące szczególnie u starszych, dłużej pracujących suflerów.

warunki społeczne

Sufler swoją pracę wykonywać może jedynie we współpracy z aktorami i reżyserem. Dostosować się musi do ustaleń reżysera dotyczących prób i przedstawień, powinien również zaznajomić się z interpretacją reżyserską realizowanego dramatu. Samodzielnie zaś dostosowuje się do metody pracy indywidualnej aktora, dopasowując się do przyzwyczajień aktora, by osiągnąć jak najlepszy efekt i doprowadzić do pamięciowego opanowania tekstu. Sam też opracowuje egzemplarz suflerski, wszelkie zmiany zaznaczając za pomocą własnego kodu.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Funkcja suflera, zmuszająca go do ciągłej obserwacji i kontroli pracy aktorów oraz nieustannego zwracania im uwagi i poprawiania niesie ze sobą ryzyko konfliktów. Występują one szczególnie często w końcowej fazie budowania przedstawienia, gdy zarówno aktorzy, jak i sufler stresują się z powodu nadchodzącej premiery.

warunki organizacyjne

Sufler pracuje od 6 do 9 godzin dziennie. Czas jego pracy zależy od ustalonych przez reżysera i dyrektora teatru godzin prób i spektakli. Gdy sufler prócz sufłowania podczas codziennych przedstawień pracuje równocześnie nad nowym dziełem scenicznym, musi pojawiać się zarówno rano na próbach, jak i wieczorem na spektaklach. Nie jest od niego wymagane specjalne ubranie (czasem przebierany jest w kostium pasujący do granej sztuki), choć ubiór suflera nie powinien być ekstrawagancki, by nie wyróżniał go spośród widzów i nie odwracał ich uwagi od sceny.

Sufler stara się, by aktorzy pamięciowo opanowali tekst oraz poprawnie wypowiedali go ze sceny. Pilnuje również poprawności stylistycznej i gramatycznej zapisanych w egzemplarzu suflerskim kwestii.

Wymagana jest od niego pełna dyspozycyjność, gdyż zdarzają się dodatkowe próby czy przedstawienia oraz praca w soboty, niedziele i święta, czyli normalne dni pracy dla teatru.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

By umiejętnie podpowiadać aktorom zapomniane przez nich kwestie, sufler musi nie tylko pamięciowo opanować scenopis, co ułatwia później szybkie sufłowanie. Powinien on również nawiązać tak bliski kontakt z aktorem, aby natychmiast rozpoznawać chwile wahania, niepewności i w tych momentach "podawać" tekst. Nie powinno mu się udzielać zdenerwowanie aktora, jego zadaniem jest ponowne nadanie rytmu roli i uspokojenie występującego. Wyjątkowego współdziałania wymaga w szczególności praca nad monodramem, gdy sufler pracuje tylko z jednym aktorem. Pozytywna współpraca zależy od nawiązanego już na pierwszej próbie osobistego kontaktu. Jednoczesna obserwacja sceny i egzemplarza wymaga nie tylko podzielności uwagi, ale również dobrego wzroku umożliwiającego czytanie nawet w warunkach niedostatecznego oświetlenia. Bez względu na monotonię warunków sufler musi być skoncentrowany na płynącym ze sceny tekście niezależnie od tego, czy jest to pierwsze, czy setne przedstawienie.

W stresującej pracy w teatrze, gdzie ścierają się indywidualności aktorskie i reżyserskie sufler musi wykazać się opanowaniem (nie powinien brać strony w konfliktach aktorsko-reżyserskich, bo przeszkodziłoby mu to w poprawnym spełnianiu swoich obowiązków) oraz umiejętnością podporządkowania się reżyserowi oraz aktorom. Powinien zdawać sobie sprawę ze swej służebnej wobec przedstawienia i artystów roli. Cierpliwie powtarzać zapomnianą przez wykonawcę kwestię (nawet gdy musi powtarzać ją po raz kolejny).

Wymagana jest w tym zawodzie dokładność, skrupulatność – szczególnie podczas prowadzenia egzemplarza, który musi być czytelny także dla ewentualnych zastępców. Dokładne zapisywanie podczas prób wszelkich zmian pozwala suflerowi na szybkie zorientowanie się w pomyłkach aktorów i ich natychmiastową korektę.

Sufler opracowując sztukę powinien ją dobrze rozumieć, gdyż ułatwia to dostosowanie się do wymagań reżysera oraz współpracę z aktorami. Powinien więc zapoznać się z dostępnymi opracowaniami i omówieniami na temat tekstu, by pojąć intencje reżysera i podporządkowany im sposób gry aktorskiej.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Najważniejszy w pracy suflera jest dobry wzrok oraz słuch. W ciemnościach panujących na widowni lub w kulisie musi on sprawdzać na bieżąco scenopis, słuchając jednocześnie odgłosów dobiegających ze sceny. Przeszkadzają przy wykonywaniu tego zawodu schorzenia strun głosowych oraz wady wymowy, choć nie wykluczają one kandydata na to stanowisko. Istnieje możliwość podjęcia pracy

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

przez niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich i osób z dysfunkcją kończyn dolnych. Wymaga to jednak przeróbek kulis, wejść na scenę od strony zaplecza technicznego itp., gdyż nie wszystkie teatry są dostosowane do potrzeb osoby na wózku (brak podjazdów, specjalnych toalet, miejsc do ustawienia wózka na widowni itp.).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Formalnie przy przyjmowaniu do pracy na stanowisko suflera nie ma określonego minimalnego poziomu wykształcenia, jednak w praktyce osoby nie posiadające ukończonej szkoły średniej nie mogą liczyć na otrzymanie posady. Nie ma szkół, w których kandydat mógłby się nauczyć suflowania. Jedynie praktyka w teatrze pozwala na wykonywanie zawodu. Przydatne jest również wykazanie się zainteresowaniem teatrem.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Sufler nie ma możliwości formalnego awansu, może on jednak starać się o zdobycie uznania jako dobry sufler. W praktyce, po dłuższej pracy w teatrze sufler może również wykonywać obowiązki inspicjenta (kontrolującego przebieg prób i przedstawienia, wejścia i zejścia aktorów ze sceny), rekwizytora.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych dla ludzi starających się o pracę, mogą ją podjąć także osoby powyżej 50 roku życia. Warunkiem jest dobry stan strun głosowych, wzroku i słuchu.

ZAWODY POKREWNE

lektor
organizator widowni
rekwizytor
inspicjent
aktor

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Sufler** - (3479003), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 2 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Sufler** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 1903,89. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1820
Kujawsko-pomorskie	1841,86
Lubelskie	1448,26
Lubuskie	1046
Łódzkie	1468,08
Małopolskie	1784,62
Mazowieckie	2559,22
Opolskie	1627,18
Podkarpackie	1927,71

Podlaskie	-
Pomorskie	2308,09
Śląskie	1899,95
Świętokrzyskie	1875,45
Warmińsko-mazurskie	1747,86
Wielkopolskie	2222,23
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 1366. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	164
Kujawsko-pomorskie	55
Lubelskie	75
Lubuskie	5
Łódzkie	103
Małopolskie	86
Mazowieckie	174
Opolskie	31
Podkarpackie	125

Podlaskie	-
Pomorskie	15
Śląskie	223
Świętokrzyskie	20
Warmińsko-mazurskie	152
Wielkopolskie	95
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

KRUPIER

kod 421502

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Krupier organizuje i prowadzi różne gry hazardowe w kasynach. W zawodzie tym można wyróżnić dwa podstawowe stanowiska pracy: krupier - dealer (bezpośrednio prowadzi grę) i krupier - inspektor (czuwa nad prawidłowością gry).

W kasynach gier hazardowych w Polsce krupierzy prowadzą grę w ruletkę francuską i amerykańską oraz w gry karciane - black jacka, pokera karaibskiego i siedmiokartowego.

Grę w ruletkę francuską prowadzi trzech krupierów - dealerów, jeden z nich siedzi u szczytu stołu (naprzeciwko koła), dwaj inni siedzą po obu stronach stołu. Przebieg gry uważnie obserwuje krupier - inspektor. Krupier zaprasza graczy do obstawiania swoich zakładów na planszy (numery, kolory, liczby parzyste - nieparzyste, kolumny, tuziny oraz różne kombinacje), po chwili rzuca kulkę w kierunku odwrotnym do obrotów koła. Gdy kulka jeszcze toczy się, ogłasza koniec obstawiania zakładów, wreszcie grabkami wskazuje wygrywający numer na planszy oraz ogłasza wszystkie wygrywające kombinacje (np. liczbę, kolor, parzyste - nieparzyste i tzw. duże i małe liczby). Krupierzy siedzący po obu stronach pomagają graczom w ustawieniu żetonów na żądanym przez nich miejscu (zakładzie). Krupierzy używają w tym celu specjalnych grabek, pod żadnym pozorem nie wolno im wziąć żetonów z ręki gracza. Ich zadaniem jest zapamiętanie, kto i gdzie postawił swoje żetony. Krupierzy pilnują także dokładnego ustawienia żetonów na planszy. Po ogłoszeniu wyników gry krupierzy grabkami zabierają ze stołu przegrywające żetony i rozpoczynają wypłacanie wygranych. Obliczają ich wysokość i wykładają na stół żetony stanowiące wygraną, które również grabkami przesuwają w kierunku graczy. Obowiązuje ścisła kolejność wypłacania wygranych: najpierw za żetony postawione na kolumny, potem tuziny liczb, wreszcie za żetony położone w okolicach i na numerze wygrywającym. Krupier prowadzi całą grę w języku francuskim.

W ruletce amerykańskiej używa się do gry żetonów wartościowych i kolorowych, którym wartość nadaje gracz w chwili zakupu. Stół do gry jest mniejszy i wyższy. Grę tę obsługuje tylko jeden krupier - dealer, który pracuje na stojąco. W ruletce amerykańskiej krupier wszystkie operacje wykonuje rękami i posługuje się równoległe językiem angielskim i polskim. Tempo gry jest znacznie szybsze, niż w ruletce francuskiej.

Bardzo popularną karcianą grą kasynową jest black jack. Krupier prowadzący grę stoi przy stole, tasuje i rozdaje karty graczom i sobie. Liczy i informuje graczy o liczbie posiadanych przez nich punktów, na ich żądanie rozdaje im dodatkowe karty i dobiera dodatkowe karty dla siebie. Zabiera ze stołu przegrane żetony oraz dokonuje wypłaty graczom, którzy wygrali.

Inną grą karcianą, proponowaną często w kasynach, jest jedna z odmian pokera, tzw. poker karaibski. Krupier ogłasza początek gry, tasuje i rozdaje karty graczom i sobie. Następnie zabiera żetony graczy rezygnujących z dalszej gry w tym rozdaniu, odkrywa swoje karty, zabiera żetony przegrywające i wypłaca wygrane.

Istnieją również odmiany pokera, w których gracze grają pomiędzy sobą, wtedy dodatkowym zadaniem krupiera jest pobranie prowizji od gracza wygrywającego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejszem pracy krupiera są kasyna gier hazardowych. W salach gry zwykle jest tylko sztuczne oświetlenie i często panuje zgiełk. Większość gier krupierzy obsługują stojąc przy stołach i mają tylko krótkie przerwy na odpoczynek.

warunki społeczne

Krupier w swojej pracy jest właściwie samodzielny, prowadząc grę musi jednak natychmiast reagować na wszelkie znaki swoich kolegów. Krupier codziennie spotyka się z wieloma graczami, ale jego kontakt z nimi ma przede wszystkim charakter wzrokowy. Wykonując swój zawód musi zachowywać wyraźny dystans wobec graczy.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

warunki organizacyjne.

Kasyna gry są zwykle otwarte 16 - 24 godziny na dobę, krupierzy pracują zatem w systemie zmianowym, również w dni wolne od pracy i święta. Najwięcej osób odwiedza jednak kasyna wieczorami lub nocą, stąd częściej wypada krupierowi praca w godzinach nocnych. Praca krupiera jest ściśle nadzorowana przez przełożonych, czuwających nad przebiegiem gier w kasynie (tzw. pit bossów). Wszelkie ich czynności są precyzyjnie wyznaczone i muszą mieć charakter absolutnie rutynowy. Krupier występuje w pracy w ubraniu wynikającym z utartej tradycji i zawsze dokładnie określonym przez dyrekcję kasyna. Mężczyźni - czarna marynarka, żakiet smoking lub kamizelka, biała koszula i mucha, czarne skarpetki i buty. Kobiety - czarne spódniczki, czarne buty na obcasie, bluzki w różnych kolorach. Nie wszystkie gry mogą prowadzić kobiety (np. nie obsługują ruletki francuskiej). Czasem od krupierów wymaga się wyjazdu do innej miejscowości i podjęcia tam czasowej pracy w kasynie, należącym do jednego właściciela (zwłaszcza do miejscowości turystycznych w okresie wakacyjnym).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Duża spostrzegawczość oraz umiejętność szybkiego wykonywania obliczeń w pamięci to dwie elementarne cechy, konieczne w tym zawodzie. Krupier musi natychmiast odróżniać miejsca i żetony wygrywające w ruletce czy układy kart oraz błyskawicznie wyliczyć wygraną i zaraz ją wypłacić. Osoby zgłaszające się na kurs dla krupierów są najpierw poddawane testowi na spostrzegawczość i umiejętności rachunkowe. Krupier ma prowadzić grę precyzyjnie i zarazem w dość szybkim tempie. W tej pracy trzeba zatem być wybitnie uważnym, mieć znakomity refleks i zdolność podejmowania natychmiastowych decyzji. Każde z rozstrzygnięć krupiera ma wynikać ze skrupulatnego trzymania się reguł gry. Krupier nie może ufać intuicji, a tylko swojej skoncentrowanej uwadze. W tym zawodzie niezbędna jest również dobra koordynacja ruchowo - wzrokowa. Sprawne i dokładne usunięcie ze stołu gry różnych przegrywających żetonów wcale nie jest rzeczą łatwą. Jeszcze trudniejsze jest np. odpowiednie ustawienie i podanie żetonów graczom. W zależności od ich ilości żetony ustawia się w różne figury geometryczne (np. 80 w romb, 220 w trójkąt). Trzeba więc opanować specjalne techniki ustawiania i pchania żetonów. Krupierowi przydaje się więc również zręczność rąk. Od krupiera wymaga się dużego opanowania, musi być niezachwiany w swoich decyzjach i nienagannie uprzejmy w kontaktach z graczami. Krupier ma zachować dystans do graczy i równocześnie dbać o wytworzenie dobrej aury przy stole gry. Odporność na stresy i duża łatwość nawiązywania kontaktu z ludźmi to dwie cechy, które harmonijnie winien łączyć w sobie dobry krupier.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Krupier większość gier prowadzi stojąc przy stole, w tym zawodzie przydatna jest więc dobra kondycja fizyczna. Osoba, który nosi okulary, powinna mieć je doskonale dobrane przez okulistę, tak by nie odczuwała zmęczenia wzroku.

Osoby niepełnosprawne nie są zatrudniane jako krupierzy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do uprawiania zawodu krupiera przygotowują kursy, organizowane przez kasyna gry, w miarę ich zapotrzebowania na nowych pracowników. O przyjęciu na kurs decyduje test, badający spostrzegawczość i umiejętności szybkiego wykonywania obliczeń w pamięci oraz rozmowa kwalifikacyjna. Na kurs przyjmuje się osoby mające co najmniej wykształcenie średnie (matura) i w zasadzie do trzydziestego roku życia. Konieczna jest również dobra znajomość języka angielskiego ewentualnie francuskiego. Kurs trwa 6 - 10 tygodni i jest bezpłatny. W czasie jego trwania osoba szkolona nie otrzymuje żadnego wynagrodzenia. Po ukończeniu kursu kasyna zatrudniają takie osoby najpierw jako praktykantów (praktykujących dealerów - training dealer).

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Droga kariery zawodowej krupiera jest wielostopniowa, od praktykanta do młodszego, a potem starszego dealera. W miarę zdobywania doświadczenia można zostać młodszym, a potem starszym inspektorem, wreszcie krupierem organizującym i nadzorującym pracę krupierów na jednej ze zmian (training pit-boss, potem starszy pit-boss). Ostatecznie krupier może awansować na asystenta managera i na koniec managera kasyna.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH.

Kurs przygotowujący do uprawiania zawodu krupiera mogą ukończyć tylko osoby do trzydziestego roku życia. W wieku późniejszym szansę zatrudnienia mają jedynie osoby, które już pracowały w tym zawodzie.

ZAWODY POKREWNE

makler giełdowy (wyższy stopień wykształcenia)

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Krupier** - (4210402), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 72 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	6
Kujawsko-pomorskie	6
Lubelskie	3
Lubuskie	5
Łódzkie	4
Małopolskie	6
Mazowieckie	12
Opolskie	0
Podkarpackie	4

Podlaskie	1
Pomorskie	9
Śląskie	10
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	5

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Krupier** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Krupierzy i pracownicy kolektur wynosiło 1632,78. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1614,87
Małopolskie	0
Mazowieckie	1530,69
Opolskie	2760
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Krupierzy i pracownicy kolektur, wynosiła 783. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	307
Małopolskie	0
Mazowieckie	432
Opolskie	44
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

ORGANIZATOR WIDOWNI

kod: 342904

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Praca w tym zawodzie polega na organizowaniu imprez rozrywkowych (koncertów, spektakli) lub handlowo - targowych (targi, wystawy).

W zawodzie tym występują specjalizacje, można tylko zajmować się stroną logistyczno-organizacyjną imprezy czy też jej bezpośrednim przygotowaniem bądź rozliczeniem finansowym. Zależnie od zajmowanego stanowiska zmieniają się stawiane przed organizatorem widowia zadania - od wykonywania czynności typowo biurowych (np. zagadnienia finansowe), aż po wymagające twórczych zdolności i wysokich kwalifikacji (praca w roli impresaria, utrzymującego kontakty zagraniczne). Podział zadań zależy od wielkości i charakteru firmy.

Firmy, które zatrudniają organizatorów widowia to przede wszystkim agencje usługowe - koncertowe, impresaryjne lub przedsiębiorstwa wyspecjalizowane np. w organizacji targów. Działają one w warunkach konkurencji, stąd występuje wśród nich tendencja do zmniejszania zatrudnienia. Firma państwowa, zatrudniająca kiedyś ponad dwieście osób, mająca rozbudowane działy księgowości, organizacji itp., obecnie zatrudnia jedynie szesnaście osób. Zdarza się, że w małej, ale dobrze zarządzanej firmie jedna osoba wykonuje zadania, które w firmie większej powierza się kilkuosobowemu zespołowi.

Każda impreza wymaga przygotowania - wynajęcia pomieszczenia, zgromadzenia odpowiednich dekoracji, wybudowania stoisk itp. Organizator kontroluje obieg dokumentów, planuje wydatki, zawiera umowy z wykonawcami.

Zwykle przy organizacji jednej imprezy pracuje kilka osób, które dzielą się zadaniami. Jedna osoba odpowiada za zawarcie umów z wykonawcami, inna nadzoruje druk biletów i plakatów, jeszcze inna odpowiada za ich rozprowadzenie. Jest to praca typowo usługowa, wykonywana jedynie na zlecenie.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Organizator widowia najczęściej pracuje w biurze firmy, gdzie ma do dyspozycji telefon, faks i wszystkie dokumenty. Zdarza się, że musi być obecny na miejscu imprezy, by nadzorować kolejne fazy przygotowań.

warunki społeczne

Praca ta związana jest z utrzymywaniem kontaktów z wieloma ludźmi. Są to przede wszystkim kontakty telefoniczne.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z zagranicą musi spotykać się z wykonawcami i ich agentami; bardzo często w celu negocjowania umów wyjeżdża do innego miasta lub nawet za granicę.

warunki organizacyjne

Poza wyjątkowymi wypadkami organizator widowia pracuje w stałych godzinach, na ogół 8 godzin dziennie. W okresie, gdy przygotowuje wiele imprez lub, gdy data planowanej imprezy zbliża się, może pracować poza ustalonymi godzinami, otrzymuje wtedy dodatkowe wynagrodzenie.

Może jednak zdarzyć się, że zakres samodzielności jest większy, ale tylko dotyczy to działań doraźnych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ponieważ praca organizatora widowia wymaga sprawnego posługiwania się liczbami (czasem w grę wchodzi pokaźne kwoty), niezbędne są dokładność i zdolności rachunkowe. Organizator musi być człowiekiem zorganizowanym, umieć zaplanować pracę swoją i innych ludzi.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracodawcy na ogół nie stawiają wymagań dotyczących wieku lub płci, choć w zawodzie tym w większości pracują kobiety.

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

Osoby niepełnosprawne, poruszające się na wózkach inwalidzkich, mogą znaleźć pracę w tym zawodzie, jeśli pracodawca w odpowiedni sposób przygotuje im stanowisko pracy - tzn. zadba o likwidację barier architektonicznych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Zależnie od rodzaju wykonywanej pracy, od organizatora widowiska oczekuje się wykształcenia średniego ekonomicznego, na niektórych stanowiskach pożądane jest jednak wykształcenie wyższe (specjalista ds. impresariatu czy kontaktów zagranicznych) i znajomość języków obcych.

Kandydaci do pracy mają mieć umiejętność obsługi komputera (programy rozliczeniowo - księgowo) i urządzeń biurowych (faks, kserokopiarka itd.).

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Uznany specjalista często awansuje na stanowisko kierownicze. Osoba, która doświadczenie i nawiązała rozległe kontakty zawodowe może założyć własną firmę - agencję koncertową lub impresaryjną.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Można także próbować znaleźć pracę w tym zawodzie po ukończeniu kursów:- organizacji i zarządzania, księgowości, obsługi komputera. Dotyczy to także osób w późniejszym wieku (nawet do 50 roku życia).

ZAWODY POKREWNE

informator handlowy
pracownik informacji turystycznej
animatore kultury
organizator konferencji
specjalista metod promocji sprzedaży
akwizytor

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 27 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	5
Lubuskie	2
Łódzkie	2
Małopolskie	3
Mazowieckie	5
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	2
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Organizator widowni** wynosiła 4. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni wynosiło 2256,79. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1390,7
Kujawsko-pomorskie	1493,02
Lubelskie	1793,92
Lubuskie	2930,29
Łódzkie	1859,56
Małopolskie	1433,28
Mazowieckie	2842,91
Opolskie	1741,51
Podkarpackie	1445,57

Podlaskie	0
Pomorskie	1736,97
Śląskie	1600,2
Świętokrzyskie	1081,1
Warmińsko-mazurskie	1663,6
Wielkopolskie	1274,1
Zachodniopomorskie	2275,99

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni, wynosiła 5419. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	238
Kujawsko-pomorskie	125
Lubelskie	70
Lubuskie	412
Łódzkie	112
Małopolskie	157
Mazowieckie	2521
Opolskie	168
Podkarpackie	55

Podlaskie	0
Pomorskie	194
Śląskie	495
Świętokrzyskie	101
Warmińsko-mazurskie	218
Wielkopolskie	452
Zachodniopomorskie	101

ROZRYWKA, REKREACJA, TURYSTYKA

TOM II.

Rozdział.V. Gastronomia, hotelarstwo i usługi domowe

V.A. HOTELE I GASTRONOMIA

TECHNIK ŻYWIENIA I GOSPODARSTWA DOMOWEGO

kod: 321402

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Technik żywienia zbiorowego zajmuje się organizowaniem, kierowaniem i nadzorowaniem pracy podległego personelu w zakładzie żywienia zbiorowego lub bezpośrednio produkcją potraw. W szczególności zadaniem technika żywienia zbiorowego jest: poznanie i uwzględnianie w praktyce procesów technologicznych i zmian zachodzących w produktach żywnościowych w czasie przetwarzania ich na potrawy (technik technologii żywienia zbiorowego), bezpośrednie przygotowywanie potraw zgodne z obowiązującymi zasadami, aktualną wiedzą i możliwościami technicznymi (kucharz, garmażer), przeprowadzanie kalkulacji potraw (kalkulator i rozliczeniowiec), nadzorowanie pracy placówki lub grupy osób (kierownik zmiany, sali, kuchni, kontroler, technik technologii żywienia zbiorowego).

W żywieniu zbiorowym wykorzystuje się naukowo opracowane procesy przetwórcze i sposoby zabezpieczania wyprodukowanych potraw przed stratami wartości odżywczych. Technik żywienia zbiorowego przestrzega podstawowych norm surowcowych określonych dla poszczególnych rodzajów potraw, a także właściwego posługiwania się sprzętem. Obsługuje maszyny i urządzenia oraz nadzoruje ich eksploatację (maszyny do obróbki zimnej surowca, urządzenia grzejne elektryczne i gazowe, grill, toster, frytkownica, wilk, zmywarka, piekarniki i kuchnie, urządzenia chłodnicze, kasy rejestracyjne i kelnerskie). Dokonuje odbioru jakościowego surowców i towarów, nadzoruje i organizuje cały przebieg procesu produkcyjnego potraw i ich ekspedycję. Organizuje i nadzoruje obsługę konsumentów. Dbą, aby przygotowane w zakładach żywienia zbiorowego potrawy i posiłki były zgodne z przyjętymi normami dietetycznymi – miały odpowiednią liczbę kalorii, zawierały ważne składniki pokarmowe, odpowiednio dobrane produkty spożywcze i zestaw dań. W dobrze przygotowanym posiłku pokarmy zachowują wartość odżywczą – odpowiednią strawność i przyswajalność składników. Modyfikacja metody przyrządzania decyduje o zastosowaniu posiłku w różnych dietach. Technik żywienia zbiorowego ustala sposoby przyrządzania potraw. Przygotowuje jadłospisy i zestawy dań. Często sam przygotowuje potrawy stosując ustalone metody (garmażer i kucharz).

Może również kierować całym zakładem żywienia zbiorowego. Decyduje wtedy o jego produkcji i załodze. Odpowiada za jakość posiłków, ale i za pracę innych ludzi. Musi ją zorganizować z uwzględnieniem zasad higieny i wymagań sanitarnych. Organizuje zaopatrzenie materiałowe i surowcowe, ustala asortyment produkcji i sprzedaży. Zobowiązany jest też do prowadzenia dokumentacji, kalkulacji potraw, rozliczeń – całej księgowości zakładu. Dokonuje kalkulacji cen sprzedaży. Przeprowadza wewnętrzne kontrole i opracowuje projekty usprawniania działalności. Technik żywienia zbiorowego musi liczyć się z koniecznością pracy na różnych stanowiskach, gdyż ostatnio otwiera się wiele niedużych prywatnych zakładów, gdzie łączenie stanowisk jest koniecznością.

Praca technika żywienia zbiorowego wymaga więc przygotowania i umiejętności z zakresu towaroznawstwa, zasad żywienia, chemii, mikrobiologii, wyposażenia technicznego, rachunkowości, ekonomiki i organizacji przedsiębiorstw gastronomicznych oraz rysunku dekoracyjnego.

ŚRODOWISKO PRACY

Gastronomia, hotelarstwo i usługi domowe

materialne środowisko pracy

Technik żywienia zbiorowego wykonuje swoją pracę w placówkach żywienia zbiorowego – barach, restauracjach, stołówkach. Większość czasu może spędzać nad pracą typowo biurową (kalkulator), ale przeważnie pracuje w kuchni (kucharz, garmażer) lub na sali stołówki czy restauracji (kierownik sali czy zmiany).

Technik żywienia zbiorowego musi się więc liczyć z pewną uciążliwością miejsca pracy – wysoką temperaturą, zapachami, oparami. Praca wymaga głównie pozycji stojącej, zdarza się więc, że osoby zatrudnione w tym zawodzie narzekają na choroby nóg (żylaki), obciążenia kręgosłupa. Możliwe są oparzenia.

warunki społeczne

Praca technika żywienia zbiorowego to praca indywidualna. Najczęściej podlegają mu inne osoby, których pracę organizuje, kieruje nią i nadzoruje. Może też pracować na stanowisku wymagającym kontaktów z osobami, na rzecz których prowadzi usługi. Nawet jednak jeśli bezpośrednio nie styka się z usługobiorcą, powinien umieć poznać i ocenić jego potrzeby i sprostać im.

warunki organizacyjne

Obecnie technik żywienia zbiorowego może prowadzić własny zakład lub być zatrudniony przez innego pracodawcę. To, jak również zajmowane stanowisko, wpływa na sposób nadzorowania (od pełnej niezależności do ścisłego nadzoru nad wykonaniem wskazanej czynności) i zakres odpowiedzialności (od odpowiedzialności za wykonaną czynność do odpowiedzialności za działalność placówki, zarówno materialno-finansową, jak i moralną, za pracę, bezpieczeństwo i zdrowie współpracowników i żywionych osób).

Technik żywienia zbiorowego musi liczyć się z koniecznością pracy w dni powszechnie wolne, w nocy czy też z okresowym natężeniem prac (np. w sezonie letnim w ośrodkach wypoczynkowych). Zazwyczaj praca przebiega w systemie zmianowym.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca technika żywienia zbiorowego wymaga różnych cech, zdolności, sprawności i zainteresowań, w zależności od zajmowanego stanowiska. Osoby zatrudnione przy wytwarzaniu posiłków powinny mieć dobry smak i węch, zręczne ręce i palce. Pożądane są zdolności plastyczne, zwłaszcza w zakresie rysunku dekoracyjnego. Podobnymi cechami musi legitymować się nadzorujący ich pracę. Praca w kuchni wymaga też dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej i szybkiego refleksu (praca przebiega w dużym tempie), łatwego przechodzenia od jednej czynności do drugiej (zwykle wykonuje się kilka czynności jednocześnie), wytrwałości przy wykonywaniu często powtarzających się i monotonnych, zrutynizowanych czynności. Potrzebna jest również dokładność (wykonywanie czynności zgodnie z przyjętymi przepisami). Kontroler powinien dysponować ponadto możliwością sprawnego dokonania organoleptycznej oceny potraw (za pomocą wzroku, smaku, węchu i dotyku). W pracy na stanowisku kalkulatora i rozliczeniowca, jak również w przypadku samodzielnego kierowania placówką, niezbędne są zdolności rachunkowe i zainteresowania urzędnicze (przygotowywanie wyliczeń, sprawozdań, kalkulacji cen).

Potrzebna jest też znajomość zasad działania i orientacja co do możliwości stosowania urządzeń technicznych, także nowych, i sposobów ich wykorzystania w celu uatrakcyjnienia oferty placówki. Technik żywienia zbiorowego powinien mieć świadomość odpowiedzialności moralnej i pamiętać o tym, że nawet drobne zaniedbania w pracy mogą doprowadzić do ciężkich skutków u konsumenta (zatrucia, choroby trawienne).

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Gastronomia, hotelarstwo i usługi domowe

Praca technika żywienia zbiorowego może przebiegać z różnym obciążeniem fizycznym. Prace typowo biurowe, lekkie może wykonywać osoba z gorszym stanem zdrowia, nawet niepełnosprawna (głuchoniema, niedosłysząca, z dysfunkcją kończyn dolnych, poruszająca się na wózku inwalidzkim). Na większości stanowisk wymagany jest jednak dobry stan zdrowia, a tempo pracy czasem wyklucza nawet osoby starsze (kierownik zmiany w barze szybkiej obsługi).

W zasadzie z zawodu technika żywienia zbiorowego eliminują choroby skóry, kończyn, kręgosłupa. Oczekuje się ogólnie dobrego stanu zdrowia, odporności na wysiłek, dobrej wydolności fizycznej. Szczególnie ważna jest sprawność układu kostno--stawowego, zmysłu smaku i węchu. Przed podjęciem pracy i nauki zawodu obowiązuje wykonanie badań na nosicielstwo duru brzuszego.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Zdarza się, że przy przyjmowaniu do pracy w zawodzie pracodawca nie stawia żadnych wymagań dotyczących poziomu wykształcenia, oczekując inicjatywności, inteligencji i awansując pracownika według wewnętrznych kryteriów firmy. Przygotowanie do pracy dają wtedy kursy organizowane przez zakład w zależności od potrzeb.

Najczęściej jednak preferuje się osoby z wykształceniem zawodowym i średnim, najlepiej z ukończonym technikum ze specjalnością technologią żywienia. Wykształcenie to można zdobyć w wielu szkołach.

Konieczne jest ukończenie kursu zasad bhp. Pracownik powinien spełniać też wymagania dotyczące stanu zdrowia, mieć wykonane typowe aktualne badania i test na nosicielstwo duru brzuszego.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Awans w zawodzie technika żywienia zbiorowego może być pojmowany różnie. Może to być usamodzielnienie się i prowadzenie własnej placówki. Awansem bywa też odejście ze stanowisk wymagających ciężkiej pracy fizycznej na stanowiska o mniejszym obciążeniu (np. garmażer awansuje na kontrolera). Może to być też możliwość uzyskiwania wyższych zarobków, pracy nawet na równorzędnym stanowisku, ale w lepszej i lepiej opłacanej firmie.

Często możliwość awansu jest wiązana z inicjatywnością i inteligencją pracownika, bez stawiania formalnych wymagań, jak np. wykształcenie czy staż pracy i przeprowadzana jest według wewnętrznych kryteriów firmy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie technika żywienia zbiorowego mogą w zasadzie podejmować pracę osoby w każdym wieku. Zdarza się jednak, że wymagane tempo pracy sprawi, że nie będą mu mogły sprostać osoby nie w pełni zdrowe lub starsze. Podejmując pracę w zawodzie trzeba każdorazowo indywidualnie przeanalizować sytuację, biorąc pod uwagę konkretne stanowisko i rodzaj zakładu.

ZAWODY POKREWNE

dietetyk
technik żywności
cukiernik

mleczarz
pracownik kuchni, np. pomoc

Gastronomia, hotelarstwo i usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo i usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Technik żywienia zbiorowego** - (3220302), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 13016 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	739
Kujawsko-pomorskie	816
Lubelskie	747
Lubuskie	286
Łódzkie	495
Małopolskie	1084
Mazowieckie	1256
Opolskie	196
Podkarpackie	1165

Podlaskie	355
Pomorskie	791
Śląskie	1432
Świętokrzyskie	536
Warmińsko-mazurskie	701
Wielkopolskie	1479
Zachodniopomorskie	938

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Technik żywienia zbiorowego** wynosiła 132. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	10
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	14
Lubuskie	11
Łódzkie	2
Małopolskie	7
Mazowieckie	7
Opolskie	3
Podkarpackie	26

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	11
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	26
Zachodniopomorskie	5

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Dietetycy i żywieniowcy wynosiło 1430,79. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1457,28
Kujawsko-pomorskie	1501,67
Lubelskie	1380,28
Lubuskie	1546,72
Łódzkie	1429,07
Małopolskie	1271,03
Mazowieckie	1541,17
Opolskie	1641,73
Podkarpackie	1323,43

Podlaskie	1408,14
Pomorskie	1539,26
Śląskie	1314,38
Świętokrzyskie	1561,39
Warmińsko-mazurskie	1138,34
Wielkopolskie	1743,73
Zachodniopomorskie	1665,88

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Dietetycy i żywieniowcy, wynosiła 3152. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	268
Kujawsko-pomorskie	258
Lubelskie	94
Lubuskie	56
Łódzkie	89
Małopolskie	692
Mazowieckie	234
Opolskie	99
Podkarpackie	171

Podlaskie	116
Pomorskie	139
Śląskie	426
Świętokrzyskie	144
Warmińsko-mazurskie	61
Wielkopolskie	253
Zachodniopomorskie	52

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

KUCHARZ

kod: 512201

inne nazwy zawodu: cook

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym zadaniem kucharza jest sporządzanie różnych grup i asortymentów potraw, ciast, napojów i deserów według ustalonych norm i receptur gastronomicznych, z zastosowaniem narzędzi, maszyn i urządzeń, w pomieszczeniach produkcyjnych otwartych i zamkniętych zakładów żywienia zbiorowego.

Do jego obowiązków należy przygotowanie stanowiska pracy zgodnie z wymogami podstawowych zagadnień higieny, wymaganych od osób zatrudnionych przy produkcji żywności.

Jego zadaniem jest zabezpieczenie surowców i wyrobów przed zepsuciem, zapobieganie ich stratom oraz prawidłowe przechowywanie, magazynowanie artykułów spożywczych, surowców, półproduktów i produktów kulinarnych.

Kucharz właściwie dobiera surowce i półprodukty, które wykorzystuje do przygotowywania potraw, dokonuje ich jakościowej oceny i wykonuje obróbkę ręczną, mechaniczną i termiczną surowców. Przygotowuje różnymi technikami i metodami potrawy z warzyw, owoców i grzybów, mleka i jego przetworów, jaj, mąki, mięsa zwierząt rzeźnych, przetworów mięsnych, dziczyzny, drobiu, ryb i potraw z podrobów; potrawy jarskie i wyroby garmażeryjne, zgodnie z zachowaniem zasady maksymalnego wykorzystania surowców.

Ważną rolę spełnia umiejętność prawidłowego zestawiania posiłków i układania prostego menu oraz sporządzania w podstawowym zakresie kalkulacji potraw (dotyczy to zakładów małej gastronomii, w których przeważnie jedna lub dwie osoby wykonują wszystkie czynności).

Do przygotowywania posiłków wykorzystuje różne narzędzia, maszyny i urządzenia do obróbki wstępnej surowców, aparaturę grzejącą, aparaturę chłodniczą, maszyny do mycia naczyń. Utrzymuje je w czystości i prawidłowo konserwuje.

Do czynności roboczych kucharza należy porcjowanie, dekorowanie, wykańczanie przygotowanych potraw oraz wydawanie wyrobów kulinarnych. Potrawy muszą być tak przygotowane by miały one oprócz dobrego smaku estetyczny i apetyczny wygląd.

Kucharz wykonuje potrawy kuchni polskiej, kuchni regionalnych i kuchni innych narodów. Sporządza różnorodne potrawy, napoje i desery na przyjęcia okolicznościowe. Powinien również umieć przygotować podstawowy asortyment potraw dietetycznych oraz potrawy wegetariańskie.

Istotną czynnością w pracy kucharza jest stosowanie zasad zabezpieczania jakości zdrowotnej żywności, utrzymywanie na bieżąco czystości i porządku na stanowisku pracy, przestrzeganie przepisów sanitarnych i higienicznych oraz podstaw bezpieczeństwa i higieny pracy.

Każda osoba wykonująca zawód kucharza zobowiązana jest do wykonywania okresowych badań ogólnego stanu zdrowia oraz badań na nosicielstwo chorób zakaźnych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Typowymi miejscami pracy kucharza są wszelkiego rodzaju podmioty gospodarcze zajmujące się prowadzeniem działalności gastronomicznej, restauracje, kawiarnie, hotelowe zakłady gastronomiczne, bary szybkiej obsługi, punkty małej gastronomii, jadłodajnie, gospody, zajazdy, szpitale, sanatoria, domy wypoczynkowe, szkoły, przedszkola, internaty, stołówki prowadzone przez zakłady pracy. Może być zatrudniony również w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów i półproduktów spożywczych.

Praca kucharza wykonywana jest w pomieszczeniach kuchennych. Podstawowymi narzędziami pracy są sprzęty i urządzenia wykorzystywane przy sporządzaniu różnorodnych potraw: noże, tasaki, roboty kuchenne, jarzyniarki, obieraczki, krajalnice, maszyny wieloczynnościowe, maszyny mieszające do wyrabiania ciasta, maszyny do obróbki mięsa i ryb, Kuchenki mikrofalowe, patelnie elektryczne, frytkownice, kuchnie gazowe i elektryczne, kotły warzelne, lodówki, zamrażarki i chłodnie, maszyny do mycia naczyń.

Praca odbywa się w warunkach bezpiecznych, średnio uciążliwych fizycznie (praca wymaga chodzenia oraz podnoszenia i przenoszenia np. ciężkich naczyń).

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Uciążliwa w tym zawodzie jest przede wszystkim wysoka temperatura powietrza – niekiedy 40 – 50 stopni Celsjusza (spowodowana wykorzystywaniem aparatury grzejnej), duża wilgotność powietrza spowodowana parowaniem potraw i hałas wywołany pracą urządzeń kuchennych.

Osoby wykonujące zawód kucharza są narażone na schorzenia reumatyczne, choroby narządu ruchu.

warunki społeczne

Zawód kucharza ma charakter produkcyjny, ponieważ obejmuje czynności związane z przygotowaniem surowców i półproduktów kulinarnych i sporządzaniem wyrobów gotowych do spożycia. Kucharz musi posiadać nawyk właściwego przygotowania sobie miejsca pracy, utrzymywania porządku i czystości na stanowisku pracy, przestrzegania przepisów sanitarnych i higienicznych oraz zasad maksymalnego wykorzystywania surowca.

W zależności od miejsca wykonywanej pracy czynnikiem wpływającym na jakość pracy jest także umiejętność pracy w zespole. Kucharz często współpracuje z innymi kucharzami, pomocami kuchennymi i kelnerami.

warunki organizacyjne

Praca kucharza odbywa się w stałych godzinach pracy, w systemie pracy zmianowej. Przeciętny czas trwania pracy wynosi od 6 do 9 godzin dziennie (najczęściej jest to 8 – godzinny dzień pracy). Często też praca może trwać od 12 do 16 godzin, także w niedzielę i święta, dni wolne od pracy (np. przy przygotowywaniu przyjęć okolicznościowych, bankietów). Godziny pracy mogą ulegać wydłużeniu szczególnie w sezonie turystycznym, z uwagi na zwiększoną liczbę klientów korzystających z usług gastronomicznych. Praca kucharza jest ściśle lub okresowo nadzorowana w zależności od tego, gdzie się odbywa.

Kucharz w hierarchii organizacyjnej pełni rolę podwładnego (w stosunku do szefa kuchni, bądź kierownika zakładu gastronomicznego) i kierownika (w stosunku do podległych mu pomocników kucharza).

Praca kucharza ma charakter zrutynizowany, lecz może zdarzyć się sytuacja, w której klient poprosi o przygotowanie nietypowego dania. Praca ta wiąże się z odpowiedzialnością za zdrowie ludzi spożywających przygotowane przez niego potrawy.

W pracy kucharzy obowiązuje ubranie ochronne, a przy szczególnych okazjach reprezentacyjne.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Kucharza powinna charakteryzować dokładność ze względu na wykonywanie czynności związanych ze stosowaniem ściśle określonych norm i receptur przy sporządzaniu potraw.

Niezmierzalnie ważne jest poczucie estetyki i higiena osobista, które mają wpływ na jakość przygotowywanych posiłków. Zmysł smaku i powonienia, dobry wzrok to cechy niezbędne do wykonywania zawodu kucharza, wpływające bezpośrednio na jakość serwowanych potraw, ich walory estetyczne i smakowe.

Bardzo ważna jest sprawność manualna obejmująca umiejętności posługiwania się narzędziami, urządzeniami i maszynami wykorzystywanymi do obróbki surowców, produktów spożywczych oraz przy przygotowywaniu dań. Charakter wykonywanych czynności sprawia, że duże znaczenie ma zręczność rąk i palców (np. krojenie, siekanie) oraz koordynacja wzrokowo – ruchowa (np. odcedzanie).

Ze względu na wielogodzinną pracę w pozycji stojącej, czynności związane z chodzeniem, przenoszeniem i podnoszeniem kucharz powinien być wytrzymały na długotrwały wysiłek fizyczny. Spiętrzenie pracy w kuchni, np. w porze posiłków sprawia, że kucharz musi posiadać umiejętność pracy w szybkim tempie i stresie.

Samodzielność i inicjatywa są niezbędne przy organizowaniu swojego stanowiska pracy oraz sporządzaniu potraw. Ważna jest podzielność uwagi i umiejętność przerzucania się z jednej czynności na drugą, dlatego że często kucharz przygotowuje kilka dań jednocześnie. Koncentracja

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

uwagi i dobra pamięć są pomocne i ułatwiają wykonywane czynności oraz podejmowanie trafnych decyzji przy sporządzaniu dań, doborze składników i przypraw.

Przydatne są uzdolnienia plastyczne, które wykorzystywane są przy projektowaniu rozmieszczania potraw na półmiskach czy dekorowaniu różnorodnych wyrobów kulinarnych.

Osoba pracująca w zawodzie kucharza powinna umieć współdziałać w zespole. Ważne jest to szczególnie w dużych restauracjach, stołówkach, jadłodajniach, gdzie pracuje cały zespół ludzi. Istotną cechą w tym zawodzie jest także umiejętność podporządkowania się zasadom i regułom obowiązującym w miejscu pracy.

Kucharza powinna cechować odpowiedzialność za racjonalne wykorzystanie surowców, maszyny i urządzenia wykorzystywane w pracy, a przede wszystkim za bezpieczeństwo i zdrowie ludzi spożywających przygotowane przez niego potrawy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca kucharza odbywa się w większości czasu na stojąco, w pomieszczeniach zamkniętych, w których panuje wysoka temperatura niekiedy 40 – 50⁰ C i duża wilgotność powietrza spowodowana parowaniem potraw. To powoduje, że kucharz powinien odznaczać się dobrym ogólnym stanem zdrowia, wytrzymałością fizyczną, prawidłową sprawnością ruchową kończyn, prawidłowym funkcjonowaniem układu kostno – stawowego. Pracując w takich warunkach należy mieć również zdrowy układ krążenia i oddechowy.

Bezwzględny przeciwwskazaniem do podjęcia nauki w zawodzie kucharza i wykonywania tego zawodu są następujące schorzenia: nosicielstwo jakichkolwiek chorób zakaźnych i pasożytniczych, płaskostopie i skrzywienie kręgosłupa znacznego stopnia (II i III stopień), przewlekłe choroby skóry (szczególnie skóry rąk) i układu nerwowego, alergie pokarmowe, zaburzenia, bądź utrata zmysłu smaku, choroby płuc i przewodu pokarmowego oraz zaburzenia psychiczne.

Istnieje możliwość zatrudnienia osoby niepełnosprawnej. Niektórzy pracodawcy deklarują wolę zatrudnienia osób niedosłyszących.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba starająca się o pracę w zawodzie kucharza powinna posiadać wykształcenie zawodowe - kucharz małej gastronomii. Jeżeli kandydat do pracy posiada wykształcenie średnie techniczne (technik gastronom, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik technologii żywienia) może zostać zatrudniony w różnych zakładach gastronomicznych na stanowiskach związanych z działalnością produkcyjną (np. technolog), jak również z działalnością handlowo – usługową (np. kierownik sali). Technicy gastronomii są też przygotowani do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego.

Od osób pracujących w zawodzie kucharza wymagane jest ukończenie kursu z zakresu podstawowych zagadnień higieniczno – sanitarnych oraz zasad BHP. Poza tym kandydat do pracy ze względu na bezpośrednie stykanie się z produktami żywnościowymi musi poddać się badaniu na nosicielstwo chorób zakaźnych.

W zawodzie kucharza pracują zarówno kobiety jak i mężczyźni. W zasadzie nie ma wymagań dotyczących wieku przy zatrudnianiu na tym stanowisku pracy. Jednak pracodawcy ze względu na charakter pracy przeważnie preferują osoby młodsze, w wieku 20 – 40 lat. Możliwość podjęcia pracy przez osoby starsze zależy głównie od indywidualnego podejścia pracodawcy i ogólnego stanu zdrowia kandydata do pracy. Niektórzy pracodawcy cenią sobie bardziej osoby z większym doświadczeniem zawodowym.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Zawód kucharza charakteryzuje się ograniczonymi możliwościami rozwoju kariery zawodowej.

Każda osoba podejmująca pracę kucharza wykonuje na początku prace pomocnicze. Dopiero po zdobyciu doświadczenia przystępuje do samodzielnego przygotowywania potraw. Kucharz może podwyższać swoje kwalifikacje i umiejętności na różnego rodzaju kursach gastronomicznych.

W wyniku ciężkiej pracy i zdobytego doświadczenia może awansować na stanowisko szefa kuchni.

W restauracjach hoteli najwyższych kategorii kucharze muszą dobrze znać kuchnie różnych narodów. Z tego względu niektórzy kucharze mają możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego na praktykach zagranicznych.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w zawodzie kucharza mogą podejmować osoby w różnym wieku. Nie ma ściśle określonej górnej granicy wieku, do której osoby mogą ubiegać się o pracę. Podstawowym warunkiem podjęcia pracy jest dobry ogólny stan zdrowia i sprawność fizyczna.

Od osób, które podejmują pracę nie bezpośrednio po ukończeniu szkoły wymagana jest wcześniej zdobyta praktyka.

ZAWODY POKREWNE

Pomoc kuchenna
Barman
Bufetowy
Kelner
Kierownik sali
Szef kuchni
Technik gastronom
Technolog
Planista produkcji

LITERATURA

1. Technologie gastronomiczne z towaroznawstwem – Łuszczka, PWN;
2. Technologie gastronomiczne z towaroznawstwem – K. Flis, A. Prochner, PWN;
3. Podstawy żywienia człowieka – K. Flis, W. Konarzewska, PWN.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kucharz** - (51202), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 71553 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	5928
Kujawsko-pomorskie	5256
Lubelskie	3590
Lubuskie	2589
Łódzkie	3208
Małopolskie	6014
Mazowieckie	5744
Opolskie	1653
Podkarpackie	5165

Podlaskie	1508
Pomorskie	4719
Śląskie	6850
Świętokrzyskie	2946
Warmińsko-mazurskie	4367
Wielkopolskie	6773
Zachodniopomorskie	5243

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kucharz** wynosiła 4288. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	245
Kujawsko-pomorskie	270
Lubelskie	228
Lubuskie	165
Łódzkie	258
Małopolskie	375
Mazowieckie	421
Opolskie	94
Podkarpackie	266

Podlaskie	85
Pomorskie	489
Śląskie	399
Świętokrzyskie	156
Warmińsko-mazurskie	197
Wielkopolskie	380
Zachodniopomorskie	260

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Kucharze wynosiło 1285,49. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1296,42
Kujawsko-pomorskie	1175,88
Lubelskie	1204,57
Lubuskie	1096,08
Łódzkie	1199,78
Małopolskie	1244,69
Mazowieckie	1588,42
Opolskie	1262,95
Podkarpackie	1132,53

Podlaskie	1199,97
Pomorskie	1348,61
Śląskie	1217,4
Świętokrzyskie	1212,41
Warmińsko-mazurskie	1258,52
Wielkopolskie	1318,63
Zachodniopomorskie	1319,18

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Kucharze, wynosiła 48260. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3532
Kujawsko-pomorskie	2946
Lubelskie	2828
Lubuskie	1661
Łódzkie	2747
Małopolskie	4756
Mazowieckie	6669
Opolskie	1736
Podkarpackie	2046

Podlaskie	1859
Pomorskie	2151
Śląskie	6400
Świętokrzyskie	1283
Warmińsko-mazurskie	1869
Wielkopolskie	4025
Zachodniopomorskie	1752

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

BARMAN (BUFETOWY)

kod: 512301

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zawód bufetowego-barmana posiada wysoką rangę wśród zawodów związanych z gastronomią. Wiąże się to z dużą odpowiedzialnością jego pracy w tworzeniu dobrego wizerunku zakładu, w którym pracuje. Celem pracy bufetowego-barmana jest pełne zaspokojenie potrzeb klienta. Potrzeby należy wcześniej rozpoznać i uświadomić konsumentowi, a wiąże się to z bardzo częstym doradzaniem lub utwierdzaniem w wyborze. Stąd też taka ważna w tej pracy jest umiejętność obserwacji, szybkiego wyciągania wniosków oraz łatwość nawiązywania kontaktów.

Podstawowe zadania obejmują:

przygotowanie bufetu do pracy (organizacja zaopatrzenia, ekspozycja towarów, dbałość o porządek i estetykę);

ocena jakości oferowanych towarów handlowych, surowców, półproduktów i wyrobów kulinarnych oraz ich przechowywanie w odpowiednich warunkach;

sporządzanie dań gorących, przekąsek, sałatek i deserów;

porcjowanie i dekorowanie serwowanych dań i napojów;

- parzenie kawy i herbaty;
- sporządzanie napojów mieszanych bezalkoholowych i alkoholowych z zastosowaniem różnych technik i narzędzi wg receptur krajowych i zagranicznych oraz własnych przepisów;
- obsługa maszyn, urządzeń, narzędzi i drobnego sprzętu niezbędnego do przygotowania, przechowywania oraz wydawania potraw i napojów;
- bezpośrednia obsługa konsumenta przy bufecie oraz wydawanie zamówionych potraw i napojów kelnerom;
- doradzanie w zakresie wyboru potraw i napojów;
- sporządzanie dziennych raportów i rozliczeń materiałowych i finansowych (rozliczanie z pobranych surowców, półproduktów, wyrobów gotowych i towarów handlowych, rozliczanie dziennego utargu, inkasowanie należności);
- uzupełnianie karty menu;

Bufetowy-barman obsługuje mnóstwo urządzeń i narzędzi. Są to m.in.: kasa fiskalna, witriny i lamy chłodnicze, frytkownice, kuchenki mikrofalowe, opiekacze, krajalnice, wagi, dystrybutory do piwa, ekspres do kawy i herbaty, shaker, mikser, wyciskacz do owoców, różnego rodzaju miarki, mieszadła, noże do prac dekoracyjnych, otwieracze do puszek i butelek, korkociągi, kostkarki i rozdrabniacze lodu.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Bufetowy-barman może być zatrudniony w trzech rodzajach placówek:

1. stanowiących część składową dużego zakładu gastronomicznego lub innej instytucji;
2. wyodrębnionych, samodzielnych;
3. specjalnych (np. śniadaniowych, na statku).

Najczęściej barman przebywa w pomieszczeniu, praca na wolnym powietrzu zdarza się rzadko (ogródki kawiarniane, tarasy itp.). Wiąże się z tym pewna uciążliwość. Barman musi przez długi czas przebywać w zamkniętym, często słabo oświetlonym pomieszczeniu (nastrojowe, przyciemnione światło) lub odwrotnie - w intensywnym świetle. Jest narażony na dym papierosowy i nadmierny hałas.

W pracy barmana istnieje zwiększone ryzyko wypadków typu poparzenia (gorące płyny) i poślizgnięcia na mokrych powierzchniach (rozlane płyny). Do chorób zawodowych barmana zalicza się płaskostopie i zylaki.

warunki społeczne

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca barmana ma charakter indywidualny (jeśli jest jedyną osobą obsługującą bar czy bufet) lub zespołowy (kilku barmanów pracujących równocześnie, współpraca z kelnerami). Kontakty z ludźmi są w zawodzie barmana niezbędne i bardzo intensywne. Współpracuje on z innymi osobami zatrudnionymi w tej samej placówce gastronomicznej (kelnerzy, kucharze itp.), ale przede wszystkim obsługuje klientów (gości). Oprócz opanowania typowego warsztatu pracy musi służyć im radą o pomocą w wyborze odpowiedniego napoju lub potrawy. Często gość przychodzi do baru nie tylko w celach konsumpcyjnych, ale np. rozładowania napięć lub uczczenia jakiegoś osiągnięcia. Barman może stać się wówczas jego powiernikiem albo dzielić z nimi radości i sukcesy.

Praca barmana niesie ze sobą ryzyko konfliktów z ludźmi. Mogą one powstawać wewnątrz zespołu pracowników (co wynika z szybkiego tempa pracy i jej specyficznego charakteru) lub w kontaktach z klientami (najczęściej dotyczą obsługi).

warunki organizacyjne

Bufetowy-barman pracuje przeciętnie od 6 do 9 godzin dziennie. Zdarza się jednak, że czas jego pracy może sięgać 12 godzin. Jest to zazwyczaj praca zmianowa. Wiele placówek jest otwartych „do ostatniego klienta”, a najczęściej gości obsługuje w dni powszechnie wolne od pracy (niedziele i święta).

Wymagany jest najczęściej strój reprezentacyjny w postaci uniformu obowiązującego w danym zakładzie gastronomicznym lub sieci takich zakładów.

Praca jest ściśle nadzorowana przez klienta, który jest bezpośrednim obserwatorem i kontrolerem jej efektów. Nadzór przełożonego lub właściciela zakładu nad wykonywaniem obowiązków ma charakter symboliczny, ale ściśle kontrolowane jest rozliczanie utargów oraz wielkość sprzedaży.

Większość czynności wykonywanych przez barmana ma charakter zrutynizowany. Nie oznacza to jednak, że nie może się on wykazać inwencją i pomysłowością (nowe przepisy drinków, cocktaili, zaopatrzenie baru, wystrój). Urozmaiceniem są z pewnością bezpośrednie kontakty z klientami.

Funkcje i zależności organizacyjne w tym zawodzie wiążą się przede wszystkim z wielkością placówki gastronomicznej. W dużej może pełnić rolę zwierzchnika lub podwładnego. W przypadku zatrudnienia indywidualnego (bankiety, przyjęcia) pracuje zazwyczaj bez żadnych zależności organizacyjnych.

Barman jest odpowiedzialny za wyposażenie baru (urządzenia, towary). Jest to odpowiedzialność o charakterze finansowym.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Cechą niezbędną w zawodzie bufetowego-barmana jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi i postępowania z nimi. Powinien on odznaczać się wysoką kulturą osobistą i poczuciem humoru. W tym zawodzie istnieje ryzyko konfliktów, dlatego też niezbędne są takie cechy jak: cierpliwość, opanowanie, tolerancja i wyrozumiałość. Bardzo ważna jest umiejętność prowadzenia dialogu z gościem na interesujące go tematy. Z tego względu mile widziana jest swoboda wypowiedzi i formułowania myśli, a także posiadanie wszechstronnych zainteresowań i dużej wiedzy w wielu dziedzinach (polityki, gospodarki, historii, literatury, regionu). Kontakt z klientem ma często niezwykle osobisty charakter, co wymaga od barmana wiele taktu, a niekiedy nawet znajomości ludzkiej psychiki. Jego zadaniem jest dyskretne doradzanie, a nie narzucanie swojej woli i gustu.

Bardzo ważne są zdolności językowe, gdyż znajomość przynajmniej podstawowa kilku języków obcych bardzo pomaga barmanowi w pracy.

Osoba pracująca w zawodzie barmana powinna odznaczać się dużą zręcznością manualną. Po pierwsze dlatego, iż większość czynności wykonuje na oczach klienta, po drugie ze względu na stały kontakt z rzeczami delikatnymi, kruchymi (szkło) i zwiększającym ryzyko wypadków (wrzątek, butle z gazem, ostre narzędzia). Ze względu na wrażenia estetyczne gości mile widziana jest elegancja ruchów i miła prezencja. Pomaga również dokładność, szybkość i duża sprawność fizyczna, dobra pamięć (również wzrokowa), podzielność uwagi i umiejętność szybkiego liczenia.

Bezpośredni kontakt z towarami przeznaczonymi do konsumpcji wymaga zamiłowania do czystości i porządku. Z kolei dobrą organizację pracy ułatwia systematyczność, konsekwencja w działaniu, zaradność i zdolności menedżerskie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca bufetowego-barmana zalicza się do prac średnio-ciężkich. Duże znaczenie w tym zawodzie ma sprawność układu kostno-stawowego, gdyż większość zajęć barman wykonuje w ruchu i pozycji stojącej. Zatrudnienie w tej profesji wykluczają również znaczące wady kończyn i skrzywienie kręgosłupa (oprócz skolioz niewielkiego stopnia). Niezbędne w pracy barmana są: wyczulony smak i powonienie oraz prawidłowe widzenie barw. Pozwala to prawidłowo przyrządzać i serwować różnego rodzaju napoje i drinki.

Ze względu na stały kontakt z ludźmi istotna jest również całkowita sprawność narządu słuchu i mowy. Wady wzroku, przede wszystkim zaś daltonizm, są uważane za przeciwwskazania do pracy w tym zawodzie. Należą do nich również niektóre choroby skóry, alergię, choroby układu krążenia i oddechowego. Barman powinien mieć koordynację wzrokowo-ruchową.

Wykluczone są zaburzenia psychiki oraz upośledzenie umysłowe.

Barman nie może być nosicielem chorób zakaźnych, a jego wygląd zewnętrzny nie może budzić żadnych zastrzeżeń.

Podobnie jak wszystkie osoby zatrudnione w miejscach, w których mają do czynienia z żywnością, barman powinien posiadać ważną książeczkę zdrowia do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Nie ma raczej możliwości zatrudnienia na tym stanowisku osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba chcąca podjąć pracę w charakterze bufetowego-barmana powinna legitymować się minimum wykształceniem zawodowym, a najlepiej średnim o profilu gastronomicznym (dla wielu pracodawców jest to bezwzględny wymóg). Najczęściej wymagane jest również doświadczenie w pracy, może być na stanowisku podobnego typu np. kelnera.

W całej Polsce istnieje wiele szkół, w których można uzyskać takie wykształcenie. Zdarza się, że tworzone są klasy kształcące młodzież w zawodzie np. kelner-bufetowy. Informacji na ten temat udzielają kuratoria oświaty i ich delegatury.

Obecnie istnieją możliwości zdobycia kwalifikacji na specjalnych kursach przygotowujących do tego typu pracy. Najpopularniejsze i najbardziej cenione są kursy barmańskie organizowane przez Stowarzyszenie Polskich Barmanów. Odpowiednie szkolenia można także odbyć poza granicami kraju, są one przydatne zwłaszcza w przypadku ubiegania się o pracę w bardziej renomowanych zakładach gastronomicznych.

Kandydat ubiegający się o posadę barmana powinien znać języki obce, a przynajmniej jeden biegle w mowie i piśmie, co przydaje mu się zarówno w kontaktach z klientem - cudzoziemcem, jak i podczas korzystania z przepisów z dziedziny miksiologii, gdyż wiele z nich funkcjonuje jedynie w języku angielskim czy francuskim (znajomość tych języków jest preferowana). Dobrze jest, jeśli zna kilka podstawowych zwrotów w wielu językach.

Bardzo dużą rolę w ubieganiu się o pracę odgrywa prezencja i osobowość. Nieco większe szanse na zatrudnienie w zawodzie barmana mają mężczyźni.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie bufetowego-barmana możliwości awansu są bardzo ograniczone. W zasadzie może on zostać jedynie przełożonym (szefem, kierownikiem) innych barmanów, jeśli zatrudnionych jest ich kilku w danej placówce. Ewentualnie może otrzymać stanowisko kierownika sali, szefa zmiany lub szefa gastronomii. Za awans uważa się również zmianę pracy – przejście do zakładu gastronomicznego o większej renomie.

Natomiast w dużych firmach (np. w dużej sieci restauracyjnej lub hotelowej) większe szanse na awans mają osobowości nieprzeciętne. Wtedy kariera może przebiegać w sposób następujący:

barman

szef barmanów w średnim hotelu sieciowym

szef barów i zaopatrzenia w alkohole i wina kształtujący politykę sprzedaży w średnim hotelu sieciowym

cub menedżer w dużym hotelu sieciowym

beverage menedżer w dużym hotelu sieciowym

Prestiż w zawodzie znacznie podnosi udział we wszelkiego rodzaju konkursach krajowych i zagranicznych związanych z pracą barmana. Są to konkursy na „Barmana Roku” organizowane przez Zrzeszenie Polskich Hoteli Turystycznych, konkursy Międzynarodowego Stowarzyszenia Barmanów

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

(IBA) itp. Ceniony jest udział w licznych szkoleniach i degustacjach pod patronatem producentów lub dystrybutorów różnego rodzaju alkoholi.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w charakterze bufetowego-barmana mogą podjąć osoby starsze (w wyjątkowych przypadkach nawet po przekroczeniu 50 roku życia). Warunkiem jest oczywiście dobry stan zdrowia oraz stosowne kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe. Decyduje jednak dobra wola pracodawcy, a większość z nich zdecydowanie preferuje osoby, które nie ukończyły 35 lat.

Aby mieć szansę na sukces w tym zawodzie należy rozpocząć szkolenie jak najwcześniej i nie poprzestawać na wiedzy wyniesionej ze szkoły lub kursu, tylko cały czas ją uzupełniać i aktualizować.

ZAWODY POKREWNE

kelner

kucharz

steward statku morskiego

stewardesa

sprzedawca w handlu detalicznym

sommelier

marszand win

LITERATURA

Foley Ray, „Drinki”, wyd. IDG Books 2002

Landowski Zbigniew, „Napoje alkoholowe i zakąski”, wyd. MADA 2002

Nowicki Zdzisław T. „Nowe vademecum barmana”, wyd. Galion 2002

Nowicki Zdzisław T. „Sztuka miksowania napojów”

Żabierek Jerzy Grzegorz, Verkhos Tatiana „Koktajle” wyd. Wieża, 2001

„Bar doskonały” pod red. Camillo Massina, wyd. Muza S.A. 2002

„Kucharz & Gastronom. Vademecum”, praca. zbiorowa, REA 2001

„Cocktail Bar” Ogólnopolski Biuletyn Barmański, wyd. „Wieża” Sp. z o.o., Warszawa

„Przegląd Gastronomiczny - miesięcznik, Wydawnictwo Czasopism i Książek Technicznych

„Przy Stoliku” – dwumiesięcznik, Wyd. „Elamed”, 40-203 Katowice, Al. Roździeńskiego 188

„Sigma Not” Sp. z o.o., 00-950 Warszawa, ul. Ratuszowa 11

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Bufetowi-barmani zatrudniani są przez różnego rodzaju placówki o charakterze gastronomicznym (restauracje, kawiarnie, stołówki, aperitif bary, cocktail bary), gastronomiczno-rozrywkowym (casina, puby, night cluby), rozrywkowym (dyskoteki, ośrodki kultury) czy turystyczno-gastronomicznym (hotele, motele, zajazdy, pensjonaty). Dobrych barmanów o zdolnościach menedżerskich chętnie zatrudniają firmy sprzedające wina i alkohole (w charakterze np. przedstawicieli handlowych).

Możliwe jest także samozatrudnienie zarówno w formie założenia własnego punktu gastronomicznego świadczącego tego typu usługi, jak i indywidualnego wynajmowania się na oficjalne przyjęcia, spotkania dyplomatyczne, party, imprezy okolicznościowe i plenerowe. Jest to dla niektórych doskonała forma uzyskania dodatkowych dochodów.

Zawód barmana nie jest zawodem często spotykanym. Wykazuje wyraźny trend rozwojowy. Potencjalne miejsca pracy koncentrują się zazwyczaj w dużych miastach. Jednak zatrudnienie można podjąć nawet w małej wsi lub bardzo odludnym miejscu. Więcej potencjalnych miejsc pracy znajduje się w rejonach turystycznych (nad morzem, w górach, na Mazurach). Część z nich funkcjonuje tylko sezonowo.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Bufetowy (Barman)** - (5120301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 8693 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	909
Kujawsko-pomorskie	534
Lubelskie	427
Lubuskie	345
Łódzkie	272
Małopolskie	838
Mazowieckie	671
Opolskie	379
Podkarpackie	471

Podlaskie	221
Pomorskie	495
Śląskie	1732
Świętokrzyskie	132
Warmińsko-mazurskie	373
Wielkopolskie	476
Zachodniopomorskie	418

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Bufetowy (Barman)** wynosiła 990. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	104
Kujawsko-pomorskie	41
Lubelskie	30
Lubuskie	85
Łódzkie	48
Małopolskie	91
Mazowieckie	70
Opolskie	45
Podkarpackie	76

Podlaskie	37
Pomorskie	32
Śląskie	179
Świętokrzyskie	9
Warmińsko-mazurskie	42
Wielkopolskie	75
Zachodniopomorskie	26

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Kelnerzy i bufetowi wynosiło 1155,5. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1183,72
Kujawsko-pomorskie	1114,73
Lubelskie	1067,3
Lubuskie	848,67
Łódzkie	1068,43
Małopolskie	1153,84
Mazowieckie	1418,5
Opolskie	1203,23
Podkarpackie	956,44

Podlaskie	931,9
Pomorskie	1245,79
Śląskie	1045,45
Świętokrzyskie	798,09
Warmińsko-mazurskie	1134,12
Wielkopolskie	1283,23
Zachodniopomorskie	1113,15

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Kelnerzy i bufetowi, wynosiła 21199. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1515
Kujawsko-pomorskie	1643
Lubelskie	982
Lubuskie	1154
Łódzkie	808
Małopolskie	1945
Mazowieckie	3978
Opolskie	742
Podkarpackie	972

Podlaskie	577
Pomorskie	758
Śląskie	2675
Świętokrzyskie	278
Warmińsko-mazurskie	819
Wielkopolskie	1304
Zachodniopomorskie	1049

KELNER

kod: 512302

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Praca kelnera wiąże się z dużą odpowiedzialnością w zakresie tworzenia dobrego wizerunku zakładu, w którym pracuje. Celem pracy kelnera jest pełne zaspokojenie potrzeb klienta. Potrzeby należy wcześniej rozpoznać lub uświadomić konsumentowi, a wiąże się to z bardzo częstym doradzaniem lub utwierdzaniem w wyborze. Stąd też taka ważna w tej pracy jest umiejętność obserwacji, szybkiego wyciągania wniosków oraz łatwość nawiązywania kontaktów.

Podstawowe zadania kelnera obejmują:

- przygotowanie sali konsumpcyjnej do obsługi kelnerskiej (nakrywanie stołów, przygotowanie sztućców, szkła i naczyń) z uwzględnieniem pory dnia i rodzaju imprezy - ważne jest czy nakrywając stół, znane jest wcześniej menu - wówczas nakrywa się go zgodnie z ustalonym zamówieniem przed przybyciem gości, gdy zaś menu nie jest znane, nakrycie dostosowuje się do wybranych przez gości potraw i napojów;
- doskonała znajomość i bieżąca aktualizacja menu;
- wprowadzanie gości do restauracji i wskazywanie im wolnych miejsc;
- doradzanie w zakresie doboru potraw i napojów;
- udzielanie informacji na temat składu potraw i sposobów ich przyrządzenia;
- przyjmowanie zamówień od klientów oraz wydawanie zleceń dla kuchni i bufetu;
- pobieranie potraw i napojów z kuchni lub bufetu;
- serwowanie zamówionych potraw gościom;
- sporządzanie lub wykańczanie potraw w obecności klienta;
- zmiana nakryć, naczyń, obrusów i serwet w obecności klientów o ile zachodzi taka potrzeba i konieczność;
- sprzątanie ze stołów przy zachowaniu odpowiedniej kolejności i warunków higienicznych;
- sporządzanie rachunków, inkasowanie należności, rozliczanie się z pobranych potraw i napojów oraz dziennego utargu;
- dbanie o porządek w sali konsumenckiej.

Zakres obowiązków kelnera jest również uzależniony od miejsca jego zatrudnienia. Kelnerzy pracujący w restauracjach hotelowych często obsługują gości w swoich pokojach, dokąd zanoszą im zamówione posiłki i napoje. Zdarza się, że kelner wykonuje również prace typowe dla barmana – sporządza drobne przekąski, cocktaile, nalewa piwo, parzy kawę i herbatę.

W swojej pracy kelner posługuje się różnymi narzędziami i przyrządami. Są to: tace, wózki kelnerskie, kasy fiskalne, kalkulatory, wagi, sztucze do serwowania potraw, podgrzewacze, dystrybutory do piwa, ekspres do kawy i herbaty, shakery, otwieracze do puszek i butelek, korkociągi, kostkarki i rozdrabniacze lodu.

Najbardziej charakterystyczną cechą tego zawodu jest praca w ciągłym ruchu, kelner w ciągu dnia pokonuje wiele kilometrów. Ma mnóstwo pracy nawet wtedy, gdy w restauracji nie ma jeszcze gości lub już ją opuścili.

Kelner jest cały czas obserwowany i oceniany przez konsumentów. Pracuje pod presją czasu i w dużym tempie. Nie może sobie pozwolić na zaniedbania i niedokładności. W każdej chwili musi być gotów na przyjęcie i realizację dodatkowych zamówień.

Często zdarza się iż mimo najlepszych chęci kelnera i dużego wysiłku klient jest niezadowolony z obsługi. Niezbędna jest zatem ogromna cierpliwość i wyrozumiałość.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Kelner może być zatrudniony w restauracji, kawiarni, barze, pubie. Lokale te są placówkami samodzielnymi lub wchodzi w skład innej placówki np. hotelu, teatru. Z pracą kelnera możemy się spotkać podczas przyjęć i bankietów urządzanych z różnych okazji.

Najczęściej kelner przebywa w pomieszczeniu, praca na wolnym powietrzu zdarza się rzadko (ogródki kawiarniane, tarasy itp.). Wiąże się z tym pewna uciążliwość. Kelner musi przez długi czas przebywać w zamkniętym, często słabo oświetlonym pomieszczeniu (nastrojowe, przyciemnione światło) lub odwrotnie – w intensywnym świetle. Jest narażony na dym papierosowy i nadmierny hałas.

W pracy kelnera istnieje zwiększone ryzyko wypadków typu poparzenia (gorące płyny) i poślizgnięcia na mokrych powierzchniach (rozlane płyny).

warunki społeczne

Praca kelnera ma charakter indywidualny (w małych zakładach gastronomicznych) lub zespołowy (kilku kelnerów pracujących równocześnie, z których każdy obsługuje przydzielony mu rewir lub wykonuje przydzielone mu zadania np. przyjmuje zamówienia, podaje wino, sprząta naczynia).

Kontakty z ludźmi są w zawodzie kelnera niezbędne i bardzo intensywne. Współpracuje on z innymi osobami zatrudnionymi w tej samej placówce gastronomicznej (barmani, kucharze, inni kelnerzy itp.), ale przede wszystkim obsługuje klientów (gości). Oprócz opanowania typowego warsztatu pracy musi służyć im radą i pomocą w wyborze odpowiedniego napoju lub potrawy.

Praca kelnera niesie ze sobą ryzyko konfliktów z ludźmi. Mogą one powstawać wewnątrz zespołu pracowników (co wynika z szybkiego tempa pracy i jej specyficznego charakteru) lub w kontaktach z klientami (najczęściej dotyczą jakości obsługi i serwowanych potraw lub wynikają na skutek nieścisłego sformułowania zamówienia).

warunki organizacyjne

Kelner pracuje przeciętnie od 6 do 9 godzin dziennie. Zdarza się jednak, że czas jego pracy może sięgać 12 godzin. Jest to zazwyczaj praca zmianowa. Wiele placówek jest otwartych „do ostatniego klienta”, a najwięcej gości obsługuje w dni powszechnie wolne od pracy (niedziele i święta). Zamknięcie restauracji nie oznacza, że praca jest skończona, kelner kończy prace dopiero wtedy gdy sala konsumpcyjna jest uprzątnięta i gdy rozliczy się z rachunków.

Wymagany jest strój reprezentacyjny w postaci uniformu obowiązującego w danym zakładzie gastronomicznym lub sieci takich zakładów.

Praca jest ściśle nadzorowana przez klienta, który jest bezpośrednim obserwatorem i kontrolerem jej efektów. Nadzór przełożonego lub właściciela zakładu nad wykonywaniem obowiązków ma charakter symboliczny. W większych restauracjach pracę kelnerów koordynuje kierownik sali.

Większość czynności wykonywanych przez kelnera ma charakter zrutynizowany. Oczywiście każdy dzień przynosi nowe sytuacje i problemy do rozwiązania.

Funkcje i zależności organizacyjne w tym zawodzie wiążą się przede wszystkim z wielkością placówki gastronomicznej. W dużej - może pełnić rolę zwierzchnika lub podwładnego. W przypadku zatrudnienia indywidualnego (bankiety, przyjęcia) pracuje zazwyczaj bez żadnych zależności organizacyjnych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Cechą niezbędną w zawodzie kelnera jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi i właściwego postępowania z nimi. Powinien on odznaczać się wysoką kulturą osobistą i poczuciem humoru. W tym zawodzie istnieje bardzo duże ryzyko konfliktów, dlatego też niezbędne są takie cechy jak:

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

cierpliwość, opanowanie, tolerancja i wyrozumiałość. Ważna jest umiejętność prowadzenia rozmowy z gościem. Z tego względu mile widziana jest swoboda wypowiedzi i formułowania myśli. Jego zadaniem jest dyskretne doradzanie, a nie narzucanie swojej woli i gustu.

Bardzo ważne są zdolności językowe, a znajomość przynajmniej podstawowa kilku języków obcych bardzo pomaga w pracy kelnera.

Osoba pracująca w zawodzie kelnera powinna odznaczać się dużą koordynacją ruchową i zręcznością manualną. Po pierwsze dlatego, iż jego praca cały czas jest wykonywana na oczach klienta, po drugie ze względu na stały kontakt z rzeczami delikatnymi i kruchymi (szkło) oraz zwiększającymi ryzyko wypadków (wrzątek). Ze względu na wrażenia estetyczne gości mile widziana jest elegancja ruchów i miła prezencja. Pomaga również dokładność, szybkość i duża sprawność fizyczna, dobra pamięć (również wzrokowa), podzielność uwagi i umiejętność szybkiego liczenia.

Bezpośredni kontakt z żywnością wymaga zamiłowania do czystości i porządku. Niekorzystne cechy to: niechlujstwo, pesymistyczne nastawienie do otoczenia, gburowatość, bałaganiarstwo i nieśmiałość.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca kelnera zalicza się do prac średnio-ciężkich. Duże znaczenie w tym zawodzie ma sprawność układu mięśniowego, krążenia, oddechowego i kostno-stawowego, gdyż większość zajęć wykonuje w ruchu. Kelner w ciągu dnia pracy może przejść nawet kilkanaście kilometrów. Zatrudnienie w tej profesji wykluczają znaczące wady kończyn, płaskostopie i skrzywienie kręgosłupa. Bardzo przydatne są: wyczulony smak i powonienie oraz prawidłowe widzenie barw. Pozwala to prawidłowo serwować różnego rodzaju napoje i potrawy.

Ze względu na stały kontakt z ludźmi istotna jest również całkowita sprawność narządu słuchu i mowy. Wady wzroku, przede wszystkim zaś daltonizm, są uważane za przeciwwskazania do pracy w tym zawodzie. Należą do nich również niektóre choroby skóry, alergie, choroby układu krążenia i oddechowego. Kelner musi mieć doskonałą koordynację wzrokowo-ruchową.

Wykluczone są jakiegokolwiek zaburzenia psychiki oraz upośledzenie umysłowe.

Kelner nie może być nosicielem chorób zakaźnych, a jego wygląd zewnętrzny nie może budzić żadnych zastrzeżeń. Ważny jest nawet wzrost – zalecany jest średni.

Podobnie jak wszystkie osoby zatrudnione w miejscach, w których mają do czynienia z żywnością, musi posiadać ważną książeczkę zdrowia do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Nie ma możliwości zatrudnienia na tym stanowisku osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba chcąc podjąć pracę w charakterze kelnera powinna legitymować się minimum wykształceniem zawodowym, a najlepiej średnim. (dla większości pracodawców jest to bezwzględny wymóg). Najczęściej wymagane jest również doświadczenie w pracy, może być na stanowisku podobnego typu np. barman-bufetowy.

W całej Polsce istnieje wiele szkół, w których można uzyskać takie wykształcenie. Zdarza się, że tworzone są klasy kształcące młodzież w zawodzie np. kelner-bufetowy. Informacji na ten temat udzielają kuratoria oświaty i ich delegatury.

Obecnie istnieją możliwości zdobycia kwalifikacji na specjalnych kursach przygotowujących do tego typu pracy.

Kandydat ubiegający się o posadę kelnera powinien znać języki obce, a przynajmniej jeden biegle w mowie i piśmie, co przydaje mu się w kontaktach z klientem – cudzoziemcem. Dobrze jest, jeśli zna kilka podstawowych zwrotów w wielu językach.

Bardzo dużą rolę w ubieganiu się o pracę i odniesieniu sukcesu zawodowego odgrywa prezencja i osobowość. Nieco większe szanse na zatrudnienie w zawodzie kelnera mają mężczyźni.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie kelnera możliwości awansu są ograniczone. W większej placówce może on zostać kierownikiem sali, szefem zmiany lub szefem gastronomii. Za awans uważa się również zmianę pracy – przejście do zakładu gastronomicznego o większej renomie.

Prestiż w zawodzie znacznie podnosi udział we wszelkiego rodzaju konkursach krajowych i zagranicznych związanych z pracą kelnera. Są to Mistrzostwa Polski Kelnerów (odbywają się od 2001 r.) oraz konkursy m.in. „Kultura stołu” organizowane przez Zrzeszenie Polskich Hotelarzy Turystycznych.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w charakterze kelnera mogą tylko w wyjątkowych przypadkach podjąć osoby starsze (nawet po przekroczeniu 50 roku życia). Warunkiem jest oczywiście dobry stan zdrowia oraz bardzo duże kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe. Decyduje jednak dobra wola pracodawcy, a większość z nich zdecydowanie preferuje osoby, które nie ukończyły 35 lat.

ZAWODY POKREWNE

bufetowy-barman

kucharz

steward statku morskiego

stewardesa

LITERATURA

„Bar doskonały” pod red. Camillo Massina, wyd. Muza S.A. 2002

„Kucharz & Gastronom. Vademecum”, praca zbiorowa, REA 2001

„Technologia gastronomiczna z obsługą gości”, REA 1999

„Przegląd Gastronomiczny - miesięcznik, Wydawnictwo Czasopism i Książek Technicznych

„Przy Stoliku” – dwumiesięcznik, Wyd. „Elamed”, 40-203 Katowice, Al. Roździeńskiego 188

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Kelnerzy zatrudniani są przez różnego rodzaju placówki o charakterze gastronomicznym (restauracje, kawiarnie, stołówki, aperitif bary, cocktail bary), gastronomiczno-rozrywkowym (casina, puby, night cluby), rozrywkowym (dyskoteki, ośrodki kultury) czy turystyczno-gastronomicznym (hotele, motele, zajazdy, pensjonaty).

Możliwe jest także samozatrudnienie zarówno w formie założenia własnego punktu gastronomicznego świadczącego tego typu usługi, jak i indywidualnego wynajmowania się na oficjalne przyjęcia, spotkania dyplomatyczne, party, imprezy okolicznościowe i plenerowe. Jest to dla niektórych doskonała forma uzyskania dodatkowych dochodów.

Zawód kelnera jest zawodem dosyć często spotykanym i wykazuje trend rozwojowy. Potencjalne miejsca pracy koncentrują się zazwyczaj w dużych miastach. Jednak zatrudnienie można podjąć nawet w małej wsi lub bardzo odludnym miejscu. Więcej potencjalnych miejsc pracy znajduje się w rejonach turystycznych (nad morzem, w górach, na Mazurach). Część z nich funkcjonuje tylko sezonowo.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kelner** - (5120302), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 23809 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2019
Kujawsko-pomorskie	1730
Lubelskie	1040
Lubuskie	653
Łódzkie	837
Małopolskie	2531
Mazowieckie	2052
Opolskie	543
Podkarpackie	1478

Podlaskie	524
Pomorskie	1712
Śląskie	2682
Świętokrzyskie	855
Warmińsko-mazurskie	1322
Wielkopolskie	1900
Zachodniopomorskie	1931

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kelner** wynosiła 1787. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	151
Kujawsko-pomorskie	119
Lubelskie	91
Lubuskie	76
Łódzkie	108
Małopolskie	150
Mazowieckie	115
Opolskie	22
Podkarpackie	136

Podlaskie	39
Pomorskie	130
Śląskie	253
Świętokrzyskie	59
Warmińsko-mazurskie	88
Wielkopolskie	126
Zachodniopomorskie	124

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Kelnerzy i bufetowi wynosiło 1155,5. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1183,72
Kujawsko-pomorskie	1114,73
Lubelskie	1067,3
Lubuskie	848,67
Łódzkie	1068,43
Małopolskie	1153,84
Mazowieckie	1418,5
Opolskie	1203,23
Podkarpackie	956,44

Podlaskie	931,9
Pomorskie	1245,79
Śląskie	1045,45
Świętokrzyskie	798,09
Warmińsko-mazurskie	1134,12
Wielkopolskie	1283,23
Zachodniopomorskie	1113,15

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Kelnerzy i bufetowi, wynosiła 21199. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1515
Kujawsko-pomorskie	1643
Lubelskie	982
Lubuskie	1154
Łódzkie	808
Małopolskie	1945
Mazowieckie	3978
Opolskie	742
Podkarpackie	972

Podlaskie	577
Pomorskie	758
Śląskie	2675
Świętokrzyskie	278
Warmińsko-mazurskie	819
Wielkopolskie	1304
Zachodniopomorskie	1049

HOSTESSA

kod: 514201

inne nazwy zawodu: ---

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Hostessa pełni rolę gospodyni na targach, wystawach i imprezach promocyjnych, a także w biurach i urzędach, w klubach i restauracjach, na lotnisku i w domu towarowym.

Rolą hostessy na targach jest pomaganie zarówno właścicielowi stoiska jak i gościom. Do jej zadań należy m.in.: zachęcanie do odwiedzenia wystawy, informowanie o prezentowanych towarach i usługach, wskazywanie właściwego folderu czy reklamówki, witanie zaproszonych gości, przygotowanie poczęstunku i jego podanie.

Podczas imprez promocyjnych zadaniem hostessy jest prezentowanie towaru (usługi) lub tylko udzielanie o nim informacji.

Zadaniem hostessy zatrudnionej na targach, kongresach itp. jest również zajmowanie gości rozmową w językach obcych. Hostessa może spełniać rolę tłumacza, opiekuna gości zagranicznych, przewodnika po stoiskach targowych.

Inne zadania spełnia hostessa klubowa i restauracyjna. Do niej należy zabawianie gości, uprzyjemnianie pobytu, pomoc w odszukaniużądanego miejsca lub osoby. W specjalny sposób hostessa może zaopiekować się osobą samotną pełniąc rolę osoby towarzyszącej (zabawianie rozmową, służenie pomocą w zamówieniu atrakcyjnego posiłku w restauracji czy też towarzyszenie w czasie gry w bilarda). Hostessa w restauracji może również opiekować się dziećmi w czasie, gdy rodzice zajmują się zakupami w sąsiednim domu towarowym. Wówczas jej zadaniem jest organizowanie zabaw i zajęć wypełniających czas nieobecności rodziców (gry planszowe, kolorowanki, zabawy w specjalnie przygotowanych kąciakach zabaw, układanie klocków, oglądanie filmów).

Inny rodzaj czynności wykonuje hostessa w biurach, urzędach czy placówkach zagranicznych. Najczęściej pomaga interesantom w skontaktowaniu się z właściwym urzędnikiem lub biurem. Hostessa może również opiekować się gośćmi firmy - wita ich na lotnisku czy dworcu kolejowym, towarzyszy w drodze do siedziby firmy, umawia terminy spotkań i kontaktuje z odpowiednimi osobami, zajmuje gości rozmową i tłumaczy z języków obcych.

Hostessa może także opiekować się pasażerem w trakcie podróży. Pomaga wtedy przy zakupie lub wymianie biletów, rezerwuje bilet (miejsce), przywołuje taksówkę. Hostessa pomaga również odnaleźć osobę, zagubiony bagaż.

Hostessa, która zajmuje się gośćmi przyjeżdżającymi na zjazdy, wystawy, ułatwia im poruszanie się po dworcu lotniczym, kolejowym, jak i w budynku, w którym odbywa się impreza.

Hostessę możemy także spotkać w wielkich domach towarowych. Jej zadaniem jest udzielenie klientowi pomocy w zakupach - wskazanie poszukiwanego towaru, podprowadzenie dożądanego miejsca (stoiska, windy, kasy, restauracji).

Jeszcze inną rolą hostessy jest organizowanie wyjazdu czy pobytu w określonym miejscu. Zadanie to obejmuje m.in. zaplanowanie trasy i czasu podróży, zakup biletów, ułatwianie wynajęcia środka transportu (samochodu, samolotu), wypełnienie czasu przerw w podróży, rezerwacja hoteli.

Hostessa może również być osobą towarzyszącą w czasie podróży, przyjęcia, konferencji - opiekuje się wtedy gościem, pilotuje go, dba o jego bagaż, organizuje mu czas pobytu i uprzyjemnia rozmowę, pełni rolę tłumacza. Hostessa może wtedy pełnić rolę reprezentanta (np. handlowego) osoby, którą się opiekuje.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Hostessy pracują w różnych miejscach: w urzędach, biurach, placówkach zagranicznych, w halach targowych, centrach kongresowych, w hotelach i restauracjach.

Warunki pracy hostessy są różnorodne, czasami mogą być dość uciążliwe, np. przebywanie przez wiele godzin w pomieszczeniach niewystarczająco wentylowanych (hale targowe), zadymionych (kluby), o dość wysokim nasileniu hałasu (targi, imprezy promocyjne). Bez względu na warunki hostessa musi pamiętać o reprezentacyjnym wyglądzie (eleganckie ubranie, przyjazny wyraz twarzy). Jednakże w większości sytuacji miejsce pracy hostessy charakteryzuje wysoki standard wyposażenia wnętrza, który muszą spełniać budynki spełniające funkcje reprezentacyjne (urzędy) i usługowe (hotele, restauracje). W takich miejscach nie występują czynniki szkodliwe -zagrożające zdrowiu.

warunki społeczne

Hostessa ma nieustanny kontakt z ludźmi - udziela informacji, rozmawia, pomaga zorientować się w obcym miejscu, opiekuje się osobami starszymi i dziećmi.

W zawodzie tym istotne są zdolności językowe i umiejętność prowadzenia rozmowy, a także taktowne zachowanie oraz dbałość o wygląd, który musi zyskiwać akceptację społeczną.

warunki organizacyjne

Hostessa pracuje od 6 do 9 godzin. W zależności od miejsca zatrudnienia godziny pracy są stałe (urzędy, placówki dyplomatyczne) lub zmienne (targi, imprezy promocyjne). Praca stała może mieć charakter zmianowy, np. w wielkich domach towarowych, może również być wykonywana w dzień i w nocy, np. w porcie lotniczym. Hostessa pracuje zarówno w dni powszednie, jak i dni wolne (soboty, niedziele i święta).

Hostessa może pracować nieregularnie - w zależności od otrzymanego zlecenia. W takich wypadkach czas pracy waha się od kilku do kilkunastu godzin. Otrzymywane zlecenia mogą również wymagać wyjazdów.

W pracy wymagane jest od hostessy ubranie reprezentacyjne. W zależności od instytucji różne są wymagania i wzorce. Istnieją instytucje i firmy, które używają charakterystycznego stroju dla hostessy, jednakowego na całym świecie (określony kolor i fason kostiumu).

Hostessa, w zależności od powierzonych jej zadań, ma pracę zrutynizowaną i ściśle nadzorowaną (np. hostessa na lotnisku, w urzędzie) lub ma większą swobodę, co do sposobu wykonania zadań.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Niezbędne w tym zawodzie są życzliwy stosunek do ludzi i chęć pomagania im. Hostessę powinny zatem charakteryzować uprzejmość, uczciwość, dyskrecja, zdolność rozumienia innych, cierpliwość, pogodne usposobienie.

Elementarne znaczenie ma łatwość nawiązywania kontaktu i umiejętność komunikowania się z ludźmi.

Hostessę powinna również cechować duża odporność na stres. Ze względu na stałe kontakty z ludźmi hostessa jest narażona na różne sytuacje konfliktowe (zdenerwowani i nieuprzejmi klienci z powodu niezłatwienia sprawy). Dlatego powinna być opanowana i zrównoważona emocjonalnie.

Hostessa musi być taktowna, mieć dobre wyczucie i wiedzę o formach zachowań towarzyskich w różnych sytuacjach i wobec ludzi z różnych krajów i kultur.

Wszystkie te cechy wpływają bardzo pozytywnie na klientów, tworzą atmosferę spokoju i zaufania, wrażenie profesjonalizmu obsługi.

Ważnymi cechami w tym zawodzie są też: podzielność uwagi (zajmowanie się kilku klientami lub sprawami jednocześnie), spostrzegawczość i szybki refleks (które ułatwiają dostrzeżenie różnych potrzeb klienta i szybką na nie reakcję), łatwość wypowiadania się i płynne, poprawne oraz jasne formułowanie zdań.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Hostessę powinna mieć umiejętność pracy w szybkim tempie i jednocześnie być wytrzymała na długotrwały wysiłek.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę hostessy zalicza się do prac lekkich.

Najistotniejsze znaczenie w tym zawodzie ma ogólna dobra sprawność fizyczna, w szczególności duże znaczenie ma dobra sprawność układu kostno-stawowego. Hostessa pracuje w ciągłym ruchu, przeważnie na stojąco. Dodatkowym utrudnieniem jest używanie stroju reprezentacyjnego bez względu na panujące warunki klimatyczne (np. upały) oraz niezdrowego eleganckiego obuwia (buty na wysokim obcasie).

Istotne dla hostessy są również dobry wzrok i słuch (rozmawia i udziela informacji wielu osobom). Wady wymowy i słuchu stanowią przeciwwskazanie do podjęcia pracy w tym zawodzie.

Przeciwwskazaniem są także choroby układu nerwowego (epilepsja, choroby psychiczne), nadpobudliwość psycho-ruchowa, duża wada wzroku, choroby skóry, choroby reumatyczne, choroby skóry.

Osoby niepełnosprawne nie mogą być zatrudniane w zawodzie hostessy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Zawód hostessy jest zawodem dla dziewczyn i młodych kobiet - w wieku od 18 do 30 lat).

Obecnie, nie istnieją specjalistyczne szkoły przygotowujące do pracy w tym zawodzie. Nie jest też określony minimalny poziom wykształcenia, ale większość pracodawców wymaga średniego wykształcenia, stawiając dodatkowe wymagania w zależności od charakteru pracy hostessy. Jednym z najistotniejszych i najczęściej stawianych warunków jest znajomość języków obcych. Inne warunki podjęcia pracy to: odpowiednia prezencja, elegancja i wdzięk, umiejętność doboru ubioru i kosmetyków, pozytywne nastawienie do ludzi, wysoka kultura osobista, komunikatywność, umiejętność obcowania z ludźmi.

W zależności od wykonywanych zadań przez hostessę mogą być stawiane inne jeszcze warunki, które musi spełniać osoba podejmująca pracę w tym zawodzie (np. zatrudnienie w restauracji wymaga badań dopuszczających do pracy w kontakcie z żywnością).

Umiejętności zawodowe zdobywa się podczas szkoleń i kursów, są to np. kursy dla hostess, modelek i fotomodelek organizowane przez agencje artystyczne, które następnie oferują zatrudnienie w okresie targów i imprez promocyjnych.

Pierwszy 10. miesięczny kurs przygotowujący do zawodu hostessy został zorganizowany w roku szkolnym 1996/97 (kurs „Language Hostess/Steward”) przez szkołę Berlitz (Berlitz-Poland, Warszawa, ul. Nowogrodzka 56, tel 0-22 628-56-85). Dominującą część szkolenia stanowi nauka czterech języków obcych (przede wszystkim angielskiego i niemieckiego, także francuskiego, rosyjskiego) i języka polskiego - umiejętność prowadzenia korespondencji służbowej. W dziedzinie umiejętności zawodowych program obejmuje:

turystykę, hotelarstwo, obsługę targów, wystaw, konferencji;

sposób właściwego zachowania się, kosmetykę, dobór ubioru, prezentację, wystąpienia, prowadzenie rozmów.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie hostessy istnieją ograniczone możliwości rozwoju kariery zawodowej oraz awansu w hierarchii organizacyjnej. Awansem może być natomiast możliwość zatrudnienia u atrakcyjniejszego i bardziej prestiżowego pracodawcy (duże, reprezentacyjne stoisko targowe, uznana firma). Zdobycie kontaktu, zwrócenie na siebie uwagi i zaprezentowanie swoich możliwości w obsłudze gości stwarza często możliwość zatrudnienia w prestiżowej firmie. Dalsze możliwości awansu może stworzyć firma poprzez cykl szkoleń, które ułatwiają zatrudnienie na wyższym stanowisku czy nawet opanowanie innego zawodu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

W zawodzie hostessy pracę podejmują przede wszystkim osoby młode.

Nie jest określona górna granica wieku, do której możliwe jest uzyskanie zatrudnienia, jednak praktycznie można ją określić na 30-35 rok życia. Ta bariera wynika z założenia, że hostessa jest osobą młodą, o atrakcyjnym wyglądzie.

ZAWODY POKREWNE

stewardesa
sekretarka
opiekunka dziecięca
modelka
asystentka dyrektora
kelnerka

POLECANA LITERATURA

Klasyfikacja zawodów i specjalności. Opisy grup zawodów, tom V. Suplement, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1995, s.174-175.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Hostessa** - (5140201), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 118 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	7
Kujawsko-pomorskie	5
Lubelskie	12
Lubuskie	0
Łódzkie	6
Małopolskie	7
Mazowieckie	35
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	2
Pomorskie	11
Śląskie	16
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	5
Wielkopolskie	9
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Hostessa** wynosiła 59. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	10
Łódzkie	11
Małopolskie	0
Mazowieckie	5
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	2
Pomorskie	0
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	27
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Osoby do towarzystwa i lokaje wynosiło 1209,59. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1209,59
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Osoby do towarzystwa i lokaje, wynosiła 37. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	37
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

POMOC KUCHENNA

kod: 913204

inne nazwy zawodu: podkuchenna

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Celem pracy pomocy kuchennej jest wykonywanie różnych czynności związanych z przygotowaniem i wstępną obróbką artykułów spożywczych, które są używane przez kucharza do sporządzania dań i posiłków. Do jej obowiązków należy także utrzymanie czystości naczyń (garnków, patelni, brytfann), narzędzi (łyżek, noży, chochli) oraz zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego, mebli (stołów, blatów,) oraz pomieszczeń kuchennych i zaplecza gastronomicznego.

Pomoc kuchenna wykonuje czynności i zadania zlecone jej przez kucharza, pracując pod jego ścisłym nadzorem.

Obróbka artykułów spożywczych polega na myciu, obieraniu i rozdrabnianiu (krojeniu, szatkowaniu, dzieleniu na części). W zakładach żywienia zbiorowego, zwłaszcza tam, gdzie o jednej porze stołuje się wielu konsumentów, pomoc kuchenna musi przygotowywać duże ilości półproduktów, np. ziemniaków, warzyw na zupę lub na jarzyny czy surówki. Obieranie, np. ziemniaków i krojenie ich m.in. na frytki czy szatkowanie warzyw itp. pomoc kuchenna wykonuje maszynowo, przy użyciu zmechanizowanych urządzeń gastronomicznych i profesjonalnych robotów kuchennych z napędem elektrycznym. Sprzęt ten przyspiesza i usprawnia np. krojenie pieczywa, wędlin, mielenie mięsa czy miksowanie jarzyn na zupę-krem.

Wiele czynności pomoc kuchenna wykonuje ręcznie: mycie warzyw, sprawianie mięsa, drobiu czy ryb, wyrabianie niektórych typów ciasta. Używa przy tym prostych narzędzi kuchennych: noże, skrobaczki, tasaki. Ręcznie odcedza ziemniaki, jarzyny, makaron, a także obsmaża mięso, smaży kotlety, naleśniki.

Pracując w barze lub restauracji pomoc kuchenna w ciągu dnia ma okresy przerwy, gdy przychodzi mniej gości, w porze zaś, np. obiadów i kolacji następuje spiętrzenie pracy. Przerwy są wykorzystywane na przygotowanie zapasów produktów i półproduktów. Restauracje oferują swoim klientom bogatą listę potraw i dań; oprócz dań „z karty”, przystawek i dodatków proponowane są także dania na zamówienie. Obciąża to także pomoc kuchenną, która oprócz stałych zajęć (np. panierowanie, szpikowanie, obsmażanie, wyrabianie ciasta na kluski) musi przygotować produkty dysponowane przez kucharza na bieżąco. Rzadko też zdarza się, że w restauracji zwierzchnik powierza pomocy kuchennej samodzielne wykonywanie potraw i dań.

Na innych zasadach pracują placówki tzw. żywienia zamkniętego, np. stołówki szkolne, przedszkolne czy pracownicze, które wydają posiłki o stałych porach i mają stałą liczbę konsumentów. Przeważnie też posiłki składają się z jednego lub najwyżej - kilku zestawów dań. Tu jednak, a także np. w barach mlecznych, pomoc kuchenna ma większą samodzielność. Musi jednak być bardziej wszechstronna i mieć wyższe kwalifikacje formalne lub co najmniej doświadczenie. Oprócz wykonywania czynności pomocniczych czasem wyręcza ona kucharza, sama wykonuje niektóre dania, często też ma bezpośredni kontakt z konsumentami, wydając im posiłki i udzielając rad i informacji na temat diety, smaku, walorów odżywczych, a nawet receptury.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Pomoc kuchenna pracuje w tzw. otwartych placówkach zbiorowego żywienia: restauracjach, barach (w tym np. mlecznych), bufetach, czyli w miejscach ogólnie dostępnych, oraz w placówkach zamkniętych, środowiskowych: stołówkach szkolnych, przedszkolnych, kuchniach przyszpitalnych i w sanatoriach, w domach i ośrodkach wypoczynkowych, schroniskach turystycznych itp. Pomoc kuchenna pracuje w kuchni i na jej zapleczu. Panują tam uciążliwe warunki: wysoka temperatura - zwłaszcza latem, opary, gorące naczynia, którymi manipuluje, rozgrzane płyty kuchenne i piekarniki mogą spowodować zespół przegrzania, grożą oparzeniami, osłabiają koncentrację. Te warunki mogą także drażnić górne drogi oddechowe, powodując stany zapalne i nieżyty, np. oskrzeli, gardła. Wciąż

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

zbyt mało jest nowoczesnych placówek gastronomicznych, gdzie zainstalowane wyciągi i nawiewy ułatwiają warunki pracy.

Pomoc kuchenna posługuje się wieloma narzędziami, w tym ostrymi nożami, także elektrycznymi, oraz wysokoobrotowymi urządzeniami gastronomicznymi (krajalnice, malaksery, miksery), które są wyposażone w ruchome, ostre końcówki. Brak uwagi przy posługiwaniu się nimi może grozić skaleczeniem. Urządzenia te przeważnie są zasilane elektrycznie, ważna jest więc ich właściwa eksploatacja (unikanie kontaktu z wodą), w przeciwnym razie grozi to porażeniem prądem elektrycznym.

Pomoc kuchenna pracuje stojąc, dużo chodzi, a także przenosi, podaje i manipuluje ciężkimi i dużymi naczyniami. Obciąża to układ kostny, kręgosłup, może powodować przepukliny, żylaki, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa.

warunki społeczne

Pomoc kuchenna wykonuje w kuchni usługi zlecone jej przez kucharza, z którym ściśle współpracuje. Współpracuje także z pozostałymi pomocami kuchennymi - i w wąskim zakresie - z obsługą sali, np. kelnerami lub barmanami. Pomoc kuchenna rzadko ma kontakty z konsumentami, wyjątek stanowi bar lub stołówka, gdzie czasem wydaje posiłki lub sprząta pomieszczenie dla konsumentów, oraz np. szpital.

warunki organizacyjne

Praca w tym zawodzie odbywa się w stałych godzinach, w systemie 8. lub 12.godzinnych zmian, w barach i restauracjach - także w niedziele i święta. Przeważnie jest to praca dzienna choć, np. w nocnych restauracjach i lokalach rozrywkowych (dancing) personel, a więc także pomoc kuchenna pracuje, w nocy. Pomoc kuchenna pracuje pod ścisłym nadzorem kucharza, nawet wtedy, gdy wykonuje jakąś czynność samodzielnie.

Praca pomocy kuchennej jest ściśle nadzorowana, choć kucharz może dopuszczać pomoc kuchenną do samodzielnego przygotowywania dań. Najczęściej dzieje się tak np. w kuchni szkolnej (przedszkolnej), w barach mlecznych itp. W takim wypadku pomoc kuchenna powinna znać receptury i posiadać elementarną wiedzę z zakresu dietyki, zasad żywienia zbiorowego itp.

Jej praca ma charakter rutynowy. Jest odpowiedzialna za bezpieczeństwo osób stołujących się w danej placówce zdrowia: czystość produktów, naczyń, narzędzi. Pomoc kuchenna odpowiada za racjonalne gospodarowanie surowcami oraz celowe i oszczędne ich wykorzystanie.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Podstawowym wymaganiem stawianym pomocy kuchennej przez pracodawców jest schludność i higiena osobista oraz stosowanie j zasad higieny w praktyce, w odniesieniu do produktów i surowców spożywczych.

Ważne jest, aby pomoc kuchenna miała wiedzę z zakresu dietyki i zbiorowego żywienia (może zdobywać ją w szkole lub pogłębiając doświadczenia), oraz znała receptury.

Pomoc kuchenna powinna być dokładna, a zarazem szybka w pracy. Typ zajęć sprawia, że często musi się ona zajmować różnymi czynnościami jednocześnie. Ważna jest także zdolność koncentracji i podzielność uwagi (wykonywanie kilku czynności naraz). Ważne są więc także zręczność rąk i palców (np. przy siekaniu, krojeniu), a zarazem koordynacja wzrokowo-ruchowa (np. przy odcedzaniu ziemniaków i makaronu, manipulowaniu naczyniami itp.)

Spiętrzenie pracy w kuchni (np. w porach posiłków) sprawia, że pomoc kuchenna często pracuje pod presją czasu, której nie powinna ulegać.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca pomocy kuchennej wymaga pozycji stojącej. W czasie jej wykonywania musi ona także dużo chodzić, podawać, przynosić i manipulować rozgrzаныmi, ciężkimi i dużymi naczyniami. Powinna więc być ogólnie zdrowa, odznaczać się sprawnością i dobrą kondycją fizyczną. Ważne jest, aby kandydatka miała zdrowy układ kostno-stawowy, mięśniowy oraz kręgosłup.

Praca w kuchni wiąże się zwykle z wysoką temperaturą, dużą ilością pary wodnej przy niskiej zawartości tlenu (opalenie gazowe) w powietrzu. Pracujące w takim otoczeniu osoby powinny mieć zdrowy układ krążenia i układ oddechowy.

W kuchni nie wolno zatrudniać osób niedowidzących. Niektórzy pracodawcy deklarują wolę zatrudnienia osób dotkniętych inwalidztwem innego typu: niedosłyszących, z chorobą psychiczną w okresie remisji, a nawet, jeśli pracodawca stworzy pewne udogodnienia, także osób z dysfunkcją kończyn dolnych lub wręcz na wózkach inwalidzkich. Niestety, taką postawę wykazują jeszcze nieliczni pracodawcy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

W placówkach gastronomicznych, zwłaszcza tych, gdzie pracuje niewiele osób, np. w barach, oczekuje się od kandydata wykształcenia co najmniej na poziomie zasadniczej szkoły gastronomicznej, a jeszcze lepiej technikum lub studium pomaturalnego.

Tu także, np. w szkole wieczorowej, można uzupełnić wykształcenie - dotyczy to osób, które pracę w zawodzie pomocy kuchennej traktują jako etap przejściowy, po którym powinien nastąpić awans na kucharza (po ukończeniu odpowiednich kursów zawodowych).

Coraz rzadziej jako pomoc kuchenna są zatrudniane osoby bez kwalifikacji, po uprzednim przyuczeniu do zawodu.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwość awansu w hierarchii zawodowej dla osób bez kwalifikacji i nie podnoszących swojej wiedzy zawodowej praktycznie nie istnieje lub jest bardzo ograniczona. Większe szanse mają absolwenci szkół zawodowych, zwłaszcza średnich, jeśli podnoszą kwalifikacje, pozyskują życzliwość kucharza (szefa kuchni) oraz złożą egzamin czeladniczy i mistrzowski w pokrewnej specjalności: kucharz, cukiernik.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Możliwości podjęcia pracy w tym zawodzie są nikłe powyżej 40 lat. Ograniczenie to narzuca zmniejszająca się z wiekiem sprawność psychomotoryczna oraz mniejsza siła fizyczna, gorszy stan zdrowia.

Jak w każdym zawodzie, łatwiej znaleźć zatrudnienie osobom wykonującym uprzednio zawody pokrewne lub zbliżone charakterem (np. w zakładach przetwórstwa spożywczego, firmach garmażeryjnych itp.).

Zatrudnienie osób mających minimum kwalifikacji, np. po szkole gastronomicznej lub słuchaczy kursów, którzy nie pracowali w tym zawodzie, jest nieco prostsze, wiele jednak zależy od sprawności fizycznej i predyspozycji danej osoby.

Zawody związane z gastronomią są mocno zhierarchizowane, a zatrudnienie w charakterze pomocy kuchennej zależy w dużej mierze od kucharza.

ZAWODY POKREWNE

kucharz
cukiernik
technik żywienia zbiorowego
dietetyk
kelner (kelnerka)
barman

LITERATURA

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Hebda K., *Kucharz kwalifikowany*, Biuro Wyd. Zakł. Doskon. Zawod., Warszawa 1989.

Bijok B., Bijok F., Dąbek A., *Surowce. Technologia żywności*, Wyd Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1994.

Wysokińska Z., *Zasady żywienia*, Wyd Nauk.-Techn., Warszawa 1994.

Procner A., *Technologia gastronomiczna z towaroznawstwem*, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1990.

Czasopisma:

Szkoła Zawodowa

Moje gotowanie

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pomoc kuchenna** - (9130205), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 16425 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1869
Kujawsko-pomorskie	1165
Lubelskie	557
Lubuskie	536
Łódzkie	523
Małopolskie	1793
Mazowieckie	1520
Opolskie	296
Podkarpackie	707

Podlaskie	274
Pomorskie	1310
Śląskie	2064
Świętokrzyskie	142
Warmińsko-mazurskie	1070
Wielkopolskie	972
Zachodniopomorskie	1627

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pomoc kuchenna** wynosiła 1737. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	154
Kujawsko-pomorskie	94
Lubelskie	125
Lubuskie	77
Łódzkie	74
Małopolskie	218
Mazowieckie	173
Opolskie	46
Podkarpackie	98

Podlaskie	77
Pomorskie	114
Śląskie	83
Świętokrzyskie	30
Warmińsko-mazurskie	93
Wielkopolskie	86
Zachodniopomorskie	195

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne wynosiło 1159,06. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1077,43
Kujawsko-pomorskie	1116,71
Lubelskie	1131,62
Lubuskie	1080,04
Łódzkie	1189,63
Małopolskie	1128,8
Mazowieckie	1291,91
Opolskie	1130,08
Podkarpackie	1122,01

Podlaskie	1147,08
Pomorskie	1169,5
Śląskie	1115,42
Świętokrzyskie	1153,36
Warmińsko-mazurskie	1145,21
Wielkopolskie	1214,91
Zachodniopomorskie	1199,74

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne, wynosiła 248443. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	28023
Kujawsko-pomorskie	11862
Lubelskie	12908
Lubuskie	7101
Łódzkie	16167
Małopolskie	23011
Mazowieckie	34153
Opolskie	6271
Podkarpackie	11539

Podlaskie	8178
Pomorskie	13000
Śląskie	30881
Świętokrzyskie	7403
Warmińsko-mazurskie	8958
Wielkopolskie	18258
Zachodniopomorskie	10730

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

PORTIER

kod: 915204

inne nazwy zawodu: stróż

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Portier to pracownik pełniący służbę przy wejściu do różnych instytucji: urzędów, biur, zakładów produkcyjnych, szpitali, itd. Celem jego pracy jest kontrola ruchu osób i rzeczy, odbywającego się w danym budynku.

Jeśli budynki danej instytucji nie są ogólnodostępne, tak jak to jest na przykład w niektórych urzędach, portier dba o to, by na ich teren nie weszły osoby nieupoważnione. Obserwuje wszystkich wchodzących i tym, którzy są interesantami lub klientami, a nie pracownikami firmy, wypisuje jednorazowe przepustki osobowe zawierające informacje o tym kto, o której godzinie i dokąd się udaje. Przepustkę potwierdzoną przez pracownika instytucji, do którego wybierał się interesant odbiera w chwili, gdy ten ostatni opuszcza budynek. Czasem dodatkowo wpisuje gości do specjalnej książki ewidencyjnej.

Portier udziela informacji osobom, które zwracają się do niego z prośbą o wskazanie, jak można dotrzeć do konkretnych pomieszczeń lub osób.

Pracownikom zatrudnionym w instytucji portier wydaje klucze. Jeżeli w pomieszczeniach znajdują się cenne przedmioty (aparatura, poufne dokumenty) musi szczegółowo odnotować, komu i o której godzinie przekazuje klucze oraz kto i o której godzinie je zwraca.

Ponadto portier wydaje przepustki materiałowe. Są to przepustki uprawniające do wniesienia na teren instytucji rzeczy prywatnych lub też zabrania poza jej teren materiałów i przedmiotów będących własnością firmy (np. w czasie nawału pracy można pożyczyć do domu służbową maszynę do pisania, albo pobrać z firmy urządzenia takie jak rzutnik czy komputer, jeżeli są niezbędne do wykonania pracy poza miejscem stałego zatrudnienia).

W godzinach popołudniowych i nocnych portier robi tzw. obchody. Sprawdza każde pomieszczenie, by upewnić się, czy wszystko pozostawiono w należyтым porządku, tzn. czy wyłączona jest woda i każdy z odbiorników prądu, czy zamknięte są okna i czy w instytucji nie pozostał ktoś nieuprawniony.

Wiele urzędów, zakładów, biurowców ma własne systemy alarmowe, np. przeciwpożarowe i przeciwnapadowe. Do zadań portiera należy obserwowanie tych systemów a w razie alarmu sprawdzenie jego przyczyny i podjęcie stosownych kroków (np. jeśli alarm pożarowy był fałszywy musi zawiadomić o tym straź pożarną).

Jeżeli przy portierni (miejsce pracy portiera) znajduje się brama wjazdowa dla pojazdów, ma obowiązek zamykać ją i otwierać oraz wypisywać przepustki dla osób wjeżdżających samochodami.

Wszelkie obserwacje, sprawy nietypowe, braki (np. kluczy do pomieszczeń biurowych), zapisuje w książce służby, a ponadto informuje o nich ustnie swojego zmiennika.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Właściwym miejscem pracy portiera jest portiernia, czyli specjalne pomieszczenie znajdujące się zwykle w budynku instytucji tuż przy głównym wejściu. Niemniej w czasie obchodów portier często zobowiązany jest do kontroli całego terenu instytucji, tak wewnątrz budynku, jak i na zewnątrz. Zdarza się to przede wszystkim w mniejszych zakładach, w sytuacji, gdy dane przedsiębiorstwo nie zatrudnia wartowników.

W środowisku pracy portiera nie występują czynniki niebezpieczne lub szkodliwe, natomiast do uciążliwości zaliczyć można sytuacje stresowe, spowodowane dużym ruchem interesantów, zwłaszcza w instytucjach rozbudowanych organizacyjnie.

warunki społeczne

Portier samodzielnie wykonuje swoją pracę. Prowadzi swoistą ochronę instytucji, dla której pracuje, poprzez regulowanie i kontrolę przepływu osób oraz dozоровanie jej mienia. Kontakty z innymi ludźmi są w jego pracy niezbędne i intensywne - szczególnie w firmach, które przyjmują wielu interesantów. Konieczność częstych kontaktów z innymi może prowadzić do sytuacji

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

konfliktowych, które najczęściej łatwo może załagodzić sam portier. Czasem jednak zmuszony jest do gwałtowniejszej interwencji, np. w przypadku, gdy ktoś chce wynieść bez zezwolenia przedmioty należące do instytucji lub wszczyna awanturę.

warunki organizacyjne

Portier pracuje w systemie zmianowym, zarówno w dzień jak i w nocy, ponad 12 godzin. Do specyfiki zawodu należy praca w wolne soboty, niedziele i święta. W jednych instytucjach praca jest ściśle nadzorowana, w innych nadzór jest tylko okresowy. Większość wykonywanych przez portiera zadań i czynności ma charakter rutynowy - wydawanie kluczy, wypisywanie przepustek, codzienne obchody budynku po wyjściu pracowników, itd. Najczęściej pełni on funkcję podwładnego. Ponosi odpowiedzialność za dozorowane mienie, za uniemożliwienie wstępu do budynku osobom niepowołanym oraz za rejestrację wchodzących.

Portier zwykle wykonuje swoją pracę w ubraniu dowolnym, czasami wymagany jest specjalny uniform.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Do prawidłowego wykonywania obowiązków portiera niezbędna jest spostrzegawczość, musi on bowiem dostrzec każdy niepokojący szczegół otoczenia i odpowiednio na niego zareagować. Od jego pracy może zależeć bezpieczeństwo ludzi i mienia instytucji, dlatego też powinien być człowiekiem odpowiedzialnym oraz dokładnym. Inną ważną cechą jest dobra pamięć, szczególnie wzrokowa, pomocna w zapamiętaniu stałych pracowników, którym należy wydać klucze. W instytucjach przyjmujących wielu interesantów niezbędna jest podzielność uwagi, ponieważ portier często musi zajmować się kilkoma sprawami równocześnie (np. wypisuje przepustki, obserwuje wchodzących, odbiera telefony, wydaje klucze, itd.). W niektórych zakładach problemem portiera jest monotonia - po porannym wydaniu kluczy do pomieszczeń przez wiele godzin nic się nie dzieje.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę portiera zalicza się do bardzo lekkich. Każdy zatrudniony w tym zawodzie powinien być człowiekiem ogólnie sprawnym, toteż nie mogą go wykonywać osoby niedowidzące, niesłyszące, ze znaczną dysfunkcją kończyn dolnych albo górnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Przy zatrudnianiu w zawodzie portiera preferowani są mężczyźni. Mile widziane są osoby o dobrej prezencji. Nie ma natomiast żadnych wymagań dotyczących poziomu wykształcenia. Pracodawcy chętnie zatrudniają emerytów oraz osoby z II grupą inwalidztwa. Żadna instytucja nie organizuje kursów dla portierów. Kandydaci do pracy są przyuczani do swoich obowiązków bezpośrednio na stanowisku.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie portiera nie ma możliwości rozwoju kariery zawodowej i awansowania.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę portiera mogą podjąć dorośli w każdym wieku, także po dłuższej przerwie w pracy. W wielu instytucjach, szczególnie zakładach niewielkich oraz prywatnych, preferowani są emeryci i renciści.

ZAWODY POKREWNE

szatniarz
gospodarz domu
parkingowy
dozorca
wartownik
szaleciarz

LITERATURA

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Zawód portiera jest zawodem coraz rzadziej spotykanym, w jego miejsce coraz częściej zatrudniani są agenci ochrony mienia i osób. Kandydat na stanowisko portiera może szukać zatrudnienia zarówno w sferze budżetowej (urzędy państwowe, szpitale, gmachy użyteczności publicznej), jak i w przedsiębiorstwach państwowych oraz w sektorze prywatnym.

Według danych z Powiatowych Urzędów Pracy zawód portiera znalazł się wśród zawodów o dużym poziomie bezrobocia, na koniec II półrocza 2000 r. zarejestrowanych bezrobotnych portierów było 4549 osób, a ofert pracy w tym okresie zgłoszono 647.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Portier** - (9150204), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 5026 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	438
Kujawsko-pomorskie	331
Lubelskie	203
Lubuskie	166
Łódzkie	518
Małopolskie	440
Mazowieckie	568
Opolskie	163
Podkarpackie	90

Podlaskie	43
Pomorskie	140
Śląskie	1119
Świętokrzyskie	25
Warmińsko-mazurskie	116
Wielkopolskie	411
Zachodniopomorskie	255

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Portier** wynosiła 979. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	46
Kujawsko-pomorskie	56
Lubelskie	26
Lubuskie	28
Łódzkie	468
Małopolskie	23
Mazowieckie	54
Opolskie	25
Podkarpackie	8

Podlaskie	17
Pomorskie	6
Śląskie	161
Świętokrzyskie	12
Warmińsko-mazurskie	9
Wielkopolskie	33
Zachodniopomorskie	7

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Portierzy, woźni i pokrewni wynosiło 1202,53. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1111,77
Kujawsko-pomorskie	1115,01
Lubelskie	1228,94
Lubuskie	1141,76
Łódzkie	1185,18
Małopolskie	1216,38
Mazowieckie	1294,23
Opolskie	1319,17
Podkarpackie	1202,82

Podlaskie	1113,1
Pomorskie	1272,06
Śląskie	1148,89
Świętokrzyskie	1207,12
Warmińsko-mazurskie	1140,49
Wielkopolskie	1205,94
Zachodniopomorskie	1279,75

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Portierzy, woźni i pokrewni, wynosiła 106793. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	9855
Kujawsko-pomorskie	7315
Lubelskie	6180
Lubuskie	2761
Łódzkie	8935

Małopolskie	8260
Mazowieckie	19432
Opolskie	1744
Podkarpackie	4809
Podlaskie	3188

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Pomorskie	5751
Śląskie	11589
Świętokrzyskie	2671
Warmińsko-mazurskie	3692

Wielkopolskie	6813
Zachodniopomorskie	3798

SZATNIARZ

kod: 915205

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Celem pracy szatniarza jest obsługa szatni . Główną funkcją jest sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem pozostawionych rzeczy w szatni. Szatnie mieszczą się w instytucjach użyteczności publicznej – restauracje, kawiarnie, baseny, urzędy, przedsiębiorstwa. Szatniarz wita gości, proponuje i zachęca klientów do pozostania w lokalu (w przypadku kawiarni, restauracji). W momencie gdy klient zdecyduje się pozostać – odbiera od niego garderobę, bagaż i wydaje żeton. Na żetonie znajduje się numer zgodny z numerem haczyka na którym szatniarz wiesza garderobę. Podobnie wygląda pozostawienie bagażu do przechowania. Szatniarz przez cały czas pobytu klienta w lokalu jest odpowiedzialny materialnie za pozostawione rzeczy. W swej pracy nie wykorzystuje żadnych urządzeń technicznych. Na życzenie klienta może przyszyć wieszak, może podać odzież przy stole (szczególnie gościom specjalnym). Szatniarz sprzedaje drobiazgi – zapalniczki, żetony, karty telefoniczne, chusteczki higieniczne pracując jednocześnie szatni. Służy podstawową informacją na temat miasta, w którym jest gość. Niekiedy pyta o wrażenia z pobytu w lokalu i jednocześnie zachęca do ponownego odwiedzenia. W momencie opuszczenia przez klienta lokalu pobiera żeton, wydaje garderobę, bagaż i pobiera opłatę za przechowanie pozostawionego mienia.

W urzędach szatniarz dodatkowo pełni często rolę portiera. W sezonie letnim gdy nie pozostawia się garderoby na przechowanie, szatniarz zazwyczaj pełni funkcję ochrony budynku, często wykonuje prace naprawcze, niekiedy bywa „złotą rączką”.

Cechą człowieka najbardziej istotną na tym stanowisku jest odpowiedzialność.

ŚRODOWISKO PRACY

MATERIALNE ŚRODOWISKO PRACY

Szatniarz pracuje w instytucjach użyteczności publicznej. Są to urzędy, przedsiębiorstwa, szpitale, restauracje, kawiarnie, baseny. Pracę swą wykonuje w pomieszczeniach zamkniętych niedaleko od głównego wejścia do budynku. Stanowiskiem pracy szatniarza jest szatnia. Najważniejsze zagrożenia, które niesie **materialne środowisko pracy** to zmienna temperatura powietrza, słabe oświetlenie, niekiedy hałas dobiegający z sali np. w kawiarni, oraz zanieczyszczenie powietrza dymem papierosowym. Jednak charakter wykonywanej pracy nie niesie ze sobą ryzyka zapadalności na choroby zawodowe chociaż spora grupa osób pracująca na tym stanowisku uskarża się na bóle kończyn dolnych.

WARUNKI SPOŁECZNE

Praca na stanowisku szatniarza ma głównie charakter indywidualny. Kontakty z ludźmi są intensywne i niezbędne w pracy szatniarza ale czynności wykonywane na tym stanowisku nie są związane z ludźmi a raczej z przedmiotami. Kontakty które dominują w pracy szatniarza dotyczą świadczenia usług tzn. przechowywania i pilnowania pozostawionego mienia (garderoba, bagaż). Szatniarze ponadto pośrednio są odpowiedzialni za bezpieczeństwo osób, które pozostają w lokalu, często odpowiadają na zadawane pytania, szczególnie w instytucjach państwowych np. urzędy, w których stanowisko to jest połączone ze stanowiskiem portiera. W pracy szatniarza dominuje ustny sposób komunikowania się z ludźmi. Rodzaj pracy nie niesie raczej ryzyka konfliktów z ludźmi.

warunki organizacyjne

Szatniarze, szczególnie w instytucjach sektora prywatnego zatrudniani są w ramach umowy agencyjnej (dzierżawy). Sami zatrudniają się do obsługi szatni. Muszą mieć zarejestrowaną działalność gospodarczą. Pozwolenie na prowadzenie tego rodzaju działalności wydaje urząd miasta. Osoba chcąca zarejestrować tego rodzaju działalność zobligowana jest także do przedstawienia zaświadczenia o niekaralności.

Czas pracy uzależniony jest od systemu organizacji oraz sektora w którym się znajduje. Średnio waha się od 4 do 12 godzin na dobę. W sektorze publicznym (urzędy) godziny pracy są stałe, natomiast w sektorze prywatnym godziny pracy są zmienne. Praca zazwyczaj odbywa się w systemie zmianowym. Także pora wykonywania pracy jest uzależniona od tego gdzie szatnia się znajduje. W szpitalach, urzędach szatniarz pracuje wyłącznie w dzień, natomiast w lokalach rozrywkowych, także w nocy.

Stopień nadzorowania jest uzależniony od formy podjęcia pracy czyli od tego czy jest to samozatrudnienie (wówczas nadzór jest jedynie symboliczny lub go nie ma), czy jest to umowa o pracę w instytucji (wówczas jest to praca okresowo nadzorowana).

Praca ma często charakter sezonowy. Na stanowisku szatniarza występuje zrutynizowany charakter czynności, brak innowacyjności. Szatniarz w większości przypadków pozostaje podwładnym, w przypadku dzierżawy szatni – pozostaje bez zależności organizacyjnych. Szatniarz jest odpowiedzialny za pozostawioną odzież a także pośrednio za zdrowie i bezpieczeństwo ludzi. Praca na tym stanowisku nie wymaga wyjazdów służbowych ale wymagana jest dyspozycyjność do pracy w niedziele i święta. W niektórych instytucjach obowiązuje szatniarza ubranie reprezentacyjne (wybrane restauracje), ubranie robocze np. fartuch (szpital), dowolne ubranie w pozostałych instytucjach.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Duża liczba i częstotliwość kontaktów z ludźmi wymaga od szatniarza umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi np. w celu zaproszenia do pozostania w restauracji. Ważna jest także umiejętność postępowania z ludźmi, radzenia sobie w sytuacjach trudnych np. w przypadku gdy osobie pod wpływem alkoholu należy odmówić wstępu do lokalu. Nie bez znaczenia pozostaje umiejętność podporządkowania się – szatniarz pracuje zazwyczaj jedynie w roli podwładnego. Szatniarz niekiedy musi być gotowy do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych – np. gdy jest także odpowiedzialny za prowadzenie

i uprzątnięcie toalety. Powinien posiadać umiejętność pracy w warunkach monotonicznych. Pracując w kinie czy w teatrze praca szatniarza odbywa się w dwóch momentach – przed spektaklem i po spektaklu. Ważne w tym momencie jest szybkie tempo pracy, spostrzegawczość, zdolność i podzielność uwagi.

Szatniarzowi w jego pracy przydatne mogą okazać się zainteresowania społeczne, zainteresowania historią, geografią lokalną. Dobrze jest, jeśli szatniarz zna język obcy np. język angielski ze względu na coraz to wzrastającą liczbę turystów i gości zagranicznych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca szatniarza zaliczana jest do prac lekkich pod względem obciążenia fizycznego. Przydatna jest silna budowa ciała – działa reprezentacyjnie, duża sprawność narządu wzroku oraz układu kostnowęzłowego i mięśniowego. Praca szatniarza polega głównie na sięganiu i podawaniu, niezastąpiona jest tutaj ogólnie bardzo dobra sprawność kończyn górnych i sprawność palców.

Przeciwwskazaniem do podjęcia pracy są zaburzenia dużego stopnia kończyn górnych i dolnych, zaburzenia dużego stopnia sprawności narządów zmysłu (wzrok, słuch, równowaga), zaburzenia dużego stopnia sprawności sensomotorycznych (rozróżnianie barw, koordynacja wzrokowo – ruchowa).

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Na stanowisku szatniarza może pracować osoba niepełnosprawna. Dopuszczalne są przede wszystkim niepełnosprawności stopnia lekkiego np. upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, choroby psychiczne w okresie zdrowienia (remisji).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy na stanowisku szatniarza nie jest wymagane konkretne wykształcenie. Pracę może podjąć osoba posiadająca już wykształcenie podstawowe. Nie istnieją także żadne szkoły czy kursy przyuczające do zawodu szatniarza. W przypadku zatrudnienia osoby na tym stanowisku nie są brane pod uwagę kwalifikacje zawodowe ale bardziej cechy fizyczne, zdrowotne, psychologiczne. Jedynym zaświadczeniem, wymaganym przez pracodawcę jest sądowe zaświadczenie o niekaralności kandydata do pracy. Mile widziana jest znajomość języka obcego.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Na stanowisku szatniarza nie ma możliwości awansowania, aczkolwiek zależy to w dużej mierze od systemu organizacyjnego instytucji. Istnieje natomiast możliwość objęcia stanowiska w tej samej grupie zawodowej (np. dozorca, portier).

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma specjalnych ograniczeń wiekowych do podjęcia pracy na stanowisku szatniarza, jednak preferowane są osoby w starszym wieku, szczególnie renciści i emeryci. Mile widziane są także osoby posiadające zarejestrowaną działalność w tym zakresie a także osoby, którym odpowiada sezonowy charakter pracy.

ZAWODY POKREWNE

Zawody o takim samym poziomie kwalifikacji :

portier,
dozorca,
tragarz,
sprzątaczką

Zawody o wyższym poziomie kwalifikacji :

agent ochrony mienia i osób,
bagażowy

Zawód o niższym poziomie kwalifikacji :

szaleciarz

LITERATURA

Klasyfikacja zawodów i specjalności, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1995,
Podręcznik oceny zawodów z punktu widzenia różnych rodzajów niepełnosprawności, Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 2000

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Szatniarz może podjąć pracę we wszystkich instytucjach użyteczności publicznej, gdzie są prowadzone szatnie, zarówno w sektorze prywatnym i państwowym. Pracę na tym stanowisku można podjąć w teatrze, restauracji, kinie, basenie, urzędzie, szpitalu, w czytelnich, muzeum.

Jest to zawód dość często spotykany aczkolwiek w ostatnich latach wiele szatni zamyka się lub obowiązki szatniarza przejmuje portier. W zawodzie tym istnieją duże możliwości samozatrudnienia. Właściciele restauracji, klubów nocnych, lokali rozrywkowych chętnie oddają szatnie do prowadzenia w „dzierżawę”.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Szatniarz** - (9150205), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 581 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	57
Kujawsko-pomorskie	36
Lubelskie	48
Lubuskie	15
Łódzkie	25
Małopolskie	37
Mazowieckie	108
Opolskie	15
Podkarpackie	25

Podlaskie	8
Pomorskie	46
Śląskie	68
Świętokrzyskie	5
Warmińsko-mazurskie	28
Wielkopolskie	22
Zachodniopomorskie	38

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Szatniarz** wynosiła 101. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	4
Kujawsko-pomorskie	18
Lubelskie	8
Lubuskie	11
Łódzkie	2
Małopolskie	7
Mazowieckie	14
Opolskie	1
Podkarpackie	6

Podlaskie	4
Pomorskie	3
Śląskie	5
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	4
Wielkopolskie	4
Zachodniopomorskie	8

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Portierzy, woźni i pokrewni wynosiło 1202,53. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1111,77
Kujawsko-pomorskie	1115,01
Lubelskie	1228,94
Lubuskie	1141,76
Łódzkie	1185,18
Małopolskie	1216,38
Mazowieckie	1294,23
Opolskie	1319,17
Podkarpackie	1202,82

Podlaskie	1113,1
Pomorskie	1272,06
Śląskie	1148,89
Świętokrzyskie	1207,12
Warmińsko-mazurskie	1140,49
Wielkopolskie	1205,94
Zachodniopomorskie	1279,75

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Portierzy, woźni i pokrewni, wynosiła 106793. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	9855
Kujawsko-pomorskie	7315
Lubelskie	6180
Lubuskie	2761

Łódzkie	8935
Małopolskie	8260
Mazowieckie	19432
Opolskie	1744

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Podkarpackie	4809
Podlaskie	3188
Pomorskie	5751
Śląskie	11589
Świętokrzyskie	2671

Warmińsko-mazurskie	3692
Wielkopolskie	6813
Zachodniopomorskie	3798

RECEPCJONISTA

kod: 4220201

inne nazwy zawodu: hotelarz

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Praca recepcjonisty polega na świadczeniu i sprzedaży usług hotelarskich. W zakresie tych usług znajdują się zadania związane z obsługą gości przy przyjeździe, w czasie pobytu i przy wyjeździe gości z hotelu.

Typowe zadania recepcjonisty to przyjmowanie rezerwacji od gości przed przyjazdem. Recepcjonista obsługuje zarówno rezerwacje indywidualne i zbiorowe. Kolejne główne zadanie to sprawna obsługa gości przy przyjeździe, podczas pobytu i wyjeździe z hotelu.

Z chwilą przyjazdu gościa recepcjonista jest zobowiązany zameldować gościa, przydzielić pokój, wydać klucze do pokoju. Recepcjonista także rozwiązuje problemy gości związane z pobytem w hotelu. W tym zakresie mieści się potwierdzanie rezerwacji np. lotniczych lub rezerwacji stolika w restauracji. Na życzenie klienta zamawia taxi, pomoc lekarską, może serwować śniadania do pokoju, może pełnić rolę tłumacza. Recepcjonista jest odpowiedzialny także za zakup kwiatów jeśli klient ma takie życzenie. Jeżeli hotel mieści się w obiekcie zabytkowym może przedstawić krótką historię budynku, historię miasta w którym hotel się znajduje. Do zadań recepcjonisty należy także budzenie gości (telefoniczne lub osobiste). Osoba pracująca na stanowisku recepcjonisty przyjmuje także zażalenia i skargi gości dotyczące pobytu w hotelu. Prowadzi rachunki związane z pobytem gości w hotelu. W momencie wyjazdu gościa hotelowego, recepcjonista, wymeldowuje go, pobiera należną opłatę za pobyt i świadczenia dodatkowe (np. oprowadzanie po mieście, usługi fryzjerskie). Recepcjonista obsługuje program komputerowy – zazwyczaj lokalny, który zawiera system recepcyjny – jedno z podstawowych narzędzi pracy przy rezerwacji, meldowaniu, naliczeniu i pobieraniu opłat.

W recepcji istnieją różne stanowiska pracy – uzależnione jest to od organizacji i wielkości hotelu. Można wyróżnić dysponenta, który najczęściej pełni rolę kierownika zmiany. Przydziela m.in. pokoje, sporządza raport zakwaterowań. Inne stanowiska to : kasjer, który zakłada rachunki hotelowe i wystawia rachunki związane z pobytem gościa w hotelu. Inne zadania ma meldunkowy, który melduje gości, dokonuje wymeldowania. W niektórych hotelach istnieją także stanowiska takie jak – telefonista, pracownik rezerwacji, pracownik informacji hotelowej, klucznik, który wydaje i przyjmuje klucze.

Cechą zawodu odróżniającą to stanowisko od innych jest umiejętność komunikacji z ludźmi. Recepcjonista musi być opanowany, posiadać dobrą wytrzymałość i odporność na zmęczenie, wskazana jest także spostrzegawczość, podzielność i koncentracja uwagi. Recepcjonista musi posiadać łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie.

ŚRODOWISKO PRACY

MATERIALNE ŚRODOWISKO PRACY

Miejszem pracy typowym dla recepcjonisty jest recepcja w hallu hotelowym. Jest to zazwyczaj miejsce centralne, bardzo widoczne, reprezentacyjne. Niekiedy narażone na hałas (wchodzące duże grupy gości), zmienną temperaturę powietrza (recepcja zazwyczaj znajduje się przy wejściu), mocne sztuczne oświetlenie, które negatywnie wpływa na wzrok

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

i układ nerwowy człowieka. Na stanowisku recepcjonisty nie występują jednak choroby zawodowe.

WARUNKI SPOŁECZNE

W zależności od organizacji pracy w hotelu, praca recepcjonisty ma charakter indywidualny lub zespołowy. W przypadku gdy praca ma charakter zespołowy – ważna wówczas jest umiejętność współpracy w grupie. W pracy recepcjonisty kontakty z ludźmi są bardzo intensywne. Kontakty te obejmują w bardzo dużym stopniu odpowiadanie na pytania, udzielanie rad, opiekowanie się, sprzedaż i świadczenie usług hotelarskich a także reprezentowanie.

Na stanowisku tym dominuje ustny sposób porozumiewania się, w dużym stopniu także pisemny za pośrednictwem urządzeń komunikacyjnych np. internetowa rezerwacja miejsc.

Praca recepcjonisty niekiedy jest narażona na konflikty z ludźmi w wyniku przyjmowania skarg i zażaleń – stąd tak ważna jest w tym zawodzie odporność emocjonalna, umiejętność pracy w stresujących sytuacjach.

warunki organizacyjne

Praca recepcjonisty trwa przeciętnie 12 godzin dziennie w systemie 12 godzin pracy, 24 godziny wolnego. Ze względu na ciągłość pracy recepcjoniści pracują na zmiany zarówno w dzień i w nocy. Praca recepcjonisty jest okresowo nadzorowana. Nie wymaga częstych wyjazdów służbowych. Charakter wykonywanych czynności czyli to czy czynności powtarzają się czy są nieprzewidywalne w dużej mierze zależy od organizacji hotelu.

W hierarchii organizacyjnej recepcjonista może pełnić funkcję zarówno podwładnego jak i kierownika (np. dysponent). Praca ta wiąże się z odpowiedzialnością finansową, a także z odpowiedzialnością za urządzenia i maszyny, pośrednio za bezpieczeństwo i zdrowie ludzi. Podczas wykonywania czynności służbowych recepcjonista pracuje w ubraniu reprezentacyjnym.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Pracę recepcjonisty charakteryzuje ciągły kontakt z ludźmi – z nowymi gośćmi, z grupą współpracowników. Dlatego podlega on nieustannej obserwacji i ocenie. Wobec tego recepcjonista powinien przedstawiać pewien wzór osobowy. Niezbędna jest łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą, np. udzielanie informacji i przyjmowanie kluczy. Nieoceniona jest także odporność emocjonalna tzn. brak silnych emocji negatywnych w sytuacjach trudnych. Konieczna jest także umiejętność nawiązania kontaktu z ludźmi oraz umiejętność postępowania. W przypadku zachęcenia do innych usług hotelu np. basen, sauna, gabinety odnowy biologicznej, przydatna jest zdolność przekonywania.

Osoba pracująca na stanowisku recepcjonisty powinna umieć sobie radzić w sytuacjach stresujących np. w przypadku zgłoszenia kradzieży. Wskazana jest cierpliwość, pogodne usposobienie, miły uśmiech oraz „bycie na tak”.

Inne pożądane cechy charakteru to chęć pomagania ludziom, zdolność rozumienia innych, gościnność, uprzejmość, takt. Nie pozostaje obojętna także dokładność, punktualność, samodzielność, obowiązkowość, czujność i uczciwość. Niezmiernie ważna jest także dyskrecja.

Pomocne w pracy recepcjonisty są zainteresowania społeczne, problemami ludzi, ich zachowaniem i potrzebami w różnych sytuacjach. Recepcjonista powinien interesować się turystyką własnego regionu, Polski i międzynarodową. Przydatne jest także zainteresowanie historią, geografiami, językiem polskim i w bardzo dużym stopniu językami obcymi gdyż w swej pracy recepcjonista posługuje się nimi na co dzień.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca recepcjonisty zaliczana jest do prac lekkich biorąc pod uwagę kategorię obciążenia fizycznego. Konieczna jest dobra wytrzymałość i odporność na zmęczenie ponieważ praca odbywa się także w nocy. Ważny jest dobry stan zdrowia ponieważ jest to praca wyczerpująca. Ważny jest prawidłowy słuch i wymowa oraz dobra koordynacja wzroku i rąk. Niezbędny jest estetyczny wygląd i właściwa prezencja.

W zawodzie recepcjonisty istnieją przeciwwskazania do wykonywania zawodu i dotyczą głównie zaburzeń wzroku i słuchu, sprawności psychicznej (zaburzenia umysłowe i zaburzenia psychiki). Cechy wykluczające z zawodu to także brak sprawności ekspresji werbalnej (wady wymowy i słuchu) oraz ogólne zniekształcenia i problemy z wyglądem.

Na ogół nie istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych na tym stanowisku ale zależy to od struktury organizacyjnej recepcji i przystosowania stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Aby osoba mogła podjąć pracę na stanowisku recepcjonisty musi legitymować się minimum wykształceniem średnim hotelarskim oraz bardzo dobrą znajomością języka obcego np. języka angielskiego, języka rosyjskiego.

Praktycznie w każdym większym mieście istnieją szkoły kształcące hotelarzy.

Najchętniej na stanowisku recepcjonisty zatrudniane są osoby w wieku 20- 40 lat, bez względu na płeć, z przygotowaniem zawodowym i odpowiednią prezencją.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie recepcjonisty istnieje ograniczona możliwość rozwoju kariery zawodowej. Jednak w dużych hotelach osoba może rozpocząć pracę na stanowisku młodszego recepcjonisty, kolejne szczeble kariery to – recepcjonista i starszy recepcjonista. Recepcjonista może pełnić funkcję kierownika zmiany i niekiedy awansować na stanowisko dyrektora hotelu. W pokonywaniu szczebli kariery zawodowej konieczna jest znajomość minimum dwóch języków obcych i wyższe wykształcenie np. na kierunku turystyka i rekreacja.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Na stanowisku recepcjonisty najchętniej zatrudniane są głównie osoby do 40 r. ż. Jednak sam wiek nie jest głównym kryterium wyboru.

Osoby dorosłe posiadające wykształcenie średnie mogą kontynuować naukę na uczelniach wyższych w celu podwyższenia szans zatrudnienia. Szkoły indywidualnie określają maksymalny wiek kandydata. Nie ma natomiast obwarowań wiekowych przy przyjęciu na kursy np. językowe bądź specjalistyczne hotelarskie, które także zwiększają szansę podjęcia pracy na stanowisku recepcjonisty.

ZAWODY POKREWNE

Zawody o takim samym poziomie kwalifikacji :

przewodnik turystyczny,
pracownik informacji turystycznej,
referent ds. rezerwacji biletów,
kasjer bankowy

Zawody o wyższym poziomie kwalifikacji :

kierownik sali,

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

dyrektor hotelu

Zawód o niższym poziomie kwalifikacji :
pokojówka

LITERATURA

Roy Apps – „ Jak zadowolić gości : fachowa obsługa gości”, Polska Agencja Promocji Turystyki, Warszawa 1996,

Marian Kubacki – „Organizacja i technika pracy w hotelarstwie”, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Warszawie, Warszawa 1998,

D. Płader – „Opis stanowisk w obiektach hotelarskich”, Warszawa 1999,

„Hotelarz” – (czasopismo), email : ehotelarz@ehotelarz.pl,

„Doradca hotelarza” – (czasopismo) -wydawca „Impress” tel. (022) 811 44 15,

„New Voyager” – (czasopismo) – email : wydawnictwo@newsvoyager.pl,

„Nowy Rynek” – (czasopismo) – wydawca „Publimedia” tel. (022) 622 07 70

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Recepcjoniści mogą znaleźć zatrudnienie zarówno w sektorze państwowym i prywatnym. Typowe miejsca pracy dla recepcjonisty to hotele, pensjonaty, schroniska, przedsiębiorstwa. Absolwenci często znajdują pracę w biurach obsługi turystycznej.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Recepcjonista** - (4220201), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 2218 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	233
Kujawsko-pomorskie	89
Lubelskie	108
Lubuskie	98
Łódzkie	76
Małopolskie	231
Mazowieckie	361
Opolskie	53
Podkarpackie	81

Podlaskie	58
Pomorskie	206
Śląskie	121
Świętokrzyskie	30
Warmińsko-mazurskie	123
Wielkopolskie	93
Zachodniopomorskie	257

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Recepcjonista** wynosiła 581. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	50
Kujawsko-pomorskie	28
Lubelskie	25
Lubuskie	28
Łódzkie	39
Małopolskie	67
Mazowieckie	47
Opolskie	7
Podkarpackie	26

Podlaskie	18
Pomorskie	55
Śląskie	47
Świętokrzyskie	33
Warmińsko-mazurskie	33
Wielkopolskie	32
Zachodniopomorskie	46

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Recepcjoniści i pokrewni wynosiło 1417,44. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1317,56
Kujawsko-pomorskie	1324,05
Lubelskie	1279,46
Lubuskie	1063,93
Łódzkie	1351,28
Małopolskie	1348,81
Mazowieckie	1774,95
Opolskie	1180,82
Podkarpackie	1208,47

Podlaskie	1080,01
Pomorskie	1476,73
Śląskie	1171,04
Świętokrzyskie	1447,94
Warmińsko-mazurskie	1204,21
Wielkopolskie	1459,94
Zachodniopomorskie	1507,17

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Recepcjoniści i pokrewni, wynosiła 19256. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1569
Kujawsko-pomorskie	1010
Lubelskie	716
Lubuskie	193
Łódzkie	1297
Małopolskie	2106
Mazowieckie	4297
Opolskie	292

Podkarpackie	690
Podlaskie	484
Pomorskie	1287
Śląskie	2561
Świętokrzyskie	211
Warmińsko-mazurskie	444
Wielkopolskie	1198
Zachodniopomorskie	901

V.B. USŁUGI DOMOWE

OPIEKUNKA DZIECIĘCA

kod: 5131 (01-90)

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Opiekunka dziecięca zajmuje się dziećmi w wieku 0–4 lat; pielęgnuje je, wychowuje, dba o ich prawidłowy rozwój i bezpieczeństwo.

Jej zadaniem jest nawiązanie kontaktu werbalnego i pozawerbalnego, a w szczególności nawiązanie i utrzymanie kontaktu uczuciowego z każdym dzieckiem powierzonym jej opiece. Do jej zadań należy poznawanie indywidualnych właściwości i tempa rozwoju dziecka, kształtowanie właściwej aktywności i samodzielności dziecka w czynnościach codziennych i zabawie oraz pozytywnych cech jego charakteru, wypracowywanie u dzieci społeczno-pozytecznych przyzwyczajzeń i nawyków. Opiekunka dziecięca zaspokaja podstawowe potrzeby biologiczne i psychospołeczne powierzonych jej opiece dzieci. Organizuje im prawidłowy tryb życia.

Zadania te realizuje za pomocą różnych codziennych czynności.

W ciągu dnia pracy wykonuje wiele zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych. Kąpie, myje, przewija, wyciera, czesze. Utrwala przy okazji u dziecka nawyki higieniczne oraz załatwianie potrzeb fizjologicznych we właściwym czasie.

Czuwa nad prawidłowym odżywianiem dzieci – karmi je lub pomaga przy spożywaniu posiłków. Prowadzi z dziećmi zabawy ogólnorozwojowe i stymulujące rozwój. Organizuje zabawy i spaceruje na świeżym powietrzu. Zaopatruje dzieci w odpowiednie do wieku zabawki i pomoce do zajęć.

Dbą o wystrój i higienę pomieszczeń, w których przebywają dzieci. Obserwuje stan zdrowia dzieci. Stara się zapobiegać zachorowaniom i rozprzestrzenianiu się chorób w grupie dzieci. W razie potrzeby udziela pierwszej pomocy.

Omówione powyżej zadania i czynności robocze w całości są realizowane przez opiekunki dziecięce na tych stanowiskach pracy, gdzie powierzone im opiece dzieci nie mają kontaktów ze środowiskiem rodzinnym lub kontakt ten jest znacznie ograniczony.

W domach małego dziecka, w szpitalach, sanatoriach i żłobkach tygodniowych, opiekunki dziecięce zastępują dzieciom najbliższych, przejmując na siebie całą odpowiedzialność za opiekę nad nimi, pielęgnację i wychowanie.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca opiekunki dziecięcej odbywa się w budynku i na wolnym powietrzu. Typowymi miejscami pracy w tym zawodzie są żłobki dzienne i tygodniowe, państwowe i prywatne, a także domy małego dziecka, oddziały szpitali dziecięcych, sanatoria oraz rodzinne domy dziecka, przedszkola państwowe i prywatne.

W ostatnich latach popularne staje się zatrudnianie opiekunek dziecięcych w domach, u rodzin z małymi dziećmi.

Podnoszenie dzieci, noszenie je na rękach, schyłanie się do nich stwarzają u opiekunek dziecięcych predyspozycje do zmian dyskopatycznych po kilkunastu latach pracy.

warunki społeczne

Praca w zawodzie opiekunki dziecięcej związana jest z bardzo intensywnymi kontaktami z ludźmi. Są to przede wszystkim kontakty z dziećmi oddanymi pod opiekę, ale też z lekarzem, psychologiem, czy też rodzicami dziecka (o ile żyją i są prawnymi opiekunami dziecka)

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

warunki organizacyjne

Godziny pracy opiekunek dziecięcych zależą od rodzaju placówek, w których są zatrudnione. W placówkach dziennego pobytu, godziny te są stałe, od rana do późnego popołudnia, w dni powszednie.

Natomiast w domach małego dziecka, sanatoriach czy żłobkach tygodniowych, gdzie dzieci są pozbawione codziennego kontaktu ze środowiskiem rodzinnym, opiekunki dziecięce pracują na dwie lub trzy zmiany, czasami również w dni wolne od pracy i święta.

Praca opiekunki dziecięcej zatrudnionej w placówce państwowej, jest nadzorowana okresowo, gdyż wykonywane przez nią czynności powtarzają się i są przewidywalne.

Praca opiekunki dziecięcej wiąże się z odpowiedzialnością za zdrowie i bezpieczeństwo powierzonych jej dzieci. Ma też miejsce odpowiedzialność społeczno-moralna, gdyż opiekunki dziecięce kształtują postawy dzieci wobec życia w społeczeństwie. Im mniejszy jest kontakt dziecka ze środowiskiem rodzinnym – tym większa odpowiedzialność społeczno-moralna opiekunki dziecięcej.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Cały proces pracy opiekunki dziecięcej opiera się na niezwykle intensywnych relacjach z powierzonymi jej opiece dziećmi. Opiekunka dziecięca musi więc mieć umiejętność swobodnego i spontanicznego nawiązywania z nimi kontaktów. Aby dobrze porozumiewać się z dzieckiem, powinna jasno i poprawnie formułować oraz wypowiadać swe myśli.

Każde dziecko jest indywidualną i niepowtarzalną jednostką, indywidualne są też jego potrzeby. Opiekunka powinna akceptować wszystkich podopiecznych, aktywnie i wrażliwie reagować na ich potrzeby. Nie może okazywać im swoich negatywnych emocji, takich jak gniew czy złość, nawet gdyby została sprowokowana sytuacją. W kontaktach z dziećmi konieczne jest zrównoważenie emocjonalne.

Praca opiekunek dziecięcych w placówkach państwowych wymaga współdziałania zarówno między sobą, jak i z lekarzem, psychologiem i środowiskiem rodzinnym dziecka, w celu wymiany doświadczeń. Ważnymi cechami opiekunki dziecięcej są więc: umiejętność rozwiązywania problemów zawodowych, kierowania i współdziałania w pracy zespołowej oraz łatwość porozumiewania się z otoczeniem.

Im więcej dzieci znajdzie się w grupie powierzonej opiekunce, tym bardziej potrzebne jej będą: umiejętność pracy w szybkim tempie, jednoczesnego wykonywania wielu czynności, zdolność koncentracji i podzielności uwagi zarazem.

Pożądane cechy osobowości opiekunki dziecięcej to: równowaga emocjonalna, duża szybkość reakcji, mała podatność na zmęczenie i odporność na stresy.

Niezależnie od okoliczności, opiekunka musi wykonywać swoją pracę cierpliwie, wytrwale i dokładnie. Prawidłowy rozwój i bezpieczeństwo powierzonych jej opiece maluchów, zależy głównie od jakości jej pracy.

Szybki refleks i spostrzegawczość opiekunki pozwalają uniknąć niebezpiecznych sytuacji, które mogą się zdarzać podczas zajęć z grupą małych dzieci.

Pracę z dziećmi bardzo ułatwia zdolność logicznego rozumowania oraz sprawna pamięć. Opiekunka dziecięca, która zna każdy szczegół biografii swych podopiecznych, umie przewidzieć ich zachowania w większości sytuacji.

Na pewno łatwiej jest prowadzić zajęcia z dziećmi osobie, która posiada uzdolnienia artystyczne, związane np. z malowaniem, rysowaniem, śpiewem czy recytacją.

Do przydatnych w zawodzie można zaliczyć zainteresowania problematyką związaną z dzieckiem i jego rozwojem, psychologią opiekuńczo-wychowawczą czy tematyką biomedyczną. Opiekunki powinny wykazywać dbałość o wygląd zewnętrzny, gdyż są dla dzieci wzorami (w domach dziecka jedynymi) w tym zakresie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca opiekunki dziecięcej zaliczana jest do prac lekkich. Pracownica musi być ogólnie sprawna fizycznie, gdyż dominujące czynności motoryczne na tym stanowisku to stanie i chodzenie. Przeciwwskazaniami są więc: znaczne skrzywienia kręgosłupa i płaskostopie.

Nie dające się wyrównać wady serca, niewydolność układu oddechowego uniemożliwiają pracę w ruchu. Opiekunka nie może być ani otyła ani rażąco wątlą. Jej twarz nie powinna nosić śladów zniekształceń, aby nie wzbudzała lęku u dzieci. Czynności pielęgnacyjne i wiele typów zajęć z dziećmi wymagają sprawności rąk, a w szczególności – palców.

W pracy opiekunki dziecięcej bardzo istotne są: dobry słuch i wzrok. Dopuszczalna są wady wzroku skorygowane szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi oraz wady słuchu – specjalnymi aparatami.

Wszelkie wady wymowy są bezwzględnie przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu.

Przeciwwskazaniem bezwzględnym jest też nosicielstwo chorób zakaźnych i pasożytniczych oraz zaburzenia psychiczne, zaburzenia równowagi, epilepsja i nałogi.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Największe szanse zdobycia pracy jako opiekunka dziecięca ma osoba, która uzyskała kwalifikacje zawodowe albo na Wydziale Opiekunek Dziecięcych w jednym z Medycznych Studiów Zawodowych, albo w liceum medycznym o tym profilu. Są to wyłącznie szkoły kształcące w systemie dziennym. Przy większości z nich prowadzone są bursy i internaty dla słuchaczy zamiejscowych.

Około 40 liceów medycznych prowadzi kształcenie w specjalności opiekunka dziecięca.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie opiekunka dziecięca możliwości awansu są ograniczone, zarówno dla osób pracujących w sferze budżetowej jak i dla pracujących samodzielnie, we własnej firmie.

Istnieją natomiast szanse podwyższania pozycji zawodowej przez stałe doskonalenie i aktualizowanie wiedzy fachowej, stosowanie nowych rozwiązań w praktyce zawodowej i osiąganie dzięki temu lepszych rezultatów własnej pracy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie opiekunka dziecięca można podjąć pracę w późniejszym wieku. Dotyczy to zazwyczaj sytuacji, gdy ktoś miał dłuższą przerwę w zatrudnieniu, lub później zdobył odpowiednie kwalifikacje. Jeśli u kandydatki do pracy uprawniony lekarz nie stwierdzi przeciwwskazań zdrowotnych, a ogólna kondycja fizyczna ubiegającej się o zatrudnienie jest dobra, górną granicę wieku można w przybliżeniu określić na 50 lat. Ostateczna decyzja w konkretnych przypadkach powinna należeć do lekarza zakładowego.

Kształcenie w tym zawodzie można podjąć przed ukończeniem 35. roku życia.

ZAWODY POKREWNE

opiekunka w domach opieki społecznej

nauczyciel przedszkola

salowa

LITERATURA

Poznańska J., Wierzejska Z., Zygmunciak E., *Wskazania wychowawcze do pracy z małym dzieckiem w placówkach wychowania zbiorowego. Materiały pomocnicze dla nauczycieli, opiekunek dziecięcych i uczennic liceów medycznych opiekunek dziecięcych*. Centrum Metodyczne Doskonalenia Nauczycieli Średniego Szkolnictwa Medycznego.

Szczelowanow N.M., Aksarina N.M., *Wychowanie dzieci do lat trzech w żłobkach, domach dziecka i zakładach leczniczych*

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Opiekunka dziecięca** - (5130101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 8011 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	444
Kujawsko-pomorskie	830
Lubelskie	371
Lubuskie	133
Łódzkie	476
Małopolskie	468
Mazowieckie	901
Opolskie	177
Podkarpackie	619

Podlaskie	352
Pomorskie	620
Śląskie	517
Świętokrzyskie	133
Warmińsko-mazurskie	924
Wielkopolskie	353
Zachodniopomorskie	693

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Opiekunka dziecięca** wynosiła 1170. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	105
Kujawsko-pomorskie	134
Lubelskie	51
Lubuskie	55
Łódzkie	57
Małopolskie	70
Mazowieckie	90
Opolskie	36
Podkarpackie	65

Podlaskie	34
Pomorskie	74
Śląskie	55
Świętokrzyskie	39
Warmińsko-mazurskie	70
Wielkopolskie	123
Zachodniopomorskie	112

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Opiekunki dziecięce wynosiło 1330,81. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1319,68
Kujawsko-pomorskie	1240,37
Lubelskie	991,7
Lubuskie	1043,3
Łódzkie	1288,73
Małopolskie	1330,31
Mazowieckie	1611,12
Opolskie	1332,58
Podkarpackie	1099,41

Podlaskie	1086,47
Pomorskie	1402,67
Śląskie	1249,63
Świętokrzyskie	1214,3
Warmińsko-mazurskie	1245,72
Wielkopolskie	1310,53
Zachodniopomorskie	1440,69

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Opiekunki dziecięce, wynosiła 8077. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	595
Kujawsko-pomorskie	482
Lubelskie	90
Lubuskie	246
Łódzkie	402
Małopolskie	503
Mazowieckie	1209
Opolskie	142
Podkarpackie	381

Podlaskie	122
Pomorskie	525
Śląskie	1224
Świętokrzyskie	217
Warmińsko-mazurskie	317
Wielkopolskie	898
Zachodniopomorskie	724

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

POMOC DOMOWA

kod: 913101

inne nazwy zawodu: gosposia

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Celem pracy pomocy domowej jest szeroko rozumiana pomoc innym w prowadzeniu domu.

Zakres i rodzaj prac zależy całkowicie od potrzeb osoby, która tę pomoc zatrudnia. Do najczęstszych zadań gosposi należy gotowanie posiłków, podawanie ich do stołu, zmywanie, sprzątanie kuchni i całego mieszkania. Coraz częściej zleca się jej także zakup produktów potrzebnych do przygotowania posiłków. Przy wykonywaniu tych zadań gosposia powinna korzystać z różnego rodzaju sprzętu gospodarstwa domowego, takiego jak miksery, roboty, maszynki do mięsa, kuchenki mikrofalowe, odkurzacze, froterki, pralki automatyczne.

Do obowiązków pomocy domowej może należeć również opieka nad małym dzieckiem lub odrabianie lekcji z dziećmi w wieku szkolnym. Zdarzają się też prośby o zaopiekowanie się osobą starszą lub niepełnosprawną. Czasami pracodawcy wymagają od gosposi zaplanowania i przygotowania posiłków dietetycznych lub przyrządzenia i podania okolicznościowej kolacji.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejszem pracy pomocy domowej są domy prywatne, w tym również domy ambasadorów, dyplomatów i zagranicznych biznesmenów pracujących w Polsce.

warunki społeczne

Pomoc domowa pracuje samodzielnie. Jednak z uwagi na to, że miejscem jej pracy są prywatne domy, ma ona stale do czynienia z ludźmi. Jej kontakty z domownikami są stałe i bezpośrednie; bardzo często gosposia traktowana jest jak członek rodziny.

warunki organizacyjne

Gosposia najczęściej pracuje około 10 godzin dziennie (np. 7⁰⁰ - 17⁰⁰). Niedziele i święta ma wolne. Czasami zdarzają się dyżury popołudniowe i w wolne soboty, za które dostaje dodatkowe wynagrodzenie.

Praca gosposi oceniana jest na bieżąco przez wszystkich domowników. Cięży na niej odpowiedzialność za dom zostawiony pod jej opieką oraz za najbardziej bezbronnych domowników - dzieci, osoby stare i niedołążne.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Dobra gosposia musi być osobą solidną, odpowiedzialną i uczciwą, ponieważ ludzie, którzy ją zatrudniają, pozostawiają pod jej opieką cały swój dobytek. Poza tym, kiedy wracają po pracy do domu, chcą w nim zastać osobę sympatyczną, pogodną, zaangażowaną w pracę, z którą można porozmawiać, ale jednocześnie taktowną i nie absorbującą.

Niezmiernie ważną cechą gosposi jest dyskrecja, niechęć do plotek, dbałość, żeby sprawy domu, w którym pracuje nie wychodziły na zewnątrz, nie były tematem rozmów w sklepie, na poczcie, z sąsiadami. Ponieważ gosposia stale ma do czynienia z ludźmi - rodziną pracodawców oraz ich gośćmi, powinna być dobrze wychowana, obyta, mieć łatwość znajdowania się w różnych sytuacjach.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Kandydatka na pomoc domową musi być w pełni sprawna fizycznie i ruchowo (praca ta zaliczana jest do średnio ciężkich). Najpoważniejsze przeciwwskazania do wykonywania zawodu to: choroby układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego i kostno-stawowego, upośledzające sprawność ogólną.

Ocena przydatności do pracy jest podejmowana na podstawie ogólnych badań lekarskich. Dodatkowo wymagane są badania WR i na nosicielstwo.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Wymagania co do wykształcenia pomocy domowej są różne. Jedni pracodawcy gotowi są zatrudnić gospozię z wykształceniem podstawowym, inni poszukują osoby po studiach, ze znajomością języka obcego i prawem jazdy.

Jednak największe szanse znalezienia pracy mają kobiety ze średnim wykształceniem, przede wszystkim (także emerytowane) nauczycielki i pielęgniarki

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie tym możliwy jest wyłącznie awans finansowy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Do pracy przyjmowane są zwykle kobiety do 40 roku życia, chociaż czasami poszukiwane są panie w wieku 50 lat i powyżej.

ZAWODY POKREWNE

sprzątaczką

LITERATURA

Kot K., Nowak A., *1001 porad trzech pokoleń. Poradnik*, Karat, Tarnów 1995.

Kędzierska A., *Organizacja pracy w gospodarstwie domowym*, Warszawa 1985.

Mały poradnik gospodyni, Warszawa 1985.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pomoc domowa** - (9130101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 3204 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	71
Kujawsko-pomorskie	285
Lubelskie	90
Lubuskie	27
Łódzkie	56
Małopolskie	335
Mazowieckie	883
Opolskie	26
Podkarpackie	262

Podlaskie	143
Pomorskie	242
Śląskie	96
Świętokrzyskie	146
Warmińsko-mazurskie	315
Wielkopolskie	136
Zachodniopomorskie	91

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pomoc domowa** wynosiła 26. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	4
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	3
Mazowieckie	10
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	2

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce domowe, sprzątaczk i praczek wynosiło 1161,45. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1078,64
Kujawsko-pomorskie	1119,93
Lubelskie	1126,47
Lubuskie	1080,54
Łódzkie	1183,72
Małopolskie	1128,8
Mazowieckie	1292,03
Opolskie	1134,31
Podkarpackie	1121,99

Podlaskie	1155,62
Pomorskie	1170,06
Śląskie	1119,26
Świętokrzyskie	1160,43
Warmińsko-mazurskie	1149,23
Wielkopolskie	1217,1
Zachodniopomorskie	1227,91

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce domowe, sprzątaczk i praczek, wynosiła 260695. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	29265
Kujawsko-pomorskie	12784
Lubelskie	13585
Lubuskie	7412
Łódzkie	17213
Małopolskie	23759
Mazowieckie	35528
Opolskie	6393
Podkarpackie	12010

Podlaskie	8440
Pomorskie	13455
Śląskie	32420
Świętokrzyskie	7817
Warmińsko-mazurskie	9592
Wielkopolskie	18961
Zachodniopomorskie	12061

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

V.C. UTRZYMANIE I ADMINISTROWANIE BUDYNKAMI

KOMINIARZ

kod: 714303

inne nazwy:

ZADANIA I CZYNNOSCI

Kominiarz czyści, odgruzowuje i udrażnia przewody kominowe, spalinowe i wentylacyjne, dokonuje rutynowych, corocznych przeglądów, wykonuje inwentaryzacje na zlecenie administracji budynków, przygotowuje opinie i ekspertyzy dotyczące stanu przewodów dla wydziałów architektury i zakładów gazowniczych. Część prywatnych firm, łącząc obowiązki kontrolne z wykonawstwem zajmuje się także budową, adaptacją, uszczelnianiem i remontami przewodów.

Celem pracy kominiarza jest zapobieganie pożarom i zatruciom spalinami (czadem), a co za tym idzie ochrona zdrowia, życia i mienia ludzi

Zadania i obowiązki kominiarza są bardzo zróżnicowane i zależą w głównej mierze od poziomu kwalifikacji.

Pomocnik kominiarski, który uczy się dopiero zawodu, wykonuje pod nadzorem mistrza szkolącego najprostsze czynności związane z czyszczeniem i badaniem drożności przewodów kominowych i wentylacyjnych. Może także wykonywać nieskomplikowane prace inwentaryzacyjne oraz szkice niewielkich urządzeń.

Do jego zadań należą przede wszystkim tzw. prace z liną - czyszczenie przewodów ogniowych z zanieczyszczeń (z dołu i z góry) oraz sprawdzanie razem z mistrzem drożności instalacji (wystukiwanie kulą przeszkód, kontrola przepływu dymu podczas przepalania kominów). Przez cały czas pomocnik stosuje się ściśle do poleceń mistrza. Wówczas, gdy nie ma z nim kontaktu wzrokowego używa telefonu komórkowego lub krótkofalówki.

Czeladnik wykonuje samodzielnie lub na polecenie mistrza większość czynności zawodowych. Pod nadzorem mistrza sprawdza drożność przewodów, mierzy i szkicuje instalacje. Może także samodzielnie wykonywać niezbyt skomplikowane prace z zakresu tzw. brudnej kominiarki (czyszczenie kominów, kotłowni, wędzarni) oraz dawać polecenia pomocnikom. Czeladnik kominiarski nie ma uprawnień do wydawania opinii i ekspertyz, dlatego jego wszystkie czynności zostają udokumentowane w tzw. Książce Dyspozycji, a następnie ocenione i potwierdzone przez mistrza prowadzącego, który w pełni (także karnie) odpowiada za ich jakość.

Dyplomowany mistrz kominiarski tylko w niewielkim stopniu zajmuje się typowymi pracami kominiarskimi (usuwanie z przewodów kominowych zanieczyszczeń powstających w czasie spalania, gniazd ptasich itp.) Do jego obowiązków należy przede wszystkim wydawaniem opinii i ekspertyz (z obowiązkowych, corocznych kontroli przewodów, odbioru stanu surowego i wykończeniowego nowych instalacji itp.) Rozwiązuje także trudne problemy fachowe (m.in. wyszukuje stosowne normy i przepisy prawa budowlanego) i kontaktuje się z klientami (negocjuje ceny usług, przyjmuje skargi na pracę zespołu itp.).

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Środowisko pracy kominiarza jest bardzo zróżnicowane. Może on pracować w otwartej przestrzeni (na dachach), we wnętrzach wielkich kominów i palenisk, budynkach mieszkalnych, zakładach przemysłowych, pomieszczeniach biurowych. W każdym z tych miejsc ma do czynienia ze specyficznymi warunkami, czasami nawet skrajnie różniącymi się od pozostałych.

Praca na dachach stwarza przede wszystkim zagrożenie upadkiem z wysokości (do jej podjęcia niezbędny jest pozytywny wynik tzw. badań wysokościowych), niebezpieczne są też śliskie i mokre, czasem strome i pochyle płaszczyzny, zła pogoda i jej konsekwencje (zaśnieżone lub mokre dachy, oblodzone tzw. ławy kominiarskie), problemy z ubezpieczeniem przy manipulacjach liną (nie ma gdzie założyć asekuracji).

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca we wnętrzu urządzeń ogniowych i dymowych wymaga przeciskania się przez ciasne, wąskie przewody, przy słabym oświetleniu i w podwyższonej temperaturze (powyżej 35°C) oraz wspinania się po kłamrach na duże wysokości, obecność zagrażających życiu CO i CO₂.

W swojej pracy kominiarz używa specjalistycznego sprzętu, zarówno tradycyjnego, który od dziesiątek lat prawie się nie zmienia (zestaw kominiarski, czyli tzw. pompa, składająca się ze szczotki, kuli oraz liny, przepychacz, żelazo naramienne, łyżka do wybierania sadzy, pręty do czyszczenia kotłów), jak i nowoczesnych, także elektronicznych urządzeń pomiarowych, takich jak:

ciągomiernik skrzydełkowy (do sprawdzania drożności wentylacji),

ciągomiernik elektroniczny (do badania ciągu w przewodach gazowych),

analizator spalin (określa zawartość CO, CO₂ i O₂),

kamera filmowa (do sondowania trudno dostępnych przewodów),

Wszędzie tam, gdzie ma do czynienia z wnętrzami urządzeń ogniowych, kominiarz wykonuje pracę brudną. Jego ubraniem roboczym jest mundur, uszyty ze specjalnie atestowanego sukna, chroniącego przed tłustą i trudną do zmycia sadzą. W miarę potrzeby używa także maski gazowej, chust pyłowych, rękawic żaroodpornych, szelek zabezpieczających przy pracy na wysokościach).

Największe zagrożenia wynikające z warunków pracy to: upadek z wysokości, zatrucia CO i CO₂ (obecnymi w niedrożnych lub nieszczelnych przewodach i kominach źle wyprowadzonych na dach), zranienia, przeziębienia, reumatyzm.

warunki społeczne

Kominiarze pracują zawsze w zespołach 2-3 osobowych, składających się z ucznia (pomocnika), czeladnika i/ lub mistrza. Taki skład zespołu wynika z technologii pracy (wszelkie badania przewodów lub inwentaryzacje wymagają obecności co najmniej 2 osób na różnych poziomach budynku) oraz ścisłego podziału uprawnień, a także zróżnicowanych umiejętności każdego z członków zespołu.

Charakterystyczne dla tego zawodu są bardzo rozległe kontakty z ludźmi, które poszerzają się na kolejnych szczeblach kariery zawodowej. Mistrz kominiarski ma do czynienia z uczniami i podległymi mu pracownikami, przełożonymi (jeśli pracuje w spółdzielni), zleceniodawcami oraz ich sąsiadami, inspektorami nadzoru budowlanego i technicznego, projektantami, pracownikami gazowni.

Praca kominiarza jest urozmaicona, pozbawiona monotonii - codziennie ma do czynienia z nowymi ludźmi i problemami, a także zagrożeniami. Najczęstsze w tym zawodzie formy kontaktów z ludźmi to konsultowanie, negocjowanie, perswadowanie, współpraca, nadzór i kierowanie podwładnymi, szkolenie uczniów.

warunki organizacyjne

Kominiarz pracuje zwykle 8 godzin dziennie (od 7 do 15), tylko w dni robocze. Od tej praktyki są jednak wyjątki. Najważniejsze z nich, to możliwość przedłużania czasu pracy do 12 godzin i więcej (w zależności od zlecenia) oraz (wyjątkowo) praca w nocy, w pogotowiu kominiarskim lub przy czyszczeniu palenisk i czopuchów w dużych zakładach przemysłowych, które pracują w ruchu ciągłym lub na 2 zmiany.

Podstawą prawną określającą zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności kominiarza jest artykuł 62 „Ustawy Prawa Budowlanego” z 7 III 1994 (*Dziennik Ustaw* nr 89).

Rodzaj odpowiedzialności zależy w tym zawodzie od kwalifikacji. Pomocnik kominiarski odpowiada tylko moralnie przed mistrzem prowadzącym. Czeladnik ponosi odpowiedzialność materialną za szkody wyrządzone w czasie pracy w domu klienta (np. zniszczenie elementów wyposażenia mieszkania - umywalki, lustra itp.). Mistrz kominiarski natomiast może zostać sądownie pozbawiony prawa wykonywania zawodu oraz ponosi odpowiedzialność karną za błędy popełnione w pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca kominiarza daje dużą swobodę działania; po odebraniu rano zleceń w biurze spółdzielni pracownicy sami ustalają kolejność ich realizacji. W takich warunkach potrzebne są samodyscyplina i umiejętność dobrego organizowania sobie zajęć.

Oprócz tego kominiarz powinien być bezwzględnie uczciwy, jako że znaczną część swoich obowiązków wypełnia odwiedzając prywatne mieszkania, w których ma dostęp do wszystkich pomieszczeń.

Inne cechy niezbędne w tym zawodzie to odpowiedzialność (za mienie, życie i zdrowie innych, jakość pracy i bezpieczeństwo podwładnych) oraz zawodowa (kominiarz może stracić uprawnienia i ponosi odpowiedzialność karną w przypadku udowodnienia przed sądem zaniedbania obowiązków).

Kominiarz powinien być ostrożny, dokładny, skrupulatny w wykonywaniu zaleceń technologicznych, obdarzony wyobraźnią i zdolnością przewidywania konsekwencji swoich działań i decyzji (pozwala to uniknąć wielu poważnych wypadków). Nieustannie musi koncentrować się na konkretnych problemach i jednocześnie, dzięki podzielności uwagi, mieć pieczę nad wszystkim co dzieje się wokół niego. Często potrzebny bywa szybki refleks, trzeba podejmować decyzje w sytuacjach awaryjnych, bez dostępu do pełnych informacji.

Kominiarz powinien mieć wyobraźnię przestrzenną, znajomość podstaw projektowania, umiejętność odczytywania oraz wykonywania rysunków technicznych.

W pełnieniu obowiązków pomocna jest wiedza z zakresu fizyki, chemii gazów, technologii budowlanej oraz umiejętność ich praktycznego zastosowania. Do prowadzenia dokumentacji potrzebna jest znajomość podstaw księgowości, prawa budowlanego i prawa pracy oraz szczególnie pogłębiona wiedza na temat zagrożeń wynikających z pracy w tym zawodzie (przepisy bhp i ppoż.).

Nadzór nad podległymi pracownikami wymaga zdolności kierowniczych, opanowania, stanowczości, umiejętności postępowania z ludźmi, sprawnego i zrozumiałego wydawania poleceń (ustnie, rzadziej na piśmie) oraz ich egzekwowania.

WYMAGANIA ZDROWOTNE I FIZYCZNE

Kominiarz powinien być w pełni sprawny fizycznie i ruchowo, odporny psychicznie (stres wynikający z dużej odpowiedzialności i możliwości konfliktów z ludźmi), wytrzymały (praca w trudnych warunkach, dużym tempie i przedłużonym czasie).

Przeciwwskazaniami do nauki i uprawiania zawodu są zaburzenia równowagi i świadomości (padaczka), choroby serca, układu krążenia, nadciśnienie, choroby układu oddechowego (astma, rozedma płuc), skłonność do alergii, reumatyzm, wady wzroku, których nie można skorygować okularami, choroby kręgosłupa, zaawansowana nerwica. Utrudnieniem mogą być otyłość, płaskostopie, wrzody żołądka. Każdy, kto chce pracować w tym zawodzie musi poddać się tzw. badaniom wysokościowym, sprawdzającym zmysł równowagi i brak lęku przed ekspozycją.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Najlepszym kandydatem na kominiarza jest absolwent szkoły o profilu budowlanym, pełnoletni i niekarany. Do rozpoczęcia pracy i nauki potrzebne jest wykształcenie zasadnicze (a jeszcze lepiej średnie), chociaż niektóre zakłady przyjmują także absolwentów szkół podstawowych.

Kwalifikacje do pracy w tym zawodzie można zdobyć tylko w efekcie praktycznej nauki (terminowania) u dyplomowanego mistrza kominiarskiego. Do uzyskania pełnej samodzielności potrzeba 6 do 7 lat praktyki, w czasie których można zdać egzamin czeladniczy (po 3 latach) i mistrzowski (po 6 do 7 od chwili rozpoczęcia nauki). Egzamin taki - organizowany przez Izbę Rzemieślniczą Małej Przedsiębiorczości - składa się z 2. części - teoretycznej i praktycznej. Pierwsza z nich obejmuje technologię robót, materiałoznawstwo, fizykę (energia cieplna), a druga inwentaryzację przydzielonego przez Komisję budynku, czytanie projektów, kalkulację ceny usługi. Podobnie jest zorganizowany egzamin mistrzowski, który obejmuje dodatkowo także elementy zarządzania przedsiębiorstwem (przygotowanie świadectwa pracy, oferty, specyfikacji robót, ekspertyzy).

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Uczeń kominiarski może po 3 do 6 miesiącach pracy zostać pomocnikiem, po 3 latach zdobyć uprawnienia czeladnicze, a po kolejnych 3 lub 4 mistrzowskie.

W hierarchii administracyjnej spółdzielni, kominiarz może zostać brygadzystą, kierownikiem zakładu, prezesem. Warunkiem takiego awansu jest odpowiedni staż pracy na niższym stanowisku i opinia przełożonych.

Inną formą awansu jest założenie własnego zakładu usługowego

WARUNKI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Wykwalifikowani czeladnicy i mistrzowie kominiarscy z praktyką mają szanse podjąć pracę nawet do 50 roku życia, jeżeli są zdrowi i w pełni sił.

ZAWODY POKREWNE

murarz

konserwator budynków

monter izolacji budowlanej

technik budownictwa

inżynier budownictwa

gospodarz domu

LITERATURA

Kominiarz Polski. Kwartalnik Korporacji Kominiarzy Polskich. (wychodzi od początku 1996).

Recjnagel, Sprenger, *Poradnik techniki grzewczej i klimatyzacji*, EWFE 1996.

Słabosz K. Kuras W., *Zbiór przepisów prawnych rzemiosła kominiarskiego*, Kominiarska Fundacja Ochrony Przeciwpożarowej i Ochrony Środowiska, Wrocław 1995.

Lenkiewicz W., Abramowicz K., *Podstawowe wiadomości z kominiarstwa*, CRS Warszawa 1965.

Tomaszewski W., *Kominiarstwo*, Warszawa 1948.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kominiarz** - (7140302), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 232 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	27
Kujawsko-pomorskie	12
Lubelskie	28
Lubuskie	15
Łódzkie	17
Małopolskie	17
Mazowieckie	29
Opolskie	6
Podkarpackie	4

Podlaskie	6
Pomorskie	18
Śląskie	18
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	11
Wielkopolskie	14
Zachodniopomorskie	8

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kominiarz** wynosiła 11. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	4
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane wynosiło 2488,39. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1174,14
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	826,16
Lubuskie	790,02
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1882,96
Opolskie	1488,02
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	3313,52
Śląskie	760
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2492,21
Wielkopolskie	2168,66
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane, wynosiła 1015. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	18
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	10
Lubuskie	58
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	183
Opolskie	10
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	354
Śląskie	17
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	351
Wielkopolskie	14
Zachodniopomorskie	0

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

GOSPODARZ DOMU

kod: 914101

inne nazwy zawodu: dozorca domu, stróż

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy gospodarza domu jest zapewnienie porządku i czystości w budynkach mieszkalnych oraz na terenie danej nieruchomości. Do jego podstawowych obowiązków należy sprzątanie pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych do ogólnego użytku lokatorów, a więc bram, drzwi wejściowych domu, klatek schodowych, korytarzy piwnicznych, wind itp. Sprzątanie to obejmuje: zmiatanie (podłogi, posadzki), mycie (schody, okna, lamperie, balustrady), czyszczenie, wycieranie, ścieranie (napisy ze ścian). Wszystkie czynności należące do zadań gospodarza domu wykonywane są za pomocą prostych, ręcznych narzędzi, typu szczotka, zmiotka, miotła, mop. Sprzątanie odbywa się nie tylko w wyznaczonych dniach, lecz także po uwzględnieniu zaistniałych potrzeb, np. rozlany płyny na klatce schodowej.

Gospodarz domu dba również o porządek niezabudowanej części nieruchomości. Usuwa śmieci, odpady i inne zanieczyszczenia oraz śnieg i lód z przejść, bram, podwórek, chodnika oraz połowy szerokości jezdni, przy której znajduje się budynek.

Dbłość o czystość nieruchomości nie ogranicza się tylko do czynności ściśle porządkowych, bowiem gospodarz domu musi mieć na uwadze także jej stan sanitarny. W związku z tym podejmuje działania, zależnie od potrzeb związane z dezynfekcją, dezynsekcją i deratyzacją pomieszczeń wspólnego użytku mieszkańców. Polegają one głównie na powierzchniowym zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych (owadobójcze, trutki na szczury itp.) dostarczonych przez zarządcę nieruchomości oraz usunięciu skutków ich działania. O tym, że takie kroki zostały podjęte gospodarz domu powinien w formie ustnej lub pisemnej zawiadomić lokatorów, niektóre z tych środków bowiem mogą być szkodliwe dla ich zdrowia oraz hodowanych przez nich zwierząt.

Z dbałością o stan sanitarny nieruchomości wiąże się także troska gospodarza domu o należyty stan pojemników na śmieci, zsypy itp. Nie może on dopuścić do nadmiernego gromadzenia się nieczystości; powinien bezzwłocznie zawiadamiać zarządcę nieruchomości o każdym ich nieterminowym wywozie. Ponadto na tych osiedlach, gdzie przy zsykach wydzielone są odpowiednie pojemniki na szkło, makulaturę czy plastik segreguje nieczystości z papieru i plastiku.

Gospodarz domu musi również zadbać o estetykę powierzonej mu nieruchomości. Usuwa więc ze ścian budynków wszelkie ogłoszenia, afisze, reklamy umieszczone tam bez zgody zarządcy. Jeśli na terenie nieruchomości znajdują się zieleńce (trawniki, klomby, krzewy) gospodarz domu zajmuje się ich pielęgnacją. Do najbardziej charakterystycznych zajęć z tym związanych należy podlewanie roślin oraz pielienienie, grabienia i koszenie trawy.

Gospodarz domu sprawuje także bezpośrednią kontrolę nad stanem technicznym nieruchomości. Powinien zawiadamiać jej zarządcę o wszelkich dostrzeżonych uszkodzeniach i wadliwym działaniu instalacji oraz urządzeń technicznych w budynku (brak światła na klatkach schodowych, korytarzach piwnicznych, zepsuta winda, domofon, niesprawne działanie drzwi i bram, wybite szyby w oknach itp.). Do czasu przedsięwzięcia przez zarządcę odpowiednich kroków mających na celu przywrócenie pierwotnego stanu, gospodarz domu musi podejmować doraźne środki niezbędne do ochrony mieszkańców i ich mienia przed skutkami tych wadliwości. Są to przede wszystkim wykonywane przez niego drobne, prowizoryczne naprawy.

Do obowiązków gospodarza domu należy również zapalanie i gaszenie światła na klatkach schodowych, korytarzach, bramach. W niektórych, zwłaszcza starych kamienicach, te ostatnie są przez niego zamykane na czas ciszy nocnej (godz. 22.00-6.00).

Gospodarz domu odpowiada również za wywieszenie flagi w czasie świąt państwowych, narodowych i innych okazjonalnych uroczystości oraz jej późniejsze zdjęcie. Osoba wykonująca ten zawód pełni również rolę pośrednika między zarządcą nieruchomości a jej lokatorami (i odwrotnie) zawiadamiając m.in. o zmianach opłat czynszowych, różnych zarządzeniach związanych z użytkowaniem lokalu, remontach, awariach itp.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca gospodarza domu odbywa się zarówno w różnego rodzaju budynkach mieszkalnych (kamienice, bloki, wieżowce itp.) jak i na wolnym powietrzu tereny wokół posesji, które obejmować mogą podwórka, zieleńce, chodniki i część jezdni. Zarówno z jednym jak i drugim środowiskiem pracy wiążą się pewne niedogodności. Praca w budynkach wymaga bowiem bardzo często przebywania w pomieszczeniach małych, ciasnych, wąskich, dusznych, niedostatecznie oświetlonych (np. korytarze piwniczne) czy też wspinania się na wysokości (mycie okien, wymiana żarówek), co może nieść ze sobą ryzyko upadku. Zajęcia wykonywane przez gospodarza domu na wolnym powietrzu mogą być uciążliwe ze względu na warunki atmosferyczne (wysoka lub niska temperatura, opady śniegu itp.), które nie powinny wpływać na zaniechanie obowiązków. Istnieje też pewnego rodzaju zagrożenie, zwłaszcza gdy nieruchomość znajduje się przy ruchliwej ulicy. Nie zachowując dostatecznej ostrożności gospodarz domu wykonując czynności porządkowe na chodniku czy części jezdni, może być narażony na potrącenia przez poruszające się różnego rodzaju pojazdy. Ponadto uciążliwe są wówczas hałas oraz zanieczyszczenia powietrza pyłami, gazami itp.

Gospodarz domu pracuje często w nieprzyjemnych pod względem zapachowym warunkach. Styka się podczas czynności porządkowych z różnego rodzaju nieczystościami, zaś wykonując dezynfekcję, dezynsekcję czy deratyzację może mieć kontakt z gryzoniami, insektami itp. oraz substancjami chemicznymi o nieprzyjemnym zapachu.

warunki społeczne

Praca gospodarza domu ma charakter indywidualny. Osoba wykonująca ten zawód może sobie pozwolić na pewnego rodzaju samodzielność, jeśli chodzi o wybór sposobów wykonywania powierzonych jej zadań, gdyż nadzorowi podlegają efekty pracy.

W czasie swoich zajęć gospodarz domu ma kontakt z ludźmi. Część jego obowiązków wymaga bowiem porozumiewania się z lokatorami (zawiadamianie o wszelkich zarządzeniach i sprawach związanych z posesją i lokalami mieszkalnymi). Poza tym z racji charakteru pomieszczeń, gdzie odbywa się praca gospodarza domu (miejsca powszechnego użytku) mogą się oni stać mimowolnymi świadkami wykonywanych przez niego czynności.

Istnieje duże ryzyko konfliktów z ludźmi, które mają dwojakie źródło. Po pierwsze wynikać mogą z zaniechania przez gospodarza domu obowiązków, co daje się łatwo zauważyć lub też złej organizacji jego zajęć, co może być uciążliwe dla lokatorów. Po drugie z racji tego, że gospodarz domu pełniąc rolę pośrednika między zarządcą a lokatorami często powiadamia ich o rzeczach nieprzyjemnych (awarie, podwyżki opłat lokalowych). Na nim więc zazwyczaj skupia się niezadowolenie.

warunki organizacyjne

Gospodarz domu pracuje zazwyczaj od 6 do 9 godzin dziennie. Jest to efektywny czas pracy; nominalny wynika zazwyczaj z umowy o pracę i stosowanych przez zarządcę nieruchomości regulaminów pracy. W zależności od potrzeb czy też warunków atmosferycznych (opady śniegu, deszczu) czas pracy może ulec skróceniu lub wydłużeniu i obejmować również dni powszechnie wolne od pracy. Godziny pracy przeważnie nie są stałe i zależą od indywidualnej organizacji. Jednak ze względu na charakter czynności wykonywanych przez gospodarza domu, które mogą być uciążliwe dla lokatorów utrudniając im dostęp do

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

pomieszczeń i urządzeń danej nieruchomości (schody, korytarze itp.) praca odbywa się zazwyczaj w godzinach rannych, przedpołudniowych, a często także późnowieczornych.

Gospodarza domu obowiązuje strój roboczy. Większość czynności przez niego wykonywanych ma charakter zrutynizowany, co nie znaczy jednak, że nie może podejmować działań z własnej inicjatywy i wykazywać się pomysłowością (naprawy, upiększanie terenu wokół posesji choćby przez odpowiednią pielęgnację zieleńców itp.).

Praca gospodarza domu jest w zasadzie ściśle nadzorowana. Bezpośrednio przez zarządcę nieruchomości, który egzekwuje od niego wywiązywanie się z obowiązków, pośrednio przez lokatorów mających możliwość bieżącej obserwacji efektów pracy i dostrzegania wszelkich zaniedbań.

Gospodarz domu w hierarchii organizacyjnej pełni rolę podwładnego. Jest odpowiedzialny przed swoim zwierzchnikiem za czystość i porządek, co wynika z jego obowiązków, ale także za narzędzia i proste maszyny, którymi posługuje się w pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy gospodarza domu, jakim jest utrzymanie porządku i czystości pożądaną cechą w tym zawodzie jest zamiłowanie do nich. Duże znaczenie odgrywa także dokładność, staranność i sumienność. Posiadanie tych cech pomoże osobie wykonującej ten zawód należycie wywiązywać się ze swoich obowiązków oraz ułatwi organizację pracy wykluczając ponowne wykonanie danej czynności z powodu niezadowolających efektów.

Z kolei środowisko pracy gospodarza domu i zrutynizowany charakter większości zajęć wymagają od niego umiejętności pracy w monotonicznych warunkach. Dlatego też dobrze jest, jeśli osoba ta jest usposobiona spokojnego i posiada ogromną cierpliwość do czynności powtarzających się. Duże znaczenie ma także gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych, gdyż osoba zatrudniona w charakterze gospodarza domu w zasadzie codziennie styka się z różnego rodzaju śmieciami, nieczystościami, zanieczyszczeniami (dezynfekcja, dezynsekcja, deratyzacja).

Gospodarz domu powinien również posiadać umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi, gdyż właśnie z nimi często ma do czynienia. Można nawet powiedzieć, że między osobą zatrudnioną w tym zawodzie a lokatorami danego budynku wytwarza się niekiedy specyficzna więź, oparta na wspólnocie domu (miejsce zamieszkania a miejsce pracy). W pracy gospodarza domu przydatna jest zatem umiejętność postępowania z ludźmi i samokontrola ze względu na ryzyko konfliktów. Bardzo często gospodarz domu jest świadkiem różnych konfliktów rodzinnych, dlatego ważne w tej pracy jest również „trzymanie języka za zębami”, bycia dyskretnym i godnym zaufania.

Pożądaną cechą w zawodzie są uzdolnienia techniczne, które są pomocne zwłaszcza podczas drobnych napraw. Z kolei przy pielęgnacji zieleńców przydają się zainteresowania ogrodnicze. Mile widziana jest zarówno przez zarządcę nieruchomości jak i lokatorów, inicjatywa gospodarza domu nie tylko przy czynnościach porządkowych, ale i podnoszących wrażenia estetyczne budynku i terenu. Dobry gospodarz domu to gospodarz pomysłowy, z wyobraźnią, dla którego budynek i otoczenie jest swoistą wizytówką.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca gospodarza domu należy do prac średnio ciężkich. Ze względu na wysiłek fizyczny w nią wkładany, osoby chcące wykonywać ten zawód powinny odznaczać się ogólnie dobrym stanem zdrowia i silną budową ciała (to ostatnie nie jest jednak regułą). Duże znaczenie ma sprawność układu kostno-stawowego i mięśniowego, ponieważ praca gospodarza domu wymaga często długiego trwania w niewygodnej pozycji oraz chodzenia. Osoba chcąc się zatrudnić w charakterze gospodarza domu nie może mieć przeciwwskazań do pracy na

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

wysokości (np. wady słuchu, poważne wady wzroku, sprawność narządu równowagi). Nie powinna również cierpieć na poważne choroby skóry.

Przeciwwskazaniem są wady słuchu, wady wzroku niepoddające się korekcji, choroby ograniczające sprawność ruchową, choroby psychiczne i socjopatie.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba chcąca pracować w zawodzie gospodarza domu powinna posiadać podstawowe wykształcenie. Jednak specyficzna sytuacja na rynku pracy spowodowała, że coraz częściej pracodawcy poszukują osób z wykształceniem zawodowym, a nawet średnim. Poza tym trzeba ukończyć kursy bhp i mieć pozytywne orzeczenie lekarza medycyny pracy. Ze względu na charakter wykonywanych zajęć wiążący się w dużym stopniu z wysiłkiem fizycznym, większe szanse na zatrudnienie mają mężczyźni.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Gospodarz domu to typowy zawód bez możliwości osiągnięcia awansu (wspinanie się po szczeblach drabiny hierarchii organizacyjnej danej instytucji).

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w charakterze gospodarza domu mogą podejmować osoby starsze, jeżeli pozwala im na to stan zdrowia. Ze względu na wysiłek fizyczny wkładany w poszczególne czynności wynikające z obowiązków gospodarza domu, w zawodzie tym zatrudnia się raczej osoby, które nie ukończyły 50 roku życia. W niektórych przypadkach ta górna granica wieku jest przekraczana.

ZAWODY POKREWNE

Sprzątaczką
Zamiatacz
Dozorca
Robotnik gospodarczy
Administrator
Ładowacz nieczystości

LITERATURA

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Gospodarze domów zatrudniani są głównie przez spółdzielnie mieszkaniowe oraz zakłady gospodarki mieszkaniowej (administracje domów komunalnych) istniejące we wszystkich ośrodkach miejskich na terenie kraju. Ostatnio pojawiły się również prywatne przedsiębiorstwa oferujące zarządcom nieruchomości usługi zapewniające porządek, czystość czy też pielęgnację zieleni. Osoba, która chce wykonywać zawód gospodarza domu może tam znaleźć pracę. Istnieje także możliwość zatrudnienia bezpośrednio przez prywatnego zarządcę, czy też właściciela nieruchomości, którym może być zarówno osoba fizyczna, jak i wspólnota mieszkańców.

Gospodarz domu należy do zawodów starych od dawna istniejących na rynku pracy. Zapotrzebowanie na niego, jeżeli nie wzrasta, to przynajmniej utrzymuje się na stałym poziomie i takie są rokowania na przyszłość.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Gospodarz domu** - (9140101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1656 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	193
Kujawsko-pomorskie	29
Lubelskie	95
Lubuskie	22
Łódzkie	252
Małopolskie	61
Mazowieckie	251
Opolskie	5
Podkarpackie	39

Podlaskie	22
Pomorskie	54
Śląskie	440
Świętokrzyskie	20
Warmińsko-mazurskie	66
Wielkopolskie	45
Zachodniopomorskie	62

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Gospodarz domu** wynosiła 136. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	10
Lubuskie	2
Łódzkie	60
Małopolskie	3
Mazowieckie	4
Opolskie	0
Podkarpackie	4

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	32
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	8
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	7

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Gospodarze budynków wynosiło 1433,59. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1141,89
Kujawsko-pomorskie	1120,92
Lubelskie	1332,03
Lubuskie	1116
Łódzkie	1419,33
Małopolskie	1187,74
Mazowieckie	1872,62
Opolskie	1437,7
Podkarpackie	1388,01

Podlaskie	1357,16
Pomorskie	1285,11
Śląskie	1416,04
Świętokrzyskie	1202,05
Warmińsko-mazurskie	1343,7
Wielkopolskie	1259,89
Zachodniopomorskie	1412,96

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Gospodarze budynków, wynosiła 24465. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Dolnośląskie	1960
Kujawsko-pomorskie	1092
Lubelskie	584
Lubuskie	232
Łódzkie	2849
Małopolskie	1755
Mazowieckie	5406
Opolskie	422
Podkarpackie	856

Podlaskie	692
Pomorskie	1512
Śląskie	3615
Świętokrzyskie	304
Warmińsko-mazurskie	642
Wielkopolskie	1937
Zachodniopomorskie	607

DOZORCA

kod: 915202

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Zadaniem dozorca (gospodarza domu) jest utrzymanie porządku na oddanym mu pod opiekę, wydzielonym terenie osiedla mieszkaniowego lub kompleksu mieszkaniowego. Jest on również łącznikiem pomiędzy administratorem a mieszkańcami.

Teren za który odpowiada to budynki mieszkalne oraz przyległy do nich teren na zewnątrz. Dozorca codziennie w godzinach rannych przeprowadza obchód podległego mu teren. Kontroluje klatki schodowe, windy, piwnice, pralnie i strychy a na zewnątrz budynku - czystość terenu, stan oświetlenia. Sprawdza czy dla mieszkańców teren jest bezpieczny, czy gdzieś nie oderwały się płyty chodnikowe, czy nie ma wybitych szyb lub nie zwisają luźne kable elektryczne, nie wycieka woda lub nie ulatnia się gaz.

Do codziennych obowiązków dozorca należy wewnątrz budynków sprzątanie i mycie klatek schodowych i wind, w piwnicach korytarzy i przejść oraz sprzątanie strychów. Na klatkach schodowych - mycie drzwi prowadzących do budynku, okien , lamperii i lamp. Sprawdzanie domofonów i zamków do bram wejściowych, piwnic, strychów.

Na zewnątrz budynku do jego obowiązków należy utrzymanie porządku i czystości na chodnikach i drogach dojazdowych do osiedla, opróżnianie koszy na śmieci, usuwanie nieczystości po zwierzętach, utrzymanie czystości w zsykach na śmieci oraz wymiana na puste wypełnionych już kubłów na śmieci. Dozorca musi dbać o czystość śmietników położonych na zewnątrz budynków. Odpowiada za jakość zieleni. W okresie wiosny , lata, jesieni samodzielnie wykonuje drobne prace ogrodnicze: pielęgnuje trawniki , grabi i usuwa liście. W okresie zimy do jego obowiązków należy usuwanie lodu i śniegu z chodników, z terenu przydomowych parkingów i wjazdów do garaży. Teren ten posypuje piaskiem lub solą. W okresie świąt państwowych wywiesza i zdejmuje flagi.

Dozorca codziennie utrzymuje kontakt z administratorem. W wyznaczonych godzinach uczestniczy w odprawach, na których otrzymuje informacje dotyczące oceny wykonywanej pracy oraz dodatkowe zlecenia. Również on przekazuje informacje o występujących usterkach i zagrożeniach na terenie dozorowanym, które powinny być usunięte za pośrednictwem administratora.

Dozorca pełni rolę łącznika pomiędzy mieszkańcami a administratorem. Roznosi korespondencję którą administrator chce przekazać mieszkańcom, rozwiesza w budynkach ogłoszenia. Przyjmuje uwagi i prośby mieszkańców kierowane do administratora.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Dozorca pracuje zarówno na wolnym powietrzu jak i w budynkach. Prace wykonuje niezależnie od pory roku i bez względu na pogodę panującą na zewnątrz. Pracuje w zmiennych warunkach atmosferycznych. W okresie letnim okresowo narażony jest na wysokie temperatury lub deszcze, w okresie zimowym na temperatury niskie, opady śniegu. W pracy narażony jest również na duże zapylenie.

Podczas akcji dezynsekcji i deratyzacji może być narażony na działanie substancji chemicznych – szkodliwych dla zdrowia.

warunki społeczne

Dozorca pracuje indywidualnie. Swoje obowiązki wykonuje samodzielnie. Pracę organizuje sobie sam, na podstawie zadań przydzielanych przez administratora, który okresowo kontroluje jakość wykonywanej pracy. Pracę dozorca oceniają również mieszkańcy osiedla, którzy niejednokrotnie wyrażają swoje opinie w formie pochwał lub skarg.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Kontakty dozorczy z lokatorami są dość częste. Musi umieć prowadzić rozmowy a zwłaszcza w sposób bezkonfliktowy reagować na przejawy niechlujstwa i dewastacji mienia jakie może mieć miejsce ze strony mieszkańców.

warunki organizacyjne

Czas pracy dozorczy wynosi 8 godzin dziennie i 5 dni w tygodniu. Na ogół pracuje w porze dziennej. Czasami jednak zmuszony jest do wykonania dodatkowej pracy w dni ustawowo wolne od pracy lub w godzinach wieczornych. Zdarza się to zwłaszcza w okresach zimowych, kiedy zmuszony jest do szybkiego odśnieżania chodników. Jest to wówczas na ogół praca dodatkowo opłacana.

Dozorca pracuje w ubraniu roboczym. Na terenie dozorowanym dysponuje wydzielonym pomieszczeniem gospodarczym, w którym przechowuje sprzęt, narzędzia, i środki czystości niezbędne do pracy.

Jego praca ma charakter zrutowizowany.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Dozorca musi być osobą samodzielną i obowiązkową, ponieważ na ogół prace organizuje sobie sam nie korzystając z pomocy osób innych.

Musi cechować go odpowiedzialność i umiejętność podejmowania szybkich decyzji, bo od niego niejednokrotnie zależy bezpieczeństwo mieszkańców osiedla, domu. Ważna jest również umiejętność dokonywanie samokontroli.

Dbanie o estetykę a nawet bezpieczeństwo mieszkańców wymaga od dozorczy spostrzegawczości i dokładności w pracy.

Ze względu na uciążliwość występujące w pracy powinna cechować go duża wytrwałość.

Utrzymywane kontakty z ludźmi wymagają od dozorczy takich cech jak umiejętność prowadzenia rozmów a przede wszystkim bycie osobą tolerancyjną i bezkonfliktową.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca dozorczy należy do średnio – ciężkiej. Wykonywane obowiązki wymagają by był osobą o wysokiej ogólnej wydolności fizycznej. Złuszczza w zawodzie tym ważna jest duża sprawność układu kostno- stawowego, układu krążenia, układu mięśniowego i oddechowego.

Ważne jest by dozorca był osobą posiadającą dużą sprawność narządu równowagi.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

W zawodzie dozorczy mogą pracować zarówno kobiety jak i mężczyźni. Wiek zatrudnianych osób nie odgrywa większej roli. Zatrudnienie w zawodzie mogą uzyskać osoby mające nawet 50 lat.

Do podjęcia pracy wymagane są badania lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania zawodu.

W zawodzie dozorczy mogą pracować osoby niepełnosprawne.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Istnieje możliwość awansu poziomego. Osoby wyróżniające się w pracy mogą uzyskiwać pod opiekę większy teren, z czym wiąże się wyższe uposażenie za pracę.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Warunkiem zatrudnienia jest stan zdrowia umożliwiający podjęcie zatrudnienia. Ograniczenia wiekowe nie występują.

ZAWODY POKREWNE

Sprzątaczką

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Sprzątaczy domowy,
Zamiataczy,
Kościelny,

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Zawód dozorca jest zawodem schyłkowym. Występuje najczęściej w dużych aglomeracjach, – najczęściej w spółdzielniach mieszkaniowych, przy czym osoby wykonujące zadania dozorca mają angaże gospodarza domu.

Obecnie pracowników wykonujących zadania dozorca zatrudniają specjalistyczne firmy zewnętrzne również jako gospodarzy domu.

Wymagań dotyczących kwalifikacji zawodowych brak. Wystarczające jest wykształcenie podstawowe.

Zawód nie jest wysokopłatny. Wynagrodzenie uzależnione jest od wielkości terenu objętego dozorstwem.

Możliwości uzyskania zatrudnienia w zawodzie w aktualnej sytuacji rynkowej są ograniczone. Ilość osób chętnych do podjęcia zatrudnienia jest większa od ilości wolnych miejsc pracy.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Dozorca** - (9150202), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 15297 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1665
Kujawsko-pomorskie	861
Lubelskie	879
Lubuskie	458
Łódzkie	517
Małopolskie	676
Mazowieckie	1981
Opolskie	528
Podkarpackie	452

Podlaskie	422
Pomorskie	1257
Śląskie	2033
Świętokrzyskie	203
Warmińsko-mazurskie	1282
Wielkopolskie	691
Zachodniopomorskie	1392

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Dozorca** wynosiła 1502. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	178
Kujawsko-pomorskie	75
Lubelskie	64
Lubuskie	119
Łódzkie	78
Małopolskie	52
Mazowieckie	184
Opolskie	35
Podkarpackie	64

Podlaskie	68
Pomorskie	126
Śląskie	161
Świętokrzyskie	61
Warmińsko-mazurskie	89
Wielkopolskie	69
Zachodniopomorskie	79

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Portierzy, woźni i pokrewni wynosiło 1202,53. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1111,77
Kujawsko-pomorskie	1115,01
Lubelskie	1228,94
Lubuskie	1141,76
Łódzkie	1185,18
Małopolskie	1216,38
Mazowieckie	1294,23
Opolskie	1319,17
Podkarpackie	1202,82

Podlaskie	1113,1
Pomorskie	1272,06
Śląskie	1148,89
Świętokrzyskie	1207,12
Warmińsko-mazurskie	1140,49
Wielkopolskie	1205,94
Zachodniopomorskie	1279,75

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Portierzy, woźni i pokrewni, wynosiła 106793. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	9855
Kujawsko-pomorskie	7315
Lubelskie	6180
Lubuskie	2761
Łódzkie	8935
Małopolskie	8260
Mazowieckie	19432
Opolskie	1744
Podkarpackie	4809

Podlaskie	3188
Pomorskie	5751
Śląskie	11589
Świętokrzyskie	2671
Warmińsko-mazurskie	3692
Wielkopolskie	6813
Zachodniopomorskie	3798

ZARZĄDCA NIERUCHOMOŚCI

kod: 342905

inne nazwy zawodu: pracownik działu administracji

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy Zarządcy nieruchomości (administratora) jest zarządzanie budynkiem lub budynkami (osiedlem mieszkaniowym, budynkiem przedsiębiorstwa, ośrodkiem wypoczynkowym). Administrator dba o stan techniczny i czystość podległych mu budynków, współdecyduje o trybie przeprowadzania remontów czy modernizacji. Nadzór administratora nad budynkami może być bezpośredni lub pośredni, np. w spółdzielni mieszkaniowej, gdzie administrator jest zwierzchnikiem gospodarzy domu, których pracę kontroluje.

Zawód administratora jest zróżnicowany. W zależności od tego czy osoba administruje osiedlem mieszkaniowym, przedsiębiorstwem, czy ośrodkiem wczasowym, jej zakres czynności jest nieco inny.

Administrator spółdzielni mieszkaniowej lub domów komunalnych nadzoruje stan techniczny budynków mieszkalnych. Tryb kontrolowania pracy gospodarzy domów, których zwierzchnikiem jest właśnie administrator, jest różny w poszczególnych spółdzielniach. Niektórzy administratorzy codziennie wizytują budynki mieszkalne, sprawdzając na miejscu efekty pracy dozorców, w innych spółdzielniach robią to rzadziej. Administrator wchodzi w skład komisji odbierających lokale lub oceniających ich stan techniczny. Do jego obowiązków należy także sporządzanie umów najmu między lokatorem a spółdzielnią oraz wykonywanie tzw. czynności windykacyjnych (egzekwowanie zapłaty należnych kwot za czynsz).

Bardzo istotną częścią pracy administratora jest przyjmowanie skarg i próśb o interwencję, z jakimi przychodzą do spółdzielni lokatorzy.

W ośrodkach wczasowych funkcje administratora pełnią osoby, których stanowiska mogą mieć różne nazwy; czasem osoba administrująca obiektem jest jednocześnie jego kierownikiem.

Do zadań **administrującego ośrodkiem wczasowym** należy nadzór nad prawidłową obsługą wczasowiczów i gości. Dysponuje on także przydzielonymi środkami finansowymi i materialnymi (np. przestrzega limitu finansowego na wyżywienie poszczególnych turnusów). Do obowiązków kierownika ośrodka należy również opracowywanie projektów rocznego planu finansowo-gospodarczego oraz planu remontu pomieszczeń i urządzeń pod kątem przepisów i zasad bhp. Prowadzący ośrodek wypoczynkowy administruje powierzonym mu mieniem, ustala potrzeby w zakresie uzupełniania wyposażenia i modernizacji urządzeń oraz wnioskuje w tej sprawie do właścicieli ośrodka.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca administratora jest pracą urzędniczą, w której korzysta on z przyrządów i urządzeń biurowych, takich jak faks, telefon, kopiarka, maszyna do pisania, kalkulator, oraz z urządzeń przetwarzania danych (komputerów).

Większość czasu pracy administrator spędza w biurze. Jednak zakres obowiązków wymaga od niego także pracy w terenie – sprawdzania efektów pracy gospodarzy domów (np. czystość klatek schodowych), uczestnictwa w komisjach odbioru lokali.

warunki społeczne

Praca administratora ma charakter indywidualny, pracownik samodzielnie wykonuje swoje zawodowe obowiązki. W dziale administracyjnym dużych przedsiębiorstw pracownicy zajmują się często odrębnymi dziedzinami. Jedna osoba nadzoruje osiedle zakładowe, inna prowadzi sprawy socjalne. Niektóre decyzje administrator podejmuje samodzielnie, np. o trybie usunięcia awarii, inne wymagają konsultacji z przełożonym.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Administrator ma bardzo dużo kontaktów z ludźmi. Jako osoba świadcząca usługi lokatorom czy użytkownikom przyjmuje ich skargi, zażalenia oraz prośby o interwencję. Lokatorzy przychodzą do administratora z różnymi sprawami – zgłaszają awarie instalacji, skarżą się na nieestetyczny wygląd klatki schodowej, nieodpowiednie zachowanie sąsiadów czy złą pracę gospodarza domu. Praca administratora polega również na udzielaniu rad osobom starszym, chociaż nie wchodzi to w oficjalny zakres jego obowiązków. Starsi lokatorzy przychodzą do administratora ze wszystkimi sprawami, których nie potrafią załatwić, niezależnie od tego, czy ich rozwiązanie leży w jego kompetencji. Często właśnie administrator kieruje starszą osobę, której brakuje środków do życia, do odpowiedniej instytucji pomocy społecznej i pomaga zrehabilitować podanie o zapomogę. Charakter pracy administratora naraża go na konflikty z ludźmi. Lokatorzy przychodzą często zdenerwowani, nieskłonni do spokojnej rozmowy i oczekują natychmiastowego rozwiązania ich problemu. Administrator musi zachować spokój, rozmawiać z lokatorem rzeczowo i nie pozwolić wprowadzić się z równowagi.

warunki organizacyjne

Administrator pracuje 8 godzin dziennie. Godziny pracy są stałe (6⁰⁰ – 14⁰⁰, 7⁰⁰ – 15⁰⁰ lub 8⁰⁰ – 16⁰⁰), praca jest wykonywana tylko w dzień. Administrator nie musi pracować w dni wolne od pracy.

Ubiór nie ma w tej pracy szczególnego znaczenia, choć oczywiście pożądane jest, by administrator wyglądał schludnie, ponieważ kontaktuje się z lokatorami czy gośćmi.

Zależności organizacyjne administratora są dwojakie: jest zarazem podwładnym i przełożonym. Sam podlega dyrektorowi spółdzielni (prezesowi) lub kierownikowi działu administracyjnego, a jemu z kolei podlegają gospodarze domów, sprzątaczkę czy stróżę nocni.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na częste kontakty z ludźmi, jakie są udziałem administratora, nie do przecenienia w tym zawodzie są pewne predyspozycje psychiczne. Trudno sobie wyobrazić administratora pozbawionego umiejętności samokontroli, nie potrafiącego zapanować nad własnymi emocjami. Administratora musi cechować odporność emocjonalna, gdyż nawet wobec zdenerwowanego, agresywnego lokatora powinien zachować tzw. zimną krew i nie ujawniać swoich negatywnych emocji. Dlatego też osoba nadmiernie pobudliwa, nerwowa nie nadaje się do żadnej pracy wymagającej kontaktów z ludźmi, także do pracy administratora.

Bardzo istotna w wykonywaniu tej profesji jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi; z pewnością większe zaufanie lokatora budzi administrator komunikatywny niż zamknięty w sobie, małowówny. Umiejętność postępowania z ludźmi może pomóc przekonać lokatora do swoich racji czy – zdenerwowanego – skłonić do rzeczowej rozmowy.

W pracy administratora przydatna jest również empatia, czyli umiejętność dostrzegania problemów innych ludzi i wczuwania się w nie. Ma to znaczenie szczególnie w przypadku rozmów z lokatorami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej. W dużej mierze są to ludzie starsi, samotni, cierpiący na brak środków do życia, którzy przychodzą do administratora z różnymi sprawami. Oczekują, że nawet jeśli nie będzie mógł pomóc w jakiejś kwestii, okaże przynajmniej zrozumienie i współczucie. Tak więc osoba chcąca zostać administratorem, powinna być zrównoważona, przyjaźnie nastawiona do ludzi, kontaktowa i z pewnym zacięciem czy wyczuciem psychologicznym. Bardzo przydatny w pracy administratora jest również dar przekonywania, pomocny w sporach z lokatorami.

Dobrze, jeśli osoba chcąca wykonywać zawód administratora, interesuje się w szkole matematyką i ekonomią, gdyż te umiejętności przydają się w pracy urzędniczej. Bardzo pomaga także znajomość prawa lokalowego, szczególnie teraz, gdy tak często zmieniają się przepisy.

Dobremu wykonywaniu pracy administratora sprzyjają też zainteresowania urzędnicze, dzięki którym wykonywanie rutynowych urzędniczych czynności nie jest uciążliwe. Umiejętności odpowiedniego postępowania z lokatorami służą zainteresowania społeczne, przejawiające się w czytaniu publikacji o tematyce psychologicznej i socjologicznej.

Nie do przecenienia w pracy administratora jest także umiejętność sprawnego porozumiewania się w mowie i piśmie. Ze względu na częste kontakty z ludźmi bardzo przydatna jest elokwencja, swoboda

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

wypowiedzi. Łatwość pisania jest konieczna, gdyż niektóre sprawy rozstrzygane są korespondencyjnie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę administratora zalicza się do lekkich. Nie ma szczególnych wymagań co do sprawności fizycznej, ponieważ większość czasu spędza on za biurkiem. Istotna jest sprawność narządów mowy, słuchu i wzroku. Osoby niepełnosprawne nie mogą jednak wykonywać tej pracy, przynajmniej w polskich warunkach. Gdyby nasze budownictwo było przystosowane do wózków inwalidzkich, administratorem mogłaby zostać osoba z niedowładem kończyn dolnych.

Ze względu na ciągłe kontakty z ludźmi i konieczność odpowiadania na pytania, administratorem nie może być osoba z poważną wadą wymowy, np. jąkająca się. Z tych samych powodów zawodu administratora nie powinna wykonywać osoba o odrażającej powierzchowności (np. deformacja twarzy, ślady po poparzeniach).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie administratora niezbędne jest posiadanie co najmniej średniego wykształcenia. Nie istnieją szkoły średnie kształcące administratorów. Zawód ten wykonują przeważnie osoby, które ukończyły liceum ogólnokształcące lub technikum ekonomiczne. Kwalifikacje, konieczne do wykonywania zawodu administratora, można zdobyć na kursach administracyjno- -biurowych. Nie są to kursy przygotowujące tylko do pracy administratora, ale do pracy w biurze w ogóle. Kursy organizują prywatne placówki oświaty pozaszkolnej lub osoby prywatne.

Niektóre spółdzielnie mieszkaniowe organizują wewnętrzne przeszkolenia dla administratorów, których zatrudniają.

Kursy administracyjno-biurowe trwają przeważnie trzy miesiące (długość, podobnie jak dobór przedmiotów, są różne w poszczególnych przypadkach) i są w większości płatne (ok. 600 zł).

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie administratora nie ma dużych możliwości awansu w hierarchii zawodowej. Administrator w spółdzielni mieszkaniowej nie ma żadnych możliwości awansu – mało prawdopodobne, by został prezesem spółdzielni, gdyż do tego potrzebne są inne kwalifikacje (np. wyższe wykształcenie). Pracownik działu administracji w przedsiębiorstwie może teoretycznie awansować na kierownika tego działu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie administratora mogą podjąć pracę osoby starsze, pożądane jest jednak doświadczenie w pracy z ludźmi. Górna granica wieku dla tych osób nie powinna przekraczać 50 roku życia.

ZAWODY POKREWNE

zaopatrzeniowiec
gospodarz domu
dozorca

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Administrator** - (5120101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1590 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	150
Kujawsko-pomorskie	98
Lubelskie	82
Lubuskie	61
Łódzkie	131
Małopolskie	115
Mazowieckie	192
Opolskie	76
Podkarpackie	76

Podlaskie	37
Pomorskie	113
Śląskie	123
Świętokrzyskie	27
Warmińsko-mazurskie	135
Wielkopolskie	85
Zachodniopomorskie	89

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Administrator** wynosiła 148. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	8
Kujawsko-pomorskie	13
Lubelskie	22
Lubuskie	7
Łódzkie	7
Małopolskie	15
Mazowieckie	12
Opolskie	18
Podkarpackie	10

Podlaskie	1
Pomorskie	7
Śląskie	6
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	9
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	7

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Administratorzy i pokrewni wynosiło 1873,98. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1692,69
Kujawsko-pomorskie	1507,14
Lubelskie	1719,52
Lubuskie	1450,28
Łódzkie	1959,54
Małopolskie	1601,67
Mazowieckie	2398,57
Opolskie	1866,22
Podkarpackie	1565,06

Podlaskie	1598,93
Pomorskie	1864,76
Śląskie	1681,71
Świętokrzyskie	1411,18
Warmińsko-mazurskie	1778,74
Wielkopolskie	1818,67
Zachodniopomorskie	1971,76

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Administratorzy i pokrewni, wynosiła 15899. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	902
Kujawsko-pomorskie	554
Lubelskie	667
Lubuskie	241
Łódzkie	1283
Małopolskie	1113
Mazowieckie	3286
Opolskie	739
Podkarpackie	607

Podlaskie	458
Pomorskie	674
Śląskie	2181
Świętokrzyskie	316
Warmińsko-mazurskie	576
Wielkopolskie	1554
Zachodniopomorskie	748

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

KONSERWATOR BUDYNKÓW

kod: 712901

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Praca konserwatora budynków polega na przeprowadzaniu remontów domów, zarówno z zewnątrz jak i wewnątrz, lub też na dokonywaniu niewielkich przeróbek wewnątrz. Konserwator zajmuje się różnymi rodzajami robót budowlanych, specjalizacja w zawodzie zależy głównie od wielkości firmy, w której pracuje. Generalnie – im mniejsza firma, tym bardziej wszechstronny musi być pracownik.

Konserwator budynków najczęściej pracuje w zakładzie usługowym, lub też sam go prowadzi. Jego praca obejmuje wiele różnorodnych czynności – od cięższych robót budowlanych, takich jak tynkowanie i malowanie elewacji, ocieplanie ścian przez okładanie ich płytami izolacyjnymi, poprzez np. wymianę okien w budynku, czy mieszkaniu, aż do prostego malowania ścian i wymiany wykładzin podłogowych w mieszkaniach lub biurach. Konserwator może dokonywać również niewielkich przeróbek w budynkach jak np. podnoszenie stropu, montowanie ścianek gipsowo-kartonowych czy podwieszanych sufitów. Konserwacja budynków obejmuje także remonty dachów, kominów ponad dachem i przewodów kominowych oraz wymianę elementów blacharskich dachu. Nierzadko zdarza się, że konserwator jest też glazurnikiem lub cykliniarzem.

Prace remontowe i budowlane nie wyczerpują zakresu działania konserwatora budynków. Zajmuje się on także utrzymaniem w należytym stanie instalacji elektrycznej i gazowej, oraz instalacji sanitarnych i grzewczych budynku. Może on również wykonywać prace ślusarskie, stolarskie lub szklarskie.

Z powodu dużej różnorodności mogących wystąpić robót, konserwator budynków posługuje się, w zależności od wykonywanej pracy, różnorodnymi narzędziami i sprzętem. Mogą być to tynkownica i urządzenia do malowania natryskowego, ale i zwykłe kielnie, szpachle i pędzle. Używa wielu prostych narzędzi jak młotki, śrubokręty i kombinerki; posługuje się też wiertarką, szlifierką ręczną, wałkami do malowania ścian. Przy konserwacji przewodów kominowych szczotką kominarską, a przy cykliniowaniu podłóg – cykliniarką. Pracę swoją konserwator budynków często wykonuje na rusztowaniach lub drabinie. Praca najczęściej wykonywana jest w kilkusobowych zespołach pod nadzorem brygadzysty lub majstra. W większych firmach budowlanych konserwator nie musi być tak wszechstronny i często zajmuje się tylko jednym rodzajem robót.

Montażysta dekoracji pracuje najczęściej na zewnątrz budynków i na wysokości. Do jego obowiązków należy montaż elementów drewnianych lub metalowych, reklam lub szyldów na elewacji, bądź dachu, przy użyciu wiertarki i śrub lub kotew. Czasem montaż wymaga umocowania specjalnej konstrukcji. Do zawodu tego należy też renowacja dekoracji kamiennych na starszych budynkach lub gipsowych dekoracji wewnątrz. Wówczas montażysta dekoracji staje się w pewnym stopniu artystą, konserwatorem zabytków, gdyż według ocalałych fragmentów czy rysunków musi odtworzyć brakujące części dekoracji. Posługuje się prostymi narzędziami jak szlifierki, pędzle, szpachle oraz środkami czyszczącymi i papierem ściernym.

W wypadku gdy budynek wskutek zużycia czy innych przyczyn zostaje przeznaczony do rozbiórki wykonują ją **robotnicy rozbiórki budowli**. Pracę wykonują zespołowo, na zewnątrz, często w niekorzystnych warunkach atmosferycznych. Używane przez nich narzędzia to młoty, młoty pneumatyczne, kilofy i łomy. Używane są też maszyny takie jak spycharki, a czasem materiały wybuchowe w postaci ładunków amonitu skalnego. Podczas rozbiórek zwraca się uwagę na możliwie największy odzysk materiału, nadającego się do dalszego użytkowania, takiego jak cegła, drewno itp. Stosunkowo niedawno powstałą specjalnością w zawodzie konserwatora jest osuszanie i odgrzybianie budowli. **Robotnik osuszania i odgrzybiania budowli** na początku osusza zawilgocone ściany budynku za pomocą specjalnych lamp, a następnie, posługując się odpowiednim sprzętem wstrzykuje w ścianę środki grzybobójcze i konserwujące mur. Prace są wykonywane zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz budynku. Pracuje się w grupach pod bezpośrednim nadzorem kierownika grupy lub majstra.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca konserwatora budynków wykonywana jest zarówno na wolnym powietrzu, jak i we wszelkich rodzajach budynków, zależy to od zlecenia. Może być niebezpieczna ze względu na pracę na wysokości – na rusztowaniach lub drabinie, z powodu narażenia na uderzenie przez spadające przedmioty czy zranienie przez ostre, wystające części konstrukcji budynku podczas jej naprawy. W wypadku robotnika rozbiórki budowli, zagrożenie, oprócz spadających fragmentów konstrukcji i walących się części budynku, stanowią przemieszczające się maszyny budowlane. Konserwator budynków jest również narażony na hałas, zapylenie, wibracje maszyn oraz kontakt ze środkami, mogącymi wywołać alergie, jak gips, farby, rozpuszczalniki czy środki grzybobójcze. Także w związku z tym należy liczyć się z ryzykiem występowania chorób zawodowych takich jak: pylica płuc, przewlekłe choroby oskrzeli, przewlekłe nieżyty błon śluzowych nosa i gardła, czy choroby skórne typu wyprysk kontaktowy. Często są również przewlekłe choroby narządów ruchu. Rzadziej występuje zespół wibracyjny. Zwiększone jest również ryzyko wypadków w wyniku upadku z wysokości, jak i ryzyko złamań i skręceń kończyn.

społeczne środowisko pracy

Swoją pracę konserwator budynków wykonuje w kilkuosobowym, współpracującym ze sobą zespole, pod bezpośrednim nadzorem kierownika grupy lub majstra. Konserwator budynków może być zarówno podwładnym jak i zwierzchnikiem, gdy jest kierownikiem grupy, majstrem, kierownikiem budowy lub właścicielem.

organizacyjne środowisko pracy

Pracę wykonuje się w godzinach stałych, przeciętnie 8 godzin na dobę, tylko w dni robocze. W wypadku konieczności pilnego ukończenia robót, może zaistnieć potrzeba pracy w nocy lub dni wolne od pracy. Konserwator jest odpowiedzialny za powierzone mu wyposażenie i maszyny. W wypadku ich uszkodzenia, lub utraty z jego winy, pracodawca może potrącić mu część zarobków, możliwa jest również utrata premii. Pracownicy wyposażeni zostają w ubrania robocze: kurtki, spodnie, koszule, rękawice, obuwie i hełmy. Praca nie wymaga wyjazdów poza miejsce zamieszkania.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Charakter pracy wymaga wytrzymałości na długotrwały wysiłek, bez względu na panujące warunki. Ze uwagi na zespołowe jej wykonywanie, wymagana jest umiejętność współpracy z innymi oraz podporządkowania się poleceniom przełożonego. Dla konserwatora bez określonej specjalizacji dodatkowo przydatna będzie łatwość szybkiego przestawiania się z jednej czynności na drugą, gdyż nierzadko musi on w krótkim czasie wykonać kilka różnych robót. Praca musi być wykonywana bardzo dokładnie, stąd ważna jest również zdolność koncentracji uwagi przez dłuższy czas na tym samym przedmiocie. Podzielność uwagi, czyli umiejętność obserwowania kilku bodźców jednocześnie, pomaga uniknąć wielu wypadków. Niezbędne są uzdolnienia techniczne oraz zręczność rąk i palców, gdyż praca wymaga sprawnego i dokładnego posługiwania się wieloma różnymi narzędziami. Konserwatorowi, a w szczególności montażyście dekoracji bardzo przydatna jest wyobraźnia przestrzenna. Powinien odznaczać się on dobrą koordynacją ruchowo-wzrokową, nie bez znaczenia są również: ostrość wzroku, rozróżnianie barw i zdolność widzenia głębi. Ze względu na to, że większość prowadzonych prac odbywa się na wysokości, lęk przestrzeni uniemożliwia wykonywanie zawodu. Należy również przygotować się do przebywania w nieprzyjemnych warunkach jak kurz, pył, hałas, fetor, woń farb i rozpuszczalników.

Dla kandydata do zawodu konserwatora budynków przydatne będą wcześniejsze zainteresowania techniczne, ale również, w szczególności dla montażyście dekoracji, zainteresowania plastyczne – rzeźbą, malarstwem czy rysowaniem. Z przedmiotów szkolnych polecane jest zainteresowanie się bliżej plastyką, zajęciami technicznymi i wychowaniem fizycznym.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca konserwatora budynków zaliczana jest do prac średnio-ciężkich.

Ze względu na występujące podczas wykonywania pracy czynności, takie jak: chodzenie, stanie, trwanie w niewygodnej pozycji, podawanie, podnoszenie, pchanie i ciągnięcie, niezbędna jest dobra sprawność układu mięśniowego i kostno-stawowego. Wymagane jest również dobre funkcjonowanie narządu równowagi. Przeciwwskazania do pracy stanowią zaburzenia równowagi, padaczka i klaustrofobia. Silna budowa ciała stanowi niewątpliwą atut kandydata na pracownika w tym zawodzie. Zatrudnienie utrudniają: słaby wzrok i słuch, choroby oskrzeli i płuc, alergie. Nie istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Wymagane są badania wysokościowe.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do rozpoczęcia pracy w zawodzie konserwatora budynków konieczne jest ukończenie szkoły podstawowej. Dalsze kształcenie przebiega w ZSZ o profilu budowlanym. Możliwe jest również zdobycie zawodu jedynie poprzez praktykę – zatrudnienie się w odpowiednim przedsiębiorstwie lub zakładzie usługowym i przyuczenie pod kierunkiem przełożonych do wykonywania czynności roboczych. Należy jednak liczyć się z małą liczbą pracodawców chętnych do przyuczania w zawodzie i niekorzystnymi warunkami finansowymi. Spośród kandydatów do zawodu najchętniej zatrudniani są mężczyźni w wieku 20–40 lat.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Konserwator budynków ma ograniczone możliwości rozwoju kariery zawodowej. Pracując odpowiednio długo i zdobywając doświadczenie, może liczyć na stanowisko kierownika grupy roboczej, lub majstra, a jeśli ma dyplom technika budowlanego (czasem wystarczy świadectwo ukończenia ZSZ), nawet kierownika budowy. Ponadto możliwe jest założenie własnej firmy i praca bez zależności organizacyjnych.

ZAWODY POKREWNE

tynkarz
malarz
dekarz
murarz
betoniarz.
technik budownictwa.

LITERATURA

miesięcznik *Murator*

miesięcznik *Majster*

Schubert K., *Betonowanie, murowanie, układanie glazury*, Arkady, Warszawa 1995 (seria „Do it yourself”)

Markiewicz P., *Vademecum projektanta – prezentacja nowoczesnych technik budowlanych*, Archplus, Kraków 1996.

seria *Słabe miejsca w budynkach*, Arkady, Warszawa 1995 -1996.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Konserwator budynków** - (7129001), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1381 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	216
Kujawsko-pomorskie	101
Lubelskie	80
Lubuskie	72
Łódzkie	36
Małopolskie	86
Mazowieckie	115
Opolskie	38
Podkarpackie	49

Podlaskie	33
Pomorskie	141
Śląskie	90
Świętokrzyskie	16
Warmińsko-mazurskie	102
Wielkopolskie	17
Zachodniopomorskie	189

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Konserwator budynków** wynosiła 474. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	79
Kujawsko-pomorskie	35
Lubelskie	22
Lubuskie	14
Łódzkie	10
Małopolskie	22
Mazowieckie	29
Opolskie	6
Podkarpackie	21

Podlaskie	17
Pomorskie	29
Śląskie	37
Świętokrzyskie	20
Warmińsko-mazurskie	68
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	58

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Robotnicy budowlani robót stanu surowego nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 1675,68. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1314,97
Kujawsko-pomorskie	1463,78
Lubelskie	2091,15
Lubuskie	1184,98
Łódzkie	1329,21
Małopolskie	1871,78
Mazowieckie	2023,94
Opolskie	1741,6
Podkarpackie	1609,85

Podlaskie	1467,42
Pomorskie	1597,66
Śląskie	1945,71
Świętokrzyskie	1542,11
Warmińsko-mazurskie	1496,78
Wielkopolskie	1695,81
Zachodniopomorskie	1378,15

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Robotnicy budowlani robót stanu surowego nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 9514. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	693
Kujawsko-pomorskie	801
Lubelskie	193
Lubuskie	178
Łódzkie	843
Małopolskie	1777
Mazowieckie	938
Opolskie	142
Podkarpackie	557

Podlaskie	113
Pomorskie	417
Śląskie	1329
Świętokrzyskie	230
Warmińsko-mazurskie	286
Wielkopolskie	481
Zachodniopomorskie	536

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

ROBOTNIK GOSPODARCZY

kod: 914103

Inne nazwy zawodu: *gospodarz*

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy robotnika gospodarczego jest utrzymanie porządku i czystości w wyznaczonych pomieszczeniach zakładu i wokół budynku. Jest to sprzątanie obejścia (chodniki, schody wejściowe, klatka schodowa, korytarze, piwnice, strych, magazyny i inne pomieszczenia gospodarcze) w lecie - koszenie trawników, dbanie o rabaty kwiatowe, grabienie suchych liści, podcinanie krzewów i drzewek, a zimą - odśnieżanie ciągów pieszych przed budynkiem, usuwanie oblodzenia i posypywanie ich piaskiem lub solą. W budynku – pracownik gospodarczy zajmuje się konserwacją i utrzymaniem dobrego stanu technicznego różnych drobnych urządzeń i sprzętu. Może być to montaż lub naprawa zamków, wymiana przepalonych żarówek, naprawa urządzeń sanitarnych, montaż regałów, wykonywanie drobnych prac malarskich i murarskich, itp.

Robotnik gospodarczy jest pracownikiem wykonującym zadania i czynności pomocnicze i usługowe w stosunku do innych stanowisk w zakładzie pracy, dlatego często pomaga w rozładunku i załadunku towarów, układaniu ich w magazynach, ustawianiu mebli, wieszaniu firanek i zasłon w oknach, itp. W wielu zakładach pracy (zwłaszcza małych, o niewielkim zatrudnieniu) robotnik gospodarczy wykonuje niektóre zadania portiera. Najczęściej należy do niego wydawanie kluczy do pomieszczeń pracownikom rozpoczynającym pracę i przyjmowanie ich po skończonej pracy. Często także jest wysyłany po drobne zakupy artykułów potrzebnych w zakładzie.

Praca robotnika gospodarczego należy do średnio ciężkich,. Dominują czynności motoryczne, wymagające dobrej ogólnej sprawności organizmu i uzdolnień technicznych. Wykorzystywane są proste maszyny i urządzenia ręczne i pojazdy napędzane energią ludzką. Przydatne jest prawo jazdy bądź uprawnienia do spawania lub obsługi wózka widłowego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejscem pracy robotnika gospodarczego są magazyny, piwnice, strychy, klatki schodowe i inne pomieszczenia nieprodukcyjne. Część zadań wykonywana jest poza budynkiem - w jego bezpośrednim otoczeniu. Dotyczy to prac porządkowych wykonywanych na wolnym powietrzu.

Pracownik, aby prawidłowo wykonać swoją pracę (bez względu na porę roku i pogodę) musi być przygotowany na pracę w zmiennej temperaturze powietrza.

W niektórych pomieszczeniach, gdzie wykonywana jest praca, może być niedostateczne oświetlenie. Podczas wykonywania prac polegających na sprzątaniu pracownik narażony może być na kurz, kontakt z substancjami i mikroorganizmami alergennymi. Dotyczy to przede wszystkim sprzątania pomieszczeń i kontenerów, w których gromadzone są odpadki komunalne, a także wykonywanych prac w ubikacjach i łazienkach. Występuje tu zagrożenie chorobami skóry lub nieżyłtami błon śluzowych nosa i gardła. Zagrożenia te mogą być zminimalizowane pod warunkiem stosowania się do zaleceń BHP.

warunki społeczne

Robotnik gospodarczy pracuje indywidualnie i samodzielnie. Sam wykonuje pracę dotyczącą realizacji zadań stałych, dbając przy tym o ich terminową i właściwą realizację. Wykonuje ponadto inne doraźne zadania zlecone przez przełożonego. Na tym stanowisku kontakty z innymi pracownikami są możliwe ale nie konieczne. Są bardziej intensywne przy wykonywaniu niektórych prac usługowych w stosunku do innych stanowisk.

Wszelkie zaniedbania w realizacji zadań może narażać go na konflikty z ludźmi.

warunki organizacyjne

Praca na stanowiskurobotnika gospodarczego jest jednozmianowa. Godziny pracy są stałe. Z reguły praca trwa do 6 godzin efektywnie przepracowanego czasu dziennie. W zasadzie nie ma potrzeby pracy w dni ustawowo wolne od pracy. Może się tak jednak zdarzyć w obliczu klęski żywiołowej lub w innych nieprzewidzianych przypadkach. Przełożony kontroluje wykonanie zadań okresowo (w przypadku zadań rutynowych), zlecane doraźnie zadania mogą być nadzorowane ściśle, nawet w trakcie ich wykonywania.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Robotnik gospodarczy pracuje w ubraniu roboczym. Przydziela się mu także przewidziane przepisami BHP środki ochrony i higieny osobistej. Pracownik odpowiada materialnie, za przydzielone do wykonania zadań, urządzenia i sprzęt, a także jest współodpowiedzialny za mienie zakładu zlokalizowane w pomieszczeniach wyznaczonych do jego pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Zadania i czynności wykonywane przez robotnika gospodarczego stawiają przed nim szereg wymagań. Do najważniejszych należą takie cechy jak: samodzielność, gdyż sam musi organizować i wykonywać swoją pracę, umiejętność podporządkowania się i współdziałania – wykonywane zadania wynikają często z zadań innych pracowników firmy, (ale wymagana jest pomoc przy czynnościach innych pracowników i współpraca z nimi). Niezbędna jest również gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych, np.: odśnieżanie czy sprzątanie w złych warunkach pogodowych, łatwość przestawiania się z jednej czynności na drugą. Pożądane cechy robotnika gospodarczego to także: umiejętność pracy w szybkim tempie, wytrzymałość na długotrwały wysiłek, samokontrola, wytrwałość, dokładność. Przydatne są bardzo zainteresowania i uzdolnienia techniczne. Mają one znaczenie szczególnie przy wykonywaniu poleceń związanych z naprawami i drobnymi pracami remontowymi.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Ponieważ większość prac wykonywanych przez robotnika gospodarczego wymaga wysiłku fizycznego, to jedną z najważniejszych cech wymaganych od kandydata do pracy jest wysoka ogólna wydolność fizyczna. Ponadto przydatna jest silna budowa ciała, duża sprawność układów: krążenia, kostno-stawowego, mięśniowego, oraz oddechowego, duża sprawność narządu równowagi. istnieje możliwość zatrudniania osób niepełnosprawnych np. niedosłyszących, o ile można się z nimi porozumiewać lub ze średnimi wadami wzroku, jeżeli jest możliwa korekta wady.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

W zawodzie robotnika gospodarczego zatrudniani są przede wszystkim mężczyźni, gdyż większość zadań wymaga wysiłku fizycznego. Nie ma natomiast wymagań dotyczących poziomu wykształcenia choć większą szansę mają kandydaci z ukończoną szkołą zawodową w zawodach mechanicznych. Niektórzy pracodawcy preferują także posiadanie prawa jazdy lub uprawnień do kierowania wózkami widłowymi. Zatrudniony pracownik może być także skierowany na kurs np. spawania elektrycznego. Są to jednak wyjątkowe sytuacje zależne od wielkości zakładu pracy i charakteru jego działalności.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W tym zawodzie nie ma w zasadzie możliwości awansu, tzn. osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej i zawodowej.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Robotnikiem gospodarczym można zostać w każdym wieku, przy spełnianiu wymagań zdrowotnych. Bez znaczenia jest natomiast staż pracy czy przerwy w zatrudnieniu.

ZAWODY POKREWNE

portier,
dozorca,
zamiatacz,
ładowacz nieczystości

LITERATURA

W dostępnej literaturze. brak jest opisów tego zawodu. Opisane są jedynie niektóre zawody pokrewne.

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Robotnik gospodarczy to zawód przydatny w wielu zakładach pracy, zarówno w dużych zakładach przemysłowych, hurtowniach, hotelach, jak i mniejszych takich jak szkoły, uczelnie, urzędy. Nie jest

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

tu istotny status własnościowy przedsiębiorstwa. Jednakże w ostatnich latach, w związku z koniecznością prowadzenia polityki oszczędnościowej i racjonalizacji zatrudnienia, wiele zakładów pracy (zwłaszcza małych firm prywatnych) rezygnuje z zatrudniania pracowników wyłącznie na etacie robotnika gospodarczego. Zadania i czynności należące do tego zawodu są przydzielane innym pracownikom, albo powierzane wyspecjalizowanym firmom. Najczęściej wykonują te prace portierzy, dozorczy, magazynierzy. W związku z zaistniałą sytuacją można powiedzieć, że zawód ten zanika. Na rynku pracy liczba kandydatów do wykonywania tego zawodu przewyższa liczbę wolnych miejsc pracy. Najłatwiej jest o taką pracę w ośrodkach, w których funkcjonuje duża ilość wielkich i średnich podmiotów gospodarczych.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Robotnik gospodarczy** - (9140103), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 42972 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3576
Kujawsko-pomorskie	4008
Lubelskie	1687
Lubuskie	1337
Łódzkie	1645
Małopolskie	2294
Mazowieckie	6144
Opolskie	2825
Podkarpackie	1453

Podlaskie	980
Pomorskie	3310
Śląskie	4963
Świętokrzyskie	848
Warmińsko-mazurskie	2462
Wielkopolskie	1854
Zachodniopomorskie	3586

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Robotnik gospodarczy** wynosiła 16086. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	549
Kujawsko-pomorskie	1344
Lubelskie	603
Lubuskie	1054
Łódzkie	1323
Małopolskie	964
Mazowieckie	1256
Opolskie	466
Podkarpackie	926

Podlaskie	323
Pomorskie	1657
Śląskie	759
Świętokrzyskie	1204
Warmińsko-mazurskie	1303
Wielkopolskie	786
Zachodniopomorskie	1569

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Gospodarze budynków wynosiło 1433,59. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1141,89
Kujawsko-pomorskie	1120,92
Lubelskie	1332,03
Lubuskie	1116
Łódzkie	1419,33
Małopolskie	1187,74
Mazowieckie	1872,62
Opolskie	1437,7
Podkarpackie	1388,01

Podlaskie	1357,16
Pomorskie	1285,11
Śląskie	1416,04
Świętokrzyskie	1202,05
Warmińsko-mazurskie	1343,7
Wielkopolskie	1259,89
Zachodniopomorskie	1412,96

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Gospodarze budynków, wynosiła 24465. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1960
Kujawsko-pomorskie	1092
Lubelskie	584
Lubuskie	232
Łódzkie	2849

Małopolskie	1755
Mazowieckie	5406
Opolskie	422
Podkarpackie	856
Podlaskie	692

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Pomorskie	1512
Śląskie	3615
Świętokrzyskie	304
Warmińsko-mazurskie	642

Wielkopolskie	1937
Zachodniopomorskie	607

V.D. PRACOWNICY UTRZYMANIA CZYSTOŚCI

SPRZĄTACZKA

kod: 913207

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zadaniem sprzątaczką jest utrzymanie porządku, czystości, właściwego stanu sanitarno-higienicznego i zadbanie o ogólny wygląd powierzonych jej pieczy pomieszczeń.

Sprzątaczką zmiata i zmywa podłogi, odkurza dywany, opróżnia kosze na śmiecie, ściera kurze, myje i czyści urządzenia sanitarne, pilnuje, by w łazienkach i toaletach zawsze było mydło, ręcznik i papier toaletowy. Czynności te wykonuje za pomocą odkurzaczy, froterek, szczotek do zamiatania i szorowania, oraz rozmaitych środków czystości.

Szczegółowy zakres obowiązków sprzątaczką, specyficzny dla każdego stanowiska, zależy od miejsca zatrudnienia.

Sprzątaczką hotelową codziennie zmienia w pokojach pościel i ręczniki, może podawać gościom napoje i zamawiać dla nich posiłki.

Sprzątaczką w szpitalu (salowa) pomaga chorym przy toalecie i jedzeniu, podaje i opróżnia baseny.

Sprzątaczką w szkole pomaga dzieciom przy ubieraniu, pilnuje rzeczy pozostawionych w szatni, czuwa nad bezpieczeństwem dzieci i młodzieży.

Mycie okien w wysokich pomieszczeniach lub w trudno dostępnych miejscach, generalne sprzątanie dworców i hal przemysłowych, na ogół zlecane są mężczyznom zatrudnianym okresowo lub na umowę-zlecenie.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Sprzątaczką pracuje najczęściej w budynkach - biurach, sklepach, magazynach, szpitalach, hotelach, szkołach, dworcach, zakładach przemysłowych i komunikacyjnych.

O stopniu uciążliwości jej pracy decyduje rodzaj sprzątanego pomieszczenia i dostęp do czyszczonych powierzchni. Czasami musi wykonywać swoje obowiązki pomiędzy ciężkimi maszynami, w zastawionych ciasno magazynach, w wąskich przejściach między łózkami szpitalnymi itp.

Sprzątaczką narażona jest na zwyrodnienia układu kostno-stawowego, reumatyzm, żylaki i alergie.

warunki społeczne

Praca sprzątaczką ma charakter indywidualny, jednak niemal na wszystkich stanowiskach kontakty z ludźmi w większym lub mniejszym stopniu są nieuniknione.

warunki organizacyjne

Sprzątaczką pracują zwykle 8 godzin dziennie, na jedną lub dwie zmiany. Salowe, hotelowe i zmywacze pojazdów pracują na trzy zmiany, mają też dyżury 12. godzinne, również w niedziele i święta.

Sprzątaczką na ogół podlegają bezpośrednio kierownikowi działu gospodarczego, hotelowe - kierownikowi piętra, a salowe - przełożonej pielęgniarek.

Praca sprzątaczek kontrolowana jest okresowo, w wypadku salowych i hotelowych nadzór jest stały.

Sprzątaczką w firmach lub domach prywatnych wszelkie warunki pracy uzgadniają bezpośrednio z zatrudniającym i są przez niego kontrolowane.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

W zawodzie tym potrzebne są przede wszystkim dokładność, sumienność, obowiązkowość, systematyczność i uczciwość. Sprzątaczką sama organizuje sobie pracę i ustala kolejność poszczególnych czynności, powinna więc mieć dobre poczucie czasu i zmysł organizacyjny. Na

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

stanowisku salowej, hotelowej i sprzątaczk szkolnej przydatna jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi, takt, cierpliwość i wyrozumiałość.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Zależnie od stanowiska praca sprzątaczk może być średnio ciężka lub lekka. Do sprawnego wykonywania pracy w zawodzie niezbędne są ogólna sprawność fizyczna i ruchowa.

Przeciwwskazaniem do pracy są choroby układu kostno-stawowego, układu krążenia, układu oddechowego (rozedma płuc, astma) oraz uczulenie na detergenty.

W zawodzie sprzątaczk mogą być zatrudnione osoby niedosłyszące.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Wykształcenie kandydata czy kandydatki do pracy w tym zawodzie nie ma znaczenia. Pracę znajdują także osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym. O zatrudnieniu decydują wyniki badań lekarskich, wstępna rozmowa z przełożonym, a o utrzymaniu stanowiska ocena pracownika po pierwszym miesiącu.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Sprzątaczk nie ma żadnych możliwości awansu z wyjątkiem finansowego.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę sprzątaczk mogą podjąć kobiety w różnym wieku - jeśli są sprawne i silne także po 50 roku życia. Na niektóre stanowiska, np. w halach przemysłowych, na dworcach, w zakładach komunikacyjnych, przyjmowani są również mężczyźni.

ZAWODY POKREWNE

pomoc kuchenna
pomoc przedszkolna
dozorca

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Sprzątaczk**a - (9130208), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 54971 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	5463
Kujawsko-pomorskie	4182
Lubelskie	2871
Lubuskie	1706
Łódzkie	2265
Małopolskie	3152
Mazowieckie	6014
Opolskie	1659
Podkarpackie	1562

Podlaskie	1213
Pomorskie	2952
Śląskie	10287
Świętokrzyskie	812
Warmińsko-mazurskie	3871
Wielkopolskie	3485
Zachodniopomorskie	3477

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Sprzątaczk**a wynosiła 4700. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	439
Kujawsko-pomorskie	188
Lubelskie	215
Lubuskie	361
Łódzkie	483
Małopolskie	247
Mazowieckie	628
Opolskie	144
Podkarpackie	236

Podlaskie	161
Pomorskie	330
Śląskie	428
Świętokrzyskie	166
Warmińsko-mazurskie	219
Wielkopolskie	286
Zachodniopomorskie	169

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne wynosiło 1159,06. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1077,43
Kujawsko-pomorskie	1116,71
Lubelskie	1131,62
Lubuskie	1080,04
Łódzkie	1189,63
Małopolskie	1128,8
Mazowieckie	1291,91
Opolskie	1130,08
Podkarpackie	1122,01

Podlaskie	1147,08
Pomorskie	1169,5
Śląskie	1115,42
Świętokrzyskie	1153,36
Warmińsko-mazurskie	1145,21
Wielkopolskie	1214,91
Zachodniopomorskie	1199,74

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne, wynosiła 248443. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	28023
Kujawsko-pomorskie	11862
Lubelskie	12908
Lubuskie	7101
Łódzkie	16167
Małopolskie	23011
Mazowieckie	34153
Opolskie	6271
Podkarpackie	11539

Podlaskie	8178
Pomorskie	13000
Śląskie	30881
Świętokrzyskie	7403
Warmińsko-mazurskie	8958
Wielkopolskie	18258
Zachodniopomorskie	10730

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

SZALECIARZ

kod: 913208

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Praca w zawodzie szaleciarza należy do prac porządkowych. Głównym zadaniem szaleciarza jest utrzymywanie porządku i czystości w szalecie oraz pobieranie opłat za korzystanie z niego, jeżeli jest ono płatne.

Do zadań szaleciarza należy także, poza myciem urządzeń sanitarnych i pomieszczeń, ich dezynfekcja za pomocą środków chemicznych (specjalne proszki i płyny), dbałość o uzupełnianie zapasu mydła i ręczników papierowych, opróżnianie pojemników na śmieci oraz, w zależności od wyposażenia szaletu, nadzór nad dodatkowym sprzętem, na przykład nad dozownikami do mydła czy suszarkami do rąk. Czasami (najczęściej ma to miejsce w szaletach na dworcach) do obowiązków szaleciarza należy także utrzymanie czystości w znajdujących się w szalecie natryskach i pobieranie opłat za korzystanie z nich. Drobne czynności porządkowe szaleciarz wykonuje na bieżąco. Do jego obowiązków należy także dokładne posprzątanie i dezynfekcja całego szaletu co najmniej raz dziennie (lub częściej, w zależności od konkretnych wymagań).

W zawodzie występują dwie grupy stanowisk: pracownicy szaletów publicznych, ogólnie dostępnych, jak szalety na dworcu, oraz pracownicy szaletów w różnego rodzaju instytucjach i lokalach, na przykład w restauracjach, biurach i gmachach użyteczności publicznej. Zadania szaleciarzy są w obu wypadkach podobne, różni je jedynie kwestia pobierania opłat za korzystanie z szaletu (na ogół nie wchodzi ono w zakres obowiązków szaleciarza w gmachach użyteczności publicznej, jest natomiast jednym z głównych zadań szaleciarza na dworcach) oraz zakres i częstotliwość kontroli właściwego wykonania zadań roboczych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Swoją pracę szaleciarz wykonuje w pomieszczeniach zamkniętych.

Zakres obowiązków szaleciarza zależy w dużej mierze od standardu danego szaletu - rodzaju i ilości dodatkowego wyposażenia, wystroju wnętrza, oddanych do użytku pracownika urządzeń i środków służących do utrzymania czystości. Z większą ilością urządzeń oddanych pod jego nadzór, z bardziej wystawnym wystrojem wnętrza wiąże się większa ilość obowiązków, jednakże w wypadku szaletów o wyższym standardzie utrzymanie czystości ułatwia zwykle większa ilość służących do tego środków i narzędzi dostępnych szaleciarzowi.

Większość czasu pracownik spędza w pozycji siedzącej, dlatego praca nie należy do wyczerpujących fizycznie.

Wykonywanie zawodu nie niesie ze sobą zagrożenia wypadkami przy pracy ani chorobami zawodowymi, należy jednak przygotować się na nieraz nieprzyjemne warunki pracy (związane z często niezadawalającym stanem technicznym szaletów, szczególnie publicznych), takie jak wycieki wody z urządzeń, zanieczyszczenia, zapachy, lub niekulturalne zachowanie się klientów. Dotyczy to szczególnie pracy w szaletach publicznych.

warunki społeczne

Praca szaleciarza z natury związana jest z kontaktem z ludźmi, w trakcie jej wykonywania zdarzają się jednak również kilkugodzinne okresy czasu, które pracownik spędza samotnie. Warunki pracy są różne w zależności od miejsca pracy - pracownicy szaletów publicznych są o wiele częściej narażeni na nieprzyjemne warunki pracy oraz nieuprzejme lub niekulturalne zachowanie klientów niż szaleciarze w restauracjach, hotelach i innych podobnych miejscach, gdzie szalet przeznaczony jest wyłącznie do użytku gości i stanowi część lokalu.

Ryzyko konfliktów z klientami jest niewielkie i występuje głównie w pracy w szalecie publicznym, na przykład na dworcu.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca należy do monottonnych, dominują w niej czynności rutynowe.

warunki organizacyjne

Swoje zadania szaleciarz wykonuje samodzielnie. Efekty jego pracy, szczególnie stan czystości szaletu, kontrolowane są okresowo. Dokładność i częstotliwość przeprowadzania kontroli zależy od konkretnej instytucji i w szaletach publicznych jest zwykle mniejsza niż w szaletach w restauracjach czy hotelach.

Od szaleciarza nie wymaga się zwykle specjalnego stroju. Pracownik otrzymuje jednakże fartuch, pracodawca zapewnia też przybory do sprzątnia i środki czystości.

Godziny pracy szaleciarza są na ogół stałe. W szalecie publicznym lub w lokalu czynnym całą dobę występuje możliwość pracy w systemie zmianowym. W takim wypadku praca może także być wykonywana w nocy.

Pracodawca może również wymagać pracy w dni powszechnie wolne od pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca w zawodzie należy do zajęć monottonnych, dominują w niej czynności rutynowe. Zadania robocze nie zmieniają się, czasami przez kilka kolejnych godzin nie pojawiają się klienci. Dlatego kandydaci na pracowników powinni być odporni na nudę oraz długie przebywanie w samotności.

Ze względu na rodzaj pracy powinni oni charakteryzować się gotowością do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych.

Przy wykonywaniu zadań roboczych przydatne są także cechy takie, jak zręczność rąk, dokładność, zamięłowanie do porządku i czystości.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracodawcy nie stawiają żadnych specjalnych wymagań co do stanu zdrowia i sprawności fizycznej kandydatów do pracy w zawodzie.

Ze względu na spokojny, raczej siedzący charakter pracy istnieje możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych, na przykład niedosłyszących, z niedorozwojem umysłowym niewielkiego stopnia lub z chorobą psychiczną w okresie remisji. Możliwe jest także obarczenie pracownika niepełnosprawnego tylko częścią zadań roboczych, na przykład jedynie pobieraniem opłat za korzystanie z szaletu.

Wykonywanie zawodu nie niesie zwiększonego ryzyka doznania wypadków przy pracy ani zagrożenia chorobami zawodowymi. Należy jednakże wziąć pod uwagę możliwość wystąpienia alergicznych zmian skórnych u osób używających detergentów i środków dezynfekcyjnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie nie jest konieczne żadne specjalne wykształcenie. Również ukończenie szkoły podstawowej nie jest koniecznym warunkiem zatrudnienia.

Kandydat powinien być osobą czystą, lubiącą porządek, solidną oraz budzącą zaufanie. Wśród osób wykonujących zawód szaleciarza przeważają kobiety.

Wiek kandydata na pracownika oraz uprzednia praktyka w zawodzie raczej nie mają wpływu na szanse znalezienia nowego miejsca pracy.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Zawód szaleciarza nie daje pracownikowi możliwości awansu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Z uwagi na nie wyczerpujący fizycznie charakter pracy oraz brak specjalnych wymagań co do stanu zdrowia pracownika w pełni możliwe jest podjęcie pracy w zawodzie nawet w wieku przekraczającym pięćdziesiąt lat. Pracodawcy chętnie zatrudniają także emerytów.

Posiadanie uprzedniej praktyki w zawodzie nie odgrywa większej roli w ubieganiu się o pracę, choć oczywiście przemawia na korzyść kandydata.

ZAWODY POKREWNE

sprzątaczką
pomoc domowa

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Szaleciarz** - (9130210), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 161 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	11
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	8
Lubuskie	0
Łódzkie	12
Małopolskie	10
Mazowieckie	11
Opolskie	5
Podkarpackie	11

Podlaskie	2
Pomorskie	13
Śląskie	31
Świętokrzyskie	9
Warmińsko-mazurskie	7
Wielkopolskie	16
Zachodniopomorskie	5

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Szaleciarz** wynosiła 4. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne wynosiło 1159,06. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1077,43
Kujawsko-pomorskie	1116,71
Lubelskie	1131,62
Lubuskie	1080,04
Łódzkie	1189,63
Małopolskie	1128,8
Mazowieckie	1291,91
Opolskie	1130,08
Podkarpackie	1122,01

Podlaskie	1147,08
Pomorskie	1169,5
Śląskie	1115,42
Świętokrzyskie	1153,36
Warmińsko-mazurskie	1145,21
Wielkopolskie	1214,91
Zachodniopomorskie	1199,74

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne, wynosiła 248443. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	28023
Kujawsko-pomorskie	11862
Lubelskie	12908
Lubuskie	7101
Łódzkie	16167
Małopolskie	23011
Mazowieckie	34153
Opolskie	6271
Podkarpackie	11539

Podlaskie	8178
Pomorskie	13000
Śląskie	30881
Świętokrzyskie	7403
Warmińsko-mazurskie	8958
Wielkopolskie	18258
Zachodniopomorskie	10730

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

ŁADOWACZ NIECZYSTOŚCI.

kod: 9161(01-02)

inne nazwy zawodu: śmieciarz, szambiarz

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Ładowacz nieczystości usuwa systematycznie śmiecie i ścieki z miejsc przeznaczonych do ich gromadzenia (śmietników i szamb przydomowych i przemysłowych) oraz przewozi je na miejsce utylizacji (do oczyszczalni ścieków w wypadku nieczystości płynnych, wysypisk, kompostowni i spalarni śmieci w wypadku nieczystości stałych). Pozwala to uniknąć zanieczyszczenia środowiska odpadami i wydzielanymi przez nie substancjami toksycznymi, które mogą być również zagrożeniem dla zdrowia ludzi (zatrucia lub nawet niebezpieczeństwo epidemii), zapewnia utrzymanie czystości i porządku w ludzkich siedzibach. Nieterminowy wywóz nieczystości może być również przyczyną rozmaitych niedogodności i niewygód, takich jak przykry zapach i problemy ze składowaniem większych ilości odpadów. Wszystkie działania śmieciarzy i szambiarzy regulowane są ustawowo przez ministrów zdrowia, ochrony środowiska oraz budownictwa i gospodarki mieszkaniowej.

Zadania i obowiązki ładowacza nieczystości stałych i płynnych różnią się jeśli chodzi o sposób ich wykonywania.

Ładowacz nieczystości płynnych ma za zadanie opróżnianie zbiornika asenizacyjnego (szamba). Na początek przeciąga gumowy wąż podłączony do beczkowitzu i mocuje jego końcówkę w otwartym wylocie szamba. Następnie mechanicznie wypompowuje ścieki ze zbiornika, kontrolując przez cały czas poziom wypełnienia beczki z pomocą zainstalowanego na niej wskaźnika (gdy beczka nie jest pełna jej zawartość przemieszcza się w czasie transportu, co zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego). Po przyjeździe do oczyszczalni ścieków następuje rozładowanie beczkowitzu, tzn. przepompowanie ścieków do zlewni. Obowiązkiem ładowacza jest wywietrzenie beczki przed i po jej opróżnieniu, by zapobiec w ten sposób gromadzeniu się w środku toksycznych i potencjalnie wybuchowych gazów. Powinien także dbać o jej czystość i kontrolować stan techniczny, przygotować ją do przeglądów i remontów (mycie od wewnątrz, dezynfekowanie).

Ładowacz nieczystości stałych umieszcza zawartość różnego rodzaju śmietników w wozie asenizacyjnym (śmieciarce). Przetacza lub przenosi pojemniki ze śmieciami, umieszcza je na podnośniku pneumatycznym, wysypuje ich zawartości do wnętrza samochodu za pomocą dźwigni podnośnika i zgniata automatyczną zgniatarką, a gdy samochód jest pełen także automatycznie usuwa jego zawartość na wysypisku.

Ładowacz może także napełniać ręcznie kontenery na śmiecie i brać udział we wstępnym sortowaniu odpadków na terenie przedsiębiorstwa, w którym jest zatrudniony. W swojej pracy powinien zawsze dbać o czystość - dokładne opróżnianie pojemników i stan dróg, po których były przetaczane do śmieciarki oraz schludność samochodu (myje go po zakończeniu pracy, usuwa na bieżąco z karoserii zanieczyszczenia, odpadki itp.)

Nad sprawnością i stanem technicznym zestawu asenizacyjnego i śmieciarki czuwa przede wszystkim kierowca.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Swoje obowiązki ładowacz wykonuje w otwartej przestrzeni, stale narażony na działanie warunków atmosferycznych (wysokie i niskie temperatury, deszcz, wiatr), przykre, przenikliwe zapachy (siarkowódór, gnijące odpadki), kontakt z oparami i gazami toksycznymi wytwarzanymi w procesie fermentacji nieczystości (siarkowódór w długo nie otwieranych szambach i przy spuszczeniu w zlewni). Może zostać oblatany ściekami podczas opróżniania szamba. Dystans między punktami, z których odbiera nieczystości pokonuje w ogrzewanych kabinach wozów asenizacyjnych, narażony na wibracje silnika. Ładowacz pracuje w kombinezonie roboczym z paskami odblaskowymi (większość czynności wykonuje w bezpośrednim sąsiedztwie pojazdów w ruchu), gumowych butach i rękawicach zabezpieczających przed skałeczeniem i zainfekowaniem rąk. Zagrożenia dla zdrowia wynikające z charakteru pracy to przeziębienia, egzemy, dyskopatie, zwyrodnienie barku (od noszenia pojemników), urazy i stłuczenia palców (bardzo częste przy zakładaniu pojemników na podnośnik

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

hydrauliczny), możliwość zakażenia węglikiem i tężcem oraz zatrucia siarkowodorem (przy czyszczeniu lub remoncie beczek na ścieki), wypadki komunikacyjne. Utrzymanie higieny osobistej wymaga częstego mycia całego ciała (trudne do usunięcia, nieprzyjemne zapachy) i zmiany ubrania.

warunki społeczne

Ładowacz pracuje w zespole z innym ładowaczem i kierowcą śmieciarki lub kierowcą w szambiarce. Umiejętność współpracy i porozumienie załogi samochodu jest jednym z podstawowych warunków dobrego wywiązywania się przez nią z obowiązków zawodowych - wykonywania pracy szybko, sprawnie i bezpiecznie. Ponieważ jest to praca usługowa, załogi samochodów asenizacyjnych przyjmują też czasem skargi i zażalenia właścicieli domów, z których usuwają odpady, co bywa przyczyną konfliktów. Ładowacze ściśle wykonują polecenia dyspozytora ruchu, który jest ich bezpośrednim przełożonym.

warunki organizacyjne

Ładowacze pracują tylko w dni robocze w zasadzie na jedną zmianę, a tylko czasami, gdy dłużej czynne jest wysypisko na dwie (w godzinach 6⁰⁰ - 14⁰⁰ i 14⁰⁰ - 22⁰⁰). Ponieważ szamba przydomowe są opróżniane głównie wiosną i jesienią możliwe są wówczas nadgodziny (do 150 godzin rocznie). Samochód asenizacyjny porusza się po trasach wyznaczonych przez dyspozytora przedsiębiorstwa oczyszczania, ruchem wahadłowym pomiędzy oczyszczalnią ścieków i siedzibą klienta, najczęściej w odległości do 50 km od bazy. Śmieciarki pokonują dystans nie większy niż 20 km w jedną stronę. Praca ładowaczy nie jest nadzorowana bezpośrednio podczas jej wykonywania. Są rozliczani na podstawie tzw. trasówek (plan odbioru nieczystości) z całości wykonanych zadań pod koniec dnia, gdy wracają do bazy. Załoga samochodu przyjmuje na siebie odpowiedzialność za powierzony sprzęt.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ładowacz musi być przygotowany do wykonywania pracy niewdzięcznej, o niskim prestiżu, mało akceptowanej przez otoczenie, polegającej na powtarzaniu prostych, monotonnych czynności i nie dającej perspektyw zawodowych. Niewiele jest cech niezbędnych, by dobrze pracować w tym zawodzie. Należą do nich solidność, ostrożność, spostrzegawczość i szybki refleks, umiejętność współpracy i dokładnego wykonywania poleceń przełożonych, bezkonfliktowość, zręczność. Przydatne są też zdolności manualne, zainteresowania techniką i mechaniką. Ładowacz powinien też dbać o higienę osobistą i czystość powierzonego sprzętu.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Ładowacz wykonuje pracę fizyczną ciężką lub bardzo ciężką, w ruchu, często w wymuszonej pozycji (dźwiganie pojemników, wspinanie się na beczkowóz), dlatego nie ma w tym zawodzie miejsca dla osób niepełnosprawnych. Kandydat do pracy musi być w pełni sprawny fizycznie i ruchowo, mieć silną budowę ciała, szczególnie sprawny układ krążenia, oddechowy, kostno - stawowy, mięśniowy, mocne ścięgna i stawy. Przeciwwskazania do wykonywania zawodu to przede wszystkim: choroby kręgosłupa, serca, zaburzenia krążenia, astma, zaburzenia równowagi i świadomości (padaczka), wady wzroku (możliwość odklejenia siatkówki przy wysiłku), słuchu (narażenie na hałas), choroby i skaleczenia skóry rąk, skłonność do uczuleń.

O przydatności do pracy za każdym razem decyduje lekarz na podstawie badania ogólnego (internistycznego i podstawowych badań dodatkowych) i szczegółowych (indywidualny wywiad i ocena stanu zdrowia kandydata)

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Zawód ten mogą wykonywać osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym, bez żadnego wcześniejszego przygotowania, przyuczane do wykonywania swoich obowiązków już po

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

zatrudnieniu, bezpośrednio na stanowisku pracy (instruktaż wstępny dotyczący zasad bhp i obsługi urządzeń.). Ponieważ ładowacz pracuje w zespole, przez pierwszych kilka tygodni nowy pracownik jest dodatkowo nadzorowany oraz zapoznawany z czynnościami i obowiązkami (obsługa dźwigni urządzeń, bezpieczne otwieranie szamba, technika przenoszenia kubłów na śmiecie itp.) przez współpracowników. Nie ma innych możliwości ani potrzeby kształcenia zawodowego, ze względu na niski poziom komplikacji czynności ładowacza.

Coraz częściej pracodawcy (szczególnie prywatni) poszukują na te stanowiska osób z dodatkowymi umiejętnościami (mechaników samochodowych, kierowców zawodowych) ponieważ pracownicy ci są bardziej wszechstronni i mogą pracować w mniejszych zespołach (wykonując jednocześnie pracę kierowcy i dodatkowego ładowacza lub jednoosobowo obsługując beczkowóz).

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Nie ma żadnych możliwości awansu w zawodzie z wyjątkiem finansowego. Niektóre przedsiębiorstwa umożliwiają natomiast podnoszenie kwalifikacji (np. finansowanie kursów na zawodowe prawo jazdy).

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Ponieważ jest to zawód wymagający bardzo niskich kwalifikacji (niektóre przedsiębiorstwa zatrudniają pracowników z niepełnym wykształceniem podstawowym), o możliwości podjęcia pracy decyduje stan zdrowia, sprawność fizyczna i zaangażowanie w jej poszukiwanie. Najłatwiej znajdują zatrudnienie mężczyźni w pełni sił, do 45 roku życia. Chociaż przepisy pozwalają na zatrudnianie kobiet, zwyczajowo jest to profesja męska (jednakowo w wypadku śmieciarzy i szambiarzy). Pracodawcy nie wyobrażają sobie kobiet na tych stanowiskach z przyczyn obyczajowo -społecznych i organizacyjnych (np. oddzielne natryski).

ZAWODY POKREWNE

sprzątacze
szaleciarza
zmywacz samochodu
zamiatacza
kierowca
operator pług śnieżnego

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Ładowacz nieczystości** - (9160101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 394 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	58
Kujawsko-pomorskie	20
Lubelskie	21
Lubuskie	14
Łódzkie	6
Małopolskie	21
Mazowieckie	45
Opolskie	14
Podkarpackie	23

Podlaskie	8
Pomorskie	30
Śląskie	77
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	17
Wielkopolskie	18
Zachodniopomorskie	20

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Ładowacz nieczystości** wynosiła 44. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	28
Lubelskie	0
Lubuskie	4
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Ładowacze nieczystości wynosiło 1830,73. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1457,46
Kujawsko-pomorskie	1597,68
Lubelskie	1381,93
Lubuskie	1546,92
Łódzkie	1495,62
Małopolskie	2127,51
Mazowieckie	2197,78
Opolskie	2228,78
Podkarpackie	1550,89

Podlaskie	2196,11
Pomorskie	1682,44
Śląskie	1885,21
Świętokrzyskie	1861,9
Warmińsko-mazurskie	1521,95
Wielkopolskie	1494,49
Zachodniopomorskie	2214,1

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Ładowacze nieczystości, wynosiła 5730. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	433
Kujawsko-pomorskie	414
Lubelskie	189
Lubuskie	127
Łódzkie	249
Małopolskie	731
Mazowieckie	641
Opolskie	183
Podkarpackie	366

Podlaskie	144
Pomorskie	460
Śląskie	766
Świętokrzyskie	216
Warmińsko-mazurskie	93
Wielkopolskie	333
Zachodniopomorskie	385

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

ZAMIATACZ

kod: 916202

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Głównym celem pracy zmiataacza jest zmiatanie i sprzątanie ulic, chodników, przystanków komunikacji miejskiej, przejść podziemnych, tuneli. Do podstawowych zadań należy: zmiatanie śmieci, niedopałków z chodników i rynsztoka (np. przy przystanku autobusowym), w okresie jesienno-zimowym usuwanie leżących liści, zgarnianie śniegu i błota, skuwanie warstwy lodu pokrywającego chodnik dla pieszych. Ponadto (przez cały rok) zmiataacz opróżnia uliczne kosze na śmieci oraz usuwa błoto z rynsztoka, aby umożliwić spływanie wody do studzienek ściekowych w jezdni. Zimą do obowiązków zmiataacza należy posypywanie chodników, przystanków piaskiem w celu umożliwienia przechodniom bezpiecznego korzystania z wymienionych miejsc, okresowo zmiataacz uzupełnia zapas piasku w skrzyniach, wysypując go z worków dostarczonych samochodem przez firmę oczyszczającą. W dużych miastach zmiataacze sprzątają przejścia podziemne, dworce kolejowe oraz tunele drogowe, w przypadku przejść podziemnych praca jest niekiedy zmechanizowana - używa się małych zmiatarek napędzanych silnikiem spalinowym - wykonujących jednocześnie zmiatanie i zmywanie posadzki hali dworcowej lub (tylko w Warszawie) stacji metra. Zwykle podstawowymi narzędziami pracy zmiataacza są proste narzędzia ręczne: łopata, miotła, szczotka, wiadro, szufelka na śmieci i ew. skrobaczka do kruszenia lodu. Choć wymienione czynności zmiataacz wykonuje samodzielnie na powierzonym mu odcinku pracy, jest on zawsze członkiem kilkusobowego zespołu-brygady, w skład którego wchodzi zwykle: kierowca wozu, brygadzysta - bezpośredni zwierzchnik i kontroler oraz kilku zmiataaczy. Brygadzysta rozdziela zadania, po zakończeniu pracy na danym odcinku, obejmującym np. kilka przystanków, zmiataacz opróżnia kosze na śmieci do pojemników na samochodzie, sprawdza ilość piasku w skrzyni, a następnie samochodem udaje się na następny powierzony mu odcinek do sprzątanania. W czasie, gdy zmiataacz sprząta, samochód z przedsiębiorstwa rozwozi innych zmiataaczy na stanowiska, a następnie wraca po skończeniu przez nich pracy. W okresie zimowym zmiataacze ładują na kontener lub bezpośrednio na platformę sterty śniegu uprzednio zmiecione z przystanku lub chodnika. W przypadku sprzątanania przejść podziemnych prócz zmiatania zmiataacz usuwa zanieczyszczenia z posadzki i schodów za pomocą wody ze środkiem zmywającym, następnie przeciera je do sucha czystą szmatą; pracę ułatwia niewątpliwie użycie zmiatarek mechanicznych - szybszych i wydajniejszych w działaniu. W prywatnych firmach oczyszczających zmiataacz na specjalne zlecenie może sprzątać także hale fabryczne, magazyny, parkingi - sytuacje takie należą do rzadkości, gdyż w takich obiektach czynności sprzątanania wykonują zwykle stróże lub wyznaczeni sprzątacze.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Swoją pracę zmiataacz wykonuje prawie wyłącznie na wolnym powietrzu, jest przez to narażony bezpośrednio na działanie czynników atmosferycznych i pogodowych (upał, mróz, opady śniegu, deszcz), praca odbywa się w różnych porach dnia: rano, w dzień, o zmroku i w nocy, w warunkach obniżonej widoczności, przy słabym oświetleniu ulicznym. W związku z tym istnieje zwiększone ryzyko przewlekłych zapaleń oskrzeli (niekorzystne warunki pogodowe, ujemne temperatury) oraz możliwość przewlekłych chorób narządów ruchu (zapalenia stawów, zmiany reumatyczne). Dodatkowym czynnikiem uciążliwym jest kontakt z hałasem ulicznym i spalinami.

warunki społeczne

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca zmiatacza ma charakter zespołowy, w zakresie obowiązków bezpośrednio podlega przełożonemu brygadziście, jednak powierzony odcinek pracy sprzęta zwykle samodzielnie, efekty pracy są kontrolowane okresowo przez przełożonego lub kontrolera z przedsiębiorstwa. Zmiatacz jest bezpośrednio odpowiedzialny za czystość i porządek w mieście.

warunki oragnizacyjne

Zmiatacz pracuje 6-8 godzin (w okresie letnim nawet 4-6 godzin), w warunkach zimowych (silne opady śniegu) czas pracy może ulec wydłużeniu nawet do 12 godzin. W dużych państwowych przedsiębiorstwach funkcjonuje system 2-3 zmian po 8 godzin. Teren pracy: odcinek powierzony do sprzątania wyznacza dyspozytor lub zwierzchnik.

Największe nasilenie wykonywanych prac: we wczesnych godzinach rannych (4.00-8.00) i wieczorem (po 20.00). Z uwagi na specyfikę wykonywanej pracy zmiatacz korzysta z odzieży roboczej i ochronnej; latem z kombinezonu, zimą - z ocieplanej kurtki, spodni, czapki oraz rękawic. Do ubioru ochronnego zalicza się ciężkie, ocieplane obuwie robocze ze wzmocnioną podeszwą oraz jaskrawą kamizelkę, dzięki której zmiatacz podczas sprzątania nocą lub we mgle jest dobrze widoczny (podczas zmiatania rynsztoka istnieje niebezpieczeństwo potrącenia przez samochód).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na charakter pracy zmiatacz powinien posiadać umiejętność pracy w stosunkowo szybkim tempie (zwłoka w sprzątaniu opóźnia działanie całej grupy), w warunkach monotonnych (wykonywanie powtarzających się prostych czynności) i być gotowym do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych (kontakt z odpadami). Przydatna jest także umiejętność działania w zespole (sprawna współpraca np. w ładowaniu koszy na samochód).

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę zmiatacza zalicza się do średnio ciężkich. Spore znaczenie ma sprawność układu kostno-stawowego (ze względu na konieczność ciągłej pracy w ruchu i pozycji stojącej). Możliwość zatrudnienia niepełnosprawnych dotyczy tylko osób niedosłyszących.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy zmiatacza nie ma wymagań poziomu wykształcenia, w niektórych firmach preferowane jest np. minimalne wykształcenie zawodowe techniczne; ponadto kurs BHP i Ppoż., niekiedy także kurs zieleniarski.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie zmiatacza istnieją możliwości awansu, choć stanowisko to jest najniższym w hierarchii organizacyjnej przedsiębiorstwa oczyszczania. Posiadanie prawa jazdy kat. C umożliwia awans z zmiatacza na kierowcę, ukończenie szkoły średniej może być warunkiem awansu na stanowisko brygadzysty lub kierownika działu - nawet w dużym przedsiębiorstwie; ważna jest motywacja i chęć awansu samego zmiatacza.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie zmiatacza mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem że ich stan zdrowia jest dobry. Górna granica wieku stanowi przeważnie 40 lat.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

ZAWODY POKREWNE

ładowacz nieczystości
gospodarz domu
sprzątac
szaleciarz

LITERATURA

Miesięcznik *"Czysty świat"*

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Zamiatacz** - (9160202), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1269 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	204
Kujawsko-pomorskie	75
Lubelskie	11
Lubuskie	57
Łódzkie	12
Małopolskie	4
Mazowieckie	45
Opolskie	552
Podkarpackie	33

Podlaskie	7
Pomorskie	18
Śląskie	29
Świętokrzyskie	29
Warmińsko-mazurskie	69
Wielkopolskie	55
Zachodniopomorskie	69

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Zamiatacz** wynosiła 182. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	24
Lubelskie	1
Lubuskie	112
Łódzkie	4
Małopolskie	0
Mazowieckie	5
Opolskie	23
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Zamiatacze i podobni wynosiło 1287,13. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1151,75
Kujawsko-pomorskie	1215,24
Lubelskie	1252,06
Lubuskie	1249,85
Łódzkie	1124,31
Małopolskie	1516,59
Mazowieckie	1510,54
Opolskie	1293,7
Podkarpackie	1289,63

Podlaskie	1085,87
Pomorskie	1279,33
Śląskie	1253,95
Świętokrzyskie	1240,12
Warmińsko-mazurskie	1131,81
Wielkopolskie	1401,7
Zachodniopomorskie	1382,97

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Zamiatacze i podobni, wynosiła 19551. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1883
Kujawsko-pomorskie	1136
Lubelskie	1234
Lubuskie	669
Łódzkie	2421
Małopolskie	816
Mazowieckie	2708
Opolskie	232
Podkarpackie	1086

Podlaskie	511
Pomorskie	1108
Śląskie	2322
Świętokrzyskie	455
Warmińsko-mazurskie	421
Wielkopolskie	1795
Zachodniopomorskie	754

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

PRACOWNIK DERATYZACJI, DEZYNFEKCJI I DEZYNSEKCJI

kod: 513903

inne nazwy zawodu: pracownik DDD

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zadaniem dezynsektora (dezynfektora, deratyzatora) jest zwalczanie szkodliwych dla człowieka ze względów sanitarnych lub wyrządzających szkody w gospodarstwie owadów, bakterii lub gryzoni, np.: wołka zbożowego, karaluchów, pluskiew, szcurków. Osoba wykonująca ten zawód przeprowadza dezynsekcję (niszczenie niepożądanych owadów lub stawonogów), dezynfekcję (odkazywanie powietrza, np. w miejscach występowania chorób zakaźnych) lub deratyzację (tępienie gryzoni).

Pierwszą czynnością dezynsektora jest rozpoznanie terenu: przegląd budynku od piwnic do strychu oraz jego otoczenia. Podczas przeglądu obserwuje on miejsca występowania szkodników, drogi ich wędrówek i określa w przybliżeniu ich liczbę. Na podstawie informacji o wcześniej użytych na danym terenie preparatach dobiera odpowiedni środek chemiczny. Celem takiego postępowania jest zastosowanie środka, na który gryzonie bądź owady nie są uodpornione. Następnie dezynsektor rozpyla substancje chemiczne, posługując się specjalnymi opryskiwaczami, lub wykląda trutki. W końcu zamyka dezynfekowane pomieszczenie, aby nie doszło do zatrucia ludzi i zwierząt domowych.

Mniej niebezpieczne dla zdrowia człowieka są metody biologiczne dezynsekcji. Polegają one na wprowadzeniu na dezynfekowany teren innego, pożytecznego gatunku owadów, którego obecność doprowadza do usunięcia szkodników.

Niekiedy stosuje się metody fizyczne. Dezynsektor najczęściej wykorzystuje w tym celu urządzenia emitujące dźwięki o określonej częstotliwości, odstraszać owady lub gryzonie. Takie urządzenia umieszcza się w dezynfekowanych pomieszczeniach.

Dezynsektor przeprowadza także odkazywanie miejsc, w których przebywają zwierzęta gospodarskie. Czyni to w czasie szerzenia się chorób zakaźnych lub w celu zapobieżenia im.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Dezynsektor pracuje w piwnicach budynków mieszkalnych, na strychach, w pomieszczeniach gospodarczych, magazynach, halach fabrycznych, szpitalach - wszędzie, gdzie występują szkodniki lub konieczne jest odkazywanie otoczenia. Przeprowadza również dezynfekcję budynków inwentarskich, placów skupu, wybiegów, ubojni, rzeźni, masarni itp. Pracę swą często wykonuje na wolnym powietrzu.

Chorobami zawodowymi dezynsektora są zatrucia stosownymi chemikaliami, zwykle tymi truciznami, które rozpyla i niekiedy wdycha. Dezynsektor ma także kontakt z bakteriami chorobotwórczymi oraz nosicielami chorób zakaźnych, co sprawia, że jest na nie narażony. Ze względu na kontakt z chemikaliami, które często działają alergicznie, dezynsektorzy częściej niż inne osoby zapadają na choroby alergiczne.

warunki społeczne

Dezynsektor pracuje najczęściej w zespole. W pracy uczestniczy kierownik oraz - w zależności od potrzeb - od 2 do 4 pracowników. Osoba zatrudniona w tym zawodzie ma dość częste kontakty z ludźmi. Jeśli jest kierownikiem prywatnej firmy, a takich firm jest najwięcej w tej branży, musi dotrzeć do klienta, np. poprzez reklamę w prasie, i zaoferować mu swoje usługi. Całe to postępowanie jest rodzajem negocjacji, podczas której trzeba ustalić warunki.

warunki organizacyjne

Godziny i czas pracy dezynsektora uzależnione są od otrzymanego zlecenia. Nierzadko zajęcie to wykonywane jest w nocy i w dni wolne lub święta. Pracownicy DDD zwykle nie wyjeżdżają daleko poza miejsce stałego zamieszkania, poruszając się przeważnie w obrębie własnego regionu. Klientów w zasadzie wyszukują samodzielnie. Do rzadkości należą wyjazdy poza granice własnego regionu i dalej.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Dezynsektorzy są w większości pracownikami małych, kilkuosobowych firm, złożonych z rodziny lub przyjaciół. Osoba wykonująca ten zawód jest zazwyczaj kierownikiem własnej firmy i sama decyduje o rozkładzie zajęć i metodach pracy, a więc nie ma nadzoru. Kiedy jednak jest się pracownikiem większej firmy, jest się ściśle nadzorowanym.

Zajęcie to jest w pewnym sensie zrutynizowane, gdyż wykonuje się je według standardowych procedur. Jednak ze względu na kontakt ze zwierzętami efektów nigdy nie da się przewidzieć do końca.

Praca dezynsektora wiąże się z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo ludzi. Musi on zadbać o to, aby nie spowodować zagrożenia zdrowia osób zamieszkujących teren, na którym przeprowadzana jest dezynsekcja. Jednym ze sposobów jest oznakowanie miejsc, w których są wyłożone chemikalia. Jeśli dezynsektor jest kierownikiem, odpowiada także za funkcjonowanie swojej firmy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca w zawodzie dezynsektora to zajęcie dla osób samodzielnych, umiejących organizować sobie własną pracę. Samemu trzeba dotrzeć do klienta, dobrze się zaprezentować i skłonić do zamówienia usługi. Konieczna jest więc umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi i zdolność przekonywania. Kiedy jest się właścicielem małej firmy, bardzo przydają się umiejętności kierownicze - osoba taka jest zdana na własne zdolności menedżerskie.

Kandydat do zawodu musi zdawać sobie sprawę, że podczas pracy będzie miał kontakt z owadami, gryzoniami i substancjami zakaźnymi oraz że jego praca może przebiegać w trudnych warunkach środowiskowych: w piwnicach, na strychach, w magazynach, szpitalach.

Ponieważ dezynsektor ma do czynienia z chemikaliami, musi mieć zdolność do rozróżniania kolorów. Przydaje mu się umiejętność widzenia o zmroku, gdy trutki trzeba rozkładać w źle oświetlonych pomieszczeniach. Przydatna jest także spostrzegawczość: podczas przeprowadzania deratyzacji należy odnaleźć wcześniej wyłożone trutki. Ważny jest również zmysł równowagi: upadek na rozłożone wcześniej chemikalia może być bardzo niebezpieczny dla zdrowia.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca dezynsektora zaliczana jest do średnio ciężkich. Kandydat do zawodu powinien mieć dobry wzrok, ponieważ praca często wykonywana jest w warunkach niedostatecznego oświetlenia (korytarze piwniczne itp.).

Przeciwwskazaniami do tej pracy są uczulenia na związki chemiczne oraz choroby prowadzące do zaburzeń równowagi i utraty świadomości np. padaczka. Uczulenia są szczególnie uciążliwe dla osoby mającej tak częsty kontakt z chemikaliami.

W zawodzie dezynsektora nie zatrudnia się osób niepełnosprawnych, gdyż praca wymaga od wykonawcy sprawności zarówno fizycznej, jak i psychicznej. Kontakt z niebezpiecznymi dla zdrowia, a nawet życia chemikaliami stawia poczucie odpowiedzialności na ważnym miejscu wśród pożądanych cech psychologicznych.

Chętniej zatrudniani są mężczyźni, ponieważ praca ta wymaga dużej odporności, a niekiedy siły fizycznej.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Nie ma szczególnych wymagań odnośnie wykształcenia. Z reguły wystarczy ukończenie szkoły podstawowej, choć łatwiej wykonywać pracę dezynsektora, kiedy ma się ukończoną także szkołę średnią. Z pewnością jednak najbardziej korzystne jest wykształcenie chemiczne lub biologiczne, które pozwala na lepsze rozumienie właściwości stosowanych środków chemicznych czy obyczajów zwierząt, co jest szczególnie ważne w pracy deratyzatora. Mimo to w zawodzie dobrze dają sobie radę osoby przekwalifikowujące się z bardzo odległych specjalności. Można się doksztalać na kursach organizowanych przez Polskie Stowarzyszenie Pracowników DDD. Kandydat do wykonywania tego

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

zawodu powinien posiadać prawo jazdy kategorii B; jest to wygodne przy wyjazdach służbowych. Powinien też mieć przynajmniej bierną znajomość języka angielskiego lub niemieckiego, ponieważ większość preparatów do dezynsekcji jest importowana i opatrzona obcojęzycznymi ulotkami.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwości awansu w zawodzie dezynsektora są niewielkie i zależą od wielkości firmy, w której jest się zatrudnionym. Ponieważ jednak większość firm świadczących usługi DDD to niewielkie, kilkusobowe spółki, dezynsektor może być w nich zatrudniony w charakterze pracownika. Założenie własnej firmy jest równoznaczne z awansowaniem na kierownika. Sposobem na podniesienie pozycji zawodowej jest dokształcanie się na specjalistycznych kursach, czytanie fachowej prasy (przeważnie obcojęzycznej) oraz nauka języków obcych.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma problemu z przekwalifikowaniem się osób z wykształceniem nawet bardzo odlegającym od biologicznego czy chemicznego, organizowane są bowiem liczne kursy dezynsekcji, dezynfekcji i deratyzacji, na których w krótkim czasie można zdobyć niezbędną wiedzę. Osoby w starszym wieku bez przeszkód mogą podjąć pracę w tym zawodzie, i jest to częsta praktyka. Górna granica wieku, w którym można podjąć pracę w tym zawodzie, nie jest określona.

ZAWODY POKREWNE

lekarz weterynarii
zoolog
biolog
chemik
technik ochrony środowiska
inżynier ochrony środowiska

LITERATURA

Bielik H., *Parę uwag o deratyzacji*, w : *Biuletyn Polskiego Stowarzyszenia Pracowników DDD* 1995.
Romaniuk K., Kowalski S., *Metody zwalczania gryzoni*,
w : *Biuletyn Polskiego Stowarzyszenia Pracowników Dezynfekcji, Dezynsekcji i Deratyzacji* 1996.
Niemczyk H., *Dezynfekcja zapobiegawcza w pomieszczeniach dla zwierząt*, w : *Biuletyn Polskiego Stowarzyszenia Pracowników Dezynfekcji, Dezynsekcji i Deratyzacji* 1996.
Demińska-Krzemińska A. i wsp., *Dom bez szkodników*, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 1995.
Biuletyn Polskiego Stowarzyszenia Pracowników Dezynfekcji, Dezynsekcji i Deratyzacji - kwartalnik.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Dezynsektor** - (5139003), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 177 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	19
Kujawsko-pomorskie	15
Lubelskie	11
Lubuskie	10
Łódzkie	11
Małopolskie	13
Mazowieckie	13
Opolskie	3
Podkarpackie	10

Podlaskie	5
Pomorskie	21
Śląskie	11
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	14
Wielkopolskie	8
Zachodniopomorskie	11

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Dezynsektor** wynosiła 13. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	3
Łódzkie	5
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy opieki osobistej i pokrewni nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 1347,64. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1491,25
Kujawsko-pomorskie	1189,77
Lubelskie	1043,05
Lubuskie	1771,3
Łódzkie	1224,03
Małopolskie	1278,39
Mazowieckie	1420,9
Opolskie	1617,19
Podkarpackie	1298,12

Podlaskie	1661,74
Pomorskie	1403,18
Śląskie	1314,35
Świętokrzyskie	1654,86
Warmińsko-mazurskie	1188,75
Wielkopolskie	1179,09
Zachodniopomorskie	1044,42

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy opieki osobistej i pokrewni nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 1867. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	118
Kujawsko-pomorskie	138
Lubelskie	108
Lubuskie	8
Łódzkie	139
Małopolskie	254
Mazowieckie	328
Opolskie	19
Podkarpackie	51

Podlaskie	136
Pomorskie	46
Śląskie	278
Świętokrzyskie	109
Warmińsko-mazurskie	5
Wielkopolskie	98
Zachodniopomorskie	32

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

V.E. PRASOWANIE, MAGIEL

MAGLARZ

kod: 913301

inne nazwy zawodu: operator maszyny maglowniczej

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Osoba wykonująca ten zawód magluje i przygotowuje do oddania powierzone przez klienta rzeczy - bieliznę pościelową, obrusy, ręczniki itp.

W małym zakładzie maglarz sam przyjmuje zamówienia od klientów i sam wydaje gotową bieliznę oraz pobiera zapłatę za usługę. W zakładzie pralniczym maglarz prasuje bieliznę wcześniej wypraną i wysuszoną.

Maglowanie bielizny polega na przepuszczeniu jej przez maszynę maglującą, toteż maglarz rozpoczyna pracę od nagrzania maszyn. Musi zdecydować, czy dany materiał nadaje się do maglowania, tj. czy wysoka temperatura nie spowoduje jego zniszczenia. Przystępując do pracy, musi odpowiednio przygotować materiał - rozprostowuje zagięcia i skrapia go wodą (niektóre magle maszyny generacji same nawilżają materiał). Następnie wprowadza go pod gorące wałki magła, uważając, aby się nie oparzyć (temperatura rozgrzanych wałków osiąga 120⁰C). Przy pracy z rzeczami o dużych rozmiarach potrzebna jest pomoc drugiej osoby - stojąc po obu stronach maszyny pracownicy równomiernie podają materiał pod wałek. Następnie maglarz zatrzymuje na chwilę maszynę (na czas potrzebny do dobrego uprasowania danego rodzaju tkaniny) i włącza ją znowu, odbierając bieliznę po drugiej strony wałka. Wymaglowane rzeczy starannie składa, pakuje i waży, obliczając należność za wykonaną usługę.

Jeśli pracuje w małym zakładzie i sam przyjmuje i wydaje bieliznę, wręcza klientowi numerek i informuje o terminie wykonania usługi.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca odbywa się w pomieszczeniach pralni albo magła - w wolno stojących pawilonach - lub w przypadku małych zakładów, zwykłych mieszkaniach czy specjalnie przystosowanych magazynkach.

W pomieszczeniu, w którym pracuje maszyna maglownicza jest bardzo wilgotno i gorąco, słychać hałas wytwarzany przez maszynę. Niedogodności te można w dużym stopniu ograniczyć, instalując wyciągi i stosując nowoczesne maszyny, które pracują znacznie ciszej.

Nieuwaga w czasie pracy może skończyć się wypadkiem - oparzeniem ręki przez gorący wałek albo wciągnięciem jej w maszynę maglowniczą; wypadki zdarzają się jednak niezwykle rzadko. Maglarze pracują w pozycji stojącej, w związku z czym ludzie tego zawodu często cierpią na żylaki kończyn dolnych.

warunki społeczne

Praca ma charakter zespołowy - jedną maszynę obsługują zwykle dwie osoby. Muszą one sprawnie współpracować, kiedy wprowadzają jakąś dużą rzecz pod wałki magła. Pracownicy dzielą się też czynnościami: gdy jedna osoba magluje małe rzeczy, druga odbiera je po drugiej stronie, składa i pakuje. Przyspiesza to pracę i pozwala zmniejszyć koszt prąd elektrycznego, który stanowi podstawową część kosztów eksploatacji magła. W małym zakładzie mogą pracować jedynie dwie osoby - zwykle jedną z nich jest szef (właściciel zakładu). W tych zakładach maglarz styka się również z klientami, przyjmując zamówienia lub wydając wymaglowaną bieliznę i pobierając opłatę. W większych przedsiębiorstwach, zwłaszcza dużych pralniach, maglarz styka się z wieloma pracownikami zatrudnionymi przy sąsiednich stanowiskach, nie kontaktuje się jednak z klientami.

warunki organizacyjne

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

W większości zakładów godziny pracy zależą przede wszystkim zakładów od aktualnego popytu na usługi maglownicze. Pracownicy otrzymują wynagrodzenie za przepracowane godziny. Są więc dni, kiedy zatrudnieni pracują w pełnym wymiarze godzin, kiedy indziej maszyny stoją, bo żaden klient nie złożył zamówienia. Coraz mniej jest wielkich zakładów pralniczych, które zatrudniają pracowników na pełny etat i pracują bez przestojów, realizując zamówienia dużych instytucji - na przykład szpitali.

Nadzór pracy zależy od charakteru zakładu. Maglarz, który prowadzi własny zakład, nie podlega nikomu, jednak klienci oceniają jakość wykonanej przez niego pracy; jeżeli jest niedostateczna, mogą zrezygnować z usług zakładu i doprowadzić maglarza do bankructwa. W dużych zakładach pralniczych maglarz jest się pod stałym nadzorem.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

W zawodzie maglarza wielkie znaczenie ma zręczność rąk i palców oraz wrażliwość dotyku. Jak czułymi narzędziami posługuje się pracownik rękami, rozprostowując zagięcia materiału przed wprowadzeniem go do magła; za pomocą dotyku rozpoznaje gatunek materiału i określa czas prasowania.

Podczas wykonywania takich czynności, jak wprowadzanie białiny pod gorące wałki czy odbieranie białiny, zanim ponownie wkręci się w magiel, niezbędna jest dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa, przydaje się również szybki refleks i podzielność uwagi.

Maglarz powinien umieć pracować w zespole np. z drugą osobą obsługującą maszynę. Sprawna współpraca jest konieczna przy wprowadzaniu do magła dużych rzeczy podczas podziału zadań: na przykład jedna osoba wprowadza białinę, druga odbiera ją i składa. Pracownik magła powinien również być energiczny - nie toleruje się w tym zawodzie osób „ospałych”, opóźniających wykonywaną pracę.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca należy do średnio ciężkich. Maglarz pracuje osiem godzin w pozycji stojącej, dlatego jednym z przeciwwskazań są żyłki kończyn dolnych. Drugim względnym przeciwwskazaniem jest uczulenie na detergenty.

Przydatna jest duża sprawność układu mięśniowego, kostno-tawowego i wrażliwość zmysłu dotyku.

Istnieje możliwość zatrudniania w zawodzie osób niedosłyszących, a także niesłyszących i głuchoniemych, trzeba jednak przystosować stanowiska, by współpracownicy mogli porozumiewać się w języku migowym.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Podjęcie pracy maglarza nie wymaga spełnienia żadnych specjalnych warunków, tym nawet warunków dotyczących wykształcenia. Osoba zainteresowana przyuczana jest na miejscu, w zakładzie, w którym podejmuje pracę, co trwa od tygodnia do dwóch. Po przyjęciu do pracy należy jedynie odbyć kurs BHP.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Nie ma możliwości formalnego awansu w zawodzie maglarza, co najwyżej można zostać szefem większego przedsiębiorstwa usługowego, którego właściciel zatrudnia kierownika. W małych zakładach właściciel jest jednocześnie bezpośrednim kierownikiem swoich pracowników, może również pracować w zakładzie sam - dlatego można uznać, iż formą awansu jest otwarcie własnego przedsiębiorstwa usługowego, do czego potrzebny jest lokal spełniający przepisy przeciwpożarowe, maszyna maglownicza (orientacyjny koszt - 15 tys. zł) oraz rejestracja i odbycie kursów BHP.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma żadnych ograniczeń wiekowych w przyjmowaniu do pracy w zawodzie maglarza - wręcz przeciwnie - coraz więcej zatrudnianych obecnie pracowników to energiczne starsze osoby, czasem dorabiające do rent i emerytur.

ZAWODY POKREWNE

Zawody o takim samym poziomie kwalifikacji:

prasowaczka

pakowacz ręczny

pomoc domowa

pomoc kuchenna

Zawody o wyższym poziomie kwalifikacji:

operator maszyny do wyrobów włókienniczych

LITERATURA

Ledworowski J., Zgorzelski S., *Wyposażenie prasowni odzieży i bielizny*, Centralny Związek Spółdzielczości Pracy, Warszawa 1968

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Maglarz** - (9130301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 206 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	20
Kujawsko-pomorskie	12
Lubelskie	21
Lubuskie	7
Łódzkie	8
Małopolskie	9
Mazowieckie	22
Opolskie	3
Podkarpackie	4

Podlaskie	3
Pomorskie	24
Śląskie	20
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	8
Wielkopolskie	18
Zachodniopomorskie	26

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Maglarz** wynosiła 5. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracznki ręczne i prasowacze wynosiło 1209,9. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1105,89
Kujawsko-pomorskie	1161,43
Lubelskie	1028,15
Lubuskie	1091,81
Łódzkie	1092,42
Małopolskie	1128,98
Mazowieckie	1295,04
Opolskie	1351,67
Podkarpackie	1121,48

Podlaskie	1422,01
Pomorskie	1186,28
Śląskie	1196,15
Świętokrzyskie	1286,83
Warmińsko-mazurskie	1206,04
Wielkopolskie	1274,02
Zachodniopomorskie	1454,97

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracznki ręczne i prasowacze, wynosiła 12252. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1242
Kujawsko-pomorskie	922
Lubelskie	677
Lubuskie	311
Łódzkie	1046
Małopolskie	748
Mazowieckie	1375
Opolskie	122
Podkarpackie	471

Podlaskie	262
Pomorskie	455
Śląskie	1539
Świętokrzyskie	414
Warmińsko-mazurskie	634
Wielkopolskie	703
Zachodniopomorskie	1331

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

PRASOWACZKA

kod: 913303

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Celem pracy prasowaczki jest wyprasowanie i przygotowanie do odbioru powierzonych przez klienta rzeczy - bielizny i garderoby.

Prasowaczka obsługuje maszynę maglowniczą lub używa żelazka i pras do odzieży przygotowując garderobę.

Do zadań pracownika, zatrudnionego na stanowisku obsługi maszyny maglowniczej (prasownicy nieckowej) należą: przygotowanie materiału, przepuszczenie go przez magiel oraz naszykowanie do odbioru przez klienta. W małym zakładzie pracownik przyjmuje również zamówienia od klientów i wydaje im gotową bieliznę oraz pobiera zapłatę za usługę.

W zakładzie pralniczym prasowaczka prasuje bieliznę wcześniej wypraną i wysuszoną. Musi stwierdzić, czy dany materiał nadaje się do prasowania. Jeżeli materiał może być poddany wysokim temperaturom pracownik przystępuje do jego przygotowania - rozprostowuje zagięcia i skrapia go wodą (niektóre magle nowej generacji same nawilżają materiał) oraz składa, jeżeli wymaga tego szerokość maszyny. Następnie wprowadza go w gorące wałki magla. Maszyny parowe - większe, wykorzystywane w dużych zakładach - mają zabezpieczenia eliminujące możliwość wypadku,

w maglach elektrycznych rozgrzany do ponad 100⁰C wał, pozostający na wierzchu grozi oparzeniem lub wkręcaniem ręki. Przy dużych rzeczach potrzebna jest prasowaczce pomoc koleżanki - stojąc obok siebie równomiernie podają materiał pod wałek. Po drugiej stronie maszyny wyprasowane rzeczy są odbierane i dokładnie składane przez innych pracowników. W małych zakładach do zadań prasowaczki należy też zapakowanie i zważenie wyprasowanych rzeczy oraz obliczenie należności za usługę i pobranie jej od klienta, który zgłosi się po odbiór.

Prasowaczka garderoby wykorzystuje w swojej pracy parowniki, różne rodzaje pras do odzieży, manekiny parowo-powietrzne oraz stoły do prasowania ręcznego, wyposażone w żelazka parowo-elektryczne. Różne rodzaje odzieży wymagają odmiennych sposobów prasowania. Rzeczy nie wymagające układania - bieliznę osobistą, fartuchy, koszule męskie - prasowaczka umieszcza na dolnej części prasy, następnie opuszcza część górną i włącza strumień gorącej pary. Po otwarciu prasy wyciąg odprowadza nadmiar wilgoci z odzieży.

Suknie wymagające układania, kostiumy, spodnie, marynarki pracownik prasuje ręcznie na stołach albo deskach do prasowania, wykorzystując elektryczne parowe żelazka, które nie przypalają materiału. Prasowaczka rozprostowuje zagięcia, naciąga materiał, odpowiednio prowadzi żelazko. Proces prasowania takich rzeczy może być dwustopniowy - rzeczy prasowane są pod prasą i wykańczane ręcznie przy użyciu żelazka.

W niektórych zakładach pracownicy wykorzystują też manekiny - do prasowania marynarek czy zakietów - oraz parowniki, w których dzięki strumieniom gorącej pary przepuszczanym przez odzież można uprasować delikatne rzeczy, niemożliwe do prasowania żelazkiem - na przykład kapelusze.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca odbywa się w pomieszczeniach pralni - wolnostojących pawilonach - albo w małych zakładach - w zwykłych mieszkaniach czy magazynkach, przystosowanych do potrzeb zakładu. W pomieszczeniach tych przy obsłudze maszyny maglowniczej jest bardzo wilgotno i gorąco, słychać hałas wytwarzany przez maszynę. Niedogodności te mogą być w dużym stopniu ograniczone dzięki instalacji odpowiednich wyciągów i zastosowanie nowoczesnych maszyn, które pracują znacznie ciszej (maszyny parowe). Możliwe są wypadki przy pracy - oparzenia czy przycięcia ręki przez gorący wałek, niemniej zdarzają się one rzadko i wyłącznie przy zastosowaniu maszyny elektrycznej. Na stanowisku prasowania garderoby może dochodzić do oparzeń gorącą parą lub rozgrzanym żelazkiem. Praca odbywa się na stojąco, w związku z czym pracownicy w tym zawodzie częściej cierpią na żylaki

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

i inne przewlekłe choroby kończyn dolnych. W zakładach chemicznego czyszczenia odzieży w agregatach używany jest czterochlorek etylu; może on powodować schorzenia układu oddechowego.

społeczne środowisko pracy

Praca w zawodzie ma charakter zespołowy przy obsłudze prasownicy nieckowej. Pracownicy razem wprowadzają jakąś dużą rzecz w wałki magła albo dzielą się czynnościami - w czasie, kiedy jeden podaje na wał małe rzeczy, drugi odbiera je po drugiej stronie, składa i pakuje. Przyśpiesza to pracę i pozwala zaoszczędzić na opłatach związanych z eksploatacją maszyny, które stanowią podstawową część kosztów eksploatacji magła.

Na stanowisku prasowania garderoby praca ma charakter indywidualny. Choć prasowaczka przebywa na sali z innymi pracownikami, wykonuje powierzone jej zadania sama, sama też jest za wykonanie pracy odpowiedzialna.

W małym zakładzie prasowaczka styka się również z klientami - przyjmuje zamówienia, lub wydaje wyprasowane rzeczy i pobiera opłatę. W większych przedsiębiorstwach, zwłaszcza dużych pralniach, prasowaczka styka się z wieloma pracownikami, zatrudnionymi przy sąsiednich stanowiskach, nie kontaktuje się jednak z klientami.

organizacyjne środowisko pracy

Godziny pracy w większości zakładów są stałe. Praca trwa zwykle osiem godzin, choć zdarza się, że trzeba pozostać w zakładzie trochę dłużej, aby wykonać pilne zamówienia.

Kontrolowany jest efekt pracy - jakość wyprasowanych rzeczy. Najpierw w zakładzie, a następnie przez samego klienta, który decyduje, czy w dalszym ciągu korzystać będzie z usług danego przedsiębiorstwa.

Praca w zawodzie ma charakter rutynowy.

W wypadku uszkodzenia przez pracownika z własnej winy maszyny lub bielizny czy garderoby powierzonej zakładowi, zmuszony jest on do zapłacenia określonych kar, potrącanych mu z wynagrodzenia.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

W zawodzie prasowaczki olbrzymie znaczenie odgrywają zręczne ręce i palce, czucie dotykowe i dobry wzrok. Rękami, jak czułymi narzędziami, posługuje się pracownik, rozprostowując zagięcia materiału, układając, prowadząc żelazko. Wyczuwa dotykiem gatunek materiału decydując, jak długo powinno się go prasować.

Niezbędna podczas wykonywania czynności, takich jak wprowadzanie bielizny w gorące wałki, ręczne prasowanie czy operowanie prasą, jest dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa, przydają się również szybki refleks i podzielność uwagi.

Prasowaczka powinna mieć umiejętność pracy w zespole razem z innymi pracownikami, zwłaszcza gdy obsługuje duże urządzenie, przy którym potrzebna jest ścisła współpraca dwóch osób (na przykład przy wprowadzaniu do maszyny magłowniczej dużych rzeczy). Pracownik magła powinien odznaczać się również energicznością - nie toleruje się w tym zawodzi osób "ospałych", opóźniających robotę (zresztą często ilość wyprasowanych w określonym czasie rzeczy decyduje o wysokości zarobków).

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca należy do średnio ciężkich pod względem wydatku energetycznego. Prasowaczka pracuje średnio osiem godzin na stojąco. Dlatego jednym z przeciwwskazań są żylaki kończyn dolnych. Drugim, względnym, przeciwwskazaniem są alergie na czterochloroetylen (jeżeli chodzi o pracowników zakładu chemicznego czyszczenia odzieży) i detergenty.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

W zawodzie przydatna jest duża sprawność układu mięśniowego, kostno - stawowego i wyrobiony zmysł dotyku.

W zawodzie istnieje możliwość zatrudnienia niedosłyszących, a także niesłyszących i głuchoniemych, na przystosowanych stanowiskach, na których współpracownicy przy maszynie mogliby się porozumiewać w języku migowym.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Nie ma żadnych bezwzględnych warunków, stawianych chcącym podjąć pracę w zawodzie, w tym warunków dotyczących wykształcenia. Prasowaczka, która ma wykonywać pracę na stanowiskach o różnym wyposażeniu i dla różnych pracodawców, powinna ukończyć zasadniczą szkołę zawodową, dając tytuł konserwatora wyrobów włókienniczych, względnie zasadniczą szkołę zawodową o kierunku odzieżowym lub włókienniczym lub odbyć specjalistyczny kurs. Możliwe jest jednak przyuczanie na miejscu, w zakładzie, osoby niewykwalifikowanej (przez czas nauki otrzymuje ona odpowiednio niższe wynagrodzenie). W zakładzie pracy przeprowadzane są szkolenia bhp.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Nie ma możliwości formalnego awansu w zawodzie prasowaczki, co najwyżej można zostać szefem większego przedsiębiorstwa usługowego, którego właściciel nie kieruje jednocześnie zakładem. Formą awansu jest otwarcie własnego przedsiębiorstwa usługowego, do czego potrzebny jest lokal spełniający przepisy przeciwpożarowe, maszyny prasownicze i inne wyposażenie oraz rejestracja i odbycie odpowiednich szkoleń bhp.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma żadnych ograniczeń wiekowych w przyjmowaniu do pracy w zawodzie prasowaczki. Wręcz przeciwnie - coraz więcej zatrudnianych obecnie pracowników, to energiczne starsze osoby, czasem dorabiające do rent i emerytur.

ZAWODY POKREWNE

maglarz
pakowacz ręczny
pomoc domowa
pomoc kuchenna
operator maszyny do wyrobów włókienniczych

LITERATURA

Nowakowski E., *Zakłady pralnicze*, Arkady, Warszawa 1982.
Saar D., *Pranie bielizny: technika i technologia*, Zakład Wydawnictw CZSR, Warszawa 1977.
Szarek H., *Konserwacja wyrobów włókienniczych*, cz.1, WSiP, Warszawa 1985.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Prasowaczka** - (9130303), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 2798 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	218
Kujawsko-pomorskie	347
Lubelskie	169
Lubuskie	92
Łódzkie	402
Małopolskie	78
Mazowieckie	429
Opolskie	38
Podkarpackie	100

Podlaskie	38
Pomorskie	90
Śląskie	198
Świętokrzyskie	30
Warmińsko-mazurskie	160
Wielkopolskie	278
Zachodniopomorskie	131

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Prasowaczka** wynosiła 439. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	12
Kujawsko-pomorskie	98
Lubelskie	28
Lubuskie	32
Łódzkie	71
Małopolskie	22
Mazowieckie	52
Opolskie	6
Podkarpackie	7

Podlaskie	5
Pomorskie	15
Śląskie	22
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	14
Zachodniopomorskie	25

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracznki ręczne i prasowacze wynosiło 1209,9. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1105,89
Kujawsko-pomorskie	1161,43
Lubelskie	1028,15
Lubuskie	1091,81
Łódzkie	1092,42
Małopolskie	1128,98
Mazowieckie	1295,04
Opolskie	1351,67
Podkarpackie	1121,48

Podlaskie	1422,01
Pomorskie	1186,28
Śląskie	1196,15
Świętokrzyskie	1286,83
Warmińsko-mazurskie	1206,04
Wielkopolskie	1274,02
Zachodniopomorskie	1454,97

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracznki ręczne i prasowacze, wynosiła 12252. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1242
Kujawsko-pomorskie	922
Lubelskie	677
Lubuskie	311
Łódzkie	1046
Małopolskie	748
Mazowieckie	1375
Opolskie	122
Podkarpackie	471

Podlaskie	262
Pomorskie	455
Śląskie	1539
Świętokrzyskie	414
Warmińsko-mazurskie	634
Wielkopolskie	703
Zachodniopomorskie	1331

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

V.F. FRYZJERSTWO I INNE USŁUGI OSOBISTE

FRYZJER

kod: 514102

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Fryzjer spełnia życzenia klienta dotyczące uczesania. Doradza zastosowanie odpowiedniej pielęgnacji w zależności od gatunku i stanu włosów. Korzystając z żurnali lub komputerowych symulatorów pomaga w doborze uczesania pasującego do twarzy i figury. Powinien sprostać życzeniom najbardziej wymagających klientów, śledząc bieżącą modę i techniki fryzjerskie, biorąc udział w pokazach organizowanych regularnie przez Izbę Rzemieślniczą i inne instytucje.

Przed przystąpieniem do pracy fryzjer zabezpiecza garderobę klienta i myje mu włosy korzystając z odpowiednich szamponów. Na przygotowanym stanowisku strzyże mu włosy używając różnego rodzaju nożyczek, brzytwy oraz maszynek do strzyżenia. Modeluje fryzurę za pomocą grzebieni, szczotek, wałków i suszarki ręcznej, wykorzystując różne techniki modelowania. Do zadań fryzjera należy też farbowanie lub rozjaśnianie włosów i odrostów oraz odbarwianie włosów ufarbowanych, które polega na dobraniu i nałożeniu na włosy odpowiednich preparatów i czuwaniu nad zachodzącym procesem.

Osoba pracująca w tym zawodzie wykonuje też zabiegi pielęgnacyjno - lecznicze włosów i skóry głowy: masaż, nacieranie, okłady i kąpiele. Stosuje preparaty leczniczo-kosmetyczne oraz specjalistyczne aparaty do nawilżania i nagrzewania.

Do jej zadań należy również ostrzenie, czyszczenie i odkażanie narzędzi i przyborów, konserwowanie używanego sprzętu oraz usuwanie drobnych usterek. Fryzjer zobowiązany jest utrzymywać czystość na stanowisku pracy i w zakładzie. On też oblicza i przyjmuje należności za wykonane usługi.

Niezależnie od czynności wyżej wspomnianych **fryzjer damski** wykonuje trwałą ondulację, która polega na poddawaniu nawiniętych na odpowiednie wałki włosów pod działanie specjalnie do tego celu przeznaczonych preparatów przez określony czas, w zależności od rodzaju włosów i pożądanego stopnia ich skręcenia). Fryzjer damski może też utrwalać fryzury (np. przy użyciu lakieru) oraz wczesywać zrobione z naturalnych włosów uzupełnienia (ogony, treski i tupety).

Fryzjer męski natomiast zajmuje się zarostem klienta: strzyżeniem brody i wąsów, dobieraniem kształtu zarostu i modelowaniem żelazkiem płaskim. Golenie zarostu twarzy i głowy jest dzisiaj rzadko wykonywane; fryzjer używa do niego brzytwy i maszynek: namydla twarz, goli mając wzgląd na rodzaj skóry, wykończa zabieg masując skórę, stosując kompresy i preparaty po goleniu.

Fryzjer teatralny i filmowy przygotowuje aktora (często w pośpiechu) do wystąpienia na scenie lub planie filmowym. Wykonuje większość zabiegów właściwych fryzjerowi w prywatnym zakładzie, nie są one jednak tak czasochłonne, a misterne układanie fryzury zastępuje się w wielu wypadkach dopasowaniem gotowej peruki. W związku z tym do obowiązków fryzjera teatralnego i filmowego należy przygotowanie peruk bądź poddawanie ich pracom konserwacyjnym (mycie, czesanie), czy też ich przerabianie i dopasowywanie oraz przygotowywanie do transportu w wypadku wyjazdu.

Inny jest charakter i tryb pracy **fryzjera - perukarza**. Do jego zadań należy umiejętne dobranie odpowiedniej peruki stosownej do cech indywidualnych klienta. Po zaprojektowaniu peruki fryzjer przygotowuje materiał - naturalne włosy cięte lub wyczeski (włosy wyczesane). Następnie sortuje je, oczyszcza i wiąże w pasma, jeżeli to konieczne - farbuje na pożądaną kolor. W pracach tych wykorzystuje czesadło, kartacze (dwa złożone kawałki skóry, pomiędzy którymi znajdują się ustawione w jednym kierunku igły, ułatwiające ułożenie i oddzielenie krótszych włosów od dłuższych), pletniaki i kołowrotek -umożliwiający łączenie ze sobą pojedynczych włosów. Następnie perukarz przygotowuje czepiec, dopasowany do wymiarów głowy klienta, który będzie miejscem zaczepienia dla włosów. Pracownik umieszcza czepiec na główce perukarskiej - modelu głowy zrobionej z miękkiego drewna lipowego (by można było bez trudu wbijać weń szpilki) i wiąże włosy z materiałem za pomocą specjalnego szydełka, którym zaczepia się po kilka włosów, przewleka przez materiał i zawiązuje.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gotową perukę pracownik mocuje na głowie klienta specjalnymi klejami perukarskimi, a następnie wykańcza ją i strzyże.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Fryzjer wykonuje swoją pracę w zakładach fryzjerskich oraz, w wypadku fryzjera teatralnego i filmowego, w garderobach teatru i pomieszczeniach oddanych na użytek ekipy filmowej, jak również na wolnym powietrzu.

Fryzjer damski i męski pracuje przeciętnie 8 godzin w pozycji stojącej, co u niektórych pracowników powoduje występowanie schorzeń kończyn dolnych, takich jak żylaki czy płaskostopie.

Fryzjer - perukarz pracuje na specjalnym stanowisku przy stole perukarskim. Pozostaje przez 8 godzin w pozycji siedzącej, nogi opierając na poprzeczce podniesionej nad poziom podłogi, co umożliwia wygodne utrzymywanie na kolanach drewnianego modelu głowy (tzw. główki perukarskiej). Taka pozycja powoduje powstawanie u części pracowników wad kręgosłupa.

warunki społeczne

Praca w zawodzie polega w głównej mierze na kontakcie z klientem przychodzącym do zakładu fryzjerskiego lub aktorem występującym w sztuce czy na planie filmowym.

Do obowiązków fryzjera należy dokładne zorientowanie się jakie klient ma życzenia, udzielenie odpowiedzi na jego pytania i wątpliwości, doradzenie w sprawie wyboru fryzury. Podczas dokonywania zabiegów na włosach klienta powinien on stworzyć miłą atmosferę, która sprawi, że chętnie odwiedzi on ponownie zakład, w którym fryzjer wykonuje swoje usługi.

Fryzjera teatralny i filmowy ma dobrze zrozumieć polecenia scenografa-kostiumologa, często konsultuje też różne szczegóły fryzury z aktorem.

Na stanowisku fryzjera - perukarza kontakt z klientem nie jest ciągły, ogranicza się do przyjmowania zamówień i dopasowywania gotowych peruk zgodnie z życzeniami zamawiających.

Fryzjer zatrudniony w zakładzie pracuje w towarzystwie swoich kolegów, ewentualnie przełożonych i uczniów, jednak jego praca ma charakter indywidualny, ponieważ wykonuje ją samodzielnie. Wyjątkiem może być sytuacja, gdy jeden z pracowników (często uczeń) myje głowę klienta, po czym fryzjer wykonuje dalsze czynności.

warunki organizacyjne

Godziny pracy w zawodzie są stałe. Czas pracy wynosi zwykle 8 godzin. Fryzjer może też być zobowiązany do wykonania usługi w domu klienta, a zlecenia przyjmować telefonicznie. Praca jest nadzorowana na bieżąco, nie tylko przez przełożonego, ale również klienta, który kontroluje efekty pracy fryzjera i może okazać swoje niezadowolenia rezygnując z usług zakładu. Wyjątkiem jest praca fryzjera - perukarza, w którego wypadku ocenie podlega jedynie ostateczny efekt pracy.

Natomiast czas pracy fryzjera teatralnego i filmowego nie jest stały, ale zależny od terminów prób, przedstawień i zdjęć. Osoba zatrudniona na tym stanowisku musi wykazywać się dyspozycyjnością, zmuszona jest bowiem do pracy w dni wolne, wyjazdów krajowych i zagranicznych razem z zespołem teatralnym lub ekipą filmową.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Fryzjer musi mieć dobrą koordynację wzrokowo-ruchową, niezbędną przy operowaniu narzędziami, takimi jak nożyczki, grzebień czy brzytwa. Powinien mieć wrażliwy zmysł dotyku, zręczne ręce i palce, którymi posługuje się jak najczulszymi narzędziami przy modelowaniu i układaniu fryzury. Cenne są spostrzegawczość i dobre rozróżnianie barw - ma dostrzegać minimalne różnice w kolorze i długości włosów.

Ważna dla osoby pracującej w zawodzie fryzjera jest umiejętność nawiązywania kontaktu i postępowania z ludźmi - wysłuchuje życzeń klienta, doradza, a następnie stara się stworzyć

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

przyjemną atmosferę w czasie trwających kilkadziesiąt minut zabiegów. Podstawową cechą dobrego fryzjera jest również zamiłowanie do porządku, który zawsze powinien panować na stanowisku pracy i w zakładzie.

Perukarzowi szczególnie przydatna jest zdolność koncentracji uwagi oraz wytrwałość i cierpliwość, kiedy w niezbyt wygodnej pozycji specjalnym szydełkiem wiąże po kilka włosów z materiałem, krok po kroku realizując swoje zadanie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca w zawodzie należy do lekkich pod względem obciążenia fizycznego. Pracownicy powinni odznaczać się dobrą sprawnością układu kostno-stawowego i układu mięśniowego, rozwiniętym zmysłem dotyku.

Do przeciwwskazań względnych należy - płaskostopie, żylaki, pocenie się rąk.

Do przeciwwskazań eliminujących możliwość pracy w zawodzie należą: zaburzenia równowagi, odpychający wygląd, przykra woń ciała i oddechu, alergie na farby, lakiery i inne stosowane we fryzjerstwie związki chemiczne, epilepsja, poważne wady wzroku, głuchota lub niedosłuch i daltonizm.

Nie ma możliwości zatrudnienia niepełnosprawnych w tym zawodzie.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba ubiegająca się o podjęcie pracy w zawodzie musi mieć co najmniej wykształcenie podstawowe. Zawodu można się nauczyć w szkołach zawodowych lub technikach o stosownym profilu, równoległe odbywając praktyki u mistrza cechu w zakładzie fryzjerskim (edukacja trwa 2,5 do 3,5 roku). Po ukończeniu szkoły i zdaniu egzaminu uczeń otrzymuje tytuł robotnika wykwalifikowanego.

Inną drogą zdobycia zawodu jest odbycie 2,5 do 3,5 lat (w zależności od przepisów obowiązujących w danym województwie) praktyki i zdobycie wiedzy z zakresu materiałoznawstwa, wiadomości o włosach i ich chorobach, historii fryzjerstwa na teoretycznych kursach organizowanych przez Izbę Rzemieślniczą, Zakład Doskonalenia Zawodowego lub inne uprawnione do tego organizacje i przedsiębiorstwa (z reguły 6. miesięcznych). Po zdaniu egzaminu, składającego się z dwóch części, przed komisją Izby Rzemieślniczej, otrzymuje się tytuł czeladnika danej specjalności (równoznaczny z tytułem robotnika wykwalifikowanego).

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Pracownik mający uprawnienia czeladnika po dwóch latach praktyki w zawodzie może ubiegać się o tytuł mistrzowski zdając egzamin przed komisją Izby Rzemieślniczej. Tytuł ten daje możliwość otwarcia własnego zakładu i przyjmowania na praktykę uczniów.

Formą awansu jest również zdobywanie uznania i dobrej opinii w oczach klientów. Fryzjer, który dba o stałe podnoszenie swoich umiejętności staje się artystą i jako taki zdobywa uznanie, szacunek, a także wyróżnienia na prestiżowych konkursach w kraju, a nawet zagranicą.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma określonej górnej granicy wieku dla osób, które pragną podjąć pracę w zawodzie po długim okresie przerwy od czasu nauki i uzyskania tytułu czeladnika. Taka osoba musi jednak być jeszcze energiczna i wykazywać się dobrym ogólnym zdrowiem.

Jeżeli chodzi o przyjmowanie na uczniów osób starszych wiekiem, jest to możliwe, choć właściciele zakładów prywatnych preferują raczej osoby młode.

ZAWODY POKREWNE

charakteryzator
kosmetyczka

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

manicurzystka
pedicurzystka

LITERATURA

- Guske F., *Fryzjerstwo i kosmetyka*, Warszawa 1956.
Klarowicz H., Kochański S., Kurek B., *Fryzjerstwo*, Warszawa 1963.
Krakowiak F., Turkowski Z., Wieloński S., *Usługi spółdzielczości pracy*, Warszawa 1957
Tulli R., *Zawód fryzjera na tle przemian społecznych*, Wrocław 1967.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Fryzjer** - (5140102), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 22801 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1678
Kujawsko-pomorskie	1666
Lubelskie	1167
Lubuskie	679
Łódzkie	1400
Małopolskie	1747
Mazowieckie	2383
Opolskie	447
Podkarpackie	1268

Podlaskie	766
Pomorskie	1112
Śląskie	2728
Świętokrzyskie	1391
Warmińsko-mazurskie	877
Wielkopolskie	2117
Zachodniopomorskie	1375

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Fryzjer** wynosiła 1681. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	130
Kujawsko-pomorskie	63
Lubelskie	60
Lubuskie	110
Łódzkie	113
Małopolskie	111
Mazowieckie	195
Opolskie	52
Podkarpackie	91

Podlaskie	33
Pomorskie	114
Śląskie	270
Świętokrzyskie	50
Warmińsko-mazurskie	71
Wielkopolskie	162
Zachodniopomorskie	56

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni wynosiło 1199,42. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1003,73
Kujawsko-pomorskie	922,77
Lubelskie	0
Lubuskie	1020
Łódzkie	2210
Małopolskie	855,56
Mazowieckie	1996,31
Opolskie	1529,95
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1430,48
Śląskie	1074,85
Świętokrzyskie	1683,5
Warmińsko-mazurskie	1929,72
Wielkopolskie	2338,84
Zachodniopomorskie	868,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni, wynosiła 1594. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	392
Kujawsko-pomorskie	248
Lubelskie	0
Lubuskie	10
Łódzkie	11
Małopolskie	358
Mazowieckie	274
Opolskie	10
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	181
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	32
Wielkopolskie	35
Zachodniopomorskie	28

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

KOSMETYCZKA

kod: 514103

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Celem pracy kosmetyczki jest poprawa wyglądu i samopoczucia klientek korzystających z usług gabinetu kosmetycznego. Kosmetyczka wykonuje szereg zabiegów z zakresu kosmetyki pielęgnacyjnej, leczniczej i zachowawczej.

Pełny zestaw zabiegów wykonywanych u jednej klientki trwa na ogół około dwóch godzin. Pierwszym zadaniem kosmetyczki jest przeprowadzenie szczegółowego wywiadu, dotyczącego rodzaju stosowanych przez klientkę kosmetyków pielęgnacyjnych i upiększających, kłopotów zdrowotnych a nawet nawyków żywieniowych.

Czynnością wstępną, przed rozpoczęciem pierwszego zabiegu, jest rozpoznanie rodzaju skóry - od tego uzależnia się dobór kremów, toników, maseczek, a także rodzaj peelingu. Po zmyciu z twarzy klientki makijażu, kosmetyczka przystępuje do wykonania masażu twarzy, szyi i dekoltu, po czym nakłada maseczkę z ziół lub kremów w celu przygotowania cery do oczyszczenia (usunięcia zaskórników, zniszczonego naskórka, itd.). Po zabiegu czyszczenia wykonuje szereg czynności związanych z łagodzeniem podrażnień oraz dezynfekowaniem skóry twarzy (przemywanie tonikiem, poddawanie działaniu d'arsonwalu, czyli elektryzacji działającej bakteriobójczo oraz zapobiegającej infekcji). Kolejnym z zabiegów jest nawilżanie skóry za pomocą wapazonu (aparat wydzielający parę z ozonem).

Paniom, które mają kłopoty z nadmiernym owłosieniem twarzy, kosmetyczka może pomóc w jego usunięciu - za pomocą wosku lub też zabiegu elektrolizy.

Do zadań kosmetyczki należy również pielęgnacja oprawy oczu, w tym farbowanie brwi i rzęs oraz depilacja brwi.

W przypadku zaobserwowania u klientek kłopotów dermatologicznych, obowiązkiem kosmetyczki jest skierowanie takiej osoby do lekarza odpowiedniej specjalności.

Każdy zabieg może być zakończony wykonaniem makijażu. Za pomocą specjalnych podkładów lub emulsji kosmetyczka tuszuje drobne mankamenty skóry oraz koryguje owal twarzy, a następnie maluje klientce oczy i usta.

W gabinetach piękności stosowane są również nowe metody odchudzania i modelowania sylwetki. Jednym z takich zabiegów jest tzw. drenaż limfatyczny, polegający na masowaniu ciała okrężnymi "pompującymi ruchami", wzdłuż dróg przepływu limfy.

Kosmetyczka często udziela klientom rad w zakresie pielęgnacji skóry, pomaga w doborze odpowiednich kosmetyków oraz daje wskazówki dotyczące sposobu wykonania makijażu.

Jednym z głównych zadań kosmetyczki jest zorganizowanie sobie stanowiska pracy oraz zadbanie o jego estetykę, przy czym jej podstawowym obowiązkiem jest zachowanie sterylnej czystości.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Kosmetyczka pracuje w gabinetach kosmetycznych lub fryzjersko-kosmetycznych, gabinetach odnowy biologicznej, salonach piękności. Są to zawsze pomieszczenia zamknięte w budynkach, bądź to mieszkalnych, bądź też w hotelach, kompleksach pawilonów usługowych, itd.

Do zagrożeń występujących na stanowisku pracy kosmetyczki zaliczyć można substancje alergenne (specyfiki kosmetyczne), w przypadku nieświadomego kontaktu z osobą chorą - możliwość zarażenia się, a ponadto intensywne oświetlenie (konieczność zaobserwowania wszystkich mankamentów cery klientów).

warunki społeczne

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Praca kosmetyczki ma charakter indywidualny. Wszystkie swoje zadania i czynności wykonuje samodzielnie. Metody i sposoby pracy dobiera w oparciu o własne wiadomości, umiejętności praktyczne i doświadczenie zawodowe. Są one inne dla każdej z klientek, bowiem każda z nich wymaga odmiennego podejścia - innych zabiegów, różnych środków pielęgnacyjnych.

W czasie pracy kosmetyczka ma stały kontakt z innymi ludźmi, którym świadczy usługi - przeprowadza wywiady wstępne, udziela rad, odpowiada na pytania klientek itd. Swoim postępowaniem, pracą oraz wyglądem tworzy wizerunek firmy, lansuje nowe produkty i aparaturę.

Mimo intensywnych kontaktów z klientami, ryzyko wystąpienia konfliktu jest w tym zawodzie niewielkie - jak w każdej pracy coś może zakończyć się niepowodzeniem, można wtedy być narażonym na niezadowolenie klientki. Jeśli już dojdzie do sytuacji konfliktowej, zazwyczaj może być ona łatwo złagodzona przez samą kosmetyczkę.

warunki organizacyjne

Kosmetyczka pracuje tylko w dzień, od 3 do 6 godzin, często także w wolne soboty. Godziny pracy nie są stałe i zależą głównie od czasu otwarcia gabinetu, czy też salonu piękności.

Funkcje i zależności organizacyjne w tym zawodzie wiążą się z wielkością i rodzajem firmy. W przypadku, kiedy kosmetyczka sama zakłada własną firmę, może pracować bez żadnych zależności organizacyjnych lub też pełnić funkcję kierowniczą. Z reguły jej praca nie jest nadzorowana. Swoje zadania i czynności kosmetyczka wykonuje w ubraniu reprezentacyjnym.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy kosmetyczki, jakim jest dbałość o zdrowie i urodę innych ludzi, cechą niezbędną jest w tym zawodzie umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi. Cechą przydatną stanowi życzliwość okazywana wszystkim klientkom, sprawiająca że na czas pobytu w gabinecie kosmetycznym czują się one najważniejszymi osobami i chętnie odwiedzają gabinet powtórnie.

Ważną okazać się może ponadto umiejętność postępowania z ludźmi oraz zdolność przekonywania ich do zmian ich nawyków.

Dokładność i skrupulatność to niezbędne cechy każdej dobrej kosmetyczki, gdyż każda pomyłka w doborze metod pracy, czy też w zastosowaniu preparatów może być przyczyną nieodwracalnych skutków.

Kosmetyczka powinna być osobą pogodną, o łagodnym usposobieniu, aby kojąco wpływać na klientów, a nie zrażać ich swym wyglądem, głośnym, nieodpowiednim zachowaniem, czy okazywanym niezadowoleniem. Toteż pomocnym jest w jej pracy uśmiech i pozytywne nastawienie do ludzi.

Niewątpliwie w tego typu pracy potrzebna jest dobra pamięć, umożliwiająca z jednej strony, co jest mile widziane, zapamiętanie nazwisk i twarzy klientek oraz ich problemów, zaś z drugiej zapamiętywanie dużej ilości szczegółów uzyskanych w trakcie prowadzonych wywiadów.

Kosmetyczkę powinna cechować cierpliwość i umiejętność skupienia się podczas wykonywania często powtarzających się czynności. Ponadto dobra kosmetyczka to z reguły osoba rozmowna, jednym z jej podstawowych zadań jest bowiem informowanie klientów dokładnie o tym, co w danej chwili robi, jaki wykonuje zabieg, jakie stosuje preparaty, z jakich aparatów i w jakim celu korzysta, itd.

Samodzielność i umiejętność podejmowania decyzji to dwie z najbardziej pożądanых cech w zawodzie kosmetyczki. Umożliwiają jej bowiem fachowe i troskliwe podejście do każdej z klientek.

Istotną jest w tym zawodzie wysoka sprawność manualna. Zręczne ręce i palce stanowią podstawę dobrego wykonywania zadań i czynności. Pomocną jest również dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa, czyli współdziałanie narządu wzroku i ruchu, pozwalające na precyzyjne posługiwanie się różnymi przyrządami.

Do obowiązków kosmetyczki należy ponadto stałe doszkalać się i zdobywanie nowej wiedzy z zakresu kosmetyki, toteż powinna ona uczestniczyć w sympozjach kosmetycznych oraz kongresach estetyki, na których uzyskać może nowe wiadomości z zakresu psychologii i marketingu.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Nie wystarczą bowiem w tym zawodzie wysokie kwalifikacje, trzeba też posiadać umiejętność ich sprzedania i utrzymania stałych klientów.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę kosmetyczki zalicza się do lekkich. Wśród cech fizycznych gwarantujących powodzenie w pracy wymienić należy dużą sprawność narządu wzroku, układu kostno-stawowego oraz zmysłu dotyku.

Ostrość wzroku ma kolosalne znaczenie przy rozpoznawaniu rodzaju cery i chorób skóry. Czucie dotykowe jest niezwykle przydatne przy wykonywaniu masażu z zastosowaniem zmiennego natężenia ucisku. Sprawność układu kostno-stawowego jest ważna ze względu na konieczność wykonywania szeregu zabiegów w pozycji stojącej lub też wymuszonej niewygodnej pozycji.

Pracy kosmetyczki nie powinny podejmować osoby skłonne do alergii oraz posiadające kłopoty z kręgosłupem.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie kosmetyczki niezbędne jest posiadanie minimum średniego wykształcenia oraz ukończenie specjalistycznego kursu, bądź też policealnej szkoły dla kosmetyczek, umożliwiającej posługiwanie się najwyższym tytułem w tym zawodzie, tzn. Technika Usług Kosmetycznych.

Największe szanse na zatrudnienie mają kobiety legitymujące się wysokimi kwalifikacjami, o miłej aparycji, pogodne i zdrowe.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie kosmetyczki nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej.

Awans może natomiast oznaczać posiadanie opinii dobrej kosmetyczki lub otwarcie własnego gabinetu kosmetycznego.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie kosmetyczki mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem, że są zdrowe, zadbane oraz reprezentacyjne. Jednak przy zatrudnianiu preferuje się osoby do 35 lat.

ZAWODY POKREWNE

masażysta
wizażysta
fizykoterapeuta
manicurzystka
pedicurzystka
specjalista odnowy biologicznej

LITERATURA

Kosmetyki - Magazyn Specjalistów Urody i Zdrowia. Warszawa - tel. 753-62-13, Przemyśl - tel. 78-02-10

Kosmetik - International - Magazyn

Warsaw Voice S.A. tel. 34-47-10

Rudowska I., *Jak być piękną na co dzień*, PZWL 1992 r.

Koźmińska - Kubarska A., *Zarys kosmetyki lekarskiej*, PZWL 1994 r.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Jaroszewska B., *Kosmetyka pielęgnacyjna*, Wydawnictwo Spółdzielcze Warszawa 1993 r.
Rudowska I., *Kosmetyka lecznicza*, Wydawnictwo Spółdzielcze.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kosmetyczka** - (5140105), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1777 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	140
Kujawsko-pomorskie	104
Lubelskie	106
Lubuskie	63
Łódzkie	148
Małopolskie	138
Mazowieckie	167
Opolskie	33
Podkarpackie	48

Podlaskie	46
Pomorskie	98
Śląskie	287
Świętokrzyskie	47
Warmińsko-mazurskie	62
Wielkopolskie	199
Zachodniopomorskie	91

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kosmetyczka** wynosiła 343. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	24
Kujawsko-pomorskie	8
Lubelskie	22
Lubuskie	20
Łódzkie	25
Małopolskie	13
Mazowieckie	39
Opolskie	5
Podkarpackie	22

Podlaskie	8
Pomorskie	26
Śląskie	76
Świętokrzyskie	9
Warmińsko-mazurskie	11
Wielkopolskie	28
Zachodniopomorskie	7

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni wynosiło 1199,42. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1003,73
Kujawsko-pomorskie	922,77
Lubelskie	0
Lubuskie	1020
Łódzkie	2210
Małopolskie	855,56
Mazowieckie	1996,31
Opolskie	1529,95
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1430,48
Śląskie	1074,85
Świętokrzyskie	1683,5
Warmińsko-mazurskie	1929,72
Wielkopolskie	2338,84
Zachodniopomorskie	868,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni, wynosiła 1594. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	392
Kujawsko-pomorskie	248
Lubelskie	0
Lubuskie	10
Łódzkie	11
Małopolskie	358
Mazowieckie	274
Opolskie	10
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	181
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	32
Wielkopolskie	35
Zachodniopomorskie	28

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MANIKIURZYSTKA PEDIKIURZYSTKA

kod: 514104-05)

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy manikierzystki-pedikiurzystki jest zapewnienie klientom zdrowych i zadbanych dłoni i stóp. Aby ten cel osiągnąć, musi ona wykonać wiele zabiegów z zakresu manikiuru i pedikiuru kosmetycznego i leczniczego, który polega na zmywaniu lakieru, skracaniu i opiłowywaniu paznokci, usuwaniu naskórka z boków paznokci, zmiękczeniu i natłuszczeniu naskórka oraz usuwaniu go z paznokci.

Innym równie ważnym zadaniem jest dbanie o narzędzia pracy, takie jak: baseny do moczenia rąk i stóp, nożyczki, pilniczki, skalpeliki, цаčki, które należy dezynfekować przed każdym zabiegiem i po nim.

Zabiegi z zakresu manikiuru i pedikiuru leczniczego to usuwanie zgrubiałego, przerośniętego naskórka z użyciem specjalnych terek i skrobaczek lub maszyn elektrycznych z pochłaniaczem drobin skóry, usuwanie odcisków i modzeli, usuwanie wrastających paznokci.

Zadaniem manikierzystki i pedikiurzystki jest również zapoznanie klientów z podstawowymi zasadami higieny stóp i rąk oraz kierowanie ich do odpowiednich lekarzy specjalistów, jeżeli sytuacja tego wymaga.

Do obowiązków manikierzystki i pedikiurzystki należy też wykonywanie masażu dłoni i stóp. Każdy masaż jest wykonywany od czubków palców rąk (lub stóp), poprzez całą dłoń aż do przegubów, lub całą stopę i ponad kostkę. Oprócz zwykłego masażu wykonywanego rękami masażysty można stosować masaż wodno-wibracyjny w specjalnych basenikach.

Po przejściu specjalistycznego kursu manikierzystka może zajmować się przyklejaniem sztucznych paznokci, tzw. tipsów.

Odkazanie i wyjąławianie sprzętu i narzędzi po każdej klientce oraz dezynfekcja rąk przed przystąpieniem do każdego zabiegu to również są podstawowe czynności robocze manikierzystki i pedikiurzystki.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca manikierzystki i pedikiurzystki odbywa się w budynkach i pomieszczeniach, w których mieszczą się gabinety kosmetyczne, salony piękności, firmy fryzjersko-kosmetyczne. Są to pomieszczenia mocno oświetlone, dlatego też niektóre długoletnie pracownice skarżą się na kłopoty ze wzrokiem.

Gabinety, w których pracują manikierzystki i pedikiurzystki, są przeważnie jasne, czyste i przestronne.

warunki społeczne

Praca manikierzystki i pedikiurzystki ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie wyboru sposobów i metod jej wykonywania.

Manikierzystka i pedikiurzystka sama organizuje sobie pole działania, dostosowując je do indywidualnych potrzeb każdej klientki. Jest to również zawód, w którym pracownik ma stały kontakt z ludźmi – zarówno z klientami, jak i współpracownikami o różnych specjalnościach, jak: kosmetyczka, masażysta, fryzjer, pracownik odnowy biologicznej.

Kontakty z ludźmi są konieczne i niezwykle intensywne, niosą więc ryzyko powstawania konfliktów z niezadowolonymi klientkami. Doświadczona i taktowna manikierzystka i pedikiurzystka nie dopuszcza do takich problemów.

warunki organizacyjne

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Maniurzystka i pedikiurzystka pracuje od 3 do 6 godzin dziennie. Godziny te nie są stałe i ustala się je w danym zakładzie. Praca odbywa się tylko w dzień, a – jeśli są takie potrzeby – również w dni wolne od pracy. Funkcje i zależności organizacyjne w tym zawodzie wiążą się z wielkością i rodzajem firmy.

Kiedy maniurzystka-pedikiurzystka zakłada własny gabinet lub spółkę, może pracować bez żadnych zależności organizacyjnych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy maniurzystki i pedikiurzystki, jakim jest dbałość o zdrowie i urodę innych ludzi, cechą niezbędną w tym zawodzie jest umiejętność nawiązywania kontaktów.

Niezwykle ważne jest życzliwe traktowanie wszystkich klientek, tak by na czas pobytu w gabinecie kosmetycznym czuły się najważniejszymi osobami. Trzeba umieć zapewnić im komfort i warunki do pełnego relaksu.

Ważna jest również umiejętność postępowania z ludźmi oraz zdolność przekonywania ich do zmian w dotychczasowym postępowaniu.

Dokładność i skrupulatność to cechy, które powinna posiadać każda maniurzystka i pedikiurzystka, gdyż jakakolwiek pomyłka w doborze metody pracy czy preparatu może spowodować nieodwracalne szkody. Z tych samych powodów kosmetyczka powinna mieć świadomość odpowiedzialności za zdrowie swoich klientów.

Maniurzystka i pedikiurzystka powinna być też osobą pogodną, o łagodnym usposobieniu, kojąco wpływającą na klientów. Powinna unikać drażnienia ich swym wyglądem, głośnym, nieodpowiednim zachowaniem czy demonstrowaniem złego humoru. Powinna być osobą zawsze uśmiechniętą i życzliwie nastawioną do ludzi.

Niewątpliwie w pracy tego typu potrzebna jest dobra pamięć, która umożliwi zapamiętywanie klientek oraz typów problemów, z jakimi zgłaszają się do gabinetu (zapamiętywanie dużej ilości szczegółów, które wynikają ze szczegółowego wywiadu).

W tym zawodzie niezwykle ważna jest cierpliwość i umiejętność wykonywania często powtarzających się zabiegów, zawsze z taką samą dokładnością (dostrzeganie istotnych szczegółowych objawów chorób skórnych).

Ważna jest umiejętność i chęć nawiązywania rozmowy z klientką, informowania jej o tym, co w danej chwili się robi, jaki wykonuje się zabieg, jakie preparaty stosuje, z jakich aparatów się korzysta.

Samodzielność to jedna z najbardziej pożądanых cech dobrej maniurzystki i pedikiurzystki, która fachowo i troskliwie zajmuje się każdą klientką i podejmuje trafne decyzje dotyczące doboru metod pracy i stosowanych preparatów.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Maniurzystka i pedikiurzystka to zawód, który powinny uprawiać przede wszystkim osoby zdrowe. Na tym stanowisku wymagana jest duża sprawność manualna. Ważny jest też dobry wzrok, gdyż większość czynności wykonuje się przy intensywnym sztucznym oświetleniu. Istotną sprawnością jest też dobrze rozwinięty zmysł dotyku.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie maniurzystki-pedikiurzystki niezbędne jest wykształcenie co najmniej zawodowe oraz świadectwo ukończenia kursu specjalistycznego, obejmującego teorię i praktykę maniurystki i pedikiurystki, dermatologię, higienę i pielęgnację dłoni i stóp, choroby paznokci, masaż dłoni i stóp, choroby rąk i stóp, zasady aseptyki i antyseptyki, psychologię. Szanse na zatrudnienie w tym zawodzie mają przede wszystkim osoby o predyspozycjach omówionych w poprzednich rozdziałach.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwości awansu w tym zawodzie są ograniczone. Awans może natomiast oznaczać posiadanie marki dobrej manikiurzystki-pedikiurzystki.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie manikiurzystki i pedikiurzystki mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem, że ich stan zdrowia na to pozwala oraz mają odpowiednie predyspozycje do wykonywania tego zawodu.

ZAWODY POKREWNE

kosmetyczka
masażysta
specjalista odnowy biologicznej
fryzjer

LITERATURA

Koźmińska-Kubarska A., *Zarys kosmetyki lekarskiej*, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich.
Jaroszevska B., *Kosmetyka pielęgnacyjna*, Wydawnictwo Spółdzielcze, Warszawa.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Manicurzystka - pedicurzystka** - (5140106), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 139 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	6
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	2
Lubuskie	5
Łódzkie	7
Małopolskie	15
Mazowieckie	27
Opolskie	2
Podkarpackie	1

Podlaskie	2
Pomorskie	22
Śląskie	15
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	6
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	18

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Manicurzystka - pedicurzystka** wynosiła 26. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	0
Lubuskie	2
Łódzkie	1
Małopolskie	3
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	2

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	3
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	3

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni wynosiło 1199,42. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1003,73
Kujawsko-pomorskie	922,77
Lubelskie	0
Lubuskie	1020
Łódzkie	2210
Małopolskie	855,56
Mazowieckie	1996,31
Opolskie	1529,95
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1430,48
Śląskie	1074,85
Świętokrzyskie	1683,5
Warmińsko-mazurskie	1929,72
Wielkopolskie	2338,84
Zachodniopomorskie	868,82

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni, wynosiła 1594. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	392
Kujawsko-pomorskie	248
Lubelskie	0
Lubuskie	10
Łódzkie	11
Małopolskie	358
Mazowieckie	274
Opolskie	10
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	5
Śląskie	181
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	32
Wielkopolskie	35
Zachodniopomorskie	28

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

WIZAŻYSTKA

kod: 514108

Inne nazwy zawodu: *makijażystka*.

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Wizażystka jest odpowiedzialna za wykonanie artystycznego makijażu twarzy dostosowanego do typu urody klienta, często z uwzględnieniem sytuacji, w której klient pragnie się znaleźć.

Określenie wizażystka pojawiło się w naszym słowniku stosunkowo niedawno i pochodzi od francuskiego słowa visage - twarz, oblicze. Sposób w jaki zostanie wykonany makijaż wpływa na to jak prezentuje się klient. Poszczególne elementy wizerunku, na który składają się strój, makijaż, fryzura, zachowanie, cechy osobowościowe, tryb życia a także środowisko, w którym funkcjonuje klient np. praca zawodowa, muszą pozostawać ze sobą w harmonii. Dlatego wykonanie makijażu musi uwzględniać wszystkie te elementy.

Odpowiedni wygląd można uzyskać między innymi wykonując taki makijaż, który podkreśli walory urody, zatuszuje mankamenty, nada twarzy pożądaną wyraz. Wykonanie takiego zadania wymaga profesjonalnego przygotowania i odpowiednich umiejętności.

Wizażystka rozpoczyna pracę od zebrania informacji o tym na jaką okazję klient wybiera makijaż, jaką jest osobą, jakich używa kosmetyków na co dzień, czy jest uczulony. Wstępna rozmowa dostarcza informacji niezbędnych do kontynuowania pracy, jest także elementem tworzenia się atmosfery zaufania ważnej w tym zawodzie. Następnie dokonuje szczegółowej analizy kolorystycznej typu urody, rysów twarzy, jej charakterystycznych cech, rodzaju cery, wad skóry twarzy a także osobowości klienta, w celu wykonania odpowiedniego makijażu. Wyobrażenie efektu jaki pragnie uzyskać jest niewątpliwie ważnym elementem dobrego wykonania pracy.

Wizażystka pracuje rękami. Używając wacików, pędzli, gąbek lub palców, nanosi na twarz poszczególne kosmetyki. Znajomość kosmetyków i ich walorów ma w tym zawodzie duże znaczenie. Najpierw przygotowuje odpowiedni podkład, na który nanosi tzw. kosmetyki kolorowe. Używa podkładów przyciemniających lub rozjaśniających cerę. Dobiera rodzaj pudru (płynny, w piance, w paście) i odpowiedni jego odcień. Wykonuje makijaż policzków, oczu, brwi, ust, stosując ołówki, konturówki, cienie do powiek, tusze do rzęs, sztuczne rzęsy, pomadki do ust. Odpowiednimi kolorami podkreśla i wydobywa naturalne walory urody, uwypukla je bądź maskuje. Maskowanie wymaga tuszowania wad skóry twarzy takich jak: wygładzanie cery, likwidowanie sińców pod oczami. przebarwień, plam, blizn, popękanych naczynek krwionośnych. Dla uzyskania pożądanego efektów posługuje się sposobami malarskimi.

Wizażystka uwzględnia sytuację i warunki, w których będzie przebywał klient oraz jego cechy indywidualne tak, aby dopasowując do siebie obie te kwestie, klient czuł się dobrze. Nie jest to wcale łatwe. Każdy klient, każda twarz będzie nowym, artystycznym wyzwaniem.

Usługa w zakresie wizażu obejmuje podkreślanie urody, kamuflaż, metamorfozę oraz wydobywanie niektórych cech takich jak: tajemniczość, niewinność, seksapil.

Dostosowując makijaż do różnych wymagań wykonuje się:

- makijaż naturalny
- makijaż okolicznościowy (śluby, bale, przyjęcia, bankiety, studniówki, różne imprezy)
- makijaż do sesji zdjęciowych
- makijaż do pokazów mody
- makijaż ekstrawagancki, awangardowy, techno, szokujący.

Po zakończeniu makijażu wizażystka może doradzić klientce dobór kosmetyków określonych firm, fryzurę i kolor włosów odpowiedni do typu urody, barwy strojów, jakie powinna preferować a jakich zdecydowanie unikać. Wymaga to stałego śledzenia trendów w kosmetologii: nowych sposobów i technik malowania twarzy, rodzajów kosmetyków itp. Twórcza postawa wobec tego zawodu może zaowocować opracowywaniem nowych autorskich wzorów makijażu.

Wizażystka pracuje samodzielnie. Musi umieć przeprowadzić wywiad z klientem na temat jego przyzwyczajzeń i oczekiwań, musi samodzielnie podjąć decyzję co do kolejności i sposobów wykonania pracy. Odpowiada za stworzenie przyjaznej atmosfery i za komfort klienta.

Wymagania co do efektów, jakie ma uzyskać wizażystka po wykonaniu makijażu artystycznego mogą być określone przez osoby, z którymi wizażystka współpracuje. Może to być fotograf, kreator mody,

reżyser teatralny, telewizyjny i filmowy, charakteryzator, stylistka. Wówczas, chociaż praca wizażystki ma charakter indywidualny, musi ona uwzględnić uwagi, sugestie i propozycje tak, aby wykonana praca była dla wszystkich satysfakcjonująca.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Wykonanie makijażu artystycznego wymaga szerokiej gamy różnorodnych kosmetyków. W świecie istnieje bardzo wiele firm kosmetycznych, które prześcigają się między sobą w tworzeniu coraz to nowych produktów. Konkurencja ta, a także potrzeba pozyskiwania klientów, którzy byliby zainteresowani nowo produkowanymi kosmetykami wpłynęła na powstanie zawodu wizażystki.

Firmy kosmetyczne zatrudniają osoby zainteresowane tą dziedziną. Szkolą je zarówno w zakresie wiedzy na temat kosmetyków jak również umiejętności wykonywania makijażu. Przeszkolone wizażystki w różny sposób przyczyniają się do zainteresowania konsumentów kosmetykami firmy. Organizują pokazy makijażu w dużych punktach sprzedaży. Zajmują się sprzedażą bezpośrednią, często połączoną z instruktażem wykonywania makijażu. Wykonują makijaż modelkom reklamującym kosmetyki w folderach, mediach i podczas pokazów.

Praca wizażystki może odbywać się w różnych miejscach. Jej warsztat pracy to dość ciężka walizka, w której znajdują się wszystkie środki potrzebne do wykonania makijażu. Miejscem wykonywania pracy mogą być różne środowiska np. dom klienta bądź zakład pracy, plan filmowy czy telewizyjny, studio, a nawet plener. Wiąże się to z przebywaniem w różnych miejscach i wymaga niejednokrotnego przemieszczania się.

Największym obciążeniem w tej pracy jest wymuszona pozycja ciała a przede wszystkim schylenie się, co niekorzystnie wpływa na układ kostny i kręgosłup. Pozycja stojąca może u niektórych osób powodować schorzenia kończyn dolnych jak np. żyłaki, płaskostopie.

Inaczej wygląda praca w zakładzie kosmetycznym, gabinecie czy salonie wizażu. Komfort pracy znacznie poprawia właściwy fotel dla klienta, mogący zmieniać swoją wysokość, dobre jakościowo lustro oraz właściwe oświetlenie

warunki społeczne

Wizażystka wykonuje pracę indywidualnie i samodzielnie. Sama przygotowuje stanowisko pracy oraz decyduje o zastosowaniu techniki i metody pracy. Dobrze wykonany makijaż jest rodzajem dzieła artystycznego, wymagającego skupienia, stworzenia wizji i skutecznej realizacji. Mimo to zasadniczą cechą tego zawodu jest stały kontakt z ludźmi. Każdy klient wymaga indywidualnego podejścia, rozmowy, porady. Kontakt ten jest istotny dla obu stron. Wizażystka może zrealizować oczekiwania klienta, może też wpłynąć na zmiany tych oczekiwań podkreślając najlepsze z artystycznego punktu widzenia walory twarzy. Rozumiejąc wymagania klienta może jednocześnie kształtować jego potrzeby.

Wizażystka współpracując z twórcami filmowymi, telewizyjnymi, teatralnymi, twórcami pokazów mody, charakteryzatorami; musi umieć wsłuchać się w ich oczekiwania, jednakże sama również może twórczo uczestniczyć w przygotowywaniu wizerunku modeli.

warunki organizacyjne

Wizażystka nie ma normowanego czasu pracy. Pracuje w różnych godzinach, w dni robocze i dni ustawowo wolne od pracy. Czas pracy jest uzależniony od wiedzy, wprawy i doświadczenia wizażystki, a także od warunków, w których wykonuje pracę. Czas wykonania jednego makijażu może trwać średnio od kilkudziesięciu minut do 2 godzin. Praca może odbywać się o różnych porach dnia a nawet nocy jeżeli wykonanie usługi będzie wymagać takiego terminu.

Wizażystka pracująca poza gabinetem kosmetycznym często musi się przemieszczać co wymaga dobrej organizacji czasu i planowania. Największe obciążenie pracą wiąże się z popularnymi świętami, uroczystościami, kiedy zapotrzebowanie na „piękny wygląd” bardzo wzrasta.

Zasadniczo praca wizażystki odbywa się bez nadzoru zwierzchników oraz poza zależnością organizacyjną. Jednakże wówczas, gdy zatrudniana jest w ramach etatu (np. telewizja, teatr), podlega standardowym regułom pracowniczym.

Specyficznego nadzoru na bieżąco dokonuje klient, który kontroluje efekty pracy wizażystki i w razie niezadowolenia może to okazać. Dlatego czasami wizażystki proponują swoim klientom makijaż próbny, który zapobiega późniejszym nieporozumieniom. Etyczną i moralną odpowiedzialność wobec klienta za jakość wykonanego makijażu ponosi sama wizażystka.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Chociaż nie jest to zawód wymagający specjalnego stroju, to duże znaczenie ma prezencja i schludność. Z tego względu wizażystka powinna zadbać o estetykę własnego stroju i makijażu.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy wizażystki jakim jest zadowolenie klienta, cechą niezbędną w tym zawodzie jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi. Wizażystka musi dbać o dobre samopoczucie klientów. Powinna mieć coś z psychologa, który chętnie wysłucha i chętnie nawiąże rozmowę. Życzliwość i umiejętność postępowania z ludźmi, takt i wyrozumiałość są ważnymi atutami w tej pracy.

Nie należy ulegać nastrojom klienta, który może demonstrować niecierpliwość, nieufność, podejrzliwość. Wizażystka powinna być osobą pogodną, o łagodnym usposobieniu, która stworzy miłą atmosferę sprzyjającą relaksacji i rozluźnieniu klienta.

Równie istotne w tym zawodzie są uzdolnienia plastyczne. Wizażystka musi być osobą twórczą, obdarzoną wyobraźnią. Musi znać techniki malarskie, pozwalające na uzyskanie zamierzonego efektu. Niezwykle cenna jest spostrzegawczość, dobre rozróżnianie barw oraz ich odcieni. Materiał podlegający zabiegom malarskim jest człowiek i jego bezcenna twarz. Toteż możliwość eksperymentowania lub liczne poprawki nie wchodzi w rachubę.

Cenna jest zatem dobra koordynacja wzrokowo – ruchowa czyli współdziałanie narządu wzroku i ruchu co pozwala na precyzyjne wykonanie makijażu.

Istotna jest wysoka sprawność manualna, zręczność rąk i palców, którymi wizażystka posługuje się jak narzędziami.

Wizażystkę powinna cechować cierpliwość oraz umiejętność skupiania się na wykonywanej pracy, przy jednoczesnym utrzymaniu słownego kontaktu z klientem. Jest to podzielność uwagi, dzięki której istnieje szansa na dobre wykonanie pracy i towarzyszenie klientowi np. poprzez słuchanie go, informowanie, wyjaśnianie.

Samodzielność i umiejętność podejmowania decyzji to atuty profesjonalizmu, którego oczekuje każdy klient. Cechą pożądaną jest gotowość do ciągłego uczenia się, wychwytywanie nowości kosmetycznych pojawiających się na rynku, orientowanie się w aktualnych trendach mody

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca wizażystki określana jest w kategorii obciążenia fizycznego za pracę lekką. Wymogiem zawodu jest jednak dobre zdrowie ogólne.

Duże znaczenie dla powodzenia w zawodzie ma sprawność układu kostno – stawowego, sprawność narządu wzroku oraz zmysł dotyku.

Pracę w zawodzie eliminują następujące schorzenia: choroby ograniczające sprawność manualną, daltonizm, wady wzroku nie dające się korygować, głuchota, zaburzenia równowagi, alergia na kosmetyki, nosicielstwo chorób zakaźnych.

Przeciwwskazaniem do wykonywania tego zawodu są też problemy z kręgosłupem, żylaki, płaskostopie oraz choroby skóry rąk.

Bezwzględny warunkiem pracy w zawodzie jest wysoka higiena osobista. Świeży oddech, zapobieganie poceniu się, nieskazitelnie czyste ręce są warunkiem wykonywania tego zawodu, tak aby klient bez obawy poddał się zabiegom wizażystki.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba pragnąca podjąć pracę w tym zawodzie powinna posiadać wykształcenie średnie. Naukę wizażu proponują policealne szkoły publiczne i niepubliczne.

Organizowane są też kursy i szkolenia specjalistyczne oraz warsztaty. Większość szkół proponuje naukę systemem zaocznym.

Najczęściej proponowana oferta kształcenia obejmuje nie sam zawód wizażystki, lecz połączenie zawodów wizażystka – stylistka. Niektóre ośrodki proponują dwustopniowe szkolenie. Propozycje szkoleniowe są bardzo różne zarówno w odniesieniu do programu jak i czasu trwania szkolenia – od trzech dni do dwóch lat. Podejmując decyzję o wyborze drogi kształcenia w tym zawodzie, należy odpowiedzieć sobie na pytanie czy zależy mi na przygotowaniu zawodowym, czy decyduję się na szkolenie na własny użytek. Najczęściej w zawodzie pracują kobiety, ale nie jest to wymóg bezwzględny.

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Zasadniczo w zawodzie wizażystki nie można awansować na wyższy poziom w hierarchii, lecz można wskazać na możliwości rozszerzenia kompetencji o umiejętności w zawodach pokrewnych.

Pewną formą awansu jest ukończenie szkoły, która ma dobrą pozycję na rynku, bądź wskazanie na współpracę z osobą, która cieszy się uznaniem wśród profesjonalistów. Awansem może być też otwarcie własnego salonu usługowego i pozyskanie klientów. Swoją pozycję na rynku zawodowym można wzmacniać uczestnictwem w licznych konkursach i mistrzostwach makijażu w kraju i za granicą.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie wizażystki mogą podjąć pracę osoby starsze pod warunkiem, że posiadają odpowiednie kwalifikacje, warunki zdrowotne oraz predyspozycje wymagane w tym zawodzie.

ZAWODY POKREWNE

Stylistka

Kosmetyczka

Charakteryzatorka

LITERATURA

E. Klensch, Styl to Ty, Wydawnictwo Thilip Wilson Warszawa 1998

E. M. Kub, S. Sedlmater, Stylizacja twarzy, Diogenes, Warszawa 2001, G.W. Bertelsmann

C. Menner, R. von Samson, Makijaż idealny, Wydawnictwo Amber-J. Wolewicz, Warszawa 1999

L. Meredith, Makijaż i jego magia, Warszawski Dom Wydawniczy 1995

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Większość wizażystek pracuje w prywatnych salonach wizażu. W tym zawodzie wskazane jest samozatrudnienie, gdyż firmy które potrzebują pracownika coraz częściej proponują zakupienie usługi poprzez podpisanie umowy z firmą, a nie na drodze indywidualnego zatrudnienia.

W zawodzie tym nie odnotowuje się wysokiego bezrobocia. Można przypuszczać, że zawód będzie się rozwijał, gdyż rośnie zapotrzebowanie na usługi osobiste. Wizażystki znajdują zatrudnienie w różnych zakładach usługowych: kosmetycznych, fryzjerskich, w studiach charakterystyki i stylizacji, zwłaszcza gdy posiadają więcej umiejętności (stylizacja, kosmetyka, fryzjerstwo). Inne możliwości zatrudnienia to film, teatr, telewizja, agencje reklamy, firmy kosmetyczne.

Zarobki w tym zawodzie są bardzo zróżnicowane.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Wizażystka** - (3470106), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 55 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	7
Kujawsko-pomorskie	8
Lubelskie	4
Lubuskie	0
Łódzkie	2
Małopolskie	1
Mazowieckie	10
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	4
Śląskie	7
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	5
Zachodniopomorskie	5

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Wizażystka** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Plastycy wynosiło 1941,87. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1945,42
Kujawsko-pomorskie	1883,45
Lubelskie	1952,49
Lubuskie	1102,5
Łódzkie	1734,59
Małopolskie	1543,18
Mazowieckie	2733,91
Opolskie	1250,07
Podkarpackie	1577,84

Podlaskie	1632,73
Pomorskie	1702,38
Śląskie	1714,06
Świętokrzyskie	1837,94
Warmińsko-mazurskie	1647,41
Wielkopolskie	1881,26
Zachodniopomorskie	1590

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Plastycy, wynosiła 1887. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	206
Kujawsko-pomorskie	57
Lubelskie	57

Lubuskie	10
Łódzkie	232
Małopolskie	151

Gastronomia, hotelarstwo, usługi domowe

Mazowieckie	393
Opolskie	32
Podkarpackie	167
Podlaskie	34
Pomorskie	19
Śląskie	251

Świętokrzyskie	38
Warmińsko-mazurskie	56
Wielkopolskie	164
Zachodniopomorskie	20

TOM II.

Rozdział.VI. Ochrona zdrowia.

VI.A.LEKARZE I FARMACEUCI

LEKARZ

Kod: 2231

Inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Podstawowym celem pracy lekarza jest udzielanie świadczeń zdrowotnych, a w szczególności badanie stanu zdrowia, rozpoznawanie chorób i zapobieganie im, leczenie i rehabilitacja chorych, udzielanie porad lekarskich, z także wydawanie opinii i orzeczeń lekarskich.

W zawodzie lekarza istnieje kilkanaście różnych specjalności – w podstawowych dziedzinach medycyny oraz w szczegółowych dziedzinach medycyny. Inaczej można podzielić je na zabiegowe (chirurg, anestezjolog) i nie zabiegowe (urolog, pediatra, dermatolog, internista).

W szczegółowych dziedzinach medycyny są to np.: kardiolog, endokrynolog, diabetolog, gastrolog.

W zależności od specjalizacji czynności wykonywane przez lekarza mogą się różnić. Lekarz w początkowej fazie kontaktu z pacjentem przeprowadza z nim wywiad. Poprzez komunikację werbalną uzyskuje informacje o dolegliwościach, a następnie bada chorego dotykając go, osłuchując słuchawkami, oglądając, uciskając określone miejsca, mierząc temperaturę, ciśnienie.

W uzasadnionych przypadkach lekarz może skierować chorego na dodatkowe badania, pozwalające na postawienie trafnej diagnozy, np.: analizy krwi, moczu, posiewy, wymazy, usg, zdjęcia rentgenowskie.

Czasami są również konieczne badania specjalistyczne wymagające nowoczesnej aparatury, np. rezonans magnetyczny, badania EEG, tomografia komputerowa.

Podczas badania lekarz również w niektórych przypadkach korzysta z różnych narzędzi i urządzeń, np. młotek neurologiczny, pęseta, wziernik, spirometr, fotel ginekologiczny, tonometr (oznaczający ciśnienie tętnicze).

W specjalizacjach zabiegowych lekarze dodatkowo korzystają z innych urządzeń i narzędzi niezbędnych podczas wykonywania operacji i zabiegów, np. skalpel, pęseta, młotek chirurgiczny, dłuto, wiertło, ssaki, nici chirurgiczne.

Dla lekarza np. o specjalizacji ortopeda-traumatolog istotne znaczenie ma również korzystanie z narzędzi pozwalających na unieruchomienie uszkodzonej czy złamanej kończyny, np. druty, szyny, bądź w ostateczności założenie gipsu.

W niektórych specjalnościach szczególne znaczenie ma diagnozowanie chorób, np.

w radiologii na podstawie wyników usg, zdjęć, czy w patomorfologii przez ocenę wycinków narządów pod mikroskopem.

Obok leczenia bardzo istotne znaczenie odgrywa profilaktyka chorób, np. medycyna pracy, lekarz rodzinny, pediatra, dermatolog, wenerolog, medycyna morska.

Generalnie praca lekarza należy do prac lekkich z wyłączeniem określonych specjalizacji zabiegowych, jak np. chirurg, ortopeda, które określa się mianem średnio ciężkich.

Lekarze medycyny mogą podejmować zatrudnienie zarówno w dużych szpitalach jak i mniejszych zakładach opieki zdrowotnej. Zdecydowanie spokojniejsza praca ma miejsce w przychodni, gdzie na ogół obowiązują stałe godziny pracy.

Inaczej jest w szpitalu, gdzie lekarz ma obowiązek wypełnienia określonej liczby dyżurów dziennonocnych, sprawując stały nadzór nad chorymi.

Lekarz cały czas podczas swej pracy ma kontakt z ludźmi, decydując o leczeniu, podawaniu leków, stosowaniu diety, prowadzeniu określonego trybu życia, ćwiczeniach rehabilitacyjnych, wizytach kontrolnych. Wypisuje recepty, prowadzi dokumentację medyczną.

Ochrona zdrowia

Niektórzy lekarze wykonują prace naukowo-dydaktyczną: przygotowują i wygłaszają wykłady, publikują artykuły w czasopismach, szkolą studentów i lekarzy przygotowujących się do specjalizacji.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca lekarza odbywa się w budynkach – pomieszczeniach zamkniętych takich jak: szpitale – gabinety lekarskie, sale chorych, ambulatoria, sale operacyjne; przychodnie, gabinety prywatne.

Lekarz pogotowia musi być przygotowany do pełnienia swych obowiązków w różnych warunkach pogodowych udzielając pierwszej pomocy na miejscach wypadku.

Lekarze również wyjeżdżają na tzw. wizyty domowe – zamawiane przez pacjentów, bądź wynikające z opieki np. nad ludźmi starszymi czy niemowlętami (tzw. wizyty patronażowe).

Lekarz w swej pracy ma również styczność z wieloma czynnikami niebezpiecznymi i szkodliwymi dla jego zdrowia.

Radiolodzy mają do czynienia ze szkodliwym promieniowaniem jonizującym i polem elektromagnetycznym, na sali operacyjnej i w ośrodkach intensywnej opieki medycznej lekarz styka się z gazami medycznymi (środki znieczulające) oraz substancjami alergennymi.

Mając stały kontakt z osobami chorymi lekarz może zachorować na choroby zakaźne, szczególnie te wirusowe, np. infekcje górnych dróg oddechowych (angina) lub choroby zakaźne wieku dziecięcego (ospa, odra różyczka).

Wykonując czynności zabiegowe i mając kontakt z krwią pacjenta jest narażony na wirusowe zapalenie wątroby (żółtaczka zakaźna) i inne schorzenia przenoszone drogą bezpośredniego kontaktu.

Ponadto istnieje również duże ryzyko zarażenia w przypadku dokonywania badań u osób zarażonych wirusem HIV. W niektórych specjalnościach istotny wpływ na prace lekarza ma hałas, wynikający z pracy urządzeń medycznych monitorujących pacjenta.

warunki społeczne

Praca lekarza w bardzo dużym stopniu związana jest z bezpośrednim kontaktem z ludźmi. Polega ona na nawiązaniu kontaktu z chorym i jego rodziną, wyjaśnieniu celu i potrzeby leczenia, łagodzeniu lęku i niepokoju.

W niektórych przypadkach narażona jest na konflikty z ludźmi. Dotyczy to przede wszystkim przypadków w stanach bezpośredniego zagrożenia życia chorego, konieczności poinformowania rodziny o ciężkiej chorobie czy śmierci bliskich osób. Wymagane jest indywidualne i bardzo taktowne podejście do określonego przypadku.

Praca lekarza ma zwykle charakter indywidualny. Sam bada chorego, diagnozuje, podejmuje decyzje o działaniu leczniczym, wykonuje zabiegi.

Dokonyuje konsultacji z innymi lekarzami bardziej doświadczonymi lub reprezentującymi inną specjalność.

Przed wszystkim w specjalnościach zabiegowych jest to również forma pracy zespołowej, dlatego ważna jest umiejętność pracy w grupie, wzajemne zaufanie, łatwość nawiązywania kontaktów, dobre stosunki międzyludzkie. Na co dzień lekarz współpracuje zarówno z innymi kolegami lekarzami jak i personelem pomocniczym (pielęgniarki, laborantki).

warunki organizacyjne

Lekarz pracuje w zależności od etatu około 6-9 godzin dziennie. Bardzo często organizuje sobie dodatkowe godziny w innym miejscu pracy. Przykładowo, będąc zatrudniony etatowo w szpitalu przyjmuje pacjentów w poradni, przychodniach przyzakładowych lub dyżuruje w pogotowiu.

Będąc zatrudniony w szpitalu etatowo obowiązany jest do pełnienia całodobowych dyżurów. Oprócz opiekowania się chorymi lekarz musi prowadzić także dokumentację medyczną dotyczącą swoich pacjentów.

Praca lekarza odbywa się zarówno w dzień jak i w nocy, w dni powszednie oraz święta. Praktycznie praca lekarza jest samodzielna, indywidualna, w mniejszym bądź większym stopniu nadzorowana przez przełożonego.

Lekarz może występować w swej pracy w roli podwładnego (np. stażysta), ale również zwierzchnika (np. ordynator).

Ochrona zdrowia

W zasadzie lekarz pracuje w stałym miejscu pracy, czasami istnieje możliwość wyjazdów służbowych do innego miasta lub kraju, np. na konferencje naukowe, zjazdy, sympozja, kontrole. Charakter pracy jest nie zrutynizowany (każdy pacjent wymaga indywidualnego podejścia do niego jak i choroby). Lekarz odpowiada za bezpieczeństwo i zdrowie ludzi, ponosi odpowiedzialność społeczno-moralną i zawodową.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najważniejszą wartość w pracy lekarza stanowi życie i zdrowie pacjenta, co uzasadnia stawianie lekarzowi wysokich wymagań etycznych i zawodowych. Wykonując swoje obowiązki, ma dostęp do największych tajemnic swoich pacjentów – powinien być dyskretny, obowiązuje go tajemnica lekarska wynikająca z kodeksu etyki lekarskiej.

Lekarz powinien lubić ludzi i umieć z nimi rozmawiać, posiadać umiejętność dostrzegania i wczuwania się w problemy innych ludzi, umieć łatwo nawiązywać kontakt zarówno z dziećmi, jak i ze starszymi oraz pragnąć przynieść chorym ulgę w cierpieniu, nawet jeżeli nie może przywrócić zdrowia.

Nauka i wiedza medyczna są podstawowym narzędziem pracy lekarza. Wiedza z zakresu biologii, fizyki, chemii, psychologii jest bardzo potrzebna, ale zawód ten wymaga także zaangażowania emocjonalnego. Chorzy oczekują czasem bardziej, współczucia, "dobrego słowa", niż przepisania właściwych tabletek. Lekarz powinien być sumienny, dokładny i spostrzegawczy, aby nie przeoczyć nawet drobnych objawów chorobowych. Musi umieć myśleć i wyciągać wnioski, kojarzyć fakty, określać związki przyczynowo-skutkowe co pozwoli mu postawić dokładne rozpoznanie i zlecić właściwe leczenie.

Powinien mieć dobrą pamięć ze względu na konieczność przyswojenia obszernej wiedzy fachowej (nazwy anatomiczne po polsku i po łacinie, nazwy chorób, leków). Dobra pamięć jest także bardzo przydatna nie tylko w uczeniu się, ale i w zapamiętywaniu historii chorób pacjentów. Pracując w zmieniających się warunkach i sytuacjach, powinien umieć się do nich dostosować i nie zważając na drobiazgi, zajmować się sprawami zasadniczymi.

Bardzo ważna jest również u lekarza odporność emocjonalna czyli opanowanie w sytuacjach trudnych (np. chirurg, lekarz pogotowia) i zdolność do efektywnych działań mimo wynikających jakichkolwiek trudności. Dobrze, aby potrafił organizować pracę sobie i innym, potrafił podporządkować się szefom (ordynatorowi, kierownikowi przychodni) i równocześnie umiał pełnić rolę przełożonego niższego personelu - pielęgniarek, salowych, rejestratorek.

Praca lekarza w niektórych specjalnościach ma charakter pracy zespołowej (np. chirurg), dlatego ważna jest umiejętność pracy w grupie, wzajemne zaufanie, dobre stosunki interpersonalne (współdziałanie na sali operacyjnej).

Do sukcesów w pracy lekarza konieczna jest dyspozycyjność, dawanie oparcia innym, poczucie zrozumienia, a także miły sposób bycia.

Niekorzystnie rzutują takie cechy jak; opryskliwość, obojętność, lekceważenie, nerwowość, pośpiech w pracy.

Do cennych cech lekarza należy również umiejętność szybkiego podejmowania decyzji, pracy w szybkim tempie nabierająca szczególnego znaczenia w sytuacjach zagrożenia życia pacjenta, gdy konieczne jest podejmowanie natychmiastowych działań.

W wielu specjalnościach ważne są zdolności manualne (okulista), a w specjalnościach zabiegowych (chirurg, ginekolog) są one wręcz niezbędne. Lekarze, którzy mają kontakt z dużą ilością urządzeń technicznych (radiolog, anestezjolog) powinni znać zasady ich działania i umieć je obsługiwać, w czym pomocne są zainteresowania techniczne.

Zainteresowania naukowe niezbędne są w pracy w uczelniach i w instytutach. Umiejętności dydaktyczne istotne są zwłaszcza dla nauczycieli akademickich, ale inni lekarze też często biorą udział w szkoleniu studentów i osób zdobywających specjalizację.

Ze względu na stały postęp medycyny, lekarz powinien odczuwać potrzebę stałego rozszerzania swej wiedzy i uczestniczyć w szkoleniach i kursach, a także czytać prasę fachową.

Ochrona zdrowia

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca lekarza zalicza się do prac lekkich (niektóre specjalności określa się jako pracę średnio ciężką, np. ortopedia, rehabilitacja medyczna).

Przy podejmowaniu pracy nie obowiązują szczególne wymagania zdrowotne. Ważny jest ogólnie dobry stan zdrowia, zwłaszcza, aby sprostać nocnym dyżurom, wysoka sprawność fizyczna na przykład podczas wykonywania wielogodzinnych operacji czy praca w pogotowiu ratunkowym odbywająca się czasami w różnych warunkach pogodowych.

W specjalnościach wymagających precyzji, np. chirurgia, okulistyka, szczególnie ważna jest sprawność rąk, palców i dobry wzrok. Przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu lekarza są choroby psychiczne, nosicielstwo przewlekłych chorób zakaźnych, dysfunkcja kończyn górnych, zniekształcenia ogólne ciała.

W niektórych specjalnościach nie zabiegowych dopuszcza się zatrudnienie osoby z dysfunkcją kończyn dolnych czy niedosłuchem np. radiologia, patomorfologia - są to jednak sytuacje wyjątkowe i dotyczą raczej osób, które stały się niepełnosprawne będąc już lekarzami.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy lekarza jest ukończenie wyższych studiów na wydziale lekarskim akademii medycznych. Studia trwają 6 lat. Kończąc je, uzyskuje się tytuł lekarza medycyny.

Po studiach obowiązuje odbycie nie krótszego niż 12 miesięcy stażu podyplomowego w podstawowych dziedzinach medycyny (interna, pediatria, chirurgia, ginekologia).

Lekarz odbywający staż podyplomowy wykonuje zawód na podstawie ograniczonego prawa wykonywania zawodu lekarza. Lekarz odbywający staż jest praktycznie cały czas pod kontrolą lekarza – opiekuna. Stażysta nie jest uprawniony do wystawiania recept oraz wydawania opinii i orzeczeń lekarskich.

Po zaliczeniu stażu (zdaniu egzaminu) otrzymuje się prawo wykonywania zawodu.

Następnie można ubiegać się o specjalizację

Nowe zasady uzyskania specjalizacji określa rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy stomatologów (Dz.U. nr 31). Z tych przepisów prawnych wynika, że liczbę osób, która będzie mogła rozpocząć specjalizację w poszczególnych dziedzinach będzie ustalał Minister Zdrowia i Opieki Społecznej po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Lekarskiej. Nie wszyscy chętni będą mogli otworzyć specjalizację.

Lekarz będzie odbywał specjalizację według programu opracowanego przez Centrum Metodyczne Kształcenia Podyplomowego, zatwierdzonego przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej.

Przyszły specjalista będzie musiał zaliczyć zajęcia praktyczne i teoretyczne, uczestniczyć w zabiegach, kursach i szkoleniach oraz pełnić dyżury lekarskie na określonych oddziałach szpitalnych.

Nowe przepisy wprowadzają jednostopniowość specjalizacji. Mogą ją prowadzić tylko placówki określone przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej. Wniosek lekarza o otwarcie wybranej specjalizacji przyjmować będzie właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata wojewódzki ośrodek metodyczno-organizacyjny dwa razy w roku: do 15 maja i do 15 grudnia.

Przygotowanie do egzaminu specjalizacyjnego odbywa się w okresie od 2 do 6 lat w zależności od dziedziny medycyny. Jest to egzamin państwowy, zorganizowany centralnie poza jednostką szkolącą. W związku z niedoborem lekarzy rodzinnych najwięcej etatów rezydenckich jest dla lekarzy, którzy ukończyli staż i chcieliby kontynuować specjalizację z zakresu medycyny rodzinnej. Specjalizacja ta trwać będzie 4 lata.

6 lat w zakresie np. chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, ginekologii i położnictwa, urologii.

Ponadto lekarz powinien wykazać się znajomością przynajmniej jednego z języków obcych :angielskiego, niemieckiego, francuskiego, aby móc korzystać z literatury fachowej. Przydatna jest umiejętność pracy na komputerze.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Ochrona zdrowia

W zawodzie lekarza występują duże możliwości rozwoju kariery zawodowej. Po ukończeniu studiów lekarz pracuje na stanowisku stażysty, następnie asystenta, jeśli natomiast posiada etat naukowy są to kolejno stanowiska asystenta, adiunkta, docenta, profesora.

Kolejne szczeble awansu w hierarchii zawodowej uzyskuje się w miarę zdobywania specjalizacji i tytułów naukowych (np. doktora) .

Nowe zasady uzyskania specjalizacji określa rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy stomatologów (Dz.U. nr 31).

Przyszły specjalista będzie musiał zaliczyć zajęcia praktyczne i teoretyczne, uczestniczyć w zabiegach, kursach i szkoleniach oraz pełnić dyżury lekarskie na określonych oddziałach szpitalnych.

Nowe przepisy wprowadzają jednostopniowość specjalizacji. Mogą ją prowadzić tylko placówki określone przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej.

Przygotowanie do egzaminu specjalizacyjnego odbywa się w okresie od 2 do 6 lat w zależności od dziedziny medycyny. Ukończenie specjalizacji uprawnia do zajmowania stanowisk kierowniczych (ordynator, kierownik zakładu, przychodni, instytutu).

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Występują dość ograniczone możliwości podjęcia pracy w zawodzie lekarza przez osoby starsze. Lekarz, który nie wykonuje swego zawodu po ukończeniu studiów przez okres dłuższy niż 5 lat (zgodnie z „ustawą o zawodzie lekarza, art. 10.3), ma obowiązek odbycia przeszkolenia oraz powiadomienia o tym właściwej okręgowej rady lekarskiej.

Wymóg ten jest spowodowany bardzo szybkim tempem rozwoju wiedzy medycznej, zmieniającymi się metodami leczenia oraz wykorzystaniem w coraz większym zakresie wielu urządzeń technicznych (komputery, aparatura medyczna).

ZAWODY POKREWNE

Lekarz dentysta
Biolog
Lekarz weterynarii
Epidemiolog
Farmaceuta
Rehabilitant
Mikrobiolog
Technik analityki medycznej

LITERATURA

Robert Berkow, M.D.
„MSD MANUAL” podręcznik diagnostyki i terapii (pierwsze wydanie polskie)
Wrocław 1995
Urban&Partner
Alicja Chwalibogowska-Podlowska
„Leki współczesnej terapii”
Split Trading 1996
Wydawnictwo Fundacji PB Buchnera
Bojdydar Latkowski
„Otorynolaryngologia” – podręcznik dla studentów medycyny i stomatologii
Warszawa 1995
Wydawnictwo Lekarskie PZWL
Witold Orłowski
„Nauka o chorobach wewnętrznych” – (w VIII tomach)
Warszawa 1992 wydanie II
Wydawnictwo Lekarskie PZWL

Tadeusz Kielanowski
„Etyka i deontologia lekarska”

Ochrona zdrowia

Warszawa 1985
Wydawnictwo Lekarskie PZWL

Piotr Zaborowski
„Filozofia postępowania lekarskiego”
Warszawa 1990
Wydawnictwo Lekarskie PZWL

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Zawód lekarza jest zawodem dość często spotykanym, ilość zatrudnionych utrzymuje się na podobnym poziomie. Lekarze zwykle są pracownikami sfery budżetowej.

Pracują w szpitalach, przychodniach, instytutach, ostatnio coraz częściej w spółdzielniach lekarskich i gabinetach prywatnych.

Lekarze znajdują zatrudnienie na terenie całego kraju, zarówno w mieście, jak i na wsi. Dość dobre warunki zatrudnienia lekarzy występują w okolicach województw: mazowieckiego, łódzkiego, wielkopolskiego. Znacznie gorzej sytuacja kształtuje się w rejonach województwa podkarpackiego, lubelskiego, podlaskiego. Największa liczba pracuje jednak w dużych miastach - zwłaszcza tych, w których mają swe siedziby akademie medyczne. Najwięcej spośród osób kończących medycynę jest chętnych do podjęcia pracy

w miejskim szpitalu, bowiem przyspiesza to i ułatwia zdobycie specjalizacji. Dlatego o tego rodzaju etaty jest więc najtrudniej. Najmniej lekarzy pragnie pracować na wsi, z dala od szpitali, w których mogliby się szkolić.

Zgodnie z ustawą o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, środki na opiekę zdrowotną pochodzą ze składek osób ubezpieczonych i dopłat z budżetu państwa na usługi specjalistyczne, szczególnie kosztowne. Zarządza tymi Narodowy Fundusz Zdrowia.

Na rynku usług medycznych, dobrze prosperują indywidualne i specjalistyczne praktyki lekarskie. Część lekarzy prowadzi praktyki prywatne bez współpracy z NFZ

Lekarze podejmują często dodatkową pracę: dodatkowe dyżury na oddziałach szpitalnych, dyżury w pogotowiu ratunkowym lub punktach pomocy doraźnej;

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Lekarz** - (22201), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 508 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	47
Kujawsko-pomorskie	23
Lubelskie	14
Lubuskie	5
Łódzkie	68
Małopolskie	15
Mazowieckie	84
Opolskie	3
Podkarpackie	21

Podlaskie	41
Pomorskie	59
Śląskie	42
Świętokrzyskie	10
Warmińsko-mazurskie	14
Wielkopolskie	39
Zachodniopomorskie	23

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Lekarz** wynosiła 220. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	20
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	5
Lubuskie	0
Łódzkie	37
Małopolskie	13
Mazowieckie	40
Opolskie	2
Podkarpackie	4

Podlaskie	2
Pomorskie	39
Śląskie	20
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	33
Zachodniopomorskie	2

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Lekarze medycyny wynosiło 3007,1. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2693,82
Kujawsko-pomorskie	2975,06
Lubelskie	2831,16
Lubuskie	3490,91

Łódzkie	2950,24
Małopolskie	2758,66
Mazowieckie	3208,32
Opolskie	3224,52

Ochrona zdrowia

Podkarpackie	3337,53
Podlaskie	2441,53
Pomorskie	3387,42
Śląskie	2733,7
Świętokrzyskie	3236,47

Warmińsko-mazurskie	3524,35
Wielkopolskie	3518,84
Zachodniopomorskie	3190,92

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Lekarze medycyny, wynosiła 56558. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	4873
Kujawsko-pomorskie	2009
Lubelskie	3753
Lubuskie	1179
Łódzkie	5338
Małopolskie	4773
Mazowieckie	9592
Opolskie	1369
Podkarpackie	2505

Podlaskie	2969
Pomorskie	3132
Śląskie	7894
Świętokrzyskie	2367
Warmińsko-mazurskie	962
Wielkopolskie	3092
Zachodniopomorskie	751

LEKARZ STOMATOLOG

kod: 2232

inne nazwy zawodu: stomatolog

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Głównym celem pracy lekarza dentysty jest opieka stomatologiczna będąca integralną częścią opieki zdrowotnej. Na opiekę stomatologiczną składa się działalność profilaktyczna, lecznicza i rehabilitacyjna jamy ustnej i narządu żucia.

Działalność profilaktyczna (zapobiegawcza) ma na celu niedopuszczenie do powstania choroby, a działalność rehabilitacyjna – przywrócenie czynności narządu żucia, jeśli choroba lub leczenie upośledza tę czynność. Najprostszym przykładem może być profilaktyka fluorowa, mająca zapobiec powstawaniu próchnicy zębów. Działalność lecznicza staje się konieczna, jeżeli próchnica już zaistnieje, a rehabilitacja jeżeli uzupełnia się braki zębów powstałe właśnie wskutek niedoskonałej działalności profilaktycznej i leczniczej.

Optymalizacją opieki stomatologicznej zajmuje się stomatologia – dział medycyny klinicznej i teoretycznej, nauka o schorzeniach i wadach rozwojowych zębów, przyzębia i jamy ustnej, o ich rozpoznawaniu i leczeniu oraz rehabilitacji.

Współczesna stomatologia rozwinęła wiele odrębnych specjalności:

stomatologia dziecięca – czyli stomatologia wieku rozwojowego zajmuje się krzewieniem oświaty zdrowotnej, wczesnym wykrywaniem wad wrodzonych oraz szeroko rozumianym leczeniem narządu żucia u dzieci i młodzieży od 0 do 18 roku życia

stomatologia zachowawcza – zajmuje się leczeniem chorób zębów i oszczędnej

parodontologia – zajmuje się chorobami przyzębia, chorobami dziąseł i błony śluzowej jamy ustnej

ortodoncja – (ortopedia szczękowa) zajmuje się leczeniem i zapobieganiem skutkom wrodzonych i nabytych wad zębowo-szczękowo-twarzowych

protetyka stomatologiczna – zajmuje się rehabilitacją narządu żucia, to znaczy uzupełnianiem i odbudową za pomocą różnego typu protez brakującego uzębienia

chirurgia stomatologiczna – zajmuje się leczeniem ostrych i przewlekłych chirurgicznych chorób zębów i jamy ustnej

profilaktyka – jest domeną wszystkich wymienionych wyżej specjalności stomatologicznych, w stomatologii bowiem - podobnie jak w innych specjalnościach medycznych - ogromnie ważne jest zapobieganie najczęściej występującym chorobom

radiologia stomatologiczna – wyodrębniła się z radiologii ogólnej ze względu na swą specyfikę.

Lekarz dentysta niezależnie od specjalności, którą wykonuje, rozpoznaje, różnicuje i leczy choroby i wady jamy ustnej i narządu żucia:

Zadania jego obejmują:

–badanie stomatologiczne pacjenta

–nawiązanie kontaktu i współpracy z chorym, wyjaśnienie celu i potrzeby leczenia, łagodzenie lęku i niepokoju

–pobieranie materiału biologicznego do laboratoryjnych badań specjalistycznych

–kierowanie na badania dodatkowe, uzupełniające

–interpretacja i ocena wyników badań pomocniczych (laboratoryjnych, radiologicznych i innych)

–znieczulenie miejscowe, przewodowe i ogólne

–leczenie chorych według zasad swojej specjalności

–współpracę z podległymi pracownikami medycznymi i nadzór nad nimi

–sprawowanie opieki (kontroli) nad pacjentem po zabiegach stomatologicznych

–prowadzenie konsultacji dla innych specjalności medycznych

–sprawowanie nadzoru nad sprzętem stomatologicznym, lekami, środkami opatrunkowymi i materiałami stomatologicznymi

–uczestniczenie w działalnościach dotyczących promocji zdrowia i profilaktyki chorób zębów i jamy ustnej

Ochrona zdrowia

- doskonalenie wiedzy i umiejętności, między innymi uczestnicząc w podyplomowym kształceniu ustawicznym
- prowadzenie dokumentacji lekarskiej (wypisywanie recept, skierowań, zwolnień lekarskich). Ponadto, gdy zaistnieje taka potrzeba, lekarz dentysta może:
 - pełnić dyżury specjalistyczne i udzielać konsultacji za pośrednictwem łączności telefonicznej i wideofonicznej
 - prowadzić badania epidemiologiczne, dotyczące chorób narządu żucia
 - organizować pracę w klinice, oddziale, przychodni lub poradni
 - kierować zakładem lub poradnią (przychodnią) stomatologiczną
 - sprawować funkcję kierownika specjalizacji lekarzy dentystów właściwej specjalizacji
 - brać udział w doskonaleniu zawodowym (szkoleniu) innych pracowników medycznych oraz prowadzić badania naukowe i publikować ich wyniki.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Stomatologia jest jedną z zabiegowych dyscyplin medycyny a miejscem pracy lekarza dentysty jest przede wszystkim gabinet stomatologiczny.

Podstawowymi elementami wyposażenia gabinetu są:

- unit dentystyczny, w którego skład wchodzi: narzędzia do obróbki zęba, ssaki, ślinociągi, strzykawko-dmuchałka, spluwaczka, sprężarka i lampa bezcieniowa oświetlająca pole pracy lekarza dentysty
- fotel dentystyczny umożliwiający (w zależności od typu) umieszczenie pacjenta w dowolnej, najwygodniejszej dla niego jak i dla lekarza pozycji: siedzącej, leżącej lub pośredniej
- asystor, czyli stolik-szafka umieszczona przy fotelu pacjenta w zasięgu ręki lekarza, gdzie znajdują się wszystkie potrzebne w czasie zabiegu materiały, środki dezynfekcyjne i narzędzia ręczne
- krzesło stomatologiczne - o regulowanej wysokości, obrotowe z okrągłym siedziskiem oraz podparciem łokcia i górnej przedniej części tułowia.

Ponadto w gabinecie powinny znajdować się:

- umywalka, sterylizator, aparat do zdejmowania kamienia nazębnego, mieszalniki do „wypełniaczy”, zestaw szafek do przechowywania materiałów stomatologicznych i innych niezbędnych w gabinecie przedmiotów i urządzeń w zależności od rodzaju zabiegów w nim wykonywanych.

W pracy lekarza stomatologa dominują czynności wzrokowo-dotykowe i manipulacyjne, niestety w dość niewygodnej pozycji stojącej lub siedzącej ze skrzyżowaniem ciała ku pacjentowi i koniecznością ciągłego unoszenia rąk w górę. Przy tym jedną nogą obsługuje rozrusznik wiertarki. Pozycji tej towarzyszy znaczne obciążenie statyczne pojedynczych części ciała, co prowadzi do zmęczenia mięśni i wzroku, bólu głowy i uczucia ogólnego wyczerpania.

Najmniej wyczerpująca dla lekarza jest praca w pozycji siedzącej przy leżącym pacjencie. Wymaga ona jednak odpowiedniego wyposażenia stanowiska oraz dobrze wykształconej asystentki zdolnej do czynnego asystowania lekarzowi w pracy na cztery ręce.

Ze względu na wydatek energetyczny 3000 kcal i duże obciążenia statyczne praca lekarza dentysty zalicza się do pracy ciężkiej. Towarzyszy jej hałas mechanicznych narzędzi dentystycznych oraz wibracja, która przenosi się z narzędzia na dłoń lekarza.

Ponadto stały bezpośredni kontakt fizyczny z pacjentem stwarza możliwość zakażenia się różnymi chorobami. Lekarz powinien używać w pracy rękawiczek gumowych i ekranu ochronnego na twarz.

warunki społeczne

Lekarz dentysta podstawowe czynności stomatologiczne w jamie ustnej pacjenta wykonuje osobiście przy asystującej pomocy średniego personelu stomatologicznego.

Tak specyficzny i bliski kontakt z pacjentem może stworzyć dyskomfort zarówno fizyczny jak i psychiczny. Należy uświadomić sobie, że jest to zawód o znacznym prestiżu społecznym, umożliwiający osiągnięcie wysokiej pozycji zawodowej a także finansowej, lecz charakteryzuje się dość istotnymi wymaganiami psychofizycznymi i zdrowotnymi.

Ochrona zdrowia

warunki organizacyjne

Lekarz stomatolog pracuje od 6 do 8 godzin i jest to przeważnie praca dwuzmianowa. W zależności od zajmowanego stanowiska może pełnić całodobowe dyżury, prowadzić badania epidemiologiczne poza miejscem zamieszkania, brać udział w doskonaleniu zawodowym, które również może być organizowane poza miejscem zamieszkania.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Lekarz dentysta ma w większości przypadków do czynienia z pacjentem cierpiącym lub obawiającym się bólu; powinien więc mieć dużą odporność emocjonalną, cierpliwość, umiejętność postępowania z ludźmi, dostrzegać i wczuwać się w sytuację pacjenta. Ponadto powinien posiadać umiejętność podejmowania szybkich i trafnych decyzji, łatwość zmiany metod pracy i umiejętność pracy w szybkim tempie, ale dokładnie, mieć podzielność uwagi i umiejętność koncentracji, wytrwałość, szybki refleks i spostrzegawczość.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Ze względu na dość obciążający charakter pracy lekarza stomatologa, niezbędna jest w tym zawodzie wysoka ogólna sprawność fizyczna, dobry wzrok i słuch oraz sprawny zmysł węchu.

Ponadto powinien mieć dużą sprawność manualną, zręczne ręce, szczególnie palce oraz uzdolnienia techniczne i plastyczne (zwłaszcza w protetyce).

Bezwzględnie przeciwwskazane jest skrzywienie kręgosłupa, daltonizm, niepożądane są choroby skóry (dłoni), oraz alergie.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie lekarza dentysty niezbędne są studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej (5 lat) i uzyskanie dyplomu lekarza stomatologa, a następnie konieczny jest roczny staż w gabinecie publicznej służby zdrowia, po którego ukończeniu Izba Lekarska wydaje dokument uprawniający do wykonywania zawodu – lekarza stomatologa.

Aby samodzielnie wykonywać zawód (np. otwarcie prywatnej praktyki) po uzyskaniu dyplomu, konieczny jest dwuletni okres pracy z drugim lekarzem w gabinecie stomatologicznym. Niezależnie od tego, chcąc pracować na specjalistycznych stanowiskach, np.: protetyka, ortodonta, chirurga stomatologa, należy zrobić specjalizację w danym kierunku I i II stopnia.

Studia stomatologiczne można odbyć w 10 wyższych uczelniach na terenie całej Polski. Akademie Medyczne, w których organizowane są oddziały stomatologii znajdują się w: Białymstoku, Gdańsku, Lublinie, Łodzi, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Po ukończeniu studiów i otrzymaniu tytułu lekarza stomatologa absolwentowi przysługuje prawo uzyskania stopnia naukowego doktora nauk medycznych, po wykonaniu i obronie pracy doktorskiej oraz złożeniu przepisanych ustawą egzaminów; otwiera mu to drogę do dalszej kariery naukowej.

Jeśli lekarz dentysta rozpoczyna pracę w przychodni stomatologicznej, to otrzymuje stanowisko młodszego asystenta i osiągając kolejne stopnie specjalizacji może awansować na stanowisko asystenta i starszego asystenta. Kolejne stanowiska możliwe do osiągnięcia to stanowiska administracyjne, takie jak kierownik poradni, kierownik przychodni itp. Wynikające ze struktury organizacyjnej instytucji, w której jest zatrudniony.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Ochrona zdrowia

Ze względu na szybki postęp wiedzy i techniki w stomatologii, lekarz stomatolog jeśli miał przerwę w pracy zawodowej dłuższą niż 5 lat, musi odbyć ponownie obowiązujący roczny staż pracy.

ZAWODY POKREWNE

Zawodu pokrewnego zawodowi dentysty, o tym samym poziomie wykształcenia niestety nie ma. Natomiast zawód technika dentystycznego i asystentki stomatologicznej są zawodami pokrewnymi, lecz o niższym poziomie wykształcenia, współpracującymi z lekarzem dentystą.

LITERATURA

Protetyka stomatologiczna - wyd. Polskie Towarzystwo Stomatologiczne
Czasopismo stomatologiczne - wyd. Polskie Towarzystwo Stomatologiczne
Magazyn stomatologiczny - wyd. SANMEDICA
Stomatologia współczesna - wyd. Smithkine Beechen - kwartalnik.

Podręczniki dla studentów:

Spiechowicz E., Protetyka stomatologiczna, PZWL
Stomatologia zachowawcza - zarys kliniczny - pod red. Zbigniewa Jończyka, PZWL
Chirurgia szczękowo-twarzowa. Red. Leszek Kryst, PZWL

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Lekarz dentysta** - (22202), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 88 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	10
Lubuskie	3
Łódzkie	11
Małopolskie	2
Mazowieckie	19
Opolskie	1
Podkarpackie	1

Podlaskie	7
Pomorskie	4
Śląskie	6
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	5

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Lekarz dentysta** wynosiła 42. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	4
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	9
Lubuskie	2
Łódzkie	2
Małopolskie	4
Mazowieckie	4
Opolskie	0
Podkarpackie	2

Podlaskie	4
Pomorskie	5
Śląskie	3
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Lekarze dentyści wynosiło 1845,29. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1385,57
Kujawsko-pomorskie	2390,72
Lubelskie	1493,94
Lubuskie	1905,25
Łódzkie	1736,75
Małopolskie	2124,51
Mazowieckie	2236,76
Opolskie	2299,16
Podkarpackie	1700,11

Podlaskie	1852,1
Pomorskie	1945,69
Śląskie	1842,3
Świętokrzyskie	2215,32
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1620,04
Zachodniopomorskie	3310,77

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Lekarze dentyści, wynosiła 3145. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	638
Kujawsko-pomorskie	236
Lubelskie	171
Lubuskie	21
Łódzkie	352
Małopolskie	156
Mazowieckie	403
Opolskie	38
Podkarpackie	246

Podlaskie	55
Pomorskie	311
Śląskie	382
Świętokrzyskie	90
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	31
Zachodniopomorskie	15

Ochrona zdrowia

FARMACEUTA

kod: 2234

inne nazwy zawodu: magister farmacji, aptekarz

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Farmaceuta wytwarza i sprzedaje leki. Do jego zadań należy zarówno udział w wytwarzaniu leków na skalę przemysłową, jak i wykonywanie specyfików recepturowych w aptece.

Farmaceuta naukowiec zajmuje się ustalaniem receptur nowych leków, „wymyśla” je. Swoje rozważania teoretyczne sprawdza w praktyce, przeprowadzając serie doświadczeń chemicznych. Jest to praca po części „za biurkiem” i po części w laboratorium.

Jego koledzy analitycy przeprowadzają badania laboratoryjne składu i właściwości specyfiku oraz kontrolują jego jakość. Do ich czynności należą pomiary za pomocą specjalistycznej aparatury własności chemicznych leku, służące m.in. do opisu nowego preparatu, zamieszczonego w spisie leków. Farmaceuta bada także na zwierzętach działanie leku, jego skuteczność, jak również toksyczność i skutki uboczne. Wykonuje typowe badania laboratoryjne, wykorzystując specjalistyczny sprzęt oraz zwierzęta, takie jak szczury czy króliki. Końcowym efektem wszystkich tych działań farmaceuty jest podjęcie decyzji o rozpoczęciu produkcji danego leku. Opisane badania są również konieczne, aby lek mógł być zarejestrowany i dopuszczony do sprzedaży.

Proces produkcji w wytwórni leków nadzoruje farmaceuta- technolog. Dobiera on odpowiednią aparaturę tak, aby zapewnić jak najlepszą wydajność produkcji. Nadzoruje proces wytwarzania leku oraz opracowuje nowe technologie. Inni farmaceuci, zatrudnieni w firmie jako przedstawiciele handlowi, zajmują się przedstawianiem oferty swojego zakładu odbiorcom: aptekom, hurtowniom, pacjentom. Ich zadaniem jest reklama i sprzedaż danego specyfiku.

Sprzedają i informowaniem pacjentów o lekach zajmuje się też aptekarz. Pracując w aptece, przy okienku, gdzie wydaje leki zalecone przez lekarza, doradza pacjentom preparaty dostępne w sprzedaży odręcznej. Wykonuje również specyfiki przepisywane na receptę. Przy ich przyrządzaniu korzysta ze ścisłych instrukcji zamieszczonych m.in. w spisach leków. Wiele zależy od precyzji odważania poszczególnych składników, gdyż substancje lecznicze są nierzadko silnymi truciznami.

Farmaceuta kliniczny zatrudniony jest w laboratorium szpitalnym i przeprowadza analizy materiału biologicznego pochodzącego od pacjenta: moczu, kału, krwi, posługując się skomplikowaną aparaturą diagnostyczno-medyczną i sprzętem laboratoryjnym. Jego zadaniem jest także udzielanie lekarzowi wskazówek na temat wzajemnej interakcji leków i kierowanie w ten sposób terapią.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Najbardziej typowymi miejscami pracy farmaceutów są: apteka, laboratorium, hurtownia i firma farmaceutyczna. Obecnie najczęściej zatrudniani są w charakterze aptekarzy, kierowników hurtowni leków lub jako przedstawiciele firm handlowych.

Farmaceuci mają dostęp do substancji chemicznych, będących często silnymi truciznami, dlatego ich chorobą zawodową są zatrucia środkami szkodliwymi. Praca w laboratoriach szpitalnych wiąże się z ryzykiem zachorowania na choroby zakaźne ze względu na kontakt z materiałem pochodzącym od pacjenta. Przedstawiciele tego zawodu są także narażeni na choroby alergiczne, ponieważ często mają do czynienia z chemikaliami, których większość działa alergicznie.

W laboratorium istnieje zwiększone ryzyko wypadków: oparzeń cieczami żrącymi czy uszkodzeń skóry, niebezpiecznych zwłaszcza na stanowisku analityka klinicznego, który ma kontakt z materiałem zakaźnym. Ponieważ obecnie coraz rzadziej wykonuje się w aptekach leki recepturowe, zagrożenie wypadkami przy tej pracy (poparzenie, oblanie kwasem, zatrucie) jest coraz mniejsze, choć nadal występuje. Osoby pracujące na stanowisku aptekarza są narażone na upadki z wysokości, np. z drabiny przy sięganiu po leki z półek. Zagrożeniem jest także trucizna rozsypana na podłodze.

Ochrona zdrowia

Ponieważ praca farmaceuty na wszystkich stanowiskach wiąże się z wielogodzinnym stanem, istnieje ryzyko wystąpienia schorzeń nóg i takich chorób, jak żyłaki kończyn dolnych.

warunki społeczne

Praca farmaceuty ma charakter indywidualny. Każda osoba odpowiedzialna jest za wykonanie określonej pracy, bez względu na to, czy jest zatrudniona w aptece, laboratorium, czy pracuje w zespole badawczym.

Najbardziej intensywne kontakty z innymi osobami mają aptekarze. Doradzają w zakupie odpowiedniego leku, a także prowadzą rozmowy z kupującymi podobnie jak sprzedawcy w sklepie. W kontaktach zawodowych przedstawiciela handlowego przeważają negocjacje z partnerami: prezentacja leku, jego działania i składu.

Na pozostałych stanowiskach kontakty z ludźmi są dość częste, ponieważ farmaceuci pracują najczęściej w zespołach badawczych.

warunki organizacyjne

Aptekarz pracuje w systemie zmianowym; tylko wybrane apteki mają dyżury nocne i świąteczne. Przeważnie jednak praca w nocy i święta nie jest wymagana.

W laboratorium szpitalnym godziny pracy są uzależnione od zleceń: jeżeli trzeba pilnie wykonać analizę, farmaceuta nierzadko pracuje w dni wolne lub zostaje na noc. Na pozostałych stanowiskach godziny pracy są przeważnie stałe.

Reprezentant handlowy firmy farmaceutycznej nie ma stałych godzin pracy (choć pracuje zwykle kilkanaście godzin dziennie), a ponadto musi się liczyć z częstymi wyjazdami, przeważnie jednak w obrębie swego regionu. Zdarzają się również wyjazdy dalsze, nawet poza granice kraju.

Pracę farmaceuty można zaliczyć do okresowo nadzorowanych. Na ogół ma on pełną swobodę decydowania co i jak robi - zwierzchnik kontroluje jedynie efekt końcowy pracy. Farmaceuta jest osobiście odpowiedzialny za wyniki swoich analiz lub sporządzony czy wydany lek - w przypadku pomyłki istnieje możliwość odebrania prawa wykonywania zawodu. W aptece magister farmacji odpowiada także za pracę techników i personelu. Ponośi także odpowiedzialność finansową za towar, a w wytwórni bądź laboratorium - za sprzęt, z którego korzysta.

Ścisły nadzór obowiązuje w aptece podczas wykonywania leków recepturowych. Ponadto w aptekach przeprowadza się kontrole okresowe: zgodności stanu kasy z ilością towaru, pokrycia w receptach na leki wydawane na ich podstawie itp.

Praca farmaceuty ma w przeważającej mierze charakter zrutynizowany: przebiega według ścisłych procedur wykonywania leku recepturowego czy sporządzania analizy. Jednak jak każda działalność związana z chemikaliami, zawiera w sobie elementy pracy eksperymentalnej i zdarza się, iż efekt końcowy jest zaskakujący nawet dla osoby wykonującej dane doświadczenie już kilkanaście razy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Na pierwszym miejscu należy wymienić zainteresowania naukowe i dobrą pamięć: farmaceuta musi opanować pamięciowo duży materiał z zakresu budowy chemicznej i działania leków. Bardzo przydaje się umiejętność logicznego myślenia i dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych. Farmaceuta przez cały czas pracy w zawodzie musi się dokształcać, aby mieć wiedzę o nowych lekach i tendencjach światowego lecznictwa; powinien biegle posługiwać się zdobytą wiedzą.

Wręcz przysłowiowa jest aptekarska dokładność. W połączeniu z umiejętnością koncentracji pozwala dobremu farmaceucie na bezbłędne wykonanie przydzielonego mu zadania. Ważne są także zdolności manualne, przydające się przy precyzyjnych czynnościach, które trzeba wykonywać w laboratorium czy w pokoju recepturowym w aptece. Mawia się, że farmaceuta powinien być perfekcjonistą, a pod względem czystości i porządku - pedantem, i w istocie jest to bardzo potrzebne przy wykonywaniu tego zawodu.

W aptece czy w firmie przydaje się łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi, operatywność i zainteresowania menedżerskie. Osoba pracująca na stanowisku przedstawiciela handlowego powinna

Ochrona zdrowia

być dyspozycyjna i przejawiać inicjatywę. Ten rodzaj zajęcia zbliżony jest do pracy w handlu. Apteka różni się jednak od sklepu tym, że ma się w niej kontakt z ludźmi chorymi, trzeba mieć świadomość ich sytuacji i umieć im pomóc. Na tym stanowisku przydaje się zdolność do dobrego kontaktu z innymi i empatia.

Kiedy ktoś zdecyduje się na działalność naukową w tym zawodzie, powinien mieć zamiłowanie do pracy w laboratorium chemicznym oraz ciekawość - cechy pomocne w pracy twórczej. Przydatna jest również łatwość wypowiadania się w piśmie.

Farmaceuci kliniczni, zatrudnieni w laboratoriach szpitalnych i przychodniach, powinni być przygotowani na pracę w specyficznych warunkach środowiskowych. Dla niektórych osób kontakt z materiałem zakaźnym pochodzącym od pacjenta: krwią, moczem, kałem, jest nieprzyjemny. Te osoby nie powinny więc podejmować takiej pracy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca farmaceuty zaliczana jest do lekkich. Ponieważ jednak farmaceuta podczas wykonywania obowiązków zazwyczaj stoi, powoduje to duże obciążenie układu kostnego oraz mięśni nóg - z tego powodu osoby z płaskostopiem mogą mieć trudności. Ważna jest także sprawność kończyn górnych. Nie ma możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych, poza tymi przypadkami, w których niesprawność nóg nie jest zbyt daleko zaawansowana i nie utrudnia w znaczący sposób poruszania się. Osoby z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych mogą być zatrudnione w charakterze analityków klinicznych; jest to praca raczej siedząca. Zawód farmaceuty wymaga sprawności umysłowej i psychicznej oraz odpowiedzialności. Z trudem można wyobrazić sobie aptekarza, który pomyli leki o podobnie brzmiących nazwach lub wyda narkotyk osobie niepowołanej.

Farmaceuci zatrudnieni w laboratorium czy aptece muszą mieć zdolność rozróżniania kolorów. Podczas pracy przy mikroskopie czy odczytywaniu wyników na często słabo widocznych skalach przyrządów obciążony jest narząd wzroku. Duża wada wzroku w pewnym stopniu upośledza zdolność do wykonywania czynności zawodowych, a niekiedy wręcz uniemożliwia pracę. Ponieważ farmaceuci mają codzienny kontakt z chemikaliami, będącymi często substancjami alergennymi, kandydaci do tego zawodu nie mogą być uczuleni na związki chemiczne.

Przeciwwskazaniem do pracy w tym zawodzie są niektóre choroby, na przykład epilepsja czy choroby społeczne, takie jak alkoholizm.

Wskazane jest, aby chętni do pracy w aptece lub na stanowiskach przedstawicieli handlowych mieli dobrą prezencję.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Osoba ubiegająca się o pracę w zawodzie farmaceuty musi mieć wykształcenie wyższe. W kierunku tym kształcą wydziały farmaceutyczne Akademii Medycznych. Od kandydatów ubiegających się o pracę w charakterze przedstawiciela handlowego na ogół wymagane jest prawo jazdy kat. B. Ponieważ farmaceuta na każdym stanowisku pracy musi na bieżąco zapoznawać się z piśmiennictwem fachowym, w większości anglo- lub niemieckojęzycznym, konieczna jest znajomość przynajmniej jednego z tych języków, przynajmniej bierna. Od kandydatów często wymaga się ukończenia odpowiednich kursów: np. osoba podejmująca pracę w wytwórni powinna wykazać się znajomością zasad GMP (Good Manufacturing Practice - dobrej wytwórczości). Na wszystkich praktycznie stanowiskach trzeba znać podstawy obsługi komputera.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Po skończeniu studiów uzyskuje się tytuł magistra farmacji. Można pracować w wytwórni leków, laboratorium, instytucie naukowym, w uczelni. Aby jednak mieć prawo wykonywania zawodu aptekarza, trzeba odbyć roczny staż w aptece. Większą szansę na uzyskanie stanowiska kierowniczego w każdej z wymienionych placówek daje ukończenie kursu specjalizacyjnego przy wydziałach

Ochrona zdrowia

farmacji wyższych uczelni i otrzymanie tytułu specjalisty. Łączy się to z następującymi uprawnieniami:

specjalista farmacji aptecznej - kierownictwo apteki ogólnodostępnej lub szpitalnej;

specjalista farmacji przemysłowej - kierownictwo wytwórni farmaceutycznej lub działu produkcyjnego w tejże;

specjalista analityki leku - kierownictwo laboratorium analitycznego i działu kontroli jakości w wytwórni farmaceutycznej;

specjalista bioanalizy - kierownictwo pracowni w szpitalu i w stacji sanitarno-epidemiologicznej;

specjalista badania żywności - kierownictwo pracowni w Państwowym Zakładzie Higieny, Instytucie Żywności i Żywienia lub stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Zdobycie stopnia doktorskiego i wyższych daje możliwości pracy na wysokich stanowiskach kierowniczych.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Osoby w starszym wieku mają niewielkie szanse na podjęcie pracy w zawodzie farmaceuty. Ograniczeniem jest wymóg posiadania wyższego wykształcenia farmaceutycznego: osoby starsze nie posiadające go nie mają szans na uzyskanie zatrudnienia. Górną granicą wieku zdobycia kwalifikacji do tej pracy jest górna granica wieku ukończenia studiów dziennych, gdyż zwykle w takim trybie pracują wydziały farmaceutyczne ze studentami.

Mogą natomiast ubiegać się o pracę w tym zawodzie osoby, które ukończyły studia wyższe farmaceutyczne, ale z różnych przyczyn zajmowały się przez jakiś czas czym innym. Muszą one jednak ukończyć specjalne kursy doszkalające. W tym przypadku w zasadzie nie ma formalnej górnej granicy wieku.

ZAWODY POKREWNE

biochemik

biolog

lekarz

chemik

epidemiolog

mikrobiolog

specjalista analityki klinicznej

technik farmaceutyczny

technik analityki medycznej

LITERATURA

Aptekarz - miesięcznik, wyd. Okręgowa Izba Aptekarska.

Gazeta Farmaceutyczna - miesięcznik, wyd. „Kwadryga”, Bydgoszcz (wyłącznie w prenumeracie).

Czasopismo Aptekarskie - miesięcznik.

Muenchener Medizinische Wochenschrift, wydanie polskie - miesięcznik (wyłącznie w prenumeracie).

Terpiłowska E., Etyka, prawo, kształcenie, w : *Gazeta Farmaceutyczna* 1995.

Sielska D., Pharmacy, czyli apteka bez białych fartuchów, w : *Gazeta Farmaceutyczna* 1995.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Farmaceuta** - (22204), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 105 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	8
Lubuskie	1
Łódzkie	20
Małopolskie	9
Mazowieckie	15
Opolskie	8
Podkarpackie	4

Podlaskie	1
Pomorskie	7
Śląskie	10
Świętokrzyskie	8
Warmińsko-mazurskie	4
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Farmaceuta** wynosiła 226. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	14
Kujawsko-pomorskie	7
Lubelskie	38
Lubuskie	7
Łódzkie	20
Małopolskie	31
Mazowieckie	13
Opolskie	5
Podkarpackie	9

Podlaskie	13
Pomorskie	15
Śląskie	21
Świętokrzyskie	8
Warmińsko-mazurskie	10
Wielkopolskie	12
Zachodniopomorskie	3

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Farmaceuci wynosiło 3240,28. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	3117,51
Kujawsko-pomorskie	3475,07
Lubelskie	2252,5
Lubuskie	2962,27
Łódzkie	2906,78
Małopolskie	2828,94
Mazowieckie	3727,73
Opolskie	3024,25
Podkarpackie	3097,93

Podlaskie	3761,36
Pomorskie	2901,27
Śląskie	3211,57
Świętokrzyskie	2888,06
Warmińsko-mazurskie	3418,71
Wielkopolskie	3470,4
Zachodniopomorskie	3914,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Farmaceuci, wynosiła 6058. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	351
Kujawsko-pomorskie	209
Lubelskie	459
Lubuskie	99
Łódzkie	656
Małopolskie	295
Mazowieckie	1528
Opolskie	122
Podkarpackie	270

Podlaskie	228
Pomorskie	400
Śląskie	754
Świętokrzyskie	40
Warmińsko-mazurskie	188
Wielkopolskie	350
Zachodniopomorskie	109

Ochrona zdrowia

VI.B.POMOCNICZY PERSONEL MEDYCZNY

PIELĘGNIARKA

kod: 3231

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy pielęgniarki jest udzielanie pomocy ludziom chorym i potrzebującym oraz promowanie zdrowia. Pielęgnowanie to inaczej zapewnienie profesjonalnej opieki ludziom przewlekle chorym, przygotowywanym do leczenia szpitalnego, a także po leczeniu szpitalnym w domu. Zadania pielęgniarki, pracującej zarówno w otwartej opiece zdrowotnej (przychodnie, ambulatoria), jak i zamkniętej (szpitale), obejmują opiekę pielęgniacyjną, współudział w zabiegach diagnostycznych i leczniczych oraz działalność profilaktyczną. Opieka pielęgniacyjna to dbanie o higienę i czystość ciała, utrzymanie w czystości bielizny osobistej, a także karmienie i udział w innych czynnościach wymagających pomocy. To również przygotowanie i aktywizowanie pacjenta do samoopieki;

Pielęgniarka podejmując pracę na oddziale o różnym profilu leczenia wszędzie ma do czynienia z procesem pielęgnowania, ale również towarzyszy jej wykonywanie zleceń lekarskich wynikających z ustalonego programu leczenia pacjenta.

Do zadań pielęgniarki współdziałającej w leczeniu pacjenta należą:

przygotowanie pacjenta do zabiegu i udział w procesie diagnostycznym oraz wykonywanie podstawowych pomiarów (temperatury, tętna i ciśnienia krwi);

pobieranie krwi do badań laboratoryjnych, wykonanie zastrzyków i podawanie leków, podłączanie kroplówki oraz tlenu;

asystowanie przy zabiegach operacyjnych;

czuwanie, wspólnie z anestezjologiem, nad prawidłową akcją serca i ogólnym stanem zdrowia w trakcie i po operacji;

pomaganie ludziom fizycznie lub psychicznie upośledzonym w ich dostosowaniu społecznym i rozwoju edukacyjnym.

Nieco odmienny zakres obowiązków spoczywa na pielęgniarkach zatrudnionych w poradniach rejonowych, szkołach, przedszkolach. Tu realizują program szczepień ochronnych, obowiązkowych i zalecanych wśród dzieci i młodzieży od 6 tygodnia do 19 roku życia. Prowadzą dokumentację z zakresu szczepień. Zajmują się prewencją chorób i promocją zdrowia za pomocą ulotek i broszur w poczekalniach poradni.

Pielęgniarka wykonując zabiegi lecznicze i rehabilitacyjne posługuje się sprzętem i aparaturą medyczną, którą zobowiązana jest utrzymywać w czystości i sprawności technicznej. Są to m.in.: aparatura EKG serca, tomograf komputerowy, rezonans magnetyczny, defibrylator (do przywrócenia akcji serca), respirator, pompa infuzyjna (do dozowania leku w dłuższym czasie), łóżko elektryczne, materac przeciwodleżynowy, komputer, aparat EEG (do badania przepływu fal mózgowych), rentgen.

ŚRODOWISKO PRACY

materiałne środowisko pracy

Praca pielęgniarki wykonywana jest w różnych miejscach, m. in.: w szpitalach przychodniach ambulatoriach, mieszkaniach prywatnych. W związku z tym, iż otacza opieką pacjenta, narażona jest na wszelkie wirusy niosące choroby. W zawodzie tym z uwagi na ścisły kontakt z różnorodnymi związkami chemicznymi, m. in. antybiotykami, środkami odkażającymi istnieje zwiększone ryzyko zakażeń wirusowym zapaleniem wątroby oraz wirusem HIV. Nadto istnieje uciążliwość wynikająca z konieczności długiego przebywania w określonym miejscu bądź wpływająca z opieki nad osobami obłożnie chorymi. Powodują one przeciążenie układu mięśniowo – kostnego.

Dodatkowym zagrożeniem w miejscu pracy są choroby skóry, alergie.

warunki społeczne

Praca w zawodzie tym często ma charakter indywidualny i samodzielny, lecz ściśle nadzorowany. Często także wykonuje swoją pracę w zespole oraz przeprowadza wywiady środowiskowe. Współpracuje z lekarzami, pielęgniarkami i innym personelem medycznym. Jednakże, w centrum

Ochrona zdrowia

zainteresowania pielęgniarki jest pacjent, którym się opiekuje. Toteż kontakty z ludźmi są bardzo intensywne, niezastąpione, ale niosą również ryzyko konfliktów.

warunki organizacyjne

Pielęgniarka pracuje 6-12 godzin na dobę. Godziny pracy są zmienne w zależności od systemu pracy danej jednostki. Praca odbywa się w dni powszednie i święta całą dobę. Zazwyczaj nie wymaga wyjazdów służbowych, jedynie pielęgniarka środowiskowa wykonuje zabiegi pielęgnacyjne oraz zaleconą przez lekarza iniekcję w domu pacjenta. Ubiór, a raczej „umundurowanie” pielęgniarki wyróżnia się doborem fasonu, estetyką i schludnością. Funkcje i podległość organizacyjna w tym zawodzie zależą od specyfiki i wielkości zakładu, w którym jest zatrudniona. W dużych zakładach może pełnić rolę przełożonego lub podwładnego. W przypadku pracy środowiskowej może pracować bez zależności organizacyjnych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na podmiot pracy, którym jest pacjent, niezbędną cechą jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi. Kultura osobista i poszanowanie godności ludzkiej są niezastąpione w docieraniu do osób skrytych, unikających kontaktów, chorych i cierpiących. Pielęgniarkę cechować powinna opiekuńczość i gotowość niesienia pomocy (w każdej chwili i w każdym miejscu), dobroć i empatia (wczuwanie się w cierpienie człowieka), a także bezstronność, spostrzegawczość i umiejętność logicznego myślenia. Niezastąpioną cechą w tym zawodzie jest cierpliwość, wyrozumiałość i umiejętność pracy niekiedy w warunkach monotonicznych (np. kilkugodzinna obserwacja i asystowanie pielęgniarki przy operacji).

Od pielęgniarki, w dużej mierze, zależy samopoczucie i postawa pacjenta w szpitalu. Zaspokajanie jego potrzeb, zainteresowanie stanem zdrowia oraz życzliwość i uśmiech okazane w kontaktach z nim prowadzą do szybszego zaakceptowania swojej choroby i konieczności jej leczenia.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę pielęgniarki ogólnie zalicza się do prac średnio-ciężkich. Niezbędna jest jednakże sprawność fizyczna układu stawowego i mięśniowego. Bardzo pożądaną cechą jest zdolność koordynacji wzrokowo-ruchowej, oraz dobry słuch i węch w celu prowadzenia wnikliwej obserwacji.

Najważniejszymi przeciwwskazaniami uniemożliwiającymi pracę w tym zawodzie są choroby powodujące utratę świadomości (np. epilepsja, cukrzyca), niesprawność narządów wewnętrznych (tj. zaburzenia dużego stopnia - układu krążenia, układu nerwowego, równowagi), niesprawność narządu wzroku nie dająca się skorygować okularami, nosicielstwo chorób zakaźnych oraz pasożytniczych, choroby psychiczne, niesprawność narządów ruchu głównie kończyn górnych oraz uzależnienie od alkoholu, leków i narkotyków.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do zawodu pielęgniarki przygotowują studia akademickie w systemie dziennym lub zaocznym na wydziale pielęgniarstwa (Akademia Medyczna w Bydgoszczy, Lublinie, Krakowie, Katowicach, Poznaniu i Wrocławiu). Są to 3-letnie studia licencjackie, nadające tytuł pielęgniarki, oraz 2-letnie studia uzupełniające magisterskie kształcące magistrów pielęgniarstwa.

Pielęgniarka dyplomowa może podwyższać kwalifikacje na studiach podyplomowych wybierając specjalizację, czy to zachowawczą, kardiologiczną, anestezjologiczną, środowiskową lub instrumentariuszki.

Każda pielęgniarka, zamierzająca wykonywać wyuczony zawód, ma obowiązek zapisania się do Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych. Instytucja ta wydaje skierowanie na odbycie 12 miesięcznego stażu pod warunkiem ograniczonego prawa do wykonywania zawodu. W trakcie stażu pielęgniarka nabywa praktyczne umiejętności i doświadczenia w placówkach służby zdrowia (np. szpital, przychodnia rejonowa). Po jego ukończeniu i otrzymaniu odpowiedniego zaświadczenia od Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych uzyskuje prawo do samodzielnego wykonywania zawodu. Dopiero wówczas może starać się o zatrudnienie w swoim zawodzie.

W sytuacji, gdy pielęgniarka nie pracowała w zawodzie 5 lat i powyżej, chcąc podjąć pracę musi odbyć przeszkolenie oraz praktykę zakończone egzaminem.

Ochrona zdrowia

Zawód ten wymaga ciągłego i nieustannego kształcenia poprzez różne kursy specjalistyczne, kwalifikacyjne oraz doskonalące.

Pielęgniarki pracujące w różnych placówkach zdrowotnych uczestniczą w kursach organizowanych wewnątrz zakładu, jak i zewnętrznych szkoleniach (np. przez Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Kadr Medycznych) kończących się egzaminem. Są to np. kursy reanimacji, resuscytacji, wykonywania EKG. Pozwala im to na poszerzanie wiedzy w zakresie opieki nad chorymi, a także nabywanie umiejętności obsługi nowoczesnego sprzętu medycznego.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwości awansu w zawodzie pielęgniarki wiążą się z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych. Istnieją szanse podnoszenia swojej pozycji zawodowej. Są to awanse poziome (osoba pracuje na tym samym stanowisku natomiast w wyniku poszerzania umiejętności przyznawane są jej coraz bardziej odpowiedzialne zadania) oraz pionowe (pięcie się po szczeblach w hierarchii zawodowej). Zdobywanie szczebli począwszy od pielęgniarki odcinkowej poprzez pielęgniarkę oddziałową i pielęgniarkę naczelną szpitala czy zespołu opieki zdrowotnej, aż do naczelnej pielęgniarki miasta - to kolejne etapy stanowisk funkcyjnych.

W celu awansu organizowane są konkursy na objęcie stanowisk. Pod uwagę brane są przede wszystkim osiągnięcia w dotychczasowej pracy oraz kwalifikacje zawodowe (preferowane jest wykształcenie wyższe).

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Szanse podjęcia pracy w tym zawodzie mają również osoby dorosłe tj. osoby nie bezpośrednio po szkole.

W zawodzie tym mogą podejmować pracę osoby do 50 roku życia, Wyjątek stanowią pielęgniarki środowiskowe, które to powinny być zatrudniane do 40 roku życia.

ZAWODY POKREWNE

położna
technik analityki klinicznej
fizykoterapeuta
technik farmacji
lekarz specjalista
pracownicy obsługi

LITERATURA

St. Wołynko, „Pielęgniarstwo ogólne” I i II tom, wyd. Państwowe Zakłady Wydawnictw Lekarskich, W-wa 1986 r.

Biuletyn Informacyjny – Dwumiesięcznik – wyd. przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych w Bydgoszczy

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Pielęgniarki mogą być zatrudniane w ramach umowy o pracę jak również na kontrakt.

Mając prawo do samodzielnego wykonywania zawodu oraz przepracowane co najmniej 2 lata, pielęgniarka może prowadzić indywidualną praktykę bądź indywidualną specjalistyczną praktykę (Dz.U. Nr 57 rozdz. 4, art. 25). Istnieje także możliwość prowadzenia grupowej praktyki w formie spółki cywilnej lub partnerskiej po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych (Dz.U. Nr 57 rozdz. 4, art. 25a).

Jest wiele miejsc i placówek, w których zatrudnia się pielęgniarki. Są to szpitale, kliniki, przychodnie rejonowe, poradnie specjalistyczne, ambulatoria, szpitale uzdrowiskowe, żłobki, domy dziecka, szkoły, przedszkola oraz domy opieki społecznej i mieszkania prywatne.

Zarobki zależą od obowiązującej zasady wynagradzania pracowników publicznych zakładów. I tak na comiesięczną płacę składają się wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wysługę lat oraz dodatki dla osób pracujących zmianowo – za pracę w porze nocnej oraz w porze dziennej w niedzielę i święta.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pielęgniarka** - (32301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 9125 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1049
Kujawsko-pomorskie	546
Lubelskie	657
Lubuskie	340
Łódzkie	548
Małopolskie	678
Mazowieckie	734
Opolskie	201
Podkarpackie	651

Podlaskie	226
Pomorskie	525
Śląskie	922
Świętokrzyskie	442
Warmińsko-mazurskie	447
Wielkopolskie	451
Zachodniopomorskie	708

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pielęgniarka** wynosiła 1111. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	48
Kujawsko-pomorskie	70
Lubelskie	42
Lubuskie	44
Łódzkie	65
Małopolskie	54
Mazowieckie	142
Opolskie	22
Podkarpackie	89

Podlaskie	28
Pomorskie	108
Śląskie	199
Świętokrzyskie	26
Warmińsko-mazurskie	57
Wielkopolskie	70
Zachodniopomorskie	47

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pielęgniarki wynosiło 1568,36. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1496
Kujawsko-pomorskie	1568,77
Lubelskie	1419,72
Lubuskie	1562,46
Łódzkie	1524,73
Małopolskie	1478,29
Mazowieckie	1738,71
Opolskie	1504,18
Podkarpackie	1560,49

Podlaskie	1486,58
Pomorskie	1662,47
Śląskie	1462,47
Świętokrzyskie	1566,34
Warmińsko-mazurskie	1566,05
Wielkopolskie	1783,65
Zachodniopomorskie	1785,51

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pielęgniarki, wynosiła 176367. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	16028

Kujawsko-pomorskie	9913

Ochrona zdrowia

Lubelskie	11678
Lubuskie	5739
Łódzkie	14621
Małopolskie	13987
Mazowieckie	22712
Opolskie	4518
Podkarpackie	8444
Podlaskie	8490

Pomorskie	9134
Śląskie	23801
Świętokrzyskie	6416
Warmińsko-mazurskie	3801
Wielkopolskie	12047
Zachodniopomorskie	5038

POŁOŻNA

kod: 323202

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy położnej jest obserwacja, pielęgnacja i udział w procesie leczenia kobiety ciężarnej i chorej ginekologicznie. Do ważniejszych funkcji należą: przygotowanie kobiety do porodu, odebranie porodu, a następnie sprawowanie opieki nad położnicą i noworodkiem w pierwszych tygodniach życia dziecka. Całokształt realizacji procesu pielęgnowania ma na celu zachowanie zdrowia zarówno kobiety, jak i dziecka.

Położna w praktyce zawodowej może podjąć pracę w zakładach lecznictwa zamkniętego (oddział położniczy i ginekologiczny), w lecznictwie otwartym (przychodni w poradni K) oraz w środowisku (bezpośredni kontakt z pacjentką w domu).

Do zadań położnej należy opieka profilaktyczna nad kobietą w czasie ciąży w celu obserwacji, rejestracji i informacji o ewentualnych odchyleniach od stanu prawidłowego w przebiegu ciąży. Położna powinna posiadać umiejętność oceny stanu zdrowia pacjentki, co pozwala na planowanie prawidłowej pielęgnacji. Sprawowanie opieki pielęgnacyjnej w okresie leczenia polega na podawaniu leków, wykonywaniu wstrzyknień, nakładaniu opatrunków, zdejmowaniu szwów z ran pooperacyjnych, a także utrzymaniu higieny osobistej położnicy dziecka. Udzielanie pierwszej pomocy w przypadku patologii ciąży i porodu do czasu przybycia lekarza oraz samodzielne wykonywanie zabiegów w stanach zagrażających życiu (np. ręczne wydobycie łożyska, ręczna pomoc w przypadku nieprawidłowego ułożenia płodu) – to przykłady odpowiedzialnych czynności roboczych położnej.

Sprawowanie opieki nad noworodkiem i wcześniakiem ma na celu ochronę życia i zdrowia dziecka, a polega na kąpieli, przewijaniu, ważeniu, podawaniu noworodków matkom do karmienia, wykonywaniu szczepień ochronnych i podłączaniu kroplówek.

Położna w sali operacyjnej przygotowuje zestawy narzędzi do operacji i zabiegów, instrumentuje w czasie operacji, myje i konserwuje narzędzia po ich wykorzystaniu. Obsługuje aparaturę i sprzęt medyczny służący do wykonania zabiegów położniczych i pielęgnacyjnych (aparaty tlenowe, inkubatory, łóżka porodowe) oraz dokonuje pomiarów diagnostycznych.

Do zadań położnej środowiskowej należy opieka nad rodzinami w rejonie zamieszkania położnej. Polega ona na promowaniu zdrowia, propagowaniu opieki zdrowotnej w zakresie planowania rodziny oraz na umiejętności określenia potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych środowiska, poziomu kultury zdrowotnej i ewentualnych problemów. Zebrany wywiad musi być dokładnie opisany w dokumentacji każdej pacjentki.

Całokształt pracy w środowisku dzieli się na opiekę profilaktyczną kobiety ciężarnej, przygotowanie do porodu oraz sprawowanie opieki nad położnicą i dzieckiem w trakcie porodu (6 tygodni). Do położnej należy samodzielne odbieranie porodu i udzielanie fachowej pomocy w domu – w stanach zagrożenia, do czasu przybycia lekarza, oraz współudział w zapobieganiu i wczesnym wykrywaniu chorób ginekologicznych, zwłaszcza nowotworów narządów rodnych i sutka. Położna zajmuje się też leczeniem i opieką poszpitalną nad kobietą chorą ginekologicznie, wykonywaniem wstrzyknień, zmianą opatrunków, przeprowadzaniem wywiadów środowiskowych. Innym zadaniem jest sprawowanie opieki domowej nad niemowlęciem, obserwacja stanu zdrowia i rozwoju dziecka, instruowanie matki co do czynności opiekuńczych i pielęgnacyjnych i współdziałanie z rodziną pacjentki w sprawowaniu opieki domowej.

Do zadań położnej w poradniach dla kobiet, mieszczących się w przychodniach rejonowych, należy współpraca z lekarzem ginekologiem. Położna sprawuje opiekę profilaktyczną nad kobietą w ciąży, prowadzi rejestrację ciężarnych oraz pomaga lekarzowi w leczeniu schorzeń ginekologicznych. Przygotowuje również dokumentację pacjentki, narzędzia i aparaturę medyczną służącą do badań. Odpowiedzialna jest za przygotowanie gabinetu do badań, stan narzędzi i aparatów oraz zabezpieczenie dokumentacji.

Charakter pracy położna dostosowuje do organizacji środowiska pracy nie tylko w dni powszednie, ale także w niedziele i święta.

ŚRODOWISKO PRACY

materiałne środowisko pracy

Praca położnej odbywa się w różnych miejscach: w przychodniach, szpitalach, mieszkaniach prywatnych. W związku z tym istnieje pewna uciążliwość wynikająca z konieczności długiego przebywania w określonym miejscu (np. w sali porodowej, mieszkaniu prywatnym) i w określonych warunkach. W zawodzie położnej istnieje zatem zwiększone ryzyko zakażeń chorobami zakaźnymi, głównie wzw oraz wirusem HIV.

warunki społeczne

Praca położnej ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie organizacji, nadzoru i metod wykonywanej pracy. W czasie pracy jednak podejmuje działanie w zespole (lekarz ginekolog, lekarz anestezjolog, instrumentariuszka), prowadzi i obsługuje z lekarzem poród prawidłowy, asystuje przy porodach powikłanych, współpracuje na sali porodowej.

Kontakty z ludźmi są więc w zawodzie położnej bardzo intensywne, niezastąpione, ale niosące ze sobą również ryzyko powstania konfliktów. Wynika ono ze stanu zdrowia pacjentki, metod leczenia i pielęgnowania, a także zaufania do personelu medycznego i jego akceptacji.

warunki organizacyjne

Położna pracuje około 3 – 6 godzin dziennie. Godziny pracy są zmienne w zależności od systemu zmianowego pracy danej placówki. Praca odbywa się w dni powszednie i święta, w dzień i w nocy. Nie wymaga wyjazdów służbowych. Ubiór, a raczej „mundur” położnej wyróżnia się doborem fasonu, estetyką i schludnością.

W godzinach pracy położna nosi na głowie czepkę – symbol pielęgniarstwa, dodający dumy, a także urody. Funkcje i podległość organizacyjna w tym zawodzie zależą od wielkości zakładu, w którym położna jest zatrudniona. W dużej placówce czy oddziale szpitalnym położna może pełnić rolę przełożonego, który kieruje pracą, albo podwładnego. W przypadku pracy środowiskowej może pracować bez zależności organizacyjnych, czyli samodzielnie.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na podmiot pracy, którym jest pacjent, niezbędną cechą położnej jest umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi. Kultura osobista i poszanowanie godności ludzkiej są niezastąpione w docieraniu do osób skrytych, unikających kontaktów z ludźmi, chorych i cierpiących.

Położną powinna cechować opiekuńczość i gotowość niesienia pomocy każdemu (w domu, na ulicy), życzliwość, a także obiektywizm, odwaga cywilna (do podjęcia natychmiastowego działania), spostrzegawczość i umiejętność logicznego myślenia. Niezastąpioną cechą jest tu cierpliwość i umiejętność pracy w warunkach monotonicznych (kilkugodzinna obserwacja i asystowanie przy łóżku rodzącej), dokładność i operatywność. Niezwykle istotną cechą jest odpowiedzialność moralna wymagająca wyczucia i taktu wobec pacjenta oraz obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca położnej generalnie zalicza się do prac lekkich. Niezbędna w tym zawodzie jest sprawność fizyczna zarówno układu stawowego, jak i mięśniowego. Bardzo pożądaną cechą jest zdolność koordynacji wzrokowo-słuchowo-węchowej (w celu prowadzenia wnikliwej obserwacji).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie położnej wymagane jest ukończenie pomaturalnego studium dla położnych, które trwa 2,5 roku. Ponadto są możliwości zdobycia kwalifikacji położnej środowiskowo-rodzinnej na kursach organizowanych w Centrum Edukacji Medycznej (02-637 Warszawa, ul. Spartańska 1b). Można kontynuować studia na otwartym Wydziale dla Położnych przy Akademii Medycznej w Lublinie.

Ochrona zdrowia

Największe szanse zatrudnienia w zawodzie mają osoby z dużym doświadczeniem zawodowym zdobytym na oddziałach szpitalnych. Duże zapotrzebowanie na położne występuje dotychczas w oddziałach szpitalnych oraz przychodniach rejonowych (zatrudnienie w charakterze położnej środowiskowej).

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Położna ma możliwość awansu i osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej (położna oddziałowa, położna koordynująca pion pracy środowiskowej, naczelną położną kliniki lub szpitala ginekologicznego). Ma także możliwość założenia własnej szkoły rodzenia oraz prowadzenia porodów domowych.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie położnej istnieje możliwość podjęcia pracy przez osoby do 50 roku życia. Wyjątek stanowi zatrudnienie w charakterze położnej środowiskowej – w tym przypadku granica wieku w momencie przyjęcia do pracy wynosi 40 lat.

Osoby podejmujące pracę muszą być sprawne fizycznie.

ZAWODY POKREWNE

pielęgniarka
felczer

LITERATURA

Friesner Arlyne *Pielęgniarstwo w położnictwie*. PZWL, Warszawa, 1992.

Impuls. (miesięcznik). Wyd.: WSOiPiP Warszawa, ul. Nowy Świat 63.

Pielęgniarstwo 2000 (dwumiesięcznik). Wyd.: WSOiPiP Warszawa, ul. Nowy Świat 63.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Położna** - (3230201), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1836 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	151
Kujawsko-pomorskie	81
Lubelskie	161
Lubuskie	43
Łódzkie	177
Małopolskie	166
Mazowieckie	108
Opolskie	30
Podkarpackie	188

Podlaskie	73
Pomorskie	83
Śląskie	185
Świętokrzyskie	92
Warmińsko-mazurskie	71
Wielkopolskie	115
Zachodniopomorskie	112

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Położna** wynosiła 36. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	3
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	6
Mazowieckie	4
Opolskie	1
Podkarpackie	1

Podlaskie	2
Pomorskie	3
Śląskie	5
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	4

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Położne wynosiło 1542,95. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1453,03
Kujawsko-pomorskie	1557,65
Lubelskie	1309,21
Lubuskie	1593,71
Łódzkie	1445,48
Małopolskie	1457,77
Mazowieckie	1716,72
Opolskie	1412,3
Podkarpackie	1663

Podlaskie	1484,95
Pomorskie	1639,98
Śląskie	1410,97
Świętokrzyskie	1520,9
Warmińsko-mazurskie	1535,66
Wielkopolskie	1741,04
Zachodniopomorskie	1678,17

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Położne, wynosiła 19530. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1426
Kujawsko-pomorskie	1092
Lubelskie	1233
Lubuskie	477
Łódzkie	1566
Małopolskie	1405
Mazowieckie	2829
Opolskie	212
Podkarpackie	1114

Podlaskie	1037
Pomorskie	850
Śląskie	2536
Świętokrzyskie	1016
Warmińsko-mazurskie	561
Wielkopolskie	1520
Zachodniopomorskie	656

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

SANITARIUSZ

kod: 513203

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zadaniem sanitariusza jest współpraca z wyższym personelem medycznym w sprawowaniu opieki nad chorymi, przy jednoczesnym zachowaniu bezwzględego porządku i czystości na własnym stanowisku pracy.

Do codziennych czynności sanitariusza zaliczyć można: utrzymywanie czystości w salach szpitalnych i sanitariatach, niesienie ulgi pacjentom znajdującym się pod jego opieką, pomoc w transporcie chorych na badania dodatkowe lub konsultacje, przenoszenie próbek (moczu, krwi) pobranych od pacjentów do laboratorium, przygotowywanie chorych do drobnych badań i zabiegów oraz wykonywanie innych, poleconych przez lekarza czynności.

W obrębie tego zawodu możemy wyróżnić następujące specjalności: sanitariusz szpitalny, sanitariusz jeżdżący karetką pogotowia, sanitariusz na oddziale psychiatrycznym, gipsiarz.

Sanitariusz szpitalny może znaleźć zatrudnienie w każdym szpitalu, na różnych oddziałach (zachowawczych i zabiegowych) oraz w izbie przyjęć. W porównaniu z innymi specjalnościami, praca ta jest najspokojniejsza i ma najbardziej rutynowy charakter. Sanitariusz jest odpowiedzialny za sprzątanie sal znajdujących się na jego oddziale (między innymi sal operacyjnych) bądź pomieszczeń izby przyjęć oraz utrzymywanie w czystości sanitariatów. Pomaga też w myciu i przebieraniu pacjentów, roznosi posiłki, podaje baseny itp. Do jego obowiązków należy przewożenie chorych na dodatkowe badania, do sal zabiegowych i operacyjnych oraz odniesienie próbek pobranych od chorych (mocz i krew) do laboratorium.

Praca sanitariusza jeżdżącego karetką pogotowia wymaga ciągłego ruchu. Po odebraniu przez pogotowie telefonicznego wezwania, sanitariusz wraz z lekarzem i pielęgniarką jedzie na miejsce wypadku i przystępuje do działań, które mają na celu ratowanie zdrowia lub życia poszkodowanego. Do jego obowiązków należy sprawdzenie, czy walizka lekarska jest wyposażona w odpowiednie środki opatrunkowe oraz przenoszenie pacjentów na noszach. Gdy zajdzie potrzeba bierze także udział w reanimacji.

Sanitariusz na oddziale psychiatrycznym przede wszystkim wykonuje takie same czynności jak sanitariusz szpitalny (dba o czystość pomieszczeń, pielęgnuje chorych, pomaga w ich transporcie na badania itp.). Oprócz tego czuwa nad bezpieczeństwem personelu medycznego oraz chorych przebywających na oddziale powierzonym jego pieczy i jeśli to jest konieczne obezwładnia agresywnego pacjenta, który może stanowić zagrożenie dla siebie i dla innych. Do jego obowiązków należy także towarzyszenie pacjentom podczas spacerów po szpitalnym parku lub - jeśli lekarz na to zezwoli - do miasta.

Podstawowym zadaniem **gipsiarza** jest zakładanie i zdejmowanie chorym gipsu oraz utrzymywanie porządku i czystości w sali opatrunkowej. Pomaga również w transportowaniu chorych po urazach na badania radiologiczne i asystuje przy - nastawianiu kończyn przez lekarzy ortopedów.

ŚRODOWISKO PRACY

materiałne środowisko pracy

Zależnie od specjalności, sanitariusz pracuje w szpitalu lub też przemieszcza się w obrębie swojego rejonu karetką pogotowia.

Ponieważ narażony jest na ciągły kontakt z różnego rodzaju zarazkami, w pracy powinien zachować szczególną ostrożność oraz skrupulatnie przestrzegać zasad higieny.

Sanitariusz oddziału psychiatrycznego narażony jest także na agresywne zachowanie ze strony pacjentów.

warunki społeczne

Ochrona zdrowia

Sanitariusza współpracuje z lekarzami, pielęgniarkami i salowymi. Przede wszystkim jego praca polega jednak na ciągłym kontakcie z chorymi, którymi się opiekuje, pomaga i wspiera w trudnych chwilach.

warunki organizacyjne

Sanitariusz pracuje w systemie zmianowym, 12 godzin na dobę, w dzień lub w nocy oraz w niedziele i święta, zależnie od ustalonego wcześniej harmonogramu. Z wyjątkiem sanitariusza karetki pogotowia, który wciąż jest w ruchu, przedstawiciele wszystkich innych specjalności pracują w jednym, stałym miejscu.

W szpitalu sanitariusz wykonuje swoją pracę pod nadzorem siostry przełożonej. Jego czynności są co prawda rutynowe, nigdy jednak nie może przewidzieć co się zdarzy - ilu pacjentów i z jakimi dolegliwościami znajdzie się pod jego opieką. Najwięcej niespodzianek czeka na sanitariusza jeżdżącego karetką, który nigdy nie wie do jakiego przypadku zostanie wysłany.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Specyfika tego zawodu wymaga szczególnych predyspozycji psychicznych. Osoby, które pragną podjąć pracę sanitariusza powinna cechować przede wszystkim duża odporność psychiczna oraz umiejętności szybkiego nawiązywania kontaktów z ludźmi i życzliwość dla chorego, ponieważ od tego zależy jakość opieki nad nim, a co za tym idzie, jego zdrowie i samopoczucie. Nie jest to zadanie łatwe, szczególnie w przypadku szpitali psychiatrycznych, gdzie pacjenci czasami zachowują się agresywnie, a kontakt z jest utrudniony lub ograniczony.

Dobry sanitariusz powinien być także opanowany, cierpliwy, dokładny, odpowiedzialny i uczciwy. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia niezbędna staje się umiejętność szybkiego ale i rozważnego działania.

Współpraca z personelem karetki lub oddziału szpitalnego wymaga takich cech charakteru jak otwartość, umiejętność podporządkowania się przełożonym oraz umiejętności pracy zespołowej.

Praca ta może dać satysfakcję wszystkim tym, którzy są gotowi do poświęceń by nieść pomoc innym.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Sanitariusz powinien być silny i sprawny fizycznie, mieć dobrze rozwinięty układ mięśniowy i kostno - stawowy.

Bezwzględny przeciwwskazaniem do niej są choroby psychiczne oraz choroby układu krążenia i oddechowego (zmniejszające ogólną sprawność), choroby kręgosłupa (z uwagi na konieczność dźwigania chorych), zaburzenia świadomości (padaczka) oraz skłonność do uczuleń. Łatwy dostęp do różnego rodzaju medykamentów (środków przeciwbólowych, nasennych, spirytusu) wyklucza możliwość zatrudnienia jako sanitariuszy lekomanów i osób ze skłonnością do nadużywania alkoholu.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Kandydat na sanitariusza powinien skończyć co najmniej szkołę podstawową, jednak wykształcenie nie jest szczególnie ważnym kryterium wyboru pracowników na to stanowisko - ważne są przede wszystkim siła fizyczna, stan zdrowia i cechy charakteru.

Każdy z przyszłych pracowników, niezależnie od wybranej specjalności, powinien wziąć udział w kursach specjalistycznych organizowanych bezpośrednio przez szpitale. Oprócz szkolenia ogólnego sanitariusz jeżdżący karetką pogotowia powinien skończyć także kurs pierwszej pomocy, a sanitariusz na oddziale psychiatrycznym kurs samoobrony.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Ochrona zdrowia

Nie ma żadnych możliwości awansu poza awansem finansowym.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracodawcy zwykle wolą zatrudniać osoby młode, jednak nie wiek kandydatów, tylko siła fizyczna, stan zdrowia i pewne cechy osobowości decydują o wyborze pracownika.

Duże szanse znalezienia pracy mają osoby, które mają pewne doświadczenie zawodowe i przeszły niezbędne przeszkolenie, pod warunkiem jednak, że z poprzedniego zakładu nie zostały zwolnione dyscyplinarnie.

ZAWODY POKREWNE

salowa

pielęgniarka

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Sanitariusz szpitalny** - (5130207), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 2781 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	427
Kujawsko-pomorskie	202
Lubelskie	158
Lubuskie	94
Łódzkie	150
Małopolskie	142
Mazowieckie	220
Opolskie	44
Podkarpackie	57

Podlaskie	118
Pomorskie	120
Śląskie	291
Świętokrzyskie	34
Warmińsko-mazurskie	180
Wielkopolskie	315
Zachodniopomorskie	229

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Sanitariusz szpitalny** wynosiła 49. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	4
Lubuskie	3
Łódzkie	3
Małopolskie	3
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	3

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	12
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	9
Zachodniopomorskie	2

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny wynosiło 1290,32. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1181,33
Kujawsko-pomorskie	1253,25
Lubelskie	1252,7
Lubuskie	1349,17
Łódzkie	1312,98
Małopolskie	1219,6
Mazowieckie	1299,71
Opolskie	1357,44
Podkarpackie	1262,95

Podlaskie	1416,14
Pomorskie	1316,41
Śląskie	1262,18
Świętokrzyskie	1244,68
Warmińsko-mazurskie	1387,85
Wielkopolskie	1388,52
Zachodniopomorskie	1369,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny, wynosiła 27674. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2878
Kujawsko-pomorskie	2063
Lubelskie	1289
Lubuskie	737
Łódzkie	2742
Małopolskie	2297
Mazowieckie	2891
Opolskie	867
Podkarpackie	1050

Podlaskie	987
Pomorskie	2134
Śląskie	3186
Świętokrzyskie	506
Warmińsko-mazurskie	541
Wielkopolskie	2154
Zachodniopomorskie	1352

Ochrona zdrowia

TECHNIK DENTYSTYCZNY

kod.: 322303

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Technik dentystyczny zajmuje się wytwarzaniem i naprawą protez zębowych, stałych i ruchomych (tzn. wyjmowanych i zakładanych przez użytkownika) oraz aparatów ortodontyczno - szczękowych (zakładanych na uzębienie celem korekcji wad zgryzu powstałych głównie w okresie rozwoju uzębienia). Zadania swoje wykonuje na zlecenie lekarza stomatologa, czasami też w trakcie bezpośredniej współpracy z lekarzem stomatologiem, podczas leczenia pacjenta w gabinecie dentystycznym (np. pobieranie miary do protezy i późniejsze jej przymiarki). Jest to więc praca o charakterze produkcyjno-usługowym w zakresie ochrony zdrowia, zaliczana do kategorii prac lekkich lub średnio-ciężkich, wykonywana najczęściej w pozycji siedzącej i stojącej. Wymaga ona dużej dokładności, precyzji, poczucia estetyki i cierpliwości.

Technik dentystyczny używa w swojej pracy materiałów ceramicznych, metalowych i tworzyw sztucznych. Ich obróbki dokonuje przy pomocy narzędzi ręcznych i elektromechanicznych (np. szlifierka, wiertarka czy różnego rodzaju obrabiarki precyzyjne znacznie mniejszych rozmiarów niż te, które używane są np. w warsztacie ślusarskim). Obróbka materiałów protetycznych zwykle odbywa się w specjalnie przygotowanym warsztacie, wymagającym intensywnego oświetlenia (naturalnego lub sztucznego).

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca technika dentystycznego wykonywana jest zawsze w warunkach „kameralnych”. Pomieszczenia, w których pracuje w szpitalach przychodniach lub gabinetach prywatnych, noszą nazwę „pracowni protetycznych”. Wyjątkowo może pracować w gabinetach stomatologicznych lekarzy, z którymi współpracuje.

Silniki elektryczne urządzeń elektromechanicznych oraz ich elementy robocze (np. obracające się tarcze szlifierskie) są potencjalnym źródłem hałasu i wibracji. Ponadto przy obróbce materiałów protetycznych powstają pyły, nie zawsze dające się całkowicie usunąć, pomimo zastosowania miejscowych odciągów wentylacyjnych. Obecność pyłów oraz intensywne oświetlenie stanowiska pracy powoduje wzrost ryzyka zapadania na choroby układu oddechowego i narządu wzroku.

warunki społeczne

Praca technika dentystycznego ma charakter indywidualny i samodzielny, a kontakty z ludźmi są rzadkie. Stanowi ona rodzaj usługi dodatkowej, niezbędnej jednak dla prawidłowego wykonywania pracy przez lekarza stomatologa lub ortodontę.

warunki organizacyjne

Technik dentystyczny pracuje od 3 do 6 godzin dziennie, godziny pracy nie są stałe i zależą od liczby i rodzaju otrzymanych zleceń. Pracuje jedynie w ciągu dnia, nie jest wymagana praca w niedziele, święta i wolne soboty. Jego praca jest na bieżąco kontrolowana przez lekarza stomatologa. Technik dentystyczny może pełnić zarówno funkcję kierownika (prywatny gabinet), jak i podwładnego (zatrudnienie w przychodni, szpitalu). Może więc ponosić odpowiedzialność nie tylko zawodową, ale też za pracę innych, w tym ich bezpieczeństwo i ochronę przed czynnikami chorobotwórczymi. W pracy wymagane jest zakładanie ubrania ochronnego, w tym specjalistycznego (np. rękawiczki, czy specjalne maski osłaniające twarz i oczy), a narzędzia którymi się posługuje, winny mieć osłony i zabezpieczenia zgodnie z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach bhp.

Ochrona zdrowia

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najważniejszymi cechami psychofizycznymi i umiejętnościami niezbędnymi w tym zawodzie są: odpowiednia ostrość wzroku, zdolność rozróżniania barw (np. przy dobieraniu koloru protezy), czucie dotykowe, koordynacja wzrokowo-ruchowa i zręczność manualna (umiejętność sprawnego i precyzyjnego posługiwania się małymi narzędziami). Równie istotna jest zdolność koncentracji uwagi przy wykonywaniu protez lub aparatów ortodontycznych, uzdolnienia techniczne i dobra pamięć. Technik dentystyczny powinien umieć dostosować się do pewnej monotonii i jednostajnych warunków swojej pracy. Ważna jest umiejętność krytycznej oceny nowych materiałów i produktów powstałych dzięki postępowi w dziedzinie technologii materiałów biologicznych i chemicznych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Technik dentystyczny powinien charakteryzować się dużą sprawnością manualną, dobrym wzrokiem i ogólnie dobrym stanem zdrowia. Nie jest wymagana duża sprawność fizyczna. Zawód ten mogą wykonywać osoby niepełnosprawne - z dysfunkcją kończyn dolnych (nawet poruszające się na wózku inwalidzkim). Ze względu na narażenie na pyły praca ta jest niewskazana dla osób ze stwierdzoną alergią (niezależnie od jej postaci).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do wykonywania zawodu konieczne jest wykształcenie średnie w specjalizacji technika dentystycznego. Naukę można podjąć w Medycznym Studium Zawodowym (Warszawa, ul. Hoża lub Nowy Żjazd).

Poza badaniami podstawowymi, typowymi dla wszystkich pracowników, technik dentystyczny musi poddać się szczegółowym badaniom analitycznym krwi.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie technika dentystycznego nie ma formalnych możliwości awansu poza doskonaleniem sprawności zawodowej i kwalifikacji specjalistycznych.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie tym mogą podjąć pracę osoby do 40 roku życia, o dobrym ogólnym stanie zdrowia i dobrym wzroku.

ZAWODY POKREWNE

lekarz stomatolog
pielęgniarka
pomoc dentystyczna

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Technik dentystyczny** - (3220503), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 963 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	129
Kujawsko-pomorskie	41
Lubelskie	54
Lubuskie	13
Łódzkie	125
Małopolskie	62
Mazowieckie	105
Opolskie	27
Podkarpackie	43

Podlaskie	40
Pomorskie	50
Śląskie	77
Świętokrzyskie	55
Warmińsko-mazurskie	27
Wielkopolskie	49
Zachodniopomorskie	66

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Technik dentystyczny** wynosiła 56. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	3
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	4
Lubuskie	2
Łódzkie	8
Małopolskie	7
Mazowieckie	7
Opolskie	1
Podkarpackie	5

Podlaskie	1
Pomorskie	3
Śląskie	8
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Asystenci i technicy dentystyczni wynosiło 1261,12. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	971,53
Kujawsko-pomorskie	1163,93
Lubelskie	1276,45
Lubuskie	929,03
Łódzkie	1021,77
Małopolskie	1281,47
Mazowieckie	1540,24
Opolskie	1860
Podkarpackie	1141,07

Podlaskie	1219,7
Pomorskie	1310,66
Śląskie	1270,07
Świętokrzyskie	1340,04
Warmińsko-mazurskie	2365,27
Wielkopolskie	1399,55
Zachodniopomorskie	1366,61

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Asystenci i technicy dentystyczni, wynosiła 2064. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	313
Kujawsko-pomorskie	173
Lubelskie	81
Lubuskie	15
Łódzkie	134
Małopolskie	189
Mazowieckie	348
Opolskie	13
Podkarpackie	134

Podlaskie	8
Pomorskie	208
Śląskie	250
Świętokrzyskie	116
Warmińsko-mazurskie	20
Wielkopolskie	18
Zachodniopomorskie	44

Ochrona zdrowia

TECHNIK FARMACEUTYCZNY

kod: 322601

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Podstawowym zadaniem technika farmaceutycznego jest wykonywanie i sprzedaż leków.

Technik farmaceutyczny w aptece wykonuje leki w małych ilościach, według przepisu lekarza na receptę, i w dużych ilościach – w produkcji przemysłowej w zakładach farmaceutycznych, w laboratoriach galenowych.

W aptece i w punktach aptecznych technik sprzedaje leki w małych ilościach (głównie na receptę). Może też być zatrudniony przy sprzedaży leków w hurtowniach oraz w sklepach zielarsko-drogeryjnych.

Większość techników farmaceutycznych znajduje zatrudnienie w aptekach otwartych (ogólnodostępnych). W tej pracy ich główne zadania to:

wykonywanie leków przepisanych na indywidualnej receptce przez lekarza

sprzedaż leków gotowych i innych artykułów znajdujących się w sprzedaży w aptece.

Czynności te są najczęściej wykonywane naprzemiennie, aby żadna z osób pracujących w aptece nie traciła wprawy w wykonywaniu ich obu. System zmian ustala kierownik lub właściciel apteki.

Praca technika farmaceutycznego w aptece jest podobna do pracy magistra farmacji, z wyłączeniem wykonywania i wydawania leków bardzo silnie działających (trucizn) i narkotyków. Technik nie może więc pracować samodzielnie. Zawsze musi z nim być na tej samej zmianie magister farmacji, który te czynności wykona i może służyć radą.

Technik farmaceutyczny wykonuje leki recepturowe w *izbie recepturowej* apteki, tzn. w pomieszczeniu, w którym znajdują się surowce potrzebne do ich wytwarzania. Surowce (składniki) do leków odważane są za pomocą wag aptecznych. Do odmierzania, rozpuszczania, rozdrabniania oraz mieszania poszczególnych składników technik używa różnych naczyń laboratoryjnych: szklanych i porcelanowych. Niekiedy używa prostych urządzeń, np. maszynki do wyciskania czopków.

W przemyśle (np. w Zakładach Farmaceutycznych „Polfa” lub w „Herbapolu”, w laboratoriach i w zakładach galenowych) technik farmaceutyczny ma okazję spożytkować wiedzę zdobytą w szkole w zakresie przemysłowej technologii wytwarzania leków. W przemyśle leki są produkowane w dużych ilościach i w niewielkim asortymencie. W swojej pracy technik posługuje się urządzeniami produkcyjnymi i kontrolnymi, od prostych po skomputeryzowane automaty. Zakres jego czynności w przemyśle może być bardzo szeroki. Zależy to głównie od działu, w którym jest zatrudniony, od stanowiska pracy i od wyposażenia technicznego na tym stanowisku. Nauka obsługi urządzeń technicznych używanych w produkcji odbywa się na stanowisku pracy. Tutaj również technik farmaceutyczny, dzięki pomocy doświadczonych pracowników, poznaje procedury produkcyjne.

Dość często technicy farmaceutyczni są zatrudniani w przykładowych laboratoriach kontroli leku. Wówczas ich czynności są związane z prowadzeniem analizy chemicznej leku albo kontroli bakteriologicznej.

W laboratorium analizy chemicznej leku przeprowadza się *analizę jakościową i ilościową* dla poszczególnych składników w gotowym już produkcie handlowym.

W laboratorium bakteriologicznym technik prowadzi kontrolę obecności bakterii w surowcu do produkcji leków, obecności drobnoustrojów w pomieszczeniach i na urządzeniach produkcyjnych oraz na dłoniach pracowników zatrudnionych przy produkcji leków itp.

Może być zatrudniony w pracowni, w której sprawdza się skuteczność leku, np. w przypadku produkcji antybiotyków bada się skuteczność działania bakterioobójczego wyprodukowanego antybiotyku w odniesieniu do międzynarodowego wzorca.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Środowisko materialne zależy głównie od miejsca zatrudnienia technika farmaceutycznego. Najkorzystniejsze warunki mają zatrudnieni w aptekach, ponieważ tam praktycznie nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia. Jedyne zagrożenie mikrobiologiczne, jakie niesie kontakt z osobami chorymi, może stanowić pewien problem dla personelu (zwłaszcza, jeśli nie zachowa dostatecznej

Ochrona zdrowia

troski o higienę). Pracownicy aptek najczęściej uskarżają się na dolegliwości, które są związane z pozycją stojącą podczas pracy. Wiele osób narzeka na bóle kręgosłupa, płaskostopie i na żylaki kończyn.

W warunkach przemysłowych środowisko materialne zależy głównie od działu produkcji i wyposażenia w urządzenia produkcyjne oraz od rodzaju produkowanych leków. W starszych typach zakładów, w których produkcja odbywa się na przestarzałych urządzeniach, warunki materialne pracy mogą być gorsze. Na niektórych wydziałach produkcyjnych może występować zapylenie, wysoka temperatura otoczenia, wibracje pochodzące od pracujących maszyn, czy szkodliwe gazy. Również na wydziałach produkcji leków jałowych często występuje niekorzystny mikroklimat i uciążliwość związana z koniecznością noszenia specjalnego ubrania ochronnego.

warunki społeczne

W aptece technik pracuje w małym zespole ludzi. Czynności wykonuje samodzielnie, aczkolwiek pod nadzorem magistra farmacji. Jeśli technik farmaceutyczny pracuje przy okienku, wydając leki, to ma intensywny kontakt z osobami kupującymi. Kontakt ten polega głównie na odpowiadaniu na pytania klientów, wyjaśnianiu, doradzaniu w sprawie zakupu środków medycznych, higienicznych i kosmetycznych.

W przemyśle dominuje praca zespołowa. Jest to współpraca w małych lub w dużych zespołach ludzi.

warunki organizacyjne

Technik zatrudniony w aptece pracuje 7 godzin dziennie. W aptekach ogólnodostępnych (oprócz aptek całodobowych) i w punktach aptecznych praca jest dwuzmianowa (rano i po południu), a w aptekach szpitalnych praca jest jednozmianowa (najczęściej od 8⁰⁰ do 15⁰⁰). W przemyśle i w laboratoriach galenowych oraz w hurtowniach praca trwa 8 godzin i może być jedno- lub wielozmianowa, w zależności od zakładu pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Zawód technika farmaceutycznego wiąże się z dużą odpowiedzialnością. Od dokładności jego pracy może zależeć zdrowie, a nawet życie ludzi. Dlatego osoby pracujące w tym zawodzie muszą być bardzo sprawne intelektualnie i psychicznie.

Do wykonywania zawodu potrzebne są pewne predyspozycje i umiejętności. Niektóre cechy psychiczne są konieczne, a inne ułatwiają pracę. Na przykład praca przy produkcji leków wymaga umiejętności ogromnego skupienia się na wykonywanym zadaniu. Wymaga dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej, niezbędnej np. podczas precyzyjnego odważania bardzo małych ilości substancji chemicznych.

Potrzebna jest dobra pamięć, ponieważ technik farmaceutyczny musi pamiętać nazwy leków, ich postaci, dawki, działanie, a także często zmieniające się ceny. Takie cechy jak dokładność i dobra pamięć konieczne są w każdym działaniu technika farmaceutycznego, zarówno podczas wykonywania leków, jak i przy sprzedaży gotowych specyfików. W zasadzie przysłowiowa „aptekarska” dokładność wymagana jest na każdym etapie – od sprawdzania recepty, przepisywania składu na etykietkę, odważania surowca, wykonywania leku według ustalonych zasad, aż po zapakowanie go we właściwe naczynie i wydanie choremu.

Kontakt z osobą chorą wymaga od personelu apteki cierpliwości i zrozumienia, zwłaszcza w przypadku osób starszych. Potrzebna jest odporność emocjonalna, takt i samokontrola.

Przydatna jest podzielność uwagi, umiejętność szybkiego liczenia (zwłaszcza pod presją czasu). W wielu aptekach praca technika farmaceutycznego związana jest z odpowiedzialnością finansową (tam gdzie nie zatrudnia się kasjerek).

Technik farmaceutyczny powinien być ciągle otwarty na samokształcenie, ponieważ na rynek nieustannie są wprowadzane nowe leki i środki medyczne. Kandydaci do zawodu technika farmaceutycznego powinni wykazywać zainteresowanie naukami medycznymi, biologią, chemią,

Ochrona zdrowia

obsługą komputera. Niedługo we wszystkich aptekach technicy będą zobowiązani do korzystania z komputerów i specjalistycznego programu aptecznego.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca technika farmaceutycznego w aptece pod względem wydatku energetycznego zaliczana jest do lekkich. Ale są dni, gdy wysiłek fizyczny jest większy, np. podczas przyjmowania towaru z hurtowni. Wówczas konieczne jest przenoszenie paczek i umieszczanie leków na właściwych półkach w magazynie.

Praca technika farmaceutycznego w przemyśle pod względem wysiłku fizycznego mieści się w zakresie od prac bardzo lekkich do średnio ciężkich. Zależy to głównie od miejsca zatrudnienia i wyposażenia stanowiska pracy w urządzenia techniczne.

Od technika farmaceutycznego pracującego w aptece nie wymaga się tężyzny fizycznej, jednak intelektualnie musi być w pełni sprawny. Na tym stanowisku nie może być zatrudniona osoba chora psychicznie (np. na schizofrenię), z zaburzeniami świadomości i równowagi. Nie mogą też być zatrudnione osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu.

Zawód ten stwarza wiele możliwości kontaktu z substancjami drażniącymi, uczulającymi, dlatego nie powinny go podejmować osoby ze skłonnością do alergii.

Technik farmaceutyczny zatrudniony w aptece, przy produkcji przemysłowej, w laboratorium galenowym, w laboratorium kontrolnym powinien mieć sprawny wzrok w zakresie ostrości widzenia i rozróżniania barw. Cechy te są niezbędne podczas oceny surowca, do precyzyjnego wykonania leku i podczas badania kontrolnego leków. Ponadto ważne są takie sprawności, jak dobre powonienie oraz zręczność rąk. Przeciwwskazaniem do zatrudnienia w aptece są wady wymowy i słuchu, które utrudniają kontakt z klientem.

Osoby niepełnosprawne, ze względu na charakter pracy technika farmaceutycznego, nie są kierowane do nauki tego zawodu, nie mogą więc zdobyć uprawnień do jego wykonywania. Natomiast, jeśli ktoś, kto posiada już dyplom technika, stanie się niepełnosprawny w zakresie kończyn dolnych, teoretycznie może być zatrudniony na niektórych stanowiskach pracy, na przykład w biurach handlowych przedsiębiorstw farmaceutycznych, w hurtowniach – przy wprowadzaniu danych do komputera itp., pod warunkiem stworzenia odpowiednich dróg dojazdowych dla wózków inwalidzkich.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Aby podjąć pracę w zawodzie technika farmaceutycznego, należy zdobyć dyplom. W tym celu należy skończyć dwuletnie policealne studium medyczne kształcące techników farmaceutycznych i zdać egzamin dyplomowy przed komisją powołaną przez dyrekcję szkoły. Jest to jedyna droga dojścia do zawodu. Kontynuacją nauki zawodu jest dwuletni staż pracy w miejscu zatrudnienia.

Warunkiem przyjęcia do policealnego studium medycznego jest świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, zdanie egzaminu wstępnego z biologii oraz świadectwo zdrowia, wydawane przez lekarza na podstawie badań lekarskich i karty zdrowia ucznia ze szkoły średniej. Do szkoły mogą być przyjęte osoby w wieku 18 - 35 lat. Policealne studia medyczne są w większości szkołami państwowymi i nauka w nich jest bezpłatna. Do tej pory powstało niewiele prywatnych, a więc płatnych szkół tego typu.

W czasie nauki nie ma możliwości udzielania pomocy finansowej czy płacenia słuchaczom stypendium. Sporadycznie samorząd szkoły może wypłacić ze swoich funduszy pomoc finansową osobom w szczególnej sytuacji losowej.

Przykładem państwowej szkoły kształcącej techników farmaceutycznych może być Policealne Studium Medyczne w Warszawie, przy ul. Rakowieckiej 23. Szkół takich jest w kraju kilkanaście, między innymi w Łodzi, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Gdańsku.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Ochrona zdrowia

Technik farmaceutyczny pracujący w aptece ogólnodostępnej lub szpitalnej praktycznie nie ma żadnych możliwości awansu zawodowego. Ma natomiast satysfakcję ze świadomości, że pomaga ludziom chorym i że jego praca jest ważna ze społecznego punktu widzenia.

Technik farmaceutyczny, zatrudniony w punkcie aptecznym, pracuje bardziej samodzielnie. Punkt apteczny to apteka, w której nie wykonuje się leków przepisanych na receptę i nie sprzedaje się leków silnie działających, narkotyków oraz leków jałowych. W punktach aptecznych technik farmaceutyczny po zdobyciu potrzebnego doświadczenia może zostać kierownikiem (lub jego zastępcą). Wówczas jego zakres obowiązków zwiększa się o pracę związaną z tą funkcją. W ostatnich latach można zauważyć tendencję do likwidacji punktów aptecznych.

W przemyśle technik farmaceutyczny po odbyciu stażu i po zdobyciu większego doświadczenia na danym stanowisku pracy może awansować na mistrza i dalej na kierownika zmiany w danym dziale produkcji. Jest tak oczywiście wówczas, gdy kierownictwo zakładu uzna, że pracownik jest zdolny, odpowiedzialny i podola nowym obowiązkom. Technicy, którzy są zatrudnieni w przemyśle w laboratoriach kontrolnych, najczęściej nie mają możliwości awansu, ponieważ kierownikami tych komórek są pracownicy z wyższym wykształceniem. Natomiast prestiż pracownika na tym stanowisku jest wysoki, gdyż jego praca często decyduje o wynikach całego zakładu. Technik pracujący w przykładowym laboratorium musi wykazać się samodzielnością i niezależnością oceny.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Osoba chcąc podjąć pracę technika farmaceutycznego musi rozpocząć naukę w policealnym studium medycznym przed ukończeniem 35 roku życia. Jeśli ktoś otrzymał dyplom technika, a z jakiegoś powodu nie podjął pracy po zakończonej nauce, ma prawo to zrobić w dowolnym wieku. Jednak nie będzie to zapewne łatwe, zwłaszcza jeśli chodzi o zatrudnienie w aptekach (szczególnie prywatnych), z powodu niechęci pracodawców do przyjmowania osób starszych na staż.

Lepiej wygląda sytuacja zatrudnienia osób, które miały już doświadczenie zawodowe, a potem dłuższą przerwę w pracy. Te są chętnie przyjmowane, aczkolwiek na najniższe uposażenie, do momentu, aż pracodawca przekona się o ich przydatności.

Osobom bez dużego doświadczenia w pracy w zawodzie technika farmaceutycznego najłatwiej jest zatrudnić się w hurtowniach, sklepach zielarsko- -drogeryjnych i w małych zakładach galenowych.

ZAWODY POKREWNE

technik analityki medycznej
technik chemik
farmaceuta (magister farmacji)
aparatury procesów chemicznych i produkcji chemikaliów

LITERATURA

Literatura dotycząca spraw aptek, personelu aptecznego, leków i lecznictwa:

Farmacja Polska - dwumiesięcznik
Gazeta Farmaceutyczna - miesięcznik
Aptekarz - biuletyn
Lek w Polsce - informator
Terapia i Leki - kwartalnik

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Technik farmaceutyczny** - (3220801), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 494 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	26
Kujawsko-pomorskie	26
Lubelskie	19
Lubuskie	7
Łódzkie	64
Małopolskie	34
Mazowieckie	58
Opolskie	15
Podkarpackie	55

Podlaskie	24
Pomorskie	10
Śląskie	55
Świętokrzyskie	43
Warmińsko-mazurskie	17
Wielkopolskie	29
Zachodniopomorskie	12

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Technik farmaceutyczny** wynosiła 297. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	6
Kujawsko-pomorskie	21
Lubelskie	22
Lubuskie	10
Łódzkie	29
Małopolskie	26
Mazowieckie	24
Opolskie	16
Podkarpackie	40

Podlaskie	10
Pomorskie	8
Śląskie	22
Świętokrzyskie	18
Warmińsko-mazurskie	17
Wielkopolskie	23
Zachodniopomorskie	5

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Technicy farmaceutyczni wynosiło 1995,87. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1993,01
Kujawsko-pomorskie	2030,79
Lubelskie	1371,14
Lubuskie	1573,34
Łódzkie	1479,29
Małopolskie	1741,35
Mazowieckie	2542,61
Opolskie	1616,83
Podkarpackie	2105,1

Podlaskie	1777,69
Pomorskie	2241,99
Śląskie	1814,81
Świętokrzyskie	1929,87
Warmińsko-mazurskie	2133,9
Wielkopolskie	2173,09
Zachodniopomorskie	2113,67

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Technicy farmaceutyczni, wynosiła 5819. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	278
Kujawsko-pomorskie	254
Lubelskie	78
Lubuskie	64
Łódzkie	536
Małopolskie	203
Mazowieckie	812
Opolskie	34
Podkarpackie	615

Podlaskie	361
Pomorskie	162
Śląskie	1189
Świętokrzyskie	103
Warmińsko-mazurskie	376
Wielkopolskie	307
Zachodniopomorskie	447

Ochrona zdrowia

POMOC DENTYSTYCZNA

kod: 513202

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Podstawowym celem pracy pomocy dentystycznej jest pomaganie lekarzowi stomatologowi w działalności leczniczej w gabinecie i poradni stomatologicznej oraz przygotowanie stanowiska i miejsca pracy lekarza, który zajmuje się leczeniem chorób zębów i jamy ustnej. Lekarz dentysta pracuje w pozycji stojącej lub siedzącej przy fotelu pacjenta. W zasięgu jego prawej ręki znajduje się unit dentystyczny, w którym umieszczone są wiertarki, ssaki, ślinociągi, spluwaczki, sprężarki itp., z lewej strony lekarza, przy fotelu pacjenta znajduje się asystor – stolik-szafka, gdzie umieszczone są wszystkie potrzebne w czasie zabiegu materiały, środki dezynfekcyjne i narzędzia ręczne.

W czasie wykonywania czynności i zabiegów leczniczych przy pacjencie lekarz posługuje się wieloma narzędziami zarówno elektrycznymi jak i ręcznymi, potrzebne mu są różne materiały do wypełnień ubytków, wykonywania wycisków zębowych, dezynfekcji, znieczulenia, usuwania kamienia nazębnego itp.

I właśnie pomoc dentystyczna, czynnie asystując podczas zabiegu, podaje narzędzia i leki nie wchodzące w skład zestawu podstawowego lub wyposażenia lekarskiego stolika; na polecenie lekarza przygotowuje potrzebne do zabiegu materiały (do wypełnień lub wycisków), w razie potrzeby podtrzymuje i unieruchamia pacjenta a bezpośrednio po zabiegu opiekuje się nim.

Przygotowuje na polecenie lekarza stomatologa lub asystentki stomatologicznej narzędzia i materiały do zabiegów profilaktycznych (usuwania kamienia nazębnego czy fluorowania), uczestniczy w zabiegach profilaktycznych, takich jak: fluorowanie, nauka mycia zębów i utrzymywania w higienie jamy ustnej oraz epidemiologicznych prowadzonych przez zespół stomatologiczny. Ponadto wykonuje inne czynności higieniczno-lecznicze na polecenie i według instrukcji lekarza stomatologa lub asystentki stomatologicznej.

Pomoc dentystyczna przeważnie asystuje i pomaga dwóm a nieraz nawet trzem lekarzom stomatologom; zależy to od liczby czynnych stanowisk stomatologicznych w gabinecie.

Przed rozpoczęciem zabiegów stomatologicznych przygotowuje gabinet

i poszczególne stanowiska do pracy. Kompletuje znajdujący się w gabinecie podstawowy sprzęt diagnostyczny, taki jak: lusterko stomatologiczne, zgłębniki, szczypczyki stomatologiczne, lampę doustną oraz leczniczy, tj. narzędzia do szkliva i zębiny, materiały opatrunkowe i bieliznę zabiegową. Poza tym pomaga lekarzowi prowadzić dokumentację lekarską, wyznacza po uzgodnieniu z lekarzem terminy wizyt i zabiegów, otwiera tzw. karty chorych i prowadzi ewidencję pacjentów.

Po zabiegach porządkuje gabinet, wyjaławia (gorącym powietrzem lub za pomocą pary wodnej pod ciśnieniem), odkaża (środkami chemicznymi), dezynfekuje narzędzia dentystyczne, urządzenia i całe pomieszczenie zgodnie z zasadami aseptyki i obowiązującą instrukcją.

ŚRODOWISKO PRACY

Miejszem pracy pomocy dentystycznej jest gabinet stomatologiczny. Ponieważ asystuje przy zabiegach, towarzyszy jej w pracy hałas mechanicznych narzędzi dentystycznych. Przy wykonywaniu rutynowych czynności zabiegowych posługuje się sprzętem i urządzeniami do dezynfekcji i sterylizacji, musi więc przestrzegać przepisy bhp, p.poż. i ekologiczne, aby nie narażać siebie, lekarza, pacjentów i środowiska na ewentualne zakażenie różnego rodzaju chorobami.

W pracy pomocy dentystycznej dominują czynności manualno-wzrokowo-słuchowe, wykonywane w zmiennej pozycji ciała: stojącej, siedzącej i chodzącej. Ze względu na wydatek energetyczny praca ta zaliczana jest do pracy lekkiej, trwa od 6 do 8 godzin dziennie, przeważnie w systemie dwuzmianowym.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ochrona zdrowia

Pomoc dentystyczna asystuje i pomaga lekarzowi dentyście przy wykonywaniu zabiegów stomatologicznych, ma więc bezpośredni kontakt z pacjentem, czyli osobą cierpiącą lub obawiającą się bólu, zdenerwowaną oraz lekarzem, którego polecenia musi szybko i sprawnie wykonywać. Dlatego powinna to być osoba o dużej odporności psychicznej, życzliwa dla ludzi i umiejąca z nimi postępować, jednocześnie powinna umieć podporządkować się przełożonemu wykazując przy tym refleks, cierpliwość, dokładność, a także samodzielność –zarówno przy wykonywaniu poleceń jak i realizacji zadań rutynowych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pomoc dentystyczna z uwagi na raczej ruchliwy charakter pracy powinna być ogólnie sprawna fizycznie, musi mieć sprawny narząd ruchu, rąk i dobry wzrok.

Bezwzględne przeciwwskazanie do zatrudnienia w zawodzie pomocy dentystycznej, to wady wymowy, utrudniające kontakt z otoczeniem, oraz niektóre przewlekłe choroby skóry i skłonność do alergii.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Jest to zawód o charakterze opiekuńczym raczej dla kobiet, podobnie jak zawód pielęgniarki czy asystentki stomatologicznej.

Nie ma szkół kształcących do tego zawodu i dlatego przyuczenie odbywa się w trakcie pracy z lekarzem stomatologiem w gabinecie dentystycznym. Po kilku latach pracy (minimum 2 lata) na wniosek lekarza przyuczającego, wojewódzki wydział zdrowia organizuje 7 dniowy kurs, po którego ukończeniu osoba przyuczona otrzymuje zaświadczenie i tytuł wykwalifikowanej pomocy dentystycznej.

Aktualnie, kursy takie organizuje: Wojewódzkie Centrum 28-950 Warszawa, ul. Nowy Zjazd 1, tel. 26 94 11.

możliwość awansu w hierarchii zawodowej

Niestety w zawodzie pomocy dentystycznej nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zasadzie pracę pomocy dentystycznej można podjąć w każdym wieku, jeżeli posiada się minimum podstawowe wykształcenie oraz warunki zdrowotne i predyspozycje psychiczne wymagane w tym zawodzie.

DZAWODY POKREWNE

higienistka stomatologiczna.

LITERATURA

Sterylizacja narzędzi i materiałów medycznych. Metody i kontrola, (praca zbiorowa) PZWL 1986
Podręcznik dla higienistek i asystentek stomatologicznych, (Red.) Z. Jańczyk
PZWL 1994

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pomoc dentystyczna** - (5130205), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1055 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	110
Kujawsko-pomorskie	44
Lubelskie	84
Lubuskie	47
Łódzkie	60
Małopolskie	86
Mazowieckie	119
Opolskie	28
Podkarpackie	63

Podlaskie	53
Pomorskie	68
Śląskie	80
Świętokrzyskie	9
Warmińsko-mazurskie	46
Wielkopolskie	73
Zachodniopomorskie	85

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pomoc dentystyczna** wynosiła 54. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	6
Lubuskie	2
Łódzkie	3
Małopolskie	3
Mazowieckie	11
Opolskie	2
Podkarpackie	6

Podlaskie	5
Pomorskie	0
Śląskie	4
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny wynosiło 1290,32. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1181,33
Kujawsko-pomorskie	1253,25
Lubelskie	1252,7
Lubuskie	1349,17
Łódzkie	1312,98
Małopolskie	1219,6
Mazowieckie	1299,71
Opolskie	1357,44
Podkarpackie	1262,95

Podlaskie	1416,14
Pomorskie	1316,41
Śląskie	1262,18
Świętokrzyskie	1244,68
Warmińsko-mazurskie	1387,85
Wielkopolskie	1388,52
Zachodniopomorskie	1369,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny, wynosiła 27674. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2878
Kujawsko-pomorskie	2063
Lubelskie	1289
Lubuskie	737
Łódzkie	2742
Małopolskie	2297
Mazowieckie	2891
Opolskie	867
Podkarpackie	1050

Podlaskie	987
Pomorskie	2134
Śląskie	3186
Świętokrzyskie	506
Warmińsko-mazurskie	541
Wielkopolskie	2154
Zachodniopomorskie	1352

Ochrona zdrowia

VI.C.REHABILITACJA RUCHOWA I ODNOWA BIOLOGICZNA

FIZJOTERAPEUTA

kod: 223903

inne nazwy zawodu: kinezyterapeuta, rehabilitant

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Głównym celem pracy fizjoterapeuty - specjalisty rehabilitacji ruchowej jest przywracanie osobom niepełnosprawnym pełnej lub maksymalnie możliwej sprawności fizycznej stosując ruch jako środek leczniczy. Ruch ma zdolności oddziaływania na wszystkie narządy naszego organizmu, a specjalista rehabilitacji ruchowej wie kiedy i w jaki sposób wykorzystywać go dla maksymalnego usprawnienia pacjenta.

Leczenie ruchem – kinezyterapia – jest podstawą rehabilitacji leczniczej, a w całym procesie rehabilitacji jest tą fazą leczenia usprawniającego, która przywracając choremu sprawność fizyczną daje podstawę do dalszej rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Specjalista rehabilitacji ruchowej jest bezpośrednio związany z ochroną zdrowia i współpracuje na zasadzie partnerstwa zawodowego z lekarzem w zakresie rehabilitacji leczniczej. Do zadań specjalisty rehabilitacji ruchowej należy przeprowadzanie badań diagnostycznych umożliwiających określenie potrzeby i zakresu rehabilitacji ruchowej, zalecanie stosowania zabiegów i ćwiczeń oraz wykonywanie osobiste lub nadzorowanie ich wykonywania przez fachowy personel pomocniczy.

Realizując te zadania (w zależności od zajmowanego stanowiska i miejsca zatrudnienia):

- przeprowadza badania sprawności układu oddechowego i układu krążenia chorego;
- przeprowadza testy czynnościowe określające sprawność ruchową pacjenta;
- ustala wspólnie z lekarzem indywidualny program ćwiczeń rehabilitacyjnych odpowiedni dla danego schorzenia i stanu chorego;
- przed rozpoczęciem działań rehabilitacyjnych rozmawia z pacjentem wyjaśniając potrzebę i zakres zabiegów, które będą stosowane, uspokaja i zachęca do cierpliwości i czynnej współpracy;
- przeprowadza rehabilitację ruchową przywracającą sprawność w różnych zespołach chorobowych zaburzających sprawność czynności układu ruchu (nerwowo-mięśniowo-szkieletowego);
- zorganizuje i nadzoruje terapię zajęciową, adaptację do samodzielnego życia i pracy osób ze schorzeniami narządu ruchu;
- nadzoruje pracę współpracującego średniego personelu;
- prowadzi dokumentację ćwiczeń i zabiegów rehabilitacyjnych i ich wpływu na wydolność i sprawność ruchową pacjentów.

Ponadto uczestniczy w działaniach dotyczących promocji zdrowia i zapobiegania chorobom oraz doskonali swoją wiedzę, uczestnicząc w podyplomowym kształceniu ustawicznym.

Z racji swych kwalifikacji zawodowych może:

- kierować poradnią lub zakładem rehabilitacji ruchowej;
- pełnić funkcję kierownika specjalizacji osób specjalizujących się w rehabilitacji ruchowej;
- sprawować nadzór nad innymi pracownikami;
- brać udział w doskonaleniu zawodowym (szkoleniu) innych pracowników medycznych;
- prowadzić badania naukowe i publikować ich wyniki.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Specjalista rehabilitacji ruchowej w zależności od zadań, które realizuje, posługuje się różnymi przyrządami i urządzeniami. Przeprowadzając diagnostyczne badania sprawnościowe posługuje się skomplikowaną aparaturą diagnostyczną, taką jak ergotesty czy pulmotesty. Podczas testów czynnościowych sprawności ruchowej posługuje się prostymi przyrządami pomiarowymi, jak: taśma centymetrowa, lina, kątomierz czy dermograf.

Ochrona zdrowia

Natomiast zabiegi rehabilitacyjne odbywają się przy wykorzystaniu sprzętu do rehabilitacji leczniczej, który można podzielić na sprzęt do kinezyterapii i do fizykoterapii.

Sprzęt do kinezyterapii to przyrządy i urządzenia wytwarzające lub pomagające dostarczać bodźce kinetyczne i mechaniczne stosowane w rehabilitacji ruchowej. Mogą być one bardzo proste, np.: poręcze, drabinki, ciężarki; dość złożone, tj. układy blozków, rotory do ćwiczeń kończyn dolnych i górnych bez obciążenia lub z obciążeniem dozowanym; skomplikowane, tj. stoły do pionizacji, ergometry, bieżnie ruchome z możliwością wymuszenia tempa i równoczesną kontrolą tętna, ciśnienia krwi, pracy serca czy parametrów oddechowych.

Sprzęt do fizykoterapii to urządzenia elektryczne i elektroniczne, takie jak: lampy kwarcowe, lampy solux, lasery terapeutyczne, aparaty do jontoforezy, do terapii prądami interferencyjnymi, aparaty do terapii ultradźwiękowej, krótkofalowej i mikrofalowej, do terapii polami impulsowymi wysokiej częstotliwości.

Wszystkie te urządzenia wymagają ścisłego przestrzegania instrukcji obsługi i przepisów bhp, w przeciwnym wypadku emitowane przez nie czynniki fizyczne mogą mieć szkodliwy wpływ na ludzki organizm.

warunki społeczne

Należy pamiętać, że miejscem pracy specjalisty rehabilitacji ruchowej są przede wszystkim sale ćwiczeń: grupowych i indywidualnych, gdzie wykorzystywany jest sprzęt do kinezyterapii.

W zajęciach grupowych w sali gimnastycznej grupa ćwiczących liczy kilkanaście, a nawet i więcej osób. Prowadzący instruuje i demonstruje sposób wykonania ćwiczeń, nadaje tempo wykonywania ich wydając słowne komendy, a często wykonuje je razem z grupą ćwiczącą. Przeważnie ćwiczeniom grupowym towarzyszy muzyka, ułatwia to zachowanie tempa ćwiczeń, jednak zmusza prowadzącego do natężania głosu i dlatego u specjalistów rehabilitacji ruchowej często występują przewlekłe choroby narządu głosu.

W przypadku niesprawności, które wymagają ćwiczeń indywidualnych wykonuje się w salach ćwiczeń indywidualnych, również przy łóżku pacjenta w sali szpitalnej, w pokoju sanatoryjnym, w domu pomocy społecznej lub w domu chorego. Rehabilitant pomaga je wykonywać lub, w przypadku ćwiczeń biernych, wykonuje je osobiście, często w wymuszonych niewygodnej pozycji i wtedy wykorzystuje siłę własnych mięśni.

warunki organizacyjne

Praca specjalisty rehabilitacji ma charakter opiekuńczy w zakresie ochrony zdrowia. Pracuje z osobami niepełnosprawnymi i jest odpowiedzialny za zdrowie i bezpieczeństwo swych pacjentów.

Ze względu na duży wydatek energetyczny praca specjalisty rehabilitacji ruchowej zaliczana jest do pracy ciężkiej. Trwa przeciętnie od 6 do 8 godzin dziennie i odbywa się przeważnie w systemie dwuzmianowym.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Bliski bezpośredni kontakt z pacjentem, często osobą o dużym stopniu niesprawności, mogącą różnić się wyglądem nawet bardzo drastycznie od osób w pełni sprawnych, cierpiącą i przeważnie w złej kondycji psychicznej, powoduje, że specjalista rehabilitacji ruchowej, podobnie jak lekarz, powinien posiadać odporność emocjonalną i samokontrolę, umieć okazać życzliwość i zainteresowanie problemami swoich pacjentów oraz cierpliwość i delikatność w wykonywaniu zabiegów rehabilitacyjnych.

Bardzo ważne w jego pracy są sprawne i zręczne ręce, wyostrzony dotyk oraz szybki refleks i spostrzegawczość. Niezbędna jest również wytrzymałość na długotrwały wysiłek i umiejętność samodzielnego podejmowania szybkich i trafnych decyzji.

Specjalista rehabilitacji ruchowej – z uwagi na charakter wykonywanej pracy – powinien interesować się zarówno medycyną, psychologią jak i techniką.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Ze względu na duży wydatek energetyczny praca specjalisty rehabilitacji ruchowej zaliczana jest do pracy ciężkiej i aby jej sprostać niezbędna jest wysoka ogólna wydolność fizyczna, duża sprawność układu kostno-stawowego i mięśniowego, krążenia i oddechowego. Jest to szczególnie istotne w trakcie indywidualnych zabiegów rehabilitacyjnych z osobami o dużym stopniu niesprawności ruchowej. Bardzo często trzeba takiego pacjenta podtrzymać, podnieść a nawet przenieść, a ćwiczenia bierne i masaże wykonywane ręcznie, często w niewygodnej wymuszonej pozycji, wymagają dużej siły i wydolności fizycznej.

Z uwagi na częsty bezpośredni kontakt z pacjentem przydatny jest dobry słuch, natomiast bezwzględny przeciwwskazaniem jest nosicielstwo chorób zakaźnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy w zawodzie specjalisty rehabilitacji ruchowej są ukończone studia wyższe w Akademii Wychowania Fizycznego – na kierunku Rehabilitacji Ruchowej i uzyskanie dyplomu akademickiego.

Jednak, aby rozpocząć naukę zawodu specjalisty rehabilitacji trzeba przejść kwalifikacyjne badanie lekarskie, zdać test sprawnościowo-wytrzymałościowy i dopiero można przystąpić do egzaminów wstępnych.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Po ukończeniu studiów i otrzymaniu dyplomu magistra rehabilitacji, absolwentom przysługuje prawo uzyskania stopnia naukowego doktora nauk kultury fizycznej, oczywiście dopiero po wykonaniu i obronie pracy doktorskiej oraz złożeniu obowiązujących egzaminów. Otwiera im to drogę do kariery naukowej.

Jeśli specjalista rehabilitacji ruchowej rozpoczyna pracę w placówkach służby zdrowia, to otrzymuje stanowisko młodszego asystenta, a osiągając stopień specjalizacji I i II może awansować na stanowisko asystenta i starszego asystenta.

Kolejne możliwe do osiągnięcia stanowiska, to stanowiska wynikające ze struktury organizacyjnej instytucji, w której jest zatrudniony, takie jak np.: kierownik działu, zakładu, pracowni, zespołu rehabilitacji ruchowej .

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie specjalisty rehabilitacji ruchowej mogą podjąć pracę osoby dorosłe (nie bezpośrednio po studiach), jednak muszą posiadać wymagane wykształcenie i umiejętności oraz spełniać wymagania fizyczne i zdrowotne.

ZAWODY POKREWNE

technik fizjoterapii.

LITERATURA

Fizjoterapia - kwartalnik Polskiego Towarzystwa Fizjoterapii
(red.) 51-128 Wrocław, ul. Poświęcka 8, tel. (071) 25-46-61 w. 233
Postępy rehabilitacji - kwartalnik, wydawca AWF im. J. Piłsudskiego

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Specjalista rehabilitacji ruchowej** - (2229008), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 112 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	8
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	7
Lubuskie	2
Łódzkie	18
Małopolskie	23
Mazowieckie	13
Opolskie	2
Podkarpackie	8

Podlaskie	2
Pomorskie	1
Śląskie	14
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	3

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Specjalista rehabilitacji ruchowej** wynosiła 56. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	5
Lubuskie	2
Łódzkie	1
Małopolskie	2
Mazowieckie	11
Opolskie	0
Podkarpackie	8

Podlaskie	0
Pomorskie	7
Śląskie	7
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	4

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści ochrony zdrowia nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 2482,33. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1862,36
Kujawsko-pomorskie	2356,83
Lubelskie	1926,83
Lubuskie	2173,43
Łódzkie	2625,08
Małopolskie	1836,9
Mazowieckie	3988,31
Opolskie	2652,92
Podkarpackie	2186,22

Podlaskie	2003,92
Pomorskie	2932,48
Śląskie	2313,36
Świętokrzyskie	2050,07
Warmińsko-mazurskie	2064,71
Wielkopolskie	2236,39
Zachodniopomorskie	2064,35

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści ochrony zdrowia nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 11695. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1168
Kujawsko-pomorskie	336
Lubelskie	814
Lubuskie	292
Łódzkie	843
Małopolskie	863
Mazowieckie	1920
Opolskie	256
Podkarpackie	415

Podlaskie	399
Pomorskie	434
Śląskie	1900
Świętokrzyskie	258
Warmińsko-mazurskie	683
Wielkopolskie	651
Zachodniopomorskie	463

Ochrona zdrowia

INSTRUKTOR ODNOWY BIOLOGICZNEJ

kod: 347503

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Głównym zadaniem specjalisty odnowy biologicznej jest oddziaływanie na organizm człowieka, w celu najefektywniejszej jego regeneracji, oraz utrzymania, względnie podniesienia wydolności psychofizycznej.

Podstawowy charakter czynności, wykonywany przez specjalistę odnowy biologicznej, zależy od placówki w jakiej pracuje. Może to być: klub sportowy, poradnia sportowo-lekarska, gabinet odnowy biologicznej.

We współczesnym sporcie, ze względu na wysokie obciążenia treningowe zawodników, przyspieszenie regeneracji i odnowy organizmu jest jedną z zasadniczych części treningu. Bardzo istotną rolę odgrywa w tych procesach specjalista odnowy biologicznej, zwany również trenerem odnowy. Stosuje on zabiegi fizjoterapeutyczne (tj. przyrodolecznicze – posługujących się środkami naturalnymi: wodą, ciepłem, ruchem). Najczęściej wykorzystywanym przez specjalistę odnowy biologicznej działem fizjoterapii jest hydroterapia (leczenie wodą). Sportowcy poddawani są kąpielom leczniczym, różnego rodzaju natryskom (np. bicz wodny, podwodny itp.) oraz okładom. Trener odnowy stosuje także u swoich podopiecznych zabiegi fizykoterapeutyczne. Są to różnego rodzaju masaże, zabiegi światłolecznicze, (promieniowanie nadfioletowe, świetlne i podczerwone). Utrzymuje zdolność sportowców do treningów, wykonując także zabiegi terapii ultradźwiękowej, elektrostymulacji i elektroterapii (tj. stosowanie prądów elektrycznych w rozmaitych metodach leczenia).

W sytuacjach, gdy po przebytej kontuzji potrzebne jest usprawnienie któregoś z elementów narządu ruchu, specjalista odnowy poleca sportowcom wykonywanie różnego typu ćwiczeń fizycznych, pozwalających odzyskać sprawność.

Zawodnik intensywnie trenujący, często biorący udział w zawodach ma znacznie obciążoną psychikę, dlatego specjalista odnowy biologicznej pomaga mu stosując metody psychoregulacyjne i relaksacyjne. Służą one zdobyciu przez zawodnika umiejętności regulacji napięcia oraz ekonomicznego zużycia energii w czasie wysiłku. Specjalista odnowy biologicznej, dbając o formę psychiczną zawodników współpracuje także z psychologiem. Starają się razem stworzyć odpowiedni klimat stosunków interpersonalnych w zespole i klubie sportowym. Poprzez stosowanie różnych form relaksu (np. trening autogenny, muzykoterapia) pracują nad umiejętnością rozładowywania lub obniżania napięcia psychicznego zawodnika. Współdziałając z trenerem wzmacniają odporność psychiczną sportowców.

Specjalista odnowy biologicznej, zatrudniony w poradni sportowo-lekarskiej lub przychodni rehabilitacyjnej regeneruje sprawność fizyczną zawodników po przebytych stanach chorobowych i przeciążeniach narządów. Wykorzystuje tu środki działania: kinezyterapii (leczenie ruchem), fizykoterapii (leczenie bodźcami fizycznymi – cieplnymi, elektrycznymi, mechanicznymi i promieniowaniem), masażu, hydroterapii (leczenie wodą).

Z gabinetów odnowy biologicznej korzystają osoby w różnym wieku. Specjalista odnowy sprawuje nadzór i udziela instruktażu osobom ćwiczącym na siłowni, korzystającym z solarium i sauny. Dla dorosłych prowadzi w gabinecie odnowy gimnastykę odchudzającą, gimnastykę dla osób z bólami kręgosłupa, ćwiczenia relaksujące. Specjalista odnowy biologicznej wykonuje też różne, w zależności od życzeń i potrzeb klientów, rodzaje masażu.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Specjalista odnowy biologicznej pracuje w różnych miejscach: w budynkach (przychodnie, gabinety fizykoterapii, masażu, baseny, gabinety odnowy biologicznej), na boiskach sportowych, w plenerze (treningi, obozy).

Ochrona zdrowia

Specjaliści korzystający z urządzeń fizykoterapeutycznych narażeni są na wytwarzane przez nie szkodliwe działanie pola elektromagnetycznego.

W zawodzie tym istnieje ryzyko chorób skóry (prawdopodobieństwo bezpośredniego kontaktu z pacjentami z chorobami skóry).

warunki społeczne

Praca specjalisty odnowy biologicznej ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie doboru metod i środków stosowanych w odnowie biologicznej. W czasie pracy omawiany specjalista ma stały, bezpośredni kontakt z innymi ludźmi; stosując różne środki dba o racjonalny wypoczynek, utrzymanie względnie podniesienie wydolności psychofizycznej sportowców w klubie, klientów w gabinecie odnowy lub pacjentów w przychodni. W kontaktach z ludźmi specjalista odnowy zawsze stara się być opiekuńczy i gotowy nieść pomoc.

warunki organizacyjne

Godziny pracy specjalisty odnowy biologicznej zależą od tego w jakiej placówce jest on zatrudniony. Pracując w klubie sportowym ma nienormowany czas pracy – zależny od potrzeb treningowych. Do jego pracy należą także wyjazdy z zespołem i pobyty na obozach, zawodach, także poza granicami kraju. Zatrudniony w przychodni lub gabinecie odnowy biologicznej pracuje do 6 godzin dziennie, w stałych godzinach. Praca odbywa się także w dni wolne.

Specjalista odnowy biologicznej decyduje o rodzaju i dawce terapii dla kontuzjowanego zawodnika czy pacjenta, cierpiącego na dolegliwości narządu ruchu.

Czynności wykonywane na tym stanowisku zmieniają się, nie są zrutynizowane; zależą od stanu organizmu podopiecznego i sytuacji w jakiej się on znajduje.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Wydaje się, że ze względu na główny cel pracy specjalisty odnowy biologicznej, jakim jest działanie na organizm człowieka w celu najefektywniejszej jego regeneracji, ochrony zdrowia oraz utrzymania, względnie podniesienia wydolności psychofizycznej organizmu – cechą niezbędną jest opiekuńczość wobec innych i gotowość niesienia pomocy.

Specjalista odnowy musi być przygotowany na różne zachowania ludzi zdrowych i chorych; musi się liczyć z indywidualnymi reakcjami na uraz, chorobę, hospitalizację – dlatego potrzebna mu jest odporność psychiczna i równowaga emocjonalna. Dla lepszych efektów swojej działalności powinien pozostawać w przyjacielskich stosunkach z podopiecznymi, zależy to m.in. od łatwości w nawiązywaniu kontaktu z ludźmi i kultury osobistej. Powinien być wrażliwy na potrzeby innych ludzi i aktywnie na nie reagować. Człowiek pracujący na tym stanowisku musi być samodzielny i niezależny w sposobie myślenia. Musi umieć dobrać odpowiedni sposób postępowania fizjoterapeutycznego, zachowując przy tym indywidualne podejście do pacjenta, czy do zawodnika.

W drużynie sportowej, czy w gabinecie odnowy omawiany specjalista ma pod swoją opieką kilka osób w jednym czasie, dlatego potrzebna mu jest podzielność uwagi, spostrzegawczość i dobry refleks.

W klubach sportowych, np. podczas zawodów lub meczu, specjalista odnowy biologicznej musi pracować bez przerwy, wymaga to wytrzymałości na długotrwały wysiłek i zdolności do kontynuowania pracy mimo odczuwanego zmęczenia.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca w zawodzie specjalisty odnowy biologicznej zaliczana jest do prac średniociężkich. Największe znaczenie dla wykonywania tego zawodu, ma wysoka ogólna wydolność fizyczna, a szczególnie wydolność układów: oddechowego, kostno-stawowego, mięśniowego. Ogromne znaczenie ma duża

Ochrona zdrowia

sprawność zmysłu dotyku (ze względu na wykonywanie masażu ręcznego). Przeciwwskazaniem jest niewydolność któregośkolwiek z układów, gruźlica.

W gabinecie odnowy biologicznej, w klubie sportowym bądź przychodni może być zatrudniona osoba niewidoma lub niedowidząca jako masażysta.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie specjalisty odnowy biologicznej niezbędnym minimum jest posiadanie wykształcenia policealnego. Kandydaci do tego zawodu mogą się kształcić w Medycznych Studiach Zawodowych na Wydziale Fizjoterapii oraz w Akademiach Wychowania Fizycznego na Wydziale Rehabilitacji Ruchowej.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie specjalisty odnowy biologicznej istnieje ograniczona możliwość rozwoju kariery zawodowej. Można pogłębiać swoją wiedzę, będąc pracownikiem naukowym lub dydaktycznym wyższej uczelni.

Dla specjalisty odnowy, pracującego w placówce służby zdrowia, awansem będzie objęcie jej kierownictwa; dla pracującego w klubie sportowym z zespołem np. piłki nożnej, awansem będzie dojdzie z zespołem do I ligi, praca z drużyną reprezentacji kraju.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie specjalisty odnowy biologicznej największe szanse na podjęcie pracy mają osoby do 40 roku życia, ale tylko te, które nie miały dłuższej przerwy w pracy.

Kandydaci do tego zawodu mogą się kształcić: w Medycznym Studium Zawodowym do 24 roku życia; na AWF – studia stacjonarne do 25 roku życia, zaoczne i wieczorowe nawet powyżej 45 rz.

ZAWODY POKREWNE

fizjoterapeuta

technik fizjoterapeuta

zabiegowy balneologiczny

masażysta

LITERATURA

„Medycyna Sportowa” – miesięcznik, wydawca Medsport Press, Warszawa, ul. Marymoncka 34, tel. 34-04-31 w. 404

Mika T.: *Fizjoterapia*, PZWL, Warszawa 1993 r.

„Postępy Rehabilitacji” – periodyk Wydawnictwa Naukowego PWN

„Fizjoterapia” – kwartalnik Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Fizjoterapii pod red. K. Bibrowicza

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Specjalista odnowy biologicznej** - (2460101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 26 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	3
Małopolskie	1
Mazowieckie	5
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	3
Śląskie	3
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Specjalista odnowy biologicznej** wynosiła 8. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści kultury fizycznej wynosiło 2494,16. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2100,3
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	1502,14
Łódzkie	2162,43
Małopolskie	0
Mazowieckie	2998,39
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1816,09
Śląskie	2633,49
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	3989,92
Zachodniopomorskie	2134,42

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści kultury fizycznej, wynosiła 326. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	31
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	61
Łódzkie	10
Małopolskie	0
Mazowieckie	77
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	29
Śląskie	28
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	46
Zachodniopomorskie	44

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

INSTRUKTOR REKREACJI RUCHOWEJ

kod: 347504

inne nazwy zawodu: animator rekreacji, animator sportu dla wszystkich.

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym zadaniem specjalisty rekreacji ruchowej jest programowanie i organizowanie różnorodnych form aktywności ruchowej, oraz propagowanie zdrowego trybu życia.

Specjalista rekreacji ruchowej prowadzi zajęcia rekreacyjne z osobami zróżnicowanymi pod względem płci, wieku, stanu zdrowia i poziomu sprawności fizycznej. Zadaniem jego jest też upowszechnianie treści rekreacyjnych i uświadamianie konieczności aktywnego wypoczynku.

Najczęstszą formą organizacyjną, w której specjalista rekreacji ruchowej prowadzi swoją działalność zawodową, są stałe zespoły ćwiczebne. Tę formę aktywności ruchowej określa przewidywana liczba uczestników na zajęciach z różnych form sportu i rekreacji, którymi mogą być, na przykład, różne rodzaje gimnastyki, pływanie, gry zespołowe i rekreacyjne, tańce, kulturystyka, itd.

Zajęcia stałych zespołów ćwiczebnych odbywają się najczęściej dwa razy w tygodniu przez cały rok. Jednostka zajęć trwa zwykle od 30 do 90 minut. Celem pracy zespołu może być zdobywanie określonych umiejętności. Objaśnienia prowadzącego wspomagane prawidłowym pokazem pozwalają uczestnikom łatwiej zrozumieć i opanować różne ćwiczenie ruchowe.

Specjalista rekreacji pomaga doskonalić różne umiejętności techniki sportowej poprzez wprowadzanie do nich nowych elementów i urozmaicanie formy.

Specjalista rekreacji może wzbogacić i uatrakcyjnić zajęcia przy pomocy różnych przyrządów, takich jak ławeczki, materace, drabinki, czy cykloergometry. Korzysta też z przyborów: piłek, skakanek, wstążek, obręczy, gum, woreczków z grochem, itp.

Innym polem działania w tym zawodzie jest organizowanie zajęć w ramach wczasów. Obserwuje się coraz większe zainteresowanie wczasami specjalistycznymi (np. żeglarskimi, narciarskimi) oraz służącymi realizacji określonego celu, np. wczasami odchudzającymi. Specjalista opracowuje szczegółowy plan i program tego rodzaju wypoczynku i dba o jego realizację.

Hotel jest placówką, w której specjalista rekreacji może zadbać o relaks, czynny wypoczynek i dobre samopoczucie gości. W pomieszczeniu do tego przeznaczonym goście pod opieką specjalisty rekreacji korzystają z przyrządów (atlas, ciężarki), a także sauny i masażu.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca specjalisty rekreacji ruchowej odbywa się w różnych miejscach: w budynkach (sale gimnastyczne - prowadzi tam zajęcia z gier zespołowych, tańców), basenach (nauka i doskonalenie pływania, pływanie korekcyjne), na otwartych akwenach wodnych (żeglarstwo, windsurfing), w plenerze (narciarstwo, biegi, turystyka).

Praca w plenerze w okresie pylenia roślin u osób wrażliwych na pyłki może spotęgować objawy alergii.

W zawodzie tym istnieje zwiększone ryzyko przewlekłych chorób narządu ruchu, wywołane przeciążeniem, np. urazów mięśni i przyczepów ścięgniastych, zmęczeniowych złamań kości.

warunki społeczne

Praca specjalisty rekreacji ruchowej ma charakter samodzielny w zakresie wyboru sposobów i metod wykonywania zadań. Specjalista rekreacji sam programuje, realizuje i ocenia skuteczność swoich działań. Podstawą jego pracy są kontakty z ludźmi w różnym wieku: od dzieci w wieku przedszkolnym do osób dorosłych i emerytów.

Interakcje zachodzące między specjalistą rekreacji ruchowej, a członkami poszczególnych grup ćwiczebnych pozbawione są formalizmu. Wzajemne kontakty mają pozytywne zabarwienie

Ochrona zdrowia

emocjonalne, kształtowane są na zasadach pełnej dobrowolności, wspólnoty zainteresowań, bezkonfliktowości i wzajemnego poszanowania. Zajęcia odbywają się w atmosferze zabawy i odprężenia.

warunki organizacyjne

Specjalista rekreacji ruchowej pracuje około 3 godzin dziennie. Godziny pracy są stałe, każda grupa ćwiczebna ćwiczy o określonej godzinie. Zajęcia stałych zespołów ćwiczebnych odbywają się najczęściej dwa razy w tygodniu przez cały rok lub sezon. Jednostka zajęć stałego zespołu trwa zwykle od 30 do 90 minut. Praca specjalisty rekreacji odbywa się w dzień, także w dni powszednie wolne od pracy.

Specjalista rekreacji pracuje w stroju sportowym dostosowanym do formy sportu, z której są zajęcia. Zawsze powinien wyglądać schludnie i estetycznie. Osoby wykonujące ten zawód mają pełną swobodę decydowania co i jak robią. Ogromna różnorodność programu rekreacyjnego, a także warunków, okoliczności i potrzeb nie pozwala na rutynę i szablonowość zajęć. Praca specjalisty rekreacji wiąże się z odpowiedzialnością zawodową i odpowiedzialnością za bezpieczeństwo i zdrowie ćwiczących.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Specjalista rekreacji ruchowej prowadzi zajęcia rekreacyjne z różnymi osobami, w związku z tym cechą niezbędną w tym zawodzie jest umiejętność postępowania z ludźmi i umiejętność nawiązywania z nimi dobrego kontaktu. Ważna jest dobra atmosfera zajęć; aby ją osiągnąć zachowanie prowadzącego powinno być nacechowane życzliwością, spokojem i opanowaniem.

Specjalista rekreacji sam planuje i organizuje swoje działanie, dlatego samodzielność i umiejętności kierownicze to cechy przydatne.

W trakcie prowadzenia zajęć trzeba obserwować całą ćwiczącą grupę (np. w basenie), poprawiać błędy i dbać bez przerwy o bezpieczeństwo ćwiczących. Dlatego też konieczne są podzielność uwagi i umiejętność podejmowania szybkich i trafnych decyzji.

Zajęcia muszą być urozmaicone, wzbogacone nowymi i ciekawymi pomysłami, niezbędna więc jest wyobraźnia i myślenie twórcze. Wydając ćwiczącym polecenia, objaśniając daną formę ruchu, prowadzący musi jasno, poprawnie formułować i wydawać polecenia - przydatna jest więc łatwość wypowiedzania się.

Zadaniem, jakie często pojawia się przed specjalistą rekreacji w pracy z ćwiczącymi jest konieczność przekonania ich do zmiany dotychczasowych zachowań i nawyków ruchowych.

Aby z korzyścią dla ćwiczących wykonywać swe obowiązki, przyszły specjalista rekreacji ruchowej winien interesować się naukami medycznymi i biologią (budowa i funkcjonowanie organizmu ludzkiego, aparatu ruchowego, itd.). Psychologia to drugi przedmiot, dzięki znajomości którego będzie lepiej rozumiał innych, a przez to jego praca będzie bardziej efektywna.

Dobra znajomość języka ojczystego pozwoli na jasne i poprawne formułowanie poleceń.

Specjalista rekreacji w zależności od miejsca zatrudnienia (np. hotel) niejednokrotnie ma kontakt z obcokrajowcami, dlatego znajomość języków obcych otwiera dużo większe możliwości zatrudnienia.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę specjalisty rekreacji ruchowej zalicza się do prac średnio ciężkich. W zawodzie tym może pracować tylko osoba o bardzo dobrej sprawności i wydolności fizycznej, dużej sprawności układu kostno-stawowego i mięśniowego, bowiem praca specjalisty rekreacji ruchowej wymaga intensywnej pracy wszystkich układów. Wymagana jest też sprawność narządu równowagi.

Przeciwwskazaniem jest niewydolność każdego narządu i układu, a także padaczka i choroby w stanie ostrym.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie specjalisty rekreacji ruchowej niezbędne jest wykształcenie wyższe.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie specjalisty rekreacji ruchowej nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej. Awans może natomiast oznaczać zatrudnienie w hotelu wysokiej klasy lub założenie własnego klubu rekreacyjnego.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie tym mogą podjąć pracę osoby w wieku do 45 lat. Warunkiem jest dobra kondycja i dobre zdrowie. Możliwe jest podjęcie pracy przez osoby mające dłuższą przerwę w pracy, ale jest to coraz trudniejsze.

ZAWODY POKREWNE

nauczyciel nauczania ponadelementarnego (wychowanie fizyczne)
trener
instruktor sportu
animatorekultury fizycznej

LITERATURA

Lider - miesięcznik poświęcony promocji zdrowia, kulturze zdrowotnej i fizycznej,
Szkolny Związek Sportowy i Instytut Kardiologii.
Wychowanie fizyczne i zdrowotne - czasopismo metodyczno-dydaktyczne dla szkolnej służby zdrowia,
nauczycieli wychowania fizycznego, instruktorów rekreacji,
Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
Łobożewicz T., *Rekreacja i turystyka w rodzinie*, PTNKF, Warszawa 1994.
Sport dla wszystkich. Sport dla każdego, cz. I i cz. II., ZG TKKF, Warszawa 1995.
Strzyżewski St. *Wychowanie fizyczne poza salą gimnastyczną*,
Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1992.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Specjalista rekreacji ruchowej** - (2460102), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 44 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	3
Łódzkie	1
Małopolskie	11
Mazowieckie	5
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	5
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Specjalista rekreacji ruchowej** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści kultury fizycznej wynosiło 2494,16. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2100,3
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	1502,14
Łódzkie	2162,43
Małopolskie	0
Mazowieckie	2998,39
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1816,09
Śląskie	2633,49
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	3989,92
Zachodniopomorskie	2134,42

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści kultury fizycznej, wynosiła 326. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	31
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	61
Łódzkie	10
Małopolskie	0
Mazowieckie	77
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	29
Śląskie	28
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	46
Zachodniopomorskie	44

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

DIETETYK

kod: 321401

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Celem pracy dietetyka jest opracowywanie, zgodnie z obowiązującymi zasadami żywienia oraz zaleceniami lekarskimi, właściwych dziennych racji pokarmowych i jadłospisów, dla różnych grup ludności (np. dzieci, młodzieży, dorosłych, sportowców) oraz dla chorych z różnymi schorzeniami (np. po operacjach czy z upośledzonym wchłanianiem pewnych składników pokarmowych).

Dietetyk wykorzystuje do tego celu swoją wiedzę na temat funkcji składników pokarmowych w organizmie człowieka, norm składników odżywczych i energetycznych, właściwych dla poszczególnych grup wiekowych, i o zasadach żywienia w wielu schorzeniach, między innymi chorobach przewodu pokarmowego, nerek, chorobach metabolicznych, układu krążenia i w stanach patologii ciąży. Dobiera produkty uwzględniając ich wartości odżywcze.

Po opracowaniu receptur potraw, dietetyk nadzoruje poszczególne etapy ich przygotowania. Odpowiada również za prawidłowość przebiegu procesów technologicznych. Umożliwia mu to znajomość technologii sporządzania potraw (z kasz, mleka i jego przetworów, z mięsa zwierząt rzeźnych, z podrobów, ryb, drobiu i dziczyzny, potraw bezmięśnych i półmięśnych, potraw z ziemniaków, warzyw, grzybów i owoców, zup, sosów, przekąsek, napojów i deserów oraz ciast), jak również znajomość obsługi narzędzi i urządzeń, takich jak: noże, piły, tasaki, obieraczki i kraljnice do warzyw, frytkownice, kotły parowe.

Zanim gotowe potrawy zostaną podane, dietetyk sprawdza ich jakość i estetykę wykonania. Następnie pobiera próbki potraw i zabezpiecza je na odpowiedni okres.

Do zadań dietetyka należy również prowadzenie dokumentacji rozliczeniowej zaopatrzenia, produkcji i dystrybucji potraw.

Dietetyk nadzoruje i kontroluje jakość stosowanych do produkcji surowców oraz warunki ich przechowywania.

Uczestniczy w ocenie stanu odżywienia pacjentów i określonych grup ludności. Sporządza karty dietetyczne dla pacjentów opuszczających szpital (sanatorium).

Prowadzi działalność oświatową w zakresie prawidłowego żywienia.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca dietetyka wykonywana jest w budynkach – w placówkach żywienia zbiorowego, w szpitalach (w działach żywienia, kuchniach, i bezpośrednio na oddziałach), w sanatoriach i domach wczasowych, wreszcie w zakładach przemysłu spożywczego – w działach kontroli prawidłowości stosowanych receptur i przy produkcji odżywek (dla sportowców, diabetyków itp.).

warunki społeczne

Praca dietetyka ma charakter głównie zespołowy. Dietetyk opracowuje jadłospisy, ale ich przygotowanie należy do podległego dietetykowi personelu.

Nadzoruje on pracowników zaplecza kuchennego i kuchni.

W szpitalach i sanatoriach dietetycy ściśle współpracują z lekarzami zlecającymi indywidualne diety dla pacjentów. Nawiązują kontakty z pacjentami i ich rodzinami, udzielając porad w zakresie żywienia. Szerzą oświatę zdrowotną z zakresu żywienia wśród wielu grup społecznych. Kontakty z innymi ludźmi są więc w tym zawodzie dość częste.

warunki organizacyjne

Godziny pracy dietetyków są zazwyczaj stałe, w ciągu dnia. Praca trwa na ogół 8 godzin.

Ochrona zdrowia

Osoby zatrudnione w szpitalach i sanatoriach, ze względu na specyfikę pracy tych placówek, muszą niekiedy pracować w dni wolne od pracy i w święta.

Praca w zawodzie dietetyka jest nadzorowana okresowo, gdyż czynności podlegające kontroli, wykonuje się według standardowych procedur.

Osoba zatrudniona w tym zawodzie często pełni rolę zarówno kierownika (wobec podległego personelu), jak i podwładnego (wobec kierownika placówki, w której jest zatrudniona).

Praca dietetyka wiąże się z odpowiedzialnością za zdrowie i bezpieczeństwo powierzonych jego opiece ludzi.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Bardzo przydatne w pracy dietetyka są takie cechy, jak: łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi, którzy zwracają się o pomoc, informację i radę oraz umiejętność wczuwania się w ich problemy. Najwięcej czasu dietetyk poświęca na opracowywanie dziennych racji pokarmowych i jadłospisów. Jeśli ta praca ma przynosić satysfakcję, niezbędne są zainteresowania naukami przyrodniczymi (w szczególności fizjologią, fizjopatologią, biochemią) oraz dietetyką. Bardzo pożądane są zdolności plastyczne i wycucie estetyczne, aby potrawy sporządzane pod jego nadzorem, miały apetyczny wygląd (kompozycja, kolorystyka).

Obróbka produktów spożywczych często wymaga posługiwania się różnymi narzędziami i urządzeniami kuchennymi (noże, piły, tasaki, obieraczki i krajalnice do warzyw, miksery, frytkownice, kotły parowe). Przydatne są do tego uzdolnienia techniczne, zręczność rąk i palców oraz dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa.

Dietetyka powinna cechować spostrzegawczość (dostrzeganie istotnych informacji będących podstawą do sporządzania racji pokarmowych) i umiejętność logicznego myślenia (właściwy dobór produktów spożywczych do diet).

Przy sporządzaniu jadłospisów i dokumentacji rozliczeniowych, bardzo przydatne są uzdolnienia rachunkowe.

Dietetyk musi mieć świadomość, że im większa będzie placówka, w której podejmie zatrudnienie, tym bardziej prawdopodobne będzie oczekiwanie od niego umiejętności pracy w szybkim tempie, częstego przestawiania się z jednej czynności na inną, a zarazem zdolności koncentracji i podzielności uwagi.

Niezależnie od okoliczności, dietetyk musi wykonywać swą pracę wytrwale i dokładnie. Od prawidłowego żywienia zależy stan zdrowia ludzi, powierzonych jego opiece.

Od umiejętności kierowniczych dietetyka zależą właściwe relacje z podległym personelem i współdziałanie przy wykonywaniu zadań zawodowych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Najbardziej istotne w pracy dietetyka są zmysły: wzroku, smaku i powonienia, pozwalające właściwie ocenić jakość surowców i potraw.

Dopuszczalne są: wady wzroku skutecznie skorygowane szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi oraz wady słuchu skorygowane odpowiednimi aparatami słuchowymi.

Względnymi przeciwwskazaniami do pracy w tym zawodzie są: skrzywienia kręgosłupa, niewydolność układów krążenia i oddechowego, zaburzenia równowagi, a także alergie kontaktowe.

Natomiast do przeciwwskazań bezwzględnych należy zaliczyć: nosicielstwo, (czerwonka, dur), AIDS, czynną gruźlicę płuc, narkomanię, epilepsję, zaburzenia psychiczne, niedowład kończyn, alergie pokarmowe, ślepotę, głuchotę, obniżoną sprawność zmysłów smaku i powonienia.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Jedyną drogą do zdobycia kwalifikacji zawodowych w zawodzie dietetyka jest ukończenie jednej z kilkunastu szkół policealnych – Medycznych Studiów Zawodowych na Wydziale Dietetyki.

Ochrona zdrowia

Medyczne Studia Zawodowe prowadzące Wydziały Dietetyki znajdują się między innymi w: Warszawie, Krakowie, Grudziądzu, Bytomiu, Gdyni, Zawierciu, Jaworze, Brzegu, Pieszku, Biłgoraju. Są to szkoły kształcące wyłącznie w systemie dziennym. Przy większości szkół prowadzone są internaty i bursy.

Aby podjąć naukę w jednym z Medycznych Studiów Zawodowych, należy legitymować się świadectwem ukończenia liceum ogólnokształcącego. Świadectwo maturalne nie jest wymagane.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie dietetyka możliwości awansu zawodowego są ograniczone, gdyż nie ma formalnej struktury awansowania. Istnieją szanse podwyższenia pozycji zawodowej przez stałą aktualizację wiedzy fachowej (lektura publikacji, udział w kursach), stosowanie nowych rozwiązań w praktyce i osiągnięcie dzięki temu lepszych rezultatów własnej pracy.

Polskie Towarzystwo Dietetyki często organizuje szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie dietetyka można podjąć pracę w późniejszym wieku. Dotyczy to sytuacji, gdy ktoś miał dłuższą przerwę w zatrudnieniu lub później zdobył odpowiednie kwalifikacje. Jeśli u kandydata do pracy uprawniony lekarz nie stwierdzi przeciwwskazań zdrowotnych, a ogólna kondycja fizyczna ubiegającego się o zatrudnienie jest dobra, górna granica wieku nie jest ograniczona.

Kształcenie w zawodzie dietetyka można rozpocząć przed ukończeniem 35. roku życia.

zawody pokrewne

technik żywienia (zbiorowego)

inżynier technologii żywności

kucharz

LITERATURA

Biuletyn Informacyjny – kwartalnik, Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie

Żywnienie Człowieka i Metabolizm – kwartalnik, Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie

Żywność, Żywnienie a Zdrowie – kwartalnik, Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Dietetyk** - (3220301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1167 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	88
Kujawsko-pomorskie	81
Lubelskie	109
Lubuskie	24
Łódzkie	91
Małopolskie	152
Mazowieckie	61
Opolskie	25
Podkarpackie	97

Podlaskie	18
Pomorskie	47
Śląskie	134
Świętokrzyskie	42
Warmińsko-mazurskie	49
Wielkopolskie	80
Zachodniopomorskie	69

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Dietetyk** wynosiła 118. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	5
Lubuskie	1
Łódzkie	34
Małopolskie	8
Mazowieckie	5
Opolskie	6
Podkarpackie	2

Podlaskie	0
Pomorskie	7
Śląskie	19
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	19
Zachodniopomorskie	3

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Dietetycy i żywieniowcy wynosiło 1430,79. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1457,28
Kujawsko-pomorskie	1501,67
Lubelskie	1380,28
Lubuskie	1546,72
Łódzkie	1429,07
Małopolskie	1271,03
Mazowieckie	1541,17
Opolskie	1641,73
Podkarpackie	1323,43

Podlaskie	1408,14
Pomorskie	1539,26
Śląskie	1314,38
Świętokrzyskie	1561,39
Warmińsko-mazurskie	1138,34
Wielkopolskie	1743,73
Zachodniopomorskie	1665,88

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Dietetycy i żywieniowcy, wynosiła 3152. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	268
Kujawsko-pomorskie	258
Lubelskie	94
Lubuskie	56
Łódzkie	89
Małopolskie	692
Mazowieckie	234
Opolskie	99
Podkarpackie	171

Podlaskie	116
Pomorskie	139
Śląskie	426
Świętokrzyskie	144
Warmińsko-mazurskie	61
Wielkopolskie	253
Zachodniopomorskie	52

Ochrona zdrowia

TECHNIK FIZJOTERAPII

kod: 322402

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy fizjoterapeuty jest przygotowanie i wykonywanie zabiegów fizykoterapeutycznych zalecanych przez lekarzy specjalistów oraz zapewnienie pacjentowi bezpieczeństwa w trakcie ich wykonywania.

Fizykoterapia polega na stosowaniu w celach leczniczych lub zapobiegawczych występujących w przyrodzie naturalnych czynników fizycznych (np. ciepła, zimna, promieni słonecznych, energii mechanicznej) oraz sztucznych czynników fizycznych, wytwarzanych przez różnego rodzaju przyrządy elektromagnetyczne.

Fizjoterapeuta może być zatrudniony w następujących oddziałach:

światłolecznictwa, gdzie przeprowadza się zabiegi lampami kwarcowymi i lampami Solux,

elektrolecznictwa, gdzie wykorzystuje się do leczenia prąd stały oraz prądy impulsowe małej częstotliwości,

ciepłolecznictwa, gdzie wykonuje się zabiegi parafinowe.

Może również pracować jako kinezyterapeuta, czyli może leczyć ruchem, tj. prowadzić ćwiczenia ruchowe: czynne i bierne lub masowe.

Od niepamiętnych czasów spostrzegano, że brak niektórych bodźców (np. ciepłych, świetlnych, wodnych) może obniżać odporność ustroju, a nawet powodować niektóre choroby. Stąd wykorzystanie czynników przyrody dla celów zapobiegawczych i leczniczych znalazło szerokie zastosowanie w medycynie fizykalnej. Aby chronić zdrowie tak chorych poddanych zabiegom fizykoterapeutycznym, jak i personelu wykonującego zabiegi, pracownicy zakładów fizykoterapii i rehabilitacji powinni być przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także zasadności stosowania i niebezpieczeństwa wykonywanych zabiegów. Dlatego w zakładach tych dobrze widziani s(fizjoterapeuci wyszkoleni w tym zakresie i gwarantujący należyty poziom wykonywanych usług.

Do zadań fizjoterapeuty zarówno w oddziałach szpitalnych, sanatoriach, jak i zakładach mieszczących się w przychodniach specjalistycznych należy przygotowanie i sprawdzenie sprzętu i środków pomocniczych, niezbędnych do wykonania danego typu zabiegu, aparatury (np. elektromagnetycznej) oraz środków farmakologicznych. W trakcie wykonywania zabiegów obowiązkiem fizjoterapeuty jest informowanie i obserwowanie pacjenta, konieczność przerwania zabiegu w wypadku wątpliwości (np. nateżenie prądu, czas zabiegu) oraz natychmiastowe udzielenie pierwszej pomocy do czasu przybycia lekarza w wypadku zaobserwowania nieprawidłowej reakcji. Z uwagi na wielkość pomieszczeń i dużą ilość stanowisk zabiegowych, ma on możliwość wykonywania zabiegów zbiorowych. Zadaniem fizjoterapeuty jest dobre zorganizowanie zabiegów (musi kierować kierować ruchem pacjentów w trakcie wykonywania zabiegów).

Do jego obowiązków należy również szczegółowa dokumentacja, dotycząca przebiegu wykonywanych zleceń. Po zakończeniu zabiegów do jego zadań należą: dezynfekcja, mycie oraz konserwacja aparatury (np. elektrod), a także stanowisk zabiegowych, zgodnie z zasadami aseptyki. Zdobywane z latami pracy doświadczenia nie wystarczają, aby móc nadażyć za bogatym arsenalem metod fizykoterapeutycznych. Dlatego te(wykonywanie tego zawodu wymaga śledzenia fachowej literatury oraz podnoszenia kwalifikacji w zakresie nowocześniejszych metod terapii na kursy doskonalące oraz przez samokształcenie.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca fizjoterapeuty odbywa się w otwartych (przychodnie) i zamkniętych (szpitale) zakładach fizjoterapii. W zawodzie tym występuje konieczność pracy w szybkim tempie, istotna jest umiejętność

Ochrona zdrowia

przestawiania się z jednej czynności na drugą. Może być to uciążliwe. Charakterystycznymi (właściwościami) środowiska pracy są: szkodliwe stężenie substancji i szkodliwe działanie prądów wysokiej częstotliwości. Istnieje także ryzyko naswietlenia oczu (praca przy lampach kwarcowych).

warunki społeczne

Praca ma charakter indywidualny i samodzielny. Sposoby i metody wykonywanych czynności są jednak ściśle określone i muszą być przestrzegane.

Fizjoterapeucie stale ma intensywny kontakt z pacjentami, dlatego musi pamiętać o właściwym podejściu do chorych, ułatwia to uniknięcie ewentualnych konfliktów.

warunki organizacyjne

Fizjoterapeuta pracuje tylko w dni powszednie, w systemie dwuzmianowym, 3 do 6 godzin dziennie. Możliwe jest oddelegowanie służbowe do innych placówek na terenie dzielnicy, w której pracuje. W pracy obowiązuje go noszenie odzieży ochronnej, utrzymanej w należytym stanie higienicznym. Pracownik na tym stanowisku pełni rolę podwładnego i bywa okresowo nadzorowany.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na intensywność pracy z pacjentami, niezbędnymi cechami fizjoterapeuty są: spostrzegawczość, umiejętność podejmowania decyzji, kultura osobista i takt.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę zaliczamy do lekkich. Duże znaczenie ma tu ogólna sprawność fizyczna, niezbędna w demonstrowaniu, prowadzeniu ćwiczeń oraz pomocy przy ich wykonywaniu (np. kinezyterapii), a także dobry, ogólny stan zdrowia. W tym zawodzie mogą być zatrudnione osoby niepełnosprawne, z niedosłuchem niewielkiego stopnia.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zakładach fizykoterapii wymagane jest ukończenie pomaturalnego zawodowego studium fizjoterapii.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Lata pracy, doświadczenie i ciągle doskonalenie zawodowe dają możliwości awansu na stanowiska kierownicze, a także prowadzenia prywatnych gabinetów masażu, fizykoterapii i rehabilitacji ruchowej (np. aerobik).

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie tym mogą pracować ludzie po dłuższej przerwie w wykonywaniu zawodu, bądź tacy, którzy późno zdobyli kwalifikacje, nie przekraczający jednak 50 roku życia. Warunkiem jest dobry stan zdrowia i ogólna wydolności fizyczna.

ZAWODY POKREWNE

bioenergoterapeuta

LITERATURA

Ochrona zdrowia

Jankowiak J. Fizykoterapia ogólna i kliniczna, PZWL

Dega W , Milanowska K. *Rehabilitacja medyczna*, PZWL

Praktyczny poradnik fizjoterapii, Polskie Towarzystwo Balneologii, Bioklimatologii i Medycyny Fizykalnej

Uzdrowiska polskie

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Fizjoterapeuta** - (3220601), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1660 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	224
Kujawsko-pomorskie	88
Lubelskie	55
Lubuskie	50
Łódzkie	117
Małopolskie	163
Mazowieckie	88
Opolskie	55
Podkarpackie	56

Podlaskie	34
Pomorskie	113
Śląskie	269
Świętokrzyskie	63
Warmińsko-mazurskie	69
Wielkopolskie	95
Zachodniopomorskie	121

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Fizjoterapeuta** wynosiła 382. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	24
Kujawsko-pomorskie	32
Lubelskie	24
Lubuskie	8
Łódzkie	23
Małopolskie	44
Mazowieckie	20
Opolskie	11
Podkarpackie	32

Podlaskie	14
Pomorskie	25
Śląskie	48
Świętokrzyskie	16
Warmińsko-mazurskie	22
Wielkopolskie	17
Zachodniopomorskie	22

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fizjoterapeuci i pokrewni wynosiło 1339,35. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1292,32
Kujawsko-pomorskie	1265,38
Lubelskie	1282,59
Lubuskie	1280,32
Łódzkie	1352,24
Małopolskie	1267,86
Mazowieckie	1398,2
Opolskie	1373,13
Podkarpackie	1293,57

Podlaskie	1377,28
Pomorskie	1495,79
Śląskie	1334,35
Świętokrzyskie	1388,69
Warmińsko-mazurskie	1256,94
Wielkopolskie	1487,41
Zachodniopomorskie	1366,53

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fizjoterapeuci i pokrewni, wynosiła 15681. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1724
Kujawsko-pomorskie	1075
Lubelskie	647
Lubuskie	564
Łódzkie	1249
Małopolskie	1508
Mazowieckie	1585
Opolskie	426
Podkarpackie	993

Podlaskie	654
Pomorskie	650
Śląskie	2042
Świętokrzyskie	683
Warmińsko-mazurskie	331
Wielkopolskie	788
Zachodniopomorskie	762

Ochrona zdrowia

MASAŻYSTA

kod: 322401

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Podstawowym zadaniem masażyisty jest leczenie i wspomaganie rehabilitacji poprzez dotyk i inne zabiegi manualne, które przez powierzchnię ciała działają na mięśnie, układ krążenia, układ nerwowy i narządy wewnętrzne.

Działania masażyisty mają na celu zwiększenie ogólnej odporności organizmu, wspomagają procesy wypoczynkowe po wysiłku fizycznym, łagodzą napięcie psychiczne, działają odprężająco i relaksująco.

Celem pracy masażyisty jest swoista terapia bólu, przywracanie funkcji mięśniom, zwiększanie ukrwienia masowanego organu, pobudzanie przemiany materii i ewakuowania szkodliwych jej produktów. Podstawowym narzędziem pracy masażyisty są jego ręce.

Pięć najważniejszych czynności, jakie masażyista pracy wykonuje to: głaskanie, rozcieranie, ugniatanie, oklepywanie, wibracja. Czynności te wykonywane są z modyfikacjami w zależności od typu schorzenia, stanu pacjenta, zalecenia lekarskiego.

Masażyista stosuje też akupresurę, czyli masaż według systemu dalekowschodniego. Polegający na ugniataniu określonych punktów na ciele człowieka. Ucisk ten aktywizuje nerw i w ten sposób pobudza odpowiedni organ do prawidłowego działania.

Do wykonywania zawodu masażyisty niezbędna jest szeroka wiedza z zakresu fizjologii i anatomii człowieka. Konieczna jest ścisła współpraca masażyisty z lekarzami różnych specjalności (ortopedami, neurologami, chirurgami).

Oprócz masażu ręcznego, masażyista stosuje metody fizykoterapeutyczne, takie jak:

- hydroterapia, (leczenie wodą, np.: solanki, sauny, bicze, wirówki)
- elektroterapia, (leczenie prądem, np.: jonoforeza, diadynamic, galwanizacje)
- zabiegi ciepłownicze (okłady parafinowe)
- kinezyterapia (leczenie ruchem).

Masażyista posługuje się również urządzeniami mechanicznymi, np. wibratorami, które pozwalają na zwiększenie siły i głębokości oddziaływania masażu, trudnego do uzyskania wyłącznie przy pomocy rąk.

Ważnym aspektem pracy masażyisty jest jego funkcja instruktażowa, polegająca na udzielaniu rad i wskazówek co do samodzielnego wykonywania ćwiczeń w celu podtrzymania ciągłości terapii.

ŚRODOWISKO PRACY

materiałne środowisko pracy

Praca masażyisty odbywa się głównie w gabinecie, czyli w specjalnie do tego celu wydzielonym pomieszczeniu, które powinno być dobrze oświetlone, czyste, dobrze wietrzone, o temperaturze w granicach 22°C.

Podstawowym sprzętem jest stół do masażu, ustawiony tak, by był dostępny z każdej strony.

Masażyista pracuje również w pomieszczeniach, gdzie znajdują się urządzenia służące do fizykoterapii. W związku z obsługą urządzeń służących do elektroterapii może być narażony na działanie pola magnetycznego lub promieniowanie jonizujące czy nadfioletowe.

Stosując zabiegi hydroterapeutyczne często znajduje się w pomieszczeniach o podwyższonej temperaturze i wilgotności, jak sauna czy basen.

Skóra dłoni masażyisty narażona jest na alergię z powodu stosowania środków wspomagających masaż (talk, płyny, aerozole), a przede wszystkim ze względu na kontakty z zainfekowaną skórą pacjenta.

Masażyista przeważnie pracuje na stojąco, jest więc zagrożony powstawaniem żylaków, typowej choroby w tym zawodzie.

warunki społeczne

Ochrona zdrowia

Praca masażysty ma charakter samodzielny, co polega na swobodnym doborze metod terapii w zależności od indywidualnego schorzenia czy przypadku.

Masażysta w pracy zachowuje stały kontakt z lekarzem, uwzględniając jego wskazania i zalecenia. Praca masażysty polega na indywidualnym kontakcie z każdym pacjentem. Poza działaniem terapeutycznym, w dużym stopniu pełni on funkcję instruktażową, tzn. udziela pacjentowi rad i wskazówek, umożliwiających mu samodzielne kontynuowanie terapii. Na tym tle może dochodzić do konfliktów z pacjentami, którzy ignorują wskazania – skazują wysiłek masażysty na niepowodzenie. W razie wystąpienia takiej potrzeby masażysta kontynuuje terapię w domu chorego.

warunki organizacyjne_

Masażysta znajduje zatrudnienie głównie w instytucjach służby zdrowia, gabinetach odnowy biologicznej, gabinetach kosmetycznych, gabinetach masażu sportowego. Czas jego pracy przeważnie jest stały i wynosi 7 - 8 godzin dziennie.

W razie potrzeby masażysta pełni funkcję usługową w ramach działalności prywatnej. W celu kontynuacji leczenia, wykonuje zabiegi masażu w domu pacjenta, co jest związane z przemieszczaniem się w różne punkty miasta i okolicy. Bardzo często musi pracować w niedziele i święta, ponieważ nieodzownym warunkiem terapii jest zachowanie jej ciągłości. Dłuższe przerwy mogą spowodować powrót przykurczy, niedowładów i zaników mięśni, czyli pogorszenie się stanu zdrowia.

Masażystę obowiązuje sterylne ubranie ochronne; przeważnie jest to biały fartuch.

Masażysta sportowy podczas meczów czy zawodów nosi ubranie reprezentacyjne, jest to przeważnie dres w barwach klubowych drużyny.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Masażysta w swojej pracy ma do czynienia z człowiekiem – pacjentem w szpitalu, sportowcem czy klientem gabinetu kosmetycznego. Powinna więc go cechować łatwość nawiązywania kontaktów personalnych, umiejętność właściwego i taktownego postępowania z ludźmi i wzbudzania zaufania.

Mając do czynienia z człowiekiem chorym, często bardzo poszkodowanym, u którego choroba i cierpienie mogły spowodować zmiany w psychice, powinien być trochę psychologiem i umieć odpowiednio odbierać reakcje oraz emocje masowanego pacjenta. Ważna jest u niego zdolność empatii, czyli wczuwania się w sytuację i problemy innych ludzi.

Masażystę musi cechować duża cierpliwość, dokładność i wytrwałość, ponieważ efekty jego pracy mogą być odczuwalne dopiero po upływie dłuższego czasu.

W tej pracy nieodzowne są duże zdolności manualne, zręczność rąk i palców oraz sprawność zmysłu dotyku, umożliwiająca bezbłędnie wyczuć strukturę anatomiczną organu i zlokalizować miejsca patologicznych zmian.

Oprócz dużej wiedzy fachowej masażystie niezbędna jest wyobraźnia przestrzenna, tak by w trakcie zabiegu mógł wyobrazić sobie to, co ma pod palcami, i jaki jest wpływ jego manipulacji na poszczególne organy.

Praca masażysty należy do silnie obciążających fizycznie. Zatem kandydat do tego zawodu musi więc być wytrzymały na długotrwały wysiłek.

Osoba uprawiająca ten zawód powinna posiadać rzetelną, fachową wiedzę medyczną oraz umiejętność logicznego rozumowania i trafnego wyciągania wniosków, ze względu na indywidualizację przypadków.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca masażysty zaliczana jest do ciężkich prac fizycznych. Ale wbrew powszechnie panującemu przekonaniu, masażysta nie musi mieć atletycznej budowy ciała. Ważniejsza niż masywna konstrukcja

Ochrona zdrowia

fizyczna jest dobrze opanowana technika masażu. Zalecana jest dbałość o ogólną dobrą sprawność fizyczną, np. przez ćwiczenie w siłowni, stosowanie odpowiedniej diety oraz odżywek.

Ze względu na wysiłkowy charakter pracy szczególnie ważna jest sprawność układu mięśniowego, a z powodu pracy na stojąco – układu kostno-stawowego.

Znacząca jest dobra kondycja ruchowa, precyzja ruchów, zręczność rąk i palców.

Ponadto masażysta musi spełniać wymogi zdrowotne, które obowiązują każdego pracownika zatrudnionego w służbie zdrowia, potwierdzone wynikami badania krwi, prześwietlenia klatki piersiowej, odczynu Wassermana. Nie może też mieć schorzeń jelitowych, tendencji do alergii i chorób skóry.

Niektóre szkoły kształcące w zakresie masażu leczniczego przyjmują kandydatów słabo widzących lub niewidomych, którzy poza tym są w pełni sprawni fizycznie. Mogą też być zatrudniane osoby niedosłyszące.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Uprawnienia do wykonywania zawodu masażysty mają technicy fizykoterapii, po ukończeniu policealnego zawodowego studium medycznego. Masaż jest także wykładany we wszystkich akademiach wychowania fizycznego, na wydziałach i kierunkach rehabilitacji ruchowej.

Uprawnienie do wykonywania tego zawodu można zdobyć na kursach organizowanych przez zakłady doskonalenia zawodowego.

Należy zaznaczyć, że przy podejmowaniu pracy preferowane są osoby z wykształceniem wyższym lub policealnym, mniejsze szanse mają absolwenci kilkutygodniowych kursów. W zawodzie masażysty leczniczego zatrudniani są inwalidzi wzroku, po specjalnych studiach medycznych masażu leczniczego.

Masażyści znajdują zatrudnienie w państwowych i prywatnych instytucjach służby zdrowia (szpitale, kliniki, sanatoria, ośrodki zdrowia), w gabinetach odnowy biologicznej, w klubach sportowych, gabinetach kosmetycznych itp.

Nie bez znaczenia jest możliwość otworzenia prywatnego gabinetu masażu i prowadzenia działalności na własną rękę, zważywszy że zainteresowanie masażem i jego działaniem terapeutycznym znacznie rośnie.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie masażysty istnieje możliwość awansu w przypadku podniesienia kwalifikacji. Na przykład technik fizykoterapeuta po ukończeniu studiów magisterskich może pełnić funkcję kierownika poradni fizykoterapeutycznej.

Stanowisko masażysty jest stanowiskiem samodzielnego specjalisty. Możliwość awansu istnieje w związku z podjęciem pracy w coraz bardziej prestiżowych instytucjach, np. awansem dla masażysty sportowego jest możliwość zatrudnienia się w pierwszoligowych klubach sportowych czy w reprezentacji kraju.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Osoby starsze mogą podjąć pracę w zawodzie, jeśli posiadają wcześniej zdobyte doświadczenie i ich stan zdrowia jest bardzo dobry. Policealne studia medyczne, kształcące techników, stawiają ograniczenie wieku dla kandydatów do 35 roku życia. Po ukończeniu szkoły bardzo istotna jest kilkuletnia praktyka pod okiem doświadczonego masażysty.

Dużą szansę na zatrudnieniu mają byli sportowcy wyczynowi, którzy zakończyli już karierę sportową. Ze względu na ich doświadczenie, związane z uprawianą dziedziną sportu, kluby sportowe często proponują im pracę w charakterze masażystów, po odbyciu odpowiedniego przeszkolenia.

ZAWODY POKREWNE

Ochrona zdrowia

specjalista odnowy biologicznej
specjalista rekreacji ruchowej
fizykoterapeuta
biomasażysta
kosmetyczka

LITERATURA

Zborowski A., *Masaż klasyczny*, Kraków 1994.
Magiera L., Kasperczyk T., *Segmentarny masaż leczniczy*, Kraków 1995.
Zborowski A., *Masaż segmentarny*, Kraków 1994.
Prochowicz Z., *Podstawy masażu leczniczego*, Warszawa, PZWL 1990.
Gaynar Winyard, *Przewodnik zdrowia i urody*, t. I i II.
Brinkow, *Masaż sportowy*, Warszawa 1994.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Masażysta** - (3220602), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 341 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	27
Kujawsko-pomorskie	25
Lubelskie	13
Lubuskie	5
Łódzkie	21
Małopolskie	46
Mazowieckie	41
Opolskie	11
Podkarpackie	10

Podlaskie	1
Pomorskie	18
Śląskie	60
Świętokrzyskie	6
Warmińsko-mazurskie	13
Wielkopolskie	21
Zachodniopomorskie	23

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Masażysta** wynosiła 125. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	12
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	10
Lubuskie	0
Łódzkie	19
Małopolskie	13
Mazowieckie	22
Opolskie	3
Podkarpackie	6

Podlaskie	1
Pomorskie	7
Śląskie	11
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	11

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Fizykoterapeuci i pokrewni wynosiło 1339,35. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1292,32
Kujawsko-pomorskie	1265,38
Lubelskie	1282,59
Lubuskie	1280,32
Łódzkie	1352,24
Małopolskie	1267,86
Mazowieckie	1398,2
Opolskie	1373,13
Podkarpackie	1293,57

Podlaskie	1377,28
Pomorskie	1495,79
Śląskie	1334,35
Świętokrzyskie	1388,69
Warmińsko-mazurskie	1256,94
Wielkopolskie	1487,41
Zachodniopomorskie	1366,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Fizykoterapeuci i pokrewni, wynosiła 15681. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1724
Kujawsko-pomorskie	1075
Lubelskie	647
Lubuskie	564
Łódzkie	1249
Małopolskie	1508
Mazowieckie	1585
Opolskie	426
Podkarpackie	993

Podlaskie	654
Pomorskie	650
Śląskie	2042
Świętokrzyskie	683
Warmińsko-mazurskie	331
Wielkopolskie	788
Zachodniopomorskie	762

Ochrona zdrowia

ZABIEGOWY BALNEOLOGICZNY

kod: 513204

inne nazwy zawodu: łazienkowa/y/

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy zabiegowego balneologicznego jest przygotowanie i wykonanie zabiegów balneologicznych (wodoleczniczych) zleczanych przez specjalistów oraz zapewnienie pacjentowi bezpieczeństwa w trakcie wykonywania tych zabiegów.

Balneologia jest jednym z tych działów w zakładach fizykalnych i sanatoriach, które są najbardziej wykorzystywane do leczenia i rehabilitacji chorych. Aby chronić zdrowie zarówno chorych poddanych zabiegom fizykoterapeutycznym jak i personelu wykonującego zabiegi, pracownicy zakładów balneologii powinni być przeszkoleni w zakresie znajomości bezpieczeństwa i higieny pracy, a także zasadności stosowania i zagrożeń wynikających z wykonywanych zabiegów.

Do zadań zabiegowego balneologicznego w zakładach fizykoterapii i sanatoriach należy przygotowanie sprzętu (np. basenów, wanien, katedr natryskowych, stanowisk kąpeli ciepłych – okładów parafinowych) oraz aparatury balneologicznej (np. aparatów do inhalacji, kąpeli elektryczno-wodnych typu czterokomorowego, aparatów do leczenia parafiną), a także środków farmakologicznych oraz ich receptur (np. soli iwonickiej, aerosoli).

Ma on obowiązek orientowania się co do stosowania zabiegów czy kąpeli leczniczych w terapii chorób poszczególnych układów. W trakcie trwających zabiegów obowiązkiem zabiegowego jest nie tylko wykonanie, ale sprawowanie opieki nad pacjentami. Ma on prawo, a wręcz obowiązek przerwania zabiegu i udzielenia pierwszej pomocy do czasu przybycia lekarza, w razie zaobserwowania niepokojących zmian w wyglądzie i zachowaniu pacjenta.

Pracownik zabiegowy w oddziałach sanatoryjnych ma możliwość wykonywania zabiegów zbiorowych (kąpeli w basenach, wannach, inhalacji) z uwagi na wielkość pomieszczeń i budowę urządzeń.

Bardzo istotną sprawą jest zapewnienie i regulowanie przez zabiegowego odpowiedniej temperatury w pomieszczeniach, w których pacjenci po zabiegach korzystają z kąpeli oczyszczających czy leżaków. Temperatura powinna być regulowana i utrzymywana na stałym poziomie, gdyż strefa komfortu cieplnego dla rozebranego człowieka jest nieco wyższa niż dla personelu obsługującego, ubranego w przewiewne i lekkie ubrania robocze.

Obsługując sprzęt i aparaturę medyczną stosowaną podczas zabiegów, zabiegowy obowiązany jest każdorazowo sprawdzić prawidłowość działania urządzeń przed rozpoczęciem zabiegu. Dostęp do każdej wanny i innych urządzeń hydroterapeutycznych powinien być łatwy ze wszystkich stron, każda kabina kąpielowa powinna mieć przed kolejnym zabiegiem sprawdzone urządzenie sygnalizacyjno-alarmowe. Zadaniem pracownika balneologii jest organizacja, wykonanie i kierowanie ruchem pacjentów w trakcie zabiegów. Odpowiedzialność za funkcjonowanie tych urządzeń pomaga zachować bezpieczeństwo wykonywanych zabiegów. Pacjentów można, a nawet powinno się informować o warunkach i właściwościach leczniczych zaleczanych i wykonywanych zabiegów. Do czynności roboczych zabiegowego balneologicznego należy obowiązek prowadzenia szczegółowej dokumentacji dotyczącej wykonanych zabiegów.

Po zakończeniu pracy, zgodnie z obowiązującymi zasadami aseptyki i higieny, do pracownika na tym stanowisku należy również mycie, płukanie i dezynfekcja sprzętu i aparatury specjalistycznej. Są jednak zabiegi (np. płukanie jelit irygatorami, głębokie płukanie jelit w wannach), po których zarówno sprzęt jak i wanny muszą być każdorazowo dezynfekowane obowiązującymi środkami odkażającymi.

Lata pracy i zdobyte doświadczenia zawodowe nie wystarczają, aby nadażyć za bogatym arsenalem fizykoterapeutycznym. Dlatego też chcąc utrzymać się na rynku pracy, pracownik zmuszony jest do śledzenia fachowej literatury oraz ciągłego samokształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych w zakresie coraz nowocześniejszych metod terapii.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Ochrona zdrowia

Praca zabiegowego balneologicznego odbywa się w zakładach fizykoterapii mieszczących się w przychodniach specjalistycznych, oddziałach sanatoryjnych, uzdrowiskach, pijalniach wód mineralnych, które mieszczą kilka lub kilkanaście stanowisk pracy. W związku z tym istnieje konieczność przestawiania się z jednej czynności na drugą w bardzo szybkim tempie, co może być uciążliwością w codziennej pracy. Charakterystyczną właściwością tego środowiska pracy są: zmienna temperatura, duża wilgotność powietrza i szkodliwe stężenie substancji (np. siarkowodoru, radonu) w czasie stosowania kąpieli leczniczych. Istnieje również zwiększone ryzyko upadków i złamań kończyn.

warunki społeczne

Praca ta ma charakter indywidualny i samodzielny w sposobach i metodach wykonywania czynności. Jednak zabiegowemu stale towarzyszy intensywny kontakt z pacjentami. Może to pociągać za sobą, ale nie powinno, ryzyko powstania konfliktów.

warunki organizacyjne

Zabiegowy gabinetu balneologicznego pracuje tylko w dni powszednie w systemie dwuzmianowym 3 – 6 godzin dziennie. Istnieje możliwość oddelegowania służbowego do innych placówek na terenie dzielnicy, w której pracuje. Obowiązuje go ubranie ochronne (fartuch, obuwie gumowe) w trakcie przygotowania i wykonywania zabiegów. Pracownik gabinetu balneologicznego spełnia rolę podwładnego, zatem podlega nadzorowi i kontroli przełożonych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na stały kontakt z pacjentem w trakcie wykonywanej pracy, niezbędną cechą jest łatwość jego nawiązywania, wysoka kultura osobista i takt. Spostrzegawczość, umiejętność myślenia i podejmowania natychmiastowych decyzji oraz szybkie tempo pracy połączone z łatwością przestawiania się z czynności na czynność – to również niezbędne cechy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę zalicza się do prac lekkich. Duże znaczenie ma tu ogólna sprawność fizyczna, ale nie jest wymagana koniecznością.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie wymagane jest wykształcenie średnie, z możliwością szkoleń zakładowych w zakresie balneologii. Mile widziani są absolwenci pomaturalnych szkół fizykoterapii. Istnieją duże możliwości zdobywania kwalifikacji zawodowych.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Lata pracy zawodowej, doświadczenie oraz ciągle doskonalenie zawodowe dają możliwość awansu na stanowiska kierownicze, a także prowadzenie prywatnych gabinetów masażu, łaźni, aerobiku itp.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie tym mogą podjąć pracę osoby po dłuższej przerwie bądź takie, które późno zdobyły kwalifikacje, jednak nie przekroczyły 50 roku życia. Jest także możliwość zatrudnienia osób

Ochrona zdrowia

niepełnosprawnych na stanowiskach pracy chronionej (masażystów niedowidzących oraz z ograniczoną dysfunkcją kończyn dolnych).

ZAWODY POKREWNE

rehabilitant
fizykoterapeuta
masażysta

LITERATURA

Jankowiak J., Fizykoterapia ogólna i kliniczna. PZWL, Warszawa.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Zabiegowy balneologiczny** - (5130209), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 54 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	10
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	15
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	11

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	7
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	4

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Zabiegowy balneologiczny** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny wynosiło 1290,32. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1181,33
Kujawsko-pomorskie	1253,25
Lubelskie	1252,7
Lubuskie	1349,17
Łódzkie	1312,98
Małopolskie	1219,6
Mazowieckie	1299,71
Opolskie	1357,44
Podkarpackie	1262,95

Podlaskie	1416,14
Pomorskie	1316,41
Śląskie	1262,18
Świętokrzyskie	1244,68
Warmińsko-mazurskie	1387,85
Wielkopolskie	1388,52
Zachodniopomorskie	1369,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny, wynosiła 27674. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2878
Kujawsko-pomorskie	2063
Lubelskie	1289
Lubuskie	737
Łódzkie	2742
Małopolskie	2297
Mazowieckie	2891
Opolskie	867
Podkarpackie	1050

Podlaskie	987
Pomorskie	2134
Śląskie	3186
Świętokrzyskie	506
Warmińsko-mazurskie	541
Wielkopolskie	2154
Zachodniopomorskie	1352

Ochrona zdrowia

BIOENERGOTERAPEUTA

kod : 514402

inne nazwy zawodu :

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Bioenergoterapeuta rozpoznaje i likwiduje zaburzenia bioenergetyczne w organizmie. Przywraca w ten sposób swobodny przepływ bioenergii między poszczególnymi jej poziomami , warstwami aury (niewidzialna otoczka bioenergii wokół organizmu, na której rozpoznaje się zaburzenia), centrami energetycznymi, organami oraz ich grupami. Bioenergoterapia jako stymulacja bioenergetyczna wspomaga go i pozwala mu wielokrotnie przywracać prawidłowe funkcjonowanie organizmu chorego. Dzięki temu może nastąpić poprawa lub nawet całkowity powrót do zdrowia.

Bioenergoterapeuta wykonuje następujące czynności, które pomagają mu zrealizować jego zadania: spotkanie z chorym I przeprowadzenie wywiadu dotyczącego choroby, ustalenie obszarów zaburzeń I zakłóceń w organizmie ludzkim, poinformowanie zainteresowanego o rodzaju tych zaburzeń i ewentualne zalecenie terapii, oczyszczenie energetyczne zaburzonych obszarów, zasilenie stref niedoborów energetycznych, oczyszczenie tych stref, harmonizowanie I wzmacnianie aury, uszczelnianie I wzmacnianie osłony energetycznej organizmu, informowanie zainteresowanego o spodziewanych skutkach terapii, uprzedzenie go o przeciwwskazaniach, formułowanie zaleceń co do stosowania terapii.

Bioenergoterapeuta jest także zobowiązany do stosowania w swojej pracy ogólnych I szczegółowych zasad higieny oraz bezpieczeństwa pracy z bioenergią.

ŚRODOWISKO PRACY

materiałne środowisko pracy

Bioenergoterapeuta, podobnie jak biomasażysta, obraca się w kręgu ciągle jeszcze nie zbadanych przez naukę subtelnych energii; jego narzędziem pracy jest własny organizm. By przywrócić pacjentowi zdrowie fizyczne (a niekiedy także psychiczne) wykorzystuje wewnętrzną energię i wiedzę o sposobach posługiwania się nią .

Bioenergoterapeuta pracuje w zasadzie tylko w odpowiednio przystosowanym do zabiegów gabinecie - czystym, odpowiednio ogrzewanym i wentylowanym, cichym, odosobnionym , wyposażonym w fotel i leżankę.

Niespełnienie tych warunków może spowodować dekoncentrację terapeuty i tym samym sprawić, że zabieg nie odniesie pożądanego skutku.

W zawodzie tym nie istnieją poważniejsze zagrożenia dla zdrowia, jeśli biomasażysta przestrzega zasad dotyczących pracy z bioenergią.

warunki społeczne

Bioenergoterapeuta pracuje zawsze indywidualnie, sam podejmuje decyzje i sam ponosi za nie odpowiedzialność. Jego kontakty z innymi ludźmi - pacjentami - są bardzo intensywne, przy czym ze względu na ich rodzaj, zawsze istnieje duże ryzyko konfliktów (pacjenci nie zawsze zgadzają się na proponowaną terapię, narzekają na skutki uboczne itp.).

warunki organizacyjne

Czas pracy w tym zawodzie, tak jak we wszystkich wolnych zawodach , nie jest normowany. Może wynosić 8 godzin dziennie albo więcej i zależy całkowicie od potrzeb pacjentów oraz kondycji terapeuty. Chociaż bioenergoterapeuta pracuje w stałym miejscu , w razie potrzeby może odwiedzić chorego w domu , a nawet w sanatorium lub w szpitalu.

Ochrona zdrowia

Osoba wykonująca ten zawód, samodzielnie wybiera metody terapii, sama też odpowiada za jej efekt.

Praca bioenergoterapeuty jest bardzo urozmaicona, niekonwencjonalna, wymaga indywidualnej oceny stanu zdrowia każdego chorego i doboru odpowiednich dla niego metod leczenia (czasami chorzy źle znoszą niektóre z nich).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najważniejsze cechy bioenergoterapeuty, to wybitna zdolność do odbioru subtelnych energii i szczególnie predyspozycje bioenergetyczne. Wg. tych kryteriów weryfikowani są chętni na kursy bioenergoterapii.

Inne cechy niezbędne w tym zawodzie, to zdolność wczuwania się w sytuację innych i odgadywania ich problemów. Pomagają one w kontakcie z pacjentami, którzy nie zawsze chcą albo umieją określić, co im dolega. Bardzo przydatna jest też umiejętność nawiązywania kontaktu z różnymi ludźmi, postępowania z nimi, wzbudzania zaufania (w czym bardzo pomaga miły sposób bycia i schludny wygląd). Ponadto wymagana jest umiejętność panowania nad własnymi emocjami i odporność emocjonalna (a więc umiejętność powstrzymywania negatywnych uczuć, takich jak gniew, czy złość), samokontrola oraz wytrwałość i cierpliwość.

Potrzebne są też cechy takie jak: spostrzegawczość i umiejętność podejmowania szybkich, trafnych decyzji w sytuacjach stresowych, zdolność przekonywania innych do własnego zdania.

W praktyce bioenergoterapeuty niezbędne są zainteresowania i wiedza z takich dziedzin jak biologia, medycyna oficjalna i nieoficjalna, psychologia, bowiem jego praca jest ściśle związana z organizmem ludzkim, jego chorobami i czynnikami, które na niego oddziałują.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca ta pod względem energetycznym należy do prac lekkich, może być natomiast wyczerpująca psychicznie

Bioenergoterapeuta musi być w pełni sprawny psychicznie i fizycznie, bowiem w przeciwnym wypadku nie będzie mógł osiągnąć spodziewanych efektów terapeutycznych, a wykonywanie zabiegów może stać się niebezpieczne dla jego zdrowia. Bezwzględnym przeciwskazaniem do pracy w tym zawodzie są choroby neurologiczne, przebyte wcześniej zawały serca i wylewy, choroba nowotworowa, cukrzyca.

Nie mają też większych szans na znalezienie pacjentów osoby niepełnosprawne, gdyż w powszechnym wyobrażeniu bioenergoterapeuta to osoba zdrowa, bez nałogów (jak np. palenie papierosów), samą sobą poświadczająca skuteczność proponowanej terapii.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Obecnie bioenergoterapii można nauczyć się na specjalistycznych kursach, dostępnych dla osób z wykształceniem co najmniej średnim o dowolnej specjalności. Najlepszymi kandydatami na bioenergoterapeutów są osoby po studiach medycznych, gdyż mogą one połączyć w swojej praktyce metody medycyny tradycyjnej i naturalnej.

Kandydaci do nauki tego zawodu powinni mieć ukończone 20 lat (tzn. osiągnąć pełną dojrzałość i dorosłą sprawność organizmu).

Chętni do nauki są poddawani niekonwencjonalnym procedurom kwalifikacyjnym potwierdzającym ich predyspozycje.

Polegają one na badaniu wrażliwości kandydata na bioenergię oraz na sprawdzaniu metodami rediestyzyjnymi jego możliwości energetycznych i zasięgu jego pola energetycznego.

Kolejnym elementem kwalifikacyjnym jest wstępna rozmowa z lekarzem, która pomaga stwierdzić, czy kandydat nie przechodził chorób zakłócających równowagę energetyczną organizmu i czy jest zrównoważony psychicznie.

Ochrona zdrowia

W trakcie kursów uczeń zdobywa podstawowe wiadomości z zakresu fizjologii i anatomii oraz technik posługiwania się bioenergią. Program obejmuje także zajęcia z zakresu radiestezji oraz oddziaływania na organizm człowieka różnych rodzajów promieniowania. Na zakończenie zostają omówione wybrane zagadnienia z medycyny wschodniej. Następnie kursanci zdają egzamin teoretyczny i praktyczny.

Kurs bioenergoterapeutyczny może trwać 3 miesiące i dłużej. Trzymiesięczne szkolenia prowadzi np. Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie. Koszt tego kursu (zajęcia prowadzone są dwa razy w tygodniu po półtorej godziny) wynosi około 500 zł. (1996).

Natomiast Polskie Towarzystwo Psychotroniczne organizuje kursy dwustopniowe: teoretyczno-praktyczny (w ilości 100 godzin) i praktyczny (w ilości 70 godzin) oraz dodatkowo warsztaty doskonalące. Cena pierwszego ze wspomnianych kursów wynosi ze zniżką dla członków Towarzystwa 550 zł.; osoby spoza niego płać 650 zł. (dane na rok 1997).

Inną formą kształcenia jest wstąpienie do Cechu Bioenergoterapeutów i Bioterapeutów. W ciągu trzech lat składa egzaminy czeladnicze, w ciągu sześciu lat - mistrzowskie. Ta forma kształcenia także jest płatna i nie istnieje możliwość uzyskania pomocy finansowej w formie stypendium.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie bioenergoterapeuty nie ma szans na tradycyjnie pojęty awans, ponieważ nie istnieje w nim hierarchia stanowisk. Można natomiast zdobyć rozgłos i sławę, podobnie jak pisarz, czy prawnik.

Inną formą awansu jest zdobywanie doświadczenia zawodowego i doskonalenie swoich umiejętności przez praktykę i udział w różnych kursach, na których można np. poszerzyć kwalifikacje o umiejętność biomasażu lub radiestezji.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Dorośli i osoby starsze mają duże szanse podjęcia pracy w tym zawodzie, jeżeli tylko pozwala im na to stan zdrowia i ogólna kondycja fizyczna.

ZAWODY POKREWNE

biomasażysta
radiesteta
astrolog

LITERATURA

Ulman R.R., *Bioenergoterapia praktyczna*, Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, Warszawa 1991

Ulman R.R., *ABC bioenergoterapii*, Pracownia Bioenergoterapii, Warszawa 1994,

Cybulska E., *Nowe tajemnice niekonwencjonalnej medycyny*, Dat Press, Gdańsk 1994,

Huzik W. (red.), *Zapomniane metody leczenia (poradnik medyczny)*, Exlibris, Warszawa 1992,

Rennan B., *Dłonie pełne światła*, Amber,

Angelo J., *Twoja uzdrawiająca siła*, Amber,

Dixon T., *Moc uzdrawiania*.

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Bioenergoterapeuta** - (5150101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 19 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1
Lubuskie	1
Łódzkie	5
Małopolskie	2
Mazowieckie	5
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	1
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Bioenergoterapeuta** wynosiła 15. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	11
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	0
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy 0 wynosiło 0. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy 0, wynosiła 0. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

BIOMASAŻYSTA

kod: 514403

inne nazwy zawodu :

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Biomasażysta zajmuje się leczeniem chorych za pomocą używanej przez siebie bioenergii. Wspomaga go w tym bioenergoterapia, rodzaj stymulacji bioenergetycznej, dzięki której możliwy jest wielokrotny powrót chorego do zdrowia.

Do podstawowych zadań biomasażysty należy wykonywanie zabiegów

refleksoterapii, pozwalających odblokować punkty aktywne biologicznie (tzw. punkty refleksyjne lub inaczej PAB). Są to punkty na dłoni, których odpowiedniki rozmieszczone są w całym ciele. Biomasażysta odnajduje obszary zmian tkankowych i zmian w punktach refleksyjnych, a następnie usuwa je. Odblokowanie ich umożliwi niezakłócony przepływ energii w organizmie pacjenta, a co za tym idzie powrót do psychosomatycznej równowagi i harmonii z otoczeniem, co prowadzi do poprawy stanu chorego, a nawet do jego całkowitego wyzdrowienia. Biomasażysta powinien także stosować się do zaleceń dotyczących higieny oraz bezpieczeństwa pracy z bioenergią.

Może on realizować wymienione tu zadania poprzez następujące czynności

spotyka się z chorym i przeprowadza wywiad dotyczący jego choroby,

lokalizuje obszary zmian tkankowych oraz obszary zmian w punktach aktywnych biologicznie,

wykonuje zabieg zgodnie z zasadami wschodnich technik masażu, np. chińskiego punktowego, tybetańskiego shiatsu itp,

wykonuje zabieg biomasażu bezdotykowo, na wyższych poziomach energetycznych - np. masaż czakramowy, astralny, jedności energetycznej lub aury (biopola), tzn. niedostrzegalnej otoczki bioenergii wokół organizmu, na której wyczuwane są zaburzenia,

informuje zainteresowanego o zaleceniach, spodziewanych reakcjach i efektach oraz przeciwwskazaniach do zastosowania terapii.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Biomasażysta, podobnie jak bioenergoterapeuta obraca się w kręgu ciągle jeszcze nie zbadanych przez naukę subtelną energię; jego narzędziem pracy jest własny organizm. By przywrócić pacjentowi zdrowie fizyczne (a niekiedy także psychiczne) wykorzystuje siłę swoich rąk, wewnętrzną energię, wiedzę o technikach masażu i (ewentualnie) techniki rehabilitacyjne.

Biomasażysta pracuje w zasadzie tylko w odpowiednio przystosowanym do zabiegów gabinecie - czystym, odpowiednio ogrzewanym i wentylowanym, cichym i odosobnionym oraz wyposażonym w stół do masażu. Niespełnienie tych warunków może spowodować dekoncentrację terapeuty i tym samym sprawić, że zabieg nie odniesie pożądanego skutku.

W zawodzie tym nie istnieją poważniejsze zagrożenia wypadkami przy pracy lub chorobami zawodowymi, jeśli biomasażysta przestrzega zasad dotyczących pracy z bioenergią.

warunki społeczne

Bbiomasażysta pracuje zawsze indywidualnie, sam podejmuje decyzje i sam ponosi za nie odpowiedzialność. Jego kontakty z innymi ludźmi - pacjentami są bardzo intensywne, przy czym ze względu na ich rodzaj, zawsze istnieje duże ryzyko konfliktów (pacjenci nie zawsze zgadzają się na proponowaną wybór terapię, narzekają na skutki uboczne itp.).

warunki organizacyjne

Czas pracy w tym zawodzie tak jak we wszystkich wolnych zawodach nie jest normowany; może wynosić 8 godzin dziennie albo więcej i zależy całkowicie od potrzeb pacjentów. Dla ich wygody

Ochrona zdrowia

także godziny przyjęć w gabinecie są zwykle jednakowe. Chociaż biomasażysta pracuje w stałym miejscu, w szczególnym przypadku może odwiedzić chorego w domu, a nawet w sanatorium lub w szpitalu.

Osoba wykonująca ten zawód samodzielnie wybiera metody terapii oraz odpowiada za stan zdrowia swoich pacjentów.

Praca biomasażysty jest bardzo urozmaicona, niekonwencjonalna, wymaga indywidualnej oceny stanu każdego chorego i doboru odpowiednich dla niego metod leczenia (czasami chorzy źle znoszą niektóre z nich).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najważniejszą cechą w tym zawodzie jest ponadprzeciętna zdolność do odbioru bioenergii. Wg. tego kryterium weryfikowani są chętni na kursy biomasażu. Koordynacja wzrokowo-ruchowa oraz zręczność rąk i palców to podstawowe wymagania stawiane biomasażystom, bez ich spełnienia nie będzie umiał dobrze pracować.

Inne niezbędne cechy biomasażysty to zdolność wczuwania się i odgadywania problemów innych, co pomaga w kontakcie z pacjentami, którzy nie zawsze chcą albo umieją określić, co im dolega. Bardzo przydatna jest też umiejętność nawiązywania kontaktu z różnymi ludźmi, postępowania z nimi, wzbudzania zaufania (w czym bardzo pomaga miły sposób bycia i schludny wygląd). Ponadto wymagana jest umiejętność panowania nad własnymi emocjami i odporność emocjonalna (a więc umiejętność powstrzymywania negatywnych uczuć, takich jak gniew, czy złość), samokontrola oraz wytrwałość i cierpliwość.

Niezbędne są też cechy takie jak: spostrzegawczość i umiejętność podejmowania szybkich, trafnych decyzji w sytuacjach stresowych, zdolność przekonywania innych do własnego zdania.

W zawodzie tym przydatne są zainteresowania takimi dziedzinami wiedzy jak biologia, medycyna oficjalna i nieoficjalna, psychologia.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca ta pod względem energetycznym należy do prac lekkich, może być natomiast wyczerpująca psychicznie

Biomasażysta musi być w pełni sprawny psychicznie i fizycznie, bowiem w przeciwnym wypadku nie będzie mógł osiągnąć spodziewanych efektów terapeutycznych, a wykonywanie zabiegów może być dla niego nawet niebezpieczne.

W zawodzie biomasażysty niezbędne są takie cechy fizyczne jak duża sprawność zmysłu dotyku i równowaga psychiczna.

Ponieważ podobnie jak bioenergoterapeuta pracuje on z bioenergiami, bezwzględnym przeciwskazaniem do pracy w tym zawodzie są choroby neurologiczne, przebyte wcześniej zawały serca i wylewy, choroba nowotworowa, cukrzyca.

Nie mają też szans na zatrudnienie osoby niepełnosprawne, gdyż w powszechnym wyobrażeniu biomasażysta to osoba zdrowa, bez nałogów (jak np. palenie papierosów), samą sobą poświadczająca skuteczność proponowanej terapii. Pewne szanse znalezienia pracy mają niedowidzący lub niewidomi, jednak nie mogą oni samodzielnie dokonać wizualnej oceny stanu zdrowia pacjenta.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Ten, kto chce podjąć pracę w zawodzie biomasażysty, powinien mieć dużo wyższy od przeciętnego potencjał bioenergii, gdyż tylko wtedy może ją przekazać pacjentowi.

Do podjęcia pracy w zawodzie potrzebne jest co najmniej wykształcenie średnie.

Jednak największe perspektywy otwierają się przed absolwentami szkół wyższych medycznych lub akademii wychowania fizycznego ze specjalizacją rehabilitanta albo fizykoterapeuty. Mają oni rozległą wiedzę na temat fizjologii i psychologii człowieka, która może bardzo pomóc w szybkim i skutecznym opanowaniu sztuki biomasażu.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie biomasażysty nie ma szans na tradycyjnie pojęty awans.

Można natomiast zdobyć rozgłos i sławę, podobnie jak pisarz, czy prawnik. Inną formą awansu jest zdobywanie doświadczenia zawodowego i doskonalenie swoich umiejętności przez praktykę i udział w różnych kursach.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Dorośli i osoby starsze mają duże szanse podjęcia pracy w tym zawodzie, jeżeli tylko pozwala im na to stan zdrowia i ogólna kondycja fizyczna.

ZAWODY POKREWNE

bioenergoterapeuta

astrolog

LITERATURA

Abramowski S., *Dotknięcie - droga do biomasażu*, Instytut Wydawnictw Zawodowych, Warszawa, 1990

Choa Kok Suil, *Stara sztuka uzdrawiania*

Thie J. E., *Dotyk dla zdrowia*

Torriente D., *Digitopunktura*

Tokujiro Namikotsu, *Shiatsu*

Maczerew D. L., Samosiuk I. Z., *Akupunktura I inne metody refleksoterapii*

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Biomasażysta** - (5150102), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 3 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	1
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Biomasażysta** wynosiła 3. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy 0 wynosiło 0. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy 0, wynosiła 0. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Ochrona zdrowia

VI.D.ANALITYKA MEDYCZNA

TECHNIK ANALITYKI MEDYCZNEJ

kod: 321101

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Głównym celem pracy technika analityki medycznej jest prawidłowe wykonanie badań diagnostycznych zleconych przez lekarza. Technik pracuje pod nadzorem magistra analityki klinicznej, który ukierunkowuje i kontroluje jego działania.

W zawodzie technika analityki medycznej występuje specjalizacja stanowisk pracy. Głównym miejscem pracy technika są laboratoria diagnostyczne, w skład których najczęściej wchodzi pracownie hematologii, biochemii, analityki, bakteriologii oraz, jako odrębne, pracownia patomorfologii, serologii i pracownia sterydowa.

W większych zakładach diagnostyki laboratoryjnej technik analityki jest angażowany do jednej z wymienionych pracowni, gdzie dokładniej zapoznaje się ze specyfiką pracy na danym stanowisku.

Z analizą układu krwiotwórczego technik analityki spotyka się w pracowni hematologii. Wykonuje się tam morfologię krwi obwodowej, która zazwyczaj składa się z badań biochemicznych (hemoglobina), cytologicznych (liczba krwinek białych, czerwonych i płytkowych) oraz wyliczenia wskaźników. Ocenia się również rozmaz krwi obwodowej. Pełna ocena powinna zawierać opis morfologiczny krwinek czerwonych, płytkowych oraz skład krwinek białych, zwany również wzorem Schillinga. W pracowni ocenia się również oporność osmotyczną krwinek czerwonych, oznacza liczbę retikulocytów - młodych, bezjądrzastych krwinek czerwonych. Technik analityki zatrudniony w pracowni hematologii winien umieć wykonać wszystkie te czynności.

Musi on również potrafić posługiwać się drobnym sprzętem laboratoryjnym (pipety automatyczne), obsługiwać wirówki oraz pracować na analizatorach hematologicznych - skomputeryzowanej aparaturze służącej do wykonywania morfologii krwi i uzyskiwania wszystkich wymienionych wyżej jej parametrów. Winien umieć także pracować z mikroskopem - oglądać i oceniać rozmazy krwi prawidłowej. Do jego zadań należy również umiejętność prawidłowego wykonywania tych rozmazów i ich zabarwiania.

Technik analityki medycznej winien umieć ocenić prawidłowe pobranie materiału (tj. ściśle określoną ilość krwi pobranej na antykoagulant i pozbawionej skrzepu). W wypadku stwierdzenia nieprawidłowości powinien skontaktować się z oddziałem szpitalnym i poprosić o powtórne pobrania materiału.

W pracowni biochemii technik analityki medycznej wykonuje pojedyncze analizy oznaczając w materiale badanym takie parametry, jak cukier, mocznik, kreatynina, sód, potas, białko, enzymy, a także inne zlecone przez lekarza.

Obecnie oznaczanie parametrów biochemicznych odbywa się na analizatorach biochemicznych. Są to skomputeryzowane aparaty zaprogramowane na wykonanie poszczególnych analiz. Dzięki temu, uzyskiwany wynik można otrzymać w krótszym czasie, niż to było możliwe pracując dawnymi metodami. Jest on dokładniejszy, a więc bardziej miarodajny. Na technika obsługującego tę wysokiej klasy aparaturę spada obowiązek umiejętnego jej obsługiwanie.

W pracowni bakteriologii technik analityki medycznej spotyka się z innym środowiskiem pracy. Jest to praca z palnikiem gazowym, bowiem w pobliżu jego płomienia dokonuje się posiewów badanego materiału. Materiałem tym może być mocz, krew, płwocina, ropa, kał, materiał z pochwy i szyjki macicy, a również wymazy z ran, owrzodzeń skóry i błon śluzowych. Za pomocą specjalnych platynowych drucików zwanych ezami (są one odpowiednio skalibrowane przy posiewach moczu, aby otrzymać wynik ilościowy i za każdym razem opalane w płomieniu, aby posiew był w pełni jałowy) technik przenosi materiał badany na specjalne podłoża hodowlane. W ten sposób uzyskuje się widoczny wzrost drobnoustrojów. Następnie, pod kierunkiem asystenta, dokonuje dalszych różnicujących posiewów, aby w rezultacie móc zidentyfikować chorobotwórcze bakterie i ocenić ich wrażliwość na leki. Technik bakteriolog przygotowuje i odpowiednio barwi preparaty, które są następnie pod mikroskopem oceniane przez asystenta.

Ochrona zdrowia

W pracowni analityki technik ocenia głównie właściwości fizykochemiczne moczu (ciężar właściwy i barwę) oraz oznacza w nim białko, cukier urobilinen i ciała ketonowe. Przygotowuje materiał do oceny przez odwirowanie osadu moczu (praca z mikroskopem). W tej pracowni zapoznaje się również z diagnostyką płynu mózgowo - rdzeniowego.

Z izotopami promieniotwórczymi technik analityki medycznej spotyka się pracując w pracowni sterydowej (oznaczenie poziomu hormonów), gdzie stosuje się metody radioimmunologiczne. Są to pracownie izotopowe klasy II, w których praca wiąże się z narażeniem na promieniowanie v.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Głównym miejscem pracy technika analityki medycznej są laboratoria diagnostyczne które mieszczą się w szpitalach lub przychodniach rejonowych.

W pracowniach diagnostycznych ma on do czynienia z materiałem biologicznym, który należy traktować jako potencjalnie zakaźny. Dotyczy to zarówno krwi, jak i płynu mózgowo rdzeniowego. Należy zatem przestrzegać zasad higieny obowiązujących w pracy z takim materiałem (praca w fartuchach ochronnych, rękawiczkach, dezynfekcja stołów laboratoryjnych).

Powodem tych wszystkich środków ostrożności jest znaczne rozprzestrzenianie się zakażeń wirusowych przenoszonych przez krew lub inne płyny ustrojowe. Głównie chodzi o zakażenia wirusami hepatotropowymi typu B i C, wywołującymi żółtaczkę zakaźną (uznana choroba zawodowa). Obecnie trzeba też brać pod uwagę zarażenie wirusem HIV, który wywołuje AIDS. W laboratorium stosuje się różne odczynniki chemiczne nierzadko toksyczne (ksylen, metanol), które służą do barwienia preparatów hematologicznych i cytologicznych. Technik analityki medycznej ma również kontakt ze stężonymi kwasami i zasadami, winien więc znać sposoby obchodzenia się ze środkami zagrażającymi jego zdrowiu.

warunki społeczne

Praca technika analityki medycznej ma charakter pracy zespołowej (praca na zlecenie lekarza, współpraca z magistrem analityki medycznej i zespołem innych techników). Poszczególne zadania technik wykonuje samodzielnie, ale efekt końcowy jest jednak kontrolowany przez asystenta odpowiedzialnego za dane stanowisko. Zawodowe kontakty techników poza miejscem pracy zdarzają się sporadycznie, najczęściej na kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe.

warunki organizacyjne

Technika analityki medycznej obowiązuje 42-godzinny tydzień pracy. W zależności od organizacji pracy przyjętej w danej jednostce służby zdrowia, może to być praca zmianowa, bądź stałe godziny pracy w dzień plus dyżury nocne (dodatkowo płatne, ale nie obowiązkowe). Technik analityki medycznej nie ma obowiązku dyżurowania. Właściwie nie ma konieczności, aby osoba pracująca na stanowisku technika analityki medycznej wykonywała swoje funkcje zawodowe poza stałym miejscem pracy. Nie dotyczą jej również wyjazdy służbowe.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca technika analityki medycznej jest pracą bardzo odpowiedzialną. Musi się on odznaczać dokładnością w wykonywanych czynnościach, gdyż od staranności wykonania (precyzyjne odmierzenie badanego materiału, odczynnika, czystość szkła laboratoryjnego) zależy wiarygodność uzyskanych wyników, które muszą być przecież miarodajne dla lekarza w diagnostyce chorego. W pracy z wysokiej klasy analizatorami biochemicznymi i hematologicznymi musi się on wykazać spostrzegawczością, aby móc jak najszybciej wychwycić ewentualne błędy pomiarów i zgłosić asystentowi odpowiedzialnemu za dane stanowisko pracy. Winien on umieć oceniać prawidłowość

Ochrona zdrowia

pobrania materiału, a w razie stwierdzenia np. hemolizy zgłosić analizę do powtórzenia (hemoliza krwi daje zafałszowane wyniki pomiaru glukozy i elektrolitów). Umiejętność logicznego myślenia i wyciągania analitycznych wniosków w trakcie wykonywania czynności roboczych jest w tym zawodzie niezbędna.

Technik analityki medycznej pracuje według ustalonych metod. Jest to więc praca dość monotonna, w której bardzo pomocną cechą jest cierpliwość. Umiejętność pracy w zespole i zdolność podporządkowania się asystentowi odpowiedzialnemu za daną pracownię są cechami koniecznymi na stanowisku technika analityki medycznej. Niekonfliktowy charakter wpływa w tym zawodzie nie tylko na atmosferę w pracy, ale również na jej jakość (wiarygodność wydawanych wyników). Umiejętność zorganizowania sobie pracy i wykazywana w tym zakresie inicjatywa są również wysoko cenione przez przełożonych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca analityka klinicznego zalicza się do prac lekkich. Duże znaczenie w tym zawodzie ma sprawność narządu wzroku (praca z mikroskopem, analizatorami analitycznymi). Istotna jest również sprawność w zakresie narządu węchu (praca w środowisku palnika gazowego, kontakt z odczynnikami organicznymi). Względnie dobry stan śluzówki jest wskazany przy pracy w podwyższonej temperaturze i suchym powietrzu (pracownia mikrobiologii). Sprawność ruchowa i manualna jest niezbędna, aby precyzyjnie wykonywać poszczególne analizy.

O przydatności zawodowej osób niepełnosprawnych - w tym także w zawodzie technika analityki medycznej - decyduje Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej do Spraw Rehabilitacji i Zatrudnienia Niepełnosprawnych, który wydaje opinie o możliwości zawodowego wykorzystania w konkretnym zakładzie pracy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Pracę w zawodzie technika analityki medycznej może wykonywać osoba z wykształceniem pomaturalnym zawodowym, np. może to być ukończone medyczne studium zawodowe. Osoby z wykształceniem średnim chemicznym i farmaceutycznym mogą również znaleźć zatrudnienie w zakładach diagnostyki laboratoryjnej, nie powinny to jednak być pracownie hematologii, serologii, cytologii oraz pracownie enzymatyczne, gdzie wymagane jest szczególnie dobre przygotowanie teoretyczne i praktyczne.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie technika analityki medycznej zatrudnionego w Państwowych Zakładach Opieki Medycznej nie ma możliwości awansu. Po ukończeniu kursów doskonalących w zawodzie można uzyskać stopień starszego technika.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych w podjęciu pracy w zawodzie technika analityki medycznej. Głównym kryterium przy angażowaniu do pracy jest profesjonalizm (wykształcenie średnie zawodowe), ukończone Medyczne Studium Zawodowe.

ZAWODY POKREWNE

technik chemik
technik farmaceutyczny

LITERATURA

Maj S., Mariańska B., *Hematologia*, Podręcznik dla średnich szkół medycznych, PZWL 1988.

Ochrona zdrowia

Angielski S., *Biochemia kliniczna i analityczna*, Podręcznik dla medycznego studium zawodowego, wydziału analityki medycznej, PZWL.
Tomaszewski J. J., *Diagnostyka Laboratoryjna*, PZWL 1993.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Technik analityki medycznej** - (3220902), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 2054 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	178
Kujawsko-pomorskie	95
Lubelskie	155
Lubuskie	93
Łódzkie	174
Małopolskie	112
Mazowieckie	169
Opolskie	65
Podkarpackie	135

Podlaskie	104
Pomorskie	121
Śląskie	207
Świętokrzyskie	73
Warmińsko-mazurskie	76
Wielkopolskie	121
Zachodniopomorskie	176

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Technik analityki medycznej** wynosiła 126. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	18
Lubuskie	5
Łódzkie	8
Małopolskie	11
Mazowieckie	7
Opolskie	5
Podkarpackie	11

Podlaskie	1
Pomorskie	9
Śląskie	8
Świętokrzyskie	11
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	9

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Technicy analityki medycznej i weterynaryjnej wynosiło 1584,77. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1467,1
Kujawsko-pomorskie	1436,54
Lubelskie	1511,78
Lubuskie	1527,49
Łódzkie	1408,22
Małopolskie	1384,29
Mazowieckie	1951,11
Opolskie	1764,08
Podkarpackie	1448,56

Podlaskie	1515,97
Pomorskie	1741,95
Śląskie	1371,34
Świętokrzyskie	1495,53
Warmińsko-mazurskie	1413,22
Wielkopolskie	1748,2
Zachodniopomorskie	1734,68

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Technicy analityki medycznej i weterynaryjnej, wynosiła 17636. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1594
Kujawsko-pomorskie	790
Lubelskie	1360
Lubuskie	472
Łódzkie	1311
Małopolskie	1056
Mazowieckie	2798
Opolskie	576
Podkarpackie	910

Podlaskie	997
Pomorskie	1303
Śląskie	1742
Świętokrzyskie	588
Warmińsko-mazurskie	549
Wielkopolskie	1011
Zachodniopomorskie	579

Ochrona zdrowia

DIAGNOSTA LABORATORYJNY

kod: 223901

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy specjalisty analityki klinicznej jest nadzór nad prawidłowym wykonaniem analizy materiału pobranego od pacjenta. W ramach swojej działalności powinien on z jednej strony współpracować z lekarzem, zbierając wywiad o pacjencie i służąc pomocą w interpretacji otrzymanych wyników badań, z drugiej strony musi czuwać nad właściwym wykonaniem zleconej analizy i nadzorować oraz ukierunkowywać pracę zespołu techników analityki medycznej wykonujących te badania.

W zawodzie specjalisty analityki klinicznej występuje specjalizacja stanowisk pracy. Głównym miejscem pracy analityka klinicznego są laboratoria diagnostyczne. Dzielią się one przeważnie na cztery pracownie: pracownię hematologii, pracownię biochemii, pracownię analityki, pracownię bakteriologii oraz odrębne pracownie patomorfologii, serologii i pracownię sterydową. Praca w każdej z tych pracowni umożliwia specjalistę analitykowi klinicznemu zająć się bardziej szczegółowo specyficznymi dla niej zagadnieniami.

Z analizą układu krwiotwórczego specjalista analityki klinicznej spotyka się pracując jako hematolog w pracowni hematologii. Wykonywana jest tam głównie morfologia krwi obwodowej, na którą zazwyczaj składają się badania biochemiczne (hemoglobina), cytologiczne (liczba krwinek białych, czerwonych, płytkowych) oraz wyliczenie tych wskaźników. Ocenia się również rozmaz krwi obwodowej. Pełna ocena powinna zawierać opis morfologiczny krwinek czerwonych, płytkowych oraz skład krwinek białych, zwany również wzorem Schillinga.

W tej pracowni bada się również oporność osmotyczną krwinek czerwonych i oznacza liczbę retikulocytów tj. młodych bezjądrzastych krwinek czerwonych. W pracowniach wysoko wyspecjalizowanych dokonuje się również oceny diagnostycznej szpiku. Ponieważ trzeba się wtedy wykazać dużą wiedzą i doświadczeniem, ta praca wykonywana jest na ogół przez doświadczonych hematologów.

W pracowni biochemii wykonuje się pojedyncze badania, np. oznaczanie poziomu glukozy (przy podejrzeniu cukrzycy), bądź profile narządowe, jak:

profil nerkowy, przy którym oznacza się sód, potas, mocznik i kreatyninę,

profil wątrobowy - bada się transaminozę alaninową i asparaginową, GGTP, fosfatazę alkaliczną, bilirubinę,

profil kostny - białko całkowite, albumina, wapń, fosfor, fosfatazę alkaliczną,

profil sercowy - transaminazę asparaginową i alaninową, kinezę kreatynową, dehydrogenazę mleczanową, potas,

profil lipidowy - cholesterol, trójglicerydy, HDL,

profil tarczycowy - TSH, lub tzw.

profil kontrolny, przy którym bada się potas, sód, mocznik, AST, ALT, fosfatazę alkaliczną, białko, wapń i fosfor.

Pracownia bakteriologii zajmuje się posiewem materiału, hodowlą uzyskanych drobnoustrojów i ich izolacją, identyfikacją oraz oceną wrażliwości na leki chorobotwórczych bakterii. Materiałami badanymi w pracowni są mocz, krew, płwocina, ropa, wymazy z ran, owrzodzeń skóry i błon śluzowych, a także kał i materiał pobrany z pochwy i szyjki macicy.

Specjalista analityki klinicznej pracując jako cytolog w zakładzie patomorfologii zajmuje się oceną prawidłowości lub patologii komórki w zalecanym materiale. Mogą to być wycinki pobrane z chorobowo zmienionych części skóry, śluzówki, narządów, lub też materiał śródoperacyjny.

Praca w pracowni analityki wiąże się głównie z oceną właściwości fizykochemicznych moczu, badaniem osadu moczu, diagnostyką płynu mózgowo-rdzeniowego, różnicowaniem wysięków i przesięków.

Pracując jako asystent w każdej z tych pracowni specjalista analityki klinicznej odpowiedzialny jest za dobranie właściwych metod badawczych, kontrolę jakości wykonania badań i właściwe wydanie wyniku. Do jego obowiązków należy także kontrola nad prawidłową pracą aparatury medycznej, właściwym jej użytkowaniem i konserwacją, a także zapewnienie ciągłości dostaw odczynników i

Ochrona zdrowia

innych urządzeń koniecznych do prawidłowego wykonania zleconych badań. Analizy winny być wykonane w czasie jak najkrótszym ze względu na dobro pacjenta jak i małą trwałość materiału.

ŚRODOWISKO PRACY

materiałne środowisko pracy

Głównym miejscem pracy specjalisty analityka klinicznego są laboratoria diagnostyczne, które mieszczą się w szpitalach lub przychodniach rejonowych.

W pracowniach diagnostycznych ma on do czynienia z materiałem biologicznym, który należy traktować jako potencjalnie zakaźny. Może to być krew lub płyn mózgowo-rdzeniowy. Należy zatem przestrzegać zasad higieny obowiązujących w pracy z takim materiałem - pracować w fartuchach ochronnych i rękawiczkach, dezynfekować stoły laboratoryjne.

Powodem, dla którego podejmuje się te wszystkie środki ostrożności jest rozprzestrzenianie się zakażeń wirusowych, przenoszonych przez krew lub inne płyny ustrojowe. Głównie chodzi tu o zakażenia wirusami hepatotropowymi typu C i B, wywołującymi żółtaczkę zakaźną (uznana choroba zawodowa). Obecnie trzeba też brać pod uwagę zarażenie wirusem HIV, który wywołuje AIDS.

W laboratorium stosuje się różne odczynniki chemiczne, nierzadko toksyczne (ksylen, metanol), służące do barwienia preparatów hematologicznych i cytologicznych.

Osoba pracująca w diagnostyce laboratoryjnej ma również kontakt ze stężonymi związkami chemicznymi (kwasy, zasady), winna więc znać zasady przechowywania i pracy ze środkami zagrażającymi jej życiu.

Pracując metodami radioimmunologicznymi, np. w pracowni sterydowej, specjalista analityki klinicznej spotyka się z izotopami promieniotwórczymi. Personel pracujący w tych pracowniach powinien być odpowiednio przeszkolony, a kierownik pracowni powinien mieć uprawnienia do prowadzenia pracowni izotopowej klasy II (osoba po ukończeniu kursu w Centralnym Laboratorium Ochrony Radiologicznej).

warunki społeczne

Praca analityka klinicznego w rutynowych czynnościach ma charakter pracy zespołowej (praca na zlecenie lekarza, współpraca z zespołem techników analityki medycznej oraz innymi asystentami). Z racji zajmowanego stanowiska i wykształcenia charakteryzują ją jednak indywidualizm i samodzielność w podejmowaniu decyzji i w wykonywaniu wysoko specjalistycznych badań, takich jak diagnostyka szpiku kostnego czy ocena preparatów cytologicznych, w wyniku których niejednokrotnie stawia się jednoznaczną i ostateczną diagnozę (identyfikacja komórek nowotworowych, czy opis preparatu białaczkowego).

Wzrastające znaczenie i częstotliwość zakażeń szpitalnych powoduje, że tylko bakteriolog, analizując wyniki badań, może dostatecznie wcześnie spostrzec zagrożenie epidemiologiczne i wskazać odpowiednie postępowanie zaradcze. Kontakty specjalisty analizy klinicznej z ludźmi - poza miejscem pracy, gdzie współpracuje z lekarzem i technikami - mają miejsce w sytuacjach wymagających konsultowania badań, czy wykonania badań dodatkowych, a nie wykonywanych na miejscu (np. badań cytochemicznych przy diagnostyce białaczek).

Kontakty ze specjalistami w różnych dziedzinach diagnostyki - poprzez uczestnictwo w kursach doskonalących, czy zebraniach kół diagnostycznych, organizowanych przez Wojewódzki Oddział Towarzystwa Diagnostyki Laboratoryjnej - wpływają na podnoszenie kwalifikacji i są niezbędne dla profesjonalnego wykonywania zawodu.

warunki organizacyjne

Specjalista analityki klinicznej, zatrudniony w szpitalnych zakładach diagnostyki laboratoryjnej zobowiązany jest do pełnienia dyżurów nocnych, uczestnicząc w ten sposób w opiece nad pacjentem hospitalizowanym. Pełni również dyżury w dni wolne od pracy. Poza dyżurami pracuje w stałych

Ochrona zdrowia

godzinach. Obowiązuje go czterdziestogodzinny tydzień pracy. Osoby zatrudnione w otwartych placówkach służby zdrowia pracują w stałych godzinach od godziny ósmej do piętnastej.

Wyjazdy poza miejsce pracy, bądź zamieszkania związane są przede wszystkim z podnoszeniem klasyfikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w zjazdach naukowych i szkoleniach specjalistycznych.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca specjalisty analityka klinicznego jest pracą przede wszystkim bardzo odpowiedzialną. Otrzymany wynik badania musi być w pełni wiarygodny dla lekarza, który kieruje się nim w postępowaniu z pacjentem. Na przykład, oznaczając poziom glukozy we krwi i wydając wynik rzędu kilkuset mg %, trzeba sobie w pełni zdawać sprawę jakie konsekwencje niesie on dla chorego. Lekarz, opierając się na tej wiadomości i podając pacjentowi insulinę, musi być pewien, że badanie zostało wykonane rzetelnie, a on będzie pacjenta leczył zgodnie z przysięgą Hipokratesa, a nie szkodził mu.

Magister analityki klinicznej musi więc charakteryzować się dokładnością, sumiennością i odpowiedzialnością w wykonywaniu swoich funkcji zawodowych. Winna go również charakteryzować dociekliwość i skrupulatność w rozwiązywaniu problemów diagnostycznych, aby wydając wiarygodny wynik móc uczestniczyć w procesie profilaktyki, diagnozy i leczenia pacjenta. Niejednokrotnie trzeba obejrzeć szereg preparatów cytologicznych czy hematologicznych, aby móc stwierdzić obecność nieprawidłowych komórek i zasygnalizować ich obecność lekarzowi. Umiejętność logicznego myślenia i wyciągania analitycznych wniosków na podstawie otrzymanych wyników badań jest również cechą niezbędną w tym zawodzie. Zrutyinizowanie większości metod oznaczania poszczególnych parametrów biochemicznych, jak i hematologicznych wiąże się z pewną monotonią czynności i sprawia, że cierpliwość jest bardzo pożądana.

Profesjonalizm zawodowy i ciągła dbałość o podnoszenie swoich kwalifikacji są kolejnymi cechami, które winny charakteryzować specjalistę analizy klinicznej, jeśli chce być partnerem dla lekarza w diagnostyce pacjenta, a nie tylko pełnić funkcje usługowe. Umiejętność pracy w zespole, jej właściwe zorganizowanie i kontrola, to także cechy niezbędne przy wykonywaniu zawodu specjalisty analityka klinicznego.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca analityka klinicznego zalicza się do prac lekkich. Duże znaczenie w tym zawodzie ma sprawność narządu wzroku ze względu na konieczność posługiwania się mikroskopem i analizatorami analitycznymi. Istotna jest również sprawność w zakresie narządu węchu (praca przy palnikach gazowych, kontakt z lotnymi odczynnikami organicznymi). Względnie dobry stan śluzówki jest wskazany przy pracy w podwyższonej temperaturze i suchym powietrzu (pracownia bakteriologii).

O przydatności zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym także w zawodzie specjalisty analityka klinicznego, decyduje Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej do Spraw Rehabilitacji i Zatrudnienia Niepełnosprawnych, wydając opinie o możliwości ich zawodowego wykorzystania w konkretnym zakładzie pracy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Pracę na stanowisku analityka klinicznego może wykonywać tylko osoba z wykształceniem wyższym medyczno-analitycznym - może to być magister farmacji o specjalizacji w analityce klinicznej, lekarz, farmaceuta po innym niż wyżej wymieniony kierunku, magister analityki medycznej, a także biolog. Osoba ta winna podnosić swe zawodowe kwalifikacje zawodowe poprzez zdawanie obowiązkowych egzaminów specjalizacyjnych pierwszego i drugiego stopnia z zakresu analityki klinicznej.

Kierownikiem laboratorium może zostać pracownik z odpowiednim stażem pracy i mający co najmniej pierwszy stopień specjalizacji z zakresu analityki klinicznej.

Ochrona zdrowia

Znajomość języków obcych, głównie angielskiego, jest pomocna w śledzeniu najnowszych doniesień z zakresu diagnostyki laboratoryjnej, a także w praktyce laboratoryjnej, gdyż często zestawy odczynnikowe opatrzone są instrukcją wykonania analizy w języku obcym.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie analityka klinicznego, w miarę podnoszenia kwalifikacji zawodowych, można awansować na stanowiska kierownika pracowni i kierownika laboratorium. Dysponując odpowiednio szerokim materiałem badawczym, można się doktoryzować i dalej pracować naukowo.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych w podjęciu pracy w zawodzie analityka klinicznego. Głównym kryterium przy angażowaniu do pracy jest profesjonalizm zawodowy (ukończone studia wyższe, specjalizacje). Nawet osoba która ukończyła pięćdziesiąty rok życia i nie ma przeciwwskazań zdrowotnych może znaleźć pracę w tym zawodzie.

ZAWODY POKREWNE

lekarz (specjalista analityki klinicznej)
mgr farmacji (po ukończeniu kierunku analityki klinicznej)
mgr biologii

LITERATURA

Pawelski S., Maj S., *Normy i kliniczna interpretacja badań diagnostycznych w medycynie wewnętrznej*. Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1993.
Choroby rozrostowe układu krwiotwórczego i limfatycznego, pod redakcją Zofii Kuratowskiej i Jadwigi Dwilewicz - Trojaczek, Sanmedia 1994.
Jakubowski Z., Angielski S., *Badania laboratoryjne w codziennej praktyce*, Makmed, Gdańsk 1994.
Diagnostyka Laboratoryjna i Wiadomości PT DL - kwartalnik, Polskie Towarzystwo Diagnostyki Laboratoryjnej.
Postępy Mikrobiologii - kwartalnik, Polskie Towarzystwo Mikrobiologów.
Medycyna Doświadczalna i Mikrobiologia - kwartalnik, organ Państwowego Zakładu Higieny i Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Specjalista analityki klinicznej** - (2229004), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 67 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	9
Lubuskie	1
Łódzkie	8
Małopolskie	7
Mazowieckie	4
Opolskie	1
Podkarpackie	2

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	10
Świętokrzyskie	6
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	3

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Specjalista analityki klinicznej** wynosiła 15. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	6
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	2
Śląskie	2
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści ochrony zdrowia nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 2482,33. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1862,36
Kujawsko-pomorskie	2356,83
Lubelskie	1926,83
Lubuskie	2173,43
Łódzkie	2625,08
Małopolskie	1836,9
Mazowieckie	3988,31
Opolskie	2652,92
Podkarpackie	2186,22

Podlaskie	2003,92
Pomorskie	2932,48
Śląskie	2313,36
Świętokrzyskie	2050,07
Warmińsko-mazurskie	2064,71
Wielkopolskie	2236,39
Zachodniopomorskie	2064,35

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści ochrony zdrowia nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 11695. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1168
Kujawsko-pomorskie	336
Lubelskie	814
Lubuskie	292
Łódzkie	843
Małopolskie	863
Mazowieckie	1920
Opolskie	256
Podkarpackie	415

Podlaskie	399
Pomorskie	434
Śląskie	1900
Świętokrzyskie	258
Warmińsko-mazurskie	683
Wielkopolskie	651
Zachodniopomorskie	463

Ochrona zdrowia

EPIDEMIOLOG

kod: 223902

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Epidemiolog na podstawie badania czynników i warunków związanych z powstawaniem i szerzeniem się epidemii rozpoznaje i ewidencjonuje choroby o znaczeniu społecznym (np. epidemia błonicy, tyfus itp.) oraz planuje i organizuje działania zapobiegające powstawaniu, występowaniu i szerzeniu się tych chorób.

Współdziała z innymi specjalistami i organizacjami w zwalczaniu epidemii i poprawie warunków sanitarno - higienicznych społeczeństwa.

Epidemiolog może pracować w Stacjach Sanitarno Epidemiologicznych, w których przeprowadzane są badania epidemiologiczne (w większości zakładów pracy, w których ma się do czynienia z artykułami spożywczymi wymagane są badania na nosicielstwo, które wykonywane są właśnie w tych stacjach). W placówkach tych dokonuje się również oceny stanu zdrowia ludności na określonym obszarze oraz sprawuje nadzór i kontroluje instytucje i zakłady objęte przepisami o przestrzeganiu określonych warunków sanitarno-epidemiologicznych. Dlatego praca ta wiąże się z częstymi wyjazdami poza stałe miejsce pracy. Przygotowanie diagnoz i prognoz o stanie zagrożenia epidemiologicznego na danym terenie oraz planowanie i organizowanie działań profilaktycznych i przeciwepidemiologicznych należy również do pracowników stacji.

Epidemiolog - pracownik naukowy może pracować między innymi w Państwowym Zakładzie Higieny, Polskim Towarzystwie Higienicznym itp. Do jego zadań należy udzielanie konsultacji w zakresie zagadnień sanitarno epidemiologicznych (zwłaszcza profilaktyki) oraz epidemiologii środowiskowej, dokonywanie oceny stanu zdrowia i warunków sanitarno higienicznych, jak również organizowanie działań medycznych w skali regionalnej bądź kraju w celu zwalczania masowego i prawie jednoczesnego zapadania ludzi na określone choroby zakaźne np. grypa. Zajmuje on się również prowadzeniem dokumentacji sanitarno epidemiologicznej i przygotowaniem wniosków, orzeczeń, opinii i świadectw, prowadzi badania naukowe i publikuje ich wyniki.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Epidemiolog pracuje w pomieszczeniach nieprodukcyjnych lub na wolnym powietrzu. Środowisko pracy nie zagraża jego zdrowiu, ponieważ nie występują żadne czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe.

Wykonując badania epidemiologiczne na obszarach objętych chorobami zakaźnymi (epidemia), jeżeli nie zachowa należytej ostrożności jest narażony na zarażenie się chorobami zakaźnymi i inwazyjnymi.

warunki społeczne

Epidemiolog pracuje samodzielnie, jego kontakty z ludźmi są bardzo intensywne i niezbędne. Udziela on konsultacji, rad, odpowiada na pytania w zakresie zagadnień sanitarno - epidemiologicznych oraz epidemiologii środowiska. Współpracuje z instytucjami, organizacjami i innymi specjalistami biorącymi udział w systemie ochrony sanitarno - epidemiologicznej. Udziela wywiadów na tematy stanu zdrowia, warunków higienicznych itp.

warunki organizacyjne

Godziny pracy epidemiologa są stałe. W zależności od jej charakteru pracuje on od 3 do 6 godzin lub od 9 do 12 godzin (pracownik naukowy). Pracę wykonuje zwykle tylko w dzień, lecz jeżeli zmusza do tego sytuacja, np. wykrycie szybko rozprzestrzeniającej się choroby zakaźnej na danym terenie lub w zakładzie pracy, wymagana jest praca w nocy, jak również dni wolne od pracy. Praca jego jest

Ochrona zdrowia

w dużej mierze pracą „w terenie”, tzn. poza stałym miejscem pracy, wymaga również wyjazdów na większe odległości - konferencje, szkolenia itp.

Pracę epidemiologa można zaliczyć do zrutynizowanej, w której nadzorowany jest wybór głównych celów i zadań. Na epidemiologu ciąży odpowiedzialność moralna oraz za bezpieczeństwo i zdrowie ludzi.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Epidemiolog zajmuje się badaniami, wykrywa choroby i czynniki szkodliwe dla zdrowia, dlatego bardzo ważne w pracy w tym zawodzie są: szybki refleks i spostrzegawczość, logiczne wnioskowanie. Sprawowanie nadzoru i kontrolowanie instytucji objętych przepisami o przestrzeganiu określonych warunków sanitarno epidemiologicznych niesie ze sobą ryzyko konfliktów z ludźmi, dlatego powinien odznaczać się samokontrolą, odpornością emocjonalną, umiejętnością nawiązywania kontaktów i podejmowania szybkich i trafnych decyzji, jak również niezależnością i samodzielnością. Łatwość wypowiedzania się w mowie i piśmie, umiejętność postępowania z ludźmi oraz empatia są cechami niezbędnymi dla epidemiologa, który udziela konsultacji, wywiadów, porad i odpowiadania na pytania dotyczące między innymi organizowania działań profilaktycznych i przeciwepidemiologicznych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Choć praca epidemiologa zaliczana jest do pracy lekkiej wymaga wysokiej wydolności fizycznej z powodu częstych wyjazdów poza stałe miejsca pracy. Nie istnieją istotne przeciwwskazania do pracy w tym zawodzie. Nie ma możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy w tym zawodzie jest ukończenie studiów wyższych na Wydziale Lekarskim lub Farmacji Akademii Medycznej, Weterynarii, bądź Biologii, a następnie zdanie egzaminu specjalizacyjnego I stopnia z higieny i epidemiologii. Do II stopnia specjalizacji z Epidemiologii dopuszczani są jedynie lekarze po I stopniu specjalizacji z higieny i epidemiologii lub o innych ściśle określonych specjalizacjach klinicznych.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie epidemiologa istnieją możliwości awansu zarówno w Stacjach Sanitarno - Epidemiologicznych - do stanowisk kierowniczych, jak również awansu naukowego - uzyskiwania stopni naukowych. Jest również możliwość doskonalenia swojej wiedzy i umiejętności, między innymi przez uczestnictwo w podyplomowym kształceniu ustawicznym.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie epidemiologa preferowane są osoby do 40 roku życia, co jest związane z predyspozycjami fizycznymi i ze sprawnością ruchową.

zawody pokrewne
organizator ochrony zdrowia
analityk środowiska

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Epidemiolog** - (2229002), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 4 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Epidemiolog** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści ochrony zdrowia nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 2482,33. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1862,36
Kujawsko-pomorskie	2356,83
Lubelskie	1926,83
Lubuskie	2173,43
Łódzkie	2625,08
Małopolskie	1836,9
Mazowieckie	3988,31
Opolskie	2652,92
Podkarpackie	2186,22

Podlaskie	2003,92
Pomorskie	2932,48
Śląskie	2313,36
Świętokrzyskie	2050,07
Warmińsko-mazurskie	2064,71
Wielkopolskie	2236,39
Zachodniopomorskie	2064,35

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści ochrony zdrowia nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 11695. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1168
Kujawsko-pomorskie	336
Lubelskie	814
Lubuskie	292
Łódzkie	843
Małopolskie	863
Mazowieckie	1920
Opolskie	256
Podkarpackie	415

Podlaskie	399
Pomorskie	434
Śląskie	1900
Świętokrzyskie	258
Warmińsko-mazurskie	683
Wielkopolskie	651
Zachodniopomorskie	463

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

TECHNIK ELEKTORADIOLOG

kod: 322704

inne nazwy zawodu: technik radiolog

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym zadaniem technika elektoradiologa jest wykonywanie zdjęć rentgenowskich, ich wywoływanie (ręczne lub automatyczne) i przygotowaniem do oceny przez lekarza oraz obsługa aparatury medycznej w zakresie:

- radiologii,
- radioterapii,
- elektrokardiografii (EKG),
- elektroencefalografii (EEG),
- tomografii komputerowej (TK),
- rezonansu magnetycznego (NMR),
- audiometrii (pomiaru słuchu).

W zawodzie tym nie ma podziału na oficjalne specjalizacje, chociaż w niektórych szpitalach pracują wyspecjalizowani technicy elektoradiolodzy wykonujący badania radiologiczne w klinikach ortopedyczno-urazowych. Praca technika elektoradiologa zaliczana jest do prac typu usługowego, ale charakteryzują ją również czynności związane z opieką nad pacjentami (podczas przygotowania ich do badań oraz w czasie wykonywania badań). Pracę w tym zawodzie można sklasyfikować jako średniociężką zarówno ze względu na stały kontakt z pacjentami, jak i na konieczność fizycznego obsługiwanie aparatury stacjonarnej i przenośnej, nierzadko o znacznym ciężarze, a wreszcie na konieczność wykonywania wielu czynności w pozycji stojącej.

Technik elektoradiolog często współpracuje z zespołem chirurgicznym na sali operacyjnej podczas zabiegów operacyjnych (np. ortopedycznych) oraz uczestniczy w badaniach naczyniowych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Technik elektoradiolog pracuje w szpitalach lub przychodniach. Pracy jego towarzyszą zmiany temperatury powietrza oraz zanieczyszczenia pyłami i aerozolami substancji chemicznych (wywoływacze, utrwalacze, para wodna, gorące powietrze przy urządzeniach suszących). Narażony jest także na promieniowanie jonizujące. Praca w tym zawodzie jest szkodliwa dla zdrowia przede wszystkim ze względu na działanie promieni X, ale również z uwagi na duże obciążenie fizyczne i psychiczne. Z tego powodu technikowi elektoradiologowi grożą następstwa przypominające chorobę popromienną, łącznie z możliwością wystąpienia nowotworów złośliwych oraz zapadanie na choroby reumatyczne i dyskopatie spowodowane obciążeniami fizycznymi i ruchowymi.

warunki społeczne

Praca w tym zawodzie ma charakter samodzielny, chociaż odbywa się pod nadzorem lekarzy. Technik nieustannie styka się z innymi ludźmi - pacjentami.

warunki organizacyjne

Technik elektoradiolog pracuje od 3 do 5 godzin dziennie. W zawodzie tym praca jest wykonywana w ciągu całej doby, również w niedziele, święta i wolne soboty. Nie trzeba wyjeżdżać z miejsca zamieszkania (poza akcjami profilaktycznych badań radiologicznych w ruchomych ambulansach). Praca technika jest ściśle kontrolowana zarówno od strony bezpieczeństwa i biernej ochrony przed promieniowaniem, jak i w zakresie bezpośredniego wykonywania (kontrola techniki i jakości zdjęć). Technik na ogół podlega bezpośrednio lekarzowi, ponosi jednak odpowiedzialność zarówno zawodową, jak i za bezpieczeństwo badanych chorych. W miejscu pracy musi zakładać specjalne

Ochrona zdrowia

ubranie ochronne, tj. fartuch ochronny zabezpieczający przed promieniowaniem, oraz charakterystyczne dla pozostałych pracowników służby zdrowia ubiory odróżniające ich od pacjentów. Ponadto stanowiska jego pracy chronione są odpowiednimi osłonami (np. ze szkła ołowiowego), zaś podłogi pomieszczeń, w których zainstalowana jest aparatura badawcza wykonywane są już najczęściej z materiałów antystatycznych, zapobiegających porażeniu.

W szpitalach technik elektroradiolog wykonuje czasem badania podczas zabiegów chirurgicznych na salach operacyjnych oraz bezpośrednio przy łóżku chorego, używając ruchomych aparatów rentgenowskich. Wymaga to od niego dobrej kondycji fizycznej, z uwagi na znaczny ciężar aparatury. Podczas takich badań technik elektroradiolog jest bezpośrednio narażony na działanie promieni X.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Niezbędną sprawnością w pracy technika elektroradiologa jest pełna ostrość widzenia. Technik, po wykonaniu zdjęcia, powinien ocenić jego jakość i ustalić czy jest ono poprawnie wykonane technicznie. Konieczna jest zdolność widzenia stereoskopowego, która umożliwia ocenę odległości oraz spostrzegawczość, przejawiająca się umiejętnością dostrzegania wszelkich szczegółów na zdjęciach rentgenowskich. Cechami przydatnymi w tym zawodzie są: zdolność koncentracji uwagi w czasie wykonywania pracy, podzielność uwagi (równoczesne wykonywanie zdjęcia i dawanie wskazówek pacjentowi), dobra pamięć oraz wyobraźnia przestrzenna, pozwalająca ocenić jakość zdjęcia. Technik elektroradiolog powinien też wyróżniać się pewnymi cechami charakterologicznymi: odpornością psychiczną i emocjonalną (nie poddawanie się emocjom i uczuciom), samodzielnością (praca bez pomocy innych) oraz dokładnością i umiejętnością długotrwałego wykonywania monotonnych czynności. Bardzo przydatna jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi, w tym cierpliwość i wyrozumiałość w stosunku do chorych, a także zdolność wielokrotnego, precyzyjnego wykonywania tych samych czynności w długich okresach pracy i nieprzyjnym, szkodliwym środowisku. W zawodzie tym trzeba harmonijnie połączyć zainteresowania czysto techniczne (urządzeniami i ich obsługą) ze społecznymi (opieka nad ludźmi badanymi) i administracyjnymi (np. rejestracja pacjentów). Do wykonywania zawodu niezbędne jest opanowanie wiedzy z zakresu chemii, fizyki i nauk medycznych.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Ponieważ pracę technika elektroradiologa charakteryzuje duża aktywność ruchowa oraz konieczność dźwigania ciężkich przedmiotów, największe znaczenie ma stan zdrowia, w szczególności wysoka ogólna sprawność fizyczna (układ kostno-mięśniowo-stawowy).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy w tym zawodzie jest wykształcenia pomaturalne w specjalizacji technika elektroradiologa..

Poza podstawowymi badaniami obowiązującymi każdego pracownika, technik elektroradiolog musi poddać się pełnym badaniom morfologicznym krwi oraz badaniu dna oka co najmniej raz w czasie dwu lat.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Nie ma formalnych możliwości awansu i kariery zawodowej poza osobistym dążeniem do doskonalenia umiejętności i perfekcji w wykonywaniu pracy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Ochrona zdrowia

W zawodzie tym mogą podejmować pracę osoby do 30 roku życia, o nienagannym stanie zdrowia.

ZAWODY POKREWNE

lekarz radiolog

technik analityki klinicznej

pielęgniarka

sanitariusz

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Technik elektroradiolog** - (3130301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 553 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	49
Kujawsko-pomorskie	14
Lubelskie	44
Lubuskie	27
Łódzkie	45
Małopolskie	49
Mazowieckie	33
Opolskie	11
Podkarpackie	35

Podlaskie	29
Pomorskie	36
Śląskie	86
Świętokrzyskie	15
Warmińsko-mazurskie	18
Wielkopolskie	34
Zachodniopomorskie	28

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Technik elektroradiolog** wynosiła 77. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	6
Lubuskie	2
Łódzkie	5
Małopolskie	5
Mazowieckie	5
Opolskie	1
Podkarpackie	11

Podlaskie	4
Pomorskie	3
Śląskie	17
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	12
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy sprzętu optycznego i elektronicznego wynosiło 2516,47. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2053,03
Kujawsko-pomorskie	1973,42
Lubelskie	1839,24
Lubuskie	1680,57
Łódzkie	1797,47
Małopolskie	2534,44
Mazowieckie	3960,02
Opolskie	1157,61
Podkarpackie	1249,24

Podlaskie	0
Pomorskie	2265,94
Śląskie	1941,17
Świętokrzyskie	1655,14
Warmińsko-mazurskie	1443,37
Wielkopolskie	1706,38
Zachodniopomorskie	2108,27

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Operatorzy sprzętu optycznego i elektronicznego, wynosiła 4697. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	533
Kujawsko-pomorskie	63
Lubelskie	166
Lubuskie	11
Łódzkie	157
Małopolskie	147
Mazowieckie	1338
Opolskie	11
Podkarpackie	153

Podlaskie	0
Pomorskie	294
Śląskie	1449
Świętokrzyskie	21
Warmińsko-mazurskie	117
Wielkopolskie	154
Zachodniopomorskie	83

Ochrona zdrowia

VI.E.INNI PRACOWNICY OCHRONY ZDROWIA

LOGOPEDA

kod: 223904

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy logopedy jest pomoc osobom, które z różnych przyczyn mają zaburzenia mowy utrudniające im komunikowanie się z innymi ludźmi. Według najnowszej klasyfikacji w zawodzie tym można wyodrębnić następujące specjalności: **logopeda ogólny** - specjalista w zakresie ogólnej diagnozy i ogólnej terapii zaburzeń mowy, **surdologopeda** - specjalista w zakresie diagnozy i terapii logopedycznej osób z uszkodzonym słuchem, **neurologopeda** - specjalista w zakresie diagnozy i terapii mowy osób, u których zaburzenia mowy są wynikiem uszkodzenia układu nerwowego, (np. z porażeniem mózgowym); **balbutologopeda** - specjalista w zakresie diagnozy i terapii osób jękających się i z innymi zaburzeniami płynności mówienia; **oligofrenologopeda** - specjalista w zakresie diagnozy i terapii mowy osób upośledzonych umysłowo i psychicznie chorych; **ortoepik** - specjalista w zakresie kultury słowa, techniki mówienia; **glottodydaktyk** - specjalista zajmujący się wychowaniem językowym tych dzieci, które mają trudności w pisaniu (dysgrafia, dysortografia) i czytaniu (dysleksja).

Do jego zadań należy: wykonanie badań specjalistycznych (np. audiometrycznego badania słuchu), analiza wyników badań wykonanych przez innych specjalistów (foniatrę, laryngologa, psychologa, neurologa, ortodontę itp.), dokładne zaznajomienie się z sytuacją rodzinną pacjenta, zwłaszcza jeśli jest nim dziecko - jego problemami emocjonalnymi i wychowawczymi, postawienie diagnozy, czyli rozpoznanie choroby i stanu zaburzeń mowy oraz ustalenie programu terapii, a więc ćwiczeń z pacjentem w celu usuwania stwierdzonych wad. Ćwiczenia polegają na usprawnianiu narządów mowy, ćwiczeniach oddechowych, artykulacyjnych, słuchowych, odczytywania mowy z ust i wielu innych, dostosowanych do konkretnych potrzeb pacjenta.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejscem pracy logopedy w zależności od tego, w jakiej specjalności chce się doskonalić są poradnie psychologiczno-pedagogiczne, poradnie logopedyczne, poradnie foniatryczne i rehabilitacyjne, szpitale, sanatoria, przedszkola, szkoły i ośrodki dla dzieci z wadami słuchu, upośledzonych umysłowo oraz inne placówki, w których leczą się, uczą i przebywają dzieci, młodzież i dorośli wymagający terapii mowy. Logopeda pracuje w gabinecie wyposażonym w potrzebne urządzenia i lustro konieczne do obserwowania twarzy podczas ćwiczeń. Gabinet powinien być dobrze oświetlony, posiadać odpowiednio dużo miejsca do ćwiczeń wymagających ruchu.

warunki społeczne

Jego praca wiąże się z częstymi kontaktami z ludźmi, są nimi przede wszystkim pacjenci ale nie tylko, także rodziny, a zwłaszcza rodzice dzieci, którzy często są obecni podczas ćwiczeń i uczą się pracy z dzieckiem w domu. Logopeda współpracuje, w zależności od potrzeb także z psychologiem, neurologiem, psychiatrą, a w przypadku uczniów - z nauczycielem, wychowawcą, pedagogiem szkolnym, a także ortodontą, laryngologiem, foniatrą, audiologiem i innymi specjalistami, którzy opiekują się danym pacjentem.

warunki organizacyjne

Praca logopedy odbywa się podczas dnia, w stałych godzinach i trwa - w szkole 20 godzin tygodniowo a w placówkach służby zdrowia 40 godzin tygodniowo. Logopeda sam planuje swoją

Ochrona zdrowia

pracę i odpowiada za jej wyniki. Musi więc wykazywać wiele inicjatywy i pomysłów w organizowaniu zajęć logopedycznych, tak aby były one atrakcyjne dla pacjentów, bowiem praca nad rozwojem mowy, to proces długotrwały i żmudny a przełożeni nadzorują tylko główne cele jego pracy. Logopeda sam dba o to, aby zgromadzić w gabinecie niezbędne pomoce do ćwiczeń. Musi stale wzbogacać swój warsztat pracy, ponieważ zainteresowania pacjentów, a zwłaszcza dzieci zmieniają się i jest bardzo ważne aby proponowana tematyka ćwiczeń pobudzała i zachęcała je do pracy nad rozwojem mowy. Będąc logopedą nie kieruje pracą innych specjalistów ale sam organizuje sobie z nimi współpracę.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Częste kontakty z ludźmi, których wymaga praca logopedy powodują, że cechą niezbędną tego specjalisty jest umiejętność ich nawiązywania. Umiejętność ta musi być wszechstronna ponieważ w swojej pracy może spotkać osoby w różnym wieku; począwszy od bardzo małych dzieci - nawet noworodków - poprzez uczniów szkół podstawowych, młodzież, wreszcie osoby dorosłe i starsze. Od **dobrego kontaktu** zależy, czy uda mu się dotrzeć do pacjenta i zachęcić go do żmudnej pracy nad korygowaniem wad i rozwojem mowy. Logopeda powinien mieć **łatwość wypowiadania się** w mowie, bowiem mowa - wzorcowa pod względem artykulacyjnym i językowym jest główną czynnością, którą wykonuje. Istotną cechą jest jego **odporność emocjonalna** niezbędna w pracy, zwłaszcza z dziećmi, które poza zaburzeniami mowy przejawiają zaburzenia zachowania, z osobami zdeformowanymi na skutek wypadków, urazów, zabiegów chirurgicznych itp. Osoba, która decyduje się na wybór tego zawodu powinna przejawiać chęć niesienia pomocy, posiadać umiejętność wczuwania się w sytuację osoby takiej pomocy potrzebującej. Zawód logopedy wymaga wielodyscyplinarnej wiedzy, którą trzeba uaktualniać i dlatego w tym zawodzie trzeba mieć zainteresowania naukowe, głównie psychologią, pedagogiką i naukami medycznymi. trzeba interesować się nowymi metodami diagnozowania i terapii oraz wynikami badań i nowinkami technicznymi w dziedzinie aparatów ortodontycznych, aparatów słuchowych i innych urządzeń wspomagających rozwój mowy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Podstawowym warunkiem wymaganym od osoby, która pragnie być logopedą jest prawidłowa budowa narządów mowy i nienaganna artykulacja. Logopeda nie może mieć także wyraźnych oszpeceń twarzy, ponieważ mogłoby to dekoncentrować pacjenta w czasie ćwiczeń logopedycznych, który zamiast skupiać uwagę na ustach terapeuty przyglądałby się innym fragmentom jego twarzy lub w ogóle niechętnie uczestniczyłby w zajęciach. Zawód ten wymaga także nienagannego słuchu. Niewielki wydatek energetyczny kwalifikuje tę pracę do bardzo lekkich, bowiem w tym zawodzie dominuje praca siedząca. Od kandydata nie wymaga się wysokiej ogólnej wydolności fizycznej i dużej sprawności w zakresie wszystkich układów i narządów. Mogą w tym zawodzie pracować osoby niepełnosprawne, np. z dysfunkcją narządu ruchu. Te osoby nie powinny jednak decydować się na pracę z małymi dziećmi, które podczas zajęć bywają bardzo ruchliwe i dlatego zapewnienie dyscypliny oraz bezpieczeństwa wymaga od prowadzącego panowania nad tą sytuacją. W tym zawodzie istnieje ryzyko zapadania na przewlekłe choroby narządu głosu i z tego względu od kandydatów wymaga się zaświadczenia wydanego przez lekarza foniatrę o braku przeciwwskazań do takiej pracy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Aby podjąć pracę w zawodzie logopedy trzeba mieć minimum wyższe wykształcenie. Jednym słowem trzeba ukończyć Wyższą Szkołę Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie przy ul. Szczęśliwickiej 40 i uzyskać tytuł: pedagog specjalny - specjalność logopedia lub logopedię na kierunku - filologia polska na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, pl. Marii Curie Skłodowskiej

Ochrona zdrowia

5 w Lublinie. Można także ukończyć studia pedagogiczne, psychologiczne, polonistyczne a także medyczne lub teatralne a następnie zaoczne podyplomowe studia logopedyczne prowadzone przez niektóre uniwersytety i wyższe szkoły pedagogiczne, uzyskując dodatkową specjalność - logopedię.

W toku pracy zawodowej logopeda może uczestniczyć w różnych kursach, seminariach, konferencjach, gdzie zdobywa specjalistyczną wiedzę o przyczynach i rodzajach uszkodzeń mowy oraz o metodach terapii. Od osób, które podejmują pracę z głuchymi wymagana jest także znajomość języka migowego, a także fonogestów (każdej głosce odpowiada układ palców na płaszczyźnie twarzy i górnej części klatki piersiowej). Wszyscy powinni znać obsługę komputera, ponieważ podczas zajęć wykorzystuje się dydaktyczne programy logopedyczne.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W tym zawodzie istnieją ograniczone możliwości awansu zawodowego. Jednak logopeda może awansować na przykład na stanowisko kierownicze w placówce, w której pracuje. Może zatem zostać dyrektorem poradni logopedycznej, czy poradni rehabilitacji dzieci z wadami słuchu itp. Może i powinien natomiast podwyższać swoje kwalifikacje, bowiem logopedia, jako młoda nauka cały czas się rozwija i każdy kto nie interesuje się bieżącymi osiągnięciami pozostaje w tyle za innymi. Służy temu uczestnictwo w kursach specjalistycznych, konferencjach problemowych, można także zrobić doktorat.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Zawód logopedy może podjąć nie tylko maturzysta ale także osoba dorosła, bowiem przy przyjęciach na dzienne studia logopedyczne nie obowiązuje kryterium wiekowe. Także pracodawcy nie stosują takich ograniczeń. Jednak kandydaci na niektóre zaoczne podyplomowe studia logopedyczne mogą napotkać ograniczenie wiekowe do 35 roku życia. W praktyce pracę w tym zawodzie podejmują ludzie młodzi bezpośrednio po studiach lub nieco później, pracując głównie w zawodach nauczycielskich. Kończąc studia podyplomowe zmieniają zawód lub uprawiają oba. Logopedzi twierdzą, że jednak najlepiej decydować się na ten zawód najpóźniej do 40 roku życia. Sporadycznie jest to możliwe także później, zwłaszcza jeśli kandydat był wcześniej nauczycielem w szkole specjalnej i posiada duże doświadczenie w pracy z dziećmi. Doświadczenie wskazuje na to, że młode osoby mają lepszy kontakt z dziećmi a wielu dorosłych i starszych pacjentów woli współpracować z logopedą w dojrzałym wieku.

ZAWODY POKREWNE

nauczyciel szkoły specjalnej
nauczyciel nauczania początkowego
psycholog
specjalista rehabilitacji ruchowej
nauczyciel akademicki
nauczyciel przedszkola

LITERATURA

Bouvet D.: Mowa dziecka. Wychowanie dwujęzyczne dziecka niesłyszącego. WSiP, Warszawa 1996
Byrne R.: Pomówmy o zacinaniu, PZWL, 1989
Demelowa G.: Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola. WSiP, Warszawa 1994
Grabias S.(red.): Przedmiot logopedii. Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS, Lublin 1991
Przybysz-Piwkova M.(red.): Z lingwistycznych badań empirycznych (Wybór z prac H.Mierzejewskiej i zespołu). Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, 1993
Rodak H. Nawrocka D.: Od obrazka do słowa. Poradnik dla pedagogów, logopedów i rodziców dzieci z trudnościami w porozumiewaniu się. WSiP, Warszawa 1993
Sawa B.: Jeżeli dziecko źle czyta i pisze
Stecko E.: Zaburzenia mowy u dzieci - wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, 1994
Surowaniec J.: Podręczny słownik logopedyczny. WSP, Kraków 1993

Ochrona zdrowia

AUDIOFONOLOGIA (periodyk). Wydawca: Polski Komitet Audiofonologii.

LOGOPEDIA (periodyk). Wydawca: Polskie Towarzystwo Logopedyczne, Lublin

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Logopeda** - (24406), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 50 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	4
Kujawsko-pomorskie	9
Lubelskie	7
Lubuskie	1
Łódzkie	1
Małopolskie	2
Mazowieckie	8
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	8
Śląskie	5
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Logopeda** wynosiła 30. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	5
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	3
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	2
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	12
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Logopedzi wynosiło 2313,08. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2238,49
Kujawsko-pomorskie	2482,14
Lubelskie	2350,77
Lubuskie	2334,43
Łódzkie	2367,37
Małopolskie	2673,17
Mazowieckie	2317,42
Opolskie	0
Podkarpackie	2360,5

Podlaskie	1772,22
Pomorskie	2277,72
Śląskie	2243,04
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2383,27
Wielkopolskie	2365,18
Zachodniopomorskie	1796,65

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Logopedzi, wynosiła 1529. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	95
Kujawsko-pomorskie	73
Lubelskie	123
Lubuskie	75
Łódzkie	163
Małopolskie	76
Mazowieckie	353
Opolskie	0
Podkarpackie	54

Podlaskie	50
Pomorskie	98
Śląskie	212
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	40
Wielkopolskie	90
Zachodniopomorskie	27

Ochrona zdrowia

TECHNIK OPTYK

kod: 322201

Inne nazwy zawodu: *optyk okularowy*

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy technika optyka (optyka okularowego) jest wykonanie okularów korekcyjnych według recepty lub starych okularów oraz naprawa i konserwacja wszystkich typów okularów na zlecenie klienta.

W zawodzie optyka okularowego może istnieć specjalizacja. Pracownicy zakładu optycznego mogą zajmować się wybraną grupą zadań, wydzielonych na danym stanowisku pracy.

Pierwszym zadaniem optyka okularowego jest przyjęcie zlecenia na wykonanie okularów korekcyjnych. W tym celu optyk musi dobrać klientowi odpowiednią oprawę okularową na podstawie recepty, w której określone są moce i typy soczewek oraz odległość źrenic pacjenta.

Dobierając oprawę optyk powinien wziąć pod uwagę oczekiwania i życzenia klienta, względy estetyczne, tendencje wynikające z aktualnej mody itp., uwzględnić też typ i moce (grubość) montowanych w niej soczewek, jak też możliwości techniczno-technologiczne warsztatu, w którym pracuje. Następnie musi określić cenę wykonywanej usługi oraz termin jej wykonania.

Po zakończeniu powyższych czynności i ustaleń optyk przystępuje do kolejnego etapu pracy – wykonania usługi. Aby wykonać zamówione okulary należy:

- Zamówić odpowiednie, uzgodnione wcześniej z klientem, soczewki organiczne (plastikowe) lub mineralne (szklane). Zakupu soczewek dokonuje optyk u producenta, w hurtowni lub w wypadku soczewek nietypowych, zamawia je w laboratorium wykonującym soczewki specjalne na indywidualne zamówienia.

- Po otrzymaniu soczewek, optyk przystępuje do pracy warsztatowej. Polega ona na:

Dokonaniu podstawowych obliczeń, związanych z koniecznością określenia parametrów geometrycznych oprawy, przy uwzględnieniu informacji wynikających z zapisanej recepty lub uzgodnionych z klientem, ewentualnie na podstawie poprzednio używanych okularów

Przygotowaniu szablonu który pozwoli na obcięcie obrzeży soczewki według pożądanego kształtu. W razie używania szlifierki ręcznej – szablon wykonywany jest z kartonu, przy użyciu ołówka i nożyczek. Jeśli warsztat wyposażony jest w automat szlifierski – do wykonania szablonu używa się specjalnych cienkich płytek plastikowych, a wycina się go ręcznie używając nożyczek i pilnika lub specjalnego urządzenia zwanego „szabluniarką”. Natomiast gdy w warsztacie znajduje się automat bezszablonowy – kształty, nadawane obrzeżom soczewek, wyznaczane są przez urządzenie skanujące połączone z automatem szlifierskim.

Wyznaczeniu środków optycznych soczewek przeznaczonych do wykonania okularów. Tę czynność optyk wykonuje używając urządzenia pomiarowego, zwanego frontofokometrem lub dioptriomierzem. Oszlifowaniu obrzeży soczewek okularowych, które nadaje im kształt odpowiedni do wybranej oprawy, przy uwzględnieniu zadanych parametrów optycznych i w sposób uwzględniający możliwości i potrzeby montażowe. Szlifowanie można wykonywać ręcznie, na szlifierce do szkła, przy użyciu wyciętego wcześniej z kartonu szablonu oraz kółka do przecinania szkła i specjalnych obcęgow zwanych „łupkami” (dotyczy to tylko soczewek mineralnych) lub też w automacie szlifierskim, wykorzystując szablon z tworzywa lub wykonany przez skaner, jeżeli używa się automatu bezszablonowego.

Montażu oszlifowanych soczewek. Sposób montowania soczewek zależy od typu wybranej oprawy. Montując oprawę z tworzywa optyk posługuje się urządzeniem, zwanym „podgrzewaczem do opraw”. Jeżeli oprawa wykonana jest z metalu, optyk używa wkretaków i specjalnych obcęgow, służących do modelowania oprawy i ustawiania w niej soczewek. Wykonując okulary w oprawie z mocowaniem „na żyłkę” optyk musi zrobić w oszlifowanej płasko krawędzi soczewki specjalny rowek (kanalik), w który wpuszczana jest żyłka, mocująca soczewkę – optyk używa do tego specjalnego przyrządu mechanicznego zwanego „rowkarką”. Jeżeli soczewki montowane są do oprawy wkretami, optyk musi wywiercić w soczewkach otwory używając specjalnej wiertarki optycznej i odpowiednich wiertel, jeśli użyte zostały soczewki mineralne, musi zamontować tak przygotowane soczewki używając wkretaka, czasami kluczyka do nakrętek i obcęgow do modelowania opraw.

Ochrona zdrowia

Po wykonaniu wszystkich wyżej wymienionych czynności należy sprawdzić: czy zamontowane zostały soczewki o parametrach zapisanych w recepcie lub zleceniu, czy soczewki zamontowane zostały zgodnie z receptą (okulary do czytania lub do dali, właściwość osi w przypadku soczewek torycznych, prawidłowość ustawienia odległości punktów optycznych).

W celu skontrolowania wykonanych okularów optyk korzysta z frontofokometru oraz linijki optycznej zwanej „żrenicówką”.

Kolejnym i ostatnim etapem realizowanego zlecenia jest oddanie gotowych okularów zamawiającemu (łączy się to z ostatecznym ich dopasowaniem do głowy i twarzy klienta) oraz końcowe rozliczenie kosztów usługi.

Optyk okularowy zajmuje się również naprawą różnego rodzaju uszkodzeń opraw okularowych, a więc klejeniem pękniętych lub złamanych opraw z tworzywa, spawaniem lub lutowaniem opraw metalowych, wymianą zauszników, zawiasów, nanośników zwanych również „podnoskami”, jak też wszystkich innych części wymiennych w oprawach okularowych.

Bardzo ważną częścią pracy optyka jest jego funkcja konsultanta i doradcy. Wymaga ona od niego obszernej wiedzy, dotyczącej aktualnych możliwości technologicznych i technicznych; dobrego gustu i wycucia estetycznego; śledzenia na bieżąco tendencji w modzie okularowej – dotyczy to zwłaszcza opraw.

Optyk współpracujący z gabinetami okulistycznymi, dobierającymi soczewki kontaktowe musi również posiadać wiedzę w tej dziedzinie.

Optyk zajmuje się również sprzedażą akcesoriów optycznych takich futerały (etui) do okularów, płyny do czyszczenia soczewek okularowych, płyny do konserwacji i pielęgnacji soczewek kontaktowych, obturatory do ćwiczeń dla zezujących, łańcuszki, ściereczki itp.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca optyka okularowego odbywa się w zakładach optycznych. Warunki pracy w tym zawodzie bywają zazwyczaj bardzo dobre – są to najczęściej ładne i dobrze wyposażone miejsca pracy. Jedyną uciążliwością w pracy optyków może być hałas i złe oświetlenie. Podczas pracy optycy stykają się z materiałami i substancjami łatwopalnymi, jak również z substancjami alergennymi, których używa się do naprawy opraw okularowych i mycia okularów.

W zawodzie tym istnieje ryzyko zachorowań na choroby skóry, jak również na choroby zakaźne i inwazyjne ze względu na bezpośredni kontakt z klientami.

warunki społeczne

Optyk pracuje indywidualnie i samodzielnie wybiera sposoby wykonywania powierzonych zadań. W swojej pracy ma stały kontakt z klientami, udziela im informacji, odpowiada na pytania, doradza przy wyborze, sprzedaje akcesoria.

Kontakty z ludźmi w zawodzie optyka są niezbędne i bardzo intensywne, niosą jednak pewne ryzyko powstawania konfliktów w relacji sprzedawca – klient.

warunki organizacyjne

Optyk pracuje 8 godzin dziennie, najczęściej w stałych godzinach. Praca jego odbywa się tylko w dzień i tylko w dni robocze. Nie wymaga wyjazdów i jest zrutynizowana. W miejscu pracy nie ma potrzeby noszenia specjalnego ubrania roboczego, jedynie optyka zatrudnionego na stanowisku sprzedawcy obowiązuje strój reprezentacyjny.

Funkcje i zależności organizacyjne w tym zawodzie wiążą się z wielkością firmy. W dużej firmie optyk może pełnić rolę zwierzchnika albo podwładnego. W wypadku założenia własnej firmy, pracuje bez żadnych zależności organizacyjnych. Na ogół jednak, bez względu na miejsce pracy, osoby wykonujące ten zawód, mają pełną swobodę w podejmowaniu decyzji merytorycznych.

Ochrona zdrowia

Optyk ponosi odpowiedzialność finansową za wyposażenie i maszyny, za zdrowie ludzi (wykonywane prace dotyczą oka ludzkiego) oraz za funkcjonowanie zakładu optycznego.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE.

Okulary korekcyjne, wykonywane przez optyka, mają korygować wady wzroku klienta, nie pogarszając jego wyglądu i dając mu poczucie komfortu fizycznego oraz psychicznego. Takie rezultaty optyk może osiągnąć tylko dzięki uprzejmości, cierpliwości, poczuciu estetyki, umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi jak również umiejętności przekonywania ich.

Optyk powinien posiadać naturalną umiejętność prawidłowego rozróżniania barw oraz nie może mieć zaburzeń w widzeniu przestrzennym (stereoskopowym). Są to cechy ważne zarówno w pracy warsztatowej, jak również we współpracy z klientem, gdyż przy doborze opraw należy zwracać również uwagę na kolor włosów, karnację, itp. Umiejętność rozróżniania barw konieczna jest również przy dobieraniu soczewek przeciwsłonecznych i fotochromowych.

Zawód optyka należy do grupy zawodów precyzyjnych, dlatego też wymagane są takie cechy manualne jak: dokładność, zręczność rąk i palców oraz prawidłowa ostrość wzroku.

Każdy optyk odpowiada finansowo za sprzęt, znajdujący się w zakładzie optycznym, dlatego potrzebne mu są cechy takie jak: szybki refleks, zdolności rachunkowe, spostrzegawczość, podzielność uwagi i jednocześnie zdolność koncentracji.

Optyka winna cechować również umiejętność logicznego rozumowania oraz łatwość nawiązywania kontaktu z ludźmi i prowadzenia bezpośrednich rozmów. Wynika to z konieczności stałego udzielania informacji, porad i konsultacji.

Optyk wykonując swoje zadania bardzo często pracuje sam. Udzielając informacji klientom, jednocześnie wykonuje prace manualne w warsztacie optycznym, musi więc cechować się umiejętnością podejmowania szybkich i trafnych decyzji, łatwością przerzucania się z jednej czynności na drugą, dużą samokontrolą.

Praca optyka jest zrutynizowana, dlatego też umiejętność pracy w warunkach monotony jest bardzo pomocna.

W zawodzie tym następuje ciągły rozwój techniczny (nowe materiały, rodzaje soczewek, warstw nanoszonych na soczewki, nowe typy urządzeń, obrabiarek i przyrządów pomiarowych, jak również nowe metody korekcji wad wzroku). W związku z tym optyk koniecznie powinien się interesować techniką i nauką, w szczególności takimi dziedzinami, jak matematyka, medycyna, fizyka i również psychologia.

Praca optyka wymaga odpowiedzialności. Wynika to z faktu, że jego działania mają spowodować poprawę zdrowia człowieka (prawidłową pracę narządu wzroku).

Optyk okularowy (oftalmik) musi mieć umiejętność współdziałania i współpracy z okulistą lub optometristą.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE.

Praca optyka zalicza się do prac lekkich. Największe znaczenie w tym zawodzie ma duża sprawność wzroku i słuchu, jak również sprawność manualna.

Istnieje możliwość zatrudnienia osób z dysfunkcją kończyn dolnych, osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, jak również osób niedosłyszących - ale tylko na stanowisku optyka w zakładzie oftalmicznym.

Osoby niedowidzące mogą pracować w tym zawodzie pod warunkiem, że noszone przez nie okulary dają pełen komfort widzenia. Ze względu na stały kontakt z klientami, nie ma natomiast możliwości zatrudnienia osób z wadami wymowy. Zawodu tego nie mogą też wykonywać osoby z dysfunkcją rąk

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE.

Do podjęcia pracy w zawodzie optyka okularowego niezbędne jest wykształcenie zawodowe. Preferowane jest wykształcenie średnie lub posiadanie tytułu mistrza w zawodzie.

Ochrona zdrowia

W zawodzie tym dobrze widziana jest znajomość języków obcych (angielski, niemiecki i rosyjski) umożliwiająca zapoznawanie się z obcojęzyczną literaturą fachową oraz porozumiewanie się z klientami z zagranicy.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ.

W zawodzie optyka możliwości awansu są ograniczone, można zostać kierownikiem zakładu w dużej firmie lub założyć własną.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W tym zawodzie mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem, że posiadają doświadczenie zawodowe.

Osoby bez doświadczenia mogą zacząć pracę w zawodzie optyka nie później, niż przed ukończeniem 40 roku życia.

ZAWODY POKREWNE.

szlifierz szkła optycznego
optyk mechanik
monter elektronicznych urządzeń optycznych

LITERATURA.

Optyka – Optometria, miesięcznik, Panoptikos, 60 -529 Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, pokój 619.

Ogólnopolski Kurier Oftalmiczny, miesięcznik, Interoptyka, 91-120 Łódź, ul. Aleksandrowska 16A/49.

Hein A., Sidorowicz T., Wagnerowski T., *Oko i okulary. Poradnik dla optyków okularowych*, Wydanie III poprawione, Warszawa 1979.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁAC.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Optyk okularowy** - (3220401), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 168 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	14
Kujawsko-pomorskie	6
Lubelskie	4
Lubuskie	2
Łódzkie	16
Małopolskie	6
Mazowieckie	37
Opolskie	3
Podkarpackie	4

Podlaskie	4
Pomorskie	3
Śląskie	46
Świętokrzyskie	6
Warmińsko-mazurskie	6
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	4

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Optyk okularowy** wynosiła 5. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Optycy i ortoptycy wynosiło 1940,07. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2680
Kujawsko-pomorskie	1497,35
Lubelskie	1878,9
Lubuskie	0
Łódzkie	1822,38
Małopolskie	0
Mazowieckie	1877,8
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1200
Pomorskie	0
Śląskie	2348,37
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2749,33
Wielkopolskie	1670
Zachodniopomorskie	1570,21

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Optycy i ortoptycy, wynosiła 199. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	10
Kujawsko-pomorskie	24
Lubelskie	20
Lubuskie	0
Łódzkie	20
Małopolskie	0
Mazowieckie	7
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	6
Pomorskie	0
Śląskie	6
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	36
Wielkopolskie	60
Zachodniopomorskie	10

Ochrona zdrowia

TECHNIK ORTOPEDA

kod: 322403

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Technik ortopeda dobiera, projektuje, wykonuje sprzęt ortopedyczny dla osób niepełnosprawnych stosowany w leczeniu i rehabilitacji różnych schorzeń narządu ruchu.

Sprzęt ortopedyczny to takie wyroby, jak:

–protezy, czyli sztuczne elementy lub części ciała, a zwłaszcza kończyn górnych i dolnych;

–ortezy, czyli konstrukcje techniczne podtrzymujące lub odciążające poszczególne elementy układu podpórco-ruchowego, takie jak: gorsety i kołnierze ortopedyczne, aparaty stabilizujące kończyny ;

–obuwie i wkładki ortopedyczne.

W ramach swoich zadań wspólnie z lekarzem (lub komisją) decyduje, jakiego rodzaju wyrób ortopedyczny jest niezbędny danemu pacjentowi i sporządza opis techniczno-lekarski. W zależności od potrzeb dobiera gotowy, a jeżeli jest taka konieczność dopasowuje go lub nawet wykonuje indywidualnie niezbędny sprzęt. W tym celu pobiera miarę odpowiedniej części ciała osoby niepełnosprawnej, w razie potrzeby wykonuje odlewy (negatywy i pozytywy), a następnie szkice i rysunki, dobiera też odpowiednie materiały. Technik ortopeda wykonuje półfabrykaty i części wyrobów ortopedycznych lub nadzoruje pracę innych pracowników, takich jak mechanik ortopeda, bandażysta, gorseciarz, obuwnik, formowacz itp. Kontroluje poprawność wykonania i funkcjonowania sprzętu, dokonuje przymiarek i dopasowuje do potrzeb przyszłego użytkownika. Przeprowadza też praktyczną naukę i instruktaz posługiwania się sprzętem.

Dokonuje także rozliczeń pobranych i wykorzystanych materiałów, czasu pracy pracowników i przeprowadza kalkulację kosztów wyrobów.

Ponadto może, zgodnie ze swoimi kwalifikacjami, przyznawać sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny stanowiący zaopatrzenie ortopedyczne.

Technik ortopeda, w zależności od stanowiska, na którym pracuje (realizując swoje zadania i wykonując poszczególne czynności) posługuje się wieloma narzędziami i różnego rodzaju maszynami i urządzeniami, począwszy od prostych przyrządów pomiarowych, takich jak: miary krawieckie, liniały, kątomierze czy suwmiarki, używanych przy zdejmowaniu miary pacjentowi, przyrządów kreślarskich przy sporządzaniu szkiców lub dokumentacji technicznej wyrobu, który będzie wykonywany, narzędzi ślusarsko-montażowych, maszyn do obróbki metalu, drewna i tworzyw, maszyn szewskich i rymarskich, urządzeń do formowania z gipsu i tworzyw sztucznych, aż do precyzyjnych przyrządów kontrolno-pomiarowych, jak: mikrometry, twardościomierze, elektryczne i elektroniczne mierniki różnych wielkości nieelektrycznych, używanych w całym procesie wytwarzania, dopasowywania i kontroli ostatecznej wykonywanego wyrobu.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejsce pracy technika ortopedy zależy w dużej mierze od wykonywanych zadań i czynności. Badanie pacjenta, pobieranie miary i wszelkie przymiarki odbywają się w gabinecie lekarskim lub w przymierzalni.

Dobieranie gotowych wyrobów odbywa się w pomieszczeniach, gdzie osoba niepełnosprawna może się rozebrać, usiąść lub nawet położyć, a sprzęt ortopedyczny zgromadzony jest w pobliżu.

Prace związane z wykonywaniem części i elementów, montażem i kontrolą odbywają się w różnych pomieszczeniach. Mogą to być duże hale produkcyjne, jak np. w Warszawskich Zakładach Sprzętu Ortopedycznego produkujących części i elementy dla potrzeb warsztatów ortopedycznych, w których odbywa się montaż i indywidualne dopasowywanie protez i ortez.

Warsztaty ortopedyczne mogą być zlokalizowane na terenie szpitala, przychodni rehabilitacyjnej lub w zakładzie rzemieślniczym spółdzielczym lub prywatnym.

Ochrona zdrowia

Zarówno w dużych zakładach produkcyjnych jak i małych warsztatach wykorzystywane są różne specjalistyczne maszyny i urządzenia, które w czasie pracy emitują do środowiska czynniki szkodliwe lub uciążliwe.

Na przykład maszyny do obróbki metali, drewna czy tworzyw sztucznych stanowią źródło hałasu, wibracji i zapylenia; przy urządzeniach do obróbki skóry, żywic, tworzyw sztucznych i gipsu występuje zapylenie, natomiast przy klejeniu elementów skórzanych mogą występować szkodliwe lub tylko nieprzyjemne opary.

Należy jednak pamiętać, że technik ortopeda może wykonywać wiele zadań i czynności, z których większość nie jest uciążliwa.

warunki społeczne

Specyfika wyrobów branży ortopedycznej, różnorodność konstrukcji i technologii stosowanych przy ich wytwarzaniu, indywidualny charakter oraz rola jaką pełnią w procesie leczenia i rehabilitacji sprawiają, że praca technika ortopedy jest różnorodna i odpowiedzialna. W wielu przypadkach wymaga dużej samodzielności zarówno przy podejmowaniu decyzji, jak i przy ich realizowaniu. Równocześnie technik ortopeda musi umieć współdziałać z pracownikami niższego i wyższego szczebla organizacyjnego.

warunki organizacyjne

Czas pracy technika ortopedy na wszystkich stanowiskach jest praktycznie stały i nie przekracza 8 godzin dziennie. Jeżeli prowadzi własny zakład sam ustala czas pracy. W zależności od zajmowanego stanowiska bywa odpowiedzialny za pracę innych ludzi, za maszyny i urządzenia, na których pracuje, za prawidłowość sporządzonych kosztorysów i rozliczeń finansowych. Przede wszystkim odpowiedzialny jest za należyte wykonywanie swoich zadań zawodowych, a więc rzetelne wykonanie, dopasowanie lub dobranie właściwego dla danej osoby sprzętu ortopedycznego. Wszystko to ma istotne znaczenie w procesie leczenia i rehabilitacji. Technik ortopeda jest odpowiedzialny za zdrowie i bezpieczeństwo użytkowników sprzętu ortopedycznego.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca technika ortopedy ma charakter produkcyjno-usługowy w zakresie odnowy zdrowia człowieka, wymaga więc bezpośrednich kontaktów między wykonawcą usług a ich bezpośrednimi odbiorcami - osobami niepełnosprawnymi, które mogą różnić się wyglądem, często bardzo drastycznie, od osób w pełni sprawnych fizycznie. Technik ortopeda, podobnie jak lekarz, powinien umieć zapanować nad negatywnymi emocjami, okazać życzliwość, cierpliwość i zainteresowanie problemami swojego pacjenta. Delikatnie i sprawnie wykonać niezbędne pomiary, jasno i precyzyjnie określić potrzeby i specyficzne wymagania dotyczące potrzebnego sprzętu.

Z uwagi na rodzaj świadczonych usług i wykonywanych wyrobów powinien interesować się zarówno zagadnieniami techniki, jak i naukami medycznymi i psychologią. Bardzo przydatne są wyobraźnia, dokładność, cierpliwość i uzdolnienia plastyczne, technik ortopeda bowiem wykonuje lub uzupełnia brakujące części ciała i powinien umieć odtworzyć i wymodelować ich właściwy kształt i barwę.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca technika ortopedy ze względu na wydatek energetyczny zaliczana jest do pracy średnio ciężkiej a nawet lekkiej, w zależności od zajmowanego stanowiska.

Dominują czynności manipulacyjne wymagające sprawnego wzroku i rąk, a zwłaszcza palców.

Większość zadań wykonuje w pozycji stojącej lub siedzącej. Zdarzają się sytuacje, gdy trzeba podnieść lub podtrzymać pacjenta, dlatego przydatna jest dobra sprawność układu mięśniowego, krążenia i oddechowego.

Ochrona zdrowia

Ze względu na częsty bezpośredni kontakt z pacjentami pożądanym jest dobry słuch, natomiast bezwzględnym przeciwwskazaniem jest nosicielstwo chorób zakaźnych.

W zawodzie tym mogą pracować osoby niepełnosprawne z dysfunkcją kończyn dolnych, ale poruszające się samodzielnie.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie technika ortopedy niezbędne jest ukończenie szkoły średniej technicznej i uzyskanie tytułu technika ortopedy oraz odbycie obowiązujących praktyk zawodowych. Obecnie istnieje praktycznie jedna klasa o profilu ortopedycznym w Zespole Szkół im. M. Konarskiego w Warszawie 01-043, ul. Okopowa 55a, tel. 386061(63).

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie technika ortopedy istnieje możliwość osiągania coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej instytucji. W dużych zakładach produkcyjnych można kolejno awansować na stanowiska: brygadzysty, mistrza, starszego mistrza, kierownika sekcji czy działu.

W warsztatach ortopedycznych można osiągnąć stanowisko kierownika, podobnie jak w przychodni zaopatrzenia ortopedycznego. Natomiast, jeśli absolwent technikum otworzy własny zakład rzemieślniczy, to - będąc jego właścicielem - może zatrudniać innych pracowników awansując tym samym do roli pracodawcy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie technika ortopedy mogą podjąć pracę również osoby starsze, jednak muszą posiadać wymagane wykształcenie, umiejętności odpowiednie do pracy na danym stanowisku.

ZAWODY POKREWNE

technik biomechanik
ortopedę mechaniczną
obuwnik ortopedyczny

LITERATURA

Myśliwski T. *Zaopatrzenie ortopedyczne*, PZWL 1994

Dega W., Malinowska K. (Red.): *Rehabilitacja medyczna*, wyd. II uzupełn., PZWL 1993

Podręcznik dla studentów: *Problemy biocybernetyki i inżynierii biomedycznej*, (Red.) M. Nałęcz, Wydawnictwo Komunikacji i Łączności 1990

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Technik ortopeda** - (3220404), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 30 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	1
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	6
Opolskie	0
Podkarpackie	3

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	8
Zachodniopomorskie	6

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Technik ortopeda** wynosiła 5. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	4

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Optycy i ortoptycy wynosiło 1940,07. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2680
Kujawsko-pomorskie	1497,35
Lubelskie	1878,9
Lubuskie	0
Łódzkie	1822,38
Małopolskie	0
Mazowieckie	1877,8
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1200
Pomorskie	0
Śląskie	2348,37
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2749,33
Wielkopolskie	1670
Zachodniopomorskie	1570,21

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Optycy i ortoptycy, wynosiła 199. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	10
Kujawsko-pomorskie	24
Lubelskie	20
Lubuskie	0
Łódzkie	20
Małopolskie	0
Mazowieckie	7
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	6
Pomorskie	0
Śląskie	6
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	36
Wielkopolskie	60
Zachodniopomorskie	10

Ochrona zdrowia

ORTOPEDA MECHANIK

kod: 731104

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Ortopeda mechanik wykonuje sprzęt ortopedyczny, który przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych. Dla pewnej grupy inwalidów te wyroby będą im potrzebne do końca ich życia, np. w wypadkach amputacji kończyn dolnych i górnych, czy niedowładach kończyn dolnych po przebytej chorobie Heineimedina. Inne wyroby będą wspomagały leczenie i rehabilitację pacjentów.

Sprzęt ortopedyczny dzielimy na:

protezy, czyli sztuczne elementy lub części ciała, zwłaszcza kończyn dolnych i górnych

ortezy, czyli konstrukcje techniczne podtrzymujące lub odciążające poszczególne elementy układu podpórco-ruchowego, takie jak gorsety i kołnierze ortopedyczne

aparaty ortopedyczne kończyn dolnych i górnych, obuwi ortopedyczne

sprzęt pomocniczy, ułatwiający poruszanie się lub wykonywanie określonych czynności przez pacjentów z dysfunkcją narządów ruchu. Są to między innymi kule i laski.

W większości wypadków wyroby te wykonywane są indywidualnie dla poszczególnych pacjentów, wymagają więc starannej i dokładnej pracy. Ortopeda mechanik z długoletnią praktyką i podwyższonymi kwalifikacjami może być osobą, która wykona wyrób, obsługując jednocześnie pacjenta, tzn. umie pobrać miarę, wykonać wyrób do przymiarki, przymierzyć go i wykończyć.

Jest bardzo dużo różnych typów wyrobów ortopedycznych, wykonywanych z rozmaitych materiałów. Powoduje to potrzebę zatrudniania fachowców o zróżnicowanych specjalnościach. Obecnie jednak w zakładach produkujących sprzęt ortopedyczny występuje wyraźna tendencja do zmniejszania ilości osób zatrudnionych przy wyrobie określonego wyrobu ortopedycznego, ponieważ powszechna jest opinia, że pracownik wykonujący sprzęt od chwili wzięcia miary do chwili przekazania go klientowi czuje się bardziej odpowiedzialny za efekty pracy. Ma świadomość, że nie mając reklamacji od pacjentów, może liczyć na ponowne zlecenia. Ortopeda mechanik, który opanuje pracę na różnych stanowiskach jest odpowiednim kandydatem do tego typu pracy.

Praca ortopedy mechanika jest bardzo ciekawa i nie monotonna, ponieważ każdy wyrób w jakiś sposób różni się od siebie i wymaga indywidualnego przemyślenia, pomimo wskazówek i zaleceń lekarza i przymiarkowego. W pracy tej dominują czynności ruchowe i manipulacyjne, wymagające używania różnych maszyn i narzędzi, np. wykonanie aparatu na kończynę dolną w pierwszym momencie sprowadza się do wykonania miary i negatywu gipsowego przez przymiarkowego, następnie zaformowania skóry przez bandażystę i wykonania szyn przez mechanika. Wykonanie szyn należy do jednych z ważniejszych czynności, ponieważ w zależności od typu aparatu i ciężaru pacjenta muszą one być odpowiedniej wytrzymałości i muszą odpowiadać wymiarom określonym przez przymiarkowego i spełniać określone funkcje. Aby to uzyskać, należy wykonać odpowiednie zabiegi przy pomocy narzędzi ręcznych i maszyn.

Praca w zawodzie ortopedy mechanika należy do pracy średnio-ciężkiej. Ortopeda mechanik może pracować na stanowiskach:

składacza protetyka lub ortotyka, który montuje aparaty i protezy kończyn dolnych i górnych oraz gorsety

stolarza ortopedy, który montuje protezy drewniane kończyn dolnych oraz inne indywidualne wyroby w zakresie prac stolarskich

formowacza ortopedę tworzyw sztucznych, który wykonuje protezy z tworzyw sztucznych oraz formuje z materiałów termoplastycznych (np. polietylen) elementy do aparatów, gorsetów czy kołnierzy

bandażysty ortopedy, który wykonuje indywidualne przedmioty ortopedyczne w zakresie prac krawieckich, rymarskich, kaletniczych, gorseciarskich itp.

przymiarkowego ortopedy, w wypadku długoletniej pracy w zawodzie, po dodatkowych przeszkoleniach (pobiera miarę, przymierza i wydaje sprzęt ortopedyczny)

ŚRODOWISKO PRACY

Ochrona zdrowia

materiałne środowisko pracy

Praca ortopedy mechanika odbywa się w budynkach, a poszczególne stanowiska powinny być usytuowane w oddzielnych pomieszczeniach z uwagi na specyfikę pracy oraz różne wskazania BHP. W zależności od stanowiska może występować np. hałas przy szlifowaniu części metalowych (na stanowisku składacza protetyka czy ortotyka) lub zapylenie (na stanowisku stolarza ortopedy czy modelarza w gipsie).

Należy podkreślić dużą odpowiedzialność pracy na stanowisku modelarza w gipsie z uwagi na prawidłowość ustawienia kończyn czy odpowiednie oznaczenie miejsc wymagających odciążenia.

Na stanowisku formowacza tworzyw sztucznych istotne jest utrzymanie czystości, które może zapobiec uczuleniom od żywic epoksydowych. Z kolei praca na stanowisku bandażyisty decyduje o ostatecznej kosmetyce.

W zakładach ortopedycznych dużą uwagę poświęca się odpowiednim warunkom bezpieczeństwa i higieny pracy. W poszczególnych działach i stanowiskach pracy zamontowane są odpowiednie wyciągi i urządzenia zmniejszające hałas i zapylenie. W wypadku przestrzegania przepisów BHP nie powinno być zagrożeń chorobami zawodowymi.

warunki społeczne

Praca ortopedy mechanika podczas całego procesu wykonania wyrobu wymaga współpracy między poszczególnymi stanowiskami, np. ze względu na czas, ponieważ są wyroby, które muszą być wykonane bardzo szybko (np. uraz kręgosłupa wymaga błyskawicznego wykonania gorsetu, aby zabezpieczyć pacjenta przed ewentualnymi porażeniami). Należy również wspólnie uzgadniać na poszczególnych stanowiskach odstępstwa od typowego wyrobu. Zwykle pracownicy porozumiewają się ze sobą przekazując pisemne zlecenia, które wędrują wraz z wyrobem, ale w sytuacjach nietypowych, aby mieć większą pewność zrozumienia szczegółów przez wykonawcę, omawiają zlecenie osobiście.

Biorąc pod uwagę staż pracy pracowników zakładów ortopedycznych stwierdzamy, że większość z nich legitymuje się bardzo długim stażem, co świadczy o przywiązaniu do zawodu, dobrej współpracy między pracownikami i braku konfliktów między nimi.

warunki organizacyjne

Dużym atutem pracy w zawodzie jest ustabilizowany czas pracy, który wynosi 8 godzin w ciągu dnia. Tylko w wypadkach, kiedy jest zwiększone zapotrzebowanie na określone wyroby, pojawia się potrzeba dłuższej pracy, ale wiąże się to z możliwością zwiększenia zarobków.

Wyjazdy poza zakład występują tylko w wypadku, kiedy ortopeda mechanik pracuje na stanowisku przymiarkowego, a zakład ma swoje filie w innych miastach. Przymiarkowy w tych wypadkach jeździ do tych miejsc w celu wykonywania miar, przymiarek i odbioru wyrobów. Ale jest to raczej czynnik, który dodatkowo urozmaica tę pracę. Praca na poszczególnych stanowiskach jest nadzorowana przez mistrzów i kontrolerów jakości oraz nie jest zrutynizowana. Natomiast w przypadku długiego stażu pracy i podnoszenia swych kwalifikacji, można awansować z pozycji podwładnego i pełnić funkcję kierownika, np. sekcji. Do obowiązków ortopedy mechanika należy również utrzymywanie w gotowości i sprawności maszyn i urządzeń, które są przez niego używane.

Pracownik pracujący przy produkcji otrzymuje ubranie robocze, natomiast pracownik mający kontakt z pacjentami lub zleceńdawcami powinien jako przedstawiciel zakładu mieć ubranie reprezentacyjne.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ochrona zdrowia

Praca ortopedy mechanika jest produkcją usługową ukierunkowaną na ochronę zdrowia człowieka. Pracujący w tym zawodzie muszą charakteryzować się dużą spostrzegawczością, zręcznością rąk i palców, mieć wyrobione czucie dotykowe. Jest to bardzo istotne w momencie wykonywania miar i odlewów gipsowych. To właśnie poprzez dotyk ortopeda stwierdza miejsca, w których można obciążyć pacjenta lub należy go odciążyć.

Wskazane są uzdolnienia plastyczne, szczególnie przy nadawaniu kształtów protez kończyn dolnych i górnych. Jest to pewna forma rzeźbienia.

Wymienione powyżej cechy pomagają w pracy, ale ich częściowy brak nie dyskwalifikuje kandydata do tego zawodu, ponieważ niektóre z nich nabiera się poprzez kontakt zarówno z wyrobami ortopedycznymi jak i samymi pacjentami.

W kontaktach z pacjentem pracownik powinien okazać życzliwość, cierpliwość i zainteresowanie jego problemami. Ponieważ w niektórych wypadkach budowa osoby niepełnosprawnej odbiega od wyglądu osób w pełni sprawnych, pracownika, który ją obsługuje musi cechować odporność emocjonalna.

Należy liczyć się z tym, że w pewnych sytuacjach trzeba podejmować decyzje samodzielnie, np. w wypadku wykonywania form gipsowych, trzeba również umieć przekonać pacjenta do proponowanych rozwiązań.

W zawodzie ortopedy mechanika bardzo przydatne, wręcz wskazane są zainteresowania techniczne. Na każdym stanowisku należy liczyć się z potrzebą korzystania z narzędzi ręcznych oraz maszyn. Co prawda, zawsze można skorzystać z pomocy innych, ale im pracownik jest bardziej samodzielny, tym szybciej i lepiej wykona określony wyrób. Dlatego należy rozszerzać swoją wiedzę o informacje związane z techniką, technologią i materiałoznawstwem (wyroby ortopedyczne wykonywane są z szerokiej gamy materiałów, takich jak: metale, drewno, skóra, tworzywa).

Ortopeda mechanik powinien wykazywać również zainteresowanie przedmiotami medycznymi i psychologią.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę w zawodzie ortopedy mechanika zaliczamy do pracy średnio-ciężkiej. Różnie to wygląda na poszczególnych stanowiskach: np. od bandażyisty nie jest wymagana silna budowa ciała, wydolność fizyczna - wystarczy sprawność kończyn dolnych i górnych. Natomiast stolarz ortopeda powinien być sprawny fizycznie, ponieważ obrabiane elementy w większości wypadków przytrzymuje rękoma i są one stosunkowo ciężkie.

Bezwzględny przeciwwskazaniem do zatrudnienia jest zarówno astma, jak i alergia skórna oraz nosicielstwo chorób zakaźnych. Jest natomiast możliwość zatrudniania osób niepełnosprawnych, ale należy do tego podchodzić indywidualnie. Ogólnie można powiedzieć, że w zawodzie ortopedy mechanika mogą być szkolone osoby niepełnosprawne z dysfunkcją kończyn dolnych oraz głuchoniemi. Istotne jest tylko późniejsze ich zatrudnienie na odpowiednim stanowisku, np. osoba głuchoniema nie powinna obsługiwać pacjentów, gdyż istotne jest dobre porozumienie z pacjentem w celu omówienia rozwiązań technicznych czy stwierdzenia prawidłowego wykonania przedmiotu. Głuchoniemy z powołaniem może pracować na innych stanowiskach, np. formowacza ortopedy tworzyw sztucznych, składacza protetyka, czy ortotyka. Z kolei pracownik z dysfunkcją kończyn dolnych nie powinien być stolarzem.

Przed określeniem stanowiska pracy należy przeprowadzić badania lekarskie wykluczające np. możliwość uczulenia na stanowisku formowacza ortopedy tworzyw sztucznych, gdzie pracownik ma do czynienia z żywicą epoksydową. Natomiast na stanowisku bandażyisty należy sprawdzić odporność na niektóre kleje, np. butapren.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Ochrona zdrowia

We wszystkich zakładach produkujących sprzęt ortopedyczny w Polsce jest zatrudnionych około 800 pracowników. W tej grupie zatrudnieni są również ortopedzi mechanicy. Aby podjąć pracę w tym zawodzie należy ukończyć odpowiednią Zasadniczą Szkołę Zawodową. Kształcenie odbywa się w Zespołach Szkół Zawodowych w miarę potrzeb zakładów produkujących sprzęt ortopedyczny i przy ich współpracy. Praktyki zawodowe uczniów odbywają się na terenie tych zakładów, pod nadzorem pracowników dysponujących dużą wiedzą praktyczną. Oprócz przedmiotów ogólnych w tych szkołach nauczane są przedmioty specjalistyczne - praktyczna nauka zawodu, rysunek zawodowy, materiałoznawstwo, technologia, elektrotechnika, podstawowe zagadnienia z ortopedii i rehabilitacji, gospodarka przedsiębiorstw, spółdzielczość. Po ukończeniu szkoły absolwent ma możliwość kontynuowania nauki w szkole średniej, np. wieczorowej, z jednoczesną pracą w zakładach ortopedycznych.

Po odbyciu praktyk zawodowych absolwenci zatrudniani są na różnych stanowiskach, w zależności od potrzeb zakładów. Informacji, czy aktualnie jest możliwa nauka tego zawodu, można uzyskać u producentów.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Ortopeda mechanik po określonym stażu pracy ma możliwość awansu na stanowisko brygadzysty. Chcąc jednak awansować na stanowisko mistrza, kierownika sekcji, oddziału czy wydziału, powinien ukończyć szkołę średnią. To otwiera przed nim możliwość szerszego zatrudnienia, np. w Poradniach Zaopatrzenia Ortopedycznego, w sklepach oferujących gotowy sprzęt ortopedyczny, może również otworzyć własny zakład i stać się pracodawcą, zatrudniając innych.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie ortopedy mechanika mogą podjąć pracę również osoby starsze, legitymujące się wymaganym wykształceniem, oraz posiadające odpowiednie umiejętności. Po okresie próbnym i stwierdzeniu przydatności kandydata, może on być zatrudniony. Należy jednak zwrócić uwagę, że potrzebny jest długi staż pracy, żeby być dobrym fachowcem w branży ortopedycznej, dlatego też, jeżeli kandydat nie jest fachowcem tylko pracownikiem, który musi być przyuczony do zawodu, to pracę w tym zawodzie trzeba rozpocząć przed 40 rokiem życia.

ZAWODY POKREWNE

technik biomechanik
technik ortopeda
obuwnik ortopedyczny

LITERATURA

Myśluborski T., *Zaopatrzenie Ortopedyczne*, PZWL 1994.

Dega W., Milanowska K. (red), *Rehabilitacja medyczna*, wyd. II uzupeł., PZWL 1993.

Podręcznik dla studentów *Problemy biocybernetyki i inżynierii biomedycznej* - (red) M. Nałęcz, Wydawnictwo Komunikacji i Łączności 1990.

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Ortopeda mechanik** - (7310104), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 21 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	5
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	5
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Ortopeda mechanik** wynosiła 2. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Mechanicy urządzeń precyzyjnych wynosiło 2062,5. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2011,43
Kujawsko-pomorskie	1878,82
Lubelskie	2701,85
Lubuskie	2763,8
Łódzkie	2674,59
Małopolskie	2031,27
Mazowieckie	2393,63
Opolskie	2196,75
Podkarpackie	1719,65

Podlaskie	2341,39
Pomorskie	2165,91
Śląskie	1784,71
Świętokrzyskie	2732,43
Warmińsko-mazurskie	3191,58
Wielkopolskie	1663,17
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Mechanicy urządzeń precyzyjnych, wynosiła 1745. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	125
Kujawsko-pomorskie	50
Lubelskie	58
Lubuskie	25
Łódzkie	24
Małopolskie	140
Mazowieckie	272
Opolskie	18
Podkarpackie	100

Podlaskie	107
Pomorskie	144
Śląskie	510
Świętokrzyskie	30
Warmińsko-mazurskie	17
Wielkopolskie	125
Zachodniopomorskie	0

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia

PREPARATOR MEDYCZNY

kod.: 513904

inne nazwy zawodu : laborant sekcyjny, technik sekcyjny

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Preparator medyczny jest to człowiek , którego zadaniem jest praca ze zwłokami ludzkimi , które przed pogrzebem wymagają zainteresowania nauk medycznych .

Osoby na tym stanowisku pracują bądź w Zakładach Anatomii Prawidłowej przy Akademiami Medycznych , bądź w Zakładach Anatomii Patologicznej w większych szpitalach .

Preparator medyczny w Zakładach Anatomii Prawidłowej pomaga lekarzowi w czynnościach , które mają w odpowiedni sposób przygotować zwłoki do zamiany w zbiór odpowiednio wypreparowanych narządów i tkanek - mięśni , naczyń lub kości jako materiału koniecznego do nauki anatomii dla studentów medycyny i nauk pokrewnych . Sprawuje również nadzór nad przygotowanymi już preparatami . Utrzymuje je w porządku , dba o ich trwałość oraz nadzoruje godne postępowanie ze szczątkami ludzkimi . Praca ta wymaga kontaktu z substancjami chemicznymi , przede wszystkim formaliną .

Preparator medyczny w Zakładzie Anatomii Patologicznej pomaga wyjaśnić ostateczną przyczynę zgonu . Trafiające tam zwłoki przygotowuje do badania sekcyjnego . Otwiera jamy ciała , wydobywa umieszczone tam narządy ściśle współpracując z lekarzem w taki sposób , aby jego działanie przyspieszyło badanie narządów zmarłego i ułatwiło pobranie fragmentów do badań specjalistycznych . Po oględzinach zwłoki są przez preparatora zaszywane i przywracane do stanu zewnętrznego tak , by jak w najmniejszym stopniu raniły uczucia rodziny .

Zawód ten wymaga pracy fizycznej polegającej na transporcie zwłok , umiejętnościach nacinania , szycia , piłowania . Wykonywane są również proste prace porządkowe . Wskazany jest dobry wzrok (przy możliwej korekcji okularami jego wad) , sprawność manualna w zakresie czynności mechanicznych (cięcie , szycie) oraz dość duża odporność psychiczna . Dzięki prostym maszynom (wózki , dźwigi) sprawność kończyn dolnych przy odpowiedniej sile może być upośledzona choć konieczne jest poruszanie się o własnych siłach . Nie ma ograniczeń wiekowych przy podjęciu pracy tego typu . Nie jest wymagane specjalne wykształcenie (może być podstawowe) jednak przed przystąpieniem do samodzielnej pracy wymagane jest krótkotrwałe przeszkolenie . Preparator zastępuje lekarza w części prac fizycznych nie wymagających wiedzy fachowej . Duże obciążenie psychiczne pomimo niewielkiego zasobu wiedzy wymaganej w tym zawodzie sprawia , że łatwo znaleźć pracę w większych szpitalach .

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca preparatora odbywa się w budynkach szpitalnych lub przyszpitalnych w specjalnie wydzielonych salach . Miejsce pracy wymaga dobrej wentylacji . Obciążone jest możliwością stykania się z substancjami toksycznymi zarówno chemicznymi (formalina) jak i biologicznymi (szczątki zmarłego) . Konieczne jest zachowanie porządku , korzystanie z ubrań ochronnych i przy przestrzeganiu zaleceń BHP nie zagraża zdrowiu . Praca wymaga znacznego wysiłku i aktywności fizycznej (transport ciężkich zwłok) . Wskazane są zdolności manualne w zakresie takich czynności jak cięcie , szycie .

warunki społeczne

Praca wymaga dobrego rozumienia poleceń przełożonych (lekarz) . Polecenia wydawane są ustnie . Rutyna postępowania i prosty zakres czynności pozwalają na pracę możliwie samodzielną . Dobre współdziałanie pary preparator - lekarz pozwala na satysfakcję ze wspólnych osiągnięć oraz nobilituje pracownika fizycznego poprzez dostęp do wiedzy zarezerwowanej dla specjalistów .

Ochrona zdrowia

warunki organizacyjne

Zaletą pracy w tym zawodzie jest generalnie skrócony czas pracy do 5 godzin dziennie . Niskie zarobki (niewiele powyżej minimalnej płacy) są adekwatne do wkładu pracy , choć dysponowanie wolnym czasem i możliwość współpracy z licznymi prywatnymi zakładami pogrzebowymi pozwala na dodatkowy zarobek do podstawowej pensji . Zawód ten nie pozwala na awans . Doświadczenie jest nabywane wraz z długością solidnej pracy i poprzez bieżące szkolenie . W miejscu pracy obowiązuje ubranie robocze i strój ochronny .

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca preparatora medycznego może być zarówno działalnością usługową jak i pomocniczą w działalności naukowej innych . Wymagane jest w tym zawodzie wyzbycie się emocjonalnego stosunku do pewnych tradycji kulturowych (śmierć , zwłoki) . Przydatna bywa chęć pogłębienia swojej wiedzy , życzliwy stosunek do innych (studenci , lekarze , rodzina zmarłego) oraz dyskrecja do której zobowiązuje zakres obowiązków pracowniczych . Pracownik interesujący się naukami medycznymi , biologią ma łatwiejszy kontakt ze współpracownikami . Sprawność manualna , zdolności manipulacyjne ułatwiają wykonywanie tego zawodu .

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca w zawodzie preparatora medycznego jest ciężką pracą fizyczną . Dźwiganie zwłok , ich transport pomimo licznych maszyn prostych wymaga siły fizycznej . Czynności preparacyjne związane są ze sprawnością kończyn górnych i zdolnościami manipulacyjnymi . Sprawność kończyn dolnych jest wskazana , choć niewielka ich dysfunkcja przy ogólnie zadowalającej sprawności fizycznej nie przeszkadza w wykonywaniu tego zawodu . Dobry wzrok nie jest bezwzględnie wymagany choć do dobrej pracy konieczna jest korekcja wad wzroku . Zatrudnienie na tym stanowisku nie wymaga badań specjalistycznych . Osoby z alergią skórą (lateks) lub wziewną (formalina) powinny wystrzegać się tej pracy . Również znaczne wady postawy (kręgosłup) mogą uniemożliwiać pracę .

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Pracę może podjąć każdy chętny w Zakładach Opieki Zdrowotnej lub Akademiach Medycznych w miarę zapotrzebowania . Brak wymagań co do wykształcenia (podstawowe) oraz krótki okres przyuczenia sprawia , że praca w tym zawodzie jest dostępna dla wielu zainteresowanych ,

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Dla długoletnich pracowników wzrost prestiżu wśród kolegów .

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych przy podjęciu tej pracy . Jedynym kryterium jest sprawność fizyczna .

ZAWODY POKREWNE

technik chemik
technik analityk
preparator medyczny

Ochrona zdrowia

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Preparator medyczny** - (5139005), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 20 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	3
Łódzkie	1
Małopolskie	6
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Preparator medyczny** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy opieki osobistej i pokrewni nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 1347,64. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1491,25
Kujawsko-pomorskie	1189,77
Lubelskie	1043,05
Lubuskie	1771,3
Łódzkie	1224,03
Małopolskie	1278,39
Mazowieckie	1420,9
Opolskie	1617,19
Podkarpackie	1298,12

Podlaskie	1661,74
Pomorskie	1403,18
Śląskie	1314,35
Świętokrzyskie	1654,86
Warmińsko-mazurskie	1188,75
Wielkopolskie	1179,09
Zachodniopomorskie	1044,42

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy opieki osobistej i pokrewni nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 1867. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	118
Kujawsko-pomorskie	138
Lubelskie	108
Lubuskie	8
Łódzkie	139
Małopolskie	254
Mazowieckie	328
Opolskie	19
Podkarpackie	51

Podlaskie	136
Pomorskie	46
Śląskie	278
Świętokrzyskie	109
Warmińsko-mazurskie	5
Wielkopolskie	98
Zachodniopomorskie	32

Ochrona zdrowia

TOM II.

Rozdział.VII. Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia.

VII.A.SŁUŻBY SOCJALNE I SPOŁECZNE

SPECJALISTA PRACY SOCJALNEJ

kod: 244502

inne nazwy zawodu: ---

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Specjalista pracy socjalnej działa na rzecz osób, rodzin, grup i środowisk społecznych, umożliwiając im lub ułatwiając realizację zadań oraz aspiracji życiowych.

Prowadzi działalność diagnostyczną, rozpoznając potrzeby osób, rodzin, grup społecznych, organizuje zaspokojenie tych potrzeb dla różnych klientów: ludzi starych, niepełnosprawnych, osób bezrobotnych, uzależnionych, dzieci specjalnej troski, rodzin dysfunkcyjnych. Prowadzi też działania prewencyjne i promocyjne. Specjalista pracy socjalnej tworzy i realizuje programy społeczne.

Specjalista pracy socjalnej może być zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej w działach pomocy specjalistycznej. Zajmuje się wówczas określoną grupą klientów np. osobami bezrobotnymi, uzależnionymi, niepełnosprawnymi. Poszukuje systemów wsparcia. Prowadzi treningi umiejętności społecznych np. niezbędnych na rynku pracy, prowadzi grupy wsparcia. Aktywizuje społeczności lokalne. Może być organizatorem lokalnej pomocy społecznej.

Owa pomoc społeczna ma różnorodny charakter np. ekonomiczny, psychologiczny, zawodowy, prawny. Specjalista pracy socjalnej udziela jej w następujący sposób. Po pierwsze specjalista pracy socjalnej zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej przeprowadza wywiady środowiskowe w terenie - w miejscu zamieszkania osób i rodzin ubiegających się o pomoc. Wywiady te są formą kwalifikowanej rozmowy w trakcie której uzyskuje informacje o sytuacji materialnej, zawodowej, rodzinnej, zdrowotnej i zawodowej. Następnie konstruuje diagnozę socjalną i ustala wspólnie z klientem plan pomocy mający na celu rozwiązanie jego trudnej sytuacji życiowej. Na pomoc tę składają się - w zależności od potrzeb - pomoc finansowa, rzeczowa, usługowa, poradnictwo w tym psychologiczne, prawne. Ważną częścią pracy jest prowadzenie dokumentacji.

Specjalista pracy socjalnej może być zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej, administracji rządowej, wojewódzkich zespołach pomocy społecznej, Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, publicznych domach pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia, dziennych domach pomocy społecznej, zakładach karnych, schroniskach dla bezdomnych, organizacjach społecznych, fundacjach, stowarzyszeniach, u osób fizycznych i innych osób prawnych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Specjalista pracy socjalnej zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej wykonuje część swoich czynności zawodowych w biurze, część zaś w terenie: odwiedza klientów w ich domach, schroniskach, a także załatwia sprawy w licznych instytucjach w danym terenie: w urzędach, szpitalach, sądach, fundacjach itp.

Specjaliści pracy socjalnej mogą być również zatrudnieni w innych instytucjach, a w szczególności w urzędach pracy, zakładach pracy, w szpitalach, domach pomocy społecznej, ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych, leczniczych i w zakładach karnych, wykonując zadania tych jednostek w zakresie pomocy społecznej.

Specjaliści pracy socjalnej mogą być również zatrudniani przez inne podmioty dla wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej w tym: w tym organizacje społeczne, kościoły, związki

wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców oraz osoby fizyczne i prawne w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Z pracą w tym zawodzie wiążą się pewne zagrożenia, wynikające z kontaktów z różnymi grupami klientów, w tym z osobami uzależnionymi, nosicielami wirusa HIV, chorymi na gruźlicę i inne choroby zakaźne, osobami z zaburzeniami psychicznymi oraz byłymi więźniami opuszczającymi zakłady karne.

Praca związana jest z dużym obciążeniem psychicznym, stąd też specjalista pracy socjalnej pracujący w ośrodku pomocy społecznej ma uprawnienia do dodatkowego urlopu.

warunki społeczne

Do głównych zadań tego specjalisty należy kontaktowanie się z ludźmi: często odpowiada na pytania osób zainteresowanych, konsultuje możliwości pomocy i rozwiązywania problemów, przeprowadza wywiady środowiskowe zarówno z osobami objętymi pomocą, jak i ich rodziną. Osoby, z którymi pracuje specjalista pracy socjalnej pochodzą z różnych środowisk i zwracają się o pomoc. Mogą to być zarówno środowiska patologiczne, jak i grupy osób starszych, chorych lub niedołączonych, osoby bezrobotne i chcące zmienić miejsce pracy.

Specjalista pracy socjalnej jest obciążony odpowiedzialnością społeczno - moralną. Zaniedbywanie obowiązków powoduje negatywną ocenę osób, którym miał pomagać. Opinie tych osób są również kryterium do oceny pracy specjalisty przez przełożonych.

warunki organizacyjne

Organizacja czasu pracy jest uzależniona od miejsca pracy specjalisty pracy socjalnej i rodzaju zadań, które wykonuje. Czas pracy specjalisty pracy socjalnej regulują odpowiednie ustawy i tak: specjaliści pracy socjalnej zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnieni są na podstawie ustawy o pracownikach samorządowych, czas pracy wynosi 40 godzin tygodniowo, część czasu pracy pracownik pracuje w terenie.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Poza odpowiednim przygotowaniem teoretycznym, konieczne jest posiadanie odpowiednich umiejętności i cech, wśród których należy wymienić:

- umiejętności metodologiczne,
- umiejętności społeczne,
- umiejętności wskazywania kompetencji instytucji,
- umiejętności menedżerskie,
- umiejętności podejmowania decyzji i szybkiej interwencji socjalnej,

Cechą niezbędną jest również łatwość nawiązywania kontaktów społecznych, umiejętność postępowania z ludźmi, przekonywania ich i nakłaniania do zmiany postaw, zachowań, zmiany modelu życia itp.

Bardzo potrzebna jest cierpliwość i umiejętność panowania nad emocjami. Przydatna jest spostrzegawczość i umiejętność obserwacji, szczególnie podczas prowadzenia wywiadów środowiskowych.

Osoba wykonująca ten zawód powinna mieć wiedzę m.in. w zakresie metodyki pracy socjalnej, psychologii (jest ona przydatna w wypadku interwencji socjalnej, w niesieniu pomocy grupom uzależnionym od alkoholu bądź narkotyków), socjologii (pomocna przy dokonywaniu analizy i oceny zjawisk, rodzących zapotrzebowanie na pomoc socjalną), pedagogiki (przydatna przy przekonywaniu do zmiany sytuacji życiowej, w jakiej znajduje się w danym momencie rodzina bądź grupa) oraz polityki społecznej, prawa i podstaw medycyny.

Specjalista pracy socjalnej w swojej pracy powinien kierować się zasadą dobra osób i rodzin, którym służy, poszanowania ich godności i prawa tych osób do samostanowienia. Ma obowiązek udzielać osobom, którym służy, pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy.

Jest zobowiązany zachować w tajemnicy informacje uzyskane w toku czynności zawodowych, także po ustaniu zatrudnienia, chyba, że działa to przeciwko dobru osoby lub rodziny.

Duże znaczenie mają również umiejętności pracy administracyjnej. Prowadzenie dokumentacji, korespondencji, rejestrowanie dokumentów, a przede wszystkim wypełnianie specjalnych formularzy (np. kwestionariuszy wywiadów środowiskowych) zajmuje dość dużą część pracy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Specjalista pracy socjalnej, zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej i obsługujący rejon opiekuńczy, powinien charakteryzować się ogólnie dobrą sprawnością fizyczną. W innych przypadkach może to być osoba o ograniczonej sprawności fizycznej np. poruszać się na wózku inwalidzkim.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w tym zawodzie wymagane jest wykształcenie wyższe o kierunkach: praca socjalna, psychologia, pedagogika, resocjalizacja, polityka społeczna, socjologia.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Przy spełnieniu określonych warunków np. nabyciu odpowiedniego stażu pracy, doświadczenia zawodowego, istnieje możliwość awansu. Specjalista pracy socjalnej, po 2-letnim stażu pracy, może otrzymać awans na stanowisko starszego specjalisty pracy socjalnej. Może kierować zespołem pracowników. Istnieje też możliwość awansu na stanowisko kierownika w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej np. kierownika ośrodka pomocy społecznej, domu pomocy społecznej. Może awansować do pracy w administracji rządowej np. wojewódzkim zespole pomocy społecznej czy Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej.

ZAWODY POKREWNE

kurator zawodowy
pedagog
doradca zawodowy
pracownik socjalny

LITERATURA

Informator dla kandydatów na studia w roku akademickim 1997/98
Standardy kwalifikacji do zawodów, red. M. Bełtkiewicz, Warszawa 1996
Praca Socjalna, PZW, kwartalnik
Praca i zabezpieczenie społeczne
Polityka Społeczna
publikacje z serii Biblioteka Pracownika Socjalnego

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Specjalista pracy socjalnej** - (24407), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 238 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	21
Kujawsko-pomorskie	20
Lubelskie	16
Lubuskie	5
Łódzkie	24
Małopolskie	8
Mazowieckie	44
Opolskie	10
Podkarpackie	15

Podlaskie	5
Pomorskie	6
Śląskie	15
Świętokrzyskie	4
Warmińsko-mazurskie	12
Wielkopolskie	26
Zachodniopomorskie	7

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Specjalista pracy socjalnej** wynosiła 16. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	1
Lubuskie	1
Łódzkie	1
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści pracy socjalnej wynosiło 2305,54. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2086,66
Kujawsko-pomorskie	2015,96
Lubelskie	2073,27
Lubuskie	1828,77
Łódzkie	2153,06
Małopolskie	2143,66
Mazowieckie	3131,39
Opolskie	2239,85
Podkarpackie	2658,9

Podlaskie	2267,85
Pomorskie	2506,81
Śląskie	2374,42
Świętokrzyskie	2400,33
Warmińsko-mazurskie	2077,89
Wielkopolskie	2079,07
Zachodniopomorskie	2524,61

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści pracy socjalnej, wynosiła 3264. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	573
Kujawsko-pomorskie	305
Lubelskie	76
Lubuskie	69
Łódzkie	464
Małopolskie	124
Mazowieckie	448
Opolskie	16
Podkarpackie	71

Podlaskie	27
Pomorskie	166
Śląskie	210
Świętokrzyskie	101
Warmińsko-mazurskie	322
Wielkopolskie	193
Zachodniopomorskie	99

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

PRACOWNIK SOCJALNY

kod: 346104

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Pracownik socjalny działa na rzecz jednostek, rodzin, grup i środowisk społecznych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Umożliwia im bądź ułatwia realizację aspiracji życiowych. Wzmacnia także zdolności grup społecznych, osób, rodzin do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Podejmując tego rodzaju działania wpływa na kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej w środowisku lokalnym.

Do najważniejszych zadań w tym zakresie należy zapewnienie podstawowych warunków do życia tym, którzy są ich pozbawieni (cel ratowniczy), poprzez organizowanie pomocy finansowej, rzeczowej, a także psychicznej. Zadaniem pracownika socjalnego jest również zaspokajanie tych potrzeb, które nie mogą być zaspokojone samodzielnie lub w ramach innych instytucji. Jest to cel kompensacyjny, którego przykładem może być kierowanie osób nie ubezpieczonych na bezpłatne leczenie. Innym zadaniem jest minimalizowanie negatywnego wpływu tych czynników, które nie mogą być zmienione lub usunięte (cel protekcyjny), poprzez np. pomoc i opiekę nad członkami rodzin alkoholików.

Drugim bardzo ważnym celem zawodowym pracowników socjalnych jest wzmacnianie zdolności grup społecznych, osób i rodzin do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów oraz doskonalenie już istniejących form działalności instytucjonalnej i samopomocy.

Do zadań w tym zakresie należy szeroko rozumiane poradnictwo, polegające na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, zdolnym samodzielnie rozwiązywać problemy, będące przyczyną ich trudnej sytuacji życiowej. Są to informacje na temat instytucji i organizacji społecznych, mogących wspierać i nieść określoną pomoc np. kluby anonimowych alkoholików, ośrodki dla nosicieli wirusa HIV itp.

Następnym zadaniem pracownika socjalnego w tym zakresie jest pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie samopomocy w zaspokajaniu potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych, inicjowanie nowych form udzielania pomocy osobom będących w trudnej sytuacji życiowej oraz współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowywaniu, wdrażaniu oraz rozwijaniu programów społecznych ukierunkowanych na podniesienie jakości życia.

Ważnym zadaniem jest także inicjowanie i uczestniczenie w badaniach problemów społecznych oraz podawanie do publicznej wiadomości wyników tych badań, aby uświadomić władzom lokalnym istniejące na danym terenie problemy społeczne.

Obowiązkiem pracownika socjalnego jest także współpraca z innymi profesjonalistami, instytucjami i organizacjami, mająca na celu doskonalenie już istniejących i poszukiwanie nowych rozwiązań w dziedzinie pracy socjalnej.

W swojej pracy pracownik socjalny korzysta ze wszystkich dostępnych urządzeń biurowych, w tym m.in. z komputera, faksu, kserografu, maszyny do pisania i telefonu.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Pracownik socjalny wykonuje część swoich czynności zawodowych w biurze, w domu opieki społecznej, część zaś w terenie, m. in. w środowisku zamieszkania klienta i jego rodziny.

Z pracą w tym zawodzie wiążą się pewne zagrożenia wynikające z kontaktów z różnymi grupami klientów, w tym z uzależnionymi, nosicielami wirusa HIV, chorymi na gruźlicę i inne choroby zakaźne, osobami z zaburzeniami psychicznymi oraz po odbyciu kary pozbawienia wolności.

Oprócz ryzyka zapadnięcia na choroby zakaźne, pracownik socjalny jest narażony na szereg innych zagrożeń, w tym przemoc fizyczną.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Specyfika zawodu powoduje, iż pracownicy socjalni są grupą zawodową szczególnie narażoną na różnego rodzaju obciążenia psychiczne (pracownik socjalny pracujący w ośrodku pomocy społecznej ma uprawnienia do dodatkowego urlopu wypoczynkowego)

warunki społeczne

Praca w tym zawodzie wiąże się z niezbędnymi i częstymi kontaktami z ludźmi. Polegają one głównie na opiekowaniu się ludźmi (pracownik socjalny pracujący w szpitalu), na niesieniu pomocy i udzielaniu rad (np. bezrobotnym), na współpracy z instytucjami wspierającymi organizowanie pomocy społecznej.

warunki organizacyjne

Czas pracy w zawodzie pracownika socjalnego jest różny w zależności od zajmowanego stanowiska i potrzeb placówki, w której świadczy on swoją pracę.

Pracownicy socjalni w ośrodkach pomocy społecznej zatrudniani są na podstawie ustawy o pracownikach samorządowych i ich czas pracy wynosi 40 godzin tygodniowo, z czego część czasu pracownik spędza w terenie.

Pracownik socjalny zatrudniony w biurze pracuje w zależności od wymiaru etatu, na jaki jest zatrudniony w danej firmie (przeciętnie od 3 do 6 godzin dziennie). Część jego pracy odbywa się w terenie.

Praca w tym zawodzie łączy się z dużą odpowiedzialnością społeczno-moralną.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Zawód pracownika socjalnego jest zawodem specyficznym. Do jego wykonywania nie wystarcza bowiem wiedza zawodowa. Konieczna jest odpowiednia postawa, uzdolnienia, umiejętności i sprawności.

Istotą zawodu pracownika socjalnego jest niesienie pomocy ludziom potrzebującym wsparcia zarówno materialnego jak i psychicznego. Dlatego kandydatów powinna cechować przede wszystkim otwartość na ludzi i ich problemy, umiejętność wczuwania się w cudze położenie, opiekuńczość, życzliwość i troskliwość, przy równoczesnym zachowaniu bezstronności i bezinteresowności (nie można kierować się osobistymi sympatiami i antypatiami).

Cechą niezbędną jest również łatwość nawiązywania kontaktów społecznych, umiejętność postępowania z ludźmi, przekonywania ich i nakłaniania do zmiany postaw, zachowań, do podjęcia określonych działań, zmiany modelu życia itp.

Bardzo potrzebna jest cierpliwość i umiejętność panowania nad emocjami, zwłaszcza w sytuacji zagrożenia, agresji. Przydatna jest spostrzegawczość i umiejętność obserwacji, szczególnie podczas prowadzenia wywiadów środowiskowych.

Pracownik socjalny zobowiązany jest do zachowania w tajemnicy niektórych informacji, zebranych w toku wykonywania swoich obowiązków służbowych.

Osoba wykonująca tę pracę powinna mieć wiedzę w zakresie psychologii (jest ona przydatna w wypadku interwencji socjalnej, w niesieniu pomocy grupom uzależnionym od alkoholu bądź narkotyków), socjologii (pomocna przy dokonywaniu analizy i oceny zjawisk, rodzących zapotrzebowanie na pomoc socjalną), pedagogiki (przydatna przy przekonywaniu do zmiany sytuacji życiowej, w jakiej znajduje się w danym momencie rodzina bądź grupa) oraz prawa i elementów medycyny.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę w tym zawodzie zalicza się do prac lekkich.

Pracownik socjalny powinien charakteryzować się ogólną dobrą sprawnością fizyczną.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Istnieją przeciwwskazania do zatrudniania osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz osób głuchoniemych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

W zawodzie tym można uzyskać zatrudnienie przedstawiając dyplom pracownika socjalnego lub mając ukończone studia wyższe w specjalizacjach: praca socjalna, polityka społeczna, resocjalizacja, socjologia, pedagogika i psychologia.

Pracownik socjalny zatrudniony w biurze powinien legitymować się minimum średnim wykształceniem.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwości awansu i rozwoju kariery zawodowej zależą od wielu czynników. Jednym z najistotniejszych jest wyższe wykształcenie i staż pracy.

Awans zwykle polega na otrzymaniu stanowiska starszego pracownika socjalnego, następnie kierownika nadzorującego pracę zespołu pracowników socjalnych.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie tym mogą podjąć pracę osoby starsze pod warunkiem, że ich stan zdrowia jest dobry i legitymują się wymaganym przez pracodawców wykształceniem.

ZAWODY POKREWNE

kurator zawodowy
spec. pracy socjalnej
socjolog
pedagog
psycholog
opiekun w domu pomocy społecznej.

LITERATURA

Praca Socjalna, PZW, kwartalnik.
Wiatr J., *Socjologia zaangażowana*
Szacki J., *Czy kryzys socjologii?*

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pracownik socjalny** - (3460103), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 2815 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	251
Kujawsko-pomorskie	232
Lubelskie	184
Lubuskie	101
Łódzkie	197
Małopolskie	212
Mazowieckie	245
Opolskie	79
Podkarpackie	144

Podlaskie	108
Pomorskie	81
Śląskie	251
Świętokrzyskie	143
Warmińsko-mazurskie	203
Wielkopolskie	218
Zachodniopomorskie	166

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pracownik socjalny** wynosiła 648. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	31
Kujawsko-pomorskie	38
Lubelskie	60
Lubuskie	18
Łódzkie	36
Małopolskie	36
Mazowieckie	52
Opolskie	14
Podkarpackie	35

Podlaskie	21
Pomorskie	84
Śląskie	85
Świętokrzyskie	20
Warmińsko-mazurskie	36
Wielkopolskie	53
Zachodniopomorskie	29

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy socjalni wynosiło 2098,93. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1952,01
Kujawsko-pomorskie	1938,01
Lubelskie	2351,11
Lubuskie	2044,65
Łódzkie	1821,6
Małopolskie	2080,87
Mazowieckie	2583,62
Opolskie	1958,59
Podkarpackie	1920,49

Podlaskie	2171,51
Pomorskie	2195,72
Śląskie	2023,83
Świętokrzyskie	1845,7
Warmińsko-mazurskie	1959,92
Wielkopolskie	2111,67
Zachodniopomorskie	2119,24

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy socjalni, wynosiła 19488. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1925
Kujawsko-pomorskie	1517
Lubelskie	372
Lubuskie	544
Łódzkie	1627
Małopolskie	1156
Mazowieckie	3137
Opolskie	666
Podkarpackie	882

Podlaskie	326
Pomorskie	1539
Śląskie	2044
Świętokrzyskie	967
Warmińsko-mazurskie	984
Wielkopolskie	1178
Zachodniopomorskie	624

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

OPIEKUNKA W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ

kod: 346102

inne nazwy zawodu :

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zadaniem opiekunki w domach opieki społecznej jest pomaganie i opiekowanie się ludźmi starszymi, przewlekle chorymi, upośledzonymi umysłowo, bezdomnymi oraz innymi potrzebującymi wsparcia okresowo bądź stale.

W domach dla ludzi starych, upośledzonych umysłowo i przewlekle chorych podstawowe zadania opiekunki koncentrują się na udzielaniu podopiecznym pomocy w codziennych ich czynnościach, np. związanych z toaletą, ubieraniem się, spożywaniem posiłków. Ważnym zadaniem opiekunki jest także organizowanie pensjonariuszom domu opieki wolnego czasu - spacery, gry i zabawy, kółka zainteresowań, czytanie prasy i książek, pogadanki, np. na temat zdrowia, pisanie listów, itd.

Ludziom starszym, chorym często potrzebna jest zwykła rozmowa i okazanie zainteresowania dla ich problemów, toteż opiekunka zawsze powinna znaleźć czas na miłą pogawędkę z osobami wymagającymi rady, czy pocieszenia, itd.

Praca opiekunki nie ogranicza się jedynie do terenu ośrodka. Zdarza się, że towarzyszy ona podopiecznym w wizytach u lekarza, odwiedza chorego pensjonariusza w szpitalu a ponadto robi im zakupy (owoce, słodycze i inne potrzebne artykuły).

Zakres obowiązków opiekunów dla bezdomnych i samotnych matek jest znacznie szerszy. Pełnią oni bowiem rolę nie tylko opiekuna, ale i wychowawcy wobec swoich podopiecznych.

W ośrodkach dla samotnych matek opiekunkami są najczęściej panie, które powinny wesprzeć samotne dziewczęta w trudnym dla nich okresie. Pomagają im w uzyskaniu podstawowych wiadomości i nabyciu umiejętności w opiece nad niemowlętami. Zdarza się, że młode kobiety właśnie w domu opieki i dzięki swoim opiekunkom uczą się gotować sprzątać i żyć w grupie. Często też do zadań opiekunek należy ułatwianie swoim podopiecznym kontaktu z rodziną a w skrajnych przypadkach same przejmują inicjatywę i starają się o zbliżenie dzieciąt z ich najbliższymi. W przypadku braku rodziny lub też braku możliwości uzyskania od nich wsparcia opiekunki same pomagają młodym matkom w znalezieniu pracy, mieszkania i w załatwianiu związanych z tym niezbędnych formalności.

Równie odpowiedzialna jest praca opiekunów dla bezdomnych. Wbrew nazwie nie przebywają w nich osoby, które chwilowo są bez własnego dachu nad głową z powodu pożaru, powodzi lub innej niezawinionej przyczyny. Do takich ośrodków trafiają głównie ludzie ze środowisk patologicznych, alkoholicy, kobiety uciekające przed przemocą męża.

Zadaniem opiekunów dla bezdomnych nie jest tak jak w poprzednich przypadkach bezpośrednia opieka nad pensjonariuszami. Głównie pomagają swoim podopiecznym w powrocie do normalnego życia - załatwiają mieszkania, pracę, reprezentują ich w sądach, kuratoriach, organach administracyjnych. Przy współpracy podopiecznego opiekun stara się uregulować jego sytuację prawną (wyrobienie dokumentów, sprawa rozwodowa, alimenty). Nadzoruje również, czy podopieczny aktywnie szuka pracy lub zabiega o zasiłek. Opiekun czuwa także nad przestrzeganiem regulaminu ośrodka, a w przypadku jego naruszenia (awantury, alkohol) wnioskuje o wydalenie uciążliwego podopiecznego z ośrodka.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejscem pracy opiekunki jest dom pomocy społecznej - dom spokojnej starości, domy dla przewlekle albo umysłowo chorych, dom noclegowy. Przebywa głównie w pokojach podopiecznych, jak również w świetlicy, jadalni, czy łazience pomagając mniej sprawnym osobom. Wiele z wykonywanych zadań wymaga wyjścia poza teren domu opieki, np. towarzyszenie podopiecznym podczas spacerów, robienie im zakupów.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Największym zagrożeniem w tym zawodzie są choroby zakaźne np. żółtaczka, grypa, oraz insekty . Mogą one być przenoszone przez nowo przyjętych pensjonariuszy, bądź są wynikiem braku dbałości o higienę niektórych podopiecznych. Opiekunowie są ponadto narażeni na agresję ze strony podopiecznych (szczególnie w ośrodkach dla bezdomnych).

warunki społeczne

Praca opiekunki, jak każda praca z ludźmi nie ma cech rutyny i należy zdecydowanie do indywidualnej.

Kontakty z ludźmi są konieczne i bardzo częste, ponadto niosą duże ryzyko powstawania konfliktów. Są to konflikty wynikające z faktu, że ludzie starsi, chorzy lub upośledzeni często upierają się przy niemożliwych lub trudnych do spełnienia życzeniach. Opiekunka rozmawia z podopiecznymi, odpowiada na ich pytania, stara się ich przekonać do zmiany zdania. Opiekunowie mogą być także narażeni na agresję fizyczną ze strony podopiecznych, szczególnie jeśli mają do czynienia z ludźmi ze środowisk patologicznych.

warunki organizacyjne

Godziny pracy opiekunek są zwykle stałe i nie wymaga się pracy w dni wolne i świąteczne, z wyjątkiem dni kiedy są organizowane dodatkowe imprezy np. świąteczne.

Inaczej wygląda czas pracy opiekunów w ośrodkach dla bezdomnych i samotnych matek. Tutaj wymagana jest obecność opiekunów przez całą dobę (we wcześniej omawianych ośrodkach dyżury pełnią np. pielęgniarki). Dzień pracy to 8 lub 12 godzin i dyżury po południu lub w nocy, w zależności od regulaminu ośrodka.

Opiekunowie dla bezdomnych często pracują poza terenem ośrodka, kiedy zajmują się sprawami administracyjno-prawnymi swoich podopiecznych. Wymaga to przemieszczania się na małych odległościach, zwykle w granicach miasta lub gminy.

W pracy opiekunów nadzorowane jest wykonywanie głównych celów i zadań, szczegółowa organizacja dnia zależy w dużym stopniu od samych pracowników.

Praca opiekunek w domach opieki społecznej wiąże się z dużą odpowiedzialnością społeczno-moralną. Często są także odpowiedzialne za bezpieczeństwo i zdrowie swoich podopiecznych (kiedy towarzyszą im w wyjazdach, opiekują się małymi dziećmi i osobami chorymi).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Aby móc dobrze opiekować się innymi trzeba zdobyć ich zaufanie i sympatię, dlatego najistotniejsze cechy to umiejętność nawiązywania kontaktów, życzliwość i uprzejmość.

Stały kontakt z ludźmi w podeszłym wieku, często schorowanymi i samotnymi, z osobami pokrzywdzonymi przez los wymaga od opiekunów zdolności do wczuwania się w cudzą sytuację oraz wrażliwości. Trzeba umieć dostrzec i ocenić problemy innych ludzi, aby efektywnie im pomagać, bądź też tylko ulżyć w cierpieniu. Opiekunowie muszą także umieć panować nad własnymi emocjami, nie ujawniać złości, gniewu, zniecierpliwieni, nawet jeżeli podopieczny jest osobą uciążliwą i upartą.

W ośrodkach dla bezdomnych i samotnych matek, gdzie praca opiekuna ma również charakter wychowawczy, musi on także umieć wpływać na zmianę postaw i zachowań podopiecznych, toteż przydatna jest mu umiejętność postępowania z ludźmi.

Ludzkie zachowania są często zaskakujące i nieprzewidywalne. Opiekun musi więc umieć przerzucać się z jednej czynności na drugą, łatwo przystosowywać się do zmieniającej się sytuacji. Pomocne są w tym cechy takie jak szybki refleks, spostrzegawczość, podzielność i koncentracja uwagi. W ośrodkach dla bezdomnych, gdzie często trafiają ludzie pijani i agresywni opiekun powinien być osobą odważną i posiadać umiejętność samoobrony.

Jedną z ważniejszych cech opiekunów jest umiejętność reprezentowania innych, bowiem często wypowiada się w imieniu swoich podopiecznych, szczególnie jeśli zatrudniony jest w domach opieki dla bezdomnych, czy też domach dla samotnych matek..

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Podstawowym wymogiem jest pełna psychiczna i fizyczna sprawność opiekunów. Nie zatrudnia się w tym zawodzie osób niepełnosprawnych, o widocznych zniekształceniach twarzy i ciała, z wadami mowy i słuchu, z wadami narządów ruchu (skrzywienie kręgosłupa, żyłki, płaskostopie), a także chorych na cukrzycę, padaczkę, o silnej krótkowzroczności. Przeciwwskazaniami do pracy mogą być również choroby alergiczne oraz choroby układu krążenia i oddechowego. Wszystkie wymienione przeciwwskazania mogą się zmieniać na różnych stanowiskach np. skrzywienie kręgosłupa będące bezwzględny przeciwwskazaniem do pracy z przewlekle chorymi, może mieć tylko charakter względny w przypadku opiekunów dla bezdomnych.

Na wszystkich stanowiskach jest natomiast wymagana sprawność zmysłów sensorycznych (wzrok, słuch, węch, smak), bez których niemożliwa jest praca w bezpośrednim kontakcie z ludźmi. Trzeba im przecież czytać, opowiadać, spróbować posiłku dla dziecka lub chorego.

Ważna jest także sprawność układu mięśniowego i kostno-stawowego, szczególnie tam, gdzie może się zdarzyć konieczność dźwignia chorego podopiecznego.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Podstawowym warunkiem otrzymania pracy w omawianym zawodzie jest posiadanie co najmniej średniego wykształcenia. Zwykle nie jest wymagana określona specjalizacja. Ośrodki pomocy społecznej same przygotowują kandydatów do pracy na stanowiskach opiekunki dla ludzi starych, upośledzonych umysłowo, przewlekle chorych i dla samotnych matek. Możemy powiedzieć, że nauka zawodu odbywa się w trakcie pracy zawodowej.

W ramach wymienionych wyżej stanowisk zatrudniane są kobiety posiadające wyuczony zawód pielęgniarki lub opiekunki dziecięcej (chcąc dowiedzieć się czegoś więcej o tych zawodach, należy sięgnąć po ich opracowania: pielęgniarka-3230101-08, opiekunka dziecięca-5130102-05). Wykształcenie takie może być rzeczywiście przydatne w domach dla samotnych matek. W większości ośrodków zatrudniane są zarówno pielęgniarki, jak i opiekunki, a ich zakres obowiązków jest inny.

Na stanowisku opiekuna lub opiekunki dla bezdomnych zatrudniane są osoby z wykształceniem policealnym o specjalności pracownik socjalny. Obowiązki opiekuna i pracownika socjalnego w ośrodkach dla bezdomnych często się ze sobą pokrywają.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W większości zawodów jest możliwe i mile widziane przez pracodawców podnoszenie swoich kwalifikacji. Tak jest również w omawianym zawodzie.

Osoby ze średnim wykształceniem mogą kontynuować naukę w trybie zaocznym w Policealnej Szkole Pracowników Służb Społecznych.

Dla ambitniejszych jest możliwość studiowania w szkołach wyższych. Są to studia licencjackie lub magisterskie na powstających coraz liczniej kierunkach pracy społecznej lub polityki socjalnej na uniwersytetach lub akademiach ekonomicznych.

Dla osób o wyższych kwalifikacjach są także większe możliwości awansu. Mają otwartą drogę na stanowiska kierownicze w różnych placówkach opieki społecznej, które są niedostępne dla opiekunów i opiekunek bez odpowiedniego wykształcenia.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie opiekunki w domach opieki społecznej możliwe jest podjęcie pracy przez osoby starsze pod warunkiem dobrego stanu zdrowia i posiadania odpowiedniego doświadczenia. Można nawet powiedzieć, że na niektórych stanowiskach np. opiekunki dla samotnych matek preferowane są panie nie bezpośrednio po szkole, nieco starsze, o ustabilizowanej sytuacji rodzinnej.

ZAWODY POKREWNE

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

opiekunka dziecięca
pielęgniarka
terenowy opiekun społeczny
sanitariusz szpitalny
strażnik więzienny
specjalista pracy socjalnej
pomoc domowa

LITERATURA

Osoby, które chcą dowiedzieć się czegoś więcej na temat zawodu opiekunki w domach opieki społecznej, mogą zajrzeć do następujących czasopism:

„Praca Socjalna” (kwartalnik)

„Polityka Społeczna” (miesięcznik)

Warto także śledzić codzienną prasę, gdzie często pojawiają się artykuły i reportaże o placówkach opieki społecznej, ich pracownikach i podopiecznych.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Opiekunka w domach opieki społecznej** - (5130204), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 1441 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	138
Kujawsko-pomorskie	100
Lubelskie	142
Lubuskie	70
Łódzkie	41
Małopolskie	70
Mazowieckie	204
Opolskie	44
Podkarpackie	85

Podlaskie	42
Pomorskie	176
Śląskie	61
Świętokrzyskie	30
Warmińsko-mazurskie	92
Wielkopolskie	58
Zachodniopomorskie	88

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Opiekunka w domach opieki społecznej** wynosiła 727. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	31
Kujawsko-pomorskie	67
Lubelskie	35
Lubuskie	28
Łódzkie	72
Małopolskie	27
Mazowieckie	52
Opolskie	37
Podkarpackie	43

Podlaskie	14
Pomorskie	37
Śląskie	81
Świętokrzyskie	70
Warmińsko-mazurskie	39
Wielkopolskie	69
Zachodniopomorskie	25

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny wynosiło 1290,32. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1181,33
Kujawsko-pomorskie	1253,25
Lubelskie	1252,7
Lubuskie	1349,17
Łódzkie	1312,98
Małopolskie	1219,6
Mazowieckie	1299,71
Opolskie	1357,44
Podkarpackie	1262,95

Podlaskie	1416,14
Pomorskie	1316,41
Śląskie	1262,18
Świętokrzyskie	1244,68
Warmińsko-mazurskie	1387,85
Wielkopolskie	1388,52
Zachodniopomorskie	1369,82

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pomocniczy personel medyczny, wynosiła 27674. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2878
Kujawsko-pomorskie	2063
Lubelskie	1289
Lubuskie	737
Łódzkie	2742
Małopolskie	2297
Mazowieckie	2891
Opolskie	867
Podkarpackie	1050

Podlaskie	987
Pomorskie	2134
Śląskie	3186
Świętokrzyskie	506
Warmińsko-mazurskie	541
Wielkopolskie	2154
Zachodniopomorskie	1352

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

URZĘDNIK DO SPRAW PRYZYNAWANIA ZASIŁKÓW

kod: 3443

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOCI ROBOCZE

Podstawowym zadaniem urzędnika pracującego na tym stanowisku jest ustalenie uprawnień do otrzymania świadczenia finansowego przez osobę występującą o przyznanie zasiłku. Urzędnik do spraw zasiłków ustala te uprawnienia na podstawie otrzymanych dokumentów oraz oblicza wysokość świadczenia.

Ludzie, na ogół, słabo orientują się w uregulowaniach prawnych dotyczących różnorodnych świadczeń. Dlatego jednym z głównych zadań osoby zajmującej się tym zagadnieniem jest udzielanie informacji wszystkim zainteresowanym o zakresie przysługujących im uprawnień.

Następne istotne zadanie to przyjmowanie wniosków dotyczących świadczeń, zarówno długoterminowych (emerytury i renty) jak i krótkoterminowych (zasiłki np. chorobowe, opiekuńcze, macierzyńskie, porodowe, pogrzebowe; zasiłki dla bezrobotnych). Wszystkie otrzymane dokumenty muszą być uważnie sprawdzone pod względem ich kompletności i prawidłowości wypełnienia. Na tej podstawie urzędnik ustala prawo do pobierania świadczenia pieniężnego, a także jego wysokość.

Do jego obowiązków należy też wyliczanie kwot podatku oraz ewentualnych odsetek, dokonanie waloryzacji emerytur i rent oraz/lub nadpłat zasiłków.

Każdorazowo, osoba odpowiedzialna za ustalenie prawa do zasiłku powinna sprawdzić poprawność decyzji, uzupełniających ją dokumentów oraz naliczenie świadczenia, tak pod względem merytorycznym, jak i formalno-rachunkowym. Pomyłki w tym względzie mogą obciążyć nie tylko instytucję, lecz także osobę odpowiedzialną.

Pracownik do spraw przyznawania zasiłków załatwia też wszystkie sprawy związane z przygotowaniem i wydaniem decyzji o nadaniu i utracie prawa do świadczenia. Musi przy tym przestrzegać terminowości ich wysyłania. Ponadto winien każdą decyzję zapisać w specjalnym rejestrze. Prowadzi też korespondencję wszystkich załatwianych spraw.

Przyjęcie dokumentów, wydanie decyzji wiąże się z założeniem kartoteki wszystkim osobom pobierającym w danym zakładzie świadczenia. Urzędnik jest zatem zobligowany do prowadzenia kompletnej dokumentacji spraw świadczeniobiorców, tak by w każdej chwili można było uzyskać niezbędne informacje na jego temat.

Ważne zadanie stanowi ponadto aktualizacja posiadanej przez instytucję bazy danych o osobach korzystających z pomocy finansowej. Dlatego do obowiązków pracownika należy przyjmowanie oświadczeń i innych informacji odnośnie zmian w sytuacji podopiecznych.

Instytucja wypłacająca zasiłek/emeryturę/rentę w świetle przepisów traktowana jest zazwyczaj jak zakład pracy świadczeniobiorcy. Toteż jest on zobowiązany do wystawiania mu zaświadczeń stwierdzających okres/okresy pobierania świadczeń oraz o uzyskanych dochodach (PIT).

Do jego obowiązków należy też przygotowywanie zestawień statystycznych (miesięcznych, kwartalnych, rocznych) odnośnie podejmowanych działań.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Miejszem pracy jest biuro. Zwykle jest to osobny pokój, zajmowany przez jedną, dwie lub trzy osoby. Wyposażony jest w komputer, telefony, czasem maszynę do pisania.

Nieustanne wyężdżanie wzroku, którego praca ta wymaga (zwłaszcza gdy jest to praca przy komputerze) może sprzyjać dolegliwościom oczu.

warunki społeczne

Powierzone czynności wymagają stałego kontaktu z petentami. To właśnie ich informuje o zakresie przysługujących im uprawnień, z nimi konsultuje wszelkie sprawy związane ze złożeniem wniosków i innych stosownych dokumentów, od nich przyjmuje oświadczenia dotyczące zmian ich sytuacji.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Intensywność tych kontaktów niesie ze sobą duże ryzyko powstawania konfliktów. Wynika to ze specyfiki samego zagadnienia - nie każdy z ubiegających się może otrzymać pomoc finansową.

warunki organizacyjne

Praca trwa 8 godzin dziennie. Godziny pracy są stałe.

Konieczne jest ściśle przestrzeganie procedury postępowania. Przełożony często sprawdza prawidłowość jej stosowanie.

Osoba wykonująca tę pracę zawsze pełni rolę podwładnego.

Ubranie w pracy jest dowolne, jednakże zbytnia ekstrawagancja w stroju nie jest stosowna - urzędnik winien wzbudzać zaufanie klientów. Niedbały wygląd może zniechęcić i budzić wątpliwości co do fachowości placówki, jak również kompetencji urzędnika.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Cechą niezbędną w tym zawodzie są umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, a także umiejętność współpracy i postępowania z nimi. Od zdolności rozpoczęcia rozmowy z obcym człowiekiem, od prowadzenia jej we właściwy sposób zależy jakość informacji uzyskanych od petenta, a także sprawność ich przekazania.

Istotną rolę w pracy odgrywa dokładność. Pracownik zajmujący się za przyznaniem praw do pobierania świadczeń wykonuje bowiem zadania wymagające ścisłego przestrzegania ustalonych wytycznych odnośnie wymaganych dokumentów, zastosowania odpowiednich przepisów, wydania decyzji.

Ważną też jest spostrzegawczość. Niezwykle przydatna okazuje się zwłaszcza podczas kontroli składanego przez klienta wniosku oraz uzupełniających go materiałów.

Przydatna jest umiejętność pracy w szybkim tempie, a także dobra pamięć - problemy petentów powtarzają się.

Przy naliczaniu wysokości przysługującego świadczenia przydatne są uzdolnienia rachunkowe.

Praca ta będzie odpowiadała tym osobom, które wykazują zainteresowania urzędnicze.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę w zawodzie urzędnika do spraw przyznawania zasiłków zalicza się do prac lekkich. Pożądany jest ogólnie dobry stan zdrowia, sprawność narządu wzroku i dotyku (w przypadku obsługi komputera). Istnieje natomiast możliwość zatrudnienia osób z dysfunkcją kończyn dolnych oraz poruszających się na wózkach inwalidzkich (przy założeniu braku barier architektonicznych).

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Aby podjąć pracę w zawodzie urzędnika do spraw przyznawania zasiłków należy posiadać wykształcenie minimum średnie. Mile widziane są osoby młode.

Dodatkowym atutem osoby ubiegającej się o tę posadę jest umiejętność obsługi komputerowej.

Obecnie nie ma możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych w systemie szkolnym bądź na specjalistycznych kursach przygotowujących do tego typu pracy. Osoby zatrudnione kierowane są na kursy wewnątrzzakładowe.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie urzędnika do spraw przyznawania zasiłków istnieją niewielkie możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej. Doświadczony pracownik, wykazujący się inicjatywą, zaangażowaniem i dobrym przygotowaniem merytorycznym ma szansę zostać kierownikiem działu.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Na stanowisku osoby odpowiedzialnej za nadawanie uprawnień do pobierania świadczeń pieniężnych mogą zostać zatrudnione osoby dojrzałe. Muszą jednak spełniać podstawowy warunek - posiadać dobry stan zdrowia. Ponadto niektórzy pracodawcy stawiają jako wymóg doświadczenie zawodowe zdobyte w tego typu pracy.

ZAWODY POKREWNE

urzędnik do spraw podatków
urzędnik organów udzielających licencji
pośrednik pracy
asystent ubezpieczeniowy
specjalista analizy rynku pracy (badacz rynku)
referent administracyjno-biurowy

LITERATURA

Klasyfikacja zawodów i specjalności, MPiPS Warszawa 1995. Tom V, zeszyt 3, s. 325-326, - *ZUS podstawowe informacje o ubezpieczeniach społecznych i Zakładach Ubezpieczeń Społecznych*. ZUS Biuro Informacji i Wydawnictw, Warszawa 1993.

Zasady postępowania w sprawach wypłat zasiłków w oddziałach zakładu ubezpieczeń społecznych. ZUS Biuro Informacji i Wydawnictw, Warszawa 1993.

Kosińska B. *Krótkoterminowe świadczenia ZUS - zasiłki: chorobowy, wyrównawczy, macierzyński, porodowy, opiekuńczy, pogrzebowy - praktyczny poradnik*.

Ziółkowska R. *Zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze ZUS - praktyczny poradnik*.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Urzędnik ds. przyznawania zasiłków** - (34403), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 60 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	9
Kujawsko-pomorskie	7
Lubelskie	8
Lubuskie	2
Łódzkie	5
Małopolskie	4
Mazowieckie	3
Opolskie	2
Podkarpackie	2

Podlaskie	3
Pomorskie	4
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	4
Wielkopolskie	4
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Urzędnik ds. przyznawania zasiłków** wynosiła 101. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	33
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	1
Lubuskie	10
Łódzkie	6
Małopolskie	10
Mazowieckie	9
Opolskie	4
Podkarpackie	14

Podlaskie	1
Pomorskie	2
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków i pokrewni wynosiło 1915,41. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1962,59
Kujawsko-pomorskie	1974,8
Lubelskie	1686,81
Lubuskie	0
Łódzkie	1728,51
Małopolskie	1848,56
Mazowieckie	1984,81
Opolskie	1426,65
Podkarpackie	1746,15

Podlaskie	1492,66
Pomorskie	2304,51
Śląskie	2150,9
Świętokrzyskie	1973,96
Warmińsko-mazurskie	1747,64
Wielkopolskie	1889,02
Zachodniopomorskie	1961,36

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków i pokrewni, wynosiła 27468. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2631
Kujawsko-pomorskie	2263
Lubelskie	2235
Lubuskie	0
Łódzkie	2512
Małopolskie	2503
Mazowieckie	3833
Opolskie	60
Podkarpackie	310

Podlaskie	75
Pomorskie	1445
Śląskie	1176
Świętokrzyskie	1882
Warmińsko-mazurskie	1098
Wielkopolskie	3852
Zachodniopomorskie	1593

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

DUCHOWNY CHRZEŚCIJAŃSKI

numer wg klasyfikacji: 2461

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Podstawowym zadaniem duchownego chrześcijańskiego jest posługa religijna wiernym danego obrządku (prawosławnego, katolickiego, protestanckiego, mariawickiego itd.) ; połączona z osobistą modlitwą do Boga. Wiąże się to m.in. ze sprawowaniem liturgii, katechizacją dzieci i młodzieży; opieką nad chorymi i cierpiącymi, udzielaniem sakramentów (ślubów, chrztów itd.) i wszelkimi innymi formami duszpasterstwa. Do codziennych obowiązków księdza katolickiego należy odprawienie mszy świętej, dyżur w konfesjonale, odmówienie brewiarza (modlitwy Kościoła). Poza tym księża są zobowiązani do dyżurów w kancelarii parafialnej, udzielania okresowych spowiedzi rekolekcyjnych i sprawowania tychże rekolekcji; organizują także spotkania w grupach modlitewnych (tzw. oazy; grupy neokatechumenalne). Duchowni przygotowują się także do wygłoszenia kazania; które powinno mieć formę medytacji nad Ewangelią (korzystają przy tym czasem z pewnych wzorów).

Zawód duchownego łączy w sobie cechy zawodu nauczyciela (np. praca katechetyczna, głoszenie kazań, rekolekcje i inne szeroko pojęte formy wychowania religijnego), zawodu lekarza (głównie „lekarza duszy”, np. w trakcie spowiedzi, ale czasem też przez bezpośrednią opiekę nad chorymi, jak ksiądz Arkadiusz Nowak chorymi na AIDS), sędziego (pomoc w rozstrzyganiu, co jest dobre, a co złe, wyznaczaniu pokuty), psychologa (porada i opieka nad wspólnotą), stróża porządku odpowiedzialnego za powierzoną jego opiece parafię. Dotyczy to zarówno duchownego katolickiego, prawosławnego; czy protestanckiego (choć w tym ostatnim przypadku ewangelicki pastor pełni tylko obowiązki duszpasterza i nie jest uznawany za pośrednika między wiernymi a Bogiem; w związku z czym nie udziela też spowiedzi; a wierni współzarządzają parafią). Widoczne jest to szczególnie w przypadku duchownych sprawujących funkcje specjalne; jak np. kapelani w szpitalach, więzieniach, jednostkach wojskowych, w domach sióstr zakonnych; czy księża prefekci o szczególnych uzdolnieniach nauczycielskich. Nieco inaczej przedstawia się sprawa z zakonnikami (salezjaninem, franciszkaninem, jezuitą, czy prawosławnym bazylianinem), który oddaje się życiu w zamkniętej często wspólnocie, aby poświęcić się w ten sposób Bogu. Zakon w ogóle jest zrzeszeniem osób zatwierdzonym przez prawo kościelne; jego członkowie składają śluby publiczne, dozgonne lub czasowe (do istoty stanu zakonnego należą śluby czystości, posłuszeństwa i ubóstwa; w przypadku jezuitów dochodzi ślub posłuszeństwa Stolicy Apostolskiej w sprawach misji). Celem ogólnym każdego zakonu jest osiągnięcie ewangelicznej doskonałości; poza tym każdy zakon posiada swój cel specjalny.

I tak na przykład Dominikanie poświęcają się duszpasterstwu specjalistycznemu, obejmującemu studentów, środowiska inteligentne, a także pracy naukowej; wykładając na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Siostry Felicjanki prowadzą domy osób w podeszłym wieku, zakłady wychowawcze dla dzieci specjalnej troski; zajmują się też katechizacją. Kamilianie pracują w zakładach dla nieuleczalnie chorych, są kapelanami szpitalnymi w domach opieki dla chorych; docierają też jako misjonarze do krajów Ameryki, Afryki, Dalekiego Wschodu, Australii i na Madagaskar. Wielu innych misjonarzy i misjonek (np. siostry franciszkanki misjonarki) głosi swą wiarę w najbardziej odległych miejscach świata; jak Papua - Nowa Gwinea, Zair, Rwanda; a także w szczególnych środowiskach społecznych, wśród najuboższych, czasem cierpiących głód, bezdomnych, starych i porzuconych. Praca misjonarza nie ogranicza się tylko do szerzenia wiary; obejmuje też takie zadania jak nauczanie podstawowych przedmiotów szkolnych, czy pomoc w organizowaniu codziennego życia, opieka zdrowotna np. trędowatych. Codzienna msza, nauka religii wśród dzieci, młodzieży; zaznajamianie jej z zasadami wiary; opieka i porada dla wiernych, dla których ksiądz (duchowny) jest niejednokrotnie najwyższym autorytetem.

Wszystko to stanowi o niekonwencjonalności zawodu duchownego.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Miejszem pracy duchownego jest przede wszystkim kościół jako świątynia; może też nim być klasztor, punkt misyjny, szkoła, wyższa uczelnia, szpital, kancelaria parafialna, jednostka wojskowa, sierociniec itd. Jako, że duchowni są obecni we wszelkich przejawach życia społecznego i pracują w każdych praktycznie warunkach, stykają się też z wszelkiego rodzaju chorobami i schorzeniami; dlatego nie można mówić o żadnych specyficznych chorobach zawodowych.

warunki społeczne

Miejszem pracy duchownego jest kościół jako świątynia, ale i Kościół jako społeczność parafialna, wspólnota wiernych. Jest to praca polegająca na stałym kontakcie z ludźmi; ze wspólnotą, co sprawia wiele satysfakcji; ale i rodzi konflikty. Praca w zespole, razem z innymi duchownymi i osobami świeckimi udzielającymi się w parafii (nie dotyczy to tylko niektórych odizolowanych wspólnot klasztornych). W przypadku misjonarza oznacza to przede wszystkim kontakt z całkowicie obcym otoczeniem; odmienną kulturą i klimatem. Jest to praca o specyficznym charakterze; polegająca na stałej obecności w tym wszystkim, co dzieje się w parafii, wspólnocie; codziennej modlitwie i mszy, całkowitym oddaniu się Bogu i pośredniczeniu między Nim a wiernymi.

warunki organizacyjne

Pewne elementy codziennej posługi duchownego mają charakter stały (codzienna msza, czy ustalone godziny katechizacji); a pewne niestały (odprawienie pogrzebu, odwiedziny u chorego). Duchownego odróżnia, nie tylko oryginalność zawodu; ale i noszenie charakterystycznych szat, jak sutanny u księdza, czy habitu zakonnego. Ścisły nadzór nad duchownym sprawuje jego zwierzchnik, co wiąże się z licznymi ograniczeniami w życiu osobistym. Zwierzchnicy też decydują o umiejscowieniu księdza w określonej parafii; przy czym nie może to być raczej parafia jego dotychczasowego zamieszkania; i przydzieleniu do sprawowania określonych funkcji np. dekret biskupa o przydziale kapelana do danego szpitala, więzienia, czy jednostki wojskowej. O rozdziale zaś zadań w parafii decyduje proboszcz. U protestantów pastora mianuje synod danego Kościoła lub zgromadzenie wiernych. Księdzu katolickiemu przysługuje jeden dzień wolny w tygodniu i prawo do corocznych wakacji. Choć oczywiście nie zwalnia ich to od obowiązków modlitewnych. Ze sprawowaniem danej funkcji wiąże się też konieczność wyjazdów, takich jak pielgrzymki do miejsc świętych, wakacyjne wyjazdy z młodzieżą, głoszenie rekolekcji w innej parafii.

Duchowny, jako głosiciel uniwersalnych wartości, jest też zobowiązany do przykładowego trybu życia. Zakonnik zaś jest ograniczony poza tym przez regułę zakonną, która może mu zabraniać na przykład kontaktu z osobami spoza wspólnoty klasztornej. Ta specyficznie pojęta praca oznacza stały kontakt z ludźmi; ciągły ruch ale i pracę za biurkiem (np. w kancelarii). Duchowny jest zarazem opiekunem; ale i strażnikiem, który przewodniczy wspólnocie i utrzymuje stały kontakt z wiernymi 7 dni w tygodniu; w dzień, a czasem i w noc.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Jako opiekun wspólnoty, duchowny powinien interesować się tym wszystkim czym ona żyje; aby rozumieć problemy wiernych i móc odpowiednio się do nich ustosunkować. Wiąże się to z umiejętnością wczuwania się w trapiące ich sprawy. Przede wszystkim zaś powinien być pełen entuzjazmu, cierpliwości, skromności i pokory; wobec przełożonych i wobec wiernych, którzy częstokroć czynią z księdza powiernika swoich problemów i oczekują od niego porady, wskazówek. Powinna też go cechować pewna skłonność do kontemplacji, uniesień duchowych i mistycyzmu. Nieodzowna jest też odporność na stresy związane z tajemnicą spowiedzi, z wystąpieniem przed wiernymi w trakcie nabożeństwa, lekcji religii; jak i z rozwiązywaniem codziennych spraw parafialnych. Nie jest więc to zawód dla osób łatwo wpadających w depresję, czy melancholię. Poza tym dobrego duchownego charakteryzuje otwartość, gospodarność, gorliwość, wyrozumiałość, łagodność, ale i surowość w razie potrzeby; czyli wszystko to, co składa się na tzw. powołanie. Stały kontakt z ludźmi wymaga umiejętności postępowania z nimi; umiejętności przewodniczenia wspólnocie i zdolności rozwiązywania wynikłych stąd konfliktów. Na księdzu spoczywa również odpowiedzialność za powierzone mu przez wiernych pieniądze, którymi musi się starać gospodarować rozsądnie i umiarkowanie. Dobry duchowny powinien także charakteryzować się ładnym śpiewem; co

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

wiąże się z codzienną liturgią, a kandydat na misjonarza powinien posiadać zdolności językowe. Szczególnie pomocna dla duchownego jest wiedza z zakresu psychologii, socjologii; czy filozofii.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Od osoby, która pragnie zostać duchownym wymagana jest pełna sprawność fizyczna; w związku z tym osoby niepełnosprawne nie mogą raczej pełnić tej funkcji (choć zdarzają się wyjątki w postaci przyjęcia do seminarium duchownego osoby niewidomej). Do chorób, z którymi najczęściej borykają się duchowni należą choroby narządów głosu; co związane jest z dużym wysiłkiem głosowym, przebywaniem w zimnych pomieszczeniach i pracą na powietrzu.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Wymagane jest wykształcenie wyższe (w przypadku księży uzyskane po 6 latach nauki w seminarium duchownym). Nie dotyczy to braci zakonnych, wobec których stawiany jest wymóg posiadania wyuczonego zawodu. Specyfika zawodu wymaga, aby osoba duchowna była mężczyzną. Nie obejmuje to oczywiście zakonnice. W przypadku Kościoła Rzymskokatolickiego wymagane jest także bezżeństwo; inaczej niż u duchownych prawosławnych (choć celibat obowiązuje mnichów i biskupów), protestanckich, czy starokatolickich (mariawitów, polskokatolików).

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Istnieją duże możliwości awansu duchownego; tak księdza, jak i zakonnika. Osoby wyróżniające się mogą osiągnąć pozycję nawet biskupa (mianowanego przez papieża), który posiada pełnię kapłaństwa; niżej od niego stoi prezbiterat i diakon (podobnie jest w prawosławiu, choć tu biskup jest wybierany). Można również awansować w hierarchii administracyjnej osiągając stanowiska proboszcza, prałata, czy opata klasztoru. Ci, którzy pragną się doskonalić w jakiejś dziedzinie wiedzy mają na to szansę; pod warunkiem skierowania ich przez przełożonych na studia specjalistyczne (decyzją biskupa). Inaczej jest u protestantów (o czym było już wspomniane), w związku z nieuznawaniem przez nich hierarchii kościelnej w znaczeniu katolickim.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Właściwie nie ma ograniczeń wiekowych dotyczących dorosłych i ich pracy jako duchownych; istnieją natomiast inne ograniczenia dotyczące np. stanu cywilnego (o czym wspomniane wyżej).

ZAWODY POKREWNE

nauczyciel
pedagog szkolny

LITERATURA

Praca zbiorowa pod red. ks. Waleriana Słomki i ks. Jerzego Misiurka,
Kapłan pośród ludu kapłańskiego, Lublin 1993
Osińska K., *Pustelnicy dziś*, Warszawa 1988
Gonzalez Rafael P., *Wyzwanie rzucone powołanym*, Warszawa 1993
Edokimow P., *Prawosławie*, Warszawa 1986
Rybak S., *Mariawityzm - Studium historyczne*, Warszawa 1992
Codex iuris canonici, Kodeks prawa kanonicznego, Pallotinum 1984

Życie Konsekrowane, dwumiesięcznik traktujący o życiu zakonnym
Misjonarz, miesięcznik

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Duchowny chrześcijański** - (24701), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 11 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	2
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Duchowny chrześcijański** wynosiła 1. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Duchowni chrześcijańscy wynosiło 1535,66. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1384,96
Lubuskie	1659,6
Łódzkie	0
Małopolskie	1239,7
Mazowieckie	1647,49
Opolskie	0
Podkarpackie	1756,08

Podlaskie	1578
Pomorskie	1592,6
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1457,72
Warmińsko-mazurskie	1505
Wielkopolskie	1644,57
Zachodniopomorskie	2201,25

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Duchowni chrześcijańscy, wynosiła 206. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	29
Lubuskie	22
Łódzkie	0
Małopolskie	37
Mazowieckie	24
Opolskie	0
Podkarpackie	22

Podlaskie	6
Pomorskie	15
Śląskie	0
Świętokrzyskie	16
Warmińsko-mazurskie	10
Wielkopolskie	20
Zachodniopomorskie	5

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

VII.B.SŁUŻBY ZATRUDNIENIA

ANALITYK PRACY

kod: 241301

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Podstawowym zadaniem analityka pracy jest konstruowanie narzędzi zarządzania zasobami ludzkimi i pomoc w ich praktycznym stosowaniu w przedsiębiorstwach i instytucjach. Celem jego pracy jest zbadanie i opisanie relacji, zachodzących pomiędzy środowiskiem materialnym (fizycznym), organizacyjnym i społecznym (stosunki międzyludzkie) w danej organizacji. System badania pracy jest podstawą do tworzenia nowoczesnej organizacji pracy, planowania zatrudnienia, rekrutacji i selekcji kadr, planowania szkoleń, planowania karier i tworzenia rezerw kadrowych. Badanie pracy składa się z czterech powiązanych ze sobą elementów: analizy i pomiaru pracy, charakterystyki stanowisk i zawodów, wartościowania pracy oraz wartościowania (oceny) pracowników, którzy wykonują określoną pracę.

Podstawą badania pracy jest jej **analiza**, która polega na zbieraniu, syntetyzowaniu i interpretacji informacji o wykonywanej pracy. Celem analizy jest opis (charakterystyka) procesu pracy, z uwzględnieniem podziału na proste elementy składowe, tworzące zorganizowany system. Kolejnym etapem systemu badania pracy jest **charakterystyka stanowiska pracy**, rozumiana jako system czynności związanych ze stanowiskiem pracy (wg taryfikatorów), ich analiza i pomiar oraz opis specyfiki pracy. Charakter pracy może być jednorodny lub złożony. We współczesnym świecie, w wyniku postępującego rozwoju techniki, większość stanowisk pracy ma charakter złożony i zmieniający się w czasie. Rodzi to potrzebę ciągłego monitorowania tych zmian. Po dokonaniu charakterystyki stanowisk można określić wymagania stawiane pracownikom i wartościować (oceniać) ich działania. **Wartościowanie pracy** jest to jedna z technik określająca rodzaj pracy, stopień jej wykonywania, złożoność działań oraz wyznaczająca wymagania stawiane pracownikom zatrudnionym na wybranych stanowiskach pracy. Pozwala to na obiektywne określenie stopnia trudności pracy i odgrywa dużą rolę w kierowaniu personelem, zwłaszcza w przypadku stosowanych procesów motywacyjnych i systemów płacowych. Praktyczne stosowanie różnych metod wartościowania pracy wymaga opracowania i stosowania narzędzi oceny, tzn. tabel punktowych, arkuszy ocen, technik obliczeniowych. Ostatnim etapem analizy systemu pracy jest **wartościowanie pracowników**, oznaczające ocenę realizacji przez nich celów organizacji, a wiążące się z wydajnością, efektywnością i skutecznością działania. **Badanie pracy jest więc podstawą wszelkich form kierowania pracą, pracownikami i zarządzania firmą.**

Zadania wchodzące w skład obowiązków zawodowych analityków pracy są istotne dla funkcjonowania całego przedsiębiorstwa, czy instytucji. Spoczywa więc na nich odpowiedzialność za prawidłowe wdrożenie metod, którymi się posługują. Od tego zależy efektywność działania firm oraz ich rozwój, nie tylko w sferze zasobów ludzkich (czyli rozwój pracowniczy), ale także w sferze osiągniętych zysków.

W celu wykonywania opisanych wyżej zadań analityk pracy powinien posiadać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii i pedagogiki pracy, zawodoznawstwa oraz zarządzania personelem, która musi być poparta praktyką. Daje to w efekcie umiejętności związane z osiągnięciem celu, którym jest pomoc w usprawnianiu organizacji pracy w firmie. Analityk często funkcjonuje jako konsultant w obszarze zarządzania zmianą, systemów wynagradzania oraz rozwoju menadżerskiego, czyli w zakresie organizowania i projektowania procesu pracy. Taki zakres obowiązków związany jest zazwyczaj z pracą analityka w sektorze prywatnym – w firmach konsultingowych, zajmujących się doradztwem w zarządzaniu personelem. Analityk może tutaj

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

funkcjonować w charakterze członka zespołu, może również kierować zespołem pracowników dokonujących analiz pracy.

W sektorze państwowym, ze względu na odchodzenie od działalności produkcyjnej (rozwój technologii, która nie wymaga obecności człowieka jako głównego ogniwa w procesie obsługi maszyn i urządzeń) w kierunku działalności usługowej, możliwości działania analityka pracy są ograniczone. Częściej funkcjonuje jako badacz-teoretyk, niż jako praktyk. Może na przykład zajmować się tylko opracowywaniem charakterystyk zawodów w celach informacyjnych, opisami stanowisk pracy na zlecenie zainteresowanych firm, czy też tworzeniem metod wartościowania pracy i oceny efektywności pracy ludzkiej. W takim przypadku mamy do czynienia z wykonywaniem jednostkowych zadań, wchodzących w skład znacznie szerszej pojętych obowiązków analityka pracy.

W swojej pracy analityk korzysta głównie ze swojej wiedzy teoretycznej i praktycznej, niezbędna jednak jest umiejętność obsługi komputera, zarówno w zakresie edytora tekstu, jak i arkusza kalkulacyjnego, w celu sporządzania raportów z efektów swojej pracy.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca analityka pracy odbywa się zazwyczaj w pomieszczeniach biurowych. Przy zbieraniu informacji o poszczególnych zawodach i stanowiskach pracy może jednak wymagać przebywania w halach produkcyjnych, na wolnym powietrzu lub w kabinach środków transportu. Nie występują czynniki szkodliwe, utrudniające wykonywanie pracy, chociaż jest on narażony na promieniowanie pochodzące od komputera w czasie wprowadzania różnych danych, tworzenia opracowań.

warunki społeczne

Praca analityka pracy jest z jednej strony pracą indywidualną i samodzielną w zakresie wyboru sposobów i metod wykonywania powierzonych mu zadań, a z drugiej strony jest pracą zespołową – na uzyskane wyniki składa się wysiłek kilku współpracujących ze sobą osób.

W czasie analizowania sytuacji pracy i sporządzania raportów analityk pracy ma stały kontakt ze współpracownikami oraz osobami wykonującymi pracę na badanych stanowiskach, organizuje i przeprowadza badania przydatności zawodowej oraz kompetencji pracowników, przeprowadza wywiady, udziela rad związanych z organizacją pracy, konsultuje wyniki swojej pracy ze zwierzchnikiem. Kontakty społeczne są więc bardzo intensywne i niezbędne, a w szczególnych przypadkach może dochodzić do konfliktów z ludźmi. Najczęstszą formą porozumiewania się jest kontakt ustny, wiele informacji jest przekazywanych w formie pisemnej oraz za pomocą urządzeń telekomunikacyjnych: telefonu, internetu, faxu.

warunki organizacyjne

Analityk pracy pracuje od 6 do 9 godzin dziennie, zazwyczaj w tych samych godzinach i tylko w dzień. Sporadycznie zdarza się, że musi pracować w dni wolne od pracy. Pracuje jako podwładny – członek zespołu, może także kierować zespołem pracowników dokonujących analiz pracy. Czynności, które wykonuje z jednej strony są przewidywalne i powtarzają się w sytuacji stosowania określonych metod i procedur zbierania danych, z drugiej strony są nieprzewidywalne i trudne, jak choćby wtedy, gdy musi wybrać odpowiednie metody pracy, czy opracować wielostronicowy raport – nie tylko opisujący aktualną sytuację, ale także zawierający wskazówki i wnioski, umożliwiające rozwiązanie danego problemu organizacyjnego. Analityk pracy odwiedza także instytucje i firmy w celu zebrania informacji potrzebnych do opracowania charakterystyki zawodu, opisu stanowiska pracy, czy struktury organizacyjnej systemu pracy.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy analityka, jakim jest analizowanie procesu pracy i stosunków pracy w określonej organizacji czy instytucji, cechą niezbędną w tym zawodzie jest wyobraźnia i myślenie twórcze oraz zdolność logicznego rozumowania. Od tych umiejętności zależy, czy analityk pracy ujrzy określony problem związany z organizacją pracy i czy będzie umiał wskazać sposoby jego rozwiązania.

Od wyprowadzenia trafnych wniosków na podstawie analizy warunków funkcjonowania firmy w płaszczyźnie organizacji oraz badań przydatności zawodowej pracowników, zależy kształt diagnozy sytuacji pracy. To z kolei ma wpływ na pozycję instytucji na rynku zewnętrznym i efekty jej działania. Ze względu na częstość i intensywność kontaktów z ludźmi (zwłaszcza w procesach

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

zmiany), analityk musi posiadać umiejętność łatwego wchodzenia w kontakty społeczne i znajdowania się w trudnych sytuacjach. Analiza pracy identyfikuje m.in. kwalifikacje ludzi, a przez to rodzi zrozumiałe opory pracowników. Badający pracę muszą więc wykazywać się obiektywną i zweryfikowaną wiedzą na ten temat, a także posiadać umiejętność pokonywania niechęci pracowników uczestniczących w analizie pracy. Pomocna jest bardzo odporność emocjonalna i umiejętność przerzucania się z jednej czynności na drugą. Samodzielność i inicjatywa niezbędne są w projektowaniu oraz stosowaniu metod

i narzędzi badań, związanych z wartościowaniem pracy i pracowników. Analityk pracy to osoba niezależna w swoich opiniach i poglądach, nie zmieniająca zdania pod wpływem otoczenia. Powinien być gotowy do ponoszenia odpowiedzialności za efekty swojej pracy – analizy, opracowania, raporty, zalecenia. Od jego umiejętności i jakości pracy zależy, jakimi informacjami będą się posługiwać osoby odpowiedzialne za rozwój i organizację firmy oraz jakie decyzje będą podejmować.

W pracy analityka przydatne są zainteresowania naukowe (ważne ze względu na konieczność ciągłego podnoszenia swoich kwalifikacji i doksztalcania się, a także posługiwanie się określonymi metodami pracy), społeczne i menadżerskie (przejawiające się w poszerzaniu wiedzy w zakresie stosunków międzyludzkich, ekonomii, biznesu, którym towarzyszy umiejętność radzenia sobie z innymi ludźmi, wpływania na zdanie i opinie innych przy równoczesnej niezależności opinii własnych). Istotne jest zainteresowanie psychologią, socjologią, ekonomią, prawem.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę analityka pracy, jeżeli chodzi o obciążenie fizyczne, zalicza się do prac bardzo lekkich. Bezwzględne przeciwwskazanie stanowi padaczka, upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, względne – upośledzenie zmysłu słuchu i wzroku w dużym stopniu.

W zawodzie tym istnieje możliwość podjęcia pracy przez osoby niepełnosprawne: z dysfunkcją kończyn dolnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie analityka pracy niezbędne jest wykształcenie wyższe w zakresie nauk społecznych (psychologia, socjologia, pedagogika) lub ekonomii. Istotnym jest posiadanie określonej specjalizacji:

w przypadku psychologii – psychologia pracy i jej subdyscypliny - psychologia inżynierska, psychologia doboru zawodowego, społeczna psychologia pracy,

w przypadku socjologii – socjologia pracy,

w przypadku pedagogiki – pedagogika pracy i jej subdyscyplina andragogika pracy.

Wskazane jest podjęcie studiów podyplomowych dotyczących zarządzania zasobami ludzkimi:

Psychologia zarządzania personelem

Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego
00-183 Warszawa, ul. Stawki 5/7, tel. (022) 831 91 93
www.psychologia.pl

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Wydział Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej
80-952 Gdańsk, ul. Narutowicza 11/12, tel. (058) 347 28 75, 347 26 23

Organizacja i zarządzanie zasobami ludzkimi

Instytut Transportu Politechniki Śląskiej
40-019 Katowice, ul. Krasińskiego 8, tel. (032) 255 43 71

Podstawowym celem studium jest dostarczenie wiedzy przydatnej do podnoszenia efektywności metod produkcyjnych oraz zarządzania i normowania pracy w przedsiębiorstwie ze szczególnym uwzględnieniem: badania metod pracy, analizy wartości, metod przestrzennego organizowania procesów pracy, metod wartościowania i koordynowania procesów pracy w czasie.

Podyplomowe Studium Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Organizacji

Katedra Gospodarowania Zasobami Pracy, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

02-554 Warszawa, al. Niepodległości 164, tel. (022) 849 91 09, 337 92 20, 337 93 83

Zarządzanie ludźmi w firmie

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego

03-301 Warszawa, ul. Jagiellońska 59, tel. (022) 814 10 44, 519 21 92

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie tym istnieją duże możliwości rozwoju kariery zawodowej. Analityk może zostać kierownikiem zespołu, który zajmuje się dokonywaniem analiz pracy. Może również prowadzić doradztwo w zakresie organizowania i projektowania procesu pracy w formie własnej działalności gospodarczej. Po odpowiednim przeszkoleniu może prowadzić szkolenia, podczas których przekazywana jest wiedza teoretyczna i praktyczna, związana z analizowaniem stosunków pracy, sporządzaniem opisów stanowisk pracy, wartościowaniem pracy, sporządzaniem taryfikatorów wynagrodzeń.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Możliwość podjęcia pracy w zawodzie jest w większym stopniu uzależniona od wiedzy i doświadczeń zawodowych, niż od wieku. Szansę na uzyskanie kwalifikacji potrzebnych do wykonywania zawodu analityka pracy mają również osoby po 40 roku życia, pod warunkiem posiadania kierunkowego wykształcenia wyższego.

ZAWODY POKREWNE DORADCA ZAWODOWY

pedagog

psycholog

socjolog

ekonomista

kierownik działu osobowego

LITERATURA

M. Armstrong, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Dom Wydawniczy ABC 2000

W. Bańka, Zarządzanie personelem w przedsiębiorstwie, Marszałek Adam 2000

Budowa standardów kwalifikacji zawodowych w Polsce pod red. S. Kwiatkowskiego,

Z. Sepkowskiej, IBE, Warszawa Radom 2000

Z. Jankowska, Zarządzanie zasobami ludzkimi, PWE 2001

R. Jurkowski, Zarządzanie personelem – proces kadrowy i jego prawne aspekty, Dom Wydawniczy ABC 1998

J.E. Karney, Człowiek i praca. Wybrane zagadnienia z psychologii i pedagogiki pracy, MSM, Warszawa 1998

M. Kostera, Zarządzanie personelem, PWE 2000

Z. Kreft, J. Zasadzka, Projektowanie opisów pracy, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o., Gdańsk 2000

A. Łuczak, Wymagania psychologiczne w doborze osób do zawodów trudnych i niebezpiecznych, CIOP, Warszawa 1998

Model polskich standardów kwalifikacji zawodowych pod red. M. Butkiewicza, ITE, Warszawa Radom 1995

Personel i zarządzanie – dwutygodnik wydawany przez Grupę Wydawniczą INFOR Sp. z o.o.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Analityk pracy to zawód, który w Polsce jest rzadko spotykany w „czystej postaci”. Zazwyczaj jego funkcje pełnione są przez konsultantów, zajmujących się zespołowo zmianami w organizacji pracy. Analityk pracy może pracować w komórkach normowania lub rozwoju, w firmach konsultingowych lub doradczych w obszarze zarządzania personelem, w placówkach naukowo-badawczych, zajmujących się tworzeniem metod analizy stosunków pracy, wartościowania pracy, taryfikacji wynagrodzeń, opisów stanowisk pracy, klasyfikacji zawodów i specjalności, tworzeniem standardów wymagań zawodowych, opracowywaniem charakterystyk zawodów.

Zarobki analityka pracy kształtują się na poziomie dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Analityk pracy** - (2410201), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 26 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	2
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	6
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	3
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Analityk pracy** wynosiła 10. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	1
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	3
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw osobowych i rozwoju zawodowego wynosiło 2936,47. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2676,86
Kujawsko-pomorskie	2564,09
Lubelskie	2280,03
Lubuskie	2410,84
Łódzkie	2569,92
Małopolskie	2656,88
Mazowieckie	3965,12
Opolskie	2410,61
Podkarpackie	2382,63

Podlaskie	2520,94
Pomorskie	2825,08
Śląskie	2742,42
Świętokrzyskie	2424,31
Warmińsko-mazurskie	2767,36
Wielkopolskie	2877,97
Zachodniopomorskie	2765,23

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw osobowych i rozwoju zawodowego, wynosiła 29154. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3273
Kujawsko-pomorskie	979

Lubelskie	1102
Lubuskie	715

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Łódzkie	1898
Małopolskie	2276
Mazowieckie	6376
Opolskie	674
Podkarpackie	992
Podlaskie	666
Pomorskie	1660

Śląskie	3981
Świętokrzyskie	642
Warmińsko-mazurskie	650
Wielkopolskie	1982
Zachodniopomorskie	1288

DORADCA ZAWODOWY

kod: 241303

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Zmiany na rynku pracy, bezrobocie, wzrastająca stale liczba informacji na temat zawodów i dróg kształcenia wpływają na zwiększenie popytu na usługi specjalistów – doradców zawodowych. W Polsce zawód ten powstał oficjalnie dopiero w 1995 roku i został opisany w „Klasyfikacji zawodów i specjalności”.

Doradca zawodowy udziela pomocy w formie porad młodzieży i osobom dorosłym przy wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia. Uwzględnia przy tym możliwości psychofizyczne, sytuację życiową, potrzeby rynku pracy, możliwości systemu edukacyjnego. Współpracuje z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów. Wykorzystuje swoją wiedzę o zawodach, rynku pracy oraz technicznych środkach przekazywania informacji zawodowej. W pracy z osobami dorosłymi doradcy zawodowi pomagają klientom w podejmowaniu decyzji dotyczących kariery zawodowej. Razem z klientami dokonują przeglądu ich wykształcenia, przebytych szkoleń, doświadczenia zawodowego, zainteresowań, umiejętności, cech osobistych i możliwości fizycznych. Pomagają również w formułowaniu podań o pracę, życiorysów zawodowych, a także przygotowaniu do rozmów kwalifikacyjnych. Doradcy zawodowi stosują również testy sprawdzające zdolności i umiejętności klientów.

Usługi oferowane przez doradców zawodowych można podzielić na dwie główne grupy: poradnictwo zawodowe oraz informację zawodową. Informacja zawodowa jest krótszą formą, polegającą głównie na przekazaniu danych dotyczących np. instytucji pośrednictwa pracy, sposobów pisania dokumentów, instytucji szkoleniowych itp. Nie ma w tego rodzaju działalności wchodzenia w głębsze relacje interpersonalne z klientem, w przeciwieństwie do poradnictwa zawodowego, które polega na pomocy w rozwiązaniu konkretnego problemu. Dla młodzieży jest to np. stworzenie odpowiedniej ścieżki kariery zawodowej, dla dorosłych pomoc w odnalezieniu się w nowej sytuacji na rynku pracy. Informacja zawodowa jest najczęściej usługą jednorazową, natomiast poradnictwo może obejmować od kilku do kilkunastu spotkań w zależności od potrzeb klienta.

Inny podział to poradnictwo dla młodzieży uczącej się oraz dla osób dorosłych: bezrobotnych i poszukujących pracy. Praca z młodzieżą polega głównie na pomocy w tworzeniu tak zwanej ścieżki kariery, to znaczy znalezienia odpowiedniego zawodu oraz dróg prowadzących do jego zdobycia (odpowiednia ścieżka edukacji). Osoby dorosłe pragną głównie uzupełnić swój deficyt wiedzy dotyczący sposobów poszukiwania pracy, ewentualnie pragną się dokształcić albo zmienić wykonywany zawód.

Poradnictwo zawodowe dzieli się również na pracę indywidualną jak i grupową. Po zebraniu pewnej liczby osób z podobnym problemem można przeprowadzić spotkanie grupowe np. na temat sposobów przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, rozmowy kwalifikacyjnej itp. Spotkania grupowe z młodzieżą służą głównie przekazaniu podstawowych informacji dotyczących rynku pracy, wyboru szkół, pomocy w odnalezieniu własnych predyspozycji i umiejętności itp.

Oprócz pracy bezpośrednio z klientami doradca zawodowy ma również inne zadania. Należy do nich: prowadzenia kart usług doradczych klientów, którzy korzystali z porady zawodowej, praca nad tworzeniem nowych narzędzi badawczych, testów, aktualizacji informacji dotyczących zawodów, lokalnego rynku pracy, instytucji kształcących, przygotowywanie statystyk itp.

Na warsztat pracy doradcy zawodowego składają się: różnego rodzaju testy psychologiczne pomagające w określeniu problemu klienta czy też jego umiejętności predyspozycji zawodowych, informatory o szkołach, zawodach, instytucjach szkolących itp., filmy zawodoznawcze, ulotki informacyjne, programy komputerowe itp.

Doradca zawodowy, dla zwiększenia skuteczności swoich działań musi współpracować z różnego rodzaju instytucjami rynku pracy: firmami szkoleniowymi, szkołami, pracodawcami itp.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca wykonywana jest prawie wyłącznie w pomieszczeniach (chyba, że zaplanowane zostaną zajęcia grupowe w plenerze). Porady indywidualne udzielane są w specjalnie do tego przystosowanych pokojach zapewniających dyskrecję. Porady grupowe, jak i informacja grupowa w większych pomieszczeniach do tego przystosowanych. Nie ma w tym zawodzie ryzyka zapadania na choroby zawodowe, jak również nie występują czynniki niebezpieczne, szkodliwe czy uciążliwe.

warunki społeczne

Praca doradcy w zdecydowanej większości opiera się na kontaktach z ludźmi. Podstawowe rodzaje kontaktów to: udzielanie rad, odpowiadanie na pytania, wywiady, świadczenie usług, uczenie, konsultowanie.

Praca ma charakter głównie indywidualny i samodzielny, choć zdarzają się sytuacje, kiedy doradca konsultuje się z kolegami, jak również kilku doradców prowadzi wspólnie zajęcia grupowe. Praca w zespole ma również miejsce wtedy, kiedy doradcy uczestniczą w różnych komisjach orzekających o skierowaniu na szkolenie, udziale w kursie, kierunku szkolenia klientów itp.

Praca niesie ze sobą niestety duże ryzyko konfliktów z ludźmi. Osoby bezrobotne bardzo często starają się zrzucić winę za niepowodzenia w poszukiwaniu pracy na inne czynniki, słabą pracę urzędów, doradców itp.

warunki organizacyjne

Doradcy pracują w stałych godzinach (w poradniach 4 godziny w innych instytucjach 8 godzin). Praca odbywa się prawie wyłącznie w dni powszednie. Jedyne odstępstwo od tej sytuacji ma miejsce wtedy, kiedy w dni wolne od pracy organizowane są targi pracy czy podobne imprezy. Praca nie jest ściśle nadzorowana, okresowo kontroluje się tylko poprawność prowadzenia kart doradczych, statystyk itp.

Wyjazdy wymagane są rzadko, głównie na niewielkie odległości (na przykład wyjazdy do szkół w celu przeprowadzenia zajęć). Dłuższe wyjazdy zdarzają się tylko w sytuacji gdy doradcy udają się na kursy doskonalenia zawodowego. W pracy na tym stanowisku nie obowiązuje jakiś szczególny rodzaj ubioru.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na to, że praca doradcy zawodowego jest pracą z ludźmi i niesie za sobą współodpowiedzialność za wybory klientów wymagania psychologiczne są dosyć wysokie.

Przede wszystkim umiejętność postępowania z ludźmi. Klienci przychodzą z bardzo różnymi problemami, niektórzy już wiele miesięcy znajdują się w sytuacji bezrobocia i aby do nich dotrzeć, przełamać ich opory i zniechęcenie doradca musi wykazać się dużymi umiejętnościami w kontaktach międzyludzkich. Musi posiadać umiejętność przełamywania oporów klienta w mówieniu o swoich problemach. Z umiejętnością tą bardzo ściśle wiąże się zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi. Mimo tego, że to osoba poszukująca pracy przychodzi z problemem do doradcy, często jest tak zamknięta w sobie, że nie potrafi nawet określić swojego problemu, i to doradca musi wyjść z inicjatywą i nawiązać ten pierwszy kontakt.

Bardzo ważną cechą, którą musi posiadać doradca jest empatia. Trzeba umieć wczuć się w problemy innych osób. Jest to o tyle trudne, że do doradcy z prośbą o pomoc zwracają się najczęściej osoby bezrobotne, czyli znajdujące się w zupełnie innej sytuacji niż doradca, który pracę posiada. Bez empatii, bez umiejętności wczucia się w sytuację innych osób udzielenie pomocy jest bardzo trudne, jeżeli nie niemożliwe.

Odporność emocjonalna i samokontrola to dwie kolejne cechy, które powinien posiadać doradca. W pracy z osobami bezrobotnymi mogą pojawić się u doradcy negatywne emocje. Może odczuwać złość i zniechęcenie. Nie wolno jednak tych negatywnych emocji pokazać klientowi, trzeba nad nimi zapanować. W przeciwnym razie kontakt z klientem zostanie zerwany, a pomoc nie będzie udzielona.

Inne ważne cechy które powinien posiadać doradca to: łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą, umiejętność współdziałania, ale też niezależność, samodzielność, inicjatywność, zdolność przekonywania, wytrwałość i cierpliwość.

W pracy doradcy zawodowego nie może pojawić się tak zwana rutyna. Każdy klient, który chce skorzystać z usług doradcy przychodzi z innym, specyficznym problemem, każdego trzeba traktować inaczej. Istnieje jednak pewne ryzyko pojawienia się tego problemu. Kilka rozmów doradczych przeprowadzonych dziennie może skłaniać doradcę do stosowania pewnych schematów czy skrótów

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

myślowych i szeregowania klientów w określone grupy. Trzeba jednak postarać się zwalczyć taką ewentualność.

Praca doradcy nie wiąże się z odpowiedzialnością finansową czy związaną z bezpieczeństwem, natomiast ciąży na doradcy wielka odpowiedzialność społeczno – moralna. Informacje, które uzyskuje od klienta są informacjami poufnymi i nie mogą dotrzeć do osób trzecich, a decyzje, które podejmuje klient mogą często ważyć na jego dalszych losach, więc pomoc doradcy musi być przemyślana, profesjonalna i co najważniejsze niosąca korzyści osobie, która ją uzyskuje.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę doradcy można zaliczyć do lekkich. Nie ma ogólnych przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na tym stanowisku. Jeśli chodzi o możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych to mogą zatrudnienie uzyskać osoby z zaburzeniami w zakresie ruchów kończyn dolnych, jak również poruszające się na wózkach inwalidzkich.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Aby zostać doradcą zawodowym należy ukończyć studia wyższe. Aby uzyskać zatrudnienie w poradni należy posiadać wykształcenie psychologiczne lub pedagogiczne. Przy zatrudnieniu w urzędach lub agencjach doradztwa personalnego trzeba posiadać wykształcenie wyższe, choć nie jest wymagany konkretny kierunek. Oczywiście najchętniej zatrudniani są psychologowie i pedagodzy, ale również: socjologowie, ekonomiści oraz osoby posiadające inne wyższe wykształcenie. Coraz częściej pojawiają się doradcy, którzy posiadają konkretne kierunkowe wykształcenie wyższe – doradztwo zawodowe. Można je uzyskać w Wyższej Szkole Nauk Społecznych w Lublinie, 20-076 Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 72. tel. (0-81) 441 –33-11.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwość awansu w zawodzie jest ograniczona. W urzędach można awansować na stanowiska kierownika (w powiatowych urzędach na kierownika wydziału, w urzędach wojewódzkich na kierownika centrum informacji i planowania kariery zawodowej). Awans nastąpić może po kilkuletnim doświadczeniu zawodowym oraz wykazaniu się odpowiednimi predyspozycjami kierowniczymi.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń wiekowych przy zatrudnianiu w zawodzie doradcy zawodowego.

ZAWODY POKREWNE

psycholog
socjolog
pedagog
doradca pracy
analityk pracy
pośrednik pracy

LITERATURA

A. Bańka „Zawodoznawstwo – doradztwo zawodowe – pośrednictwo pracy” Poznań 1995
Dwutygodnik „Personel”
R. Lamb „Doradztwo zawodowe w zarysie” Warszawa 1993
T.W.Nowacki „Zawodoznawstwo” Radom 1999
Zeszyty informacyjno – metodyczne doradcy zawodowego

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Doradca zawodowy jest raczej zawodem rzadkim, związanym przede wszystkim ze sferą budżetową. Doradcy pracują głównie w powiatowych i wojewódzkich urzędach pracy (w ramach wojewódzkich urzędów pracy zatrudnieni są głównie w centrach informacji i planowania kariery zawodowej) oraz poradniach psychologiczno – pedagogicznych.

Praca możliwa jest również w prywatnych agencjach pośrednictwa pracy jak i możliwe jest założenie własnej działalności gospodarczej.

Nie ma większych różnic w poszczególnych województwach co do szans zatrudnienia w tym zawodzie. Generalnie jest więcej chętnych do pracy niż wolnych etatów, a zawód zyskuje coraz większą popularność.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Doradca zawodowy** - (2410203), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 199 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	15
Kujawsko-pomorskie	9
Lubelskie	3
Lubuskie	2
Łódzkie	10
Małopolskie	4
Mazowieckie	13
Opolskie	1
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	5
Śląskie	58
Świętokrzyskie	6
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	9
Zachodniopomorskie	59

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Doradca zawodowy** wynosiła 72. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	7
Kujawsko-pomorskie	13
Lubelskie	9
Lubuskie	7
Łódzkie	1
Małopolskie	2
Mazowieckie	6
Opolskie	0
Podkarpackie	1

Podlaskie	0
Pomorskie	9
Śląskie	7
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	3
Zachodniopomorskie	4

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw osobowych i rozwoju zawodowego wynosiło 2936,47. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2676,86
Kujawsko-pomorskie	2564,09
Lubelskie	2280,03
Lubuskie	2410,84
Łódzkie	2569,92
Małopolskie	2656,88
Mazowieckie	3965,12
Opolskie	2410,61
Podkarpackie	2382,63

Podlaskie	2520,94
Pomorskie	2825,08
Śląskie	2742,42
Świętokrzyskie	2424,31
Warmińsko-mazurskie	2767,36
Wielkopolskie	2877,97
Zachodniopomorskie	2765,23

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw osobowych i rozwoju zawodowego, wynosiła 29154. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	3273
Kujawsko-pomorskie	979

Lubelskie	1102
Lubuskie	715

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Łódzkie	1898
Małopolskie	2276
Mazowieckie	6376
Opolskie	674
Podkarpackie	992
Podlaskie	666
Pomorskie	1660

Śląskie	3981
Świętokrzyskie	642
Warmińsko-mazurskie	650
Wielkopolskie	1982
Zachodniopomorskie	1288

POŚREDNIK PRACY

kod: 342301

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym zadaniem pośrednika pracy jest świadczenie usług dla osób poszukujących pracy oraz dla pracodawców, którzy poszukują pracowników odpowiednich specjalności. Polega to na wyszukiwaniu ofert pracy oraz kierowaniu odpowiednich kandydatów zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem.

Do jego zadań pośrednika pracy określającego potrzeby rynku pracy należy rozpowszechnianie wszelkich informacji dotyczących rynku pracy oraz funkcjonowania urzędów pracy na lokalnym rynku. Jego praca ukierunkowana jest na przeciwdziałanie bezrobociu i ograniczanie jego skali w obrębie danego regionu.

Pośrednik zbiera informacje o rynku pracy, przegląda oferty pracy zamieszczone w lokalnych gazetach i nawiązuje kontakty telefoniczne z pracodawcami ogłaszającymi w ten sposób swoje zapotrzebowanie na określonych pracowników. Większość swoich zadań wykonuje poza miejscem stałego zatrudnienia (urzędem pracy). Udaje się bezpośrednio do zakładów pracy, gdzie w działach kadr lub działach zatrudnienia zbiera najważniejsze informacje o zakładzie pracy, jak : stan zatrudnienia, wymagania stawiane przez pracodawcę kandydatom do pracy, dominujące zawody, itd. Informacje te wpisywane są do specjalnego druku „Karty informacyjnej pracodawcy”.

Pośrednik pracy prowadzi rejestr ofert zatrudnienia - wprowadza do komputera wszystkie dane o pracodawcach i okresowo aktualizuje je. Na tej bazie danych analizuje potrzeby pracodawców, przekazuje informacje do działu szkoleń bezrobotnych. Sporządza także materiały informacyjne, biuletyny służące promocji usług urzędu pracy wśród pracodawców, jak i zgłaszających się do urzędu pracy bezrobotnych. Jego zadaniem jest ponadto umieszczanie informacji o wolnych miejscach zatrudnienia w gablotach znajdujących się na terenie urzędu pracy. Sporządza sprawozdania z zakresu współpracy z pracodawcami, realizowania ofert pracy i innych danych statystycznych a także sporządza co miesięczne informacje o zawodach „deficytowych” oraz tzw. „ofert żelaznych” - czyli miejsc pracy, na które istnieje stałe zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy.

Zadaniem pośrednika pracy do spraw bezpośrednich kontaktów z bezrobotnymi jest właściwe skojarzenie pracodawcy i osoby poszukującej pracy. Przyjmuje każdego zarejestrowanego w urzędzie pracy (w Dziale Ewidencji i Świadczeń) bezrobotnego na rozmowę podczas której rozeznaje i zapisuje w „karcie osoby aktywnie poszukującej pracy” jej dane, oczekiwania zawodowe i ambicje, przekazuje wstępne informacje na temat zawodów, w których klient chciałby podjąć pracę: jakie jest potrzebne wykształcenie, predyspozycje, umiejętności, szanse zatrudnienia. Jeśli w zbiorze danych ofert ma taką ofertę pracy, która odpowiada klientowi, przedstawia mu ją od razu. Częściej jednak zawiadamia pisemnie osobę poszukującą pracy o posiadanej dla niej ofercie i wzywa ją do urzędu w celu przedstawienia oferty pracy. Jeśli zostanie ona przyjęta wydaje skierowanie do pracy wraz z określonym terminem stawienia się u pracodawcy. Po przyjęciu kandydata do pracy przyjmuje informacje zwrotne od pracodawcy i przekazuje je do Działu Ewidencji i Świadczeń. Jeśli w określonym terminie nie ma odpowiedzi od pracodawcy o przyjęciu bezrobotnego, kontaktuje się telefonicznie, wyjaśnia, wzywa pisemnie osobę, która nie zgłosiła się do pracy i ustala przyczyny niezgłoszenia (odmowa podjęcia pracy, brak praktyki w zawodzie, lub oferta zdezaktualizowała się i inne). Jeżeli w trakcie rozmowy z klientem odmawia on przyjęcia ofert pracy, pośrednik informuje go o konsekwencjach odmowy (np. może utracić prawo do zasiłku dla bezrobotnych), przyjmuje pisemne oświadczenie odmawiającego i przekazuje dane te do Działu Ewidencji i Świadczeń. Wyznacza klientowi następne terminy spotkań, z których jeden, wyznaczony w określonym dniu tygodnia czy miesiąca jest wiążący dla klienta lub kieruje go do doradcy zawodowego, Klubu Pracy działającego na terenie urzędu pracy, albo do działu szkoleń (np. w celu przekwalifikowania). Następne spotkania z danym klientem, mają na celu pobudzenie aktywności klienta do samodzielnego poszukiwania pracy, zdecydowania się na, np. badania psychologiczne określające zainteresowania i skłonności zawodowe i inne. Pośrednik pracy przyjmuje na rozmowy codziennie od kilku do kilkudziesięciu osób poszukujących pracy.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

Zadaniem pośrednika pracy do spraw kontaktów z pracodawcami jest organizowanie spotkań pracodawców z kandydatami do pracy. Ze spotkań takich sporządza notatki i comiesięczne sprawozdania. Sprawozdania sporządza również w zakresie aktywnego pośrednictwa pracy dotyczącego: ilości osób, które się do niego zgłosiły, ich wieku, wykształcenia, liczby wydanych skierowań do pracy, ilości osób które przyjęły i nie przyjęły oferty pracy oraz przyczyny odmowy. Prowadzi codzienną dokumentację odnotowując każde skierowanie do pracy, ewidencję osób skierowanych do poradnictwa (doradcy zawodowego, Klubu Pracy, działu szkoleń dla bezrobotnych). Ma możliwość obserwacji danego bezrobotnego i jego rzeczywistej chęci podjęcia pracy.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Pośrednik pracy pracuje w pomieszczeniach biurowych urzędu pracy. Tu przyjmuje klientów (bezrobotnych) na rozmowy, tu wydaje skierowania do pracy, przyjmuje telefonicznie zgłoszone ofert pracy od pracodawców. Wprowadza dane do komputera o pracodawcach, ofertach pracy. W ramach zbierania danych o pracodawcach przemieszcza się na niewielkich odległościach udając się do nich bezpośrednio na rozmowy i ustalenia.

Ze względu na wysoce stresującą pracę - brak odpowiednich ofert pracy, kontakt z ludźmi przerażonymi utratą pracy, często rozdrażnionymi, nie widzącymi szans znalezienia zatrudnienia w swoim zawodzie - występuje prawdopodobieństwo zapadania na nerwice i pochodne w zawodzie pośrednika pracy.

warunki społeczne

W zawodzie pośrednika pracy kontakty z ludźmi są bardzo intensywne i niezbędne niosąc za sobą olbrzymie ryzyko konfliktów z nimi. Pośrednik pracy narażony jest na niezadowolenie klientów (bezrobotnych) wynikającego z braku odpowiadających ofert pracy, i innych powodów. Przyjmując od kilku do kilkudziesięciu osób dziennie nie może okazywać zniechęcenia, zmęczenia żadnej osobie, którą przyjmuje. Świadczy usługi na rzecz pracodawców, kierując do nich odpowiednich kandydatów do pracy, a także na rzecz bezrobotnych, dla których te oferty aktywnie poszukuje. Przyjmując na rozmowy klientów udziela im wyjaśnień, rad, odpowiada na ich pytania. Organizuje spotkania pracodawców z bezrobotnymi. Stale współpracuje z liderem Klubu Pracy, doradcą zawodowym, osobą d/s szkoleń dla bezrobotnych, z pracownikami Działu Ewidencji i Świadczeń. Sporządza informacje, biuletyny w celu rozpowszechnienia działalności urzędu pracy i przekonania pracodawców o korzystaniu z usług urzędu.

Praca pośrednika pracy jest z jednej strony indywidualną - gdy wprowadza dane do komputera, gdy rozmawia z klientem, jedzie do pracodawcy, z drugiej jednak strony jest pracą zespołową, gdyż na efekt końcowy pracy jakim jest skierowanie właściwej osoby do danego pracodawcy (i odwrotnie) składa się wysiłek wszystkich osób zajmujących się pośrednictwem pracy.

warunki organizacyjne

Pośrednik pracy pracuje od 6 do 9 godzin dziennie, ma stałe godziny pracy, tylko w dzień. Nie jest od niego wymagana praca w dni powszechnie wolne od pracy. Jego praca okresowo jest nadzorowana przez kierownika Działu Pośrednictwa Pracy, kierownika Rejonowego Urzędu Pracy.. Czynności mają charakter zrutynizowany -gdy zbiera dane od pracodawcy, wprowadza je do komputera, lub niezrutynizowany, gdy rozmawia z klientami, wysłuchuje ich problemy, często nie związane bezpośrednio z utratą pracy. Każda osoba, z którą rozmawia pośrednik jest inna i wymaga od niego dostosowania sposobu i stylu rozmowy do rozmówcy. W hierarchii organizacyjnej jest podwładnym; podlega bezpośrednio kierownikowi działu koordynującego działania wszystkich pośredników pracy. Ma odpowiedzialność za urządzenia biurowe, które obsługuje, oraz wysoką odpowiedzialność społeczno-moralną (zdaje sobie sprawę z konsekwencji dla osób pozostających na bezrobociu).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na charakter pracy związany z pracą opartą głównie na kontakcie z innymi ludźmi zarówno w sferze działań związanych ze zbieraniem danych od pracodawców, ofert pracy, jak i bezpośredniego kontaktu z klientami (bezrobotnymi) niezbędną umiejętnością w pracy pośrednika pracy jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi i postępowania z nimi, dopasowywania sposobu i stylu rozmowy do rozmówcy, cierpliwe słuchanie, śledzenie toku wypowiedzi rozmówcy. Często potrzebne jest wspieranie klienta, nie reagowanie na zaczepki, łagodzenie napięcia. Dlatego równie ważna jest odporność emocjonalna i samokontrola nad własnymi emocjami, utrzymanie spokoju, blokady swojej niechęci, nie okazywanie zmęczenia. W nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktu z ludźmi pomaga wysoka łatwość wypowiadania i wysławiania się, posiadanie dużego zasobu słów i łatwości argumentowania. W pracy pośrednik pracy powinien przejawiać wysoką aktywność w celu penetracji i poszukiwań ofert pracy na rynku pracy oraz wysoką samodzielność w organizowaniu i planowaniu własnych działań.

Przy wprowadzaniu danych o pracodawcach, ofertach pracy, i codziennym ich aktualizowaniu ważna jest także umiejętność pracy w warunkach monotonnych oraz związana z nią zdolność do koncentracji uwagi. W pracy pośrednika pracy ważne jest przejawianie zainteresowania pracą urzędniczą, biurową oraz posiadanie zainteresowań społecznych: powinien lubić ludzi, chcieć im pomagać, radzić, wyjaśniać.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca pośrednika pracy należy do prac bardzo lekkich pod względem obciążenia fizycznego.

W jego pracy przydatna jest dobra, wysoka sprawność narządu słuchu - ze względu na częste bezpośrednie kontakty z różnymi klientami i konieczność załatwiania spraw, a także dobra sprawność narządu wzroku (wypełnianie wielu dokumentów obowiązujących w urzędzie pracy, wprowadzanie różnych danych do komputera). Przydatna jest także dobra sprawność układu krążenia i układu oddechowego. Zdrowotne, względne przeciwwskazania do podjęcia pracy w zawodzie pośrednika pracy dotyczą astmy i cukrzycy; bezwzględne: padaczki i innych chorób ośrodkowego układu nerwowego, psychoz, przewlekłych chorób upośledzających sprawność organizmu.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie pośrednika pracy niezbędne jest posiadanie minimum średniego wykształcenia. W stosunku do osób pracujących w zawodzie, jak i kandydatów stale zmieniają się oczekiwania i wymagania ponieważ coraz pełniej precyzowane są zadania jakie musi on wykonać. Przewiduje się, że za parę lat osoby pracujące w zawodzie pośrednika pracy będą musiały wykazać się przygotowaniem z zakresu conajmniej szkoły pomaturalnej a nawet szkoły wyższej. Na razie jednak osoby przyjęte do pracy albo uzupełniają wykształcenie (systemem wieczorowym lub zaocznym) w policealnych szkołach z zakresu służb socjalnych, nieliczni studiują (np. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie na razie jako jedyna w Polsce oferuje kierunek studiów pośrednictwa pracy), albo biorą udział w szkoleniach wewnętrznych organizowanych przez Wojewódzki lub Krajowy Urząd Pracy. W pracy potrzebna jest umiejętność pracy na komputerze. Niektóre osoby podejmują naukę w Policealnej Szkole Pracowników Służb Socjalnych (np.: Policealna Szkoła Pracowników Służb Społecznych, 31-922 Kraków ul. Osiedle Stalowe 17), w ramach której mogą wybrać specjalność: rynek pracy i bezrobocie.

Do pracy w zawodzie pośrednika pracy przyjmowane są osoby, które ukończyły co najmniej 21 lat.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie pośrednika pracy są ograniczone możliwości rozwoju kariery zawodowej. Po uzupełnieniu wykształcenia może zostać kierownikiem działu, albo też założyć własną prywatną firmę pośrednictwa pracy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie pośrednika pracy, nie ma ograniczeń wiekowych - każdy kto ma motywację do pracy z ludźmi, jest odporny na sytuacje stresujące i ma dobry stan zdrowia, może podjąć pracę w tym zawodzie.

ZAWODY POKREWNE

analityk pracy

pracownik socjalny

agent celny

księgowy

telefonistka.

kierownik rejonowego urzędu pracy.

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Pośrednik pracy** - (3420301), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 59 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	8
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	4
Lubuskie	6
Łódzkie	6
Małopolskie	1
Mazowieckie	0
Opolskie	1
Podkarpackie	3

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	12
Świętokrzyskie	4
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	9
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Pośrednik pracy** wynosiła 103. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	30
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	1
Lubuskie	3
Łódzkie	13
Małopolskie	5
Mazowieckie	9
Opolskie	1
Podkarpackie	4

Podlaskie	2
Pomorskie	5
Śląskie	14
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	7
Zachodniopomorskie	4

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy wynosiło 1859,12. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco:

Dolnośląskie	1714,59
Kujawsko-pomorskie	1644,4
Lubelskie	1685,43
Lubuskie	1796,9
Łódzkie	1722,86
Małopolskie	1479,12
Mazowieckie	2540,88
Opolskie	1489,1
Podkarpackie	1574,11

Podlaskie	1540,25
Pomorskie	2519,96
Śląskie	2067,99
Świętokrzyskie	1727,26
Warmińsko-mazurskie	1701,25
Wielkopolskie	1905,01
Zachodniopomorskie	1917,11

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy, wynosiła 4676. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	542
Kujawsko-pomorskie	339
Lubelskie	156
Lubuskie	11
Łódzkie	227
Małopolskie	612
Mazowieckie	528
Opolskie	211
Podkarpackie	72

Podlaskie	76
Pomorskie	139
Śląskie	739
Świętokrzyskie	351
Warmińsko-mazurskie	138
Wielkopolskie	322
Zachodniopomorskie	213

Służby socjalne, społeczne i zatrudnienia

TOM II.

Rozdział.VIII. Prawo i dziedziny pokrewne

SYNDYK

kod: 121104

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Syndyk zarządza majątkiem firmy, której upadłość została ogłoszona przez sąd. Syndykiem masy upadłościowej może być osoba fizyczna lub prawna wyznaczona przez sąd do zarządzania majątkiem osoby lub instytucji postawionej w stan upadłości. Zadaniem syndyka jest przeprowadzenie postępowania zmierzającego do zaspokojenia roszczeń wierzycieli upadłego. Upadły dłużnik jest zobowiązany wskazać i wydać cały swój majątek syndykowi, który przeprowadza likwidację aktywów i ustala listę wierzycieli oraz przygotowuje podział pomiędzy nich sumy uzyskanej z likwidacji. Upadłość firmy ogłasza się w poczytnym dzienniku ogólnokrajowym, najczęściej jest to gazeta wyborcza lub rzeczpospolita oraz z monitorze sądowym i gospodarczym i zawiadamia wierzycieli.

Często praca syndyka sprowadza się do prawidłowego (zgodnego z prawem), jak najszybszego przeprowadzenia postępowania upadłościowego firmy, spieniężenia jej majątku i spłacenia długów. Syndyk jest odpowiedzialny za opracowanie wykazu majątku upadłego przedsiębiorstwa i sporządzenie listy jego długów. Może zawrzeć - w ramach postępowania upadłościowego - układ z wierzycielami polegający na oddaniu im długów poprzez sprzedaż majątku upadłego przedsiębiorstwa, jeżeli jest to uzasadnione możliwościami i interesem wierzycieli (osób, firm, banków, u których firma jest zadłużona). Może również prowadzić działalność gospodarczą, ale jedynie za zgodą i w czasie określonym przez sąd. W tym celu opracowuje program naprawczy dla upadającej firmy.

Jednym z pierwszych zadań syndyka jest przegląd dokumentów związanych z działalnością firmy oraz ustalenie masy upadłości, tj. Majątku jaki należał do firmy w dniu ogłoszenia jej upadłości; następnie przeprowadza inwentaryzację tego majątku (w sytuacji kiedy sam nie może oszacować majątku firmy może zatrudnić rzeczoznawcę) i przystępuje do jego spieniężenia. Równolegle zajmuje się sprawami kadrowymi. Tzn. Ograniczaniem do minimum zatrudnienia lub też zwolnienia całej załogi. W tym samym czasie zawiadamia znanych sobie wierzycieli o upadłości firmy i wzywa ich do zgłaszania wierzytelności, tj. Długów nie uregulowanych przez firmę. Po postanowieniu o ogłoszeniu upadłości, określającego termin zgłaszania wierzytelności, sporządza projekt listy długów i przesyła go sędziemu komisarzowi. Po jego zatwierdzeniu i spieniężeniu majątku, opracowuje projekt podziału masy upadłości i również przedkłada go sędziemu komisarzowi. Jeżeli zostanie on zaakceptowany, wypłaca wierzycielom należności, likwiduje konta bankowe i zawiadamia sąd o dokonanych wypłatach, co stanowi podstawę do zamknięcia postępowania upadłościowego i wykreślenia firmy z rejestru. Zwierzchnikiem syndyka w jego pracy jest sędzia komisarz. Nadzoruje on pracę syndyka w jej najważniejszych aspektach.

W okresie prowadzenia postępowania upadłościowego przedkłada sędziemu komisarzowi sprawozdania czynnościowe i rachunkowe w terminach wyznaczonych przez zwierzchnika nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące. W sprawozdaniach czynnościowych opisuje dokładnie swoje dokonania w okresie sprawozdawczym, natomiast w rachunkowych robi należycie udokumentowane, zestawienia przychodów i rozchodów za ten okres.

Pracę syndyka zaliczyć można do urzędniczej, jednak w sytuacji kontynuowania działalności gospodarczej wiąże się z koniecznością zarządzania firmą.

Wykonywanie zawodu syndyka wymaga rozległej wiedzy, głównie z zakresu prawa i ekonomii a ponadto z takich dziedzin jak organizacja i zarządzanie, rachunkowość, psychologia. Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 18 kwietnia 1998 r. Określa ściśle wymagania dotyczące zawodu syndyka. Syndykiem masy upadłościowej może zostać osoba posiadająca wyższe wykształcenie i doświadczenie zawodowe. Osoba starająca się o to stanowisko nie może być karana za

Prawo i dziedziny pokrewne

popelnione umyślnie przestępstwo przeciw mieniu, nie została usunięta przez sąd na podstawie prawa upadłościowego powodu nienależytego pełnienia obowiązków syndyka. Listy na kandydatów na syndyków prowadzą prezesi sądów rejonowych. Wpisanie na listę następuje na podstawie zgłoszenia osoby ubiegającej o wpis. Kandydat do pracy w tym zawodzie powinien być człowiekiem odpowiedzialnym

i sumiennym powierzony jest mu bowiem cały majątek firmy. Powinien być samodzielnym, gdyż sam sobie organizuje pracę oraz odpornym emocjonalnie ze względu na wysokie prawdopodobieństwo częstego przebywania w sytuacjach stresowych (sprzeczne interesy wierzycieli, konflikty ze związkami zawodowymi i radą pracowniczą dotyczące warunków zwolnienia załogi, brak przychylności dotychczasowego zarządu firmy, itp.).

Syndyk otrzymuje wynagrodzenie tylko w okresach kiedy zarządza upadłością. Wynagrodzenie jest ustalane przez sąd.

Praca syndyka należy do wyczerpujących psychicznie. Jest to praca w stałym stresie. Pomocnym w jej wykonywaniu jest posiadania umiejętności maszynopisania, pracy z komputerem oraz prowadzenia samochodu (prawo jazdy).

ŚRODOWISKO PRACY

Materialne środowisko pracy

Syndyk nie ma stałego miejsca pracy, organizuje je sobie każdorazowo w firmie, dla której prowadzi postępowanie upadłościowe. Są to zawsze pomieszczenia biurowe, nie cechujące się występowaniem czynników uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia. Aby zrobić inwentaryzację majątku firmy syndyk musi odwiedzić również wszystkie pomieszczenia produkcyjne (hale, magazyny itp.). Większość czasu jednak spędza w pomieszczeniach biurowych, w sądzie lub na kontaktach z wierzycielami.

Warunki społeczne

Praca syndyka ma charakter indywidualny. Nadzór sędziego komisarza dotyczy tylko wyboru głównych celów i zadań, a występująca konieczność współpracy z zarządem upadłej firmy nie jest pracą zespołową. Istnieje natomiast konieczność intensywnych kontaktów z innymi ludźmi: zwierzchnikiem, czyli sędzią komisarzem, z którym ustala tok postępowania, a następnie składa mu sprawozdania z własnej działalności, członkami zarządu likwidowanego przedsiębiorstwa, którzy przekazują mu dokumentację i wprowadzają w sprawy firmy, załogą, związkami zawodowymi, radą pracowniczą, z którą negocjuje warunki zwolnienia załogi, z wierzycielami zakładu starającymi się o odzyskanie własnych pieniędzy, jak również

z nabywcami pozostałego majątku firmy, z którymi negocjuje cenę sprzedaży. Kontakty te niosą za sobą ryzyko konfliktów oraz częstego przebywania w sytuacjach stresowych. Formy kontaktów z innymi ludźmi są uwarunkowane charakterem wykonywanych zadań i czynności. Należą do nich: negocjowanie z wierzycielami, związkami zawodowymi, radą pracowniczą, konsultowanie się z radą wierzycieli, sędzią komisarzem, zarządem firmy oraz sprzedawanie wynikające z konieczności spieniężenia majątku upadłego, często jest to również organizowanie pracy pozostałych pracowników.

Warunki organizacyjne

Zdobycie zawodu syndyka nie zapewnia stałej posady. Syndyk jest wyznaczany przez sąd w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości, w celu prowadzenia konkretnego postępowania upadłościowego. Czas prowadzenia takiego postępowania jest różny i zależy od wymogów procesu likwidacji. Syndyk nie pracuje również w stałych godzinach; czas jego pracy nie jest normowany. Z reguły wykonuje swoje zadania w ciągu dnia, może jednak zdarzyć się, że jego obecność w firmie będzie konieczna wieczorem lub w nocy, podobnie jak niezbędną okazać się może jego obecność w dni wolne od pracy. Są to jednak przypadki sporadyczne. Często jest zmuszony do wyjazdów poza teren zakładu, czasami dalekich, np. W przypadku konieczności osobistego kontaktu z wierzycielami z innego regionu kraju a czasem też z innych krajów.

Syndyk, mimo iż podlega sędziemu komisarzowi, merytorycznie nie podlega zależnościom organizacyjnym; pracuje samodzielnie i na własną odpowiedzialność, od jego umiejętności zależy prawidłowe przeprowadzenie postępowania upadłościowego. Działalność syndyka jest ograniczona przepisami prawa upadłościowego oraz wspomnianym już nadzorem sądowym.

Prawo i dziedziny pokrewne

Syndyk odpowiada za szkodę wyrządzoną niesumiennym pełnieniem obowiązków, zobowiązany jest do odszkodowania za następstwa swojego działania lub zaniechania działań, z których wynika szkoda. Syndyk za poniesione straty ponosi odpowiedzialność finansową oraz zawodową. W przypadku źle prowadzonej upadłości sąd może mu ją odebrać, co jest jednoznaczne z utratą możliwości wykonywania zawodu. W sytuacji, gdy w firmie prowadzi się jeszcze działalność gospodarczą - do momentu zwolnienia całej załogi - odpowiedzialność syndyka jest porównywalna do odpowiedzialności dyrektora zakładu.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Z uwagi na charakter i złożoność problemów, z którymi styka się syndyk podczas wykonywania swoich zadań, powinien on wykazać się rozległą wiedzą oraz zainteresowaniami z dziedzin, takich jak: prawo, ekonomia, organizacja i zarządzanie oraz w nieco mniejszym zakresie psychologia i socjologia.

Pomocnymi w pracy syndyka są również zdolności menedżerskie gwarantujące powodzenie w zarządzaniu firmą. Zdolnościom tym towarzyszy zazwyczaj niezależność własnych opinii, umiejętność podejmowania szybkich i trafnych decyzji, jak również gotowość do przyjęcia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji.

Ze względu na stresogenny charakter działań syndyk powinien być człowiekiem odpornym emocjonalnie, czyli zdolnym do pracy mimo występujących trudności oraz zdolnym do panowania nad własnymi emocjami a także posiadać umiejętność pracy w stresie.

Konieczność częstych kontaktów z innymi ludźmi sprawia, że niezwykle przydatną cechą kandydata na syndyka jest umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi i postępowania z nimi, z czym wiąże się zdolność przekonywania, czyli wpływania na opinie innych ludzi i skłaniania ich do zmiany zdania.

Syndyk powinien cechować się odpowiedzialnością i samodzielnością rozumianą jako umiejętność zaplanowania i zorganizowania sobie własnego działania. Powinien być człowiekiem dokładnym i rzetelnym, gdyż cechy te zapewniają poprawność wykonywanych czynności związanych z finansami. Równocześnie jednak powinien mieć zdolności do pracy w szybkim tempie i łatwego przerzucania się z jednej czynności na drugą, ze względu na konieczność wykonywania różnych zadań niemal w tym samym czasie.

Syndyk to ponadto osoba wytrwała i cierpliwa w dążeniu do celu mimo występowania trudności, a także bezwzględnie uczciwa.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca syndyka nie należy do wyczerpujących fizycznie, jednakże wymagany jest dla jej sprawnego wykonywania dobry ogólny stan zdrowia.

Bezwzględnym przeciwwskazaniem do pracy są choroby psychiczne, padaczka, poważne choroby układu krążenia oraz inne upośledzające sprawność organizmu. Przeciwwskazaniem do wykonywania tego zawodu są również zaburzenia wzroku i słuchu znacznego stopnia, oraz zaburzenia nerwicowe.

W zawodzie tym istnieje możliwość zatrudniania niepełnosprawnych. Dopuszcza się ewentualność pracy ludzi z zaburzeniami kończyn dolnych, a nawet poruszających się na wózkach inwalidzkich. Najczęstszą chorobą występującą u syndyków są zawały mięśnia sercowego, wynikające ze stresogennych warunków pracy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Prawo upadłościowe określa szczegółowo kwalifikacje kandydata na syndyka. *Wg rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 16 kwietnia 1998 roku* kandydatem na syndyka może być osoba posiadająca wykształcenie wyższe, co najmniej 5- letni staż pracy na stanowiskach kierowniczych lub samodzielnych w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem oraz posiadająca znajomość prawa gospodarczego, cywilnego, pracy, finansów. Dla osób z wykształceniem prawniczym lub ekonomicznym okres zatrudnienia powinien wynosić min. 3 lata. Stosownie do obowiązujących przepisów syndykiem może być również osoba prawna, np. Spółka

z ograniczoną odpowiedzialnością. Poza prawem upadłościowym jedynie w ustawie o prawie bankowym ustalono, że: "sąd wyznacza syndyka upadłościowego spośród osób posiadających znajomość organizacji i zasad działalności banków..."

Prawo i dziedziny pokrewne

Sąd, wyznaczając kandydata na syndyka, bierze również pod uwagę, czy jest to osoba nie karana za przestępstwa przeciwko mieniu, lub nie została usunięta przez sąd na podstawie prawa upadłościowego z powodu nienależytego pełnienia obowiązków syndyka. Wskazany jest ponadto, szczególnie w przypadku osób nie mających wykształcenia ekonomicznego lub prawniczego, ukończenie kursu syndyka masy upadłościowej. Wpisanie na listę syndyków następuje na podstawie zgłoszenia osoby ubiegającej się o wpis po wykazaniu przez nią, że spełnia warunki określone rozporządzeniem.

Pomocną w wykonywaniu zadań jest umiejętność maszynopisania lub obsługi komputera oraz prawo jazdy. Nie są to jednak wymogi kategoryczne.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Syndyk nie ma możliwości awansu w hierarchii zawodowej. Po uzyskaniu niezbędnego doświadczenia zawodowego oraz wykazaniu się sprawnością w działaniu mogą być mu powierzane jedynie bardziej skomplikowane, a co się z tym wiąże bardziej intratne sprawy związane z prawem upadłościowym.

MOŻLIWOŚCI PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie syndyka istnieje możliwość podjęcia pracy przez dorosłych bez żadnych ograniczeń, pod warunkiem wykazania się przed sądem odpowiednimi kwalifikacjami wynikającymi z *rozporządzenia*.

ZAWODY POKREWNE

Prawnik,
Ekonomista - ekonomika pracy
Ekonomista - usługi publiczne i świadczenia społeczne
Specjalista organizacji i rozwoju przemysłu
Komornik sądowy,
Radca prawny,
Kierownik małego i średniego zakładu pracy.

LITERATURA

Cieślak s. „podział funduszków masy upadłościowej” beck warszawa 2000
Matura st., Sokołowicz w, średnicki a. "prawo upadłościowe w praktyce" beck warszawa 1999
Opala a., *zanim ogłosisz upadłość. Poradnik*, zco, zielona góra 1996.
Opala a., poradnik likwidatora i syndyka masy upadłościowej , zco, Zielona góra 1994.
Piecko – mazurek. A. *Likwidacja spółek kapitałowych*. Difin warszawa 2001
Pełczyński m. „*zbycie przedsiębiorstwa*”, beck warszawa 2002
Strzępka j.(red) "prawo upadłościowe i układowe w orzecznictwie" beck warszawa 1999
Świeboda z. Komentarz do prawa upadłościowego i prawo o postępowaniu układowym – lexis-nexis warszawa 2001
Włodyka st.. „*prawo gospodarcze i handlowe*” beck warszawa 2000

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Przewiduje się, że w gospodarce wolnorynkowej, w państwie wielkości polski, nawet w okresie wzrostu gospodarczego, rocznie będzie upadało kilka tysięcy firm. Z tego też względu zapotrzebowanie na osoby wykazujące się dobrą znajomością zasad postępowania upadłościowego, z kwalifikacjami prawniczymi i ekonomicznymi będzie stale rosło. Nie można jednak określić, w jakich regionach kraju będzie najwięcej pracy dla syndyków, ponieważ trudno jest przewidzieć, gdzie znajdują się firmy, których działalność zakończy się niepowodzeniem. Uważa się, że w rejonach najbardziej uprzemysłowionych (np. Województwa mazowieckie, zachodniopomorskie, łódzkie) będzie najwięcej pracy dla syndyków

wynagrodzenie syndyka - za ogół czynności - przyznaje sąd na wniosek sędziego komisarza, biorąc pod uwagę stopień trudności w przeprowadzaniu danego postępowania upadłościowego i czas, jaki będzie ono trwało. Sąd decyduje też o wypłaceniu ewentualnych zaliczek na poczet przyszłego wynagrodzenia. Zgodnie z przepisami zarobki za przeprowadzenie jednego postępowania upadłościowego kształtują się w granicach od trzykrotnego do dwudziestokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, w kwartale poprzedzającym jego określenie przez sąd. W orzeczeniu kończącym postępowanie upadłościowe, na wniosek sędziego komisarza, sąd może przyznać wynagrodzenie wyższe od maksymalnego, o którym mowa wyżej, jeśli uzasadnia to szczególnie duży nakład pracy

i wartość masy upadłości. Syndyk zarabia tylko w okresie prowadzenia likwidacji firmy. W innych okresach wynagrodzenie mu nie przysługuje.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Syndyk** - (2410190), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 6 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Syndyk** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw finansowych wynosiło 3909,01. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	3323,5
Kujawsko-pomorskie	3062,13
Lubelskie	3186,01
Lubuskie	3221,64
Łódzkie	3125,17
Małopolskie	3826,52

Mazowieckie	5345,6
Opolskie	2932,68
Podkarpackie	3121,06
Podlaskie	3282,57
Pomorskie	3415
Śląskie	3687,4

Prawo i dziedziny pokrewne

Świętokrzyskie	3177,09
Warmińsko-mazurskie	2880,58
Wielkopolskie	3475,57

Zachodniopomorskie	3469,74

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw finansowych, wynosiła 93364. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	10109
Kujawsko-pomorskie	3349
Lubelskie	3484
Lubuskie	2722
Łódzkie	5016
Małopolskie	7379
Mazowieckie	24713
Opolskie	1761
Podkarpackie	2379

Podlaskie	2747
Pomorskie	5015
Śląskie	10396
Świętokrzyskie	1261
Warmińsko-mazurskie	1886
Wielkopolskie	6506
Zachodniopomorskie	4641

RZECZNIK PATENTOWY

kod: 241907

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOSCI ROBOCZE

Głównym celem pracy rzecznika patentowego jest świadczenie pomocy w zabezpieczeniu ochrony prawnej (uzyskanie praw wyłącznych) dla rozwiązań technicznych przedsiębiorstw, instytutów oraz osób prywatnych. Działalność ta nosi nazwę ochrony własności przemysłowej. To szerokie pojęcie obejmuje różne formy ochrony prawnej, takie jak: wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografię układów scalonych, znaki towarowe, nazwy handlowe i oznaczenia geograficzne.

Rzecznik patentowy może wykonywać zawód w ramach stosunku pracy lub samodzielnie na własny rachunek. W zależności od sposobu wykonywania zawodu nieco odmienny może być charakter pracy, jak też jej zakres. Nie zmienia to faktu, że w ramach przygotowania do zawodu i zdobywania uprawnień rzecznik odbywa szkolenie wszechstronne, bez ukierunkowania na późniejszy charakter pracy.

W pracy rzecznika patentowego istnieje nieformalna specjalizacja. Dotyczy ona nie tyle zakresu działania, co merytorycznego ukierunkowania zgodnie z posiadanym wykształceniem. Ponieważ rzecznik patentowy ma na co dzień do czynienia z nowoczesnymi rozwiązaniami technicznymi np. swojego pracodawcy – instytutu naukowego czy zleceniodawcy (klienta), powinien dla dobra prowadzonej sprawy mieć przygotowanie techniczne właśnie w dziedzinie wiedzy, której dotyczy prowadzona sprawa. Dlatego też chemicy opracowują zgłoszenia wynalazków chemicznych a elektronicy – elektronicznych.

Rzecznik patentowy opracowując zgłoszenie wynalazku dokonanego przez twórców przeprowadza wnikliwą analizę przedstawionych mu dokumentów. Musi wgłębić się w istotę problemu na tyle dobrze, aby móc przeprowadzić ze znaną w danej dziedzinie wiedzy, jakim jest twórca, rozmowę na poziomie gwarantującym porozumienie merytoryczne. Od rozmowy tej i umiejętności rzecznika do zrozumienia wszystkich szczegółów, sprecyzowania idei rozwiązania, fachowej redakcji opisu wynalazku czy wzoru użytkowego, zarówno od strony rzeczowej jak i formalnej, zależy końcowy efekt prawny. Rzecznik przygotowuje dokumentację zgodną z obowiązującymi przepisami, a następnie zgłasza ją w Urzędzie Patentowym RP. Urząd Patentowy RP jest jednostką uprawnioną do udzielania patentów i praw ochronnych na terenie Polski na rozwiązania spełniające ustawowe warunki do udzielenia ochrony, przyznając tym samym właścicielowi takiego rozwiązania wyłączne prawo do zarobkowego korzystania ze swojego opracowania. Zanim dochodzi do udzielenia patentu prowadzi się z Urzędem Patentowym RP korespondencję wyjaśniającą wątpliwości Urzędu i odpierającą różnego typu zarzuty. Współpraca z Urzędem, tak jak cała działalność w dziedzinie własności przemysłowej jest określona zbiorem aktów prawnych, które muszą być ściśle przestrzegane. Tak więc, rzecznik patentowy musi być na bieżąco zorientowany w zmieniających się przepisach prawnych, jak też być partnerem w rozmowie merytorycznej z fachowcem z danej dziedziny wiedzy. W pracy rzecznika przydatna jest umiejętność edytowania tekstów za pomocą komputera, która ułatwia pracę, zwłaszcza przy dokonywaniu kolejnych poprawek w opisie.

Innym rodzajem działalności rzecznika patentowego są prace związane ze znakami towarowymi. Obecnie polski rynek zaczyna doceniać funkcję znaku towarowego jako formy prawnej chroniącej towar danego producenta przed nieuczciwą konkurencją. Rzecznik przygotowuje odpowiednią dokumentację do UP RP i wstępnie określa, czy znak ten ma szansę na uzyskanie ochrony w świetle obowiązujących przepisów i wyszukanych innych znaków podobnych. W dalszym etapie sprawy rzecznik patentowy współdziała z właścicielem znaku towarowego przy ewentualnych sporach wynikających z podszywania się pod ten znak nieuczciwej konkurencji. Spory te najczęściej rozstrzygane są w trybie postępowania sądowego.

Rzecznik patentowy często pomaga twórcom w poszukiwaniu w literaturze patentowej. Zbiory te są bardzo obszerne i znajomość sposobu planowego wyszukiwania potrzebnych informacji jest ważnym elementem pracy naukowej; pomoc rzecznika bywa często niezbędna.

Ważnym elementem pracy rzecznika patentowego jest działalność doradcza we wszystkich sprawach dotyczących ochrony prawnej własności przemysłowej. Fachowa pomoc rzecznika patentowego we

Prawo i dziedziny pokrewne

właściwej ocenie sytuacji i określenie optymalnych sposobów działania może mieć kolosalny wpływ na przychody firmy.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca rzecznika patentowego odbywa się przede wszystkim w pomieszczeniach biurowych, bibliotekach i nie zagraża zdrowiu fizycznemu.

warunki społeczne

Praca rzecznika patentowego ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie sposobów i metod realizacji powierzonych zadań. Rzecznik nie kreuje swojej pracy, wykonuje zadania mu powierzone, ale w ramach tych zadań ma szerokie możliwości indywidualnego wkładu merytorycznego, zależnego od jego umiejętności i posiadanej praktyki zawodowej. Rzecznik patentowy może pracować w zespole rzeczników jak też w komórce jednoosobowej, bez względu na formę wykonywania zawodu. W obu przypadkach praca jest samodzielna, natomiast możliwości kontaktu z innymi rzecznikami i wymiana poglądów w sprawach nietypowych, stwarza możliwość wyboru najbardziej optymalnego rozwiązania.

Kontakty z ludźmi w zawodzie rzecznika patentowego są intensywne i niezbędne. Prowadzenie spraw innych ludzi, spraw często związanych z ich życiowym, wieloletnim dorobkiem naukowym, powoduje ryzyko powstawania konfliktów. Specyfika tego zawodu powoduje niejednokrotnie ze strony twórcy brak zrozumienia intencji rzecznika. Częstokroć z dużą cierpliwością trzeba wprowadzać ludzi w podstawy wiedzy rzecznikowskiej i przekonywać ich, że działania rzecznika zmierzają do ochrony twórcy a nie przeciwko niemu. Zdarzają się sporadyczne przypadki konieczności kontaktowania się z osobami owładniętymi ideami nie mającymi żadnej wartości i na rzeczniku spoczywa obowiązek poinformowania o tym twórcy w sposób spokojny i rzeczowy. W takich przypadkach rzecznik patentowy może być narażony na trudne do przewidzenia represje. W pozostałych, typowych przypadkach rzecznik patentowy, wykonujący swój zadów w sposób kompetentny, posiada w swojej firmie wysoką pozycję i jest traktowany z szacunkiem i zaufaniem.

warunki organizacyjne

Rzecznik patentowy wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zgodnie z obowiązującym w jego przedsiębiorstwie systemem pracy, najczęściej 8 godzin dziennie. Zazwyczaj są to godziny stałe, ponieważ rzecznik musi współpracować i kontaktować się z innymi ludźmi w godzinach pracy firmy. Rzecznik patentowy wykonujący zawód na własny rachunek pracuje w takich godzinach i w takim wymiarze czasu pracy, jaki wynika z aktualnych potrzeb.

Rzecznicy patentowi mogą korzystać ze zbiorów czytelni UP RP oraz informacji znajdujących się na stronach internetowych.

Rzecznik patentowy zatrudniony w firmie podlega organizacyjnie zwierzchnikowi, najczęściej dyrektorowi lub jego zastępcy. W przypadku rzecznika pracującego na własny rachunek może on być pracownikiem, właścicielem lub współwłaścicielem kancelarii. Samodzielność merytoryczna rzecznika jest gwarantowana ustawą o rzecznikach patentowych, z której wynika, że rzecznik patentowy nie może być związany poleceniem służbowym co do treści wydawanej opinii lub porady.

Praca rzecznika patentowego jest pracą niezwykle odpowiedzialną zarówno w sferze tajności uzyskanych informacji, jak również jest to odpowiedzialność moralna. Wynika ona z faktu, że nieumiejętna praca rzecznika patentowego może doprowadzić do nieodwracalnych zaprzepaszczeń dorobku ludzi i przedsiębiorstwa.

Wszelkie nieetyczne działania rzecznika patentowego mogą doprowadzić do skreślenia z listy rzeczników i odebrania prawa do wykonywania zawodu.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Prawo i dziedziny pokrewne

Rzecznik patentowy musi posiadać predyspozycje do wykonywania zawodu. Należą do nich nie tylko pewne cechy osobowości, ale również wysokie zdolności szybkiego przyswajania zupełnie nowej wiedzy, ze względu na konieczność prowadzenia ścisłej współpracy merytorycznej z fachowcami wyspecjalizowanymi w wąskich dziedzinach nauki.

Rzecznik patentowy powinien być dociekliwy, nie poprzestawać na tym co twórca czy klient sam mu powie. Wielokrotnie twórca doszukuje się wynalazku nie tam, gdzie naprawdę go dokonał. Dociekliwość rzecznika pozwala na zebranie pełnej informacji i dopiero wówczas dalsze działania mogą być owocne i skuteczne. Rzecznik powinien być cierpliwy, umieć wysłuchać twórcę, gdyż często dopiero w tzw. luźnej rozmowie można dowiedzieć się tego, co w sprawie jest najistotniejsze. Dobre przygotowanie zawodowe, zarówno rzecznikowskie jak i w danej dziedzinie wiedzy, pozwala na współpracę niosącą korzyści twórcom i przedsiębiorstwom. Rzecznik powinien posiadać umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi oraz wczuwania się w ich problemy. Dobry kontakt z twórcą, w przyjaznej, pełnej zaufania atmosferze może dać pożądane efekty. Rzecznik musi wzbudzać zaufanie nie tylko swoją fachowością zawodową, ale również pełnym spokojem zachowaniem. Zdarzają się twórcy nieufni, obawiający się o swój życiowy dorobek, który muszą powierzyć w czyjeś ręce. Dla dobra sprawy rzecznik musi stworzyć atmosferę życzliwości i zaufania.

Rzecznik patentowy z reguły pracuje w określonej dziedzinie techniki. Wynalazki chemiczne przygotowuje chemik itp. Nieetyczne jest podjęcie się prowadzenia sprawy, która nie jest zgodna z posiadanym przez rzecznika kierunkiem wykształcenia w stopniu zagrażającym interesom twórcy. Trudno wyobrazić sobie sytuację, w której prawnik lub ekonomista przygotowuje opis patentowy z dziedziny elektroniki.

Rzecznik patentowy powinien śledzić na bieżąco zmiany aktów prawnych, wydawane na ten temat interpretacje i brać udział w szkoleniach, gdyż tylko w ten sposób może stale podnosić swoje kwalifikacje. Dążność do poszerzania wiedzy zawodowej jest ważną cechą, którą powinien charakteryzować się rzecznik patentowy.

Rzecznik patentowy powinien w sposób sprawny porozumiewać się w mowie i piśmie, gdyż są to jego podstawowe formy działania. Umiejętność przelania na papier cudzych opracowań w sposób kompetentny, przejrzysty a równocześnie zgodny z przepisami, jest istotnym warunkiem sukcesu, czyli uzyskania patentu czy prawa ochronnego.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca rzecznika patentowego jest pracą bardzo lekką, nie wymaga spełnienia żadnych specjalnych warunków zdrowotnych. Nawet ludzie upośledzeni ruchowo, słuchowo czy wzrokowo mogą wykonywać zawód z powodzeniem, jeżeli stworzone zostaną do tego odpowiednie warunki, np. przydzielenie do pomocy aplikanta czy sekretarki. Jedynym całkowitym przeciwwskazaniem są choroby psychiczne.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Podjęcie pracy w zawodzie rzecznika patentowego musi być poprzedzone wpisem na listę rzeczników patentowych. Na listę tę może być wpisany ten, kto:

posiada polskie obywatelstwo,

ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych,

jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu rzecznika patentowego,

ukończył magisterskie studia wyższe o kierunku przydatnym do wykonywania zawodu rzecznika patentowego, w szczególności techniczne lub prawnicze,

odbył aplikację rzecznikowską i złożył egzamin kwalifikacyjny przed Komisją Egzaminacyjną.

Aplikacja rzecznikowska jest przygotowaniem aplikanta do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu rzecznika patentowego. Aplikacja trwa trzy lata i kończy się egzaminem kwalifikacyjnym.

Aplikację organizuje i prowadzi Krajowa Rada Rzeczników Patentowych.

Prawo i dziedziny pokrewne

Aplikacja polega w szczególności na systematycznym szkoleniu obejmującym, w niezbędnym wymiarze, wykłady i ćwiczenia z całokształtu wiedzy teoretycznej oraz samodzielnym wykonywaniu prac i zadań praktycznych.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Możliwość awansowania w hierarchii zawodowej jest ograniczona, gdyż można być pracownikiem zespołu lub jego kierownikiem. Dalszy awans w strukturze przedsiębiorstwa nie będzie już związany z wykonywaniem zawodu. Nieformalnym awansem zawodowym może być natomiast praca w renomowanej kancelarii rzecznikowskiej, czy przejście z niewielkiej spółki do instytutu naukowego. Automatycznie zmienia się zakres działania rzecznika, rosną jego kwalifikacje i pozycja zawodowa.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Zawód rzecznika można wykonywać na własny rachunek tak długo, jak pozwoli zdrowie i ogólna sprawność umysłu. Dlatego też nie ma formalnych ograniczeń wiekowych. Jednakże zdobycie szerokiej i specyficznej wiedzy w późnym wieku może być dla wielu osób za trudne.

ZAWODY POKREWNE

specjalista ds. consultingu
adwokat
radca prawny
doradca podatkowy
syndyk
agent usług informacyjnych

LITERATURA

Ustawa o rzecznikach patentowych Dz. U. Nr 49, poz. 509 Ustawa z dnia 11.04.2001.

Publikacje periodyczne:

„BIULETYN URZĘDY PATENTOWEGO” – ogłoszenia o zgłoszonych w Urzędzie wynalazkach, wzorach użytkowych oraz znakach towarowych.

„DZIENNIK URZĘDOWY URZĘDU PATENTOWEGO” – zarządzenia Prezesa UP, oficjalne obwieszczenia i komunikaty.

„OPISY PATENTOWE” – pełne teksty opisów patentowych.

„WIADOMOŚCI URZĘDU PATENTOWEGO” – ogłoszenia o udzielonych patentach na wynalazki oraz prawach ochronnych na wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, oznaczenia geograficzne oraz topograficzne układów scalonych, a także informacje o zmianach stanu prawnego w zakresie ochrony własności przemysłowej.

Mieczysław Słomski, *Historia rzecznictwa patentowego w Polsce*, wydawnictwo UNIVERSITAS, Kraków 1997

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Zawód rzecznika patentowego jest najczęściej spotykany w instytutach naukowych, szkołach wyższych, dużych przedsiębiorstwach produkcyjnych, fabrykach farmaceutycznych posiadających zaplecze naukowe, a więc wszędzie tam, gdzie powstają opracowania twórcze. Każdy rzecznik może również prowadzić własną kancelarię patentową. Możliwość samozatrudnienia zależy jedynie od umiejętności rzecznika w znalezieniu klientów.

Zawód rzecznika nie jest często spotykany, najczęściej skupia się w dużych ośrodkach miejskich. W małych miejscowościach możliwość zatrudnienia dla rzecznika patentowego jest znikoma.

W chwili obecnej rynek zatrudnienia jest zrównoważony, natomiast płace są bardzo zróżnicowane, zwłaszcza rzeczników wykonujących zawód na własny rachunek.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Rzecznik patentowy** - (2419003), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 6 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	1
Małopolskie	2
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Rzecznik patentowy** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw biznesu nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 5120,57. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	3623,61
Kujawsko-pomorskie	3429,38
Lubelskie	2610,46
Lubuskie	1400
Łódzkie	4505,62
Małopolskie	4168,03
Mazowieckie	8167,82
Opolskie	1845,25
Podkarpackie	2080,37

Podlaskie	4010,2
Pomorskie	3438,7
Śląskie	4269,92
Świętokrzyskie	2166,73
Warmińsko-mazurskie	9796,13
Wielkopolskie	2990,77
Zachodniopomorskie	3369,09

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Specjaliści do spraw biznesu nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 3831. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	127
Kujawsko-pomorskie	77
Lubelskie	289

Lubuskie	30
Łódzkie	133
Małopolskie	424

Prawo i dziedziny pokrewne

Mazowieckie	1248
Opolskie	48
Podkarpackie	31
Podlaskie	49
Pomorskie	192
Śląskie	635

Świętokrzyskie	23
Warmińsko-mazurskie	23
Wielkopolskie	400
Zachodniopomorskie	102

Prawo i dziedziny pokrewne

ADWOKAT

kod: 242101

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Główne zadania adwokata według ustawy „Prawo o adwokaturze” to: udzielanie pomocy prawnej, współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich, kształtowaniu i stosowaniu prawa. W praktyce adwokaci zajmują się głównie udzielaniem porad prawnych swoim klientom, reprezentowaniem ich w procesach sądowych, formułowaniem opinii prawnych, tworzeniem tekstów umów, regulaminów, statutów i innych dokumentów.

Klientami adwokatów są zarówno osoby prawne, jak i fizyczne. Poszczególne kancelarie specjalizują się najczęściej w obsłudze jednych bądź drugich, stąd różne zakresy spraw i wielość dziedzin prawa, z jakimi styka się w swojej praktyce adwokat.

Udzielanie pomocy prawnej świadczone jest na podstawie umowy, której zawarcia adwokat może odmówić, jeżeli istnieją ku temu ważne powody, o których adwokat obowiązany jest powiadomić zainteresowaną osobę. Wypadki takie rzadko zdarzają się w praktyce. Ponadto adwokat nie może odmówić pomocy prawnej oskarżonemu.

Adwokata obowiązuje tajemnica co do informacji, do jakich miał dostęp w związku z udzielaniem pomocy prawnej.

W celu reprezentacji klienta w procesie sądowym, adwokat otrzymuje od niego pełnomocnictwo procesowe, tzn. jest upoważniony do podejmowania w jego imieniu wszystkich czynności procesowych i decyzji, mających wpływ na dalszy bieg postępowania. Podczas wykonywania obowiązków zawodowych, adwokatowi przysługuje taka sama ochrona prawna, jak sędziemu i prokuratorowi. Oprócz tego, adwokatowi przysługuje immunitet materialny - za wypowiedzi w mowie i na piśmie związane z wykonywaniem przezeń zawodu, nie można pociągnąć go do odpowiedzialności innej, niż dyscyplinarna.

Obsługa prawna osób fizycznych skupia się najczęściej w obszarze prawa cywilnego i rodzinnego. W tej materii adwokaci najczęściej udzielają porad lub występują w procesach dotyczących prawa własności, prawa spadkowego, rozwodów, adopcji i przysposobienia.

Obsługa osób prawnych to najczęściej obsługa różnego rodzaju spółek, stąd zajmujący się nią adwokaci obracają się głównie w kręgu prawa handlowego, finansowego i administracyjnego. Udzielają oni porad przy zawiązywaniu spółki, opracowują zawierane przez nią później umowy, doradzają w sprawach podatkowych, zajmują się uzyskiwaniem różnego rodzaju zezwoleń i innych decyzji administracyjnych, słowem, prowadzą bieżącą obsługę prawną wszystkich czynności podejmowanych przez klienta.

Do niedawna adwokaci mogli prowadzić działalność tylko w zespołach adwokackich, obecnie mogą wykonywać swój zawód samodzielnie lub wspólnie z innymi adwokatami, najczęściej w kancelarii adwokackiej.

W kancelarii istnieje wewnętrzny podział zajęć między adwokatami i kierownikiem kancelarii. Ten ostatni jest zwykle jej założycielem i właścicielem, lub też pozostaje w spółce ze swoimi współpracownikami. Kierownik jest na ogół najstarszym i najbardziej doświadczonym spośród pracowników danej kancelarii. Wykonuje on samodzielnie zawód adwokata, oprócz tego sprawując ogólny nadzór nad pozostałymi adwokatami w kancelarii oraz organizując wewnętrzny podział pracy pomiędzy nimi. On także zwykle troszczy się o zdobycie nowych klientów.

Oprócz adwokatów, w kancelarii zatrudnieni mogą być także aplikanci. Są to osoby, które ukończyły studia prawnicze i zdały egzamin dopuszczający do odbywania aplikacji adwokackiej. Ich głównym zadaniem jest praktyczna nauka zawodu poprzez asystowanie opiekującemu się aplikantem adwokatowi, zwanemu patronem i wykonywanie powierzonych zadań pod jego kontrolą. Po odbyciu pierwszego roku aplikacji, aplikant może zastępować patrona przed sądami rejonowymi, organami administracji państwowej i innymi instytucjami. Po dwóch latach może on także występować przed innymi sądami, za wyjątkiem Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Prawo i dziedziny pokrewne

W swojej pracy adwokaci na wszystkich stanowiskach posługują się urządzeniami komunikacyjnymi, jak telefon, telefaks, telefon komórkowy, i biurowymi, jak komputery, drukarki, kopiarki.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca adwokata wykonywana jest w pomieszczeniach zamkniętych, jak biura, kancelarie, sądy, urzędy.

W zawodzie tym nie występuje zwiększone ryzyko wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Z uwagi na siedzący charakter pracy i dużą ilość sytuacji wywołujących stres, istnieje ryzyko wystąpienia chorób układu krążenia.

warunki społeczne

Kontakty z ludźmi są istotnym składnikiem pracy adwokata. Styka się on nie tylko z klientami, ale także z kolegami z zespołu lub kancelarii, oraz z urzędnikami państwowymi i samorządowymi. Swoją pracę adwokat wykonuje samodzielnie, zobowiązany jest przy tym do przestrzegania przepisów prawa i do respektowania woli klienta.

Ze swoimi klientami i współpracownikami adwokat porozumiewa się zarówno bezpośrednio, ustnie, jak i pośrednio, poprzez urządzenia komunikacyjne, a także na piśmie.

Jego praca zasadniczo nie powoduje konfliktów ze współpracownikami ani klientami (nawet sporne sprawy nie powinny tworzyć sytuacji konfliktowych między adwokatem i klientem)

warunki organizacyjne

Adwokata najczęściej pracuje w godzinach stałych, w dzień. Należy jednak liczyć się z możliwością wydłużenia godzin pracy.

W zawodzie dominują czynności niezrutynizowane, choć trzeba również z rutynowych obowiązków (prowadzenie korespondencji, czy sporządzanie projektów umów, których wzory są niezmiennie).

Adwokat może pełnić funkcję zarówno zwierzchnika, jak i podwładnego.

Za czynności związane z wykonywaniem zawodu, adwokat odpowiedzialny jest głównie dyscyplinarnie. Sądy dyscyplinarne są organami samorządu adwokackiego; w pierwszej instancji uchwałę wydaje okręgowy sąd dyscyplinarny, odwołać się od niej można do wyższego sądu dyscyplinarnego.

Adwokat odpowiada dyscyplinarnie za działanie sprzeczne z prawem lub z etyką zawodu. Możliwe kary to: upomnienie, nagana, kara pieniężna, zawieszenie w wykonywaniu zawodu na okres od trzech miesięcy do trzech lat, przeniesienie, wydalenie z adwokatury bez prawa ubiegania się o ponowny wpis na listę adwokatów.

Za szkodę, którą wyrządzi klientowi swoim działaniem lub zaniechaniem obrony, adwokat może również odpowiadać cywilnie, czyli poprzez wypłatę orzeczonego przez sąd odszkodowania.

Jego praca może wymagać wyjazdów poza miejsce zamieszkania lub wyjazdów zagranicznych.

W pracy wymagany jest strój codzienny, elegancki i stonowany. W czasie wystąpień przed sądem adwokat powinien przywdziać tożę.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Najistotniejszymi cechami przydatnymi w wykonywaniu zawodu są:

- dobra pamięć, niezbędna do ogarnięcia wszystkich istotnych dla danej sprawy elementów i wiążęcej się z nimi materii prawnej;
- umiejętność logicznego rozumowania, umożliwiająca prawidłowe prowadzenie wywodów prawniczych;

Prawo i dziedziny pokrewne

- zdolność koncentracji uwagi, konieczna do wielogodzinnej nieraz pracy nad rozwiązaniem jakiegoś problemu;

- nieodzowna w tym zawodzie łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie.

Niezbędna dla przyszłego adwokata jest także umiejętność przekonywania innych o słuszności własnego stanowiska.

Pomocne w wykonywaniu przyszłej pracy będą także cechy takie, jak: umiejętność panowania nad własnymi emocjami, przydatna szczególnie w wystąpieniach przed organami sądowymi, oraz zdolność do samodzielnego i niezależnego myślenia.

W kontaktach z klientami adwokatowi pomaga umiejętność postępowania z ludźmi. Ważna jest także umiejętność współdziałania z innymi członkami grupy zawodowej.

Ponieważ konkretne zadania wykonywane są przez adwokata samodzielnie, powinien on umieć zorganizować sobie pracę, zaplanować główne jej cele i sposoby ich osiągnięcia.

Kierownik kancelarii musi potrafić organizować pracę innych, zaś aplikant - podporządkować się zaleceniom swojego patrona.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Kandydatom do zawodu adwokata nie stawia się żadnych specjalnych wymagań zdrowotnych.

W związku z głównie siedzącym charakterem pracy możliwe jest zatrudnienie osób z dysfunkcją kończyn lub poruszających się na wózkach inwalidzkich; wypadki takie są jednak rzadkie w praktyce. Wykluczone jest natomiast zatrudnienie osób z niedorozwojem umysłowym lub chorych psychicznie.

Także wady wymowy i słuchu, w zależności od stopnia ich zaawansowania, utrudniają lub uniemożliwiają wykonywanie tego zawodu.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

O wpisie na listę adwokatów decydują organy samorządu adwokackiego - Izby Adwokackie. Wpisana może zostać osoba, która: cieszy się nieskazitelnym charakterem oraz daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu, jest obywatelem polskim, cieszącym się pełnią praw publicznych, o pełnej zdolności do czynności prawnych, ukończyła studia prawnicze, odbyła czteroletnią aplikację i złożyła egzamin adwokacki.

Najbardziej znane w Polsce uczelnie kształcące magistrów prawa to: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

W ciągu dwóch pierwszych lat aplikacji okręgowa rada adwokacka może wykreślić daną osobę z listy aplikantów ze względu na jej nieprzydatność do zawodu.

Warunek odbycia aplikacji i złożenia egzaminu nie dotyczy profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych oraz sędziów, prokuratorów, radców i notariuszy o co najmniej trzyletniej praktyce.

Sprzeciwić się wpisaniu danej osoby na listę adwokatów może jedynie Minister Sprawiedliwości.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie tym istnieją duże możliwości awansu, który wyraża się jednak głównie materialnie, w postaci wyższych zarobków, a także stopniem popularności adwokata lub kancelarii czy też zespołu, w którym on pracuje.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Prawo i dziedziny pokrewne

Najbardziej poszukiwani są pracownicy w wieku od trzydziestu do czterdziestu lat. Ponieważ jednak istotne są kwalifikacje, osoby które zdobyły je później lub miały dłuższą przerwę w pracy, nie mają kłopotów ze znalezieniem pracodawcy.

Istnieje też, często wykorzystywana, możliwość założenia własnej kancelarii.

ZAWODY POKREWNE

radca prawny

sędzia

prokurator

notariusz

prawnik - teoretyk

LITERATURA

Czasopisma:

Palestra, organ samorządu adwokackiego

Rejent

Gazeta prawnicza

Prawo i życie

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Adwokat** - (2420101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 7 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	2
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Adwokat** wynosiła 5. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	2
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	1
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy wynosiło 4987,08. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	4625,26
Kujawsko-pomorskie	4778,59
Lubelskie	4137,99
Lubuskie	4198,36
Łódzkie	3591,26
Małopolskie	4574,52
Mazowieckie	5924,36
Opolskie	4171,54
Podkarpackie	5311,36

Podlaskie	5224,46
Pomorskie	5268,21
Śląskie	4586,41
Świętokrzyskie	5766,76
Warmińsko-mazurskie	4589,07
Wielkopolskie	4724,59
Zachodniopomorskie	4585,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy, wynosiła 25690. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1819
Kujawsko-pomorskie	1348
Lubelskie	865
Lubuskie	481
Łódzkie	660
Małopolskie	2276
Mazowieckie	5534
Opolskie	393
Podkarpackie	1253

Podlaskie	563
Pomorskie	2901
Śląskie	2588
Świętokrzyskie	383
Warmińsko-mazurskie	1454
Wielkopolskie	2028
Zachodniopomorskie	1144

Prawo i dziedziny pokrewne

Prawo i dziedziny pokrewne

NOTARIUSZ

kod: 242903

Inna nazwa zawodu: rejent

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Notariusz, będąc osobą zaufania publicznego, sporządza urzędowe dokumenty zawierające wolę stron, czyli osób fizycznych bądź prawnych. Dokumenty te dotyczą:

- obrotu nieruchomościami, np. sprzedaży lub kupna budynków, mieszkań, zapisanie nieruchomości w spadku,
- spadków,
- założenia spółki akcyjnej,
- darowizn,
- poświadczenia własnoręczności podpisu,
- poświadczenia zgodności odpisu, wyciągu lub kopii z oryginałem dokumentu,
- poświadczenia, że dana osoba żyje lub też że przebywa w określonym miejscu itp.

Każda czynność notarialna musi być zarejestrowana i ma swój odrębny numer w księdze.

Notariusz przyjmuje klienta w kancelarii, uważnie wysłuchuje faktów, przyjmuje dokumenty i zapoznaje się z nimi. Udziela szczegółowych wyjaśnień, wskazuje, jakie dokumenty będą jeszcze potrzebne do zakończenia sprawy.

Przed przystąpieniem do wykonywania właściwych czynności notariusz musi stwierdzić tożsamość osób, np. na podstawie dowodów tożsamości lub innych przewidzianych prawem dokumentów. Jeżeli klient ma ze sobą wszystkie niezbędne dokumenty i sprawa dotyczy tylko jednej strony (np. sporządzenie testamentu), notariusz przystępuje do sporządzenia urzędowego dokumentu. Jeśli natomiast sprawa dotyczy kilku osób, których obecność jest u notariusza konieczna, umawia się z klientem na ponowne spotkanie.

Każdy sporządzony dokument zawierający treści istotne dla sprawy notariusz odczytuje w obecności osoby lub osób zainteresowanych, czasem uzupełnia poprawkami, które muszą być dokładnie opisane, i jeśli osoby zgadzają się z treścią, podpisują go; na końcu podpis składa notariusz.

Jeśli sprawa klienta dotyczy osób trzecich, na jego żądanie doręcza stronie przeciwnej (osobiście, listem poleconym lub przez osoby zatrudnione w kancelarii) oświadczenia na piśmie mogące mieć skutki prawne, np. pisma procesowe, umowę pierwokupu dla osoby trzeciej, przyjęcie bądź odrzucenie spadku itp. Z dokonanej czynności sporządza protokół, w którym zamieszcza także treść odpowiedzi strony przeciwnej.

Notariusz udaje się także na walne zgromadzenia spółek i spisuje protokół posiedzenia w formie aktu notarialnego. Może także spisywać dokumenty dotyczące przebiegu zdarzeń w różnych organizacjach społecznych, stowarzyszeniach, spółdzielniach i in. (np. wyników głosowania, stawienia się bądź niestawienia danych osób, wyników losowań - np. loterii, konkursów itp.)

Notariusz przyjmuje również na przechowanie różnego rodzaju dokumenty, papiery wartościowe, czeki, weksle, akcje, certyfikaty na okaziciela itp., a także pieniądze; składa je na specjalnym depozytowym koncie bankowym. Przyjmując przedmioty na przechowanie do depozytu, spisuje protokół (wydanie depozytu następuje za pokwitowaniem).

Asesor notarialny zastępuje notariusza podczas jego nieobecności w kancelarii i wykonuje wyżej wymienione czynności notarialne. Gdy notariusz jest obecny, asesor przygotowuje dane do dokumentów, projekty dokumentów, poświadczeń. W obecności notariusza zapoznaje się z dokumentami klientów, umawia ich na terminy spotkań z notariuszem.

Aplikant notarialny w ciągu 2 lat aplikacji uczy się zawodu notariusza - sporządzania umów, poświadczeń, aktów i dokumentów notarialnych. Uczestniczy w rozmowach z klientami, przygotowuje się do zdania państwowego egzaminu notarialnego, a ponadto odbywa praktykę w sądzie, w sprawach cywilnych i wieczystoksięgowych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Prawo i dziedziny pokrewne

Praca notariusza odbywa się głównie w kancelarii notarialnej, w której przyjmuje klientów i prowadzi ją zgodnie z obowiązującymi przepisami określonymi przez ministra sprawiedliwości. W niektórych okolicznościach wyjeżdża do klienta, np. jeśli klient jest w szpitalu i chce sporządzić pełnomocnictwo do odbioru swojej renty przez inną osobę, lub jest zaproszony - ze względu na wagę toczących się spraw - na walne zgromadzenia spółek akcyjnych, organizacji społecznych czy spółdzielni.

warunki społeczne

Praca notariusza ma charakter indywidualny i samodzielny. Czynności, które wykonuje, muszą być zgodne z prawem. Jego praca jest okresowo nadzorowana przez radę izby notarialnej, a nadzór nad całością działalności sprawuje minister sprawiedliwości osobiście, za pośrednictwem sądów apelacyjnych lub sądów wojewódzkich.

Kontakty z ludźmi są niezbędne, bardzo intensywne i niosą za sobą ryzyko konfliktów. W czasie pracy ma on stały i bezpośredni kontakt z różnymi ludźmi, udziela im informacji i wyjaśnień, wydaje polecenia pracownikom, kontroluje ich pracę. W razie konieczności urzędowego potwierdzenia pozostawania osoby przy życiu lub w określonym miejscu - ustala tożsamość tej osoby. Powierzone mu przez klienta sprawy musi umieć zachować w tajemnicy.

warunki organizacyjne

Notariusz samodzielnie ustala swój czas pracy, często pracuje do 12 godzin dziennie. Godziny pracy związane są z czasem otwarcia kancelarii, ale w dużym stopniu zależą od aktualnych potrzeb. Praca odbywa się tylko w dzień, zdarza się jednak w dni wolne od pracy (np. walne zgromadzenia akcjonariuszy odbywają się w soboty, gdyż w wolnym od pracy dniu mogą oni na takie zebranie przybyć bez przeszkód).

Notariusz pełni funkcję pracodawcy i kierownika w stosunku do zatrudnionych przez siebie osób: asesora, aplikanta notarialnego, sekretarki obsługującej biuro, kasjera lub księgowego. Musi zapewnić im warunki lokalowe i zadbać o wyposażenie stanowisk pracy.

Notariusz odpowiada całym swym majątkiem za prawidłowość pobranych opłat, za skutki prawne i wszelkie uchybienia w czynnościach notarialnych, za przygotowanie aplikanta notarialnego do zawodu notariusza oraz za pracę innych zatrudnionych osób. Odpowiada dyscyplinarne za przewinienia zawodowe lub uchybienia powadze i godności zawodu. Kary dyscyplinarne są różne - od upomnienia aż po karę pieniężną, a nawet pozbawienie prawa prowadzenia kancelarii.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na charakter pracy związanej z rzetelną, zgodną z prawem obsługą klientów notariusz powinien umieć nawiązywać kontakty z ludźmi i postępować z nimi. Niezbędne są: odporność na stres, samokontrola i opanowywanie własnych reakcji emocjonalnych. Przy sporządzaniu aktów i innych dokumentów niezbędna jest skrupulatność, dokładność, rzeczowość wykonywanych czynności, np. uchybienia, niedokładności sformułowań mogą mieć konsekwencje prawne, mogą narazić klienta na straty materialne. Notariusza powinna cechować umiejętność wyciągania poprawnych wniosków na podstawie dostarczonych informacji, nadawania właściwej formy prawnej sporządzanym dokumentom, a także spostrzegawczość. Ze względu na częste kontakty z klientami musi mieć sprawność i łatwość wypowiedzania się i w mowie, i w piśmie. W prowadzeniu kancelarii niezbędna jest umiejętność organizowania i planowania działań innych ludzi, a także konsekwencja i umiejętność podejmowania decyzji. Niezbędna jest bezwzględna uczciwość (notariusz opłaty skarbowe, przedmioty, akcje, pieniądze w depozyt). Równie ważna jest bezstronność - notariusz nie jest ani nie może być przedstawicielem żadnej strony (jak jest np. w zawodzie adwokata). Z obowiązku dochowania tajemnicy w szczególnych przypadkach (np. gdyby to zagrażało dobru państwa albo ważnemu interesowi prywatnemu) może zwolnić tylko minister sprawiedliwości. Notariusz stale się doksztalca, pogłębia swoją znajomość orzecznictwa, gdyż

Prawo i dziedziny pokrewne

przepisy prawne w Polsce ciągle się zmieniają.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca notariusza jest zaliczana do prac bardzo lekkich pod względem obciążenia fizycznego, ale dobra ogólna sprawność fizyczną jest bardzo przydatna. W zawodzie tym nie ma możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy notariusza niezbędne jest ukończenie wyższych studiów prawnych (wydziały prawa i administracji lub wydziały prawa na uniwersytetach). Po zakończeniu studiów należy jeszcze zdać egzamin na aplikację notarialną, organizowany przez izbę notarialną. Po zdaniu kandydat na notariusza rozpoczyna aplikację notarialną na zasadzie zatrudnienia przez notariusza lub radę izby notarialnej. Aplikacja trwa 2 lata i polega na zaznajomieniu aplikanta z całokształtem pracy notariusza oraz z czynnościami sądów w sprawach cywilnych i wieczystoksięgowych. Po roku aplikacji zdaje się kolokwium z nabytych umiejętności przed radą izby notarialnej. Po złożeniu egzaminu państwowego przed komisją powołaną przez ministra sprawiedliwości i uzyskaniu pozytywnej opinii samorządu terytorialnego kandydat do zawodu uzyskuje nominację na asesora, którą wydaje minister sprawiedliwości. Asesor notarialny musi być zatrudniony przez notariusza - dla większości aplikantów jest to najtrudniejszy moment w karierze zawodowej - i co najmniej przez 2 lata pracować w kancelarii notarialnej. Po tym okresie asesor (w wieku co najmniej 26 lat) podlega wizytacji merytorycznej samorządu notarialnego rady izby notarialnej i po uzyskaniu pozytywnej opinii może wystąpić z wnioskiem o nominację na notariusza do ministra sprawiedliwości.

Powołania i wyznaczenia siedziby kancelarii notariusza dokonuje minister sprawiedliwości.

Kancelarię notarialną mogą również otworzyć osoby wykonujące zawód sędziego, adwokata, radcy prawnego bądź prokuratora przez co najmniej 3 lata, a także profesorowie i doktorzy nauk prawnych. Są oni zwolnieni od aplikacji, asesury oraz egzaminu notarialnego.

W pracy notariusza przydatna jest znajomość języków obcych, znajomość obsługi komputera oraz amatorskie prawo jazdy.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Notariusz ma ograniczone możliwości rozwoju kariery zawodowej. Młodzi ludzie rozpoczynający pracę w zawodzie jako aplikanci mogą zostać właścicielami kancelarii. Notariusz może zostać pracownikiem naukowym na uczelni, a także pełnić funkcje samorządowe w środowisku notariuszy.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W omawianym zawodzie wiek rozpoczęcia pracy - 26 lat - określa rozporządzenie ministra sprawiedliwości. Notariusz może jednak wykonywać swój zawód długo - do 70 roku życia, a po przekroczeniu tego wieku przysługuje mu tytuł **emerytowanego notariusza** i może on zastępować nieobecnych, urzędujących notariuszy.

ZAWODY POKREWNE

adwokat

radca prawny

sędzia

prokurator

dyrektor generalny przedsiębiorstwa

referent księgowy

LITERATURA

Klasyfikacja zawodów i specjalności, Tom V Grupa 2 Specjaliści MPiPS, GUS, Warszawa 1996
Florkowski J., Tymecki B., *Prawo o notariacie*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1993

Prawo i dziedziny pokrewne

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Notariusz** - (2420102), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 3 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Notariusz** wynosiła 1. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy wynosiło 4987,08. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	4625,26
Kujawsko-pomorskie	4778,59
Lubelskie	4137,99
Lubuskie	4198,36
Łódzkie	3591,26
Małopolskie	4574,52
Mazowieckie	5924,36
Opolskie	4171,54
Podkarpackie	5311,36

Podlaskie	5224,46
Pomorskie	5268,21
Śląskie	4586,41
Świętokrzyskie	5766,76
Warmińsko-mazurskie	4589,07
Wielkopolskie	4724,59
Zachodniopomorskie	4585,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy, wynosiła 25690. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1819
Kujawsko-pomorskie	1348
Lubelskie	865
Lubuskie	481
Łódzkie	660
Małopolskie	2276
Mazowieckie	5534
Opolskie	393
Podkarpackie	1253

Podlaskie	563
Pomorskie	2901
Śląskie	2588
Świętokrzyskie	383
Warmińsko-mazurskie	1454
Wielkopolskie	2028
Zachodniopomorskie	1144

Prawo i dziedziny pokrewne

Prawo i dziedziny pokrewne

PROKURATOR

kod: 242102

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym zadaniem prokuratora jest wykrycie sprawcy przestępstwa, udowodnienie przed sądem, że osoba ta jest winna i domaganie się ukarania jej, a następnie nadzór nad wykonywaniem wyroku.

Lista prokuratorskich zadań i czynności jest obszerna i różnorodna. Obejmuje między innymi czynności bezpośrednio spowodowane naruszeniem przez kogoś prawa.

Po ustaleniu faktu zaistnienia przestępstwa prokurator zleca policji prowadzenie dochodzenia, albo - jeżeli sprawa dotyczy cięższych przestępstw - sam rozpoczyna śledztwo. W takim przypadku korzysta także z pomocy i wsparcia organów ścigania.

Oprócz śledztwa prowadzonego osobiście, także kontroluje czynności, dochodzenia itd., podejmowane przez organy ścigania (policję, uop).

W ramach prowadzonych przez siebie czynności śledczych prokurator:

- udaje się do miejsca, w którym przestępstwo zostało popełnione,
- zapoznaje się z efektami oględzin miejsca przestępstwa oraz wynikami ekspertyz (np. Daktyloskopijnej, balistycznej itp.),
- analizuje dowody przestępstwa,
- przesłuchuje świadków,
- przesłuchuje osoby podejrzane o popełnienie czynu karalnego,
- uczestniczy w wizjach lokalnych, czyli odtworzeniu biegu wydarzeń,
- bierze udział w sekcji zwłok przeprowadzanej w prosektorium przez biegłego z zakresu medycyny sądowej.

Również w toku śledztwa, w razie potrzeby, zasięga opinii specjalistów.

Jeżeli zlecił dochodzenie innym organom ścigania (policji, uop), wówczas musi kontrolować podejmowane przez nie czynności.

Powodzenie czynności śledczych, odkrycie sprawcy przestępstwa, ustalenie, jak przebiegały wydarzenia, zależy od umiejętności logicznego myślenia, ale i od intuicji prokuratora. Często tzw. „nos tropiciela” jest więcej wart, niż rutyna.

Jedynie wnikliwe, dokładne i cierpliwe analizowanie, szczegół po szczególe, może doprowadzić na właściwy trop.

Ważna jest również harmonijna współpraca z policjantami, którzy wspomagają prokuratora w prowadzonym śledztwie.

Po zakończeniu czynności śledczych prokurator - na podstawie materiału dowodowego w postaci zeznań, śladów, dowodów rzeczowych i ekspertyz - sporządza akt oskarżenia przeciw osobie lub osobom, które według niego są winne popełnienia czynów karalnych.

Czynności procesowe rozpoczynają się z chwilą wniesienia aktu oskarżenia do sądu. Potem prokurator jako oskarżyciel publiczny popiera akt oskarżenia przed sądem oraz domaga się ukarania sprawców.

Występuje w postępowaniu sądowym nie tylko w sprawach karnych, lecz także w sprawach cywilnych oraz ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych. Wystąpienia takie uzasadnia przestrzeganie praworządności, reprezentowanie ważnego interesu społecznego i inne względy.

W razie, gdy sąd uzna, że zarzuty zawarte w akcie oskarżenia nie potwierdziły się, wówczas prokurator albo odstępuje od oskarżenia, albo - kiedy nie zgadza się z argumentacją sądu - zaskarża jego orzeczenie do sądu wyższej instancji.

Inne zadania prokuratorskie wiążą się z nadzorem nad wykonaniem: wyroków w sprawach karnych, postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności, a także z kontrolą zakładów karnych.

Prokurator sprawdza, czy wymogi formalne pozbawienia wolności zostały spełnione oraz czy warunki odbywania kary w zakładach poprawczych (dla osób nieletnich) i w więzieniach są odpowiednie.

Do zadań prokuratora wyższej instancji należy również kontrola działań i lustracja prokuratur niższych instancji.

Prawo i dziedziny pokrewne

Prokurator jest także zobowiązany do godnego i starannego wykonywania obowiązków oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Większość czasu pracy prokurator spędza w budynku prokuratury. Tutaj przesłuchuje świadków i podejrzanych, tutaj opracowuje dokumenty oraz sporządza akt oskarżenia. Często musi jednak opuszczać ten budynek i udawać się do miejsca, w którym przestępstwo zostało popełnione.

Kolejnym miejscem pracy prokuratora jest sala rozpraw, gdzie występując w charakterze oskarżyciela przywdziewa czarną togę z czerwonymi wypustkami.

Jedną z uciążliwych cech pomieszczeń, w których pracuje na co dzień, jest słabe oświetlenie naturalne, wymagające uzupełnienia sztucznymi źródłami światła.

Z kolei miejsca tzw. czynności wstępnych są trudne do określenia i mogą znajdować się niemal wszędzie. Na ulicy, w mieszkaniu, na dachu wieżowca i brzegu jeziora, jak również w prosektorium, w którym dokonuje się sekcji zwłok.

warunki społeczne

Generalnie prokurator pracuje samodzielnie, ale kontakty z innymi ludźmi można zaliczyć do bardzo intensywnych. W czasie prowadzenia śledztwa, przesłuchań, rozpraw sądowych, bez przerwy styka się ze świadkami, osobami pokrzywdzonymi, policjantami, ekspertami i sędziami. To podstawa jego pracy.

warunki organizacyjne

Czas pracy prokuratora wyznaczają otrzymane zadania. Zdarza się, że poza stałymi godzinami pracy w dzień musi wykonywać niezbędne czynności również w nocy i w święta. Może to być związane z wnioskiem o tymczasowe aresztowanie lub inne działania, związane z prowadzeniem śledztwa lub nadzorowaniem dochodzenia.

Ponieważ przestępstwa popełniane są o każdej porze i każdego dnia, a szczególnie jest ich wiele w weekendy, dlatego ustalane są dyżury prokuratorów w soboty i dni świąteczne.

Prokuratorzy prokuratury rejonowej i wojewódzkiej poza budynkami prokuratur i sądów pracują także w terenie.

W swojej pracy są samodzielni. Wprawdzie przełożony okresowo nadzoruje działalność prokuratorów, jednak jego ingerencja w formę i wyniki prowadzonego dochodzenia wymaga uzasadnienia na piśmie.

Rzetelność w wykonywaniu czynności, niezależność w postępowaniu i bezstronność, czyli jednakowe traktowanie wszystkich osób związanych ze sprawą - to cechy pracy prokuratora, które wiążą się ze społeczno-moralną odpowiedzialnością zawodową.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Osiągnięcie jednego z głównych celów pracy prokuratora, jakim jest wykrycie sprawcy przestępstwa i wnoszenie o jego ukaranie, nie jest możliwe bez nawiązywania kontaktów z ludźmi. Umiejętność nawiązywania kontaktów i postępowania z innymi, podobnie jak dar przekonywania są podstawą powodzenia. Prokurator musi znać sposoby przekonywania osób związanych ze sprawą, do składania zeznań i udzielania mu pomocy, pokonując przy tym dość powszechną niechęć rodaków do współpracy z organami ścigania.

Praca ta wymaga również odwagi, gdyż niejednokrotnie prokuratorzy stają się celem agresji zarówno sprawców przestępstw, jak i ich współników, kolegów, rodziny. Stąd też niezbędne są odporność psychiczna, samokontrola i zdolność szybkiego, rozsądnego działania.

Poza czynnościami polegającymi na działaniu i kontaktach z ludźmi prokurator sporo czasu musi poświęcić na pracę nad materiałem dowodowym. Tutaj konieczne są cierpliwość i dokładność, aby nie pominąć istotnych szczegółów, a także dobra pamięć, spostrzegawczość i umiejętność

Prawo i dziedziny pokrewne

logicznego myślenia, żeby znaleźć rozwiązanie problemu lub ślad, który doprowadzi do wyjaśnienia sprawy.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

praca prokuratora zaliczana jest do lekkich i wymaga ogólnej dobrej kondycji fizycznej. przesłuchiwanie świadków, oglądanie materiałów dowodowych, uczestniczenie w czynnościach wstępnych, w miejscach popełnienia przestępstw stwarza konieczność, aby osoba wykonująca pracę prokuratora miała sprawne narządy mowy, słuchu, wzroku i ruchu. dopiero na jednym z ostatnich szczebli zawodowej hierarchii, w prokuraturze apelacyjnej, gdzie większość czasu spędza się w pozycji siedzącej, możliwa jest praca osoby niepełnosprawnej, z dysfunkcją kończyn dolnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Tylko osoba z wyższym wykształceniem prawniczym zdobytym na uniwersytecie, może zostać prokuratorem. Studia na wydziale prawa i administracji trwają pięć lat. Niektóre uczelnie kształcą prawników, oprócz dziennego, również w systemie wieczorowym lub zaocznym. Dodatkowym wymaganiem do zdobycia zawodu jest ukończenie dwuletniej aplikacji prokuratorskiej, zakończonej egzaminem prokuratorskim.

Potem zostaje się asesorem prokuratorskim. Można nim być przez dwa lata. Nominacja prokuratorska, z rąk Prokuratora Generalnego, powinna nastąpić po upływie dwóch lat, a możliwe jest to nawet wcześniej.

Jeżeli nominacja taka nie nastąpi, oznacza to, że trzeba poszukać innego zawodu.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

w zawodzie prokuratora istnieją duże możliwości awansu. pierwszym krokiem w osiągnięciu kariery zawodowej jest powołanie na stanowisko prokuratora w prokuraturze rejonowej, w której dodatkowo można zająć stanowisko prokuratora rejonowego. kolejnym krokiem jest awans do prokuratury wojewódzkiej, gdzie można awansować aż do stanowiska prokuratora wojewódzkiego. dalej jest jeszcze prokuratura apelacyjna i - jak poprzednio - stanowisko jej szefa.

ukoronowaniem kariery zawodowej prokuratora jest praca w prokuraturze generalnej lub w ministerstwie sprawiedliwości.

prokuratorzy wybierają spośród siebie najlepszego, który powinien objąć wyższe stanowisko.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w zawodzie prokuratora może podjąć osoba, która ukończyła 26 lat - decyduje o tym przepis prawa o prokuraturze, natomiast górną granicę stanowi wiek emerytalny. W okresie pomiędzy tymi granicami możliwe jest podjęcie pracy przez tych, którzy w późniejszym wieku ukończyli studia, odbyli dwuletnią aplikację, zdali egzamin prokuratorski lub sędziowski i pracowali jako asesorzy. Nie ma też przeszkód, aby powrócić do zawodu po dłuższej przerwie.

ZAWODY POKREWNE

sędzia
adwokat
radca prawny
notariusz
komornik sądowy
kurator

LITERATURA

Prawo i dziedziny pokrewne

Zdobywanie podstawowej wiedzy na temat pracy prokuratorów i istoty ich zawodu należy zacząć od lektury *Ustawy o prokuraturze* z dnia 20 czerwca 1985 z późniejszymi zmianami. Wprawdzie forma tego aktu prawnego nie jest prosta, ale pozwoli poczuć smak tego, co kandydata do zawodu czeka na studiach i w pracy zawodowej.

Od strony praktycznej czegoś więcej na ten temat można się dowiedzieć czytając pisma prawnicze, takie jak: miesięcznik *Prokuratura i Prawo* czy tygodnik *Prawo i Życie*. Z kolei wiadomości na temat tzw. kuchni, czyli środków i sposobów wykrywania przestępstw i ich sprawców, jak również czynności śledczych, dostarczyć może podręcznik Zbigniewa Czeżota i Tadeusza Tomaszewskiego *Kryminalistyka ogólna* (wydawnictwo Comer 1996).

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Jedynym pracodawcą prokuratora może być państwo. Zawód ten, choć popularny, nie jest często spotykany.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Prokurator** - (2420103), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 10 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	1
Łódzkie	2
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	2
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Prokurator** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy wynosiło 4987,08. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	4625,26
Kujawsko-pomorskie	4778,59
Lubelskie	4137,99
Lubuskie	4198,36
Łódzkie	3591,26
Małopolskie	4574,52
Mazowieckie	5924,36
Opolskie	4171,54
Podkarpackie	5311,36

Podlaskie	5224,46
Pomorskie	5268,21
Śląskie	4586,41
Świętokrzyskie	5766,76
Warmińsko-mazurskie	4589,07
Wielkopolskie	4724,59
Zachodniopomorskie	4585,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy, wynosiła 25690. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1819
Kujawsko-pomorskie	1348
Lubelskie	865
Lubuskie	481
Łódzkie	660
Małopolskie	2276
Mazowieckie	5534
Opolskie	393
Podkarpackie	1253

Podlaskie	563
Pomorskie	2901
Śląskie	2588
Świętokrzyskie	383
Warmińsko-mazurskie	1454
Wielkopolskie	2028
Zachodniopomorskie	1144

Prawo i dziedziny pokrewne

RADCA PRAWNY

kod: 242103

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Głównym celem pracy radcy prawnego jest obsługa prawna różnych podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw państwowych, urzędów, firm prywatnych, spółek, itp.). Polega ona polega na udzielaniu porad i przygotowywaniu opinii prawnych oraz na występowaniu jako pełnomocnik w postępowaniu cywilnym, administracyjnym lub karnym, które toczy się przed sądem.

W przedsiębiorstwie, spółce lub firmie prywatnej z pomocy osoby pracującej na tym stanowisku korzysta najczęściej dyrektor (prezes, właściciel, itd.). Konsultuje on z radcą prawnym podejmowanie wszelkich ważnych decyzji, mogących mieć prawne konsekwencje. Dotyczy to np. zawierania umów handlowych (np. skomplikowanego kontraktu zagranicznego), zatrudniania i zwalniania pracowników, wydawania wewnętrznych zarządzeń, itp. Radca analizuje każdą sytuację pod kątem jej zgodności z przepisami prawa i doradza pracodawcy takie działanie, które nie narazi go na niepożądane konsekwencje. Dbą o interesy swojego zakładu pracy, w sprawach sądowych występuje jako jego pełnomocnik. Na bieżąco informuje swojego pracodawcę o zmianach, które następują w przepisach. Z jego porad mogą korzystać również organizacje działające na terenie zakładu (np. związki zawodowe).

Osoba pracująca w tym zawodzie uczestniczy w negocjacjach z dłużnikami firmy. Opracowuje sposób działania, który doprowadzi do odzyskania pieniędzy lub porozumienia między stronami. W tym celu analizuje odpowiednie przepisy prawne, analizuje treść zawartej umowy. Gdy strony nie dojdą do porozumienia jego zadaniem jest napisanie i złożenie pozwu do odpowiedniego sądu lub udzielenie odpowiedzi na pozew skierowany przeciw jego firmie.

Do zadań radcy zatrudnionego w organie administracji państwowej lub samorządowej (ministerstwie, urząd wojewódzkim lub miejskim, gminie) należy również opiniowanie pod względem prawnym aktów, które są wydawane przez te jednostki. Prowadzi on i aktualizuje listę wydanych zarządzeń i pilnuje ich zgodności z przepisami wyższego rzędu.

Radca pracujący w kancelarii prawniczej lub biurze prawnym przyjmując do prowadzenia sprawy różnych klientów. Zgłaszają się do niego najczęściej osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub małe firmy i przedsiębiorstwa, które potrzebują pomocy prawnika, a nie zatrudniają go na stałe. Radca udziela porad jak rozwiązać dany problem prawny, a jeśli sytuacja tego wymaga reprezentuje klienta przed sądem.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca radcy prawnego odbywa się w różnych miejscach. Są to pomieszczenia jego kancelarii, w których przyjmuje interesantów; biura firm, których sprawy prowadzi oraz sale sądowe. W przedsiębiorstwie państwowym funkcjonuje zwykle specjalny dział organizacyjno-prawny, gdzie oprócz radcy, pracuje kierownik ds. organizacyjnych. Radca prawny podlega jednak bezpośrednio dyrektorowi zakładu pracy. W niektórych firmach utworzone są specjalne biura, gdzie pracuje kilku prawników (istnieją one przede wszystkim w bankach). Duża część pracy radcy odbywa się w pomieszczeniach różnych urzędów państwowych lub samorządowych.

Warunki pracy radcy prawnego nie powodują na ogół żadnych zagrożeń dla zdrowia. Stres, na jaki bywa narażony, nie ma na ogół wpływu na zwiększenie ryzyka wystąpienia chorób układu nerwowego.

warunki społeczne

Praca radcy prawnego ma przede wszystkim charakter indywidualny, choć w biurze prawnym jedną sprawą może się zajmować większy zespół, który wspólnie rozwiązuje bardziej skomplikowane problemy. Kontakty z ludźmi są w tej pracy bardzo intensywne. Polegają one głównie na rozmowach, udzielaniu porad prawnych, prowadzeniu negocjacji między stronami konfliktu lub partnerami chcącymi podpisać umowę handlową. Radca reprezentuje również swojego klienta w postępowaniu

Prawo i dziedziny pokrewne

toczącym się przed sądem. Może to pociągać za sobą ryzyko konfliktu z przeciwnikiem procesowym, który przenosi swoją niechęć do klienta na radcę prawnego, który jest tylko pełnomocnikiem.

warunki organizacyjne

Czas pracy radcy prawnego jest zależny od tego, gdzie jest on zatrudniony. Praca w przedsiębiorstwie państwowym trwa zwykle od 4 do 6 godzin dziennie i nie może być krótsza niż 16–17 godzin tygodniowo. Często dochodzi do 40–42 godzin w tygodniu. W prywatnej firmie, biurze prawnym lub własnej kancelarii radca spędza od 9 do 12 godzin dziennie. Różnice są spowodowane tym, że radca zatrudniony poza zakładem pracy prowadzi kilka spraw na raz. W zakładzie państwowym czas pracy jest z góry określony i stały. W kancelarii i biurze prawnym praca jest uzależniona od otrzymanego zlecenia. Radca sam ustala sobie grafik swoich zajęć. Duża liczba prowadzonych spraw powoduje, iż w tym zawodzie praca w dni wolne nie należy do rzadkości.

Samodzielność osoby pracującej w tym zawodzie polega również na braku nadzoru zwierzchnika. W małych firmach panują stosunki partnerskie, bez podziału na przełożonych i podwładnych. W dużych przedsiębiorstwach radca formalnie podlega dyrektorowi, jednak ustawa gwarantuje mu zachowanie niezależności opinii i samodzielności w działaniu.

Radca prawny musi się liczyć także z koniecznością częstych podróży służbowych.

Praca w tym zawodzie wiąże się z dużą odpowiedzialnością - tak finansową (można dochodzić od radcy odszkodowania, gdy popełni błąd narażający pracodawcę lub zleceniodawcę na straty finansowe), jak również moralną i zawodową.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca radcy prawnego jest bardzo złożona. Dlatego osoba wykonująca ten zawód powinna charakteryzować się różnymi cechami i predyspozycje psychologicznymi.

Spostrzegawczość pozwoli na dostrzeżenie nawet najdrobniejszych usterek prawnych w kontraktach handlowych lub umowach. Szybki refleks umożliwi udzielenie celnej odpowiedzi podczas sprawy w sądzie lub w trakcie negocjacji. Podzielność uwagi ułatwi jednoczesne słuchanie toczących się rozmów i zastanawianie się nad własnym stanowiskiem lub przepisem, jaki może być przydatny w danej sytuacji.

Radca musi mieć także zdolność koncentracji uwagi. Czasem przygotowanie odpowiedniej linii postępowania wymaga kilkogodzinnego analizowania zapisów zawartych w ustawach lub kodeksach. Niezbędna jest również dobra pamięć, bez której prowadzenie kilku spraw naraz byłoby niemożliwe.

Zdarza się, że radca jednego dnia załatwia sprawy różnych klientów. Bardzo istotną cechą jest więc umiejętność pracy w szybkim tempie oraz zdolność do zmiany metod działania, przestawiania się z jednej czynności na inną.

W zawodzie tym potrzebna jest także zdolność logicznego rozumowania, przewidywania skutków działań. Choć w pracy swojej radca kieruje się przepisami prawa, to musi on umieć dostrzegać różne możliwości rozwiązania danej sprawy (często na jej dalszy bieg wpływa dobór odpowiednich aktów prawnych i argumentacja).

Radca pracuje przede wszystkim z ludźmi, prowadzi rozmowy, odpowiada na pytania i udziela rad. Trudno więc sobie wyobrazić pracę w tym zawodzie bez zdolności do poprawnego wypowiadania swoich myśli, płynności w mówieniu i pisaniu oraz łatwości w nawiązywaniu kontaktów z ludźmi.

Podczas prowadzenia negocjacji między stronami konfliktu istotną cechą jest zdolność przekonywania innych do zmiany stanowiska oraz umiejętność postępowania z ludźmi. Ogromnie ważna jest również umiejętność panowania nad własnymi emocjami (radca musi sprawnie działać nawet w sytuacjach, gdy sprawa nie toczy się po jego myśli).

Radca powinien cechować się także dużą samodzielnością. Od jego zdolności do zaplanowania własnego działania i wykonania zadań zależy czy sprawa klienta będzie załatwiona w terminie.

Pracując w tym zawodzie należy być człowiekiem niezależnym, posiadającym własne zdanie, poglądy. Trzeba kierować się obowiązującym prawem i zasadami etyki i nie ulegać niekorzystnym wpływom innych osób.

Są jeszcze dwie ważne cechy, jakie musi mieć radca prawny. Pierwszą z nich jest cierpliwość. Trzeba być człowiekiem konsekwentnym w prowadzeniu interesów klienta, choć rozwiązanie sprawy może trwać nawet kilka lat. Drugą cechą jest umiejętność podejmowania trafnych decyzji. Jest to bardzo ważne, gdyż radca jest odpowiedzialny za skutki do jakich może doprowadzić jego działanie.

Prawo i dziedziny pokrewne

Można jeszcze wspomnieć o zainteresowaniach, które są niezbędne w tym zawodzie. Najważniejsze jest śledzenie wszystkich zmian w prawie, które mogą mieć wpływ na pracę radcy. Czytania gazet, książek i publikacji prawniczych nie można traktować tylko jako obowiązku, lecz trzeba autentycznie interesować się zachodzącymi przemianami. W pracy przydatne są również zainteresowania socjologią, psychologią, historią, ekonomią oraz biznesem. Radca zajmuje się bowiem różnymi sprawami, w których prowadzeniu pomaga wiedza z wielu dziedzin. Nowoczesny prawnik powinien także dobrze znać języki obce (szczególnie angielski) oraz obsługiwać komputer.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Mimo, że radca prawny pracuje czasami 12 godzin dziennie, jego praca uznawana jest za lekką. Nie wiąże się ona z dużym wysiłkiem fizycznym. Dlatego kandydat do zawodu nie musi spełniać szczególnych wymagań fizycznych i zdrowotnych. Oczywiście wysoka sprawność fizyczna, zdrowe serce, dobry wzrok i słuch są przydatne w tym zawodzie,

Jedynym bezwzględny przeciwwskazaniem są choroby psychiczne. Wykonywanie zawodu mogą utrudniać wady wymowy, słaby słuch, kalectwo. Wśród osób wykonujących ten zawód są jednak osoby niedosłyszące, niedowidzące, mające problemy z poruszaniem się, cierpiące na niedowład rąk lub dłoni. Radcą może być także osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy w tym zawodzie jest wyższe wykształcenie prawnicze. Kandydat powinien zdobyć tytuł magistra prawa. W Polsce jest trzynaście wyższych uczelni, na których istnieją Wydziały Prawa i Administracji (m.in. Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Katolicki Uniwersytet Lubelski).

Aby rozpocząć pracę trzeba jeszcze odbyć tzw. aplikację radcowską. Podczas trzech lat nauki aplikant radcowski dokładnie poznaje zagadnienia prawa, które będą mu potrzebne w przyszłej pracy. Pod okiem doświadczonych radców uczy się samodzielnego działania i rozwiązywania spraw. Następnie kandydat musi zdać egzamin radcowski przed komisją powoływaną przez Okręgową Izbę Radców Prawnych (właśnie ta instytucja zajmuje się prowadzeniem aplikacji). Po pozytywnym zdaniu egzaminu musi uzyskać wpis na listę radców prawnych i złożyć ślubowanie.

Dodatkowym wymogiem stawianym przez niektóre firmy (w szczególności zagraniczne) jest biegła znajomość języka obcego.

MOŻLIWOŚCI AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie radcy prawnego istnieją duże możliwości rozwoju kariery zawodowej. Nie jest to jednak awans rozumiany jako podejmowanie pracy na coraz wyższych stanowiskach. W zawodzie tym nie ma bowiem stanowisk wyższych i niższych. Kariera zawodowa może polegać na zasiadaniu we władzach Samorządu radcowskiego: w Krajowej Radzie Radców Prawnych, Okręgowej Radzie Radców Prawnych, Wyższej Komisji Rewizyjnej, Sądzie Dyscyplinarnym.

Niektóre osoby pracujące w tym zawodzie za największy awans uważają pracę w renomowanym przedsiębiorstwie lub firmie zagranicznej. Inni uwieńczenie kariery zawodowej widzą w otwarciu prywatnej kancelarii prawniczej.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Zawód radcy prawnego mogą wykonywać osoby, które wymagane kwalifikacje zdobyły w późniejszym wieku. Muszą one mieć jednak wyższe, magisterskie wykształcenie prawnicze. Warunkiem jest również zdanie egzaminu radcowskiego. Mogą do niego przystąpić osoby, które odbyły w przeszłości aplikację sędziowską, notarialną lub prokuratorską. Do egzaminu mogą przystąpić bezpośrednio lub po odbyciu rocznej, uzupełniającej aplikacji radcowskiej. Zdany egzamin uprawnia ich do wpisu na listę radców prawnych i rozpoczęcia pracy.

Prawo i dziedziny pokrewne

Pracę w zawodzie radcy prawnego, bez konieczności odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu, mogą podjąć: profesorowie i doktorzy nauk prawnych; adwokaci i osoby uprawnione do ubiegania się o wpis na listę adwokatów; osoby, które co najmniej przez trzy lata zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub notariusza. Decyzję o wpisie na listę radców podejmuje uchwałą Rada Okręgowa Izby Radców Prawnych.

ZAWODY POKREWNE

adwokat
notariusz
prokurator
sędzia
prawnik (teoretyk)
doradca podatkowy

LITERATURA

Zielińska M., Radca myli się tylko raz, *Prawo i Życie*, 1995, nr 51/52, s.55.
Kasperek M., Jak radca z adwokatem: obsługa prawna w Polsce, *Prawo i Życie*, 1995, nr 35, s.6.
Sandurska R., Projekt nowego prawa o adwokaturze i radcach prawnych a prawo Wspólnoty Europejskiej, *Państwo i Prawo*, 1995, nr 2, s.42-52.
Kalwas A., Koniec prawniczych omnibusów (Projekt ustawy dotyczącej integracji zawodów radcy prawnego i adwokata), *Prawo i Życie*, 1994, nr 38, s.10.
Wielińska E., Adwokat mniej zespołowy. – Radca nie tylko na etacie. Zawody Prawnicze, *Prawo i Życie*, 1993, nr 27 s.1,9, nr 31 s.1, 8-9.
J. Żuławski, Radca czy doradca?, Krajowa Izba Radców Prawnych, *Prawo i Życie*, 1992, nr 9, s.4.
Kwiatkowska-Fałęcka E., Aplikacja adwokacka i aplikacja radcowska, a może wspólne?, *Radca Prawny*, 1993, nr 1/4.
Tekst zasad etyki radcy prawnego (ogłoszony w : *Radca Prawny*, 1996, nr 2/23).

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Radca prawny** - (2420104), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 134 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	12
Kujawsko-pomorskie	7
Lubelskie	13
Lubuskie	6
Łódzkie	5
Małopolskie	10
Mazowieckie	21
Opolskie	6
Podkarpackie	7

Podlaskie	3
Pomorskie	12
Śląskie	19
Świętokrzyskie	3
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	4
Zachodniopomorskie	4

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Radca prawny** wynosiła 16. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	4
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	4
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	1

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy wynosiło 4987,08. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	4625,26
Kujawsko-pomorskie	4778,59
Lubelskie	4137,99
Lubuskie	4198,36
Łódzkie	3591,26
Małopolskie	4574,52
Mazowieckie	5924,36
Opolskie	4171,54
Podkarpackie	5311,36

Podlaskie	5224,46
Pomorskie	5268,21
Śląskie	4586,41
Świętokrzyskie	5766,76
Warmińsko-mazurskie	4589,07
Wielkopolskie	4724,59
Zachodniopomorskie	4585,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy, wynosiła 25690. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1819
Kujawsko-pomorskie	1348
Lubelskie	865
Lubuskie	481
Łódzkie	660
Małopolskie	2276
Mazowieckie	5534
Opolskie	393
Podkarpackie	1253

Podlaskie	563
Pomorskie	2901
Śląskie	2588
Świętokrzyskie	383
Warmińsko-mazurskie	1454
Wielkopolskie	2028
Zachodniopomorskie	1144

Prawo i dziedziny pokrewne

Prawo i dziedziny pokrewne

SĘDZIA

kod: 2420105

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE.

Sędzia, zaliczany do grona prawników, zajmuje się wymierzaniem sprawiedliwości, czyli ferowaniem wyroków. Po zaznajomieniu się z aktami sprawy, która wpłynęła do sądu, po wysłuchaniu zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonych, po zapoznaniu się z dowodami oraz wynikami ekspertyz musi podjąć właściwą decyzję w oparciu o przepisy prawa: uznając winę oskarżonego o popełnienie przestępstwa wymierzyć mu sprawiedliwą karę lub uwolnić go od zarzutów, gdy uzna, że brakuje dostatecznych dowodów winy.

Sędziowie w swoich decyzjach są niezawisli i podlegają wyłącznie ustawom. Od wydanych przez nich wyroków strony mogą odwołać się do sądu wyższej instancji.

Ponieważ rodzaj wnoszonych spraw jest bardzo różnorodny, dlatego sądy podzielone są na wydziały, w których, odpowiednio, rozpoznawane są sprawy z zakresu: prawa karnego, prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Od tego, w którym sądzie i wydziale sędzia pracuje, zależą czynności, jakie wykonuje przy prowadzeniu spraw. Na przykład przy oskarżeniu o popełnienie najcięższych przestępstw (zabójstw, napadów z bronią w rękę), sędzia sądu wojewódzkiego wysłuchuje prokuratora (czasami oskarżycieli posiłkowych), obrońców (prywatnych lub z urzędu), świadków, ewentualnie ofiar i oskarżonych. Aby uznać czyjąś winę lub niewinność, musi także zapoznać się z dowodami oraz prawidłowością postępowania organów ścigania (policji, prokuratury, UOP). Niekiedy niezbędne jest także poznanie opinii biegłego - eksperta w danej dziedzinie, który potrafi ocenić bardziej skomplikowane, niezrozumiałe dla niewtajemniczonych zagadnienia.

Biorąc pod uwagę zeznania, akt oskarżenia, opinie biegłych i punkt widzenia obrony sędziowie muszą wydać sprawiedliwy wyrok. Taki, który opierając się na obowiązującym prawie będzie również uwzględniał indywidualne cechy każdego przypadku.

Sędziowie sądów rejonowych wykonują podobne czynności, tyle że rozpatrują lżejsze sprawy z rejonu, który podlega właściwości danego sądu. Dodatkowo sędziowie sądów rejonowych, głównie z wydziałów karnych, podejmują decyzję o zatrzymaniu osób podejrzanych o popełnienie czynów karalnych w areszcie tymczasowym na okres dłuższy niż 48 godzin.

Ponadto część sędziów (z wydziałów rodzinnych i opiekuńczych) ma za zadanie ocenić, czy słusznie umieszczono jakąś osobę w szpitalu psychiatrycznym wbrew jej woli. W takim wypadku sędzia udaje się do szpitala i na miejscu zapoznaje się z opinią lekarzy i dokumentacją.

Poza wypowiedziami ustnymi w czasie czynności procesowych czy ogłaszania wyroku na sali sądowej sędziowie muszą jeszcze wypowiadać się pisemnie, tzn. pisać uzasadnienia swoich orzeczeń lub decyzji np. o odroczeniu sprawy.

Występując na sali sądowej sędzia zakłada tożę, która jest jego strojem urzędowym, a także symbolem powagi sądu. Musi zatem dbać o to, aby stający przed sądem tej powagi nie naruszali.

Do obowiązków sędziego należy także informowanie uczestników postępowania o ich prawach i obowiązkach. Musi także czuwać nad prawidłowym obiegiem dokumentacji oraz należytych i terminowym wykonaniem zarządzeń.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Sędzia pracuje głównie w budynku sądu. Przede wszystkim na sali rozpraw, gdzie odbywają się sesje. Drugim miejscem jego pracy jest pokój sędziów, gdzie między innymi czyta akta spraw i opracowuje uzasadnienia orzeczeń.

Część sędziów - m.in. z sądów rodzinnych - musi niekiedy opuszczać budynki sądów i udawać się np. do szpitali psychiatrycznych czy domów dziecka.

Prawo i dziedziny pokrewne

Poważną uciążliwością pomieszczeń sądowych jest słabe oświetlenie, powodujące konieczność stałego korzystania ze sztucznych źródeł światła.

warunki społeczne

Sędziowie pracują zarówno indywidualnie, jak i grupowo, w trzy- i pięcioosobowych składach sędziowskich. Wymagana jest od nich umiejętność samodzielnego podejmowania odpowiedzialnych decyzji. Łatwość porozumiewania się z innymi jest również niezbędną cechą, gdyż sędziowie na co dzień stykają się z wieloma ludźmi i ich poważnymi problemami. Takie sytuacje muszą rodzić konflikty, a i wydawane przez sąd wyroki, decydujące o czyichś dalszych losach, nie zawsze spotykają się ze zrozumieniem.

warunki organizacyjne

Sędziowie nie mają stałych godzin pracy. Terminy rozpraw wyznaczają przewodniczący wydziałów, a czas pozostałych prac organizują sobie samodzielnie. Zajęcia te na ogół przypadają w dzień, wyjątek stanowią sędziowie, decydujący o zastosowaniu wobec podejrzanych tymczasowego aresztu.

Podejmowane przez sędziów decyzje są niezależne i samodzielne. Uchylić lub zmienić je może sąd wyższej instancji w wyniku zażalenia lub apelacji którejsz ze stron lub prokuratury. Praca sędziego jest administracyjnie nadzorowana przez prezesa sądu, który jednak nie może np. ingerować w treść wydawanych wyroków, natomiast ściślejszą kontrolą objęta jest praca asesorów i aplikantów sądowych.

Pewne czynności w tym zawodzie trzeba wykonywać trzymając się ściśle ustalonej procedury i słownictwa. Natomiast rzetelne podejście do prowadzonych spraw, ze względu na ich wielość i różnorodność, nakazuje odrębne ich traktowanie i wydawanie wyroków stosownych do okoliczności każdego przypadku.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE.

Na sali sądowej sędziowie na co dzień stykają się z ludźmi, o losach których decydują, wydając wyrok. Dlatego warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy oraz jej sprawiedliwego rozstrzygnięcia jest umiejętność nawiązywania kontaktu i właściwego postępowania z ludźmi. Przydatna jest także umiejętność wczucia się w sytuację i problemy innej osoby. Z tym, że zrozumienie innych nie oznacza akceptacji każdego ich zachowania czy czynu.

Na sali sądowej niejednokrotnie dochodzi do dramatycznych sytuacji, nad którymi sędzia musi umieć zapanować, podejmując szybkie i właściwe decyzje. Nie może także dawać wyrazu własnemu zdenerwowaniu, irytacji czy znudzeniu. Musi być zatem odporny emocjonalnie i umieć panować nad sobą.

Analizując całą sytuację musi bardzo wytrwale, cierpliwie i drobiazgowo badać każdy szczegół, aby czegoś nie pominąć, wyrządzając tym samym krzywdę którejsz ze stron.

Sędzia nie może ulegać naciskom zewnętrznym, ale kierując się wymogami prawa i opierając na dostarczonych dowodach jest zobowiązany wydać sprawiedliwy wyrok, zgodnie z własną wiedzą i poczuciem uczciwości.

Na tym właśnie polega jego społeczno-moralna odpowiedzialność zawodowa.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Większość czynności sędziego wykonywana jest w pozycji siedzącej, dlatego jego pracę zalicza się do lekkich.

Nie ma specjalnych wymagań jeżeli chodzi o budowę ciała, ale są pewne ograniczenia dla osób niepełnosprawnych, np. z dysfunkcją kończyn górnych. Również wzrok i słuch odgrywają znaczącą rolę, gdyż trzeba czytać akta, oglądać dowody rzeczowe w sprawie itd. Toteż wada wzroku nie dająca się skorygować za pomocą okularów wyklucza możliwość pracy w tym zawodzie.

Sędziowie najczęściej używają głosu, dlatego jego narządy narażone są na schorzenia. Podobnie jak układ nerwowy, ze względu na stałe napięcie emocjonalne towarzyszące pracy.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE.

Prawo i dziedziny pokrewne

Waga zawodu sędziego powoduje, że kandydat do pracy, zanim przywdzieje czarną togę i zasiądzie za stołem sędziowskim, musi spełnić wiele wymagań.

Pierwszym jest ukończenie studiów uniwersyteckich na wydziale prawa i administracji oraz uzyskanie tytułu magistra prawa.

Sporym osiągnięciem jest samo dostanie się na te studia, gdyż na egzaminach trzeba pokonać siedmiu innych kandydatów (to przykład z egzaminów 1996 roku na Uniwersytet Warszawski).

Następnie trzeba pomyślnie zdać egzamin na aplikację sędziowską, aby po dwóch latach zakończyć ją zdany egzaminem sędziowskim. Dostanie się na taką aplikację, która jest formą praktycznej nauki zawodu, znowu wymaga nie lada wysiłku. Kolejny przykład ze stolicy: o 60 miejsc starało się w 1995 roku ok. 500 kandydatów. W innych okręgach bywa ich jeszcze więcej.

To jeszcze nie wszystko. Po zakończeniu aplikacji trzeba w praktyce nauczyć się stosować wyuczone przepisy prawa, tym razem na stanowisku asesora. Najdalej po dwóch latach powinno się otrzymać nominację sędziowską. W przeciwnym wypadku - pora pomyśleć o zmianie zawodu.

Jest jeszcze kilka warunków otrzymania nominacji sędziowskiej, której dokonuje osobiście prezydent RP: trzeba mieć ukończone 26 lat, posiadać obywatelstwo polskie i korzystać z pełni praw cywilnych i obywatelskich. Trzeba też być nieskazitelnego charakteru.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie sędziego istnieją duże możliwości awansu, który dla asesora zaczyna się nominacją sędziowską. Pierwszym szczeblem kariery zawodowej jest stanowisko sędziego sądu rejonowego. W ramach sądu rejonowego można także pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, wiceprezesa lub prezesa sądu. Kolejnym etapem jest stanowisko sędziego sądu wojewódzkiego, a następnym - sędziego sądu apelacyjnego. W obu tych sądach możliwe jest pełnienie takich samych funkcji, jak w sądzie rejonowym. Szczytem kariery zawodowej jest praca w Sądzie Najwyższym lub Ministerstwie Sprawiedliwości.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Pracę w zawodzie sędziego może podjąć osoba, która ukończyła 26 lat - decyduje o tym przepis prawa o ustroju sądów powszechnych, natomiast górną granicę stanowi wiek emerytalny. Pomiędzy tymi granicami możliwe jest podjęcie pracy przez tych, którzy w późniejszym wieku ukończyli studia, odbyli dwuletnią aplikację, zdali egzamin sędziowski lub prokuratorowski i pracowali jako asesory. Nie ma też przeszkód, aby powrócić do zawodu po dłuższej przerwie.

ZAWODY POKREWNE:

prokurator
adwokat
radca prawny
notariusz
komornik sądowy
kurator

LITERATURA

Państwo i Prawo (miesięcznik).

Prawo i Życie (tygodnik).

Czczot Z., Tomaszewski T., *Kryminalistyka ogólna*, Wydawnictwo Comer 1996.

Prawo o ustroju sądów powszechnych, Wydawnictwo Grand Gamma 1995, ponadto biografie sędziów i pitawale sądowe.

Prawo i dziedziny pokrewne

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚĆ ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Sędzia** - (2420105), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 14 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	3
Lubelskie	2
Lubuskie	0
Łódzkie	3
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	1
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Sędzia** wynosiła 0. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy wynosiło 4987,08. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	4625,26
Kujawsko-pomorskie	4778,59
Lubelskie	4137,99
Lubuskie	4198,36
Łódzkie	3591,26
Małopolskie	4574,52
Mazowieckie	5924,36
Opolskie	4171,54
Podkarpackie	5311,36

Podlaskie	5224,46
Pomorskie	5268,21
Śląskie	4586,41
Świętokrzyskie	5766,76
Warmińsko-mazurskie	4589,07
Wielkopolskie	4724,59
Zachodniopomorskie	4585,53

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy praktycy, wynosiła 25690. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1819
Kujawsko-pomorskie	1348
Lubelskie	865
Lubuskie	481
Łódzkie	660
Małopolskie	2276
Mazowieckie	5534
Opolskie	393
Podkarpackie	1253

Podlaskie	563
Pomorskie	2901
Śląskie	2588
Świętokrzyskie	383
Warmińsko-mazurskie	1454
Wielkopolskie	2028
Zachodniopomorskie	1144

Prawo i dziedziny pokrewne

Prawo i dziedziny pokrewne

KURATOR ZAWODOWY

kod: 3460101

inne nazwy zawodu:

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

Celem pracy kuratora zawodowego jest szeroka pomoc doradcza i socjalna oraz wsparcie i opieka, świadczona osobom powierzonym jego pieczy w wyniku orzeczenia sądowego. Są to osoby dorosłe i nieletnie popełniające przestępstwa oraz dzieci i ich rodzice bądź opiekunowie z niewłaściwie funkcjonujących rodzin. Praca kuratora polega głównie na korygowaniu środowiska i kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań podopiecznych.

Celem jego pracy jest więc resocjalizacja, wychowanie i działania profilaktyczne w ramach zadań powierzonych przez sąd. Podstawowym zadaniem kuratora jest wykonywanie wobec tych osób dozorów i nadzorów. Sąd rodzinny orzeka nadzory nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej bądź samymi nieletnimi. Dozory wobec przestępców dorosłych orzeka sąd karny. Nadzory wykonuje kurator zawodowy rodzinny, a dozory – kurator zawodowy dla dorosłych.

Sprawowanie dozorów czy nadzorów wymaga od kuratora różnorodnych działań. Kurator nawiązuje i utrzymuje osobiste, indywidualne kontakty z podopiecznymi. Zdobywa ich zaufanie. Często pracuje w terenie. Wizytuje podopiecznych w ich domach. Obserwuje i kontroluje ich życie. Stara się zdobyć informacje pozwalające określić potrzeby i problemy, jakie mają oni i ich rodziny. Rozmawia z domownikami, czasem z sąsiadami. Zdobywa informacje także z innych źródeł jak, np. miejsca pracy i nauki, dalszej rodzinie, policji, dostępnych dokumentów itp.

Najważniejsze jednak, że na podstawie wiedzy jaką zdobywa o podopiecznych, stara się opracować metody rozwiązania problemów, z jakimi podopieczni się borykają. Uwzględnia przy tym realne możliwości pomocy, jakie niesie ich najbliższe otoczenie i środowisko lokalne. Wymaga to często osobistych interwencji kuratora w różnych urzędach i instytucjach, kontaktów i współpracy z pracownikami socjalnymi, pracodawcami, służbą zdrowia, stowarzyszeniami udzielającymi pomocy itp. Problemy, którym trzeba zaradzić dotyczą różnych sfer życia. Czasem jest to konieczność zorganizowania dachu nad głową, wyżywienia i odzieży. Są problemy związane z uzależnieniem od alkoholu lub innych odurzających środków, choroby lub kalectwo. Mogą być kłopoty w nauce lub ze znalezieniem pracy, brak u podopiecznych wiary we własne siły i możliwości, nieporozumienia małżeńskie itp.

Kurator zawodowy odpowiedzialny jest za przebieg wszystkich dozorów lub nadzorów na swoim terenie działania, lecz prowadzi je wspólnie z kuratorami społecznymi (są to osoby o różnych zawodach, które chcą pomagać podopiecznym, sprawując dozory lub nadzory w swoim wolnym czasie). Zadaniem kuratora zawodowego jest organizowanie i kontrolowanie ich pracy. Innym zadaniem jest przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie sądu i świadczenie pomocy osobom zwalnianym z zakładów karnych, zakładów wychowawczych i poprawczych.

Kurator zawodowy działa na terenie sądu w dniach swoich dyżurów. Rozmawia z różnymi osobami zgłaszającymi się w najrozmaitszych sprawach (np. podopieczni, członkowie ich rodzin, kuratorzy społeczni, osoby zwolnione z więzienia, a nie będące pod dozorem). Analizuje, ocenia i konsultuje sprawozdania kuratorów społecznych z przebiegu dozorów lub nadzorów, jakie wykonują. Sporządza wnioski w sprawach wymagających decyzji sędziego np. o uchylenie dozoru, umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczej, zarządzenie wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności. Bierze udział w posiedzeniach sądu. Pisze sprawozdania z wywiadów środowiskowych i pracy w terenie. Załatwia bieżącą korespondencję.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Praca kuratora zawodowego odbywa się w różnych miejscach: w budynkach (gmachy sądu, biura, mieszkania prywatne, komisariaty policji, szkoły, internaty itp.), na wolnym powietrzu, w środkach

Prawo i dziedziny pokrewne

komunikacji miejskiej i lokalnej komunikacji kolejowej i autobusowej. Głównie jednak są to mieszkania prywatne i najczęściej ze środowisk skrajnie biednych i zaniedbanych, np. meliny. Dotarcie do miejsc zamieszkania jest nieraz utrudnione: domy usytuowane daleko od środków komunikacji, mieszkania na wysokich piętrach w budynkach bez windy, klatki schodowe i korytarze bez oświetlenia i czasem zanieczyszczone. Kurator może trafić na awanturę lub ludzi pijanych, jest narażony na znieważenie lub napaść. Drugim podstawowym miejscem pracy jest gmach sądu. Czasem jest to funkcjonalnie urządzony pokój z telefonem i dogodnymi warunkami do swobodnej rozmowy z interesantami (jest to w pracy kuratora ważne), czasem jest bardzo ciasno, a rozmowy przeprowadza kurator na korytarzach sądowych. Środowisko materialne pracy kuratora zawodowego stwarza więc liczne uciążliwości. Należy jeszcze dodać, że praca wymaga nieraz pilnej interwencji w terenie, niezależnie od tego czy jest upał, mróz lub ślota.

warunki społeczne

Praca kuratora zawodowego ma charakter indywidualny i samodzielny. Sam organizuje swoją pracę i wybiera metody oddziaływania na podopiecznych. Nie ma ustalonej formuły czy recepty doprowadzającej do celu. Dużo zależy od jego przedsięwzięcia, inicjatywy, pomysłowości, jego osobistych zalet i charakteru. Każdy z podopiecznych jest indywidualnym, niepowtarzalnym przypadkiem z inną biografią i problemami. W czasie pracy jego kontakty z ludźmi są jednak bardzo intensywne. Praca kuratora związana jest ze spotkaniami, rozmowami, obserwacją i oceną ludzi w różnych sytuacjach, przekonywaniem ich do różnych spraw, poznawaniem przeszłości i stawianiem prognoz, co do możliwości zmian ich życia. Kurator pracuje z osobami w różnym wieku, z różnych środowisk, o różnym poziomie intelektualnym i o różnych zawodach. Dotyczy to zarówno podopiecznych jak i osób, z którymi współpracuje dla ich dobra. Podopieczni nie zawsze są skłonni do współpracy i nie zawsze pomoc, jaką oferuje im kurator spotyka się ze zrozumieniem z ich strony. Bywają agresywni i napastliwi. Praca może powodować konflikty, gdy kurator broni racji podopiecznego, wbrew czyimś interesom. Praca kuratora, mimo uciążliwości, przynosi też wiele satysfakcji, gdy przynosi zamierzone efekty.

warunki organizacyjne

Kuratora zawodowego obowiązuje 42-godzinny tydzień pracy. Dwa stałe dni w tygodniu dyżuruje w sądzie, pozostałe przeznacza na pracę w terenie, którą sam planuje i układa jej harmonogram. Nierzadko jednak pracuje wieczorem, a także w niedziele i święta. Przemieszcza się z miejsca na miejsce pokonując znaczne odległości. Kurator ma pełną swobodę decydowania o tym, co i jak robi. Jego praca kontrolowana jest okresowo, najczęściej od strony formalnych wymogów (czy dozór lub nadzór został objęty, czy wpływają okresowe sprawozdania z ich przebiegu, czy egzekwuje on obowiązki nałożone przez sąd na podopiecznego itp.). Bezpośrednim zwierzchnikiem kuratora jest sędzia, lecz na ogół współpraca układa się na zasadach partnerskich. Praca jest odpowiedzialna, kurator bowiem wkracza w życie innych ludzi i stara się ich zmienić. Jego obserwacje i wnioski mogą stanowić podstawę do wydania przez sąd orzeczenia np. o pozbawieniu rodziców władzy rodzicielskiej lub o zarządzeniu wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Praca kuratora zawodowego polega głównie na osobistych, indywidualnych kontaktach z podopiecznymi w relacji człowiek-człowiek i na budowaniu więzi emocjonalnej. Dlatego kurator powinien łatwo nawiązywać kontakty z ludźmi i umieć zdobywać ich zaufanie. Musi rozumieć uczucia i potrzeby innych, a także być życzliwym. Kurator poznaje podopiecznych, ich rodziny i ich problemy, by pomagać im w przezwyciężaniu trudności stojących na drodze do akceptowanego społecznie życia. Dlatego kurator powinien umieć obserwować i bezstronnie oceniać, a z zaobserwowanych faktów wyciągać właściwe wnioski. Często na ten sam temat otrzymuje bardzo różne i sprzeczne informacje. Powinien umieć współdziałać z innymi ludźmi na rzecz zamierzonego celu, być komunikatywny w mowie i piśmie, a także umieć przekonać innych do swoich racji. Kurator

Prawo i dziedziny pokrewne

zawodowy powinien się interesować życiem społecznym oraz aktywnie w nim uczestniczyć, np. włączając się do wszelkich stowarzyszeń udzielających pomocy.

Swoje opinie i wnioski powinien formułować bardzo ostrożnie i odpowiedzialnie, ponieważ mogą one wpłynąć na decyzję sądu co do tak ważnych spraw jak rodzina czy wolność człowieka. Jest to więc bardzo odpowiedzialna praca, którą wykonywać może jedynie osoba lubiąca pracę z ludźmi, posiadająca rzetelną wiedzę z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej i – co najważniejsze – która nie traktuje nikogo jako kogoś gorszego czy z góry skazanego na niepowodzenie i odrzucenie.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę kuratora zawodowego zalicza się do prac lekkich, choć bywa uciążliwa. Najważniejsza jest ogólna sprawność fizyczna, a więc sprawność układu kostno-stawowego i mięśniowego, a także nie upośledzony wzrok, słuch i mowa. Osoby niepełnosprawne, zarówno fizycznie jak i psychicznie, pracy tej wykonywać nie mogą.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Do podjęcia pracy w zawodzie kuratora, niezbędne jest w zasadzie wyższe wykształcenie z dziedziny pedagogiki, psychologii lub socjologii. Dopuszcza się jeszcze podjęcie pracy z innym wyższym wykształceniem, a nawet średnim, ale dotyczy to raczej osób już od dawna pracujących. Czasem zatrudnia się osoby studiujące na ostatnich latach lub po uzyskaniu absolutorium.

Zawód kuratora zdobywa się podczas pracy, w ciągu rocznego stażu, pod kierunkiem doświadczonego kuratora patrona.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie kuratora nie ma możliwości awansu w znaczeniu coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej. Jedynym awansem może być stanowisko kuratora wojewódzkiego - koordynatora wszystkich kuratorów w okręgu danego sądu wojewódzkiego. Jako awans można też traktować uzyskanie stopnia starszego kuratora lub kuratora specjalisty, co w aktualnej praktyce nie znaczy wiele.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Przepisy nie określają górnej granicy wieku do podjęcia pracy w zawodzie. Nie przyjmuje się jednak osób starszych, chyba że mają duże doświadczenie w pracy zbliżonej do pracy kuratora. Wszystkich obowiązuje roczny staż, który może – mimo spełniania przez kandydatów formalnych wymogów – wykazać ich nieprzydatność do zawodu.

ZAWODY POKREWNE

pracownik socjalny
pedagog szkolny
wychowawca w placówkach pozaszkolnych
specjalista pracy socjalnej
psycholog
pracownik opieki społecznej

LITERATURA

Prawo i dziedziny pokrewne

Stępiak P. *Funkcjonowanie kurateli sądowej. Teoria a rzeczywistość*, Wydawnictwo Naukowe UAM 1992

Bałandynowicz A. *Probacja – wychowanie do wolności*, Primum 1996

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACA

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Kurator zawodowy** - (3460101), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 45 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	1
Lubelskie	8
Lubuskie	1
Łódzkie	3
Małopolskie	2
Mazowieckie	6
Opolskie	2
Podkarpackie	1

Podlaskie	1
Pomorskie	4
Śląskie	7
Świętokrzyskie	2
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Kurator zawodowy** wynosiła 1. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	0
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	0
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	1
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy socjalni wynosiło 2098,93. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1952,01
Kujawsko-pomorskie	1938,01
Lubelskie	2351,11
Lubuskie	2044,65
Łódzkie	1821,6
Małopolskie	2080,87
Mazowieckie	2583,62
Opolskie	1958,59
Podkarpackie	1920,49

Podlaskie	2171,51
Pomorskie	2195,72
Śląskie	2023,83
Świętokrzyskie	1845,7
Warmińsko-mazurskie	1959,92
Wielkopolskie	2111,67
Zachodniopomorskie	2119,24

Według danych GUS za 2002 liczbę osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Pracownicy socjalni, wynosiła 19488. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1925
Kujawsko-pomorskie	1517
Lubelskie	372
Lubuskie	544
Łódzkie	1627
Małopolskie	1156
Mazowieckie	3137
Opolskie	666
Podkarpackie	882

Podlaskie	326
Pomorskie	1539
Śląskie	2044
Świętokrzyskie	967
Warmińsko-mazurskie	984
Wielkopolskie	1178
Zachodniopomorskie	624

Prawo i dziedziny pokrewne

KOMORNIK SĄDOWY

kod: 242902

inne nazwy zawodu :

ZADANIA I CZYNNOŚCI ZAWODOWE

Głównym celem pracy komornika sądowego jest jak najszybsze i zgodne z przepisami prawa ściąganie od dłużnika należności określonych podlegającym wykonaniu wyrokiem sądowym (lub z innego tytułu) na rzecz wierzyciela, którym mogą być osoby fizyczne oraz prawne.

Komornik rozpoczyna postępowanie egzekucyjne na podstawie wyroków sądowych, nakazów sądowych lub aktów notarialnych. Przyjmuje w kancelarii interesantów - klientów, którzy zgłaszają się do niego z orzeczeniami sądowymi podlegającymi wykonaniu w drodze egzekucji - ściągnięcia, np.: oddania lokalu, przedmiotów, opróżnienia lokalu, wydania nieruchomości, usunięcia nieprawnie wybudowanego budynku na gruncie wierzyciela, niepłacone alimenty itp. Jest to dla wierzycieli droga realizowania przysługujących im praw, jeśli dłużnicy nie chcą lub z jakichś powodów nie przestrzegają postanowień sądu lub zapisu aktu notarialnego. Komornik zapoznaje się z całością sprawy klienta, wysłuchuje go, zadaje pytania, zapoznaje się z dokumentami (np. orzeczeniem sądu). Zakłada akta sprawy i w zależności od jej rodzaju ustala drogę postępowania egzekucyjnego. Sposób ściągnięcia długu najczęściej określa wierzyciel (często radca prawny, adwokat firmy).

Jeśli dłużnik jest znany przystępuje od razu do postępowania egzekucyjnego, jeśli nie jest znany, bądź informacje są niepełne, musi go odszukać.

We wszystkich sprawach ściągania należności na rzecz Skarbu Państwa i innych (np. alimentacyjnych), najprostszym sposobem jest zajęcie wynagrodzenia, kont bankowych dłużnika. W każdym momencie danej sprawy zapłacenie przez dłużnika długu, oddanie mieszkania, zwrócenie innych należności powoduje zamknięcie sprawy i wycofanie się komornika z postępowania egzekucyjnego.

W sprawach nie uregulowanych należności alimentacyjnych komornik sądowy ściąga je przez dostępne prawem sposoby. Jeżeli dłużnik ma stałą pracę i związane z nią wynagrodzenie zawiadamia pisemnie zakład pracy dłużnika, Zakład Ubezpieczeń Społecznych o zajęciu wynagrodzenia lub renty na pokrycie alimentów i kosztów egzekucji. Gdy dłużnik nie ma stałej pracy komornik sądowy stara się ustalić polubowną drogę oddawania należności. Rozmawia z wierzycielem, osobno z dłużnikiem i jeśli wierzyciel godzi się, np. na odroczenie spłaty, spłaty w mniejszych, ale częstszych ratach czy inne propozycje zapisuje treść ugody (terminy spłaty, kwotę) i ściąga dług zgodnie z życzeniem wierzyciela. Często przyjmuje w kancelarii od dłużnika wpłaty i przekazuje je wierzycielowi.

W sprawach cywilnych czynności egzekucyjne komornika sądowego mogą dotyczyć:

- zajęcia lub sprzedaży ruchomości lub nieruchomości: wykonania eksmisji z lokalu, pomieszczenia, gruntu lub z przedsiębiorstwa,
- wykonania orzeczenia sądowego o odebraniu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką (są to sprawy szczególnie trudne).

Jeśli w określonym terminie nie nastąpi oddanie długu, określonego wyrokiem sądu lub zgodnie z ustaleniami sądu polubownego, to komornik zawiadamia sąd, wierzycieli o wszczęciu egzekucji. Ustala dokładnie stan majątkowy dłużnika. Przystępuje do oszacowania wartości majątku ruchomego lub nieruchomego, samodzielnie lub z pomocą biegłego.

W wypadku zajęcia majątku ruchomego, wraz z wierzycielem udaje się do dłużnika, doręcza mu nakaz egzekucyjny, wzywa dłużnika do spłacenia długu i jeśli nie ureguluje on długu - komornik sądowy przystępuje do egzekucji. Może również wziąć w depozyt sądowy, - jeśli to możliwe, przedmioty stanowiące wartość zbywalną.

Po zajęciu majątku ruchomego komornik, dokonuje sprzedaży zajętego majątku na drodze licytacji. Licytację nieruchomości przeprowadza zawsze pod nadzorem sądowym. Wyznacza miejsce i termin licytacji, podaje rodzaj majątku podlegającego sprzedaży oraz czas i miejsce oglądania przez ewentualnych nabywców tego majątku. W określonym terminie przeprowadza licytację ustną, wystawiając kolejno na sprzedaż poszczególne ruchomości i sprzedaje je nabywcy płacącemu najwyższą cenę. Uzyskaną kwotę ze sprzedaży majątku oddaje wierzycielowi lub grupie wierzycieli. Zawiadamia pisemnie Sąd o zakończeniu egzekucji.

Prawo i dziedziny pokrewne

Komornik przyjmuje w depozyt, jako zabezpieczenie na rzecz wierzyciela, na poczet zasądzonego wyroku, kosztów egzekucyjnych i innych: akcje, udziały, czek, weksle, wkłady oszczędnościowe, papiery wartościowe, dokumenty, kosztowności, przelewy i inne. Wydaje depozyt po sprawdzeniu tożsamości odbiorcy i odebraniu pokwitowania na piśmie.

Z każdej czynności komornik sporządza protokoły, każdą czynność zapisuje w rejestrze akt danej sprawy. Prowadzi księgowość związaną z księgowaniem wszystkich operacji finansowych łączących się z daną sprawą oraz pełną księgowość swojej kancelarii i zatrudnianych w niej pracowników (wydatki osobowe i rzeczowe). Ponadto składa roczne i półroczne sprawozdania z czynności komorniczych (np. ile przyjął wniosków, jak załatwił sprawy itp.) do Ministra Sprawiedliwości poprzez właściwy dla rejonu Sąd, lub tylko dla sądu, np. sprawozdania finansowe.

W pracy komornik sądowy wykorzystuje urządzenia biurowe, wprowadzając dane obsługuje komputer.

ŚRODOWISKO PRACY

materialne środowisko pracy

Głównym miejscem pracy komornika sądowego jest jego kancelaria komornicza. W niej przyjmuje interesantów, rozmawia z nimi, czasem negocjuje między stronami, przyjmuje wpłaty na poczet długów, rozpoczętych spraw, zakłada akta sprawy, pisze szczegółowe protokoły i rejestruje swoje czynności, dokonuje obliczeń należności sądowych, kosztów egzekucji i innych, przydziela pracę zatrudnionym pracownikom. Często jednak pracuje w terenie; w sprawach klientów udaje się do dłużników; zbierając informacje udaje się do urzędów samorządowych. Zajmuje ruchomości i nieruchomości dłużników na poczet długów, np. udaje się z wierzycielem na stację benzynową do dłużnika w celu zajęcia paliwa na poczet długu wierzyciela.

W zawodzie tym istnieje zwiększone ryzyko wypadków i narażania zdrowia bądź życia.

warunki społeczne

Praca komornika sądowego ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie wyboru sposobów wykonywania zadań i czynności komorniczych. Organizuje on samodzielnie swoje działania, ale zawsze muszą być one zgodne z przepisami prawa i z przepisami finansowymi. W jego pracy kontakty z ludźmi są bardzo intensywne i niezbędne.

Komornik egzekwuje w imieniu swoich klientów zasądzone im przez sąd należności, których sami nie są w stanie odebrać. Czasem negocjuje między stronami (wierzycielem a dłużnikiem), przekonując dłużnika o przyjęciu przez niego warunków określonych przez wierzyciela. Organizuje licytację zajętego majątku ruchomego lub nieruchomego i sprzedaje majątek dłużnika celem zaspokojenia roszczeń wierzycieli. Zbiera informacje o dłużniku, jego majątku, miejscu zamieszkania, pracy - od wierzyciela, w urzędach samorządowych, badając księgi wieczyste. Czasem współpracuje z innymi komornikami, jeśli dłużnik przeniesie się w rejon działania innego komornika sądowego - może mu przekazać jego sprawę, z biegłymi szacującymi majątek dłużnika; stale współpracuje z zatrudnionymi pracownikami: wydaje polecenia, kontroluje ich pracę.

Kontakty z ludźmi - bezpośrednio lub pisemne niosą za sobą wysokie ryzyko konfliktów z nimi. Z jednej strony bowiem wierzyciel spodziewa się pomocy komornika w jak najszybszym zwrocie długów, z drugiej strony dłużnik nie zawsze jest w stanie te długi spłacać. Ze względu na trudność niektórych spraw, np. konieczności doprowadzenia do usunięcia nieprawnie postawionego budynku na nie swoim gruncie, a zwłaszcza w sprawach rodzinnych (np. odbioru dziecka rodzicowi pozbawionemu sądownie władzy rodzicielskiej) - jego praca nie zawsze wzbudza zaufanie i akceptację społeczną. Z tego też powodu jest źródłem stresu, może wywoływać różne choroby: nerwice, choroby serca i układu krążenia.

warunki organizacyjne

Prawo i dziedziny pokrewne

Komornik sądowy pracuje od 6 do 9 godzin dziennie. Godziny jego pracy są stałe, tylko w dzień. Wyjątkowo może zdarzyć się potrzeba wykonania czynności egzekucyjnych w nocy, lub w wolne dni od pracy. Musi mieć wtedy zgodę Prezesa Sądu Rejonowego, przy którym komornik działa.

Pełni on funkcję kierownika i pracodawcy w stosunku do zatrudnionych w kancelarii pracowników, a równocześnie jest pracownikiem Sądu i podlega jego kontroli merytorycznej bądź finansowej.

Jest odpowiedzialny za pracę zatrudnionych pracowników, ponosi odpowiedzialność finansową, prawną (na każdą czynność komornika klienci mogą złożyć oskarżenie do sądu). Może odpowiadać zawodowo - po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego Sąd może wstrzymać lub odebrać mu prawo prowadzenia kancelarii komorniczej. Praca komornika sądowego wymaga wyjazdów na niewielkich odległościach, np. przy zajmowaniu majątku dłużnika, zbieraniu informacji itp.

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Ze względu na główny cel pracy komornika sądowego, jakim jest jak najszybsze ściąganie długu od dłużnika, najważniejszymi cechami są samodzielność i zdolność podejmowania działań z własnej inicjatywy. Dużą część długów komornik może odzyskać lub zapewnić stałość i terminowość ich oddawania dzięki umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi i postępowania z nimi, a zwłaszcza stanowczości. Konieczność załatwiania spraw różnych wierzycieli w tym samym czasie, a równocześnie wypracowywania różnych metod ściągania długów, powodują że komornik sądowy musi mieć łatwość przerzucania się z jednej czynności do drugiej i umiejętność szybkiego podejmowania trafnych decyzji. Często pracuje on w szybkim tempie, narzuconym przez orzeczenie sądowe, wierzycieli. Często ze strony dłużników, wierzycieli spotyka go dezaprobatą dla jego działań (ludzie mogą czuć się pokrzywdzeni) - dlatego komornik musi mieć wysoką odporność emocjonalną i umiejętność panowania nad własnymi emocjami i zachowaniami. Ma zachowywać niezależność własnych opinii i poglądów od otoczenia i nie ulegać jego naciskowi, np. przy ściąganiu zasądzonych alimentów, zajmowaniu majątku dłużnika itp.

W pracy komornika sądowego - ze względu na częstość kontaktów z różnymi ludźmi - niezbędna jest duża sprawność językowa (w mowie i w piśmie), a także zdolność do logicznego wnioskowania ze zgromadzonych informacji.

W prowadzeniu kancelarii komorniczej niezbędne są umiejętności kierownicze oraz umiejętność planowania swoich działań.

W prowadzeniu spraw egzekucyjnych, dotyczących zajmowania majątku dłużnika, przydaje się pewna doza odwagi, ponieważ reakcje osób, które mogą się czuć wtedy zagrożone są czasem nieprzewidywalne i niebezpieczne dla zdrowia lub nawet życia.

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Pracę komornika sądowego zalicza się do prac lekkich. Największe znaczenie w tym zawodzie ma ogólna dobra sprawność fizyczna, sprawność układu krążenia, dobra sprawność układu mięśniowego i kostno-stawowego (przy zajęciu majątku ruchomego dłużnika może przenosić do samochodu, a po przewiezieniu do depozytu sądowego, różne przedmioty).

Względne przeciwwskazania zdrowotne do podjęcia pracy w tym zawodzie dotyczą astmy, cukrzycy, a bezwzględne dotyczą padaczki i innych chorób centralnego układu nerwowego, silnych, nie do korekcji wad wzroku, psychoz, ciężkich, przewlekłych chorób upośledzających sprawność organizmu. W zawodzie komornika sądowego nie ma możliwości zatrudniania niepełnosprawnych.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Warunkiem podjęcia pracy jest ukończenie wyższych studiów prawniczych lub ekonomicznych. Prawo można studiować w uniwersytetach; ekonomię w akademiach ekonomicznych lub rozpocząć naukę w 3. letnich prywatnych Szkołach Biznesu i potem wieczorowo lub zaocznie uzupełnić studia dające tytuł magistra ekonomii.

Aby zostać komornikiem sądowym, po ukończeniu studiów, należy zdać egzamin na praktykę komorniczą i zostać zatrudnionym przez Sąd Wojewódzki, który kieruje praktyką kandydata do zawodu i kieruje go do określonego komornika. Praktyka dla kandydata do zawodu komornika sądowego może trwać 2. lata, jeśli nie jest zatrudniony przez właściwy Sąd i pracuje u komornika nie na etacie.

Prawo i dziedziny pokrewne

Po uzyskaniu pozytywnej opinii komornika sądowego i pozytywnym zdaniu egzaminu państwowego Sąd Wojewódzki może zatrzymać na etacie sądowym egzaminowanego praktykanta, bądź przydzielić mu rewir i zatrudnić go na stanowisku komornika sądowego. Zdarza się to jednak rzadko, czasem 2, 3 razy w roku. Osoby, które ukończyły aplikację sądową są zwolnione z obowiązku odbycia praktyki komorniczej i mogą być zatrudniane jako komornicy.

W pracy przydaje się umiejętność obsługi komputera, a także znajomość prowadzenia tzw. małej księgowości. Dobrze widziane jest posiadanie nie tylko prawa jazdy, ale i posiadanie własnego samochodu.

W zawodzie komornika sądowego mogą rozpoczynać pracę osoby, które ukończyły co najmniej 25 rok życia.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W zawodzie tym nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągania coraz wyższych stopni w hierarchii organizacyjnej.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

W zawodzie komornika sądowego mogą podjąć pracę osoby starsze, pod warunkiem jednak, że mają kierunkowe wykształcenie wyższe oraz ich stan zdrowia jest na tyle dobry, że będą mogły bez żadnych przeciwwskazań zdrowotnych nauczyć się tego zawodu.

ZAWODY POKREWNE

notariusz

ekonomista

radca prawny

sędzia

dyrektor przedsiębiorstwa

poborca skarbowy

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Komornik sądowy** - (4210302), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 11 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	2
Lubelskie	1
Lubuskie	0
Łódzkie	0
Małopolskie	2
Mazowieckie	1
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	2
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	1
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	0

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Komornik sądowy** wynosiła 6. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	0
Lubelskie	0
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	2
Opolskie	0
Podkarpackie	0

Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	0
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	2
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Inkasenci, komornicy i poborcy wynosiło 2660,92. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	2581,38
Kujawsko-pomorskie	3858,6
Lubelskie	2544,13
Lubuskie	2786,07
Łódzkie	2630,9
Małopolskie	2549,22
Mazowieckie	2858,54
Opolskie	2307,99
Podkarpackie	2365,78

Podlaskie	2300,5
Pomorskie	3426,36
Śląskie	2124,88
Świętokrzyskie	2222,9
Warmińsko-mazurskie	2144,05
Wielkopolskie	2857,47
Zachodniopomorskie	3273,79

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Inkasenci, komornicy i poborcy, wynosiła 6486. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	1136
Kujawsko-pomorskie	520
Lubelskie	330
Lubuskie	142
Łódzkie	480
Małopolskie	290
Mazowieckie	849
Opolskie	215
Podkarpackie	573

Podlaskie	71
Pomorskie	104
Śląskie	668
Świętokrzyskie	218
Warmińsko-mazurskie	291
Wielkopolskie	492
Zachodniopomorskie	107

Prawo i dziedziny pokrewne

ASYSTENT PRAWNY

kod: 242901

inne nazwy zawodu: aplikant radcowski, inspektor ds. prawnych, referent ds. prawnych

ZADANIA I CZYNNOŚCI ROBOCZE

W naszym kraju istnieje wiele urzędów. Tworzą one administrację rządową, zwaną centralną lub samorządową - lokalną. Każdy z nich musi działać zgodnie z obowiązującym prawem. Także duże zakłady państwowe i prywatne firmy muszą działać zgodnie z przepisami. Sprawami prawnymi związanymi z funkcjonowaniem różnego rodzaju instytucji zajmują się radcowie prawni. Firmy mogą jedynie współpracować z kancelariami radcowskimi, nie zatrudniając u siebie prawników. Z kolei urzędy mogą nawet tworzyć oddzielne działy zajmujące się obsługą prawną. W miejscach, gdzie pracuje radca prawny, zatrudniany bywa asystent prawny. Celem jego pracy jest bowiem świadczenie pomocy radcy prawnemu w czynnościach związanych z obsługą prawną danej instytucji.

Asystent prawny ma za zadanie pomagać radcy zatrudnionemu w danym miejscu pracy – może to być urząd, firma lub kancelaria prawnicza. Bez względu na miejsce zatrudnienia, celem jego działań jest usprawnienie pracy radcy prawnego. Jest to działalność umysłowa, efekty pracy asystenta nie mają charakteru materialnego, tak jak to jest w przypadku wielu innych zawodów. Zajmuje się on m.in. śledzeniem aktualnych przepisów oraz stanu orzecznictwa Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego w różnych sprawach. Musi także znać Prawo Cywilne, które stosuje się wobec obywateli, np. przy ich zameldowaniu, wynajmie lokalu, czy rejestracji działalności gospodarczej oraz Prawo Administracyjne stosowane wewnątrz urzędów i pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego. W zależności od miejsca zatrudnienia, jego szczegółowe obowiązki wyglądać mogą odmiennie.

Asystenci pracujący w firmach spisują umowy różnego rodzaju, wystawiają opinie, interpretują projekty prawa. Do ich obowiązków należy też opracowywanie dla klientów firmy informacji o zmianach w prawie, reprezentowanie ich przed instytucjami zewnętrznymi, udzielanie porad, przyjmowanie interesantów. Praca jaką wykonują jest typowa dla wszystkich zawodów prawniczych: piszą pozwы do sądu, przygotowują pisma procesowe, ale nie występują przed sądem – robi to ich przełożony, radca prawny. Bardzo często wypisują opinie, projekty umów, czy analizy prawne. Pełnią funkcję pomocniczą, czasami zastępując radcę prawnego w miejscu pracy. Do ich zadań należy także kontakt z organami kontroli prawnej, takimi jak: biura podawcze w sądach, kancelarie komornicze, urzędy administracji państwowej i samorządowej. Mogą także brać udział w negocjacjach np. między podmiotami gospodarczymi, czyli firmami a osobami fizycznymi - czyli obywatelami.

W urzędzie specyfika pracy prawniczej jest inna, pracuje się tu pod mniejszą presją czasu. Asystent przygotowuje sprawy, tzn. sprawdza ich stan prawny, stan orzecznictwa, obowiązujące aktualnie przepisy, jak i te wcześniejsze. W Urzędach Miejskich istnieją stanowiska referentów prawnych - pracują oni w Biurze Prawnym, jako Zespół ds. Obsługi Radców Prawnych. Zgodnie z wewnętrznym regulaminem urzędu zespół ten ma zapewnić pomoc radcom prawnym. Radca reprezentuje urząd na zewnątrz w ramach tzw. zastępstwa procesowego. Wewnątrz urzędu radca prawny opiniuje projekty, decyzje, uczestniczy w postępowaniu administracyjnym, w przetargach, komisjach. Świadczenie pomocy przez asystenta może oznaczać wyrażanie opinii na temat różnych aktów prawnych, odpowiadanie na pytania radcy dotyczące danej sprawy. Jeżeli odpowiada jedynie ustnie, to jest to konsultacja, jeżeli pisemnie – tzw. opinia prawna. Asystent może także w trakcie posiedzeń organów samorządu (czyli Gminy, Rady Miejskiej lub Zarządu Miasta) prowadzić negocjacje w różnych sprawach. Zakres jego obowiązków zależy przede wszystkim od osoby, której pomaga. Nie jest w pełni samodzielny dlatego, że nie podejmuje z własnej inicjatywy działań na zewnątrz urzędu. Wszelka pomoc asystenta polega na przygotowaniu materiałów do tych czynności – wyszukiwana orzeczeń, prowadzeniu repertorium sądowego, czyli dziennika z informacjami na temat spraw prowadzonych przed sądem, jaki każdy radca lub zespół powinien posiadać. Asystent porządkuje papiery, przygotowuje proste pisma do sądu, zajmuje się przepisywaniem innych pism, może także świadczyć pomoc sekretarską, np. odbierać korespondencję wpływającą do biura. W instytucjach państwowych i samorządowych pracownik ma prawo wydawać opinie i opiniować prawo. Może więc prowadzić konsultacje, dlatego śledzi na bieżąco prasę i aktualne orzeczenia oraz ogłoszenia sądowe.

Prawo i dziedziny pokrewne

W Urzędach Wojewódzkich również istnieją Oddziały Obsługi Prawnej oraz inne, związane z nadzorem wojewody nad działalnością samorządu terytorialnego. Tu także pracują radcowie prawni, oni oceniają legalność uchwał, które wpływają od jednostek samorządu terytorialnego, pod kątem ich zgodności z prawem terytorialnym. W związku z tym wydawane są tzw. rozstrzygnięcia nadzorcze i inne środki prawne. Radcy prawni wydają opinie prawne dla potrzeb urzędu, zajmują się także sprawami sądowymi - głównie przeciwko wojewodzie, który reprezentuje skarb państwa, np. związane z działaniem instytucji państwowych. Udzielają też porad prawnych na potrzeby pracowników urzędu i samego wojewody. Zatrudnieni w takim urzędzie asystenci prawni w szerokim zakresie pomagają radcom prawnym, często jest to kilka osób. Przepisują one pisma procesowe, np. rozstrzygnięcia - korzystają przy tym z programu komputerowego „Lex”, który zawiera przepisy prawne, ustawy, rozporządzenia, orzecznictwo i jest na bieżąco aktualizowany. W pokoju asystentów prawnych mogą być przechowywane akta prawne, takie jak dziennik urzędowy danego województwa, dzienniki ustaw, a także dzienniki urzędowe różnych ministerstw. Do zadań wojewody należy również rejestracja rozstrzygnięć organów administracji państwowej i wysyłanie odpowiedzi do odpowiednich podmiotów. Także skargi na uchwały podejmowane przez organy gminy i odpowiedzi na nie (skargi od indywidualnych petentów rozpatruje odrębna komórka urzędu wojewódzkiego - Oddział Skarg). Z rozstrzygnięciem mamy do czynienia, gdy Rada Miejska na swoim posiedzeniu opracuje nową uchwałę. Wpływa ona do sekretariatu Urzędu Wojewódzkiego, skąd jest kierowana do radcy prawnego przyporządkowanego do danej gminy. On sprawdza czy uchwała jest zgodna z prawem. Jeżeli są jakieś uchybienia, pisane jest zawiadomienie o wszczęciu postępowania (jakie konkretnie jest to uchybienie w uchwale), podaje się też Radzie Miejskiej termin na wyjaśnienie tej sprawy. Jeżeli taka kontrolowana jednostka nie podporządkuje się, stosuje się rozstrzygnięcie nadzorcze – środek o większej sile prawnej. Radcom prawnym przy wykonywaniu wyżej wymienionych czynności pomagają asystenci prawni. Do ich obowiązków należy kompletowanie dokumentacji, przepisywanie dokumentów, śledzenie ustaw i rozporządzeń oraz informowanie wojewody o aktualnych przepisach, także wypisywanie, a potem rozsyłanie po wszystkich wydziałach Urzędu Wojewódzkiego tych przepisów, które dotyczą wojewody. W urzędzie odbywa się rejestracja aktów wydawanych przez wojewodę i dyrektora generalnego – rozporządzeń, zarządzeń (jest ich najwięcej) i decyzji. Asystent prawny posługuje się przy rejestrowaniu specjalną pieczęcią przechowywaną w szafie pancernej. Nadaje numery dokumentom, podbija je pieczęcią i pozostawia egzemplarz do wglądu, aby osoby spoza urzędu mogły także przeczytać akty prawa miejscowego, np. regulujące różnego rodzaju opłaty. Zbiera także uchwały gmin, robi spisy treści itp. Jest to ogólna obsługa prawna – pomoc świadczona radcy prawnemu i na rzecz innych pracowników urzędu. Oprócz merytorycznej pomocy, zajmuje się obsługą techniczną wydziału prawnego. Do jego obowiązków należy więc archiwizowanie, regularnie co pół roku wszystkich dokumentów, które są gromadzone i przekazywane do archiwum urzędu. W urzędzie, w którym jest zatrudnionych kilku asystentów, każdy z nich ma swój zakres obowiązków, ale mogą wzajemnie wymieniać się przy poszczególnych czynnościach.

ŚRODOWISKO PRACY

warunki organizacyjne

Praca asystenta prawnego jest pracą wykonywaną w stałych porach, przez osiem godzin dziennie, najczęściej od 8⁰⁰ do 16⁰⁰, od poniedziałku do piątku. Asystent musi też wychodzić do sądów powszechnych, które prowadzą daną sprawę – zanoszą tam pisma, przegląda akta, udaje się też do innych organów administracji. Asystent w wydziale prawnym wykonuje dużo czynności typowo biurowych, takich jak obsługa komputera - przy redagowaniu pism i szukaniu przepisów w specjalnej bazie danych aktów prawnych „Lex” lub bezpośrednio przez internet. Obsługuje podstawowe programy komputerowe takie jak edytor tekstu, czy „Internet Explorer”. Czasami musi spędzić dużo czasu siedząc w wymuszonej pozycji, przy komputerze. W związku z tym na występowanie dolegliwości zdrowotnych narażone są jego oczy i kręgosłup.

warunki społeczne

Jest to praca związana przede wszystkim z operacjami na danych, wymaga jednak także kontaktów z ludźmi. W zależności od organizacji danego zakładu pracy, może być wykonywana zespołowo, najczęściej jednak czynności asystenta mają charakter indywidualny. Także zakres jego odpowiedzialności i podejmowanie decyzji są ograniczone, gdyż obowiązki wyznacza mu radca

Prawo i dziedziny pokrewne

prawny. Wymagana jest dobra organizacja pracy, dokładność, sumienność, rzetelność oraz obowiązkowość.

warunki organizacyjne

Asystent prawny przebywa na co dzień w budynkach - w pomieszczeniach biurowych urzędów lub firm. W związku z tym warto zwrócić uwagę na nowe zjawisko w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, tzw. Sick building syndrome – cierpią na niego pracownicy przebywający na co dzień w klimatyzowanych pomieszczeniach biurowych. To z pozoru czyste środowisko może powodować bóle głowy, złe samopoczucie, ospałość, a także objawy związane z podrażnieniem błon śluzowych i skóry: zaburzenia drożności i uczucie suchości w nosie, pieczenie i suchość oczu, bóle gardła, trudności przy użytkowaniu soczewek kontaktowych. Coraz więcej uwagi w ostatnich latach poświęca się warunkom pracy przy monitorach ekranowych, w związku z lawinowo postępującą komputeryzacją. Jest to związane z narażeniem na promieniowanie elektromagnetyczne. Długotrwała praca przy monitorze może spowodować m.in. bóle głowy, zaburzenia widzenia, przewlekłe nieżyty spojówek. Problem ten został dostrzeżony w naszym kraju, o czym świadczy fakt ustawowego zobowiązania pracodawców do zapewnienia pracownikom odpowiednich środków ochrony (okulary korekcyjne). Niestety, poziom szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych występujących w budynkach nie podlega praktycznie żadnym pomiarom i kontroli. W zapobieganiu wystąpienia schorzeń związanych przyczynowo z przebywaniem w budynku, zalecane jest obniżanie temperatury pomieszczeń, odpowiednia kontrola ich wilgotności oraz dokładne czyszczenie i sprzątanie (w tym dbałość o czystość urządzeń wentylacyjnych i nawilżających).

WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Zawód asystenta prawnego jest odpowiedni przede wszystkim dla osób, które lubią dużo czytać, mają dobrą pamięć, potrafią analizować duże ilości informacji i wyciągać z nich wnioski logiczne. Najważniejsza wymagana sprawność – intelektualna. Inne przydatne cechy to: dokładność - nie wolno przeoczyć terminu sądowego, przy wydawaniu orzeczeń nie wolno pomylić się co do stanu prawnego danej sprawy. Także systematyczność jest bardzo ważna. Jeżeli do wydziału trafia sprawa dużej wagi lub wymagająca pilnego rozpatrzenia - wtedy potrzebna jest dobra i samodzielna organizacja pracy. Asystent nie podejmuje sam ważnych merytorycznie decyzji, odpowiada np. za rejestrację danej sprawy w odpowiednim terminie, ale nie za sposób jej rozpatrzenia. Jest to praca o charakterze biurowym, z niedużym stopniem samodzielności w wyborze wykonywanych zadań. Z drugiej jednak strony, przydaje się także inicjatywność. Gdy pojawia się problem ze strony prawnej, asystent proponuje jego rozwiązanie, wyraża swoją opinię na dany temat lub interpretuje sam przepisy. Przy pisaniu i redagowaniu pism ważna jest stylistyka i ortografia. Asystentka dyrektora niewiele rzeczy może zrobić sama, a asystent prawny może występować w imieniu kancelarii lub urzędu, musi być więc bardziej samodzielny niż tylko podopieczny. Trzeba być dobrym prawnikiem, mieć wyczucie i intuicję, umieć przewidywać czy analizować. Wymagana jest duża ogólna wiedza, znajomość języka obcego do prowadzenia dokumentacji i rozmów z klientami z Europy (w kancelariach lub dużych firmach).

WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Kandydaci do pracy w tym zawodzie nie muszą wykazywać się żadnymi szczególnymi cechami fizycznymi. jedynie osoby niepełnosprawne w stopniu średnim i znacznym - czy to w zakresie narządu ruchu (przemieszczanie się w trakcie pracy) czy wzroku (czytanie, pisanie) lub mowy (rozmowy, konsultacje) - nie mogą wykonywać tego zawodu.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Asystent prawny powinien posiadać wykształcenie wyższe prawnicze, które pozwala podjąć dalsze doskonalenie zawodowe.

Podstawowym warunkiem podjęcia pracy asystenta prawnego jest niekaralność potwierdzona odpowiednim zaświadczeniem wystawionym przez sąd. Każdorazowo, przy przyjmowaniu do pracy przeprowadzana jest rozmowa kwalifikacyjna z dyrektorem wydziału lub szefem kancelarii. Na innych stanowiskach w urzędach wymagane jest doświadczenie, ale asystentem prawnym mogą być osoby świeżo po studiach. Awans możliwy jest w przypadku zmiany stanowiska na specjalistę, lub mianowanie na urzędnika służby cywilnej, czyli podwyższenie statusu w administracji.

MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

W urzędach administracji państwowej, zgodnie z ustawą o służbie cywilnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483), istnieją dwie grupy pracowników – członków korpusu służby cywilnej: pracownicy służby cywilnej i urzędnicy służby cywilnej. Pracownicy służby cywilnej zatrudniani są na podstawie umowy o pracę (ogłoszenia o wolnych miejscach pracy publikowane są w biuletynie służby cywilnej), natomiast urzędnicy – na podstawie mianowania. Aby zostać mianowanym urzędnikiem służby cywilnej należy przejść z wynikiem pozytywnym postępowanie kwalifikacyjne, w toku którego sprawdzana jest jego wiedza, kwalifikacje i predyspozycje niezbędne do wypełniania zadań służby cywilnej.

Ewentualny kandydat na urzędnika służby cywilnej musi posiadać udokumentowaną znajomość języka obcego.

MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Wiek kandydata jest teoretycznie nieistotny, ale ostatecznie decyzję o zatrudnieniu podejmuje przełożony.

ZAWODY POKREWNE

Osoby, które ukończyły studia prawnicze, zdały egzamin i zostały przyjęte na aplikację odbywają praktyczną naukę zawodu prawniczego pod okiem doświadczonego opiekuna. Aplikant notarialny pracuje w kancelarii notarialnej , adwokacki – w adwokackiej, komorniczy - w kancelarii komorniczej, sądowy – w sądzie, a prokuratorski w prokuraturze. Aplikanci mają więc podobny charakterze pracy jak asystent prawny, do czasu zakończenia aplikacji, potem już wykonują wszystkie obowiązki w zakresie zawodów prawniczych. Radca prawny, notariusz, adwokat, komornik sądowy, sędzia i prokurator, to zawody o wyższym poziomie kwalifikacji niż asystent prawny, ponieważ ich uprawianie wymaga ukończenia wspomnianej wyżej aplikacji. Stanowiskami o niższym poziomie wymagań niż te stawiane wobec asystenta prawnego są: sekretarka, referent ze średnim wykształceniem lub inni inspektorzy w urzędach.

LITERATURA

„Monitor Prawniczy”, „Monitor Polski”, Dzienniki Urzędowe, przeglądy sądowe, orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego i podatkowe, „Przegląd prawa gospodarczego” oraz publikacje dotyczące orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego. „Radca Prawny”, „Rejent” – czasopisma radców prawnych.

Prawo i dziedziny pokrewne

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ORAZ PŁACE

Kiedyś stanowisko asystenta prawnego było bardziej popularne. miał on stanowić pomoc dla radcy prawnego w jego bieżącej pracy. zatrudniany był do pomocy w dużych zakładach, w których prowadzi się wiele spraw. obecnie firmy współpracują z radcami lub zatrudniają pojedyncze osoby po aplikacji radcowskiej. stanowisko asystenta można natomiast spotkać jeszcze w dużych urzędach, takich jak ministerstwa, urzędy wojewódzkie czy urzędy miasta (stanowisko to nazywa się wtedy referent prawny). w urzędach tych istnieją wydziały– biura prawne urzędów, w których zatrudnieni są radcowie prawni, tam też na ogół (w zależności od organizacji pracy) pracuje kilku inspektorów wykonujących obowiązki asystenta prawnego. tworzą oni zespół. inne duże urzędy państwowe i firmy także powinny posiadać działy obsługi prawnej - np. urzędy skarbowe, celne, czy polskie koleje państwowe. zgodnie z ustawą o radcach prawnych, prowadzenie obsługi prawnej zakładu należy do samego radcy.

jeżeli chodzi o firmy, to zawód ten zanika . pracodawcy ograniczają koszty, wolą zatrudnić radcę prawnego po aplikacji. wcześniej asystentem mogła być osoba nawet bez ukończonych studiów prawniczych, zatrudniona do czynności pomocniczych np. do prowadzenia repetytorium (nie do czynności prawnych). obecnie po ukończeniu studiów prawniczych można pracować nie tylko w dziale prawnym, ale także np. w dziale organizacyjno–kadrowym.

Wynagrodzenie asystenta zatrudnionego w urzędzie zależy od ogólnego poziomu płac w danym organie administracji państwowej. Zawsze jest to stały rodzaj wynagrodzenia, zbliżony do średnich zarobków na danym terenie. Asystent pracujący w prywatnej firmie, w szczególności w kancelarii prawnej, nie ma takich ograniczeń. Wynagrodzenie zależy od ilości prowadzonych spraw i zamożności klientów.

Na koniec roku 2002 w zawodzie **Asystent prawny** - (2429003), liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 127 osób. W poszczególnych województwach sytuacja kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	12
Kujawsko-pomorskie	4
Lubelskie	13
Lubuskie	0
Łódzkie	18
Małopolskie	5
Mazowieckie	34
Opolskie	2
Podkarpackie	19

Podlaskie	0
Pomorskie	3
Śląskie	3
Świętokrzyskie	8
Warmińsko-mazurskie	3
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	2

W drugim półroczu 2002r. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w zawodzie **Asystent prawny** wynosiła 53. W poszczególnych województwach zgłoszono oferty pracy dla zawodu w następującej ilości:

Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	9
Lubelskie	3
Lubuskie	2
Łódzkie	7
Małopolskie	4
Mazowieckie	7
Opolskie	0
Podkarpackie	12

Podlaskie	1
Pomorskie	0
Śląskie	1
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	0
Wielkopolskie	6
Zachodniopomorskie	0

Według danych GUS za 2002 rok przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy nie sklasyfikowani w innym miejscu wynosiło 5584,41. Według tych danych wynagrodzenie w tej grupie zawodów wynagrodzenie w poszczególnych województwach kształtowało się następująco

Dolnośląskie	1275
Kujawsko-pomorskie	2298,6

Lubelskie	1633
Lubuskie	0

Prawo i dziedziny pokrewne

Łódzkie	4415,62
Małopolskie	0
Mazowieckie	6621,34
Opolskie	0
Podkarpackie	1130
Podlaskie	1237,02
Pomorskie	2484,4

Śląskie	2798,13
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	2936,54
Wielkopolskie	2246,82
Zachodniopomorskie	1178,7

Według danych GUS za 2002 liczba osób pełnozatrudnionych w zawodach z grupy Prawnicy nie sklasyfikowani w innym miejscu, wynosiła 1157. Liczba osób pełnozatrudnionych w tej grupie zawodów w poszczególnych województwach kształtowała się następująco:

Dolnośląskie	40
Kujawsko-pomorskie	17
Lubelskie	10
Lubuskie	0
Łódzkie	56
Małopolskie	0
Mazowieckie	864
Opolskie	0
Podkarpackie	12

Podlaskie	10
Pomorskie	24
Śląskie	52
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	22
Wielkopolskie	30
Zachodniopomorskie	20